Castigatoriũ Egidii de Roma in corruptoriũ librorum sancti Thome de Aquino a quodã emulo deprauatorum.

¶ Joanni geiler de keisersberg theologo: nobilissime. Argentinen. ecclesie concionatori: et preceptori tanq̃ patri observando. Jacobus wympfelingius Sletstatinus discipulus. S. d. p. et se commendat.

Quidam (cuius nomen honoris sui causa obticemus) cõtaminavit et corrupit amplissima scripta sancti Thome aquinatis: impulsus ceco affectu: quẽ habuit in alterũ quempiã sue pfessionis doctorẽ: cuius scripta et doctrinas adeo effeminate psecutus est: ut ne Thomã quidem lectitandũ diiudicant. Sicut et hodie plerique tanq̃ iurati in verba suorũ magistrorũ. et quasi contracto cũ eis matrimonio: oia spernunt. omia damnãt. omia calcãt. que ab alterius vie aut doctrine preceptoribus scripta sũt nescientes divisiones esse gratiarũ. et nõ omia oẽs posse: vnũq̃ aliquẽ potuisse videre quod alii nõdũ viderũt. vnũq̃ scripsisse novi aliquid de quo ne alius cogitavit quidẽ. Spũs enim sanctus psepe revelat theologis posterioribus veritates quas maioribus nequaq̃ revelavit. ut testis est divus Gregorius. Quã ob rem Moises plura scivit q̃ Abraã. prophete q̃ Moises. apostoli q̃ prophete. et doctores adiecerũt plurimas veritates supra apostolos. Nemo itaq̃ sanctũ Thomã spernat: ideo q̃ modernus et novus ẽ post antiquos doctores et ecclesie columnas. Sed neq̃ eos posteriores despiciẽdos esse viri graves et sapientie studiosi arbitrari debẽt. Quippe q̃ exacta etiã et pclara opa a modernis scripta sunt. sicuti Egidii. Thome argẽtini. Marsilii. Buridani. Burlei. Joãnis gerson. et ceterorũ. q̃ nostra etate floruerũt pbatissima monumẽta declarãt. Bñ ergo et prudẽter Egidius Romanus castigavit corruptelas emuli sancti Thome: argumentũq̃ dedit nullius scripta facile esse flocipendẽda. Laudãdus itaq̃ Thomas. laudãdus Egidius. laudandi posteriores. laudãdi omes qui nõ ex stulta opinione: neq̃ ex muliebri affectu: sed ex [illegible] et sano iudicio aliena scripta disquirũt: quiq̃ nõ ex pvicaci temeritate bonorũ hoim labores aspernant. sed ex christiana et pia sinceritate recipiũt. intuent. examinãt. ac quicquid ad dei gloriã. ad ecclesie incrementũ. ad animarũ salutẽ cõducibile passim invenerint: id a quocũq̃ scriptũ sit amplectunt. observãt. defendũt. memores honeste sententie: que vel pueris inculcari solet. Nõ quis sed quid dicat attẽdito. Idẽ tu mihi preceptor observandissime semp facere visus es. more nõ solũ antiquorũ theologorũ: sed etiã posteriorũ. Neq̃ enim ipse Thomas neq̃ Scotus certis suorũ antecessorũ vestigiis visq̃ adeo inherẽt: ut ceteros omia despexerint: sed scripta sua quorumlibet bñ sentientiũ preclaris sententiis atq̃ testimoniis accuratissime respersavit. Vale in christo iesu. Ex pago ecclesie mee in Sulcz pridie Idus Januarias. Anno christi millesimo quingentesimo primo.

¶ In castigatorium Egidii: Exasthicum Jo. gallinarii Heidelbergen.

Osor iners divi corrumpens dogmata Thome
Polluit impuro scripta sacrata luto.
Quem pius Egidius romane gloria gentis
Emundat: nobis ergo colendus erit.
Haud sapienter agunt qui spernentes aliena
Sola sue secte dicta probanda putant.

Annotatō articulorum huius Correctorij corruptorij.

Articuli prime partis.

1 Deus in patria p essentiam videtur: & nō p speciem creatam.
2 Intellectus nō cognoscit singularia.
3 Deus cognoscit futura contingētia: vt actu presentia.
4 Quedam sunt que in deo nō habent ppias ideas.
5 Uniuersum non potest esse melius ꝓpter decentissimum ordinem.
6 Mundū incepisse non potest demōstrari
7 Nō sequit: si deus est causa actiua. ꝙ sit prior mundo duratione ſm eos q ponunt mundi eternitatem.
8 Nō est nisi vnū indiuiduū vni⁹ speciei in rebus incorruptibilibus.
9 Non est possibile esse aliam terram ꝙ istam.
10 Angelus non est compositus ex materia & forma.
11 Impossibile est duos angelos eē eiusdem speciei.
12 Genus & differentia accipiunt penes determinatum & indeterminatum.
13 Angelus cum sit forma subsistens incorruptibilis est necessario.
14 Multitudo ſm materiā cū in infinitum ꝑtendi possit non intenditur ab agente: sed multitudo ſm speciem.
15 Christus post resurrectionē habuit ꝑtale corpus in quod posset cibꝰ ꝯuerti
16 Angelus potest transire ab extremo ī extremum non transeundo medium.
17 Nō est possibile ꝙ aliquid in toto tēpore precedenti sit in vno termino: et in vltimo illius tēporis sit in alio termino.
18 Omnes species p quas intelligūt angeli sunt eis cōnaturales.
19 Intellectus nō potest ducere formas materiales ad esse intelligibile: nisi ꝑus duceret eas ad esse formarū imaginatarum.
20 Angelus supior intelligit p spēs pauciores & vniuersaliores.
21 Angelis data est grā & gloria ſm gradum suorum naturalium.
22 Angeli boni non merentur premium accidentale.
23 Diabolus statim post primū instans sue creationis peccauit.
24 Uis appetitiua ꝓportionatur apprehensioni a qua mouetur sicut mobile a motore.
25 Uoluntas angeli inheret suo volito immobiliter.
26 Locus nō est penalis angelo quasi afficiens alterando naturam: sed afficiens cōtristando voluntatem.
27 Materia nō potest tempore precedere suam formam.
28 Anima nō est composita ex materia & forma.
29 In substātijs separatis nō est diuersitas ſm numerū absq̧ diuersitate ſm speciem.
30 Anima rationalis numeratur per numeratōem corporis
31 In homine nō est nisi vna forma substantialis.
32 Nulla dispositio accidentalis preexistit in materia ante inductione forme substantialis.
33 Memoria prout existit ī parte intellectiua nō respicit presentum vt preteritum.
34 Intellectus simpliciter est altior potētia ꝙ volūtas.
35 Quanto corpus est nobilius: tanto meliorem sortitur animā.
36 Aīa sepata intelligit p species ex influentia diuini luminis ꝑticipatas
37 Anima sepata intelligit seipsam p seipsam.
38 Distantia localis nō impedit cognitionem anime sepate.
39 Premiū essentiale respōdet quātitati charitatis: & nō quātitati opis.
40 Nihil omino ī nihilū redigit.
41 Angeli supiores quicquid a deo recipiunt subiectis impartiūtur.
42 Distantia localis nullum facit impedimētum in locutione angelorum.
43 Omēs angeli sunt inequales.
44 Angeli qui sunt in terminis duorum ordinum magis ꝯueniūt ſm ꝓpinq̄

tatem nature quam vnus eorū cum alijs aliquibo sui ordinis.

45 Ens p accidens nō habet causam

46 Omnes hūani intellectus sunt eiusdem gradus.

47 Additio ad formā sbalē mutat spēm

48 In homine ē tm̄ vna forma subalis.

49 Quedā additōes rationū qbus pōt apparere q ponere plures formas sbstātiales in eodem repugnat fidei.

Articuli sancti thome in prima secunde.

1 Essentia beatitudinis ɔsistit in actu intellectus: nō voluntatis.

2 Intellectꝰ ē altior potētia q̄ volūtas

3 Beatitudo ɔsistit i visione diuine essentie: sed rectitudo volūtatis requirit an ecedēter et ɔcomitanter.

4 Anime humane remanet esse compositi post corporis destructionem.

5 Beatitudo nō crescat corpe resumpto intēsiue: sed extēsiue.

6 Homo ē sui actus dominus: quia habet deliberationē de suis actibus.

7 Homo p ratiōnē determinat se ad volendū quod ē vere bonū vel apparēs

8 Imperare est actus ratōis presupposito actu voluntatis.

9 Primū mouēs ad exercitiū actus in viribus anime est voluntas.

10 Radix libertatis est voluntas vt subiectum: sed sicut causa est ratio.

11 Ratio ē ppriū pncipiū actus mali.

12 Matrimoniū fuit in veteri lege: put fuit in officiū nature: non put ē sacramentū xpi et ecclesie.

Articuli sācti thome in secunda secunde.

1 Charitas nō potest augeri p additionem charitatis ad charitatē.

2 Augmento charitatis nullus potest terminus prefigi in via.

3 Non est obediendum prelato contra preceptum diuinum.

4 In his que ptinēt ad interiorem motum volūtatis: homo nō tenet obedire homini: sed soli deo.

5 Mendacium officiosum vel iocosum nō est peccatū mortale in viris pfectis nisi ratione scandali.

6 Spūssanctus mouebat mētes militū ad diuidendū vestimenta xpi.

7 Alienatio a sensibꝫ in pphetis nō fit cū aliqua inordinatione nature.

8 Possibile ē diutius ɔsistere i opatione ɔtemplatiue q̄ actiue.

9 Perfectio xpiane vite ɔsistit ī ɔsilijs instrumētaliter: et i pceptis essentialiter.

10 Status prelatoꝝ est pfectior simpliciter q̄ status religiosorum.

11 Perfectio vite xpiane nō ɔsistit essentialiter in voluntaria paupertate.

12 Quedam verba xpi nō sunt dicta pcipiendo fm Augustinū.

13 Paupertas. continētia et abstinentia nō ptinent essentialiter ad pfectōem sed instrumentaliter.

14 Religiosus pfitendo nō vouet seruare omnia que sunt in regula.

15 De quibusdam que dicit Thomas circa statum religionis.

16 Si monachi essent laici: liceret trāsire eis de ordine monachali ad ordinē canonicoꝝ regularium.

Articuli Thome i questionibus de veritate: et de anima ac virtutibus.

1 Deꝰ potest facere oīe illud cuiꝰ rationi esse nō repugnat.

2 Eternitas est presens omni differentie temporis.

3 Materia nō habet ppriā ideā ī deo.

4 Accidentia nō habēt ppriam ideā.

5 Una idea respondet generi. speciei et indiuiduo in eodem.

6 Defectus in ratione precedit peccatū in motu volūtatis.

7 Anima sepata patit ab igne corporeo: inquātum impedit a ppria opatione vel aliquo sibi competenti.

8 Ignis infernalis nō potest agere ī spiritum vt in subiectum diuine iusticie nisi inquātum in eo exercet aliquam actionem naturalē.

9 Potētie actiue nō sunt ī materia.

10 Esse aie ꝯmunicaẜ corpi siue esse ani me est esse coniūcti.
11 In sepatis a materia nō potest eē distinctio nisi ſm speciem.
12 Angeli differūt specie.
13 Celi ſm phos sunt animati.
14 Anima vnitur materie corporali sine medio.
15 Anima nō est composita ex materia ꝛ forma.
16 Substantie spūales supiores intelligunt p species pauciores.
17 Anima in statu vie nō potest intelligere sine fantasmatibus.
18 Cognitio anie separe quo ad aliq̄d ē confusa ꝛ vniuersalis.
19 Q, intellectus noster non cognoscit singularia materialia primo.
20 Qō ista verba dn̄i: nihil tuleritis in via: nō ptinēt ad pfectionē.

Articuli Thome
in de potentia dei.

1 Materia ppzie loquendo nō habet ideam in deo.
2 Anima vegetabilis. sensitiua ꝛ rationalis sunt vna anima.
3 Deus nō alia opatione producit res ꝛ conseruat in esse.
4 Substantie sepate nō sunt composite ex materia ꝛ forma.

Articuli Thome
in de quolibet.

1 Angelus p applicationem virtutis est in loco.
2 Impossibile est esse plures formas ī eodem.
3 Religiosus nō tenet in casu secretū sibi ꝯmissum ipsi plato reuelare.
4 Subditus non tenetur reuelare culpam fratris prelato etiā precipiēti nō pcedente admonitione.
5 Periurium est maius peccatū q̄ homicidium.
6 Intendēs vouere oīa que sunt ī regula peccat mortaliter transgrediēdo.
7 Christus in triduo nō fuit idē quod prius quo ad aliquid.
8 Deus nō potest facere materiam esse sine forma.
9 Demonstrari nō potest mundū non esse eternum.

Articuli Thome
in primo sententiarum.

1 Potentie anime sunt accidentia.
2 Primū mobile est compositū ex motore ꝛ moto.
3 Primus motus est causa oīs motus corpalis.
4 Anima non ē composita ex materia ꝛ forma.
5 Per coniunctionē anime ad corpus nō efficitur aliud esse.
6 Aia indiuiduaẜ p corpus. nec pōt prius creari q̄ infundi.
7 Nulli simplici debeẜ locus nisi p relationem ad corpus.
8 Pater ꝛ filius virtute vnius nature spirant spūmsanctū.
9 Habens meliora naturalia plus recipit de gratia.

¶ Finis Tabule.

q

Quare

detraxistis ser/
monibus verita
tis : cū e vobis
nullus sit q̄ pos
sit arguere me?
Ad increpan/
dū tm̄ eloquia
ꝯcinnatis: ꝛ in
ventū verba ꝑ
ferꝉis. Sup pupillū irruitis: ꝛ subuertere
nitimini amicū vr̄m. Rn̄dete obsecro absq3
ꝯtentiõe: ꝛ loquētes id quod iustū ē iudica
te: ꝛ nō inuenietis in lingua mea iniquita/
tē: nec in faucibus meis stulticia ꝑsonabit
Job. vj. Questio ꝓposita optime in ꝑsona
fratris Thome doctoris eximij (cui⁹ doctri/
na fulget ecclesia) pōt ꝓponi q̄busdā q̄ eius
doctrinā. immo veritatē quā docuit depra/
uare nituntꝛ: ipsius sermonibus veritate ple/
nis. ꝛ spū veritatis instigante conscriptis de
trahētes. Et hec ex coꝝ sententia de verbo ad
verbū ꝑ singulos articulos digesta: ꝛ ꝯue/
nient ex dictis eiusdē venerabilis doctoris
exterminata deo iuuāte patebit.

¶ Articulus primus.

d

Eus i patria

videtꝛ ꝑ suā essentiā: ꝛ nō ꝑ spe
ciē creatā. Thomas em̄ pte. j.
q. xij. ar. ij. querēs: an diuina eēntia videat
ab intellectu creato ꝑ aliquā similitudinē me
diā. dicit i rn̄sione ꝑncipali. q requiritꝛ aliq̄
similitudo. s. lumē glorie ex pte videntis: sine q̄
pte visiue potētie. qua. s. intellect⁹ fit efficax
ad videndū deū. Sed ex pte rei vise quam
necesse ē aliquo mō vniri videnti: ꝑ nullā si/
militudinē creatā dei essentia videri pōt. ꝛ
hoc videtꝛ insinuare ꝛ ostēdere quattuor ra
tionibus. ¶ Prima rō ꝑ quā hoc insinuat: li/
cet nō expsse: talis ē. Similitudo nō ē necessa
ria ad aliquā cognitōem sensitiuā vel intel
lectiuā: nisi quia res ipsa nō pōt esse in sen/
su vel intellectu. Oportet aūt q cognoscibile
sit in cognoscēte. illud aūt qd̄ nō ē ꝑ essenti/
am suā cognoscibile: oportet q sit in cognoscē
te ꝑ suā similitudinē. Sed de⁹ ē intelligibi
lis ꝑ suā essentiā. nō ḡ oportet q ꝑ suā simili/
tudinē. ¶ Scd̄a rō ē sicut dicit Dio. j. ca. de
di. no. ꝑ similitudines reꝝ inferioris ordis
nullo mō pn̄t supiora cognosci. sicut ꝑ spe/
ciē corpis nullo mō pōt cognosci substātia
rei incorpee. Multo ergo minus eēntia di
uina ꝑ quācūq3 spēm creatā potit cognosci
vl' videri. ¶ Tercia rō. eēntia dei ē ipm̄ eē cui⁹
qd̄ nulli forme create ꝯpetere pt. Nō pōt ḡ
aliqua forma creata eē similitudo repn̄tās vi
deri diuinā eēntiā ¶ Quarta rō ē. diuia eēn
tia ē aliqd̄ incircūscriptū ꝯtinēs i se supeminē
ter q̄cq̄d pōt significari vel itelligi ab itelle
ctu creato Sz h̄ nullo mō pt repn̄tari ꝑ ali
quā spēm creatā. q2 ois spēs siue forma crea
ta ē determiata ad aliquā rōem: vel sapie vel
veritatis vel ipsi⁹ esse vel alicui⁹ h̄mōi. Di/
cere ḡ deū videri ꝑ aliquā similitudinē creatā
ē dicere diuinā essentiā nō videri.

Corruptorium

¶ Ista positio nō placet nobis. quia videtꝛ
falsa. ꝛ contra auctoritates sanctoꝝ. Di/ 1
cit em̄ Aug. ix. de trinitate. ca. xj. Cū deū no
uim⁹: q̄uis meliores efficiamur q3 eramus
an̄q3 nosceremus. maximeq3 cū eadē noticia
etiā placita digneq3 amata ꝟbū ē. fitq3 ali/
qua dei similitudo illa noticia. tn̄ inferior ē. q̄a
i inferiori natura ē. Hic expsse dicit Aug.
i mēte noscētis deū fieri aliquā dei similitudinē
q2 ꝯstat q diuina eēntia nō ē scipa inferior.
¶ Si dicas (sicut dicit Tho.) q Aug. loqtꝛ
de cognitōe dei que habetꝛ i via. Sufficit no
bis ad ꝓpositū. q saltē hoc habem⁹ q vbi di
uina eēntia pn̄s ē ꝑ scipaz pōt fieri similitudo
ipsi⁹. ꝛ q ꝑ similitudinē cognoscitꝛ. ¶ P. Ansel.
monol. c. xxxiij. quācūq3 rē mēs cupit vera/ 2
citer cogitare: siue ꝑ corpis imaginē: siue ꝑ
rōem: eius vtiq3 similitudinē quātū valet i sui
cognitōe conatꝛ exprimere. qd̄ quāto veri⁹ fa/
cit: tāto veri⁹ rē ipsaz cognoscit. ¶ P. positio
ista nō videtꝛ ꝯsentanea sibiipsi. Videmus 3
em̄ q ad intelligendū q̄d creatū ad min⁹ re
quiruntꝛ duo. s. similitudo rei intellecte: infor/
mās itellectū ꝛ lumē itelligibile: sub q̄ ꝛ i q̄
ipsa res videtꝛ ꝑ suā similitudinē: ecōuerso ipse
ponit i deo ꝛ dicit. q ad vidēdū dei eēntiā nō
reqritꝛ aliq̄ similitudo ex pte rei vise. cū ꝑ nullā
similitudinē creatā diuina eēntia videri possit
Sz ex pte potētie visiue. s. lumē glie ꝯfortāś
intellectū ad videndū. Sz videtꝛ q qua rō
ne diuia eēntia possit eē forma itellect⁹ ꝑ se
informās ipm̄ ad itelligēdū pari rōne pt eē
ꝑ se lumē illuminās ꝛ ꝯfortās ipm̄ ad vidē
dū. Et si lumē naturale qd̄ nō ē de⁹ pōt ex se
gignere vel facere lumē itelligibile q̄si spēm

sui: in quo videat quare nō eodem mō pōt
essentia diuina generare vel facere similitu
4 dinē sui in qua videat. ¶ P̄. in colore ⁊ alijs
intētionibus visibilibus differūt species ꝑ
quas videnť: ⁊ lumē ī quo vel sub quo vi-
dentur. sed in luce visibili nō differūt speci-
es lucis ⁊ lumen. sed ipsum lumē ē ipsa spe-
cies siue similitudo lucis. A simili videtur
ꝙ ita sit in luce intelligibili que deus ē. ꝫ lu
mē intelligibile: quod ē lumen glorie ē ipsa
met spēs lucis increate que deus ē. ꝑ quam
videť ⁊ in qua. Ponere ꝫ ꝙ diuina essentia
nō videať mediātespecie sua vel similitudi
ne. ⁊ ꝙ mediāte lumine quod sit illius simi
litudo videať ē ponere contraria. ¶ Ad
rationes Thome respondēdū erit. ¶ Ad ꝑ
mā cum dicit. ꝙ re p̄sente nō ē necessaria si-
militudo rei nō intelligendū. Dico ꝙ falsū
ē. Nam constat ꝙ anima ē sibi p̄sentissima
⁊ tamē nō intelligit se nisi ꝑ similitudinē.
Un̄ dicit Ans. monol. xxxiij. c. Habet mēs
rationalis cum se cognoscēdo intelligit se-
cū imaginē suam ex se natā. i. cogitationē
suā quasi sua impssione formatā. que ima-
go etiā verbū eius ē. Et etiā Cōmentator
sup. iij. de anima sup illam particulā. ⁊ ē in-
telligibilis sicut intellecta. dubitauit scilicet
Aristoteles de intellectu materiali. vtrū in-
tellectum ex eo ipse sit intellectus: an ali-
ud aliquo modo sit in eo intellectum. et
incipit determinare quod ē intellectū in eo
ꝑ intentionē sicut alie res intellecte Uel po
test dici ꝙ licet sit p̄sens intellectui. non ta-
mē ē p̄sens in ratione cognoscibilis vt mo-
ueat intellectū. quod fieri nō pōt nisi ꝑ for-
mā fluentē. nō quiescentē: sicut videmus ꝙ
innaturalis calor ethice qui versus ē in ha
bitū: ⁊ quasi quiescens parū. aut nihil sen-
titur a patiente. Calor aūt terciane qui lō-
ge minor ē valde sensibilis est. quia ē in fie-
ri ⁊ transmutatiōe. Unde cum diuina eēn-
tia nullo modo possit in intellectu esse: vt ī
fieri ⁊ trāsmutatiōe. sed sic se habere potest
similitudo diuine essentie. Hinc est ꝙ ad
intelligendū nō sufficit diuina essentia. ꝙ-
uis p̄sens sit intellectui. sed requiriť simili-
tudo eius. Et hec ē doctrina Auicenne sex
to naturaliū parte secūda. ca. tercio. et ite-
rum parte quarta. ca. scd̄o. ¶ Ad secundū.
de Dionysio. ꝙ supiora nō possunt cogno
sci ꝑ similitudines inferioris ordinis. Dicē
dum ꝙ illa verba nō inueniūtur in nostra
translatione. esto tamē ꝙ inueniant in alia.
Dicendū ꝙ Dionysius ꝑ similitudines in
ferioris ordinis nō intelligit similitudines
genitas vel exp̄ssas a re. sed rerum materia
lium ꝓprietates inquantū sunt symbolice
similitudines rerū immaterialiū. sicut ꝓpri
etates ignis ⁊ leonis solū sunt symbolice si
militudines ꝓprietatū dei. ⁊ d̄ talibus simi
litudinibus verū dicit: sed nō est ad propo
situm. ¶ Ad terciū cum dicit. ꝙ diuina es-
sentia ē suum esse. quod nulli forme create
pōt competere. Dico ꝙ illa species represen
tat deum. ⁊ quantū ad essentiā ⁊ quantum
ad esse. ⁊ hoc possibile est. ꝙuis ipsa forma
non sit suum esse. nō eñ requiriť omimoda
ꝓportio inter similitudinē ⁊ rem cuius ē si-
militudo. Spēs eñ siue similitudo in ani
ma nō ē corporalis: sicut dicit Aug. de trini-
tate. xiij. ca. xvj. Species rei viue nō est res
viua. ⁊ tamē repsentat eam viuā. Simili-
ter dico ī ꝓposito. ꝙ species siue similitudo
diuine essentie. ꝙuis ipsa nō sit suum esse.
tamē rep̄sentat diuinā essentiā. ⁊ ꝙ ipsa est
suū esse. ¶ Ad quartū. ꝙ diuina essentia est
incircumscripta. Dicendū ꝙ ex hoc nō seq̄-
tur ꝙ diuina essentia nō possit cognosci ꝑ
speciē terminatam ⁊ finitam. sed sequiť ꝙ ꝑ
talem speciem nō possit cognosci ꝑfecte. scilicet
quātum cognoscibilis ē: sic eñ nō ē cogno-
scibilis a creatura nec ꝑ creaturā: sed a seip
sa ꝑ seipsam.

Responsio ad hec

s̄m Thomā. ¶ Istam veritatē. scilicet ꝙ deus
a beatis in patria videť ꝑ essentiā suam. ⁊
ꝑ nullam speciē creatam mediā: docet fra-
ter Thomas ꝑma parte questiōe. xij. arti-
culo scd̄o. Et ī questionibꝫ disputatis de ve
ritate. in. q. ꝑma de cognitiōe angelorū. Et
alibi cōtra gētiles. li. iij. ca. xlix. ⁊ l. ⁊ lij. cuius
doctrina diuinitus inspirata si recte intelli-
gatur: omēs predicte cauillationū tenebre
quasi infusa luce euanescūt. Ut autē falsi
tatis tortuosa gibbositas: rectitudine veri
tatis ad ipsam applicate cunctis appare-
at: aliqua dictorū fratris Thome verita-
tem s̄m datam a deo sibi sapientiā declaran
tia adducātur: ꝑ que istorū sophismata dis
soluātur. ⁊ rationes eius veritatē ostenden
tes: ꝑ eorum cauillatōes nequaꝙ̄ impedi-
ri possint: comprobenť quē modū in singu-
lis articulis sequentibus tenebimus deo iu
uante. ¶ Ad euidentiā ergo p̄dictorū sunt

duo ꝯsiderāda.s. qualiter deus pōt esse: ⁊ ē
forma intelligibilis immediate informās
intellectū ad intelligendū siue cognoscēdū
ī beatis. Et qualiť oportet ꝙ intellectus sic in
formetᷣ ꝑ habitū lumis glie eleuet᷑. ¶ Pri
mū docȝ Tho. ꝯtra gētiles. li. iij. ca. xlix. vbi
sic dicit. Suba q̄ ē ꝑ se subsistēs vel est for
ma: vel ē ꝯpositū ex materia ⁊ forma. Illud
aūt qđ ē ꝯpositū ex materia ⁊ forma nō pt
eē alteri forma. q: ī eo forma iā ꝯtracta ē ad
illā materiā ꝙ forma alterꝰ eē nō possit. Il
lud aūt qđ ē solū forma subsistēs pōt etiaȝ
alteri eē forma: dū mō habeat eē tale quod
pōt ab alio ꝑticipari cuiusmodi ē aīa. Si
ṽo eē eiꝰ nō pōt ab aliquo alio ꝑticipari cu
iusmodi ē angelꝰ vel intelligētia nulli rei pt
eē forma. q: sic determinat᷑ ꝑ suū eē ꝗ̄tū pōt
esse alteriꝰ rei forma: sicut materialia ita de
terminant᷑ ꝑ suā materiā ꝙ tn̄ possint eē ali
arū reꝝ forme. Hoc aūt sicut in esse natura
li ⁊ substātiali inuenit᷑ sic ī esse intelligibili
ꝯsiderandū ē. Cū em̄ ꝑfectio intellectus sit
veꝝ: illud intelligibile ē vt forma tm̄ in ge
nere intelligibiliū qđ ē ip̄a veritas. qđ ꝯue
nit soli deo. Nā cū veꝝ sequat᷑ esse: illud tm̄
ē sua veritas qđ ē suū esse. quod ē ꝓpriū soli
deo. Alia igiť subsistētia ītelligibilia nō sūt
pura forma ī genere intelligibiliū: sȝ vt for
ma habētia intelligibile ī subiecto. Est em̄
vnūqđq̧ eoꝝ veꝝ nō ṽitas sicut ens nō eē.
Sola igiť essentia diuina pōt esse intelle
ctui creato vt forma ⁊ spēs intelligibilis q̄
intelligit. Nec tn̄ pōt esse forma alicuiꝰ al
terius rei ſm suū esse naturale. sequeret᷑ em̄
ꝙ simul cū alio ꝯiūcta cōstitueret aliquam
vnā naturā: quod ē impossibile: cū diuina
essentia ī se ꝑfecta sit in sua natura. Spēs
aūt intelligibilis vnita intellectui nō con
stituit aliquā naturā nouaȝ. sed solū ꝑficit
ipsum ad intelligendū: quod ꝑfectiōi diui
ne essentie nō repugnat: cū sit tm̄ forma et
pura spēs intelligibilis: vt patet ex dictis.
¶ Scđm. s. ꝙ ad hoc ꝙ intellectꝰ creatꝰ ista
forma ac specie intelligibili informet᷑: opor
teat ꝙ ꝑ lumē glorie sublimet᷑. Docet Tho
mas eodē libro. ca. lj. vbi sic dicit. ꝙ īpossi
bile ē ꝙ id quod ē alicuiꝰ rei forma ꝓpria fi
at forma alterius. quod non ꝑticipat aliq̄
mō silitudinē illius rei cuiꝰ ē illa forma ꝓ
pria. sicut lux que ē ꝓpria forma corpis sū
me diaphoni. nullo mō fieret forma vel a
ctus alicuius qđ nullo modo ꝑticipat dia
phoneitatē. Essentia aūt diuina est ꝓpria

Qualiť deꝰ est forma intelligibilis

Quare deꝰ n̄ ē forma alterius rei

Cur req̄rit᷑ lumē glie ad visiōȝ diuine eētie

forma intelligibilis intellectus diuini: vt
pote ipsi soli ꝓportionata. Impossibile ē ḡ
ꝙ eētia diuia fiat sicut forma ītelligibilis
vel spēs alicuiꝰ intellectꝰ creati: q̄ nō ē deus
nisi intellectus ille aliquā silitudinē dei ꝑti
cipet. Cū aūt ista forma. s. dei sit nobilissima
oportet dispositiōem ip̄aȝ vel silitudinē a deo
ꝑticipata esse nobilissimā. Hmōi aūt ē ha
bitus lumis glorie ī patria. de quo dr̄ ī ps̄.
Et ī lumine tuo videbimus lumē. s. diuine
essentie. ¶ Et nota ꝙ illa dispositio qua in
tellectus creatꝰ ad intellectualē dei visioneȝ
extollit᷑: congrue lux glorie dr̄. nō ꝓpter hoc
ꝙ facit intelligibile ī actu. sicut lux intelle
ctus agētis. sed ꝓpter hoc ꝙ facit intellectū
patientē actu intelligere. Un̄ ibidē plures
alias efficaces ratōes ponit hoc idē osten
dētes. s. ꝙ ad hoc ꝙ dei essentia videat᷑: opor
tet intellectū ꝑ lumē glorie eleuari: ex his q̄
docet Thomas pȝ possibilitas positōis ꝑ
dicte supius impugnate.

Quare dr̄ lumē glorie

Ad obiectōes cor

ruptorij. ¶ Ad ꝑmū igiť qđ obijciť ī ꝯtra
riū ꝺ Aug. de trinitate. li. ix. ca. xj. dicamus
sicut dicit Tho. ꝙ illa auctoritas habet in
telligi de noticia dei ī via. Et qn̄ subiungiť ꝙ
hoc sufficit nobis ad ꝓpositū. manifestū ē
ꝙ nō dicunt veꝝ. Licet em̄ deus ī via ꝑ spe
culū ⁊ ī enygmate cognoscat᷑ ꝑ silitudinē ali
quā a se creatā impꝑfecte. nō tamē ī patria:
vbi sicuti ē ad videndū eū non sufficit aliq̄
silitudo creata. imo nec vniuersitas creatu
re. qm̄ impossibile foret ꝙ ip̄m sufficienter ī
tali visione rep̄sentaret. In via aūt vbi per
creaturas deū cognoscimꝰ ꝯceptuȝ nr̄m tali
cognitōni exp̄ssum ī mēte nostra cernimus.
quē Aug. ī p̄dicta auctoritate amatā noti
ciā ⁊ verbū mētis: ⁊ silitudinē deo inferiorē.
q: ē ī inferiori natura: appellat. vt patet in
tuēti verba eius ibidē. In patria ṽo qm̄ vi
debimus deū ꝑ eētiā ꝓpriā: cernemus in
mēte nr̄a ꝓpriū dei ipsius verbū. quod ē ꝑfe
cta silitudo plene ac ꝑfecte adequās pater
nū intellectū a quo exꝑmit᷑. Et ſm hanc vi
sionē maxime deo assimilabimur. ⁊ maxime
eius beatitudis ꝑticipes erimus. nam ipse
deus intelligēdo se ꝑ suā essentiā ī verbo ab
eius intellectu exp̄sso: oīa videt. et hec est
eius felicitas. Et nos ꝑ eandē essentiā deū
vidētes idē verbū videbimus. ⁊ oīa in ip̄o
cernemꝰ. Siles ergo ei erimꝰ qn̄ videbimꝰ

Ad i

Ad 2 cū sicuti ē. ¶ Ad scōm de Ansel. dicēdū. q̄ il
la similitudo expssa de q̄ loquit̃ Ans. ibidē
ē ipsa formata cogitatio ꝛ verbū mētis. qđ
nō ē pncipiū cognoscēdi rē. sed illud qđ in/
telligēdo vel cognoscēdo in ipa mēte expri/
mit̃ siue format̃. Et hoc manifeste patet p
verba Ans. ibidē. ꝛ p Aug. vbiqꝫ. expssam
em̄ siue formatā rationē rei intellectā ꝛ pla/
centē vel amatā vocat Aug. verbū mētis.
quod phs vocat conceptū mentis. quē vox
significat pmo. ꝛ hic se tenet a parte obiecti
cogniti: ꝛ nō est pncipiū cognoscēdi. Istud
docet Thomas in multis locis euidenter.
Ad 3 ꝛ ideo quo ad hoc ista sufficiāt ¶ Ad terciū
cū dicūt q̄ qua ratōe pōt diuina eēntia eē
forma intelligibilis informās intellectum
ad intelligendū: eadē ratōne poterit imme
diate esse p se lumen confortās ipm ad vi/
dendū. Manifestū ē ex pdictis q̄ illud nō
sequit̃. Quia vt dictū est ad hoc q̄ ista for/
ma nobilissima diuina. s. essentia fiat intel
lectui creato forma intelligibilis necesse est
ipm intellectū eleuari ad quandā deiformi
tatē quantū possibile est. ꝛ ad hoc requirit̃
lumē glorie. Similiter cū querūt. quare nō
posset deus videri p similitudinē quam gi/
gneret vel faceret: sicut videt̃ esse de lumine
naturali. Dicendū q̄ deus ipe pfectissime vi
debit̃ in patria. qm̄ illā similitudinē quam
gignit: que ē verbū ꝛ filius: quē solum ex se
Jo. xiiij. gignit videbim⁹. ꝛ iō ipe fili⁹ i Joh. ait. qui
videt me videt ꝛ prē3. s3 nulla siltudo cre/
ata quā facit sufficit ad repn̄tādū ipm sicē
Ad 4 ¶ Ad q̄rtū dōm q̄ spēs lucis create gignēs
adequat̃ ḡtuti eiusdē. ꝛ iō sufficit ad pfectā
ei⁹ repn̄tatōe3. s3 lumē glorie lic3 sit q̄dā dei/
formitas ꝛ dei siltudo. nō tn̄ adeq̄t ḡtute3
ei⁹: s3 i infinitū deficit. ꝛ iō ad repn̄tādū nō
sufficit. Et sic p3 respōsio ad obiecta.

Infirmatio cauil

lationū corruptoꝝ q̄ ad. j. articulū3. ¶ Re/
stat ḡ videre qlr rōes istā ḡitatē ondētes p
pdictas illoꝝ cauillatōes suprapositas nō
ipediāt̃. Impediēdo ḡ pmā rōe3 duo falsa
dicūt. Quoꝝ pmū ē q̄ mēs nr̄a cogscat seip
sa3 p siltudinē q̄ a se genitā. siltudo aūt de q̄
loq̄t Ans. i auctē quā adducūt ē ipa forma
ta cogitatio ꝛ ḡbū ipsi⁹ qđ ē seipa3 cogscēdo
mēs i semetipa expmit. qđ nō ē pncipiū in
telligēdi vt dictū ē. s3 effect⁹ ac t̄min⁹ intelli
gibil̃ opatōis. ē em̄ rō rei itellecta quā nom̄
significat sm phm. q̄ nūq̄ posuit. nec 9mē
puti isti fingūt q̄ intellect⁹ nr̄ intelligit seip/
sum p spē3 a se genitā. sed p hoc q̄ ducit̃ ad
actū intelligēdi p spēs intelligibiliū alioꝝ.
Istud docet Tho. i pma pte. q. lxxxvij. ar. j
put em̄ ibi dicit. Unūqđqꝫ ē cognoscibile
sm q̄ ē in actu. q: ḡ intellect⁹ nr̄ sm phm in
natura ꝛ eēntia sua ē in potētia. ꝛ q̄si tabu/
la rasa: ad hoc q̄ seipm intelligat necesse h3
reduci p aliā spēm alicui⁹ intelligibilis ad
actū sm ipm. ꝛ hoc ē veꝝ q̄diu manet for/
ma corpis corruptibilis. qn̄ ḡo aīa nr̄a erit
a corpe sepata: intelliget se p suā eēntiā: nō
p spēm a se genitā. Scōm falsum ꝛ incōue
niēs maximū qđ ponit̃ i ista m̄sione ē. q̄ de/
us pn̄s intellectui nō possit esse eidē pns i
rōne obiecti cognoscibilis nisi ipm moueri3
qđ fieri nō pōt nisi p formā fluentē nō qui
escentē. vn̄ cū diuina essentia nullo mō i in
tellectu vt forma fluēs esse pōt: ideo nō suf
ficit. q̄uis pn̄s sit ad intelligendū sicut di
cūt. quod patet esse falsissimū. Na3 species
intelligibilis q̄ ē ratio intelligēdi ꝛ pncipiū
nō est fluēs sed manēs i intellectu: qui ē lo/
cus spēꝝ sm phm. Hoc etiā p3 p Aug. de
trini. libro. xiiij. ca. xij. vbi ait. Trinitatem
9mēdabim⁹ sic vt illud vn̄ format̃ cogitan
tis obtuitus i memoriā poneremus. Ecce
manifeste dicit q̄ acies mentis informat̃ a
spē reposita i memoria: q̄ nō fluit sed māet
ipm ḡo verbū qđ nō ē pncipiū cognoscēdi.
sed p actū cognoscēdi in acie mētis format̃
nō manet qn̄ mēs ad alia 9uertit̃. Nō ḡ il/
lud quod ē forma intelligibilis ac pncipi/
um intelligēdi est fluens ꝛ in fieri: sed qui/
escēs ꝛ pmanēs. alioq̄n diuina essentia nō
sufficeret sibi vt esset sibiipsi pncipiū intel/
ligēdi. cū nec fluat nec sit in fieri: quod ne/
fas ē dicere. Sicut ḡ illa incōmutabilis es
sentia est sibiipsi pncipiū intelligendi ꝛ for
ma intelligibilis p naturā. sic ꝛ menti bea/
te erit forma intelligibilis ꝛ pncipiū intelli
gēdi p grām ꝛ gloriam. ¶ Illud aūt qđ ad
ducūt de Auicena de calore ethice ꝛ taiane:
nō ē ad ppositū. Licet em̄ motus ꝛ muta/
tio faciat ad maiorē pceptōem sm sensum
nō tamē requirit̃ ad pceptōe3 sm intellectū
cui⁹ obiectū est ab eiusmodi cōdicionibus
abstractū. ¶ P. illud quod dicit̃ ad scōam
rōe3 nihil facit ad ppositū. Sicut em̄ sym
bolice ppzietates reꝝ materialiū q̄s ponūt
nō sufficiūt repsentare ppzietates immate/
rialiū: sic nec aliqua creatura sufficit repre/

sentare deū sicuti ē.¶ P̄.h̄ qd̄ dicūt ad.iij.rō
nē non valet.q2 q̄uis silitudo p quā cogno
scit̄ res aliq̄ nō ꝯueniat i oībꝰ cū re: h̄ tn̄ ē
necessariū q̄ sit pfecta silitudo ipsiꝰ.alioq̄n
nūq̄ plene ipsaz rep̄sentabit.s3 si militudo
creata q̄ nō ē suū esse: ē deficiēs a deo q̄ ē suū
esse i infinitū.¶ Itē illud qd̄ dicūt ad q̄rtā
rōem nihil facit. q̄uis em̄ diuina essentia
nō videat̄ quātū cognoscibilis ē a creatura
nullo tn̄ mō videri pōt a creatura sicuti est
nisi p aliq̄d qd̄ ipaz sic rep̄ntat. s3 ad h̄ nō
sufficit aliq̄d aliud ab ipsa vt pbatū ē. Ip/
sa ḡ p seipaz videt̄ a btis i patria.ad quam
nos pducat q̄ sine fine viuit 2 regnat.amē.

Nota In q̄busdā codicibꝰ inueni/
unt̄ replice seq̄ntes cū solutōi
bus. Prio em̄ sic.¶ Arguit̄.sic itellectꝰ i cog
nitōe ē illud qd̄ cognitio scit:ita spēs ē illud
q̄ cognoscit̄.sic ḡ v̄tute diuia itellectꝰ pōt ele
uari vt cognoscat:ita 2 spēs vt sit illō q̄ cog
scat nō obstāte sb̄a isinita dei.¶ R̄.nō ē silr̄ d̄
potētia 2 spē.q2 em̄ potētia rōnal' ē pt eleua
ri vt itelligat nō sic spēs.vel sic nō ē sil'e. q2 i
spē req̄rit̄ rep̄ntatō rei.nō aūt i potētia.rep̄n
tatio em̄ req̄rit eq̄litatē.quā nō ē iuenire in
ter silitudinē creatā 2 eēntiā diuinā.¶ Itē si
spēs lapidis i oculo eēt ipsa lux:nō req̄reret̄
nec lumē i medio.vt p3 i oculo catti.s3 eēn/
tia diuia ē lux v̄a.2 ē spēs q̄ videt̄ vt dic̄. ḡ
nō req̄rit̄ lumē gl'e.¶ R̄. q̄uis eēntia diuia
sit lux ppt̄ distātiā.tn̄ intellectꝰ ab ipa opz
itellectū eleuari p lumē gl'e.¶ Itē si q̄rit̄.q̄re
nō videt̄ p spēm: Si dicas.q2 spēs nō pōt
ipm̄ pfecte rep̄ntare.¶ Cōtra.ḡ cū spēs itel
ligibil' sit accn̄s i intellectu possibili qd̄ nō
pt pfecte rep̄ntare qd̄ q̄d ē rei nihil itelliger̄
possumꝰ vt videt̄.¶ R̄.nō rep̄ntat spēs vt ē
accn̄s.s3 vt ē silitudo sb̄e Uel meliꝰ dōm q̄
sic ignis generās ignē agit p accn̄tia.s.p q̄/
litates actiuas q̄ agūt 2 i v̄tute sb̄e generat
sb̄az.ita spēs i v̄tute sb̄e h3 vt rep̄ntet sb̄az
rei.¶ Cōtra.eadē rōe spēs creata i v̄tute sb̄e
icreate potit rep̄ntare sb̄az increatā. R̄.i ac
cidēte nō req̄rit̄ v̄tus infinita vt rep̄ntet sb̄
stantiā sicut ibi.ideo nō est simile.

Rticulus secū

a dꝰ. In.j.p.q.xiiij.ar.xj.i m̄.j.ar/
gu.dicit Tho.q̄ itellectꝰ nō cog/
scit singularia.q2 itellectꝰ nr̄ abstrahit spēz
intelligibilē a p̄ncipiis indiuiduātibꝰ.vn̄
spēs intelligibilis intellectꝰ nr̄i nō pōt eē si
militudo p̄ncipio2 indiuiduantiū.

Corruptorium

Hoc pb̄et occasiōz errādi.q2 fm̄ h̄ aīe sepa/ 1
te 2 angeli i p̄ria xp̄m intelligibili cognitōe
nō cog̃scerēt.qd̄ ē ꝯ illd̄ Jo.xvij. Hec ē vita
eīna 2c.vsq̄ ibi.2 quē misisti ie.xp̄m ¶. Itē 2
h̄ ē ꝯ Aug.xxij.de ci.dei.c.ix.2 ꝯ rōciatiōez
pho2 dicētiū. Ita mētis aspectu intelligen
tia videri.2 sensu corpis corpalia.vt nec in
telligibilia p corpꝰ.nec corpalia p seipsam
mēs valeat intueri.2 vera ratō 2 phica im
det aucta8.¶ P̄.vt dicit Seneca i Prou̇. 3
pctm̄ ē actio volūtaria. s3 actōes singulari
um sunt.ḡ pctm̄ actio singularis ē. 2 h̄ non
nūq̄ ē circa obiecta q̄ nō sensu aliq̄ s3 intel/
lectu apph̄ēdi pn̄t. Si igit̄ intellectꝰ nō co/
gnoscit singl'aria vt dicit.2 de h̄ qd̄ hō n̄ co/
gnoscit nō penit3.necesse corrigit: dicēte Se
ne.ad Lucil. Initiū salut̄ ē noticia pcti.q̄
em̄ pctm̄ nō cognoscit corrigi non vult.nec
hm̄oi pctm̄ pōt corrigere.nec de eo penitere.
qd̄ cū sit erroneū 2 illud ex q̄ sequit̄.s.q̄ intel
lectꝰ nō intelligit singularia.¶ P̄.h̄ ē contra 4
phiam.q2 si intellectꝰ nō cognoscit singula
ria: tūc nō potit facere ppōem aliquā in q̄
eēt singularis res.2 ita nec syllogisare. ¶ P̄. 5
tūc nō poss3 ex multis singularibꝰ colligere
vnū vl'e. ex incognitis em̄ nō pt cognoscēs
intētōz cognoscibilē abstrahere. ¶ P̄.fm̄ h̄ 6
intellectꝰ nō posset inuenire 2 determiare rectā
rōez agēdo2.cū ois actio sit singulariū 2 cir
ca singularia.2 ita eēt frustra ꝯsiliū 2 delibe/
ratio.qd̄ stultissimū ē dicere ¶ Ad rōem
Thome dici pt.q̄ intellectꝰ nō solū cog̃scit
vel intelligit p spēs vl'es 2 abstractas a ꝯdi
tionibꝰ idiuiduātibꝰ 2 mat'ialibꝰ sic suppo
nit 2 false: s3 etiā intelligit p intētōes 2 spēs
singulares.2 p tales itelligit singl'aria.quō
em̄ intellectꝰ ꝯponeret tales ppōes.petrꝰ nō
ē iohēs: nisi p̄us acciperet intētōes simplices
petri 2 iohis.reuera nullo mō.vn̄ argu.pce/
dit ex suppōe falsa.s.q̄ intelligit solū p spēs
vniuersales. Hec sunt verba co2.

Responsio ad hec

fm̄ Tho. Ueritatē circa cognitiōz singula
riū ab itellectu nr̄o euident̄ docz Tho.p.j.
q.86.ar.j.quē si isti intelligerēt: nō sic ꝯ ip
sum inaniter garrirēt. Dicit em̄ sic vt p3 cui
libet intuēti i m̄siōe p̄nci.q̄ singularitatē in
rebꝰ mat'ialibꝰ itellectꝰ nr̄ directe 2 p̄mo co/

gnoscere nō pt. Cui rō ē. q2 pncipiū singula
ritat; i reb9 matialib9 ē materia indiuidualis
intellect9 aūt nr̄ itelligit spēz itelligibilē abs
trahēdo ab hmōi matia. qd āt a matia idi
uiduali abstrahit ē vle. vn̄ intellect9 nr̄ dire
cte nō ē cogscitiu9 nisi vliū. Indirecte āt 2 q̄
si p q̄ndā reflexiōz pt cogscere singlare. q2 p
spēs itelligibiles vles q̄s abstrahit nō pt a
ctu itelligere nisi puertēdo se ad fātasmata
singlariū i q̄b9 spēs itelligibiles itelligit. vt
l. iij. de aīa dr̄. Sic igit ipm vle p spēz itelli
gibilē intelligit directe. Indirecte āt singla
ria q2 sūt fātasmata. 2 h mō format ppōez
hāc. sortes ē hō. vn̄ p3 ex his q̄ dic h Tho.
q nō intēdebat dicere. s. q. xiiij. ar. xj. in rn̄.
pmi arg. q intellect9 nr̄ nullo mō cogscit sin
gularia: s3 solū q nō cogscit singularia rez
matialiū pmo 2 directe. vn̄ ipe dicit in ista
q. 86. ar. j. in rn̄. ad. iij. arg. q singulare nō
repugnāt intelligibilitati inqtū singlare s3 in
qtū ē matiale: q2 nihil itelligit nisi imaria
lit. 2 iō dicit q singulare qd nō ē matiale cu
iusmodi ē itellect9 hois nō repugnāt itelligibi
litati intellect9 nr̄i. ¶ Ex his p3 rn̄. ad arg. q̄
Ad 1 adducūt. Ad. j. dd̄m. q angeli 2 aīe separate
vidēt deū p eēntiā q̄ sūme ē imaterial 2 suffi
ciēs rō cogscēdi oīa sicuti sūt p quā xp̄s i sua
diuitate nō solū: s3 etiā i sua huanitate cū
omib9 aliis intelligibilib9 cognoscet i pria
Ad 2 pfectissime. ¶ Ad. ij. dicēdū. q Aug. itēdit
dicere. q itellect9 nr̄ intelligit illa matialia 2
sensibilia. virt9 em̄ cogscitiua supior pt in oīa
illa i q̄ pt virtus inferior. licet cogscat altiori
mō sibi cōgruo. vn̄ illa q̄ cogscunt a sensu sb
pdicōib9 matialib9 2 idiuiduātib9 cogno
scūt ab itellectu p abstractōz ab hmōi pdi
Ad 3 cōib9. ¶ Ad. iij. di. q actio interior cū sit spū
alis et imaterial cogscit directe ab itellectu
nr̄o. Actōes vo exteriores 2 corpales cogno
scūt ab intellectu idirecte sic singularia ista
matialia. rō igit fūdat sup falsū. s. q intelle
ct9 nr̄ nullo mō cogscat singularia matialia
Ad 4 Et p idē p3 rn̄. ad qrtū. ¶ Ad. v. dd̄m q in
Ad 5 nitit falso. s. q intellect9 pmo itelligit singu
laria. 2 sic colligat cognitōez vni9 vlis. h em̄
falsū ē 2 9 phm manifeste. Spēs em̄ intelli
gibil abstracta ē p itellectū agētē ab omib9
pdicōib9 idiuiduātib9 2 matialib9 s3 phm
vn̄ repn̄tat pmo quidditatē rei abstractis
hmōi pdicōib9. 2 sic ē vlis. vn̄ vle cogscit ab
Ad 6 intellectu directe 2 pmo. ¶ Ad. vj. dd̄m sic̄
ad tciū 2 qrtū. ¶ Destructio m̄siōis quā as
scūt ad rōez Tho. qn̄ dicūt ad rōez Tho.

falsū eē intellectū nr̄m solū intelligere p spe
cies abstractas. manifestū ē q negāt totaz
doctrinā phoz in hac pte sine rōne. 2 hoc si
ne ratione. 2 iō nō sunt audiendi.

Articulus ter

a tius de cognitōe dei q̄ ad pting-
tia. In eadē. q. 14. ar. 13. vbi q̄
rit. an sciā dei sit respectu futuroz ptingētiū 1
rn̄. q. dicit. q ptingēs aliqd pt dupli psidera
ri. Uno mō in seipo sm q iā actu ē. 2 sic nō
psiderat vt futuz s3 vt pn̄s. nec vt ad vtrū
libet ptingēs: s3 vt dtminatū ad vnū. 2 pp
h sic pt sbdi certe cognitōi infallibilit. vt p
te sensui visus: sic cū video sortē sedere. Alio
mō pt ptingēs psiderari vt ē in sua cā. 2 sic
psiderat vt ē futuz. 2 vt ē ptingēs 2 nondū
dtminatū ad vnū. q2 cā ptingēs se h3 ad
opposita. 2 sic ptingēs nō p certitudinē sub
dit alicui cognitōi. vn̄ q̄cūq3 effectū ptigētē
cogscat i sua cā tm̄. nō h3 nisi piecturalē cog
nitōz. De9 aūt ptingētia nō solū put sūt in
suis causis: s3 etiā put vnūqdq3 ē actu in se
ipo cognoscit. Et rō sua ē aliqtulū infra. q2
cognitio diuina mēsurat eternitate sic̄ suū eē.
Eternitas aūt ē tota sil. 2 ambit totū tps. vn̄
oia q̄ sūt in tpe: sūt deo ab eterno pn̄tia. s3 nō
solū ea rōe. q2 h3 rōnes rez apud se pn̄tes:
vt quidā dicunt. Sed q2 ei9 intuit9 fert sup
omia ab eterno. put sunt in sua pn̄tialita
te. vn̄ manifestū ē q ptingētia infallibilit
a deo cognoscunt.

Corruptorium

¶ Ista positio nō h3 veritatē: s3 ptinet erro
rē manifestū. imo multos errores. q2 nō in
tendit dicere q de9 eq̄ certitudinalit cogscit
futura ptingētia ac si eēnt pn̄tia 2 dtermina
ta i rez natura. h em̄ vez ē. S3 intēdit q q2
eternitas pn̄s ē omi dre tpis 2 omis dra tpis
pn̄s eternitati. Iō ptingētia q̄ nō sūt realiter
in tpe: iā sunt realit 2 actualit p naturas su
as in eternitate. 2 sic subiiciunt diuine visiōi.
2 h maxime exp̄mūt vba sua cū dicit. oia q̄
sūt in tpe sūt deo ab eterno pn̄tia. non solū ea
rōe q2 h3 rōes rez apud se pn̄tes vt quidā
dicūt: sed q2 eius intuitus fert sup omia ab
eterno put sunt in sua pn̄tialitate. hoc em̄ ē
simplr falsum 2 erroneū. q2 hoc ē ponere cō
tingētia. 2 multo forti9 necessaria ab eterno
in eternitate esse. licet in tpe sint pducta de
nō esse in esse. Cōstat em̄ q res nō pn̄t dici

deo pñtes nisi dupli .s. vel in sua rõne cau-
sali. vel in sua existẽtia actuali. Si g omia
que sunt in tpe sunt ab eterno pñtia deo. nõ
q2 habet apud se rõnes pñtes vt ipe dicit:
necesse ẽ q omia fuerint ab eterno in eterni-
tate sub existẽtia actuali: sicut vnq3 postea
fuerũt in tpe. et hoc ẽ ponere omia ab eterno
2 in eternitate. quod ẽ cõtra fidẽ nrã3. ¶ Hoc
est etiã ɔtra rationẽ. Certũ est em q sancti et
phi ponũt deu3 ab eterno apud se habuisse
rõnes causales et ideales etiã oim fiendo2.
et p illas et iuxta illas fecisse et facere quicqd
fecit et facit. Hoc aũt ẽ ociosum ponere: si ab
eterno et in eternitate pñtia erãt i naturis p-
prijs. et sic subdita diuine visiõi. q2 ad cog-
scẽdũ et faciẽdũ omia in tpe sufficiebãt ipse
res actualr̃ existẽtes i eternitate. Et ita ess3
supfluũ ponere rões i deo. qd ẽ ɔtra sctõs et
3 phos. ¶ Rõ etiã sua pcedit ex falso intelle-
ctu. qñ dicit q eternitas ambit omẽ tps. et
q omis dr̃a tpis est pñs eternitati. Nõ em
sic intelligit q etnitas ambiat tps et tpalia i
naturis suis q3diu nõ sunt. vel q tps et res
tpales que nihil sunt in natura ppria sint
pñtes eternitati. Sed hoc p tãto dr: q cau-
sales rões et ideales oim tpm et oim tpaliũ
sunt deo pñtes ab eterno Et hũc intellectũ
videt explicare Aug. xj. ɔfes. pa2 post me-
diũ dicẽs. Cũ videri dicunt futura. nõ ipa
que nõdũ sunt. i. que futura sunt: sed horũ
cã vel signa forsitan videntr que nõ sunt fu-
tura: sed pñtia sunt ia3 videntibus ex quibus
futura pdicunt aio ɔcepta. q rursu3 ɔcepti-
ones ia sunt. et ista apud se intuent qui ista
pdicũt. Propter eundẽ sensum dicunt om-
nia vita in deo. s. q2 res omniũ i deo viuunt.
Vñ Aug. viij. omel. sup illud Joh. j. Qd
factũ est in ipo vita erat: dicit. Ipa terra q
facta est nõ est vita. Est aũt in ipo spũalis
quedã rõ p quã facta ẽ terra. et hec est vita.
Certe si res ipe in genere pprio fuisset ab et-
no in eternitate: nõ dixisset euãgelista vni-
uersaliter. Quod factũ ẽ in ipo vita erat. vl
4 saltẽ Aug. nõ trãsisset sine distinctione ¶ P.
hoc qd dicit i pdicta positõne. q qcũq3 cog-
noscit effectũ ɔtingentẽ in sua cã tm nõ ha-
bet de eo nisi ɔiecturalẽ cognitõ3. hoc ɔstat
esse falsum et ɔtra rõem pphetie. Credimus
em q pphete certitudinalr̃ viderũt q de immo-
bili veritate dei enũciauerunt: sicut habet p
diffinitõ3 pphetie. Cõstat aũt q nõ viderũt
futura i sua natura .g in rõnibus suis cãlibus.
q si aliqs hoc negare voluerit de pphetis
vel omibus vel aliqbus saltẽ de sctis angel ne-
gare nõ poterit: qn in verbo et rõnibus causa-
libus puideant multa futura: nõ ɔiecturali-
ter sed certitudinaliter. et illa reuelant pphe-
tis et alijs sctis sm bñplacitũ et dispõe3 dei.
¶ P. etiã falsu3 et erroneũ qd ponit pdicta 5
positio ẽ q deus alio mõ ɔtingẽtia et tpalia
nouit q3 put sunt in suis caus. et alio mõ q3
p ratões re2 quas h3 apud se pñtes. vide-
licet ferendo intuitũ sup ipas res sibi actu
pñtes ab eterno. hoc expsse habet ex verbis
suis. nã dicit sic i pdicta rñsione. deus cogno-
scit omia ɔtingentia: nõ solũ in suis causis,
sed etiã put est actu vnũquodq3 in seipo. et
pa2 inferius subdit. omia que sunt in tpe
sunt deo pñtia ab eterno prout sunt i sua p-
sentialitate hec sunt verba eius. Ex his se-
quit q deus cognoscit creaturã p receptõe3.
Si em cognoscat alr̃ q3 p ratões re2 quas
habet apud se et aliter: q3 put sũt i suis cau-
sis ferendo intuitũ sup ipas res. hoc nõ po-
test intelligi vel saltẽ fingi nisi p receptõem
Deũ aũt itelligere vel cognoscere p recepti-
onẽ ẽ ipossibile tã sm sctõs q3 sm phos. qui
oẽs ɔcordãt q scia dei ẽ cã re2. et nõ causata
a rebus sicut scia nrã. Sed sine dubio si cog-
sceret p receptione3 scia sua esset causata a
rebus. Itẽ ex hoc sequit q non est purus actus
sed ẽ sciẽs i potẽtia. et q potẽtia sciẽdi i ipo p-
ficeret p creaturas q oiã sunt absurdissima
Hec sunt vba eo2 q pcedũt ex falso intelle-
ctu. et vtinã nõ ex malo affectu.

Responsio ad hec

sm Tho. Ut pateat omibus q deductio ad
ista incõuenientia sm istos nulla sit omi-
no. nec aliquid ho2 ex dictis Thome seq-
tur. In pmis modus quo deus nouit alia
a se attẽdat. Deus em (put Tho. p. j. q. xiiij
ar. xiij. in rñsione) docet. non solũ cognoscit
res in seipo esse. sed p illud idem q in se cõ-
tinet species reru3 cognoscit eas i ppria na-
tura. que licet sint successiue in ppria sb a-
ctuali existẽtia. nõ tamẽ subdunt successiue
diuine cognitiõi que mẽsurat eternitate. in
qua nõ cadit successio. sed ẽ tota simul cu3
tpis cuiuscũq3 drã: nõ q ptes tẽpis oẽs sit
existentes eternitati coexistant (vt ipsi pu-
tãt et falso) Thomã sensisse. Sed quia ipa
eternitas ẽ tota simul cũ singulis ptibus tẽ-
poris nõ simul existentibus: sed sibi inuicem
succedẽtibus. Illud docet Tho. libro. j. cõtra

gētiles.c.66.tali exēplo.pūct⁹ q̄cūq; sigt⁹ ī
circūferētia circuli sic se h̄z ꝙ nullo mō pr ē
simul cū alio pūcto signato ī eadē.⁊ ē q̄libȝ
alio pūcto signato ī ipa p̄or vel posterior s̄ȝ
sitū .Oēs ꝟo pūcti ī circūferētia signati ad
cētꝝ qđ ē extra circumferētiā directā habēt
oppōēm ⁊ ꝯsimilē habitudinē. Sicut g̃ pū
ctis in circumferētia q̄buscūq; s̄m sitū ordi/
nē se habētibꝫ ⁊ se ꝯsequētibꝫ pūctus cētra/
lis extra ipsam existens directe ⁊ vniformi
ter obijcit̃. Sic eternitas simplex ⁊ indiuisi
bilis extra tp̄is successionē existēs: oīa eius/
dē sibi succedētia inuicē vniformiter respi-
cit sub p̄sentialitate quā in se habēt succes/
siue. Actus ergo cognitōis mēsuratus eter/
nitate p̄n̄tialiter respicit omia sibijnuicem
succedētia in tp̄e.q̄ȝ ip̄am eoꝝ p̄sentialitatē
quā habent in se successiue: nō successiue: s̄ȝ
simul eternaliter intuēdo. nō ꝙ ip̄e a rebus
quas sic intuet̃ eternaliter sibi semꝑ coexistē
tibꝫ cognitōem accipiat. sed oīm rerū ratio
nes quas in seip̄o simul ītuet̃: ꝑ qđ eius in
tuitus ꝑfectissime fert̃ suꝑ ipsas: nō solū ea
rum q̄dditates: sed etiā p̄n̄tialitates p̄n̄ti/
aliter. q̄ȝ eternaliter intuēdo. Ex his p̄ȝ ꝙ
Thomas (ꝑut isti imponūt sibi ⁊ falso) nō
intēdebat ꝙ om̄ia que sibijnuiceȝ succedūt
in tempe in natura ꝓpria: deo coexistunt in
eternitate. licet ab eo eoꝝ p̄n̄tia eternalit̃ in
tueat̃. ⁊ sic oīa sibi dicāt̃ p̄n̄tia. Et q̄n̄ dicūt
ꝙ res nō p̄n̄t esse deo p̄n̄tes nisi duplr̄. s. ī rō/
ne cāli: vel in sua exn̄tia actuali. Dicēdū ꝙ
res sunt p̄n̄tes deo ab eterno nō ī sua exn̄tia
actuali. sed q̄ȝ ip̄e actu intuet̃ eoꝝ p̄n̄tiā et/
naliter. ꝑ hoc ꝙ oīm reꝝ rōnes exēplares in
seip̄o cognoscit quas videt in seip̄o. ⁊ oīa ꝑ
ip̄as ꝑfecte cognitas cognoscit in natura ꝓ
pria. quoꝝ. s. ꝑ rōes causales easdē inuenit̃
cā. ⁊ sic h̄ȝ intelligi qđ dicit Tho. ꝙ intuit⁹
dei fert̃ eternalit̃ suꝑ oīm ī tp̄e sibi succedēti
um p̄n̄tialitates. nō solū q̄ȝ h̄ȝ rōes eoꝝ a/
pud se vt q̄dā dicūt sed intuēdo ea eīnalit̃
ī sua p̄n̄tialitate quā sīr̃a deo vt dictū ē cog
nitā successiue h̄n̄t ī natura sua. ¶ Ad rōeȝ
scđaȝ corruptorij. Ex his p̄ȝ r̄n̄sio ad p̄mā
Ad 1 ⁊ scđaȝ. Nō em̄ illa positio si intelligat̃ eua
Ad 2 cuat ideas vel rōes reꝝ cāles. q̄s scti ⁊ ph̄i
ponūt ī deo. imo ex h̄ ip̄o sequit̃ nccārio ide
arū positio. q̄ȝ nisi de⁹ rōnes ideales ⁊ cāles
oīm an̄q; sint eīnalit̃ ꝯspiceret reꝝ tp̄aliū ⁊
creataꝝ p̄n̄tialitates ī tp̄e succedētes: nō vi
deret eas ex tali īspectōe eīnalit̃ ītuēdo. Ad
Ad 3 rōeȝ terciā. cū dicit oīm reꝝ tp̄aliū rōes cā

les eīnalit̃ deo eē p̄n̄tes: ꝯcedēdū ē. ⁊ ꝓ nob̄
facit. ꝑ hoc ip̄m em̄ p̄n̄tialitates oīm sunt si
mul in dei noticia ab eterno an̄q; eēnt ī na.
tura ꝓpria. Et h̄ q̄ȝ qđ adducūt de Aug. li.
xi. ꝯfes. c. xix. ꝙ. s. futuꝝ videt̃ ꝑ aliqđ p̄n̄s
oīno facit ad isti⁹ ꝟitat̃ declaratōȝ. sic eī intu
eor auroꝝā ⁊ ortū sol' adhuc futurū ꝑ aliq̄d
qđ p̄sentialit̃ ī aīo imaginor. qđ p̄ȝ ꝑ ꝟba
Aug. ibidē. ⁊ ē ꝑ se manifestū. sic de⁹ vidēdo
suā eēntiā ī q̄ p̄n̄tialit̃ ⁊ eternalit̃ cernit oīm
reꝝ rōes ideales: necesse ē eoip̄o reꝝ futura
rū sibi rep̄n̄tatas p̄n̄tialitates intueri. Per
h̄ idē p̄ȝ ad illud aliud quod adducunt de
Aug. suꝑ Joh. p̄ma omel. q̄ȝ em̄ om̄ia q̄ fa
cta sunt: sunt vita in ꝟbo in suis rōnibꝫ ide
alibꝫ in ip̄o. hinc ē ꝙ creature eternalit̃ fue/
rūt cū eaꝝ p̄sentialitatibꝫ (que vtiq; sūt crea
te) in ipso ꝟbo cognite. ¶ Ad quartā rōnem Ad 4
cum dicūt effectū ꝯtingentē em̄ cognosci in
sua causa ꝯiecturaliter: ē ꝯtra rōnem ꝓphe
tie. Prophete em̄ effect⁹ ꝯtingētes certitu/
dinalit̃ in suis causis cognouerūt. Dōm ꝙ
effect⁹ ꝯtingētes habēt cās suas ꝓrias ꝓpt̄
quas sunt ꝯtingētes. vtpote in ipsis indet̃
minate existētes. ⁊ in talibꝫ causis nō cog/
noscunt̃ nisi ꝯiecturalit̃: vt si videaȝ mgr̄m
multū studere; conijcio ꝙ sit disputaturus
⁊ hoc intēdebat Thomas hic. Cā aūt pri/
ma oīm ꝯtingentiū sicut ⁊ oīm entiū est de
us ipse ꝑ ratōnes cāles oīm quas penes se
habet. in quo euētus oīm ꝯtingentiū deter
minant̃. ac certissime eoꝝ ū dē futura p̄senti/
alitas a deo p̄n̄tialit̃ cernit̃: sue vtiq; p̄sens
ab eterno noticie. Et a sctis ꝓphetis ⁊ ange
lis in eisdē rōnibꝫ eternis deo reuelāte nō so
lū ꝯiecturalit̃: s̄ȝ etiā certitudinalit̃ cogno/
scunt̃. sicut docet Tho. ī multis locis. ¶ Ad Ad 5
q̄ntā. Cū dicūt Thomā posuisse deū cogno
scere alio mō effectus ꝯtingētes. q̄m̄ prout
sunt in suis causis quasi ab ipsis sibi ī eter/
nitate coexistētibꝫ cognitiōeȝ recipiēdo. ⁊ h̄
Thomā posuisse. manifestū ē ꝙ falsum di/
cūt apertissimū. quod p̄ȝ cuilibet recto oculo
respicienti dicta Thome. Cū em̄ dicat tho.
ꝙ om̄ia que sunt in tp̄e sunt deo p̄sentia. ꝑ/
ut sunt in sua p̄sentialitate. Intēdit dicere
⁊ satis clare. ꝙ diuine noticie p̄n̄s ē omniū
que sunt successiue in tempe p̄sentialitas ⁊
actualis exn̄tia ab eo eīnaliter cognita. nō
cū eo eternalit̃ existēs ī natura ꝓpria. Nec
oportet si aliq̄d sit diuine noticie vel etiaȝ nr̄e
p̄n̄s ꝓpter hoc sit p̄n̄s in se exn̄s. Manife
stū est em̄ ꝙ intellect⁹ noster suꝑ p̄sentiam ⁊

actualē exñtiā rei ferf: que nō est sed ptermit.
quia habet speciem eius in se pñtē. Ma/
nifestū ē ḡ q̄ multo forti⁹ deus q̄ habz penes
se oīm rez rōnes pñtes: ipas pfectissime in
telligēdo potit pñtialit' ferre ītuitū sui ītelle
ct⁹ sup oīm pñtialitates anq̄z eēnt. Nō ḡ a
nō exñtibꝫ cognitōz recipit. Adhuc ḡ n̄ en
tia cognoscēdo eēntiā suā nouit futura sup
pñtialitate quā erāt hitura pñtialit'. q2 eter
nalit' ītuitū suū ferēdo. oīa em̄ nuda sūt o/
cul' ei⁹. q̄ nō cogscit p receptiōez. nec ē ī potē
tia sciēs. c⁹scia nō causat a creaturis. nec eius
potētia cognitiua ab ips creaturis pficit. H
em̄ deo attribuere ē absurdissimū. q̄ nūq̄z ex
dictis hoīe ↄcludi pñt. sz p ei⁹ doctrina vbi
q̄z declarat' hec ꝛ his silia nullo mō posse cō
uenire deo. cui ē honor ꝛ gloria.

Quartus arti

q cul⁹ de hoc q̄ Tho. dicit q̄ q̄dā
ideas ppas nō hñt ī deo In. q.
xv. ar' iij. cū q̄rit'. vtz oīm q̄ cognoscit deus
sint idee in eo. vbi sic arguit. De⁹ cognoscit
materiā pmā q̄ nullā pt hr̄e ideā cū nullaz
habeat formā. ¶ P. de⁹ nō solū spēs sz ꝛ gene
ra ꝛ īdiuidua cognoscit. ꝛ etiā accñtia. sz ho
rū nō sunt idee sm platonē. Et ī rñsiōe. iij.
argu. de materia dicit. q2 nos ponim⁹ ma/
teriā creatā a deo: nō tn̄ sine forma. hz q̄dē
materia ideā a deo: sed nō aliaz ab idea cō
positi. quia materia sm se neq̄z eē habet ne/
q̄z cognoscibilis est.

Corruptorium

¶ Videt' h erroneū. q2 deus hz ideas oīm q̄
pōt facere: cū nihil possit facere nesciēs. sed
pōt facere materiā sine forma: sicut determia
rū ē a mgr̄is: sic ī sacro altar' facit existere ac
cidētia sine sbiecto. q̄ magis depēdēt a subie/
cto q̄z materia a forma. ḡ materia hz ideā
2 distinctā in deo: etiā sm q̄ idea ē pncipium
opatōis ꝛ exēplar. qd̄ ipe negat. ¶ Itē videt'
q̄ magis sit ponēdū q̄ deus habeat ideā di
stinctā materie q̄z cōpositi. cui⁹ ↄtrariū ipse
dicit. Dicit em̄ ↄmē. sup pncipiū physic. su
per. iij. pticulā. q̄ ī rebꝫ artificialibꝫ cāe noti
ores sūt apud artificē q̄z ↄpositū. q2 ex caus
ex maīa ꝛ forma facit ↄpositū. vn̄ si nos fa
cerem⁹ res naturales: tūc cāe eēnt notiores
apd̄ nos. hec ↄmē. ḡ apd̄ deū q̄ ē opifex olz
rez naturaliū: notiores sūt maīa ꝛ forma
q̄z totū ↄpositū. q2 ex caus sic ex maīa ꝛ for
ma facit ↄpositū. ḡ sm rōez ītelligēdi pus ꝛ
expssi⁹ siue distinct⁹ hñt ideas ī ipo. ¶ P. ī rñ 3
siōe argumēti q̄rti de genere ꝛ accñtibꝫ dicit
Tho. q̄ gen⁹ nō pt hr̄e aliā ideam ab idea
spēz. sm q̄ idea significat exēplar. q2 nūq̄z
fit nisi in aliq̄ spēz. Silr̄ ē de accñtibꝫ q̄ inse
pabilit' ↄsequūt' sbiectū. q2 hec sil' fiūt cū sb
iecto. Accñtia vo q̄ supueniunt vt picture:
hñt spālē ideā. Qd̄ d2 de idea generis falsū
videt'. q2 sicut d2. xvj. de aialibꝫ. Embrio p/
us ē aīal q̄z equ⁹ vel hō. Et ↄstat q̄ illud in
diuiduū ī via generatōis vt fit hō vel vt fit
equ⁹: iā ē indiuiduū generis. ꝛ nōdū ē indi
uiduū alic⁹ spēi. ꝛ forma generis actu ꝛ p se ex
istit ī ipo an̄ formā oīs spēi. ḡ necce ē q̄ p ide
am aliā ab idea spēi cognoscat' ꝛ pducat' a 4
deo. Silr̄ q̄ dicit q̄ accñtia insepabilia a sb
iectis nō pñt hr̄e ideā aliā ab idea subiecti
falsū ē. Oīa em̄ illa distinctas hñt ideas q̄
p se distincte pñt pduci ꝛ existere. sz hmōi
accñtia distincte pñt existere absq̄z subiecto.
sicut firmissime credim⁹ in sacramēto alta/
ris. ḡ necesse ē q̄ distinctas ideas habeant.
Hec sunt verba eoz.

Responsio ad hec

sm Tho. Ad sciēdū q̄ debēt dici hr̄e ppas
ideas ī deo. Sciēdū q̄ sic ī multis loc' dicz
Tho. Idea ī deo d2 ipa ei⁹ eēntia ab eo in/
tellecta cū habitudīe ad res creatas. q̄ pñt
intelligi vt sūt ab eo ī exñtia pducibiles. vl'
put sunt ī ppria rōe cognoscibiles. sm hūc
modū d2 eēntia dei idea rez. put ipa intelle
cta ē rō innotescēdi eatūdē ī ratōe ppa. sm
vo aliū modū d2 eēntia diuina idea. prout
ipa q̄si practice intellecta ē exemplar intra
qd̄ res sūt p se in eē pducibiles. Prio mō ḡ
hñt ideas ī deo ppas oīa q̄ aliq̄ mō pñt ī rō
ne ppria ↄsiderari. Sz scd̄o mō illa tm̄ di
cūt ppas ideas ī deo hr̄e q̄ sūt p se in eē pro
ducibilia. ¶ Per hec pz rñsio ad pmū d ma Ad 1
teria. qn̄ em̄ dicit. Erroneū ē ponere materi
am pmā nō hr̄e ideā q2 de⁹ pōt eā facere vt
existat p se sine forma. ¶ Dicēdū q̄ licz aliq̄
mgr̄i h posuerūt. oppositū tn̄ demōstrat' ab
aliqs maioribꝫ limpidi⁹ naturā maīe ↄside
rātibꝫ. vniuscuiusq̄z em̄ potētie correndet ppri⁹
act⁹ inīm̄ q̄ dare actū vni⁹ alteri remanēti ī
ppria natura includit ↄdictoria. verbi grā q̄
potētie auditiue ingrēsū hmōi det' act⁹ potē/
tie visiue ppri⁹. Cū ḡ maīa sit ppia potētia
respectu forme q̄ est propri⁹ actus: dare sibi
actū propriū alterius potentie actualem. s.

exñtiã q̄ ē ꝓpꝛiꝰ actꝰ forme vel quidditatis
ex maťia ⁊ forma ꝯposite īcludit ꝯ̄dictoria
Nec ē sil'e de accñtibꝫ ī sacro altaris: cū sint
forme quaꝝ nature ꝯpetit eē ī actu. h̄ aūt in
Ad2 fra pleniꝰ patebit. ¶ Ad scd̄m dicēdū ꝙ rō
illa nō ꝓbat nisi ꝙ tā maťia q̄ꝫ forma h̄nt ꝓ
pꝛiā ideā: put idea dr̄ rō ī noticia diuini vniuscu
iusq̄ꝫ: put pt aliq̄ mō ī ratōe ꝓpꝛia ꝯsiderari.
Jsto mō ꝯcedit Tho. materiaꝫ posse h̄re ꝓ
Ad3 pꝛiā ideā ī q̄ōibꝫ de ṽitate. ¶ Ad. iij. ď gene
re: qn̄ dicit ꝙ forma generꝭ ē actu exñs ī illo
īdiuiduo embriōis an̄ formā oīs spēiꝭ. Di-
cēdū ꝙ h̄ falsuꝫ ē ⁊ oīno īpossibile ſm ph̄m.
forma em̄ generꝭ nec eē nec ꝓduci pt nisi ī ali
q̄ spē. sic em̄ semē vl' sāguis q̇ ordiat̃ ad gn̄a
tōꝫ hoīs vl' eq̇ ꝑ formā suā q̄ an̄ ꝓductōꝫ rei
generādē corrūpit̃ ī spē ꝯstituit̃. Jta embrio
q̄ sil'r lꝫ ꝓpīquiꝰ ordiat̃ ad gn̄atiōꝫ coꝝ̄dē ī
ꝓductōe coꝝ corrūpit̃. ⁊ ꝑus ꝑ ꝓpꝛiā formā
ī spē ꝯstituebat̃. h̄ patebit euidētiꝰ vbi ď vni
Ad4 tate forme agemꝰ. ¶ Ad. iiij. dicit̃ pt ꝙ sicut
accñtia q̄ supueniūt rei ꝓducte ſꝫ tho. h̄nt
ideas ꝓpꝛias: lꝫ nō existāt ꝑ se: ꝑ h̄ ꝙ nō ꝓdu
cunt̃ nisi ī subiecto. eodē mō accñtia īsepabi-
lia panis: lꝫ miraculose existāt sine sbiecto.
q2 tn̄ ꝓducta erāt: ī eiꝰ ꝓductōe nō h̄nt aliā
ideā ab idea quā ꝑus habuerūt. Si dicat̃
sic nūc existūt ꝑ se ṽtute diuina: ita possent ꝑ
se ꝓduci a ꝑncipio. Cōcedat̃. lꝫ certe sic tūc
aliā habuissent ꝓductōem: ita ⁊ sue produ
ctionis aliā ratiōnē idealē ī deo habuissēt: cui
ē honor ⁊ gloria.

a Rticulus qui

tus ē de h̄ ꝙ Tho dicit ꝑte. j. q.
xxv. ar. vj. ī m̄. iij. argu. ꝙ vni-
uersū suppositis istꝭ rebꝫ nō pt eē meliꝰ ꝓpt̄
decētissimū ordinē istis rebꝫ a deo t̃butū. ī q̄
bonū vniūsi ꝯsistit. q̄ꝛ si vnū aliq̄ď melius
eēt corrūpet̃ ꝓportō ordis. Sicut si vna cor
da plus debito tenderet̃: corrumpet̃ cythare
melodia.

Corruptorium

¶ Hoc ē ꝯ̄ veritatē fidei: q̄ tenet ꝙ post iudi
ciū nō tm̄ vniuersū poterit eē meliꝰ. lꝫ erit tūc
meliꝰ qn̄. s. corpa celestia ⁊ elemēta mutabūt̃
ī meliꝰ: facta mutatōe ī q̄litatibꝫ coꝝ ⁊ nō ī
sbīs coꝝ. sicut dicit glo. sup illud. j. Cori.
vij. p̄terit figura huiꝰ mūdi. ¶ Ad rōem
Thome. Ad illud aūt ꝙ dicit ꝓportōꝫ cor
rūpi ⁊ ordis decētiā: si vnū aliq̄d meliorare
tur. Dicimꝰ ꝙ ꝓportio ⁊ decētia int̃ ꝑtes vni
uersi nō intelligit̃ tm̄ ſm vnū tp̄s determiatū
⁊ ꝑtiū q̄ sūt ī vno tp̄e signato. sꝫ ſm cursum
totiꝰ tp̄is ab exordio mūdi vsq̄ꝫ in finē. Vn̄
decētia ⁊ ꝓportio ordinis vniuersi nō ē de ꝑ-
manētibꝫ semꝑ vno mō ⁊ tm̄ vno tp̄e: sꝫ de
habētibꝫ eē ī successione totiꝰ tp̄is Jtē exem
plū non valet de corda plꝰ debito tēsa. q2 qn̄
vniuersū meliorabit̃: nulla ꝑs ī bonitate ex
tēdet̃ plꝰ debito. q2 sicut vna meliorabit̃: ita
ꝓportionabiliter ⁊ alia. Et ita sicut mane-
bit idē vniuersuꝫ ⁊ eedē ꝑtes meliorate: ita
ꝓportio eadē: sed meliorata. Decsūt ver-
ba corum.

Responsio ad hec

ſm tho. ¶ Jsti si ṽba tho. ī solo eq̄ōis bono
oculo respexissēt: nūq̄ꝫ sic ī ꝯ̄rōnē huiꝰ. iij. ar-
gu. impegissent. nec aliq̄d oīno ꝯ̄tra fidei ṽi
tatē inuenissēt. Jbi em̄ ṽitatē declarādo: sic
dicit. Bonitas rei ē duplex. vna q̇dē q̄ ē de Duplex bonitas
eēntia rei. sicut rōnale hꝫ rōem bonitatis q̄
ē de eēntia hoīs. ⁊ q̄ꝫtū ad hāc bonitatē deus
nō pōt aliquā rē facere meliorē. q2 nō pt fa
cere q̄ternariū maiorē. q2 si eēt maior: iā nō
eēt q̄ternariꝰ sed aliꝰ numerꝰ. Sic aūt se hꝫ
additio dr̄e sbalis ī diffinitōibꝫ sicut se hꝫ
additio vnitatis ī numeris: sic dr̄ ī. x. meta
ph̄. Alia ē bonitas q̄ ē extra eēntiā rei: sic bo
nū hoīs ē eē ṽtuosū ⁊ eē sapientē. ⁊ ſm tale
bonū pōt deꝰ res a se factas facere meliores.
Simpl'r tn̄ loq̄ndo pt q̄libet re a se facta a-
liā facere meliorē. Ex his patet ꝙ ipse do-
cuit deū posse facere mūdū meliorē quo ad
qualitates ꝑtiū eius q̄ nō sunt de essentia ꝑ
tiū earundē. sicut fiet post iudiciū. Quātuꝫ
ṽo ad bonitatē q̄ ē de eēntia ꝑtiū vniūsi sup
positis illis rebꝫ nō pōt vniuersū fieri meliꝰ
Ex his pꝫ ad obiecta ꝯ̄rōnē. q2 om̄ia proce-
dūt ex falso intellectu positōis: sicut mani-
festū ē om̄i inspicienti.

a Rticulus sex

tus ē de h̄ ꝙ dicit mūďꝫ icepisse
nō posse demōstrari. vn̄. q. xlvj.
ar. ij. ī ꝯ̄rōnē ꝑncipal' q̄ōis dicit. mūdū ince
pisse ē de articulis fidei siue credibile: nō sci
bile: sic nec trinitatē ī diuinis eē. Qď ꝓbat ꝑ
mo sic. q2 fides ē de nō apparentibꝫ: ad He
bre. xj. Sed nō apparētia creduntur: non
sciunt̃. Mundū autē incepisse ꝑ creatōem
ē articulꝰ. Dicimus em̄. Credo in deū p̄rem

omĩpotentẽ creatorẽ celi ꝛc. ¶ Itẽ mundũ in
cepisse habet̃ p reuelatõem ꝛ ꝓphetiaꝫ. ſm
Greg. ſup Ezech. dicẽte moyſe. In ꝑncipio
creauit de᷒ celũ ꝛ terrã. ꝗ nõ ſcit̃ p demõſtrati
onẽ. ¶ Itẽ nõ põt h̃ demõſtrari a pte mũdi.
q2 ꝑncipiũ demõſtratõis ẽ qđ qđ ẽ. vnũqđ
qꝫ aũt ſm rõnem ſue ſpẽi abſtrahit̃ ab hic ꝛ
nũc. vñ nõ põt demõſtrari ꝙ hõ ꝛ lapis nõ
ſemp fuerũt. ¶ Itẽ nec nouitas mũdi põt de
mõſtrari ex pte cãe agẽtis q̃ agit p volunta
tẽ. Volũtas em̃ dei rõne inueſtigari nõ põt
circa ea que abſolute nõ ẽ neceſſe deum vel
le. talia vero ſunt que circa creaturas ſũt.
põt autem voluntas dei maniſeſtari p re
uelatiõem cui fides innititur. ꝛ ideo mun
dum incepiſſe ẽ credibile: non ſcibile. ꝛ hoc
inquit ẽ vtile ſi conſideret̃. ne forte aliquis
quod fidei ẽ demõſtrare pſumẽs rõnes non
neceſſarias inducat. q̃ pbeãt materiã irridẽ
di infidelib᷒. exiſtimãtib᷒ nos credere q̃ fi
dei ſunt ꝓpter hm̃oi rationes.

Correptorium

¶ In iſta poſitione tria falſa continent̃ ira
tione poſitionis. Vnũ ẽ ꝙ ea de quibus ẽ fi
des credunt̃ ꝛ nõ ſciuntur. Et aliud ẽ ꝙ mũ
duꝫ incepiſſe ſola fide tenetur. ꝛ demonſtra
tiue probari nõ põt. Tertiũ ẽ ꝙ nõ eſt pre
ſumendũ demonſtrare que fidei ſunt. ꝛ hoc
expſſius dicit in queſtionib᷒ diſputatis de
potẽtia dei q. iij. articulo. xvij. vbi querit. v
trũ mundus ſemp fuerit. vbi in reſponſio
ne queſtionis auiſat cauendũ eſſe ne ad ea
que fidei ſunt aliquis demonſtratõnes ad
1 ducere pſumat. ¶ Primũ quod dicit. ꝙ ea
de quibus ẽ fides credunt̃ ꝛ nõ ſciunt̃. Dici
mus ꝙ falſum ẽ ꝛ contra ſacram ſcripturaꝫ
ꝛ contra ſanctos. ꝛ contra doctores. ꝛ ẽ in ſe
occaſio heſitãdi ꝛ nõ firmiter credẽdi. Qꝫ
hoc ſit falſuꝫ patet. Conſtat em̃ ꝙ deuꝫ eſſe
ẽ credibile: dicẽte apoſtolo ad Hebreos. xj.
Credere oportet accedentẽ ad deum quia ẽ.
Et conſtat ꝙ deuꝫ eſſe ẽ demonſtrabile p ra
tiones. Nam phi demõſtrauerunt primaꝫ
cauſam eſſe. Similiter deũ eſſe vnuꝫ ẽ de
monſtrabile ꝛ credibile. ſimiliter deũ eẽ eter
num. ¶ Hoc etiam videt̃ eſſe contra ſacraꝫ
ſcripturã Eſa. ſeptimo. ſm aliam tranſlati
onem. Niſi credideritis nõ intelligetis. Et
ꝑma Petri tertio. Parati ſemper ad ſatiſ
factionẽ omĩ poſcẽti vos rationẽ de ea que
ẽ in vobis fide ꝛ ſpe. ¶ Hoc ẽ etiam contra
Auguſtinũ ꝛ Richardũ de ſancto Victore.
Ait em̃ Aug. ſic in libro de vera religione.
Illa omĩa que primo credimus: nihil niſi
auctoritatẽ ſecuti partim ſic intelliguntur:
vt videant̃ eſſe certiſſima. partim vt vide
antur fieri atqꝫ oportuiſſe fieri. Et Richar
dus primo de trinitate. ca. quarto ait. Erat
itaqꝫ intentionis noſtre in hoc ope ad ea q̃
credimus inquantũ dominus dederit: nõ
tantũ probabiles: verumetiaꝫ neceſſarias
rationes adducere. Credo nãqꝫ ſine dubio
ad quorumlibet explanatõem nõ modo p
babilia: verumetiaꝫ argumenta neceſſaria
nõ deeſſe. ¶ Secundũ etiam quod dicit. ſ. 2
ꝙ inceptio ſiue nouitas mũdi demonſtra
tiue probari nõ põt. Dicimus ꝙ falſum ẽ.
quia quãuis inceptio vel nouitas mundi
nõ poſſit demonſtrari demonſtratione poti
ſſima dicente ꝓpter quid. poteſt tamen de
monſtrari vel probari deducendo ad impoſ
ſibile de infinitate animarũ: ſi mũdus fue
rit eternus. ꝛ ꝙ infinita ſunt ptranſita. Am
bas iſtas rationes de tranſitu infinitoruꝫ.
ꝛ infinitate animaruꝫ: ipſe ponit obijciẽ
do de nouitate mundi. ꝛ conatur diſſolue
re eas. ꝛ veritateꝫ infinitã inuoco q̃ de᷒ ẽ: teſte
conſcientia mea: ꝙ nec vere nec apparenter
nec philoſophice nec theologice eas diſſol
uit. Verbi gratia. ad illaꝫ de infinitate ani
maꝝ reſpõdet multipliciť ſm ponẽtes eter
nitatem mũdi. ꝙ quidam hõ reputant im
poſſibile eſſe infinitas aĩas actu. Alij di
cunt ꝙ anima corrumpit̃ corrupto corpore
Quidam dicũt ꝙ ex omĩbus remanet vna
tm̃. Alij poſuerũt circulationeꝫ animaruꝫ.
vt ſcꝫ anime poſt determinata curricula tẽ
poꝝ ſeparent̃ multotiẽs. ꝛ multotiens redi
rẽt ad corpa. Poſt iſtas falſitates abſurdiſſi
mas ipſe ponit ſuam dicens ꝙ poſſet ali
quis dicere ꝙ mũdus eẽt eternus in aliqua
eius parte vt angelus: nõ homo. ꝛ ſic cona
tur defendere opinionẽ ponẽtiũ eternitateꝫ
mũdi: ꝛ eã negat. Dicit em̃ phs (cuius opi
nioneꝫ ipſe defendit) in libro de vegetabili
bus. ꝙ mundus totalis ẽ ꝑpetuus. nec ceſ
ſauit vnq̃ generare animalia ꝛ plantas: et
om̃es ſpẽcies ſuas. Unde patet ꝙ omĩbus
modis mentita eſt iniquitas ſibi. ¶ Terti
um quod dicit. Cauendũ ẽ valde adduce 3
re rationes neceſſarias ad ea que ſunt fidei
Dicimus ꝙ hoc falſum eſt. ꝛ contra fidem
ꝛ ſacram ſcripturam. Quia ſcriptũ ẽ prima
Petri. iij. Parati ſemp ad ſatiſfactionem

omī poſcēti vos rōem de ea que eſt in vobis
fide ⁊ ſpe ⁊c. ¶ Eſt etiā contra ſanctos. Vñ
Aug. de trinita. ⁊ alijs libris ſuis. ⁊ Richar
dus in libro ſuo de trinitate: nitunt̄ ꝓbare
nō tm̄ credere quod fides tenet de trinitate
Et ipſemet Thomas fecit libꝝ cōtra gen/
tiles. in quo vtit̄ rationibꝫ contra ipſos ꝓ
fide. Si aūt fides ꝓbari nō poſſet nec de/
beret: inutiliter laboraſſet. vñ ſicut illud fe/
cit in fauorē fidei. ſic iſtud eſt in ꝑiudicium
fidei ⁊ ſanctoꝝ. ⁊ etiā contra ratiōem. nam
ſi ratio reddenda ē de fide: vt dicit beatus
Petrus. ⁊ ratio demōſtratiua reddi pōt. vt
ꝓbatū ē ꝑ Aug. ⁊ Richarduȝ. magis expe/
dit reddere ratōes neceſſarias ⁊ demonſtra
tiuas ꝙ̄ʒ thopicas et ſophiſticas. ¶ Ad
ratōes Thome. ¶ Ad ꝑmū ergo dicenduȝ
ꝙ licet fides ſit de nō apparētibus que. ſ. nō
habent cauſam euidentē nobis. ⁊ ꝓpter q̇d
habēt tamē ſigna ⁊ effectus quibus demon
ſtrent̄. Nō em̄ ſolū demōſtratio ꝓpter quid
facit ſcire: ſed etiā demōſtratio quia. Prete
rea cū dicimus: fides eſt de nō apparenti/
bus. nō intelligit̄ ꝙ omī tempe fuerint non
apparētie. ſed ꝙ̄ʒdiu de illis eſt fides niſi in
teptatiue. qꝛ videlicet homo eſſet paratus
credere eadē: etiā ſi neſciret vel nō ſciret ea
ꝑ rationē. ⁊ ob hoc nō euacuat̄ meritū fidei
¶ Ad ſcđm dicendū. ꝙ licet creatio mundi
innotuit ꝑmo ꝑ reuelatōem. pōt tamē ⁊ po
tuit ꝑ ingenioſos ſciri ⁊ ꝓbari demonſtrati/
ue deducēdo. ſ. ad impoſſibile. Nihil em̄ ꝓ
hibet q̇n deus poſſet reuelare veritates in/
numerabiles. q̄ tamen ſunt demōſtrabiles.
Sed fides nō innitit̄ hmōi demonſtratio/
nibꝫ: ſed ꝑme veritati reuelanti. gaudet ta/
mē de demonſtratōe q̄ñ pōt haberi. ¶ Ratio
etiā tercia nō valet. qꝛ nō omīs demonſtra/
tio: ē ꝓpter quid ſiue ꝑ cauſam. ſed alique
ſunt ꝑ ſigna ⁊ effectus: ⁊ deducētes ad im/
poſſibile. ¶ Preterea nō obſtat ꝙ nō eſt ni/
ſi vnus mūdus. ſicut nō obſtat ꝙ nō eſt ni
ſi vna luna ⁊ vnicus ſol: q̇n poſſit demōſtra
ri eclypſis de vtroqꝫ demōſtratione vniuerſa
li. ⁊ ꝯueniret multis ſi eſſent ita de iſto mun
do. Itē nec ꝓpter aliud. quia diffinitio ſub
iecti nō ē mediū in demōſtratōe: ſed paſſio-
nis. i. maioris extremitatis. ¶ Ad quartuȝ
dicendū. ꝙ licet volūtas dei nō poſſit inue/
ſtigari ꝑ ꝑora. pōt tamē q̄ntū ſe nobis ma/
nifeſtat ꝑ poſteriora. Vñ dicimus ꝙ volun
tas dei de mūdo creādo añ mūdi creationeȝ
ſciri nō potuit niſi ꝑ reuelatōeȝ: ſi fuiſſet cui
fieri potuiſſet reuelatio. ſed poſt mūdi crea/
tionē ex ipo mūdo creato ſciri potuit dei vo/
lūtas. Inuiſibilia em̄ ꝑ ea q̄ facta ſunt ⁊c.
Deſunt verba eorum.

Reſponſio ad hec

ſm Thomam. ¶ Iſta tria que in iſtius
queſtionis poſitione ⁊ eius ratiōes ſūt: ne/
qꝫ falſa ſunt neqꝫ abſurda: ſed veriſſima ſi
intelligant̄. Donet nobis deus intellectuȝ:
in omībus: vt veritatē agnitā diligamus.
Primū em̄ quod dicit Thomas: ꝙ ea de Ad 1
quibus ē fides credunt̄ ⁊ nō ſciunt̄: loquen
do de articulis fidei: quorū vnus eſt mun/
dū ex tempe incepiſſe. conſtat ſm ſacrā ſcri/
pturā ⁊ oēs catholicos doctores veriſſimū
eſſe. Hic em̄ ſm apoſtolū videmus ꝑ ſpecu
lū ⁊ in enygmate: ꝑ fidē em̄ ambulamꝰ: nō
ꝑ ſpēm. Quedā tamē ſunt demōſtrabilia ꝑ
rationē demōſtratiuā: que ſimpliciores ſo/
la fide tenēt. cuiuſmodi ſunt deū eſſe incor/
poreū. eternū. immutabilē. ⁊ etiā deum eſſe.
Pro quo dicit apl's ad Hebre. xi. Accedē/
tem oportet credere quia ē. que nō ſunt artic
li fidei. Et ideo talia docet Thomas ꝯtra
gētiles de deo eſſe ꝓbanda. ⁊ talia ſunt que
phi de cauſa ꝑma ꝓbauerūt. ⁊ ꝑ hoc pȝ rn̄/
ſio ad ꝑmū. ¶ Ad ſcđm dicendū. ꝙ ſuppo Ad 2
ſitis articulis fidei omībus vel aliquibus
tanqꝫ ꝑncipijs certiſſimis a ſuꝑiori ſciencia
ſcȝ dei ⁊ beatoꝝ acceptis: poterunt plura de/
mōſtratiue ꝓbari ac intelligi etiam in via.
ad que intellectus ſine lumine fidei nō po
terit deuenire ſiue nō deueniret. ⁊ ideo recte
dicit̄. Niſi credideritis nō intelligetis. illa
ꝑncipia ꝑcipue que faciūt videre. ꝙ ex his
que fidei ſunt nullū ſequit̄ incōueniēs aut
impoſſibile: ꝙ infideles nō capiunt ea que
ſunt fidei: omīa impoſſibilia reputātes. q̇/
bus oportet rationabiliter ſatiſfacere verita/
tem fidei declarādo. ⁊ ꝙ nullū ſequat̄ incon
ueniēs oſtēdendo. Et ſic habet intelligi il/
lud. j. Petri. iij. Semꝑ parati ad ſatiſfa.
ctionē omī poſcēti ⁊c. ¶ Ad terciū dicendū.
ꝙ illud Aug'. facit ꝓ Thoma. Docet em̄ Ad 3
Thomas libro ꝑmo contra gētiles. c. quar
to. ꝙ quedā veritates de diuinis. ad quas
ꝑ inquiſitōem ratōnis ꝑueniri pōt. nō fru/
ſtra ſuꝑnaturali inſpiratōe tradunt̄ nobis
credēde. Alioq̇n paucis hominibus: et poſt
longū tempꝰ. ⁊ nō ſine multis erroribꝫ hu/
iuſmodi veritates innoteſcerēt. ⁊ talia ſunt

q̄ p̄mo solaȝ auctoritatē secuti credimus. q̄
postmodum sic intelligunt vt videant cer/
tissima. sed ip̄os articulos qui sunt om̄ino
supra ratōis inuestigatōem. nullo mō con
tingit sic videre vt ostēdant demonstratiue
nec ē aliqua scientia que possit demonstrare
sua p̄ncipia: sed ex ipsis alia. Cū ḡ articuli
sint p̄ma p̄ncipia i theologia: nō poterūt de
mōstrari. Immo sicut intellectus p̄ habitū
naturalē qui dicit intellectus p̄ncipiorum:
assentit p̄mis p̄ncipijs aliaꝝ sciētiaruȝ. sic
istis principijs i theologia .s. articulis qui
excedūt rōem naturalē p̄ habituȝ supnatu
ralem. s. p̄ lumē fidei assentimus. ¶ Ad il/
lud de Richardo dicēdū. q̄ veꝝ ē quod di/
cit Richardus ad quorūlibet explanatōeȝ
argumēta necessaria nō deesse. Suppositis
em̄ aliquib9 articul' fidei argumēta necessa
ria p̄nt haberi ad p̄bandū multa que ad fi
deȝ p̄tinēt: etiā aliquos articulos. sicut apo
stolus supponēdo resurrectōem xp̄i probat
resurrectōem n̄r̄am futurā. p̄ma ad Corin.
xv. Simpliciter tamē ꝛ absolute nullo sup
posito quod ad fidem p̄tinet: impossibile ē
aliqueȝ articulū fidei p̄bare demōstratiue.
Ex his patet q̄ primū veritatē habet. nec ē
contra sacram scripturam. nec contra ali/
Ad 2 quem sanctorum. ¶ De secundo qd̄ isti di/
cūt esse falsum. s. q̄ Thomas dicat. q̄ ince/
ptio siue nouitas mūdi demōstratiue p̄ba/
ri non p̄ōt ex dictis: p̄ōt ꝯcludi necesse fal/
sum: nec contra doctrinā sanctoruȝ. Om̄es
em̄ ratōes que ad hoc possūt adduci nullo
supposito q̄ ad fideȝ aliquo modo p̄tinet:
p̄nt impediri: sicut docet Thomas ꝯtra gē/
tiles, libro scd̄o. ca. xxxj. ꝛ alibi. ¶ Ad illud
ergo quod dicūt. q̄ illud p̄ōt demōstrari de
ducēdo ad impossibile: concedi p̄ōt ꝛ debet.
quia bn̄ cōtingit deducere ad impossibile:
facta suppositōe aliquoꝝ que fide tenētur.
quod tamē impossibile nō apparet illis q̄
soli ratōi naturali innitūtur. Quādo vero
dicūt (vt iuramentū: argumentū om̄ino in
firmum p̄tereamus) q̄ post alias falsitates
absurdissimas ip̄e dicat suā: ꝛ conat defen/
dere opinionē ponētium eternitatē mundi
ꝛ om̄ibus modis mentita ē iniquitas sibi.
¶ Dicēduȝ nobis ē ad istas blasphemias
exemplo xp̄i humiliter. q̄ nō ē ita salua pa
ce coꝝ. Nullū em̄ hoꝝ habet veritateȝ. In
p̄mis em̄ Thomas nullā dicit falsitatem:
dicēdo q̄ posset fingi q̄ mūdus esset etern9
quo ad aliquas sui p̄tes. licet homo nō es/
set ab eterno. sed solū tangit quādam viaȝ
p̄ quam possent aliqui euadere illā ratōem
de infinitate animaꝝ. Sicut em̄ doctores
greci posuerūt angelicā naturā p̄ multa se
cula cōditam: p̄ut recitat Hieronymus. ꝛ
habet scd̄o li. sniarum: an̄ istū mundū sensi
bilem i esse productā. sic fingerēt aliqui pro.
infinitate animaꝝ vitāda mundū fuisse p̄
tempus infinitū an̄ productōem p̄mi ho/
minis. ꝛ si nihil om̄ino supponat quod ad
fidem p̄tinet: quomō isti vel alij probarēt
huius oppositū demōstratiue. Nec conat
Thomas defendere opinionē ponētiū eter
nitateȝ mūdi. immo destruit eam efficacissi
me om̄es ratōes coꝝ quas quidā ip̄oꝝ de/
mōstratiuas reputabāt sophisticas. immo
om̄ino nullas ostēdēdo. hic ꝛ alibi precipue
ij. libro ꝯtra gētiles. c. xxxiiij. ꝛ xxxv. p̄ totū
In hoc ergo nō ē mētita iniquitas sibi. sed
ph̄oꝝ errore reprobato manifestata ē veri/
tas ac declarata ad laudem xp̄i ꝛ honorem
¶ Terciū quoqȝ q̄ dicit Thomas. q̄ cauen Ad 3
dum ē demōstratiōes adducere ad ea que
fidei sunt. manifestū ē ex dictis esse verissi/
mū. Dicere em̄ ratōes demōstratiuas posse
haberi ad ea que sunt fidei solius. cuiusmo
di sunt om̄es articuli eius. om̄ino derogat
auctoritati eorūdem: vt patet ex prehabitis
¶ Ad illud. j. Petri. iij. dictū ē supra. ꝛ quā
do dicit. sancti nitunt p̄bare ꝛ nō em̄ crede
re ea que sunt fidei. Dicendū. q̄ sancti non
intendūt ad ea que sunt fidei maxime que
sunt articuli fidei ratōes demōstratiuas ad
ducere. sed ratōnibus p̄babilibus ꝛ exem/
plis ipsam fideȝ declarare. Vn̄ Aug. xv. de
trinitate dicit om̄ia exempla esse defectiua
vel deficiētia. ¶ Et quod dicit de Thoma q̄
libro. j. ꝯtra gētiles fecit ratōes contra ip̄os
pro fide. ca. ix. eiusdē libri soluit. vbi dicit
circa duplicē veritatē diuinoꝝ esse intenti/
onem sapiētis. Et circa errores ꝯtrarios de/
struēdos. ad quaꝝ vnā inuestigatio ratio/
nis p̄tingere p̄ōt: alia vero omnē ratiōis ex
cedit industriā. Dico aūt duplicē veritatē
diuinoꝝ nō ex p̄te dei qui ē vna simplex ve/
ritas: sed ex parte n̄r̄e cognitōis que ad di/
uina cognoscēda diuersimode se habet. Ad
p̄me ergo veritatis manifestatōem p̄ ratio
nes demōstratiuas quibus aduersarius cō
uinci possit ē procedendū. Sed quia tales
ratōes ad secundā veritatē haberi nō p̄nt:
nō debet esse ad hoc intētio vt aduersarius
ratōibus ꝯuincat: sed vt rōnes quas ꝯtra

B

veritatē habet soluant. Hec erat etiam in/
tētio omniū sanctoꝝ qui de ꝑincīpibꝰ ad fi/
dē tractauerūt. Et cū subdūt ꝙ ſm rōez me
lius ē rationes demōstratiuas ꝙ̄ thopicas
vel sophisticas adducere. verꝫ dicūt in his
in quibus possunt haberi: quod nō est in ꝓ
posito. ¶ Contra responsionē coꝝ ad ra/
tiōes Thome. Euacuatis igit̄ hoc modo
istoꝝ cauillationibus: restat videre qualiť
rōnibꝰ Thome nō respōdeāt. quādo dicūt
ad ꝑmā. Fides ē de nō apparētibꝰ q̄ nō ha/
bēt cām euidentē ꝓpter qd. hn̄t tn̄ signa ⁊
effectꝰ quibꝰ demonstrant. manifestū ē ꝙ nō
dicūt verꝫ. nullū eñ ē signū vel effectꝰ creā/
tus: mediante quo aliquis articulus fidei
possit demonstrari. quia semꝑ articuli fidei
sunt de non apparentibꝰ: donec fidei in via
succedat visio in patria. Et sic manifestū ē
ꝙ illud quod dicūt esse falsum. s. ꝙ nō intel
ligit̄ ꝙ fides est de nō apparētibus omī tem
pore. hoc eñ falsum ē. si loquūtur de omī tē/
pore pro statu vie in quo ambulamus ꝑ fi/
dē. Dicere eñ ꝙ homo in statu vie nō ha/
bet fidē de articulis fidei nisi interꝑtatiue vt
ipsi dicunt: sed scientiā: ē ponere hominē i
statu vie existentē in quo ꝑ fidem ambula
mus ſm apostolū. esse extra statū vie. et sic
ꝯtradictoria esse simul vera. ¶ Siliť quo ad
scdm̄ dicūt. ꝙ deus aliquas veritates demō
strabiles ꝑ rationē pōt reuelare ⁊ reuelauit
vt dictū est: debet concedi. Sed iste verita/
tes si articuli fidei sunt: sunt supra ratiōem
omīno. ⁊ nō sunt demōstrabiles: sed sola re
uelatione innotuerūt. ⁊ innotescūt infideli
bus. vn̄ illa responsio innitit̄ falso ¶ Quod
autem dicūt ad tercium. ꝙ nō omis demon
stratio ē ꝓpter quid: sed alique sunt ꝑ effe
ctus ⁊ ducētes ad impossibile. verꝫ dicant:
sꝫ nihil ad ꝓpositū. quia articuli fidei neu/
tro modo pn̄t demonstrari vt dictū ē. aliter
ꝙ̄ supra dictum ē. scꝫ aliquo vel aliquibus
suppositis. ¶ Similiter hoc quod dicūt. ꝙ
licꝫ vnicus sit sol ⁊ vnica luna: nihil obstat
quin possit eclypsis demōstrari de vtroqꝫ de
monstratione vniuersali. ⁊ ꝯuenire multis
si essent illa i isto mūdo. Manifestū ē ꝙ mi
rabiliter male aptat̄ ad ꝓpositū. Demon/
strationes eñ ille innitutur cause qua vni/
uersaliter ⁊ semꝑ posita de necessitate poni/
tur effectus. Adducere autem causam cui
cōsimili modo possit inniti demostratio de
nouitate mūdi nullo penitus supposito est
omīno impossibile. ⁊ sic patꝫ ꝙ exempla il/
la nihil faciūt ad ꝓpositū. ¶ Quod tandē
dicūt ad quartā rationē. ꝙ post mūdi crea/
tionem ex ipo mūdo creato ipa dei volūtas
sciri potuit: verū dicūt quo ad aliqua: nō
tamē quo ad hoc ꝙ mundū de nouo in esse
ꝑduxit. quia nō ē ꝑ demonstratiōem scī/
bile: sed sola ratione credibile: cum sit arti/
culus fidei.

Articulus se

ptimꝰ de hoc qd̓ dicit Tho/
mas. ꝙ nō sequit̄: si deus ē cā
actiua ꝙ sit prior duratōe ſm eos q̄ ponūt
mundū eternū. Vn̄ eadē questiōe ⁊ eodem
articulo in respōsione ꝑmi argumēti ita di
cit. Cōsiderandū ē ꝙ causa efficiēs que agit
ꝑ motū de necessitate ꝑcedit tempe suum ef
fectū. quia effectus nō ē nisi in termino acti
onis. agēs autē oportet esse ꝑncipiū actio/
nis. Sed si actio sit instātanea. nō successi/
ua. nō necessariū ē faciens esse prius facto
duratione: sicut patet in illuminatōe. Vn̄
non sequit̄ de necessitate: si deus ē causa acti
ua mūdi. ꝙ sit prior mūdo duratiōe. q: cre
atio qua ꝑduxit deus mundū: nō ē mutatō
successiua: vt supra dictū ē.

Correptorium

Hic videt̄ nimis expsse dicere aliqua. ex q̄/
bus sequit̄ ꝙ creatio mundi potuit eē eter/
na. Ex hoc eñ ꝙ dicit si actio sit subitanea
⁊ nō successiua. nō ē necessariū faciens eē ꝑ
us facto duratione. Et post subdit: ꝙ crea/
tio qua deus mundū produxit: nō ē muta/
tio successiua. sequit̄ ꝙ deus nō ē necessario
prior creatōe mūdi ſm duratiōem. ⁊ hoc ē
dicere mūdi creatiōē deo eē coeternā eē pos
sibile. quod ē simpliciter falsum. ⁊ valde ꝓ
pinquū errori ponētiū mūdū eē eternū. Qꝫ
aūt hoc nō sit possibile videt̄ sic. Cōstat eñ
ꝙ inter omēs ꝑtes mūdi maxime pōt dici
de angelo ⁊ celo. ꝙ sunt facta ab eterno. sed
probat̄ ꝙ nec de illis: arguo sic: factum eē in
nulla re ē absqꝫ fieri vel ꝑcedēte ſm durati
onem vel saltē concomitāte. quia omne qd̓
factū ē vel ē factū successiue ⁊ ꝑ motū. et tūc
fieri ꝑcedit factū eē duratione. vel subito ē
factū sine successione. ⁊ tūc simul sunt fieri ⁊
factū eē. Sic igit̄ patet dicta ꝓpositio. s. ꝙ
de omī re facta verꝫ fuit dicere ꝙ ipa sit hoc
vel anteqꝫ facta eēt. vel simul cū facta ē. er/
go de celo facto verꝫ fuit dicere ꝙ celum sit.

Un̄ si pus ꝙ̃ factū esset verum fuit ipsum fieri: ergo celum nō fuit ab eterno. In illis em̄ in quibus fieri p̄cedit factu3 esse quod fit nō ē dum fit. sed tūc pmo quādo factu3 ē. Si aūt in celo sunt hec simul vera: celu3 fit ꝛ factum ē. aut ergo hec duo fuerūt semper ꝛ sunt simul vera: aut p aliquo instāti determiato. Si fuerūt ꝛ sunt semp vera: de celo fit ꝛ factū ē. ergo etiam vt videt̃ vex esset dicere. nūc celum fit: quod nullus diceret. cum celū inter entia sit pmanētissimū. Si aūt p aliquo vno instāti signato fuerunt simul vera celu3 fit ꝛ factum ē. ergo an̄ illud instans nō fuit celum. quia nihil ē anꝙ̃ fit vel factum ē. ergo nō potuit ab eterno verū esse celum esse factum. ꝛ pari ratōe nec mū-

2 dum. ¶ P̄. ipse pōnit mundū factum de nihilo. quo posito videt̃ ꝙ necesse sit mundu3 incepisse ꝛ habere eē post nō esse. quādo em̄ mūdus fact⁹ ē ex nihilo: aut hoc dicit̃ materialiter: aut solū negatiue. i. nō ex aliquo aut originaliter. nō materialiter aut origialiter. quia nihil nullius est materia vel origo. nō negatiue solum. quia si solu3 diceret̃ mūdus factus ex nihilo. quia nō ē factus ex aliquo: pari ratōe ꝓpter eundē sensum deberet cōcedi ꝙ deus pater ē ex nihilo. quia ē nō ex aliquo. hoc autem nullus cōcedit. g̊ nec illud concedit̃ solum ꝓpter p̄dictu3 sensum. Restat ergo vt hoc dicat̃ ordinabilit̃. aut g̊ ordine nature tm̄: quod si sic: nulleitas siue nō esse mūdi p̄cedit suum esse solū ordine nature ꝛ nō duratōe. ergo duratiōe simul fuerūt esse mundi ꝛ suum nō esse. sed qua ratōe an̄ fuerūt simul eadē ratōe mō ꝛ semp. Non em̄ magis sunt compossibilia vno tempe ꝙ̃ alio. ergo mō simul sunt. immo semp nō eē mūdi et eius esse. ergo sicut modo vex ē dicere mundū esse: ita vex est dicere mundū nō eē. quod constat esse falsum. Si autē ordine actualis durationis non eē mūdi p̄cedit suū esse: ergo mundu3 esse nō ē eternū. eternū em̄ a nullo precedit̃.

3 ¶ Itē si aliquid redigeret̃ in nihilū desineret esse. nec posset habere infinitā duratōem a parte pōst. g̊ a simili si aliquid ꝓducit̃ ex nihilo: incepit eē. nec pōt habere infinitā duratōem a pte an̄. ¶ Ulterius sciendū ꝙ hoc quod dicit ad dissoluendū argumentu3. s. ꝙ si actio sit instātanea et non successiua. ꝙ nō sit necessariū faciēs eē pus facto duratione. Sciendū ē ꝙ in aliquibꝫ habet veritatē: ꝛ in aliquibꝫ fallit: vbi em̄ faciēs edu. p ducit effectū suū ex nihilo: necesse ē faciens eē pus facto duratiōe. faciens em̄ nunꝙ̃ nō fuit. factū aūt aliquādo nō fuit. quia. s. fuit nihil. Quod autē nunꝙ̃ nō fuit necessario p̄cedit duratione illud quod aliquādo nō fuit. ꝛ ideo exemplū de pedis vestigio eternaliter existēte in puluere sophisticū ē quātum ad productōem creature ex nihilo. qa vestigiu3 productū in puluere ꝛ de puluere nō producit̃ ex nihilo. ꝛ eadem ratōe exemplū de igne ꝛ splēdore sophisticū ē quantu3 ad creatiōe3. quia splendor ex igne generat̃ nō producit̃ ex nihilo immediate: sed quātū ad generationē filij ex pre qui nō ē ex nihilo ē exemplū ꝯueniens.

Responsio ad hec

sm̄ Thomā3. Ut istud quod isti p p̄dicta nitunt̃ improbare: melius intelligamus illā r̄sionē ad pmū argumentū. j. ar. q. xlvj. ex integro videamus. vbi dicit Thomas. Aug. de ciui. dei dicit. ꝙ phox pōnētiū eēnitatē mūdi duplex fuit opinio. Quidā em̄ posuerūt ꝙ substātia mūdi nō fuerit a deo. quox intolerabilis error refellit̃ ex necessitate. Quidā aūt sic posuerūt mundū: ꝙ tamē a deo factū dixerūt. nō tamē initiu3 tempis mundū hr̄e posuerūt: sed sue creatōis initium. ꝛ ita voluerūt vt quodā mō vix intelligibili mūdus semp factus sit. Id aūt quō intelligāt inuenerūt: vt idē dicit in. x. de ciui. dei. Sicut em̄ inquiūt si pes ab eēno fuisset i puluere semp vestigiū a calcāte factu3 nemo dubitaret. Sic ꝛ mūd⁹ semp fuit sp existēte illo qui fecit. Et ad hoc intelligēdū ꝯsiderandū ē ꝙ causa efficiens q̄ agit p motū de necitate p̄cedit tempe suū effectu3. qa effect⁹ nō ē nisi i termino actōis siue motus Agēs aūt optet eē pncipiū actōis. Sed si actio eēt instātanea ꝛ nō successiua: nō ē necessariū faciēs eē pus facto duratione. sicut pt3 i illuminatōe. Un̄ dicūt ꝙ nō sequit̃ ex necitate. si deus ē cā mūdi actiua: ꝙ deus ē prior mūdo duratōe. q: creatio q̄ mundū produxit nō ē mutatō successiua s3 instātanea vt dictu3 ē supra. Hec g̊ sunt vba Thome ex integro. Ex quibꝫ pt3 ꝙ nihil addit snīe Aug. x. de ci. dei: nisi ꝙ explanat i fine modū illū vix intelligibilē. p quē illi phi pōnebāt mūdi eēnitatē. Pro q̄ nec Aug. nec etiā ipe q̄ dictū ei⁹ explanat ē argued⁹. Hoc tm̄ sciēdū. ꝙ sicut nō pt demōstratiue ꝓbari mūdū

incepisse. Ita nec demõstratiue pbari pt mũ
dũ ab eterno eẽ. Et iõ ad rões istas qs pu-
tãt demõstratiuas: cũ tñ vix sint pbabiles
Ad 1 rñdendũ ẽ. ¶ Ad pmũ cũ dicũt. omẽ qđ fa-
ctuȝ ẽ fit: aliqñ falsum ẽ: si sumat̃ fieri p mu
tari pprie. Manifestũ est eñ q mũdus fa
ctus ẽ et creatus: fm q fides ponit. ⁊ tñ nõ
dicit̃ in sui creatiõe fieri: sumpto fieri p mu
tari pprie. Creatio eñ nõ ẽ mutatio. licet p
modũ cuiusdã mutatõis itelligat̃. sicut do-
cet Thomas supra. q. xlv. ar. iij. i rñsione p
mi argumẽtoȝ ⁊ alibi multotiẽs. Si aũt ac-
cipiat̃ fieri p eo quod ẽ accipe esse a faciẽte:
sic veȝ ẽ q omẽ quod factũ ẽ fit. Sed hoc
põt significari dupliciť. Uno mõ q intelli-
gat̃ ista acceptio esse cũ nouitate quadam
⁊ sic dicit̃ mũdus creari siue fieri fm fidem.
Alio mõ vt intelligat̃ ista acceptio esse sim
plex sine aliqua nouitate. ⁊ sic posuerũt phi
isti mundũ a deo ab eterno fieri. Hoc est ac
cipe esse sine inchoatõne seu nouitate aliq̃
⁊ ita voluerũt. q quodã modo vix intelligi
bili mũdus semp sit factus: vt dicit Aug.
vt scȝ intelligat̃ in eternitate siue tempe in-
finito accipe esse a deo. ⁊ hoc non repugnat
pmanẽtie mũdi seu partiũ eius. ⁊ sic pȝ q
Ad 2 ratio ista nõ pcedit. ¶ Ad scdm dicendũ q
phi isti nõ dicũt mundũ ex nihilo ordinali
ter. i. post nihil. sȝ solũ q deus ab eterno fe-
cit mundũ: ita q nõ ex aliquo. quia ex nul-
lo tanq̃ȝ materia. Nec valet instãtia de deo
patre. q sicut nõ ẽ ex aliquo. ita nec ẽ fact⁹.
Ad 3 vñ nullo mõ põt dici fact⁹ ex nihilo. ¶ Ad
terciũ dicerẽt isti phi. q si aliquod ens intel
ligat̃ redigi in nihilũ: necesse est q sua dura
tio terminet̃ cũ suo esse. Sed si aliq̃d intel
ligat̃ produci i esse ex nihilo. i. nõ ex aliquo
fm predictũ modũ: nõ oportet q eius dura-
tio a parte añ habeat initiuȝ cum possit in-
telligi q illud esse accipiat a deo ab eterno.
Ad 4 ¶ Ad quartũ cum dicũt ad resistendũ rati-
oni istoȝ qđ ẽ factũ de nihilo aliqñ nõ fuit:
ipsi fm modũ suum ponẽdi hoc negãt. vñ
qđ ibi dicit̃: nihil valet ad ppositũ. Ex his
pȝ q ille rões quib⁹ illi innitunt̃: nec pbabi
liter quidẽ cõcludũt.

Articulus oc
tauus ẽ de hoc q dicit. q i reb⁹
incorruptibilib⁹ nõ ẽ nisi vnũ
indiuiduũ vni⁹ spẽi. vñ. q. xlvij. ar. ij. i rñsiõe
põt solutõis dicit. q i corruptibilib⁹ nõ ẽ nisi
vnũ indiuiduũ vnius spẽi. q spẽs sufficien
ter pseruat̃ i vno. Et simile infra. q. lvij. ar-
ti. vi. i rñsione pncipali.

Corruptorium
¶ Hoc reputam⁹ erroneũ. q cũ aia intelle- 1
ctiua sit incorruptibilis: tũc nõ eẽnt plures
aie intellectiue numero dñtes: sed tñ vna
q̇ fuit error Auerrois. iij. de aia. q̇ error ẽ mul-
tipliciter otra fidẽ. ¶ Itẽ hoc ẽ otra phm. ij 2
celi ⁊ mũdi. q̇ dicit q corpa rotũda sũt mul
ta ppter generatõem. ¶ Et ẽ otra omẽtatorẽ 3
sup illũ celi ⁊ mũdi. volum⁹ dicere de figuris
stellaȝ ⁊c. Oia (inq̃t Cõmẽ.) corpa celestia
sunt eiusdẽ nature spẽ. ⁊ corpa celestia sunt
multa indiuidua in specie. ¶ Iteȝ rõ sua nõ 4
valet. q i reb⁹ corruptibilib⁹ i vna ⁊ eadeȝ
spẽ nõ deberent esse plura indiuidua q̃ȝ duo
q i duob⁹ sufficiẽter spẽs saluat̃. ad sensum
aũt videmus otrariũ i innumerabilib⁹ spe-
bus aialiũ. Uñ dicim⁹ q corruptibilitas
indiuiduoȝ nõ ẽ sola cã multiplicatõis in-
diuiduoȝ sub vna spẽ. sic pȝ p auctẽ phi p-
allegatã. i. q corpa celestia sunt facta ppter
generatõem. Hec sunt verba coȝ.

Responsio ad hec
fm Thomã. Ad videndũ qualiť i incorru
ptibilib⁹ p naturã ẽ tñ vnuȝ indiuiduum
vni⁹ spẽi: sciendũȝ q hmõi incorruptibilia
aut sunt forme simplices p se subsistẽtes: q̃
sunt sube sepate. ⁊ sic necesse ẽ q differãt spe
cũ sola dñtia formalis possit i talib⁹ inue
niri q̃ necessario variat spẽm. aut sũt corpa
oposita ex materia ⁊ forma: tũc licet rõe qn
titatis dimẽsiue a qua sumit̃ ratio distincti
onis fm nũeȝ possint intelligi plura hmõi
corpa solũ numero dñtia: vt plures soles.
nõ tñ sunt plura talia i natura pducta. q̇a
facta sunt i pfectõe tãta q materia ẽ totaliť
actuata a forma in vno indiuiduo. qđ abs
q̃ȝ hui⁹ forme multiplicatõe sufficit ad pfe-
ctõem vniuersi. q vnũ numero indiuiduũ
i ipsis sufficit vniuerso: sicut vnus sol. vna
luna. ⁊ ita de alijs. ¶ Ad rationes coruȝ
sic dicendũ. ¶ Ad pmũ q aia intellectiua ẽ Ad 1
pncipiũ formale spẽi. s. hois. ⁊ iõ cũ forma
habeat numerari p materiã: hĩc ẽ q ad dif
ferẽtiã materialẽ hoim sequit̃ necãrio nũera
tio forme specifice ipsi⁹ hois siue ipsi⁹ aie in
tellectiue. Illũ aũt errorẽ Auerrois de vnita
te intellect⁹ possibilis: destruit Thomas eẽiij

caciter i tractatu de intellect⁹ vnitate contra
Ad 2 eūdē. vñ nō fuit curiale error ē sibi impone/
re ut hac pte. ¶ Ad scđm dicendū. ꝙ corpa
celestia sunt plura ſm phm ppter generati
onē intētiōe scđa. q: sunt rebꝰ generabilibꝰ
nobiliora ſm ꝯmētatorē ibidē. Et ideo eoꝝ
dūa nō tm̄ attendēda ē penes hoc: sed po/
tius penes eoꝝ pncipia essentialia. eo ꝙ for/
ma in talibꝰ totaliter occupat materiā. ita
ꝙ nō ē ibi potētia ad aliā formā. licet ratōe
quātitatis dimensiue hoc possꝫ intelligi vt
Ad 3 dictū ē. ¶ Ad tertiū dicēdū. ꝙ ꝯmē. sup pri
mū de celo ꝛ mūdo intēdit. ꝙ oēs stelle sunt
einsdē nature cui⁹ ē celū. sup illud em̄. volu/
mus pscrutari postq̄ ꝯpleuim⁹ sermonē de
corpe pmo. de stellis ⁊c. dicit sic. Iste sermo
ꝯtinet in se duas ppositōes: quaꝝ vna ē. ꝙ
oē quod ē ps corpis naturaliter ē ex natu
ra illius corpis. Scđa ē. ꝙ stelle sunt ptes
celi naturaliter. Et cōcludit ꝙ stelle sūt na/
ture celi. Hec Cōmen. Stelle igit vt videt
manifeste ſm ipm: i vna natura celi ꝯueni
ūnt: ita ꝙ stelle ptinēt ad naturā illoꝝ orbi
um quoꝝ sunt ptes. ꝛ stelle diuersoꝝ orbiū
sicut ꝛ orbes necessario erūt spē differētes: si
cut manifeste pꝫ de sole ꝛ luna. Qñ ꝺo dicit
infra sicut isti obijciūt. ꝙ sunt eiusdē natu/
re specie. ꝛ ꝙ sunt plura indiuidua in specie:
sic habet intelligi nō ꝙ ꝯueniant i vna spe/
cie specialissima: ꝛ differāt solū materialiter
hoc em̄ ē falsum. ꝛ pꝫ quodammō ad sen
sum i sole ꝛ luna. ſm ꝙ conueniāt i natura
qnte essentie: que neq; est grauis neq; leuis
rōne cuius ꝯcludit ꝙ sunt figure cōsimilis
Ad 4 vt patet p ꝯmentatorē ibidem. ¶ Ad quar
tū dicendū. ꝙ i incorruptibilibꝰ p naturaꝫ
tota natura speciei sic saluat in vno indiui
duo. ꝙ tota potētia materie: siue capacitas
respectu talis forme cōplet i illo. ꝛ nō patet
via multiplicatōi materiali i talibꝰ: sed so/
lū formali vt dictū ē. Nō sic aūt pōt salua
ri natura generabiliū ꝛ corruptibiliū in du
obus. nec in quātiscūq; indiuiduis i quibꝰ
materia ē semp in potētia ad formā. ꝛ p ꝯse
quēs nō totaliter occupata.

Articulus no

a nus. De hoc quod dicit Tho/
mas ꝙ nō ē possibile eē aliā traꝫ
q̄ istā. In. q. xlvij. ac vltima. i rn̄siōe vltimi
argumēti dicit. ꝙ nō ē possibile eē aliā traꝫ
q̄ istā. q: oīs terra ferret naturalit ad h̄ me
diū vbicūq; esset. ꝛ eadē ratio ē de alijs cor/
poribꝰ: que sunt ptes mūdi.

Corruptorium

¶ Rñdem⁹ qꝛ ista terra eē vel posse formari 1
aliā. Cū em̄ hoc nō sit ꝺ opibꝰ nature sꝫ po
tētie diuie dicere nō posse eē aliā terrā. ē deū
dicere nō posse facere aliā terrā. qđ derogat
fidei dicēti deū oīpotētē. Qđ aūt p rōne ad 2
dit falsum ē. q: mot⁹ alteri⁹ terre si de⁹ faceret
eā: nō eēt ad cētꝝ hui⁹ terre vel hui⁹ mūdi:
sed tēderet ad centꝝ ppriū mūdi. q: illđ me
diū eēt illi ppinquius. vñ illa rō phi supra
adducta nō valet sine dubio.

Responsio ad hec

ſm Tho. Dici pōt ad instantiā q̄ paꝝ pō/ Ad 1
derat. ꝙ nō sequit: nō ē possibile eē aliā ter/
rā. ḡ de⁹ nō pōt aliā facere. licꝫ factio terre so
lū ptineat ad potentiaꝫ dei. verbi grā. Illu/
minatio ceci vt videat tm̄ ptinet ad poten
tiā dei. ꝛ tm̄ nō sequit: cec⁹ nō pōt videre. ḡ de
us nō pōt illuminare cū vt videat. ꝛ p h̄ pꝫ
rn̄sio ad pmū. ¶ Ad scđm dicendū. ꝙ natu Ad 2
ralit loquēdo rō doctoris quā adducit op/
time pcedit. cū hoc tn̄ stat ꝙ deus de potētia
sua absoluta possit aliā terram ꝛ aliud vni
uersum facere.

Articulus deci

a mus. De hoc ꝙ Thomas dicit.
ꝙ angelus nō ē ꝯpositus ex ma
teria ꝛ forma. Thomas questiōe. l. ar. ij. in
solutōe pncipali dicit. ꝙ angel⁹ nō ē compo
situs ex materia ꝛ forma. Primo. q: si h̄ret
materiā nō eēt distincta nisi p quātitatē. q̄
remota maneret indistiguibil. vt h̄r. j. phy
sicoꝝ. sed i angelo nō ē quātitas. ḡ nec ma/
teria. Scđo. q: opatio rei ē ſm modū sub e
eius. Intelligere aūt qđ ē opatio angeli est
penit⁹ opatio immaterialis. ḡ ꝛ angelus est
immaterialis. Tercio. q: dicit Diony. de di
uis noi. ca. iiij. ꝙ pme creature incorpales ꝛ
immateriales intelligunt. Idē ponit eodē
libro. q. xij. ar. iiij. ꝛ. q. v. i rn̄siōe pncipali.

Corruptorium

¶ Ex hac positōne videt sequi aliqđ qđ ē fi
dei ꝯtrariū. Primo. q: fides ponit āgelos pa 1
ti. Mat. xxv. Ite maledicti i ignē eternū: q̄
parat⁹ ē diabolo ꝛ angelis ei⁹. Scđo m phm

aūt ꝛ ſctōs quod ē immune a materia ē im
mune a paſſione. ꝛ ita ſi angelus nō habet
2 materiā angelus nō pōt pati. ¶ Scdō: qa
fides tenet ꝛ ſcptura dicit ſolū deū eſſe imu
tabilē. Dicit aūt Aug. ij. confeſſionū. Ubi
mutatio ibi materia. ergo a deſtructōe ꝯſe
quētis vbi nō eſt materia aliqua nec muta
tio aliqua. ꝛ ita ſi angelus nō habet materi
am ē immutabilis. et ꝑ ꝯſequēs deus. quia
3 hoc ſoli deo ē ꝓpriū. ¶ Tercio. qꝛ fides tenet
ꝙ angelus nec beatꝰ nec malꝰ creatꝰ fuit: ſed
beatitudinis ꝛ miſerie capax ſicut virtutis ꝛ
vicij ꝛ alioꝝ accidētiū. Sed dicit Boecꝰ
de trini. ca. iij. Nec deus ſubiectum eſſe pōt
forma em̄ ē. forme aūt ſubiecta eſſe nō pn̄t
Nā ꝗuis certe forme accidentibꝫ ſubiecte
ſunt vt humanitas. nō tn̄ ita accn̄tia ſuſci
pit i eo ꝙ ipā ē: ſed in eo ꝙ materia ei ſubie
cta eſt. Dū em̄ materia ſubiecta hūanitati
ſuſcipit qdlibet accidēs ipā humanitas ſuſ
cipe videt: forma vo ſine materia ſubiectū
eſſe nō pōt. ḡ ſi angelus ē forma ſine mate
ria: nec ē ſubiectū btitudinis: nec damnati
4 onis: nec illuminatiōis alicuiꝰ. ¶ Dicendū
ē ergo ꝙ angelus ē ꝯpoſitus ex materia ſpū
ali ꝛ forma. Un̄ Boecius de vnitate ꝛ vno
Aliud ſimplicit quidē vnū vt deus. Aliud
ſimplr vnū ꝯiūctione: vt angelus ꝛ aīa. ꝗ
rū vnūquodqꝫ ē vnū ꝯiūctiōe materie ꝛ for
5 me. ¶ Itē cōmētator ſup octauo metaphy.
recitat Temiſtiū dixiſſe. ꝙ ſol ꝛ luna ꝛ ſtel
le ſunt forme ſine materijs: aut habēt ma
teriam ꝑ equiuocatōem: ſicut ē diſpōſitio i
materia intelligētie. Q, aūt ſit ponere ma
teriam ſpūalem: patet ꝑ Aug. libro. v. ſup
Gen̄. ad lrām. ca. viij. Nō tpali inquit ca
ſu: ſed ordine ꝓus facta ē in formis forma
bilis materies ꝛ corꝑalis et ſpūalis: vn̄ fie
ret quicqd faciendū eſſet. ¶ Itē Damaſ. li.
6 ij. ca. xxvij. Angelus incorpōreus et imma
terialis dicit ꝗtū ad nos. Ome em̄ cōpa
tū ad deū (qui ſolus incorꝑalis ē) groſſum ꝛ
7 materiale inuenit. ¶ Itē Damaſc. in logica
ſua. ca. penul. Angeli. demones. anime qn
tū ad corpus imaterialia dicunt. ſed ſi ad
ꝓncipale imateriale. i. deū: materialia ſunt
¶ Qd aūt dicūt alij ꝙ nō ē ex materia ꝛ for
8 ma: ſed ex potētia ꝛ actu vel forma. hoc nō
refert. quia ſm ꝯmentatorē. xj. metaph. po
tentia inſepabiliter ꝯcomitat materiā. Ait
em̄ ſup illud. Si fuerit ſubſtantia mouēs
ꝛc. i rebus i quibus ē potentia eſt materia.
¶ Infra eodē ca. ſupra illud. Principiū au

tem ē imago. compoſitū autem eſt ome cui
admiſcet potentia. ¶ Idē ſup octauū phy
ſicoꝝ. Nunc autē volumus ꝓbare. Hec ꝓ
poſitio ꝯuertibilis ē. ſ. quod ſimplex ē caret
potētia. ꝛ qd caret potētia ē ſimplex. potētia
em̄ ē cā ꝯpoſitōis alicuius ex duabꝫ ſubijs
¶ Et rabi Moyſes libro de deo bn̄dicto di
cit. ꝙ ome quod ē in potētia ad aliquid ne
ceſſario habet materiā. qm̄ potētia ſemꝑ ē i
materia. ergo ſi angelus habet potentiā ha
bebit materiā Dicit aūt aliqn̄ nō hre mate
riā. tū. qꝛ eius materia nō ē ſimilis materie
corꝑali magis vſitate. tum quia tota ꝑne
trata eſt vel quietata ꝑ ſuam formā ſpiritu
alem ſibi in hoc conſimilē. tum quia intan
tum coit in vnum cum ſua forma ꝙ ange
lus nō reputatur niſi pura forma. tum qa
oꝑatio angeli propter huiuſmodi materi
am ſic a forma abſorptam non impeditur.
¶ Reſpōnſio eorum ad rationes Tho
me. Ad primū ergo dicendū. ꝙ materia an
geli cū ſit ſpūalis diſtinguit nō dimenſio
ne ſed numero. ſicut quādo vnus punctus
fit duo: nec dicimus vnā materiā corꝑaliū
ꝛ ſpūaliū: ſed aliā. quia corꝑalium eſt cor
poralis: ꝛ ſpūaliū ſpūalis. ¶ Ad ſcōm dicē
dū ꝙ cū dicit ꝓ regla. ꝙ oꝑatio ē ſm modū
ſubē rei. ſi intelligit ꝙ omēs modi oꝑatōis
ſint ſm ſubam operātis. falſum ē tam i ope
ratione ſenſitiue ꝗ intellectiue. Uidemus
em̄ ꝙ anima ſenſitiua ſm phm ꝑ omēs ſen
ſus exteriores ꝛ ꝑ imaginationē interius re
cipit ſpecies reꝝ materialiū ſine materia. li
cet recipiat ꝑ ſenſus ꝓſente materia. tn̄ ſꝑ ſi
ne materia. ſenſitiua aūt aīa ꝛ omēs virtu
tes eius ſunt alligate materie ꝛ nō abſtra
cte a materia ſicut ſpēs quas recipiūt. Itē i
oꝑatōe intellectiua. fallit illa regula. Nā
aīa intellectiua ꝑ intellectū recipit ſpēs ꝗ
ſunt vlēs i comparatōe ad ſingularia que cō
ſiderant i illis. ꝛ tamē certū ē ꝙ aīa intelle
ctiua nullo mō pōt dici res vlis ſed ſingula
ris. Un̄ regula ē falſa ſi vniuerſalit intelli
gat. Pōt tamē vera eſſe ꝑ hunc modū. ſ. ꝙ
nobilior ſuba naturaliter nobiliorē hꝫ oꝑa
tionē. ꝛ virtuoſior virtuoſiorē. ſed ꝗtū ad mo
dū materialitatis vel imatialitatis ſingula
ritatis vel vlitatis nō ē verū. Un̄ dicimꝰ ꝙ
ſicut potētie ſenſitiue pn̄t recipe intētiones
reꝝ materialiū ſine materia: ſic intellectiua
licet ſit ꝑfectio materie ſpūalis pōt recipere
formas omnino abſtractas a materia ꝛ a cō
ditionibus materie. Uel poteſt dici ꝙ opa.

tio angeli q̄ est intelligere dicit̄ imaterialis quia abstrahit a materia ꝛ a ꝯdicōībꝰ materie. nō quia res corꝑales ꝛ materiales nō intelligant̄ ꝑ similitudines spūales speciez rez materialiū. ꝛ ideo nullū inconueniēs ē si res imaterialis in materia spūali recipiat̄ que ē aīa intellectiua. ¶ Ad illud Dionysij dicendū: ꝙ angelos incorꝑales ꝛ imateriales dicit ꝑ ꝯpatiōem ad nos. nō simplr. vt dicit Damas. ꝛ supius ē allegatū li. ij. ca. ij. Hec sunt verba eoꝝ.

Responsio ad hec

fm Tho. ꝙ angelꝰ nō sit ꝯpositꝰ ex materia ꝛ forma multipliciter ostēdit Thomas cōtra gentiles. li. ij. ca. xlix. ꝛ alibi. quod cum sit demōstratiue probatū ꝓprie accepta materia, put phī loquunt̄ de ipa: nihil contra fidem ex hoc poterit concludi. Argumenta autem que ipsi inducunt sunt sophistica.

Ad 1 ¶ Ad pmū ergo cū dicūt. quod imune est a materia immune est a passiōe. Si ergo angeli sunt immateriales: nō possunt pati ab igne infernali. Dicendū ꝙ isti in isto argumento fallunt vel fallunt̄ ꝑ equiuocatōez passionis. Quod em̄ est immune a passione ꝓprie accepta que aliquid abijcit de substantia patiētis facta trāsmutatione phicā circa eandē. Talis autē passio nō ē in angelis: cum sint fm suam subam intransmutabiles sicut ꝛ immateriales. nihil tn̄ ꝓhibet ipsos summe affligibiles. ꝙ ꝯtra conatū sue voluntatis concludunt̄ ꝛ quasi incarcerantur in illo igne infernali. sic docet Thomas in prima parte. q. lxiiij. articulo. iiij. i respōsione pmi argumēti.

Ad 2 ¶ Ad secundū dicēdū ꝙ solus deꝰ ē immutabilis totaliter ac simpliciter. put mutatio dicit qualēcunq̄ variationē vel vicissitudinē. apud quē nō ē trāsmutatio: nec vicissitudinis obumbratio.

Jaco. j. Ad dictū aug. ¶ Qd̄ ꝟo dicit Aug. Ubi mutatio ibi materia. habet itelligi de mutatōe phica ꝑ quā natura rei alterat̄: que nō cadit i incorꝑalibus. cuiusmodi sunt angeli. sed sola vicissitudo cogitationū siue ꝯceptuuz ꝛ affectionū.

Ad 3 ¶ Ad terciū qn̄ dicūt fm Boeciū. ꝙ forma sine materia nō pōt eē subiectū accntiū. Dicendū ꝙ Boeciꝰ intelligit de forma omī no pura que deꝰ ē: sicut pꝫ ibidē. Qd̄ dicunt de humanitate. ꝙ ipsa in materia ꝛ nō sine materia ē accidētibꝰ subiecta sic habet intelligi fm ipm Boeciū. ꝙ nec humanitas nec aliqua alia forma specifica recipe pōt accidentia ꝑ que numeret̄ in pluribꝰ indiuiduis. nisi put ē in materia. Un̄ cōcludit consequenter ibidēꝫ. ꝙ quia deus est forma omīno sine materia: impossibile ē ipm accidētibus subijci ꝑ q̄ plurificent̄ nūeraliter. et eodē mō dicendū ē de natura specifica i angel̄ q̄ ē forma imaterialis impossibile ē ꝙ recipiat hmōi accidētia que ipsaꝫ multiplicēt in diuersis indiuiduis. Hmōi em̄ est quātitas ꝛ accidentia ipsam consequētia que ī angelis nō cadunt. Unde in vna specie nō est nisi vnum indiuiduū in ipsis: sicut patebit infra. In formis tamē immaterialibꝰ que nō sunt suuꝫ esse: quibus ꝑ consequēs maior vel minor ꝑfectio in essendo potest adesse. cuiusmodi sunt angeli: nihil prohibet aliquas esse ꝑfectiones accidentales q̄ aliquibus insunt: aliquibus desunt: quoꝝ nullum ad quantitatez ꝑtinet. cuiusmodi sunt gratie. gloria ꝛ huiusmodi.

¶ Ad quartū cū dicit Boecius. ꝙ angelus ꝛ aīa sunt vnū coniūctione: nō sic habet intelligi ꝙ in ipa q̄dditate angeli vel anime sint duo pncipia simul iūcta. s. māia ꝛ forma. sꝫ ista cōiūctio ē ipsiꝰ q̄dditatis q̄ ē forma simplex ī vtroq̄ cū suo eē qd̄ ꝑticipat. respectu cuiꝰ ipsa q̄dditas ē ī potētia. ꝓpter qd̄ sicut q̄dditas angeli ē ī potētia ad eē qd̄ pticipat ꝑ naturam. sic etiā in suis naturalibus constitutus ipse angelus est in potentia ad ꝑfectionē essendi modū ꝑ melioris ac verioris esse participatōeꝫ pleniorē. quod fit ꝑ gratiā ꝛ gloriā. ꝛ ꝓpter hanc potentialitatez vocat Aug. angelicā naturā materiā spūalez tanq̄ informē quo ad ꝑfectionē sapientie: donec ad suū principiū conuerteret̄ ꝑ amorez sicut patet sup Gen̄. ad litterā. libro pmo. ca. v. ꝑ totū. ꝛ ē multū notabile. ꝛ ꝑ istā sententiā Aug. ibidē pn̄t solui quasi omīa argumēta q̄ sequunt̄. Ad 4

¶ Ad qntū dicēdū. ꝙ nec Temistiꝰ. nec aliq̄s phs approbatꝰ ponit dispositōēꝫ materie i intelligētijs. quas angelos vocamꝰ: nisi fm istā equocatōꝫ materie ꝑtactā. vocādo. s. materiā ipsam eoꝝ q̄dditatē ꝓpter potētiā quā hꝫ respectu esse qd̄ pticipat: eo ꝙ deficiat a ꝑfectione prime forme omīno. q̄ ē suuꝫ esse. ꝛ qd̄ adducit de Aug. solui debet ꝑ dicta eius preallegata. Ad 5

¶ Silr ad sextū qn̄ dicit Damascenꝰ ꝙ angelus deo cōpatus ē grossus ꝛ materialis. non sic intelligit. quoniam fm doctrinam Dionysij. cuius auctoritati vbiq̄ innititur Ad 6

sicut pꝫ libꝝ suū intuēti. ipsi angeli sint ī su
is naturis incorporei ⁊ immateriales .sꝫ qꝛ
deficiūt ī infinitū a pfectōe simplicitatis di
Ad 7 uine: q̄ nō ē nisi puꝝ esse. ¶ Et ꝑ idē soluit
dictū ipsius Damasc. in sua logica. quod i
Ad 8 septimo argumēto adducit. ¶ Ad octauū
dicēdū quādo dicūt. ꝙ nō differt rem com
poni ex potētia ⁊ actu vel forma. ⁊ ipaꝫ cō-
poni ex materia ⁊ forma. si intelligat de po-
tētia que in materia inuenit. ⁊ de actu q̄ for-
ma dicit: veꝝ dicunt. Sed isto modo non
debet dici. ꝙ angelus componat ex potētia
⁊ actu. immo ex quidditate ⁊ esse vt dictū
est. ¶ Quod autē dicit Cōmentator. in re-
bus in quibus ē potentia ē materia: habet
intelligi de potētia ad nō esse: que inest rebꝫ
ratione materie ſm phm. Et siliter quod di
cit idē ꝯmentator. quod ē simplex caret po
tentia. ⁊ ecōuerso de potētia eodē modo ac-
cepta: necessario intelligit ſm ipm. Ipe em̄
ponit in corporibus celestibꝫ potētiā ad vbi.
que tamē ſm ipm simplicia sunt. sicut pro-
bate nitit in libro de suba orbis. licet in hoc
errauerit. Manifestū ē igit ꝙ frustra inni-
tunt isti cōmentatori. qui nō minorē in mo
toribus q̄ꝫ motis corporibus. s. celestibus q̄ꝫ
intelligentijs poneret simplicitatē. ¶ Eodē
modo forsan habet intelligi illud rabi mo-
ysi. ꝙ om̄e quod est in potētia habet mate-
riā. Uel posset dici ꝙ om̄e quod ē ī potētia
ad aliq̄d habet materiā verā vel quiddita
tē deficientē ab actualitate ꝑme forme. rōe
cuiꝰ pōt dici ꝙ habet materiā. sed equoce vt
dictum ē. ¶ Q, autē inferūt ꝙ angelus di-
cit aliq̄n nō habere materiā. qꝛ habet mate-
riā spūalem: que intantū coit cum sua for-
ma. ꝙ angelus reputat pura forma: quā ta
men absorptam a forma asserunt. manife-
ste ostendit ꝙ ponere huiusmodi materiaꝫ
ē ponere nullam materiā realē. ⁊ ꝑ ꝯsequēs
est fictio ridicula. cū ipsimet oēm excludāt
vere materie condicionē. ¶ Q, responsi-
ones ad argumēta coꝝ nō valeāt ¶ Respō
siōes etiā quas afferūt ad argumēta Tho
me veritatē ostendētia friuole sūt ⁊ inanes.
¶ Q, em̄ dicunt ad primū ꝙ angeli mate-
ria que spūalis est distinguit nō dimensio-
ne sed numero ad moduꝫ vnius pūcti q̄n
fit duo: nō intelligūt que loquunt. nec de q̄
bus affirmant. Distinctio em̄ ſm numerū
ꝓsupponit diuisionē ſm quantitatē dimē-
siuam siue magnitudinē. sicut patꝫ ꝑ phm
iiij. phisicoꝝ. Impossibile est em̄ naturam

specificam numerari ꝑ aliud q̄ꝫ ꝑ accidētia
aliqua. sicut patet ꝑ Boecium. libro de tri
nitate. Cuius ratio ē. quia indiuidua eius-
dem speciei conueniunt tam in materia q̄ꝫ
in forma. que eiusdē ratōis repiuntur in ip
sis. Et hinc ē ꝙ species que dicit quiddita-
tem compositā ex talibꝫ ꝑncipijs: dicit to-
tum esse ⁊ totam om̄ino substantiā taliū in
diuiduoꝝ ſm Boeciū. ⁊ ꝑ ꝯsequēs oportebit
ea distingui ꝑ aliquid q̄n ē extra quiddita
tē ipoꝝ. qđ nō pōt esse nisi accn̄s. Alia vero
accidētia a magnitudine dimēsiua nō hn̄t
vn̄ numerent ex se. vel distinguunt sub spē
spālissima. sicut patet de albedine ⁊ q̄buscū
q̄ꝫ hmōi. sed hoc ꝯuenit soli q̄ntitati dimē-
siue. q̄ om̄ibꝫ alijs circūscriptis hꝫ vn̄ nume
ret ⁊ distinguat sub eadeꝫ specie. Possumꝰ
em̄ intelligere duas lineas distinctas solū
numero differre: oībꝫ alijs accidētibꝫ circū-
scriptis. Cuiꝰ ratio ē. qꝛ ipa q̄ntitas dimensi
ua includit diuisibilitatē cū situ infra suaꝫ
quidditatē. Et inde ē ꝙ ipa necessario req̄-
ritur ad hoc ꝙ natura specifica numeret i di
uersis indiuiduis. Si ḡ in angelis ē mate-
ria. ⁊ tamē nulla quātitas dimēsiua: mani
festū ē ꝙ nō ē dare ſm fictiōem ipsorū quo-
modo distinguant. cū suba circuscripta quā
titate sit indiuisibilis. ⁊ ꝑ ꝯsequēs indistin
guibilis ſm phm primo physicoꝝ. ¶ P. ſm
hoc natura angelica nō haberet aliq̄d ꝑ qđ
indiuiduaret. Dis em̄ forma recepta i ma-
teria ī se ꝯsiderata ē ꝯmūis. sicut pꝫ ꝑ phm
materia etiā q̄ cadit ī cōpositōe quiddita-
tis specifice eque cōis ē. alioquin nō esseꝫ ve-
ra cōmunitas in specie magis q̄ꝫ in indiui-
duo particulari vago. Si ergo deberat indi-
uiduari: requirit aliq̄d aliud ꝑ qđ determie
tur: sed sicut maťia ⁊ forma ⁊ q̄dditas speci
fica ex ipsis ꝯposita nō habēt infra rōꝫ sue
nature vn̄ determinent ad vnū numero. sic
nec accidētia alia circumscripta q̄ntitate di-
mēsiua: infra cuiꝰ quidditatē cadit situs de
terminatus ad quē alie ꝯdiciōes ī indiuiduā
tes ꝯsequūt vt ꝑdictū ē. Si ḡ q̄dditas an-
geli ē composita ex maťia ⁊ forma. ⁊ tn̄ caret
q̄ntitate dimēsiua: manifestū ē ꝙ nō habet
aliquid ꝑ qđ sit hoc aliquid: ⁊ suppositūꝫ
vnū nūero. Cū aūt actꝰ sint suppositoꝝ: si ī j. meth.
angelis nullū ꝯcedat eē suppositū nulluꝫ
poterūt hēre actū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec videre deum
qđ ē ꝯtra fidē ⁊ euāgeliū Mat. xix. angeli
coꝝ sp̄ vidēt faciē ⁊c. Sꝫ isto q̄d absurdiꝰ.
ḡ absorbeat materia quā ponūt in angelis

ita ꝙ nulla ponat̃ i eis: ne nõ solum contra
philosophiã: sed etiam cõtra fidem huiuſ-
modi positio siue fictio defendat̃. Qđ tamẽ
dictũ ẽ. ꝙ forma recepta i materia nõ indi-
uiduat̃ sine q̃ntitate dimẽsiua: satis ꝯsonat
ꝟbis phi. Uerũtamẽ vtꝝ possit aliunde deo
operãte indiuiduari: vel nõ dubiũ videtur
sed tamẽ hoc videmus ꝙ aliã causam ꝑci-
sam indiuiduatiõis i hmõi rebus iã creatꝭ
De multiplicatõe pũcti nõ inuenimus. ¶ Quod aũt dicit̃ de pũcto
ꝙ cedit in duo pũcta: si intelligat̃ hoc fieri
ƀm rem: nihil ẽ quod dicit̃. qm nõ ẽ intelli-
gibile fieri hoc posse: nec ꝑ diuisiõez cũ sit i-
diuisibile. nec ꝑ migratiõez: cũ accidẽtia nõ
migrẽt. nec ꝑ aliã mutatiõem. quia ƀm Bo-
etium: accidẽtia sunt indignãtis nature. et
corrumpunt̃ citius ꝙ̃ trãsmutent̃. Põt ta-
mẽ idẽ pũctus ƀm rẽ cedere i multa ƀm rõ-
nẽ. sicut patz de pũcto cẽtrali qui ẽ vnus re:
sed differt ratione ƀm diũaz lineaꝝ i ipo cõ-
currẽtiũ. et quidẽ inter duo pũcta ꝯtingit in-
uenire diuersitatẽ. sed hoc nõ ẽ nisi ꝑpter di-
uersitatẽ quãtitatis dimẽsiue. Si eñi quã-
titatem circũscribamus: nõ est quo pũctuz
a puncto distinguamus. quoniaz si ponã-
mus ea simul i eodem situ: manifestũ est ꝙ
nõ ẽ quo distinguant̃ ipsis lineis quarum
sunt termini circumscriptis. Situs eñi di-
uersi i quibꝫ ponant̃ nõ pñt fingi quãtitate
dimẽsiua circumscpta. et sic liquet ꝙ impos-
sibile ẽ puncta ab inuicez distingui: vel ali-
quam formã specificã ƀm numeꝝ sine quan-
titate dimẽsiua. ¶ Qđ aũt dicit ad secũdũ
argumentũ. ꝙ licet sensus et imaginatõ sint
ꝟtutes alligate materie: tamẽ recipiũt spẽs
sine materia. et eodẽ mõ angelus habet opa-
tionẽ immaterialez. licet ipe sit materialis.
nullo mõ põt stare. nec hꝫ aliquaz ꝓbabili-
tatẽ. manifestũ ẽ eñi ꝙ opatio sensus vl' ima-
ginatiõis. nõ se extẽdit ad aliqđ obiectũ im-
materiale. eo ꝙ sũt ꝟtutes alligate materie.
ꝗ si angel⁹ ẽ materialis. et ꝑ ꝯñs hꝫ ꝟtutẽ al-
ligatã materie. cum ꝟtus et opatio subam
nõ excedãt: ipossibile esset ꝟtutẽ angelicam
suam opatiõez ad aliquod immateriale ex-
tẽdere. et ꝑ ꝯñs nec deũ videre. qđ ẽ ꝯtra fidẽ
manifeste. Alia etiã tãgũt i illa m̃siõe que
friuola sunt: nec faciũt ad ꝓpositũ. Illa eñi
spũalis materia de qua loquũtur fictio sola
ẽ. ex qua multa fidei ꝯtraria cõcludi pñt. et
ideo ponere aliũm modũ receptionis rõne
eius innitit̃ nihilo. quia ꝓ q̃dditas ange-
li ẽ forma simplex. hinc ẽ ꝙ forme recepte in

itellectu ipsi⁹ sunt repñtatiue formaꝝ imma-
terialiũ. et ꝑ habitũ glie apt⁹ ẽ eleuari ad vi-
siõz forme pme q̃ de⁹ ẽ: qđ nõ eẽt possibile si
haberet materiã et ꝟtutẽ alligatã materie: si-
cut sensum et imaginatiõem que sunt ꝟtu-
tes hmõi. ¶ Quod tandẽ dicit ad terciũ.
ꝙ dictũ Dionysii q hꝫ itelligi ꝙ angeli sũt i-
mãtiales q̃ ad nos et nõ simplr i sua natura
eo mõ pñt dicere de h ꝙ dicit ꝙ sũt incorpei
qđ. s. nõ vult dicere ꝙ sunt simpliciter incor-
porei i sua natura: sed solũ i compatõne ad
nos. quod ẽ mãifeste falsum. Dictũ ꝟo Da-
mas. supra expositũ est.

Articulus vn-

a decim⁹ de hoc qđ dicit Tho.
ꝙ impossibile ẽ duos angelos
eẽ eiusdem spẽi. Itẽ eadẽ. q. ar. iiij. i m̃sione
ꝓncipali. et q. lxxv. articulo vltimo i respõn-
siõe ꝓncipali: dicit. ꝙ impossibile ẽ duos an-
gelos esse eiusdem speciei: sicut impossibile
ẽ dicere. ꝙ essent due albedines seꝑate: cuz
nõ sint plures albedines: nisi quia sunt in
pluribus subiectis. Et etiaz si angeli habe-
rent materiam: neqꝫ sic possent esse plures
eiusdẽ speciei. Sic eñi oporteret ꝙ principiuz
distinctiõis vnius ab alio nõ quidẽ eẽt ƀm
distinctiõem quãtitatis cum sint incorpo-
rei. sed ƀm diuersitatez potentiaꝝ que faciat
diuersitatem nõ solum speciei: sed etiaz ge-
neris. Item i his que sunt eiusdem speciei:
nõ ẽ inuenire ꝓus et posterius: vt dicit̃ 3° [sic] metaph. Sed in angelis vnius ordis sũt
primi. medij et vltimi: vt dicit Diony. x. ca.
angelice hierar. ergo angeli nõ sunt vnius
speciei. Hec dicit Thomas.

Corruptorium

Hec positio videt̃ ꝯtra fidei catholice. q: de-
rogat omĩpotẽtie diuie. Cũ eñi multiplica- 1
tio angeloꝝ vel vnitas q̃cũqꝫ nõ sit ab ope
nature sed potẽtie diuie. dicere ꝙ ipossibile
ẽ duos angelos esse eiusdem speciei: idem ẽ
dicere. ꝙ deum nõ posse hoc facere vel fecis-
se: quod ẽ damnatũ ꝑ episcopũ et magistros
parisienses ¶ Item illud quod adducit de 2
duabus albedinibus seꝑatis est falsum et
contra altaris sacramentum. vbi fide tene-
mus plures albedines ab omĩ materia se-
ꝑatas esse eiusdẽ speciei ope vel actione di-
uine potentie. ¶ Ulterius dicim⁹ ꝙ hñt ma- 3
teriã spũalem. et tũc materie eorum distin-

gunt̃ nõ p diuisiõz q̃ntitatꝭ nec p diũsita
tẽ potẽtiaꝝ sicut dicit. sꝫ p multiplicatiõez
nũerabilitatꝭ: sic cũ vnᵘ pũctᵘ fit duo pũcta
De hoc mĩsio meliᵘ ĩ articulis. q. determinata
4 rũ. q. cclij. ¶ P. Damas. in sua logica. ca. xx
vj. de psona ita dicit. Persona ẽ q̃ ꝓprias
opatiões ꝛ ꝓprietates manifestatiua ꝛ cir
cũterminatiua ab his q̃ sunt vnius nature:
cũ ipa nobis tribuit expssionẽ. verbi gratia
Gabriel cũ sctã dei genitrice disputãs vnᵘ
angeloꝝ existẽs illic psens disputauit: sepa
tus ab angelis ꝯsimilibꝫ p eũ q̃ in loco ẽ p
5 sentiã ꝛ disputatõem. ¶ Idẽ i eodẽ lib. sup
us. ca. xj. de subã. natura ac forma indiui
dui dei. ꝛ psona ac ypostasis ita dicit. Eximi
ores phi materiã vocãt speciẽ specialissimã:
vt angelũ. hominẽ. equũ. Et eodẽ ca. infra.
Sãcti patres dimittentes cõtẽtiosas gar
rulatões ꝯmunet de multis dictũ. i. spẽꝫ spe
cialissimã ꝛ materiã ꝛ formã vocauerũt: vt
angeluꝫ. hoiem ꝛ talia: ecce ꝙ angelᵘ ẽ spẽs
spãlissima taꝫ fm phos q̃ꝫ fm sctõs patres.
6 ¶ Ad illud qd̃ dicit de pho i. iij. metaph. ꝙ
inter indiuidua vnius spẽi nõ ẽ prius ꝛ po
sterius. Dicẽdũ sicut exponit ꝯmẽ. verbũ Ari
sto. ꝙ inter idiuidua eiusdẽ nature nõ ẽ po
sterius quod ꝯstituatꝭ p prius: sicut videmᵘ
in linea p̃dicamẽtali ꝙ prius ẽ de essentia po
sterioris nõ ẽ autem talis ordo in angelis.
Desunt verba eorum.

Responsio adhec

fm Thomã. Ex simplicitate angeli ar. pri
mo declarato. mãifestũ ẽ ꝙ ipossibile ẽ duos
Ad 1 angelos eẽ eiusdẽ spẽi. Nec ẽ hoc ꝯtra fidẽ
nec derogat potẽtie diuine. Cum eñ eo ipso
ꝙ sunt forme simplices sine materia subsi
stẽtes: manifestũ sit eos differre sola drĩa
formali que facit diuersitatẽ i specie: dicere
eos nõ eẽ posse eiusdẽ speciei: nõ plᵘ derogat
diuine potẽtie q̃ꝫ dicere q̃cũqꝫ differũt specie
nõ posse eẽ eiusdẽ speciei. Dicere vero ꝙ canis
ꝛ lupus: vel ꝙ accipiter ꝛ aquila: licet in a
ctu sentiẽdi ac multis conueniũt actionibꝫ
animalis nullo mõ posse in vna specie poni
stãte eoꝝ natura. nõ ẽ dicere cõtra fidẽ: nec
derogat diuine potẽtie: cũ includat ꝯtradi
ctõem. Silr omnino i ꝓposito: licet angeli i
multis: vt in actu intelligẽdi ꝛ alijs sint si
miles. tamẽ differũt fm nature graduꝫ: vt
patet ex dictis: dicere ꝙ possint esse eiusdeꝫ
spẽi. ꝛ p ꝯsequẽs sic nõ differre includat cõ
tradictõez. ꝛ hoc posse fieri qd̃ hmõi ẽ repu
gnat omi intellectui. Qd̃ vero dicũt damna
tũ p epm ꝛ p mgros salua pace eoꝝ non di
cũt veꝝ. Dcĩ eñ doctores i h̃ ꝯueniũt. ꝙ q̃
sunt diuersaꝝ spẽꝝ nõ pñt poni i vna specie
stante natura vtriusqꝫ. sicut ꝙ hõ et lapis
sint eiusdẽ speciei amboꝝ natura remanẽte
Et p hoc pꝫ mĩsio ad pmũ. qꝛ quod hic di
citꝭ huic innititꝭ positiõi. ꝙ angeli cũ sint for
me simplices: vt videtꝭ fm sctõs ꝛ phos: so
la drĩa formali. ꝛ p ꝯñs specifica differre
pñt. ꝛ h̃ posito non possꝫ deᵘ facere duos in
sua natura. ꝛ tali pmanẽtes eiusdẽ spẽi ꝓpẽ
ꝯdictõez inclusaꝫ. ¶ Ad. ij. cũ dicũt ꝙ plẽs Ad 2
albedines sine omi materia sunt i sacro al
taris i diuersis hostijs ꝯsecratis. Dicẽdũ ꝙ
q̃uis i sacramẽto illo bñdicto nõ remaneat
mãia q̃ ẽ subiecta forme subãli: manet tñ
quãtitas dimẽsiua que ẽ ꝓpriũ subiectũ al
bedinis: p cuiᵘ diuisionem numeratꝭ ibideꝫ
Sꝫ duas albedines sepatas a materia ꝛ a
q̃ntitate dimẽsiua ipossibile ẽ intelligere i
mo includit ꝯtradictõem. ¶ Q. tcio dicũt Ad 3
vlteriᵘ ꝙ i angelis ẽ materia spũalis. supra
ar. primo ẽ improbatũ. ꝛ ideo bñ necesse ẽ
ꝙ dicant melius ꝛ verius. ¶ Quod vo ad Ad 4
ducũt quarto de Damasceno nõ facit p eis
in aliquo. Licet eñ p̃sentia Gabrielis i lo
co: ꝛ eius cũ btã vgine disputatio notificẽt
nobis aliqualiter eius distinctõez ab alijs
nullo tñ mõ natura incorporea p situꝫ vel
actõem realiter numerari vel distingui põt
nec vnq̃ꝫ hoc intellexit Damascenus. ¶ Ex Ad 5
hoc vo ꝙ q̃nto adducũt de Damas. nõ plᵘ
habẽt nisi ꝙ angelũ numerat int̃ spẽs spãlis
simas. ꝛ hoc vnq̃ꝫ nõ ideo facit ꝙ ibi intel
ligi velit realẽ ꝯmunicabilitatẽ vnius spe
ciei a pluribꝫ suppositis. sed ꝓpter nostruꝫ
modum intelligendi: qui nõ concipimᵘ for
mas immateriales nisi p modũ materiali
um formaꝝ p quas in eaꝝ cognitõem con
surgimᵘ. Quia ĝ in his materialibꝫ realeꝫ
cõmunicabilitatẽ videmᵘ: formas imãia
les cogitãs p ipas cũ quadã ꝯmunicabi
litate ꝯcipimᵘ cũ ibi nulla sit in eadẽ specie
fm rem. Ipa eñ natura angelica determina
ta ad gradum quemcũqꝫ in quo concipitꝭ
vt specifica: seipsa realiter ẽ indiuidua. cum
nõ sit nata in aliquo esse. nec sit aliquid da
te p quod indiuiduatꝭ. ¶ Quod vero sexto Ad 6
respondẽdo dicunt. ꝙ dictum phi ꝙ in sup
positis eiusdem speciei non est prius et po
sterius: sic habet intelligi. ꝙ posteriᵘ nõ ꝯstꝭ

tuit p prius i indiuiduis eiusdẽ spẽi: mani
feste ẽ ɔtra mentẽ phi. ⁊ ɔtra veritatem. Ui
demus em̃ ꝙ supposita diuersaꝝ speciez sic
se habẽt. ꝙ vnũ nõ ẽ de ɔstitutõe alterius. si
cut suppositũ lapidis nõ ẽ de ɔstitutõe ho
mis. ⁊ tñ ſm phm ⁊ ſm veritatẽ dicunt dif
ferre ſm gradus. ⁊ ſm prius ⁊ posterius. qꝛ
natura generis. s. corpus sub alio gradu et
alio inuenit i homie ⁊ i lapide. pꝑter quod
differũt spẽ: sicut pꝫ manifeste omibus. eo
dem mõ et quo ſm Diony. i angelis sunt
gradus nature. licet vnus angelus non sit
de ɔstitutiõe alterius. nccãrio tñ specie diffe
rũt. nihil ḡ dicũt isti homines.

Rticulus du

a odecim⁹ De h̄ ꝙ dicit Tho. ꝙ
gen⁹ ⁊ dr̃a i imãtialib⁹ accipiũt
ſm ɔsideratõꝫ penes dẽtminatũ ⁊ indetmiatũ
Jrẽ ea. q. ⁊ co. ar. i m̃. ꝑmi arg. dicit. ꝙ gen⁹
⁊ drñã accipiũt ſm ɔsideratõeꝫ: inq̃ʒtũ em̃
res vna accipit vt aliqd indetmiatuꝫ ẽ ibi
natura generis: inq̃ʒtũ ḏo vt detemiatũ ac
cipit ẽ ibi natura drñe. aliter opteret ꝙ oĩa
aĩalia eẽnt eiusdẽ spẽi. vel ꝙ in eis eẽt aliq̃
alia forma pfectior q̃ anima sensibil. Hec
dicit Thomas.

Corruptorium

Hic error orit ex duob⁹ alijs erroib⁹. quo
rum vnus ẽ ꝙ res spũales vt angelus ⁊ ani
ma nõ sunt composite ex materia ⁊ forma.
Scðs ẽ. ꝙ i hoie sit tm̃ vna forma subalis
1 ⁊ silr i quolibet alio aĩali: vt infra patebit
Qð autẽ hic dicit patet eẽ falsum. quia si
ita eẽt: nũq̃ i rebus immaterialibus eẽnt si
mul gen⁹ ⁊ drña apud eundẽ intelligenteꝫ
Qñ em̃ qs intelligit rẽ illã vt indetermia
tã: nõ intelligit eã vt determinataꝫ. ⁊ ita qñ
itelligit sub ratõe generis: tũc nõ põt ei co
pulare rõem drñtie: nec ecõuerso. quod pa
2 tet eẽ falsum. ¶ Itẽ pꝑter ɔsideratõeꝫ nr̃aꝫ
nõ attribuunt neq̃ materialib⁹ vel imãria
lib⁹ p̄dicata accñtalia. nã si ɔsidero angelũ
vt bonũ: nõ pꝑter hoc ẽ bon⁹. aut vt maluꝫ
nõ pꝑter hoc ẽ malus. vel vt scientẽ futura
ad mille annos. nõ pꝑter hoc ipe scit. Silr
de reb⁹ materialib⁹: si ɔsidero coruũ vl' ethi
opẽ vt nitentẽ intẽso colore albedinis: non
pꝑter hoc sunt tales. Si ḡ ɔsideratio nr̃a
n pt attribuere p̄dicata accñtalia mlto magis
nec eẽntialia: talia aũt sunt genus ⁊ drña.

¶ Ad argumentũ dici põt. ꝙ illud qð hꝫ p
incõueniẽte. s. ꝙ in brutis sit alia forma no
bilior q̃ sensitiua. nõ est inconueniens. im
mo hoc solebat poni antiquitus ɔmuniter
Hec sũt verba coꝝ que pꝛuã vident hr̃e no
ticiã coꝝ que loquunt.

Responsio ad hec

ſm Thomã. ¶ Qualiter genus ⁊ drña sint
secũde intẽtiones fundate sup diuersos cõ
ceptus mentis de vna ac eadem re indeter
minate vel determinate intellecta. patet p
Thomaꝫ de ente ⁊ eẽntia. Nisi em̃ natura
generis ⁊ natura differẽtie eẽt vna realiter
diuersimode vt dictũ ẽ concepta. nec de vna
re eẽntialiter p̄dicarent: nec res nature sꝫ so
lius ratõis dicerent. nũc autẽ de vna ⁊ eadẽ
re. i. specie predicãtur eẽntialiter. quia eãdẽ
importãt essentiã. ⁊ ratõis res nõ nature di
cunt. quia dicunt vnã naturaꝫ nõ vno mõ
sed diuersimode a ratione ɔsideratã. Hec
reuera ẽ sñia omniuꝫ phorum de hac mate
ria loquentiũ. Unñ patet ꝙ nõ est erroneuꝫ:
nec ex erroribus habet ortũ: cum falsitas er
roris mater: nõ veritatis esse põt. ¶ Q, em̃
dicũt errorẽ primũ. s. angelũ nõ esse compo
situꝫ ex materia ⁊ forma in p̄cedẽti articulo
ostensum ẽ eẽ verissimuꝫ. Quod vero asse
runt errorẽ esse secunduꝫ. in sequentib⁹ deo
iuuante monstrabit ab omi errore alienuꝫ
infra articulo. xxxi. ¶ Ad obiectũ igit ꝑmũ Ad i
cũ dicũt ꝙ intellectus qñ intelligit rẽ indet
minate nõ intelligit eã determiate põt ɔtẽ
di. verũtñ intellectus sic intelligẽs intẽtio
nes simplices generis ⁊ drñtie intelligit ꝙ
iste due intẽtões fundant quidẽ nõ sup di
uersas naturas: sed sup diuersos ɔcept⁹ de
vna re ⁊ eadẽ alr ⁊ aliter intellecta. ⁊ inde ẽ
ꝙ intellectus componẽs dicit ista duo. s. ge
nus ⁊ drñam. de vna re. s. spẽ p̄dicari eẽntia
liter. qd em̃ verius dici põt q̃ qð de eodẽ p̄
dicet natura aliq̃ eẽntialr qñ itelligit vno
mõ. s. indetmiate p gen⁹. ⁊ qñ itelligit deter
miate p draꝫ. Si ḏo (vt isti putãt) genus ⁊
dña dicerẽt duas diuisas naturas realr ipos
sibile foret ꝙ de vna ⁊ eadẽ nala specifica es
sentialr dicerẽt. ⁊ h̄ forte iferi⁹ i tractatu de
vnitate forme subalis in eodẽ arti. xxxi. ostẽ
det. Et tamẽ qui ponũt plures formas sub
stãtiales in eodẽ: si velint saluare p̄dicatõꝫ
eẽntialẽ generis ⁊ drñe de eadẽ spẽ necesse ha
bẽt dicere ꝙ nomẽ generis qð imponit a for

ma p̄ori significat totā ēntiā vel q̄dditatē
rei indeterminate: 7 nomē dr̄īe impositū a for
ma posteriori significat eādē q̄dditatē deter
minate. quō em̄ aliter p̄dicarent̄ de eodē nisi
denoiatiue: sicut albū 7 musicū. ¶ Ad scd̄m
qd̄ ē risu dignū: dici pōt q̄ nr̄a cōsideratio
Ad 2 nō tribuit reb⁹ intellectis formas acciden-
tales aliquas vel sub̄ales. nr̄ tn̄ intellectus
pōt vario mō vnā formā vel naturā intelli
gere. 7 vario mō ꝯceptā diuersis nomib⁹ ip
sos ꝯcept⁹ notificātib⁹ significare. 7 sic plu-
ra p̄dicata eidē rei vno noie. s. sp̄ei significa-
te attribuere. 7 h̄ deberēt q̄ alios ꝯtemnūt ip
si nihil intelligūt didicisse. ¶ Qd̄ vo dicūt
ad argumentu Thome ōn̄dēdo. q̄ nō ē in-
cōueniēs aliā formā nobiliorē q̄ aiam sen-
sitiuā poni i aiali bruto: nimis ē brutalit̄ di
ctū. Ex hoc em̄ sequeret̄ q̄ haberēt intellectū
vel aiam intellectiuā: que fm oēs p̄hos im
mediate i ordine formaꝝ sub̄alium: sequit̄
aiam sensitiuā. et reuera si bruta aialia ha-
berēt animā intellectiuā sciētie susceptiuā 7
possent tn̄ edoceri q̄ istos brutaliter loquē
tes i sapiētia excederēt.

Articulus tre-

a decimus de hoc q̄ dicit Tho.
q̄ cū angelus sit forma subsi-
stēs: incorruptibilis ē necessario ¶ Itē. q. xv
arti. v. i r̄nsione p̄ncipali dicit. q̄ cū angel⁹
sit forma subsistēs: impossibile ē q̄ ei⁹ sub̄a
sit corruptibilis. Qd̄ em̄ alicui ꝯuenit fm
se: nūq̄ ab eo separi pōt. ab eo tamē cui cō-
uenit p̄ accn̄s pōt separi. separato eo fm q̄ ei
ꝯueniebat. Rotūdū em̄ a circulo separi nō
pōt. q̄ ꝯuenit ei fm seip̄m. sed eneus circu-
lus pōt amittere rotūditatē: p̄ hoc q̄ circu
laris figura separ̄ ab ere. esse aūt fm se cōue
nit forme. vnūquodq̄ em̄ ē ens actu fm q̄
habet formā. cōpositū 7 igit̄ ex materia 7 for
ma desinit esse actu: p̄ hoc q̄ forma separ̄ a
materia. Sed si forma subsistat in suo esse
sicut i angelo ē sicut dictū ē. nō pōt amitte-
re eē. Ip̄a igit̄ imaterialitas angeli ē cā q̄re
ē incorruptibilis fm suam naturā. Hec di
cit Thomas.

Corruptorium

¶ Hic dicit aliquid veꝝ. s. q̄ angelus ē icor
1 ruptibilis fm naturā suā. Itē aliquid qd̄
ē erroris figmentū. s. q̄ angelus ē immateri
alis. nam si esset angelus immaterialis: nō
esset capax alicui⁹ accidētis. 7 p̄ consequēs
nec culpe nec glorie: vt alibi ē ostēsum. 7 iō
cū angelus habeat materiā. s. sp̄ualem: cui
dat esse formaliter. sicut pōt intelligi hmōi
formā non dare esse: ita fm hoc pōt intelli
gi angelus nō esse vel corrumpi. et ideo nō
dat verā cām incorruptibilitatis angelice.
¶ Itē qd̄ dicit q̄ angelo ꝯuenit esse fm se. 7
ideo nō pōt separi ab eo: sicut nec rotundi 2
tas a circulo. aut si fm se dicit ꝯdicōē cau
se aut subiecti. si cause: hoc ē dicere q̄ ange-
lo ꝯuenit esse fm q̄ ē nō p̄ aliā cām quā p̄
formā suā. quia forma dat esse nō alia cā.
tunc veꝝ dicit. sed nihil ad p̄positum. Si
aūt si fm se dicat ꝯdicionē subiecti falsum
ē. q̄ forma fm q̄ forma nō ē subiectū. nec
p̄ ꝯsequens alicui⁹ fm se ē subiectū. vt dicit
Boecius de trinit̄. ca. iij. Et ideo nec fm se
habet esse subsistēs i genere. ¶ P̄. nec re nec
intellectu rotunditas a circulo separi pōt: 3
q̄ ꝯuenit ei fm se: sed ab angelo fm intelle
ctū separi pōt esse. quia om̄is creatura pōt
intelligi nō esse. vt dicit Ans̄. p̄solo. ca. iij. 7
ca. xxiij. 7 ideo angelo nō ꝯuenit esse sic ro-
tūditas circulo. Hec sunt v̄ba eoꝝ.

Responsio ad hec

fm Tho. Scd̄m v̄itatē hec nō sunt nisi v̄-
ba. Qd̄ em̄ dictū ē erroris figmentū. s. q̄ an Ad 1
gelus ē im materialis: manifestū ē ex dict̄. 5.
q. x. q̄ dicūt falsum. immo oppositū huius
multoꝝ erroꝝ foret inductiuū sine illatiuū
Si em̄ angelus esset ꝯpositus ex materia 7
forma: nō posset poni h̄re v̄tutē intellectua
lē: cui⁹ ē formā sine om̄i materia intueri. 7 p̄
ꝯn̄s nō posset eleuari p̄ aliquē habitū ad
videndū deū p̄ essentiā qui forma pura ē. si
cut nec sensus: eo q̄ ē materialis. et istud fi-
dei repugnat. Incōueniētia v̄o q̄ dicūt se-
qui ad simplicitatē nature angelice: prout
patuit ex dictis i predicta. q. x. nō sequūt̄ ex
ip̄a. 7 ex his euacuat̄ obiectio prima. ¶ Ad Ad 2
ij. cū dicūt formā nō esse alicui⁹ subiectum
fm Boeciū. p̄ut i. x. q. declaratū ē: palā ē q̄
ip̄si dicūt falsum. ¶ Q, v̄o dicunt q̄ circul⁹ Ad 3
nō pōt intelligi sine rotūditate. 7 omis cre-
atura fm Ans̄. pōt intelligi h̄re nō esse quo
ad illud quod ponūt de suo. s. q̄ circul⁹ non
pōt intelligi sine rotūditate: falsum ē. Lux
em̄ rotunditas sit p̄pria passio circuli. sicut
h̄re tres angulos trianguli. 7 p̄ ꝯn̄s sit extra
ēntiā ip̄sius. manifestū est q̄ necessario in-

cludit infra intellectū ipsius. pōt em̄ subiectū intelligi sine sua passione. ꝗuis nō possit sine ea subiectū poni in esse. ⁊ eodē mō pōt quidditas cuiuslibet creature ſm Anſ. sine esse suo. quod nō ē ipa ab intellectu cōsiderari. ꝗuis sine esse nō possit intelligi eē. Isti aūt diuersi modi intelligēdi vnū sine altero. s. ꝙ ꝯsideret ab intellectu sine eo: vel ꝙ intelligat esse: fallit multos. et ideo expedit istā distinctionē notare.

Articulus decimusquartus.

a De hoc quod dicit Tho. ꝙ multitudo ſm materiā cū i infinitū ꝓcedi possit: nō intendit ab agēte. Itē ea. q. eo. arti. in rn̄. vltimi arg. dicit. ꝙ multitudo ſm materiā cū i infinituꝫ ꝓcedi possit nō intēdit ab agēte: sed multitudo ſm speciē. Hec dicit Thomas.

Corruptorium

1 Hoc ē erroneū pmo. qꝛ cum multitudo hominū ⁊ equoꝝ ⁊ alioꝝ aīaliū nō possit esse ſm spēm: sed ſm materiā vel numeꝝ tm̄. qꝛ p generatiōes aīaliū nō multiplicat spēs sꝫ indiuidua: sequeret ꝙ deus p illud Gen. j. ⁊ ix. ca. Crescite ⁊ multipli. ⁊ re. ter. pcepissꝫ implere quod nō intēdebat ipē. ⁊ ꝙ nec hō nec aliqua natura in aīalibus alijs deberet

2 intēdere ¶ P. pmū agēs creās homies multiplicatiōem electoꝝ ⁊ reparationē angelorū intēdebat. quod pꝫ p effectū. ⁊ idē debet intēdere hō generās. Hec autē multitudo electoꝝ: ⁊ repatio ruine angeloꝝ nō fuit nisi ſm multiplicatiōꝫ indiuiduoꝝ ſm materiā. g̃ hāc intēdebat pmū agēs ⁊ scōm. ¶ P. rō sua nō valet. qꝛ ſm hoc hō nūꝙ intēderet diuidere linea vl' aliqd ꝯtinuū. nec nūerare aliquā rē. cū linea possit diuidi i ifinitū. nēo em̄ intēdit diuidere lineā ꝗtū pōt diuidi vel augere nūerū ꝗtū pt augeri. sꝫ ꝗtuꝫ sufficit ad ꝓpositū suū. Hec sūt ꝟba eoꝝ.

Responsio ad hec

ſm Tho. Cōsiderādū ē ꝙ Tho. soluendo istud argumētū intēdit docere ꝙ ad pfectōnē angelice nature nō ptinet ei⁹ multiplicatio i eadē spē ſm nūeꝝ. ⁊ P. qꝛ videm⁹ ꝙ cuꝫ aliq̄ natura ꝓpter pfectōꝫ suā multiplicat: multiplicatio ſm nūerū nō intēdit vt finis ab agēte. qꝛ tal' multiplicatio ſm nūeꝝ non hꝫ certū terminū. put docet Tho. i. j. p. q. xlvij. ar. vl. i solutōe scōi arg. Hoc ꝯsiderato pꝫ solutio ad ea q̄ obijciūt. ¶ Ad pmū. cuꝫ dicit de⁹. crescite ⁊ multipli. dicēdū: ꝙ ꝗuis intēdebat de⁹ ꝯspēs aīaliū multiplicari deberet ſm numeꝝ materialē. nō tn̄ hoc intēdebat vt finē ad quē alia ordinaret: sed tāꝙ ordinabile ad finē vt ad hoim vtilitatē ipsaꝝ speꝝ ꝯseruatiōeꝫ: q̄ absqꝫ tali multiplicatōe ꝯseruari nō pnt ¶ Eodē mō dicendū ē ad scōm. s. ꝙ pmū agēs intendebat multiplicatiōꝫ electoꝝ ⁊ repatōeꝫ angeloꝝ: nō intendēdo ipsā multiplicatōeꝫ materialē ſm numeꝝ: sed magis ordinando ipaꝫ ad pfectā sue bonitatis repn̄tatōꝫ ¶ Q. ꝟo dicūt iij. ꝙ rō sua nō valet. qꝛ ſm hoc hō nō intēderet diuidere lineā. planū ē ꝙ nō sequit qꝛ hoc hō nullo mō intēderet nisi vt ordiabile ad finē. cū vanū foret hmoi diuisioneꝫ finalit' intēdere q̄ i infinitū ꝓcedi posset. eodē mō dicēdū de diuisione cuiuslibet ꝯtinui ⁊ de additione numeri.

Ad 1

Ad 2

Articulus quīdecim⁹.

a De hoc ꝙ Tho. dicit. ꝙ xp̄s p⁹ resurrectōꝫ hēat corp⁹ talis nature i qd possꝫ cibꝰ ꝯuerti. Itē. q. ij. ar. iij i rn̄siōe. v. argu. dicit. ꝙ ꝗuis p⁹ resurrectōꝫ cibꝰ nō ꝯuerteret i corp⁹ xp̄i: sꝫ resolueret i p iacētē materiā. tn̄ xp̄s habebat corp⁹ tal' nature i qd posset cibꝰ ꝯuerti. Hec Tho.

Corruptorium

Hoc videt erroneū. qꝛ cū cibꝰ nō ꝯuertat i corp⁹ comedētis nisi ꝓpter restauratōꝫ depditi. vel ꝓpt' augmētatōꝫ q̄ntitatis alicui⁹ dicere ꝙ i corp⁹ xp̄i gliosuꝫ pt ꝯuerti cibꝰ: ē eidē dicere. vel ꝙ i eo esse potuit aliq̄ depditio. qd ē ꝯ dotē ipassibilitatis. vel ꝙ i corpe xp̄i nō fuit pfecta ⁊ fixa quātitas. cui⁹ cōtrariū tenet fides. Hec sunt ꝟba eoꝝ.

Responsio ad hec ſm Thomā

Ad istā instātiā breuē breuit' pt dici. ꝙ cibꝰ ꝯuertit i corp⁹ comedētis alimēto indigētꝭ ꝓpt' depditi restauratōeꝫ. vel ꝓpt' augmētatōꝫ. nec tn̄ sequit' qn possit ꝯuerti i corp⁹ xp̄i vel alicui⁹ nō indigētis talibꝰ si placerꝫ deo ⁊ iō dicit Tho. ibidē. ꝙ angel⁹ qꝛ nō hꝫ corpus sibi vnitū naturalit' i qd possꝫ cibꝰ ꝯūti. iō nō fuit ꝟa comestio angeli sꝫ figurata de q̄ hr̄ i Thobia. sꝫ xp̄s p⁹ resurrectiōeꝫ habuit veꝝ corp⁹ vt dicit tho. ibidē. naturalit'

C

aie sne vnitū i quod posset p naturā cibus
ↄuerti. ꝛ ↄuerteret si indigeret vel opteret: si
cut videm⁹ ꝙ panis i sacramēto altaris cō
uertit i corpus eius. ꝛ ideo post resurrectōē
fuit vera comestio eius.

Rticulus sede

a cim⁹. De hoc ꝙ Tho. dicit. ꝙ an
gelus pōt trāsire ab extremo i ex/
tremū nō trāseūdo mediū. Itē. q. liij. ar. ij. i
rn̄sione qōis dicit. ꝙ put mot⁹ angeli nō ē
ↄtinu⁹ impossibile ē qn trāseat de extremo i
extremū. ꝛ nō ptrāseūdo mediuꝫ. Et addit
ꝙ moueri ab extremo i extremū ꝛ nō p medi
um. pōt ↄuenire angelo ꝛ non corpi. qꝛ cor
pus ↄmēsurat ꝛ ↄtinet loco. sed sub a angeli
nō ē subdita loco nec ↄtenta: sed supior vt
ↄtinens. Vn̄ in ptāte eius ē applicare se lo
co put vult: vel p medium vel sine medio.
Hec dicit Thomas.

Corruptorium

1 Ex his sequit error damnat⁹. s. ꝙ angel⁹ ali
quādo ē nusq̄. qd̄ ē ↄtra euāgeliuꝫ Mat.
2 xviij. Angeli inquit eoꝝ q̄ i celis sunt. ¶ Itē
hoc est ↄtra Damas. li. j. ca. xviij. Circūscri
ptibile inq̄t ē quod loco vel tpe vel apphē
sione ↄphēdit. Incircūscptibile ᵽo qd̄ nul/
lo hoꝝ cōtinet. Igit incircūscptibile ē solus
deus. Angel⁹ em̄ ꝛ tpe circūscribit. icipit em̄
esse ꝛ loco. ꝛ si intelligit vt p̄diximus. ꝛ com
prehēsione essentiā suaꝫ ad inuicem sciunt.
3 ¶ Itē ē ↄtra phm̄ scdo celi ꝛ mūdi. Om̄s in
quit homies sunt i loco huius corpis mo/
bilis pmo: qui ē locus spirituū. ¶ Cōmēta/
tor ibi. greci ꝛ alij ex gentibus qui cōfitētur
deū ꝛ eius potentiā credi. ꝛ nō cōfitent hoc
nisi inquātum ē res sup quam nō cadit cor
pus: nec ingredit eam remotio: optet ꝙ sit i
loco. ¶ Itē Tulli⁹ libro pmo de tusculanis
4 questionib⁹: loquēs de animab⁹ miseroꝝ se
patis dicit sic. Si apud inferos miseri nō
sunt: nec sunt apud inferos vlli. vbi g̃ sunt
illi quos miseros existimas. aut quem lo/
cū incolūt? Si em̄ nusq̄ sunt: dū nusq̄ eos
pono puto ergo nō esse. ergo a simili qui po
nūt nusq̄ eos esse ponūt eos nō esse. qui au
tem ponit eos transire ab extremo ad extre
mū. ita ꝙ nō sint aliquādo in medio ponit
eos aliquādo nusq̄ esse. ergo aliquādo nō
esse. Hoc nō dicimus cōtrariū fidei vel bo/
nis moribus: sed als falsum reputamus.

¶ Quod si verum esset pari ratōe de anima 5
bus exutis: quod vtiq̄ nō videt. Nam di
cit Hiero. i epistola ad Paulam ꝛ Eusto/
chiū de assumptōe btē ṽginis. ꝙ credēdū
est militiam angeloꝝ cū suis agminib⁹ ob
uiam venisse beate ṽgini in sua assumptōe
ꝛ etiā Jesum christū dn̄m nostꝝ filiū eius.
Obuiatio autē nō ē nisi in spacio medio
Nec pōt dici hoc dixisse Hieronymū quia
assumpta fuit cū corpe: cū ipse dicat ibidē.
Incertū ē an sic fuerit: an abierit relicto cor
pore. ¶ P. nō videt dicendū ꝙ hoc factū fu
erit dispēsatiue. Si em̄ subito ꝛ sine transi/
tu medij potuit puenire ad thronū glorie si
bi in eternis mānsionib⁹ p̄paratū: qua vtili/
tare trāsisset mediū tāte distātie? ¶ P. d ani 6
ma beati Martini legimus. ꝙ diabol⁹ vo/
luit eā detinere cū pduceret. sed hoc nō potu
it esse nisi ptrāsisset spaciū mediū. Et vlteri
us. si potuisset puenire ad locū glīe sine trāsi
tu medij: quare trāsisset medium vbi passu
ra erat impedimentū. ¶ P. in officio mortu 7
orum dicit. Splēdidus angeloꝝ cetus oc
currat. Et ibi paꝝ infra. Ministri sathane
iter tuuꝫ impedire nō audeāt. Et i exequijs
mortuoꝝ cantat ecclesia. Subuenite san/
cti dei: occurrite angeli dn̄i. Occursus autē
ꝛ subuētio nō pōt esse nisi illis qui trāseunt
mediū. ergo aie separate trāseunt medium
Pari ratōe transeūt ꝛ angeli. ꝛ certe nō cre/
dimus auctoritatē officij ↄdemnandā qua
si falsam ꝛ erroneam ꝛ vanam. ¶ Itē sint a. 8
d. duo extrema. b. c. mediū. ꝛ trāseat ab a. i
d. quero vbi ē dum transit nō in a. quia q̄/
diu est in a quiescit i a nō in d. quia q̄cito
est in d quiescit. ergo dum trāsit vel nusq̄ ē
vel est in b c. sed nō est dicere ꝙ aliquando
nusq̄ sit. quia dicit Augustinus de immor
talite anime. Quicquid ē nusq̄ esse nō po/
test. Restat ergo ꝙ angelus dum trāsit ē in
medio. ergo angelus transeundo ab extre/
mo in extremū transit p medium. ¶ Item
res mobilis magis indiget loco dum mo/ 9
uetur q̄ dum quiescit. Hoc patet p phm̄ q̄
dicit in quarto physicoꝝ. ꝙ nō quereretur lo/
cus nisi motus aliquis esset sm̄ locuꝫ. Vbi
dicit Cōmentator. ꝙ motus magis signifi
cat locum esse q̄ quies. Et ita patet maior
ꝛ minor. scꝫ ꝙ angelus indiget loco. Patet
p se. ꝛ etiam p hoc quod oppositum ē dam
natum. Hec sunt verba eorum.

Responsio ad hec

sm Thomā. ¶ Si autē attendamus q an
geli sunt incorporei p naturā. put dicit Tho
mas ⁊ omnes doctores ɔmuniter: manifeste
patet q in nullo a situ corporeo poterūt de/
pendere: cum omnino situales nō sint: sed su
pra omnē situm existētes: habentes virtutē
exercēdi suam operationez ad libitum circa
ista corpalia in loco situata. ⁊ p hoc dicun
tur esse in loco: eo q virtutem suaz applicāt
corpori locato circa ipsum operādo. His vi
sis facile ē videre: qualiter angelus poterit
ptransire ab extremo in extremū nō ptran/
seūdo medium vel sine medio. Si em̄ mo
do sic applicās virtutem suaz vni extremo
potest statim applicare virtutez suam alte/
ri extremo absq hoc q applicet virtutez su
am corpori in medio spacio existenti. ¶ Ad
Ad 1 obiecta in cōtrarium dicendū. Ad primuz
q erroneum foret ponere angeluz esse nusq
sic q nō posset applicare virtutem suaz ad
aliquod corpus in loco determinato existēs
Ponere autē q possit libere applicare virtu
tem suam nūc vni locato nūc alteri. et hoc
vel applicādo virtutem suam continuo to
ti spacio et extremis vel ipsis extremis: ita
q nō medio. ⁊ hoc mediate vel immediate
ē manifeste verū. vt patet ex dictis Thome
ī multis locis. Nec hoc ē cōtra euangeliuz
mat. 18. vbi dicit. Angeli eorū semp vidēt faciē pa/
Ad 2 tris ⁊c. vt patz cuilibet intelligēti ¶ Ad secū
dū dicēdū. q dictū Dama. nihil plus omi
no facit: nisi q angeli dicunt circūscribi lo/
co. ⁊ hoc itelligēdū ē vt ipse dicit nō situali/
ter ad modū corpis. sed virtualiter sicut spi
ritus creatus et in sua v̄tute limitatus: qui
circa corpa in suis locis determinatis existē
tia suā exercet operationē. Deus autē cuius
virtus attingit a fine vsq ad finem fortit:
ē omnino incircumscriptibilis. ⁊ hoc intēdit
Ad 3 Damascen9 vt patet intuēti illud ca. ¶ Ad
terciū dicenduz. q ista positio nullo modo
negat. q angeli sint in celo. quia sm phm ⁊
eius Commentatorē ē locus spirituū. sed po/
nit q angelus in celo existēs pōt trāsire ad
terrā: ⁊ hoc vel nō applicādo virtutē suam
ad aliquod corpus mediū. ⁊ hoc ē ipm trā
sire nō trāseūdo p mediū. vel applicādo v̄
tutē suam corpibus medijs. primus trāsit9
ē motus nō ɔtinuus sm Thomā. secūdus
vo cōtinuus. ¶ Ad quartū dicendū. q ista
Ad 4 positio nō ponit aias miserorū nō esse in in/
ferno. ⁊ p consequēs nō ponit eas nusq. vn̄
nihil ē ad propositū. Nec ponit ipos ange
los sic nusq quin semp ad libituz exerceāt
suam operationē circa aliquod corpus in lo/
co. nō tamē ita q loco determinato contine
antur: ⁊ cōmensurētur ad modū corporuz.
¶ Ad quintū. sextū ⁊ septimū que innitunt Ad 5
occursioni ⁊ obuiationi angelorū in transi/ 6. ⁊. 7
tu beate Marie virginis benedicte in secu
la. ⁊ beati Martini. ⁊ aliorū sanctorum: eo
dem modo ē respondēduz. scz q obuiatio ⁊
occursus ē alio mō in motu angeloruz: qui
ad libitum eorūdem pōt continuus et dis/
continuus esse. similiter et animarū sancta/
rum separatarum. ⁊ alio modo istoruz corpo
rum qui semp necessario ē cōtinuus. vnde
nulla ē habitudo in istis tribus ratiōibus.
¶ Ad octauū dicit. q innitit falso. s. q inter Ad 8
instās quod ponit in vno extremo. ⁊ instās
quod ponit in alterū trāsire requirat necessa
rio tempus mediū. hoc em̄ nō ponit quan/
do motus nō ē continuus. Quod vo dicit
Aug. Quicquid ē nusq esse nō pōt: sic de/
bet intelligi. nō q locus eodem modo ptti/
neat ad omia entia: sed quedā loco cōtinē/
tur: quedā circa loca determiata ad que ap
plicat suam virtutem operant. que forsan si
deo placeret: possent simpliciter ad tempus
nulli corpi suam applicare virtutē operati/
uam. ⁊ vt tunc nō dicerent esse in loco. sicut
oportuit grecos ponere. qui ponebāt ange/
los añ istum mundū sensibilē ⁊ corporeuz.
Quoddā aūt ē quod ad omia loca ⁊ entia
se extēdit vt deus. qui ī sua eternitate nec di
cebat esse ī loco: qn ad locata ⁊ loca que nō
dum pducta erāt suā virtutē nō extēdebat
¶ Ad nonū dicendū. q locus ⁊ motus mō Ad 9.
equiuoco corpibus et angelis incorporeis
ɔueniūt. vn̄ angelus loco nō indiget pprie
loquēdo. nec quādo mouet nec quādo qui/
escit. sed magis locus indiget eo vt ɔtinēre
⁊ circa locata p applicatōz sue v̄tutis ope/
rāte: vt pz ex dictis. Vn̄ qđ addūt de phō
nihil facit ad ppositū.

Articulus deci

a musseptimus. De hoc qđ dicit
Tho. qrū ē possibile aliqđ ī to/
to tpe pcedēti: sit ī vno termino ⁊ ī vltimo ī/
stāti illius tpis sit in alio termino. ¶ Itē. q.
liij. ar. iij. in mšione pncipali dicit. q nō est
possibile q aliqđ ī toto tpe pcedēti quiescat
ī vno termino. ⁊ postea ī vltimo instāti illi9
tpis sit ī alio termino.

Hec dicit Thomas.

Corruptorium

Hoc videt' falsuz i sacramēto altaris. Constat em̄ q̄ ē dare p̄mū instās i quo ē corpus xp̄i. cū forma corpis sit forma quiescēs. ⁊ cō stat simul cū hoc. q̄ illud instans qđ ē p̄nci piū tp̄is mēsurātis eē corpis: ē finis tp̄is p̄cedētis in quo toto ē panis. Idē em̄ instās quod ē principiū futuri ē finis p̄teriti. in q̄ toto tp̄e fuit panis. ergo cū in toto tempe. i quo panis fuit panis: nō fuit abiectio pa nis p trāsmutatiōem aliā. manifestū ē q̄ in toto tp̄e p̄cedēti quiescit panis i forma sua hoc ē sub ratōe panis. et tamē i vltimo illi⁹ tp̄is ē sub forma corpis christi. Hec sunt v̄ba eorum.

Responsio ad hec

fm Tho. ¶ Ista instantia faciliter sic solui pōt: si verba eius sci Tho. intelligant'. Nō dicit em̄ hoc eē impossibile q̄ aliqđ sit aliq̄ tp̄e toto sub vna forma. ⁊ i vltimo illius te poris sit sub alia forma. Hoc em̄ ꝯtingit in generatōe. Materia em̄ que i toto tp̄e p̄ce dēti sub forma ignis i vltimo illius ēē sb for ma aeris i generatōe aeris ex igne. Sz im possibile ē inquit q̄ aliquid quiescat in ali quo tempe toto in vno termino: ⁊ i vltimo illius sit in alio termino. De ratōe em̄ quie tis ē (vt ibidē docet) q̄ aliquid similit' se ha beat nūc ⁊ prius. Quod ergo in aliquo qui escit in toto illo tēpore se habet nūc vt p̄us. ⁊ p ꝯsequēs in eius vltimo nō potest poni i aliquo termino alio q̄ꝫ in eo in quo ponit' quiescere. ¶ Ad hoc quod dicit de pane in sacramēto altaris: dicēdū q̄ nec forma sub stantialis panis: nec alicuius corporis ab iicitur añ vltimū instās in quo fit transsub stātiatio vel corruptio. immo i toto tēpore p̄cedēti manet materia sub forma sua sub stantiali: que nō abiicitur successiue: cū cō sistat in indiuisibili fm p̄hm. Nec tamē de bet dici q̄ materia vel res illa quiescat sub sua forma: sicut nec q̄ moueat' ad ipsam. li cet materia dispōnat' p motū ad forme sub stantialis susceptiōeꝫ que fit in instanti: in naturalibus quidē p motū naturalē. in sa cramento vero altaris p motū sacramenta lē. videlicet p illorū verboꝝ prolatōem. et li cet deus possit facere absq̄ꝫ omi motu huius modi trāssubstantiatōem vel mutationeꝫ.

nō tamē debet dici q̄ materia vel res trans mutanda tempe p̄cedēti q̄escat sub sua for ma substātiali vt dictū ē: sed q̄ p ipsam ha bet esse actu. quod quidē esse precedit tā q̄e tē q̄ꝫ motū. ⁊ sic patet q̄ illa hoꝝ ratio ex fal so p̄cedit intellectu.

Articulus deci

a musoctauus. De hoc quod di cit Thomas. q̄ omes species per quas angeli cognoscāt sunt eis conatura les. ¶ Itē. q. lv. ar. ij. in respōsione q̄ōnis di cit. q̄ omes sp̄es p quas angeli intelligunt: sunt eis ꝯnaturales: nō a rebus accepte. et in responsione tercij argu. dicit. q̄ cognitio angeli indifferēter se habet ad distās ⁊ p̄pi quū fm locū. Et. q. lviij. arti. j. dicit iterum in respōsione p̄ncipali. q̄ angeli nō habent potētiā intellectualē que nō sit completa p sp̄es intelligibiles cōnaturales. ⁊ ex his se quitur q̄ nō accipiant cognitiōem a rebus. Hec dicit Thomas.

Corruptorium

Primū nō credo esse verꝫ: licet multi h̄ di xerunt. q2 video q̄ omia singularia ⁊ varia bilia ⁊ mutabilia sunt. Quero ergo an an gel⁹ habeat tot sp̄es rei quot modis res ip sa variat' aut tm̄ vnam. Si p̄mo mō. ergo habet infinitas ⁊ innumerabiles. Si autē habet vnā tm̄: aut ergo variabilē ⁊ mutabi lē fm variatōeꝫ reꝝ aut inuariabilē. Si in uariabilē. ergo nūq̄ꝫ p̄fecte ⁊ vere cognosce ret rē illā p illā speciē: nisi quā do res ip̄a ē in illa vnica dispōsitōe quā rep̄sentat sp̄es illa ⁊ ita necessario plus ignorabit de re illa quā cognoscet: quod est incōueniēs. Si aūt hꝫ speciē mutabilē ⁊ variabilē fm dispōꝫ rei ⁊ eius mutatōem: eadē ratio erit de specie cu iuslibet rei alterius. ergo necesse ē fieri conti nuas mutatōes infinitas quot sunt muta tōes ⁊ motus i mūdo. ¶ Itē si cognosceret p sp̄es cōnaturales: tūc nō indigeret existētia reꝝ ad cognoscendum: sed indigēt. ergo ⁊c. Maior pꝫ p p̄hm. q. de aīa dicentē. q̄ intel ligibilia sunt p̄sentia intellectui. ⁊ ideo in telligimus qn̄ volumus. nō aūt sentim⁹ cū volum⁹. q2 sensibilia nō semp sunt p̄ntia sensui. Minor patꝫ p Aug. iiij. sup Gen. ad litteram. ca. xxxv. Minor inquit cogni tio vespertina dicta ē. q̄ꝫ noticia matutina quam precedebāt que fiebant. quia p̄cedit

1 (margin, beside "Primū nō credo...")

2 (margin, beside "tōes ⁊ motus i mūdo...")

3 cognitōem quicquid cognosci pōt. ¶ Secū
dum. s. q᷑ cognitio angeli indifferēter se ha
bet ad distās et ppinquum sequit᷑ ex pcedē/
ti. Si em̄ angeli intelligūt p spēs ꝯnatura/
les: cū in spēbus ꝯnaturalibꝯ nō fiat dīa
ꝓpter distantiā et ppinquitatē rez. sequitur
q᷑ non fiat diuersa cognitio p eos: siue res
sint distantes siue ppinque. Sed hoc vi
detur nobis falsum. Manifeste em̄ experi
mur. q᷑ nō alio modo cognoscimus distan
tia q̄ꝫ omnino nō entia. et voco distantia pro
ut ipse vocat: vt estimo ea que sunt extra ꝓ
spectum nr̄m. Si em̄ aliquid taliū corrum
patur ī penitus nihil: nō magis scimus ip/
sum nō esse q̄ꝫ prius. nec aliaz habemus no
ticiam de eius esse vel nō esse nūc q̄ꝫ prius.
Unde manifestū ē q᷑ distantia et nō existen
tia eodem modo se habent ad cognitionez
siue noticiam. Si ergo angeli p species cō/
naturales possent cognoscere distantiaz: se
queret᷑ q᷑ p eosdem possent cognoscere futu/
ra et nō entia: quod ē cōtra Damascenū qui
dicit libro. ij. ca. iij. Futura quidez neqꝫ an
4 geli neqꝫ demones nouerunt. ¶ P̄. si diabolꝰ
sciuisset q᷑ supandus fuisset a Christo et a
Job: nunq̄ꝫ experiuisset tentare eos. ¶ Ter/
cium quod dicit. s. q᷑ angeli nō accipiunt a
rebus. quod similiter falsum reputamus se
quit᷑ ex primo. Si em̄ cognoscerent p speci
es innatas: et nō p receptiōem a rebus: tūc
nihil eis posset abscondi. Nihil em̄ potest
abscōdi nisi quod cognoscit᷑ p receptionez.
Sed diabolo possunt multa abscondi. er/
go cognoscit p receptiōem a rebus. Minor
probat᷑ p Chris. omelia sexta sup Mathe
um. Angelus inquit bonus cū vult se ab/
scondi inuisibilē se reddit añ diabolū. quo/
niam nisi voluerit: angelus bonus a diabo
5 lo nō videtur. ¶ Item omelia quarta ca. ij.
de desponsata et domi habita natus ē christꝰ
vt partus virginis diabolo celaret᷑. ¶ Item
si tm̄ p species innatas: et nō p receptionem
cognoscerent: nō possent falli vt videt᷑. pos
sunt autem falli: vt habet᷑ ab Ambrosio su
per Luce. ij. vbi dicit. q᷑ vna causa despon/
sationis beate virginis fuit: vt ꝟginitas ma/
tris falleret principem mundi. qui cum de/
sponsatam viro cerneret: partuz nō potuit
habere suspectū. Et subdit fallendi princi/
pem mundi fuisse consiliū. ipsius dn̄i ver/
ba declarant: cum apostoli iubent᷑ tacere de
xp̄o sanati prohibent᷑ gloriari de remedio. de
mones iubent᷑ silere de verbo dei. Hec sunt
verba eorum.

Responsio ad hec

sm̄ Thomā. ¶ Iste obiectiōes facile soluū/
tur si positio dicta intelligat᷑. Cum em̄ sm̄
q᷑ docet beatus Aug. res prius sunt facte in
mente angelica q̄ꝫ in natura ꝓpria. Mani
festū ē sm̄ ipsum q᷑ nō a rebus in natura ꝓ/
pria: sed a rerum omniū causa. s. sapientia
diuina species ille deriuant᷑. p quas res ipse
ab angelis intelligunt᷑. Sicut ergo illa sa/
pientia absqꝫ sui mutatione mutabilia rep̄/
sentat quātū ad om̄ia que in ipsis sūt quo
rum ē causa. sic iste species rep̄sentāt omnia
que sunt in istis materialibꝯ ac mutabilibꝯ
sine sui mutatione reali. et hoc quia a causa
omniū rez (vt dictum ē) descendunt. Sicut
em̄ albus existēs assimilat᷑ de nouo dealba/
to sine mutatione sue albedinis: sic intelle/
ctus angelicus p speciē quam habet sibi in
natā rei de nouo ꝓducte assimilat᷑ absqꝫ illi/
us speciei siue forme mutatōne. ¶ Et p hoc Ad 1
patet ad ꝑmū argumentū. Unius em̄ rei
mutabilis vna tm̄ ē species in intellectu an
gelico. Nō tamē sequit᷑ q᷑ nō pōt rem repre
sentare nisi quādo ē sub vna dispositōe. q̇a
ista species nō soluz descēdit a causa rei sub
vna dispositōe sed sub quacūqꝫ. Hinc ē q᷑
pōt rem rep̄sentare nō solum sub vna dis/
positōe sed sub quacūqꝫ. Nec oportz ipam
mutari p mutari rei: sicut nec forma ipsius
albi mutat᷑: si alij mutent᷑ acquirentes albe/
dinem in qua sibi assimilētur. quamcunqꝫ
em̄ dispositōem vel formā possibile est rez
ipsaz p sui mutationē acquirere pōt species
ipas rep̄sentare. et hoc quia pōt esse simili/
tudo omniū illarum: cum descendat a cau/
sa rei in qua om̄ia illa reducent. ¶ Ad secun Ad 2
dum dicendū q᷑ intellectus angelicus nō
indiget existentia in actu ad hoc q᷑ intelli/
gat: sed sufficit q᷑ habeat speciē rei intelligi/
bilis. Istud in intellectu humano (qui lon
ge ē inferior p naturam) manifestū ē. Non
em̄ ad hoc q᷑ intelligat rosam in hyeme vl᷑
aliam quamcūqꝫ rem requirit᷑ in intellectu
existentia eius in actu: sed p speciē in intel/
lectu existentē pfecte intelligit. Quod autē
adducunt q᷑ sm̄ Aug precedit cognitionē
quicquid cognosci pōt. nō ē cōtra predicta
Nō em̄ intēdit Augustinus q᷑ om̄is cogni
tionis actus accipiat᷑ a re existēte. sed q᷑ ni
hil pōt habere rationē cognoscibilis nisi ꝑ/

us re vel ratione habeat ratione entis. Et q
hoc intendat patet p hoc quod sequit ibi/
dem immediate. Nisi em aliqd sit quod cog
noscitur cognosci non pot. Lu3 ergo actus
habeat nobilitatem ex obiecto. fm qd obie
ctu3 cognitionis angelice habuit esse i ver
bo nobilius vbi videbatur visione matuti
na: quam in natura ppria vbi videbat vi
sione vespertina. nobilior erat actus cogniti/
onis vnius q3 alterius. Et hoc e quod ibi/
dem intedit Augustinus: put patet intue
ti sup Gen. ad littera. libro. iiij. ca. xxxv. per
Ad 3 totum. ¶ Ad tercium dicendu. q nulli ha/
benti intellectu sanum vertitur in dubiu3.
q ppinquitas localis ad actu cognitionis
itellectiue nullatenus requirit. Cu ergo di
cut q ipsi experiunt q no aliter cognoscuntur
distatia q3 omino no entia: manifestu e om
ni experto q mentiutur. Quod em omino no
e no e cognoscibile vllo modo. Quod vero
distans e 7 extra pspectum visus nri. qui in
videdo iuuat ppinquitate pportioata sui
obiecti. 7 nimia ipsius impeditur distantia
no minus e intelligibile q3 prius. dummo/
do eius species intelligibilis que a situ no
depedet habeat pfecte ab intellectu. quoni/
am nec psentia nec actualis existetia requi
rit ad hoc q res ipsa actu intelligat. alioqn
no intelligeremus cu vellemus. quod e co/
tra phm. 7 hoc certe si attedissent istam au/
ctoritate scdi de aia. no adduxissent p se. qr
e manifeste otra eos: sicut p3 omi intelligen
ti. Si aut ponat q aliquid taliu omino an
nihiletur q no habeat esse in anima nec ex
tra aiam vt obijciut: tuc planu e q no e am
plius intelligibile. ¶ Quod vero subdunt.
Si angeli cognoscut p species innatas di/
statia. ergo eadem ratioe possunt cognosce
re futura p easde. manifestu3 e cuilibet q co
sequetia no valet. Quod em futu3 e: nec e
nec habet silitudine. 7 p oseques cu no ha/
beat aliqua specie i intellectu p qua3 cogno
scat. licet aut aliqd sit distas. nihilominus
spes ei9 i intellectu exns e silitudo qdditat
siue entitatis eiusde. sicut p3 ex dictis. vn qd
adducut de Dama. q angeli no cognoscut
futura nisi p reuelatio3. futura dico otinge
Ad 4 tia oceded u e ¶ Ad quartu cu dicut. q si an
gel9 cognosceret p spes innatas 7 no p rece/
ptione: tuc nihil poss3 ei abscodi. no valet
ontia. qr ad h q aliqd actu itelligat: no so
lu requirit q spes eius ab intellectu habeat:
sed oportet q intellectus spe habita actu vtat

Pot 3 angel9 voltus se abscodere a diabolo
vt dicit Chris. 7 hoc ipo deo vel forsan age/
lo bono impediete diabolu. ne vtat spe ina
ta ad cotuedum ipsum angelu. ¶ Qd vero
dicit Chris. q de desposata 7 domi hita na
tus e xpus: vt partus virgineus diabolo ce
laret: no sic habet intelligi q clausio i domo
faceret partu virginis occultari a diabolo:
sed pocius custodia ac desponsatio faciebat
diabolum no attedere beatam virgine3 ali
unde concepisse q3 a sponso pprio. 7 sic par
tus virgineus celaret eidem ¶ Et p hoc pa Ad 5
tet responsio ad quintu argumentu3. sic em
fallebat diabolus in partu virginis: vt di/
cit Ambro. qui cu desponsata viro cerneret
partu no potuit habere suspectu: attedendo
sc3 ipsam aliude cocepisse q3 de pprio spon/
so. Eode modo posset decipi: cum potetiam
visiuam i ceco illuminato attededo: sc3 ad
ipsam no vt pducta a deo miraculose: s3 vt
pducta ab eo p pncipia nature. 7 hoc vtiq3
existimado falleret.

Rticulus deci

a musnonus de hoc qd dicit Tho
mas. q intellectus no pot duce
re ad esse intelligibile istas formas materi
ales: nisi pus duceret eas ad esse formaru
imaginatar. ¶ Ite. q. lv. ar. ij. i missione scdi
argumeti dicit. q quatucuq3 sit potes intel
lectus angelicus non pot formas materia
les pducere ad esse itelligibile: nisi pus re/
duceret eas ad ee formar imaginatar: qd
e ipossibile: cu careat imaginatoe. 7 sic vult
q forme materiales no pnt reduci ad esse
intelligibile: nisi prius reducant ad esse for/
mar imaginatar. Hec dicit Tho.

Corruptorium

Hoc videt falsu 7 o experientia 7 o phia3. di 1
cit em Come. sup. iij. de aia. sup illa pticulam
Qm aut puatio passionis. Instictce imagi
natiua. cogitatiua 7 memoratiua no sut ni
si loco virtutis sensitiue. 7 io no indiget eis ni
si i absentia sensibil. 7 oes iuuat se ad pnta
da imagine rei sensibilis. vt aspiciat ea vir
tus ronalis abstracta 7 abstrahat intetio3
vlem. ¶ Ite i eode sup illa lram de qsitiuo et 2
fugitiuo dic. Intetio cognitois nihil aliud
q3 vt hec. s. virtus cogitatiua faciat re absen
te a sensu qsi re sensata3. 7 par infra. 7 ideo
cu comphesibilia p sensu3 sunt pntia apud

sensuz: tūc cessat cogitatio ⁊ remanebit intellectus in eis. Ex p̄dictis v̄bis ꝯmētatoris: (quoꝝ v̄itatē quilibet pōt expiri i seipo) pz ꝙ non ē necesse formas materiales reduci ad eē formaꝝ imaginataꝝ ad h̄ ꝙ fiant intelligibiles. Hec sunt verba coꝝ.

Responsio ad hec

s̄m Tho. In ista instātia duo sunt admiranda.

Ad 1 Unū ꝙ dicūt se expiri qḋ nūq̄ homo ē expertus. Aliud ꝙ dicūt ꝯmentatorē sentire quod nūq̄ sensit nec aliquis phs. Ait em̄ i iij. de anima sup illam lrām. ⁊ i anima sensibili. paꝝ añ illud. quod p̄ se adducūt in articulo Scđo necesse fuit vt intellectus immaterialis nō intelligat aliquod sensibile absq̄ imaginatōe. ⁊ hoc dixit expsse. ꝙ vlia abstracta colligata. sunt cū imaginatōibus. ⁊ corrupta p corruptōem coꝝ. Hec ꝯmenta. Pz ḡ s̄m ip̄m in hoc loco. ⁊ vbicūq̄ loquit de hac materia. ꝙ forme vl'es nō abstrahūtur nisi a fantasmatibꝫ q̄ sunt in v̄tute imaginatiua. Et ideo dicit phs ibidez. ꝙ nihil intelligit anima nr̄a sine imaginatiōe. vbi nr̄a lr̄a habet: sine fantasmate nequaq̄ intelligit aīa. quod ē idē. Que ḡ obyciūt d̄ cōmētatore ex falso intellectu p̄cedūt. ⁊ cōtra eos sunt potiꝰ si intelligāt. ¶ Qḋ em̄ dicūt p̄mo ꝙ ille tres interiores v̄tutes sūt loco sensitiue v̄tutis. ⁊ ideo nō indigēt eis nisi i absentia sensibilis: sic habet intelligi. ꝙ aīa in p̄sentia sensibilis sufficiēter p̄cipit p v̄tutez sensitiuā ip̄m sensibile. ⁊ i absentia eiusdez vtit necessario illis trib⁹ v̄tutib⁹. qñ em̄ coloratū ē p̄ñs: nō optet ad h̄ ꝙ videat sensu exteriori. ꝙ aīa se ꝯuertat ad fātasmata reposita i memoria. verūtm̄ ad hoc ꝙ itelligat necesse ē ꝙ sp̄es intelligibilis abstrahat a fantasmate quod ē i ipa imaginatiua. Et hoc manifestū ē p v̄ba ꝯmētatoris ꝯsequēter: q̄ ipsi adducūt. ⁊ oēs ille v̄tutes. s. imaginatiua. cogitatiua ⁊ memoratiua iuuant se ad p̄ñtandū imaginez rei sensibilis: vt aspiciat eā virtus rōnalis. ⁊ abstrahat intentiōz vniuersalē. Ecce q̄ aptevult ꝙ v̄tus rationalis abstrahat intentiōem vniuersalē ab imagine rep̄ñtata p v̄tutē imaginatiuā cooperantibus alijs duab⁹. ⁊ sic pz ꝙ illud quod adducūt ē ꝯtra eos. ¶ Ad secundū dicēdū

Ad 2 ꝙ etiā nihil facit p eis. qḋ em̄ dicit ꝯmentator. ꝙ cū comp̄hēsibilia p sensum p̄sentia sunt apud sensum: tunc cadit cogitatio et remanebit actio intellectus s. eis. nō sic habet intelligi. quoniā semp a fantasmate existente in virtute s. imaginatiua: fiat abstractio speciei intelligibilis. sed ꝙ res p̄sens cognoscit ab intellectu etiam esse p̄sens in se. Quādo v̄o absens ē cognoscit esse p̄sens in sua imagine i virtute imaginatiue existēte. Et ꝙ hec sit mēs ꝯmentatoris ⁊ etiā phi satis pz cuilibet intuēti ⁊ intelligēti.

Articulus vicesimus.

a De hoc ꝙ Thomas dicit ꝙ angelus sup̄ior intelligat p species pauciores. ¶ Item. q. lv. artic. iij. in responsione p̄ncipali dicit. ꝙ quanto angelus ē sup̄ior: tāto p sp̄es pauciores vniuersitatē rerum intelligibiliū capere pōt. ⁊ ideo oportet ꝙ huiusmodi forme sint vniuersaliores quasi ad plura se extendentes. Et infra in solutōe tercij argumēti dicit. ꝙ i ratōe vniuersali que ē in mente angeli propter eius excellētiam: multa possunt cognosci sue aspici p̄pria cognitōe. ¶ Item i questione. lvij. articulo. ij. in respōsione tercij argumenti dicit. ꝙ angeli cognoscūt singularia p formas vniuersales: que tamē sunt similitudines rerū. ⁊ quātū ad principia vniuersalia: ⁊ quantū ad principia indiuiduantia. Simile dicit. q. lxxix. ar. j. in responsione p̄ncipali. Hec dicit Thomas.

Corruptorium

¶ Hec positio videt falsa. Dicit em̄ Aug. de. lxxxiij. q. q. xlvj. Omia ratōe ꝯdita sunt. nec eadem ratione homo qua equus Hoc em̄ absurdū ē existimare. singula ergo proprijs sunt causata ratonib⁹. ¶ Itē Aug. in epistola. xlviij. ad Nebridiuz: que sic incipit. Recentissimis lr̄is tuis. ita dicit alloquēs Nebridiuz: queris. verū ista summa veritas ⁊ summa illa sapiētia p quā facta sunt omia: quā filiū dei sacra confitet doctrina: generaliter homis. an etiā vniuscuiusq̄ nr̄m rōem ꝯtineat? Et infra. Sed mihi videt quārū ad faciendū hoīem attinet: hominis quidē tm̄: nō meā vel tuā ibi esse rōnem. Quārū v̄o ad ordinē tp̄is: varias hominū ratōnes i illa viuere sancta trinitate Hec Aug. Ex auctoritate. lxxxiij. q. pz. ꝙ deus nō rōe generali p̄ducit hoīem ⁊ equū. ḡ p ꝯñs nec cognoscit eadē rōe hō ⁊ equus sed oīa p̄prijs rōib⁹. Sili ex auctē ad Ne-

bzidiũ. pꝫ ꝙ nõ vna ratõe ſpẽciei cognoſcit
ꝛ pꝛoducit indiuidua ꝯtẽta ſub ſpẽcie. ergo
ſi modus cognitõis angelice nõ ẽ nobilioꝛ
mõ cognitõis diuĩe: opꝫ ꝙ angeli nõ cog
noſcãt ꝑ foꝛmas paucas ꝛ vl'es multa: ſed
2 ſingula ꝑ foꝛmas ꝓpꝛias. ¶ P̃. ipſemet di/
cit. q. lxxxix. arti. ꝑmo. i ſ̃ſione tercij argu.
ꝙ intelligẽtie ſeꝑate cognoſcãt ꝑ ſpẽs ex in/
fluẽtia diuini lumĩs ꝑticipatas. ergo cũ in
lumine diuino alia ſit rõ generis: alia ſpeci
erũ. alia indiuiduoꝝ: vt oſtenſũ ẽ ꝑ Aug.
neceſſe ẽ ꝙ alie ꝛ alie ſint i intellectu angeli
co. q2 tamẽ ẽ maioꝛ vnitas eẽntie i effectu ꝙ̃
3 in cauſa. ¶ P̃. ſi quãto angel⁹ ſuꝑioꝛ ẽ tanto
ꝑ pauciores ſpẽs vniuerſitatẽ intelligibiliũ
intelligere põt: cuꝫ nouẽ ſint oꝛdines ange/
loꝝ. ꝛ i vnoquoqꝫ ꝑmi. medij et infimi ſiue
vltimi: vt dicit Diony. de ange. hierar. ca. x
multo plures ſunt gradus angeloꝝ ꝙ̃ foꝛ/
marũ i ꝑdicamẽto ſube: deſcẽdẽdo a genere
generaliſſimo vſqꝫ ad ſpẽm ſpãliſſimã ꝛ idi
uidua. ſequeret̃ ꝙ aliq̃s ſuꝑioꝝ cognoſceret
ꝑ foꝛmã generis generaliſſimi oĩa ꝯtẽta i ꝑ/
dicamẽto ſube. Et ſuꝑioꝛ illo ſi ẽ: vel ſi nõ ẽ
ꝯſtat ꝙ põt a deo ꝓduci: intelligeret oĩa nõ
ꝑ foꝛmã aliquã qđ ẽ ipoſſibile. vel ſi ꝑ vnã
tũc nõ ẽ vniuerſaliter verũ ꝙ angelus ſuꝑi/
oꝛ ſemꝑ cognoſcit ꝑ vniuerſalioꝛes foꝛmas
et paucioꝛes. ¶ P̃. foꝛma nõ ẽ ꝑncipiũ cog/
4 ſcendi niſi id cui aſſiĺat̃ ꝛ qđ ſibi aſſiĺat̃: ſicut
videm⁹ i cognitõne ſenſitiua. imaginatiua
ꝛ intellectiua. Omĩa ḡ q̃ cognoſcũt̃ ꝑ vnaꝫ
foꝛmã ſimplicẽ: aſſimilant̃ illi foꝛme ſimp'ci. Sed quecũqꝫ aſſimilant̃ vni ꝛ eideꝫ foꝛ/
me ſimplici aſſimilant̃ inter ſe: ſicut quecun
qꝫ vni ꝛ eideꝫ ſunt eadẽ vel equalia: inter ſe
ſ. p̃hic. ſunt eadẽ vel equalia. ḡ omĩa quecũqꝫ cog/
noſcunt̃ ꝑ vnã foꝛmaꝫ vl'em: inter ſe ſunt ſi/
milia. hoc aũt falſum eſt. ergo ꝛ ꝑmũ. Hec
ſunt verba coꝝ.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Ad hoꝝ diſſolutõeꝫ dicendũ. ꝙ
foꝛma omĩno ꝓpꝛia q̃ de⁹ ẽ: ꝓpter ſue ꝑfecti
onis plenitudinẽ: ẽ illud quo cognoſcũtur
oĩa ab eodeꝫ ſicut ſunt. ꝛ ab iſta vna foꝛma
q̃ ẽ rõ itelligẽdi oĩa: ꝑticipãt angeli foꝛmas
ſiue ſpẽs ꝑ quas intelligũt. ita ꝙ iſte foꝛme
ſiue ſpẽs ſunt q̃ſi q̃dã illius vni⁹ foꝛme ꝑti/
cipatões. Et q2 iſta ꝑticipatio plenioꝛ iue/
nit̃ i ſuꝑioꝛib⁹ angelis. Hinc ẽ ꝙ ſpẽs in eis
magis accedũt ad vnitatẽ. ꝛ ſunt ꝑ ꝯſeq̃ns
paucioꝛes i repn̄tãdo ꝛ magis vl'es: vtpote
illi vni foꝛme oĩa vniuerſaliter repn̄tanti ſi
milioꝛes. ¶ Ad illud quod adducũt de Au Ad 1
guſ. dicendũ: ꝙ ꝙ̃uis multe ſint idee ac di/
uerſoꝝ diuerſe: non tñ multa ſunt: ſed omĩ
no vnũ ẽ quo deus omĩa nouit ꝛ omĩa ꝓdu
cit. Eẽntia eñ diuina q̃ ſumme ẽ vna repn̄
tat ſemetipãm ꝑfectiſſime deo cũ omĩ habi
tudine quã hꝫ ad ſingulos grad⁹ q̃bus eſt
imitabilis a creatura. Et inde ẽ ꝙ deus vno
intelligit multa. immo omĩa tam ideas ꝙ̃
ideata. Idea eñ nõ ẽ illud quo deus intelli Nota
git ideatũ: ſed ẽ illud quod intelligẽdo ide idea n̄ ẽ
atũ intelligit. q2 relatio ſiue reſpect⁹ ad idea id q̃ deus
tũ quod ẽ foꝛmale i ratõne idee: nihil facit itelligit.
ad actũ intellectõis i deo: cũ nõ ſit in ipõ ni
ſi ſolũ ſm dici: ſed a deo intelligẽte intelligi
tur. Eſſentia igit̃ diuina intellecta cũ tali re
ſpectu imitabilitatꝭ a creatura đ: idea eiuſ/
dem: ꝛ ſm quod ſunt diuerſi gradus imita
bilitatis: ſm hoc ẽ diuerſitas in ideis. que
omẽs ſunt vna eſſentia dei realiter: ꝛ ꝑ eadẽ
intellecte ꝑfectiſſime. In hoc ergo fuerunt
iſti cauillatoꝛes decepti. ꝙ pluralitateꝫ que
inuenit̃ in deo a ꝑte obiecti intellecti ipſi po
nebãt ꝛ falſo: a ꝑte ꝑncipij intelligẽdi. qđ ſi
vellent defendere: nulli dubiuꝫ quin eſſent
heretici peſſimi cũ ex h̃ ſequat̃ pl'alitas eſſen
tie i diuis: qđ nefas ẽ ſuſpicari. Cũ eñ de⁹
eẽntia ſua oĩa intelligit. ſi plurib⁹ intelligit
plures vtiqꝫ hꝫ eẽntias. quo nihil abſurdi
us. nihil aurib⁹ fideliuꝫ intolerabili⁹. ¶ Ex Ad 2
hoc. ſ. ꝛñdeo ad ſcđm. Ex hoc ipõ eñ ꝙ iſte
ſpẽs cauſant̃ ex influẽtia diuini lumĩs deri/
uate ab illa foꝛma. vna que ẽ rõ intelligẽdi
oĩa vt dictũ ẽ: tãto ſunt paucioꝛes ꝛ in repn̄
tãdo vl'ioꝛes: quãto illi vnitati quã ꝑticipãt ſunt ſi'lioꝛes. ¶ Ad terciũ dicẽdũ. ꝙ cuꝫ Ad 3
dicũt. ꝙ multo plures ſunt grad⁹ angeloꝛũ
ꝙ̃ foꝛmaꝝ i ꝑdicamẽto ſube: nulli dubiũ ẽ
q̃n dicãt falſum. Lꝫ eñ ſunt angeli tot ſunt
ḡd⁹ foꝛmaꝝ ſbaꝝ imaterialiũ ꝛ nõ materia
liũ: cũ materia careãt oñtiũ: vt dictũ ẽ. ꝛ ꝑ/
ter has (vt pꝫ inſpicienti) ſunt foꝛme ſbales
mat'iales ſpẽ differẽtes: q̃ q̃dẽ ſũt inũerabiles
vt lapidũ. herbaꝝ. auiũ. ꝛ alioꝝ hmõi Sꝫ
foꝛſitã iſti putabãt ꝙ oẽs ḡd⁹ foꝛmaꝝ ſuba
liũ notificet̃ i arboꝛe poꝛphiriana (ad ſecun
diã coꝝ loq̃r) nulla igit̃ foꝛma vna creata. ꝛ
ꝑ ꝯñs limitata nata ẽ oĩa ſimpl't repn̄tare.
ſꝫ h̃ ꝯpetit foꝛme ꝑme q̃ illimitata ẽ ꝛ infini
ta. ¶ Ad. iiij. cũ dicũt. q̃cũqꝫ vni ꝛ eidẽ aſſi/ Ad 4
milat̃ int̃ ſe aſſiĺant̃. Dõm ꝙ h̃ nõ ẽ verũ vbi

aliq̄ alicui assilant p q̄ndā pticipatōez pfe
ctōis ſm pl⁹ ⁊ min⁹: sic eñ oēs creature eēnt
int' se siles: cū singule ī suis ḡdib⁹ pfectōz p
mā q̄ ē cā oim pticipēt. Aliq̄ vo ē vbi aliqua
sunt alicui vni ⁊ eidē eq̄lia vbi nō ē pfectō
nis pticipatio sʒ adeq̄tio magis. Spēs vo ī
mente angelica (put dicit Tho.) non ē ad-
eq̄ta vni intelligibili sʒ pluriū rep̄ntatiua.
vn̄ nō optʒ ea q̄ ī diuersis ḡdib⁹ pticipāt pfe
ctōz ī q̄ assilant forme huic int' se sint silia.

Articulus vicesimusprim⁹.

a de hoc qd̄ Tho. di-
cit pte. j. q. lxij. ar. vj. ī m̄. qōnis ⁊
argumētoꝝ. ⁊ q. cviij. ar. iiij. ī m̄. pn. ⁊ eadē
q. ar. viij. ī m̄. pmi ar. q angelis data ē gra
⁊ glia ſm gradū suoꝝ naturaliū. ita q hi q̄
habuerūt naturalia meliora etiā pl⁹ habu
erūt de gra ⁊ glia. qd̄ pbat pmo p mgrm. ij.
sen. di. iij. q̄ dicit. Qui natura magis subtiles
sunt creati: hi etiaʒ maiorib⁹ muneribus gre
p̄diti sūt. ¶ Scdo. q2 sic natura angelica fa
cta ē a deo ad graʒ ⁊ gliaʒ ꝯseq̄ndā: ita ⁊ g-
dus nature angelice ad diuersos grad⁹ gre ⁊
glie ordinari vident'. ḡ q̄s altiores fecit: ad
maiorē graʒ ⁊ gloriā ordiauit ¶ Tercio hoc
pʒ ex h' q angel⁹ nō ē ꝯposit⁹ ex diuersis natu
ris: vt iclinatio vni⁹ nature ipediat ipetū al-
teri⁹ vel retardet: sic accidit ī hoīe: ī q̄ actio
itellectiue ptis ipedit' ⁊ retardat' ex iclinatōe
ptis sensitiue. qn̄ aūt nō ē retardās nec ipe
diēs: tūc natura mouet' ſm suā totā v'tutē.
⁊ iō rōnabile ē q angeli q̄ habuerūt meliora
naturalia forti⁹ ⁊ efficaci⁹ ꝯūsi sūt ad deū. Et
h' ī hoib⁹ ꝯtigit q ſm intēsiōʒ ꝯuersiōis ī de
um dat' maior gra ⁊ glia. vn̄ videt' q angeli
q̄ habuerūt meliora naturalia habuerunt
pl⁹ de gra ⁊ gloria. Hec sunt v'ba Thome

Corruptorium

1 Inter articulos olim ꝯdēnatos a dn̄o ve-
nerabilis mēorie parisiēsi epō: iste fuit non⁹ q
angeli q̄ habuerūt meliora naturalia de ncci
tate habuerūt maiorē graʒ ⁊ gliaʒ. Articul⁹
aūt q̄ p manib⁹ hēm⁹ parū aut nihil dr̄t
a p̄dicto. ⁊ iō p̄dicta ꝯdēnatio sufficere dʒ
ad reprobatiōʒ isti⁹ arti. ⁊ m̄siōes ad argu.
Verūtñ dicim⁹ ex abūdāti. q videt' dictū ī
piudiciū gre. q2 si ſʒ meliora naturalia dat'
maior gra vel minor ſm minora. ḡ simplr
dat' gra ſm naturalia. q2 si magis seq̄t' magis.
⁊ simplr seq̄t' simplr. ⁊ si gra dat' ſm natura-
lia: nō ē gra Ro. xj. ¶ P̄. si hi q̄ meliora ha 2
buerūt naturalia pl⁹ habēt de gra et gloria:
tūc Lucifer q̄ meliora naturalia habuit: p̄
alijs pl⁹ habuisset de gra ⁊ gloria. quod ē fal
sum ⁊ erroneum. ¶ P̄. gra ⁊ gloria dant' ſm 3
motū liberi arbitrij: qui immediati⁹ dispo-
nit ad grām ⁊ ad gloriā. ī habēre aūt libe-
rū arbitriū mot⁹ dispōnēs ad grām ⁊ gliaʒ
nō fit ſm naturalia. sʒ ſm libertatē. ḡ vel nō
habuerūt angeli liberꝝ arbitriū: vel receperūt
grām ⁊ gloriā ſm illi⁹ conatū. nō ḡ ſm gra-
dū naturaliū. ¶ Ad rōes Thome respō
dēt. ¶ Ad pmā ḡ dicēdū. q mgr̄ nō dicit. q
ſm naturalia data sit eis gra ⁊ gloria. q q̄
natura ⁊ sapia magis subtiles ⁊ ampli⁹ p-
spicaces fuerunt, maiori gra p̄diti sunt.
Sūt inquā p̄diti nō ppter naturalia meli
ora: sʒ ppt' diuinū bn̄placitū ⁊ li. arb. motū
¶ Ad scd̄m de grad⁹ distinctōe dicēdū. q si
starēt ⁊ conarēt' pportiōabilit' ad ḡd⁹ corñ-
dētes gre ⁊ glorię puenirēt. ¶ Ad. iij. dīm.
q licet angel⁹ nō hēat ipedimētū a pte natu
re sue. pt tñ hr̄e a pte libertatis sue: q pōt se
min⁹ mouere ī deū: imo etiā nō mouere sʒ in
ꝯriū: vt pʒ ī Lucifero ⁊ ī seq̄cib⁹ eius. ¶ Q,
etiā addit' vbi nō ē impedit⁹ tūc natura mo
uet' ſm totā v'tutē. verꝝ ē ī natura nō libera:
sed ī natura libera falsum ē: saltem in via q̄
les fuerūt angeli anq̄ȝ gloriā habuerūt. Et
qd̄ addit. q hn̄tes meliora naturalia rōna
bile ē q ad deū forti⁹ ꝯuersi sunt: verꝝ ē. q ita
esse decuit: nō tñ ita fuit: sicut pʒ de Lucife-
ro ⁊ alijs cadētib⁹. ¶ Ad quartū cū dicit. q
ī hoib⁹ oīb⁹ ita ꝯtingit dicēduʒ q ē vt sic
ē vt nō. Nā si hic homo plus ꝯuertit se in
deū pl⁹ accipit de gra. nō q2 ꝯuersio sit h⁹ cā
sed de⁹. nō tñ sp hō q̄ hʒ meliora naturalia
pl⁹ se ꝯuertit ī deū: imo ex illis q̄nq̄ȝ pl⁹ sup-
bit. ⁊ magis se auertit a deo: vt pʒ in Luci
fero. Hec sunt verba coꝝ.

Responsio ad hec

ſm Tho. Oēs iste cauillatiōes p̄cedūt: ac
si Tho. posuisset. q meliora naturalia eēnt
cā pncipalis. q̄re neccario maior gra vel ma
ior gloria daret' eidē: hoc tñ nō ponit. vn̄ cū
īprobēt suam ppriā fantasiā falsam: nō es-
set m̄dendū eis. Ex abūdāti tñ ne aliquid
videantur dixisse per singula dicta sua re-
fellant'. ¶ Ad primum ergo cum dicunt. q Ad1
parum aut nihil differt dicere. q angeli
qui meliora naturalia habuerunt: plus

gr̄e ⁊ glīe receperūt ⁊ dicere q̄ angeli q̇ habu
erūt meliora naturalia necc̄ario vel de nec̄cita
te maiorē gr̄az receperūt ⁊ glīaz: nulli puto du
biū q̄n dicāt falsū. Sic em̄ nō differt dice
re hō sedet ⁊ hō de nec̄citate sedet. ⁊ hō fm̄ q̄
plꝰ hꝫ de arte scribendi meliꝰ scribit. ⁊ fm̄ q̄
plꝰ hꝫ de arte illa de nec̄citate meliꝰ scribit: cū
tm̄ sit ꝯtingēs q̄ scribat. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns q̄ bn̄ scri
bat. ⁊ tm̄ posito q̄ vteret arte illa fm̄ totā ꝟ
tutē. manifestū ē q̄ quanto plus haberet de
arte si nullū esset impediēs: tāto meliorē lit
terā scriberet. Sic angeli q̇ bn̄ vtebant suis
naturalibꝫ fm̄ suā totā ꝟtutē nullo impedi
ente: plꝰ meruerūt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s maiorē gr̄am et
gloriā habuerūt qui melioribꝫ donis p̄diti
sunt. ¶ Ad illud ꝟo quod obijciūr. Si ma
gis sequit ad magis. ḡ simplr̄ sequit ad sim
plr̄. Dici p̄t q̄ fm̄ phm̄ regula seq̄t ecōuerso
Si simplr̄ ad simplr̄. ḡ magis seq̄t ad magis.
nec tenet nisi i ꝑ se veris. verūtm̄ ꝯcedi dꝫ q̄
fm̄ naturalia dat gr̄a: nō q̇dē eorū merito.
h̄ em̄ eēt ꝯ aplm̄ Ro. xj. Nec ita q̄ ipsi sint
p̄ma cā necessaria maioris gr̄e ⁊ glīe: sꝫ sunt
dispositio ꝯgrua: immo certe necessaria ad
vtrūqꝫ. nō em̄ posset gr̄a vel glīa cōicari ni
Ad 2 si nature intelligibili. ¶ Ad ij. pꝫ ex dictis
nō em̄ sic fm̄ meliora naturalia dicimꝰ cōi
cari meliora dona q̄ ip̄a sint cā necc̄aria huiꝰ
cōicatōis. sꝫ ꝑ tāto q̄ hi q̇ vtebāt fm̄ totā ꝟ
tutē suā donis nature i ꝯuersiōe sui gr̄a coo
perāte ab eo q̇ disponit oīa suauit plꝰ gr̄e et
glīe receperūt. lucifer ꝟo nō vtebat bonis col
latis: sed abutebat auertēdo se a deo. sed iō
nō accepit: sꝫ ꝑdidit illa dona meliora sibi
si stetisset ꝯferēda. ¶ Ad terciū dicēdū q̄ illi
Ad 3 q̇ habuerūt meliora naturalia nobiliorem
motū liberi arbitrij i deū hr̄e poterāt. vn̄ bo
ni q̇ actū fm̄ totā ꝟtutē suā exercuerūt: ma
iorē gr̄am ⁊ gloriaꝫ acceperūt. ¶ Q̄ ḡ dicūt
ad p̄mū argumētū Thome q̄ dei bn̄placi
tū fuerit cā. ⁊ q̄ motꝰ libe. ar. dispō vtiqꝫ con
grua fuit quare dabāt illi dona: cōcedi dꝫ.
q̄ tm̄ fm̄ ḡdū naturaliū (vt dictū ē) erat ḡdꝰ
illoꝝ motuū. iō ꝯueniēs erat vt fm̄ eandē
ꝓportōz eēt gradꝰ donoꝝ. Vn̄ qḋ ipsi dicūt
i m̄sione ad scḋm argu. s. q̄ q̇ steterūt nō co
nabant fm̄ nature sue ꝓportōem: falsum ē
⁊ nō ꝯcedēdū. ¶ Qḋ ꝟo dicūt ad terciuꝫ ar
gumentuꝫ. q̄ a p̄te libertatis arbitrij p̄t eē q̄
angelꝰ nō moueat i deū: sꝫ auertat se ab eo:
verū dicūt. sed q̄ volūt q̄ minꝰ moueat i de
um ille qui mouet ⁊ ꝯuertit: cū nullū sit im
pedimētū: irrōnabiliter ⁊ falsum dicūt. Si
cut em̄ demōes toto conatu ꝯuertebant ad
amorem sui in sua auersione a deo: sic boni
angeli toto conatu conuertebantur ad a
amorē dei i sua ꝯuersiōe ad deū. q̄ sicut an
gelꝰ nō intelligit se ꝑ discursum ad modum
nr̄i. s. successiue vnū post aliud. sꝫ totū simt
vno actu simplici app̄hendit: ita ad se app
hēsum fert totaliter et toto affectu vel seip
sum in deū referēdo sicut bonus: vel i se fina
liter sistēdo sicut malus. ¶ Qḋ ꝟo dicūt ad
quartū argu. q̄ hō q̇ habꝫ meliora natura
lia aliq̄n suꝑbit: verū ē. ⁊ hoc ꝯtingit angelo
habētes tm̄ meliora naturalia ⁊ eis recte vtē
do fm̄ totā suā ꝟtutē gratiā ⁊ gloriaꝫ recipi
unt ampliorē.

Rticulus vice

a simus scḋs ē de h̄ qḋ tho. dicit ꝑ. j.
q. lxij. ar. ix. i m̄. vltimi argu. q̄ an
geli beati nō merent p̄miū accidētale.

Lorruptorium

Hec positio videt fauere sexto errori pari
us ꝯdemnato: qui ē q̄ in subijs sepatis nō
ē possibilis trāsmutatio. Itē errori. xj. qui ē.
q̄ angelꝰ nihil intelligit de nouo. Itē errori
xiij. qui ē. q̄ angeli beati habēt bonū quod
eis possibile ē cū ꝑducunt. nec desiderant bo
nū quo carēt. Videt etiā in p̄iudiciū officij 1
angelici ⁊ gr̄e. Cū em̄ fm̄ Gregoriū. ij. mo
raliū: duplex sit actus in angelis missis ad
ministeriū nr̄m: scꝫ actus cōtemplādi quo
a deo nūqꝫ recedūt. ⁊ actus ministrādi quo
exterius ad nos ꝓpter nr̄am salutē exeunt:
⁊ actus ministrādi nō ē actꝰ nature aut glo
rie: oportet q̄ sit actus officij vel gratie. Ta
lis aūt actus in eo qui habet officiū viato
ris ē necessario meritorius: nō p̄mij essenti
alis vt patebit. ergo p̄mij accidētalis. alio
quin fieret p̄iudiciū gratie dei i angelo ⁊ offi
cio eius. Vn̄ Hugo sup illud angelice hie
rarchie. ca. ij. Vnaqueqꝫ hierarchiaꝝ ꝑfi
cit suis diuinis laudationibꝫ: dicit sic. Pro
ficit inquā. q̄ omīs dignitas ⁊ potestas fm̄
officij ⁊ ministerij gr̄am qua dei laudē ⁊ ho
norē p̄dicare ⁊ amplificare pōt: in fructum
retributionis exercet. Et ibidē loquens de
angelis eisdem dicit. Ergo fm̄ gratiā sunt
dona. fm̄ dona sunt merita. fm̄ diuersitatē
meritorū cōstat diuersitas premioꝝ. ¶ Pre 2
terea. Cum angelus malus qui datur no
bis i exercitiū peccet. quare angelus bonus

quí datur nobis ad suadendum bonū3 sa
lutiferum: nō merebiř premiū accidentale.
¶ P̄. In legēda sancti Johānis euāgeliste
fm̄ vsum rhomane ecclesie: habeř sic. Uidi
angelos nostros flentes. angelos vero sa/
thane in nostra deiectione gaudentes. Eo
igitur modo quo illi boni angeli custodes
eorū3 flebant de eorū apostasia. ecōtra con.
gaudebāt de eorum penitētia. fm̄ illud Lu
ce. xv. Gaudiū ē angelis dei sup vno pecca
tore penitētiā agēte. ¶ Si dicas q̄ď penitē
tia petōris gaudeāt omēs etiam assistētes
par3 q̄ hoc gaudiū ē accidētale: ꝛ vt de bo
no fin se: sed angeli custodes flebāt. ꝛ mini
strātes specialius gaudent vt de bono p̱ eos
in eis procurato. quod nō potest de angelis
assistētibus dici nō missis. Unde dicit. Ui
di angelos nr̄os flentes: nō angelos abso
lute. ¶ Si autē aliquis obijciat sic. Si an
geli merētur ministrādo nobis: cum p̱ eorū
misteriū nō diminuaťfruitio: vt dicit Gre
gorius. ij. moraliū. melioris condicionis ꝛ no
bilioris vidētur esse q̄ȝ assistentes. ꝛ nobili/
tatur (vt videť) eorū condicio p̱ ministeriū.
¶ Q, si in ministrādo merēātur gaudiū ac/
cidentale: iniuste agitur nisi maius gaudi/
um retribuatur eis: q̄ȝ eis qui nō meruerūt.
Q, si plus gaudij retribuať ministrātibus
sequiť q̄ melius sit mistrare q̄ȝ nō ministra/
re. quod videť incōueniēs sicut ꝛ p̄miū. ǧ si
merenť i mistrādo: videť ponēdū q̄ merenť
p̄miū essentiale: nō accidētale: put mgr̄ di/
cit. q. li. sniaꝝ. di. ij. ca. vl. ¶ Ad p̄mū pōtoť
d. q̄ mistrātes nō sunt melioris ꝯdicionis
q̄ȝ assistētes: nec nobilioris simpliciter: sed
fm̄ quid. s. fm̄ q̄ angelus gaudebit de hoc
homie vt ab ipo bn̄ custodito ꝛ edocto: ip/
soq̄ȝ saluato p̱ ministeriū eius om̄s alij gau
debūt de illo vt saluato solū. nō tamē nisi p̱
eius ministeriū i missione foras exhibitū3.
loco m̄ hui⁹ pticularis ꝛ accidētalis gaudij
habēt assistētes multo maiora vt clariore3
cognitō3 rāꝫ vbi q̄ȝ hui⁹ sic saluati. ꝛ feruētio
rē amorē. ꝛ hmōi. ꝓpter q̄ sunt adhuc meli
oris ꝯdiciōis q̄ȝ mistrātes. ¶ Ad scōm dicē
dū. q̄ nō iniuste agiť cu3 assistētib⁹ ꝛ nō mi
strātib⁹: si mistrātes plus gaudij habeāt q̄ȝ
assistētes nō mistrātes: nisi eorum ocul⁹ ne
quā esset. quia deus bon⁹ ē Mat. xx. ¶ P̄.
si quantū meruerūt mistrātes datur etia3
sine merito assistentib⁹ gr̄a ꝯputať. ꝛ si tātū
vel plus gaudij accidētalis habēt assisten
tes nulla fit iniuria mistrātib⁹. q2 tollūt q̄ď
suū ē Matt. xx. Nec minus habēt ꝓpter
hoc q̄ nō mistrātes plus habēt. q̄a nō sunt
inuidi: sed de bono alterius quilibet gaudet
ꝛ ideo nō sequiť q̄ simpliciter melius sit mi
strare q̄ȝ assistere. Sed q̄ melius sit mistra/
re quo ad quid. Q, autē in ministrādo no
bis nō merentur premiū subale. sic patet.
quia si merenť: aut habendū aut iā habitū
Nō habēdū. q2 tūc nō haberēt modo pre/
miū subale: quod falsum ē. cum sint comp̄/
hendētes. aut haberēt impfecte: ꝛ eius aug.
mentū vel pfectiōem expectarent p̱ ministe
riū. quod etia3 videť falsum esse. tum quia
eorum appetitus nō esset quietatus. ꝛ p̱ cō
sequēs nec pfecte beati essent. cu3 beatitudo
sit stat⁹ oim bonoꝝ aggregatiōe pfect⁹. Tū
q2 tūc essent fm̄ vtrāq̄ȝ vita3. actiuā. s. ꝛ ꝯtē
platiuā viatores. quod nullus diceret. Si
aūt dicať q̄ mistrādo nobis mereanť p̄miū
eēntiale iā habitū: hoc ē a sua ꝯuersiōe sus/
ceptū: hoc ē ꝯtra Aug. de correctiōe ꝛ gratia
qui dicit. Angeli sancti qui alijs cadētib⁹
steterūt: illius vite mercedem accipe merue
rūt. Et eodē li. ca. iij. Si diabolus ꝛ ange/
li eius p̱ liberū arbitriū in veritate stetissent
donec illam summe beatitudinis plenitudī
nem: vñ premiū hmōi p̱mansionis accipe
rēt. Et ergo stādo: nō ministrādo premium
essentiale mercede3 vite appellat. Huic etī
am stationi vel p̱manētie attribuit beatus
Grego. premiū essentiale q̄nto moraliū ca.
lxiij. Dn̄s deus summoꝝ spirituum naturā
bonam: sed mutabilē condidit: vt qui p̱ma
nere nollēt ruerent: ꝛ qui ꝯuersione psisterēt
tāto in ea dignius: quanto ꝛ dei arbitrio sta
rent. ꝛ eo apud dn̄m ꝛ maioris meriti fierēt
quo mutabilitatis motus voluntatis sta/
tione vicissent. ¶ P̄. fm̄ Gregoriū. ix. mora
liū. ca. xxij. Sicut gratia precedit meritu3
ita meritū precedit premiū. ꝛ hoc vel natu
ra et tempe vel natura tm̄. ergo nō merētur
iam habitū. tūc em̄ meritū sequereť premi
um. ¶ P̄. deus ē motor om̄is merētis p̄miu3
essentiale ad assequendū illud. Propriū ē
aūt om̄is motoris q̄ cesset mouere suū mo/
bile adepto intēto suo Cu3 ergo beatus an
gelus iam sit assecutus premiu3 essentiale
vt finem vltimū: iā deus nō mouet illu3 vt
p̱ ministeriū assequatur illud. nec a seipso si
ne deo moueť. q2 hic finis ē supra posse om/
nis nature create sine adiutorio gratie. me/
renť ǧ angeli beati nobiš mistrādo p̄miū ac
cidētale: nō essentiale.

Responsio ad hec

sm Tho. Si v̄ba Tho. de ctis oculis itel-
lecta ꝯspexissent: nūq̄ istā positōem suaz er
rori fauere dixissent: cū ex verbis suis etiaz
in hoc loco oīm illoꝝ erroꝝ: quos nomināt
oppositū ꝯcludat. Ut em̄ ibidē i illi⁹ argu-
mēti vltimi rn̄sione dicit. ꝙ premiū accidē-
tale in angelis augeri pōt vsq̄ ad diem iu
dicij: nō ꝙ illud mereantur cum nō sint vi-
atores: sed p̄dictū gaudiū acquirūt ex ꝟtu-
te beatitudinis vt ipse dicit. Ex quo sequi-
tur necessario. ꝙ i substātijs sepatis possibi-
lis ē trāsmutatio talis qualis inuenit̄ i na-
tura intellectuali. ꝛ h̄ ē oppositū ꝯtradicto
rie errori illi parisius ꝯdenato. qui ponit ꝙ
i subijs nō ē possibilis trāsmutatio. ¶ Item
ex hocipso ꝙ gaudium illud pōt augeri: se
quit̄ ꝙ possunt de aliquo gaudere de nouo:
vt de noua ꝯuersione peccatoris: qd̄ eēt omi
no impossibile: nisi possent aliud de nouo i-
telligere: cū actus itellectus necessario p̄ce-
dat actū volūtatis. ꝛ h̄ ē oppositū ꝯtradi
ctorie illi errori vndecimo: q̇ ponit ꝙ angel⁹
nihil intelligit de nouo. Itē ex hocipo etiaz
ꝙ gaudiū illud pōt augeri: vt dicit Tho.
manifeste sequit̄ ꝙ angeli nō oīe bonū sibi
possibile habēt in sui productōe. Et ꝙ desi
derāt ꝯsummationē gaudij accidētal' q̄ i
die iudicij de oīm electoꝝ salute ꝯsequunt̄
acquirētes eandē ex ꝟtute sue btitudinis. ꝛ
h̄ ē oppositū ꝯdictorie illi errori. xiij. q̇ po-
nit. ꝙ angeli bti habēt bonū sibi possibile i
sui p̄ductione: nec aliud desiderant quo ca-
rēt. vn̄ nō cesso mirari q̄ frōte dicere potuit
istā doctrinā Thome p̄dictis erroribꝫ faue-
re. cū acq̄rere gaudiū illud ex ꝟtute btitudi
nis (p̄ut docet Tho.) añcedat ad ꝯdictorie
opposita oīm illoꝝ: vt pꝫ ex dictis. Q, aūt
nō debebat dici p̄p̄rie. ꝙ angeli mereant̄ il-
lud gaudiū: cū nō sint i statu vie: pꝫ p̄ Au
gust. i Ench. ꝛ alibi sepis. Nullus em̄ ange
lus simul ē viator et comp̄hēsor: vt ad mo-
dum ipsius viatoris simul vt viator mere
atur. ꝛ vt comp̄hensor vltimo fine fruatur.
Ad 1 ¶ Ad illud ergo quod obijciūt post. ꝙ foret
in p̄iudiciū gratie ꝛ officij angelici: dicēduz
ꝙ nō ē verū. Quāuis em̄ illud gaudiuz me
reri p̄p̄rie nō debēt dici. cum nō sint viato-
res: tamē acquirūt illud ex virtute beatitu-
dinis: vt puto apprehēsoris. Et pōt dici ꝙ
Hugo accipit ibi meritū large p̄ eo ad qd̄
sequit̄ augmentū gaudij in beatitudine. ra
tione em̄ huius incrementi dicit Dionysi-
us. ꝙ vnaquęq̄ hierarchia proficit in diui
nis suis laudationibꝫ. p̄ut pꝫ p̄ eundē Hu
gonē in p̄ncipio huius auctoritatis quam
p̄ se allegāt. ¶ Ad scḋm dicendū. ꝙ licet di Ad 2
abolus nos temtādo peccet: hoc nō ē ideo q̄a
ad bonū nr̄m nos excitet: ꝛ sic nobis (licz in
uitus) ministret. sed hoc ē ad suam p̄uersam
intentōem. nō em̄ intēdit exercere sed preci
pitare. Fur em̄ nō venit nisi vt furet̄ et ma Joh. 10.
ctet ꝛ p̄dat. sicut dicit̄ in Johāne. Et q̄-
uis angelus nos custodiēs habeat intenti-
onē bonam seu rectā: p̄pter quā gaudiū ac-
cidētale acquirit ex ꝟtute beatitudinis. nō
tamē dici debet ꝙ illud mereat̄: cuz nō sit in
statu merēdi siue viatoris. ¶ Ad tertiū dicē Ad 3
dum. ꝙ placet nobis sicut et ipsis. ꝙ oēs
angeli de ꝯuersione pctōꝝ gaudeāt. q̄a ta-
mē illud gaudiū nō merent̄. sed ex virtute
sue beatitudīs acquirūt. Hinc ē ꝙ in illis ē
istud maius qui plus habēt de beatitudine
vt i sup̄ioribꝫ assistentibꝫ: p̄ut isti fatent̄ sol
uēdo obiectū scḋm quod certe necesse ē po-
nere. quia q̇cq̇d habet̄ ꝯmuniter a sup̄iore
ꝛ inferiore nobiliori mō ē i sup̄iore q̄ infer
ore: siue sit gradus nature: siue gratie vl' glo
rie. Primū pꝫ. Natura em̄ intellectualis
que ꝯmuniter habet̄ ab angelo sup̄iore et in
feriore: nobiliori mō ē in sup̄iori q̄ in infer
ore. Secundū similiter paꝫ quo ad grati-
am ꝛ gloriam essentialē in eisdem. quia (p-
ut patuit supra) qui meliora habēt natura
lia plus habēt de gratia ꝛ gloria. Nec pōt
dici ꝙ hoc solum verum ē quo ad gloriam
essentialē nō accidentalē. Aureola em̄ mar
tyrij: que ē p̄remiū accidentale. ꝛ ꝯmuniter
habet̄ ab omibus martyribꝫ: in illis vtiq̄ ē
nobiliori mō qui habēt plus de gloria eēn-
tiali. ¶ De obiectōibꝫ aūt illis quas faciūt
sibi ꝛ eorūdē solutōe apparēti: sm ipos per
trāseo. quia nihil ē ibi de quo est curandum
¶ Q, ꝟo nituntur probare ꝙ angeli nobis
ministrādo nō merent̄ p̄remiū substātiale
p̄ Thoma ē. Ipse em̄ dicit ꝙ cum sint ple-
ne beati ꝛ comp̄hēsores: nō sunt iam i sta
tu merēdi suā beatitudinē: nec viatores. vn̄
illi quo ad suū p̄positū laborauerunt inua-
nū. Et quādo ꝯcludūt in fine. si nō merent̄
gaudiuz essentiale. ergo merent̄ gaudiū ac
cidētale. Planū ē pueris ꝙ peccant sm con
sequēs. ex negatiua em̄ nō infert̄ affirmati-
ua. Ipsi em̄ nec merent̄ modo vnum gau-

diū nec aliud: sꝫ put dictū ē accītale ꝙ̄bꝫ te btitudis acquirūt: licet illud ꝓpriē nō di cat̄ mereri: cū nō sint viatores.

Rticulus vice

simustercius. Jtē. q. lxiij. ar. vj. vbi querit̄: an aliq̄ fuerit mora int̄ cre atōēꝫ ⁊ lapsū. i m̄siōe ꝑnci. dicit Tho. ꝙ ma gis ē ꝯsonū dictis sctōꝝ. ꝙ stati pᵒ ꝑmū in stās sue creatōis diabolᵒ peccauit. Et dicit ꝙ necē ē h̄ dicere si i ꝑmo instāti sue creatōis ꝓrupit i actū liberi arbitrij. ⁊ fuerit creatᵒ in gr̄a vt diximᵒ. cū em̄ angeli ꝑ actū vnū me ritoriū ꝑueniāt ad btitudinē: vt. s̄. dictū ē: si diabolᵒ i ꝑmo instāti sue creatōis i gratia meruit statim pᵒ ꝑmū instās btitudinē acce pisset: nisi stati ipedimētū ꝑstitisset peccādo. Et idē i m̄siōe. iiij. argu. dicit. ꝙ int̄ quelibꝫ duo instātia ē mediū tp̄s: veritatē hꝫ in q̄n tū ē ꝯtinuū. Sꝫ i angelo q̄ nō ē subditᵒ mo tui celesti: q̄ ꝑmo mēsurat̄ ꝑ tp̄s ꝯtinuū: tē pus accipit̄ ꝑ ipsa successione opationū in tellectus vel affectus.

Lorruptorium

Hec positio videt̄ ꝯtinere duo falsa ad mi nus: pretermisso absq̄ calūnia h̄ ꝙ dicit. ꝙ an gelᵒ ꝯditᵒ fuit i gr̄a. ⁊ i ꝑmo instāti sue crea tōnis meruit: q̄ꝛ h̄ tenuerūt aliq̄ antiq̄: licꝫ mō nō teneat̄ a mḡris. vnū ē. ꝙ si āgeli ma li nō peccassent: statim i ꝓprimo instāti pᵒ ꝑ mū instās sue creatōis btitudinē accepissēt quā meruerūt i ꝑmo istāti sue creatōis. ali ud ꝯtinet positio ꝑdicta. qđ videt̄ ꝯ̄rariū do ctrine sctōꝝ ⁊ ph̄orum. s. ꝙ duplex sit tp̄s. s. vnū ꝯtinuū. int̄ cuiᵒ q̄libet duo instātia ca dit tp̄s mediū. aliud discōtinuū. int̄ cuiᵒ in stātia nō cadit tp̄s mediū. Primū. s. ꝙ an geli mali i ꝑmo instāti sue creatiōis ꝑcepis sent btitudinē quā i ꝑmo meruerīt si nō pec cassēt i scđo. videt̄ falsuꝫ. q̄ꝛ bn̄ ponit̄ ꝙ idē ē tp̄s merēdi ⁊ demerēdi. sꝫ nullo mō ponit̄: ꝙ idē ē tp̄s merēdi ⁊ demerēdi ⁊ recipiēdi: sꝫ statim incipiēte tp̄e recipiēdi cessat tp̄s me rēdi ⁊ demerēdi. alioq̄n possent gl̄ia et pena augeri i infinitū. ergo si ꝓprimuꝫ instās post instās sue creatōis fuit instās recipiēdi bti tudinē: nō potuerīt mereri btitudinē. nec pec care ⁊ ipedire btitudinē: vel i btitudis debi te receptōe. ¶ S. h̄ qđ ponit ꝑdicta positio ꝺ duplici tp̄e videt̄ eē ꝯ sctōs ⁊ ph̄os. Ansel.

em̄ dicit i li. suo de ṽitate. ꝙ vnū ⁊ idē ē tp̄s oīm coꝝ q̄ sil̄ sunt i eodē tp̄e. Et Aug. li. v. sup Gen. ad l̄raꝫ dicit de tp̄e. ꝙ vnū ⁊ idē sit qđ sequit̄ motū corꝑalē ⁊ sp̄ūalem: dicēs. si motᵒ esset nullᵒ sp̄ūalis vel corꝑalis nature nullū esset tp̄s. poti9 ḡ tp̄s a creatura q̄ȝ crea tura cepit a tp̄e. Et ꝑ intētiōꝫ ph̄i. iiij. ph̄ic. ca. de tp̄e. satis ostēdit̄. ꝙ nō sit nisi vnū tp̄s ⁊ illud est ꝯtinuū. Et illud idē mēsurat̄ mo tu aīe. Dicit em̄ sic. Si nos nō fuerimᵒ trās mutati i nostra mēte: aut si fuerimus et nō ꝑcepꝑimus: nō reputamus tp̄s esse factuꝫ. Et paꝝ infra. Simul inquit sentimus ⁊ tē pus ⁊ motū. quoniā si fuerimus i studio. ⁊ nihil accidat corꝑibus nr̄is. sed in anima nr̄a acciderit aliquis motᵒ fieri. ⁊ simul con stituimᵒ aliqđ tp̄s fieri: reputabimᵒ aliquē motū fieri. ex q̄ sequit̄ ꝙ tp̄s ē motᵒ vl̄ aliq̄d motᵒ. hec sunt ṽba ph̄i de ṽbo ad ṽbū. Ex q̄ satis manifeste patꝫ ꝙ tp̄s de q̄ ip̄e tractat mēsurat ⁊ sequit̄ motū aīe. Q, aut ip̄m idē sit ꝯtinuū: pꝫ ꝑ ip̄m ibidē. naꝫ in ꝓprima ꝑ ticula subiūgit. Et motus etiā ē continuᵒ. ⁊ q̄ꝛ motus ē continuus tempus ē ꝯtinuū. Hec sunt verba ph̄i. Ex quo manifeste pꝫ ꝭm intētōem suā. ꝙ nō ē tempus nisi conti nuū. ⁊ ꝙ illud mēsurat ⁊ consequit̄ motum anime: sicut ⁊ reꝝ corꝑaliū in nobis. Et i ꝑ dicamētis vbi agit de quātitate cōtinua et discreta: ostēdit ꝙ tēpus ē ꝯtinuū. ⁊ de nul lo alio tēpore facit mentionē. ex quo signuꝫ accipimus. ꝙ nō sit aliud tempus. Et ibi dē dicit Simplicius i ꝯmēto. videt̄ tēpus ꝯtinuū ꝓprijssime. aliorū em̄ continuoruꝫ vnūquodq̄ꝫ diuidit̄ vtiq̄ꝫ. tempus autem semꝑ continuū. ⁊ nunq̄ȝ de tangentibꝫ ē.

Responsio ad hec

ꝭm Thomā. Q, in ꝑmis dicūt ꝙ antiqui tenuerūt angelos i gratia fuisse creatos ve rum dicūt. Quia btūs Augus. antiquorū oīm excellentissimus doctoꝝ hoc ip̄m docet in locis multis. ¶ Q, vero dicunt secundo ꝙ mō hoc nō tenet̄ a magistris: nō dicūt ve ruꝫ. Magistri em̄ magis approbati doctri nā beati Aug. sequētes hoc ponūt ꝯcordi ter. Jlla vero duo que dicunt esse falsa: sa tis patent intelligentibus esse vera. ⁊ ꝑ om nia doctrine sanctoꝝ consona. Primū patꝫ ꝑ Augustinū sup Genesim ad litterā. ⁊ de ciui. dei. Uult em̄ beatus Aug. vtrobiq̄ꝫ. ꝙ diabolus statim cecidit post suā creationē.

quia videlicet in veritate nõ stetit. si enĩ il/
lo instãti in gr̃a sibi collata. ⁊ p̲ ꝯsequẽs in
veritate stetisset vna etiam cũ alijs in illo
Act.10 instãti btitudinẽ accepissꝫ. nõ enĩ ẽ p̲sonaꝝ
Ad 1 acceptor deus. ¶ Quod vero ꝯtra istud p̃mũ
obijciũt. ꝙ incipiẽte tp̃e recipiẽdi cessat tem
pus merendi vel demerẽdi: ẽ directe contra.
ipsos quo ad hoc quod dixerũt de merito
angelorũ primo arti. In nullo vero ẽ contra
Thomã. Dicenduꝫ enĩ fm ip̃m ẽ. ꝙ q̃uis
in eodẽ instãti nõ posset vnus ⁊ idem mere
ri ⁊ demereri. ⁊ recip̲e. cum i illo eodẽ instan/
ti quo vnus q̃ impedimẽtũ nõ p̃bet recipit
⁊ alius põt impedimentũ p̃bere demerendo
ne recipiat. sic cõtingit in p̲posito. Vñ pla/
Ad 2 num ẽ ꝙ illud argumentu nõ p̲cedit. ¶ Qđ
vero ꝯtra scđm obijciũt: volẽtes p̲bare p̲ san
ctos ⁊ phos vnum esse omniũ tempus cõ/
tinẽs. Manifestuꝫ ẽ satis intelligentibus
esse friuolum. tempus enĩ continuũ impos
sibile ẽ vt mensurã actus simplicis indiui/
sibil' cuiusmodi ẽ op̲atio intellect⁹ ⁊ affect⁹ i
angelis. ¶ Quod vero dicunt fm Anselmũ.
ꝙ vnũ ẽ tempus omniũ que in eodem tem
pore simul sunt: visum ẽ tanq̃ꝫ in p̲pria mẽ
sura cuiusmodi sunt corruptibilia solum.
Op̲atio autẽ tam angelica q̃ꝫ diuina: que
idem tempus cõcomitãtur: aliquo temp̲e
nõ mẽsurant᷑: sed dei op̲atio nõ mẽsurat᷑ eter
nitate. Op̲atio vero angelica interior mensu
rat᷑ tp̃e alio: nõ cõtinuo: cum nullã habeat
cõtinuitatẽ. ¶ Auctas aũt Aug. in nullo ẽ
p̲ eis. Si enĩ nullus esset motus sp̃ual' nec
corp̲alis creature: nec cõtinuus nec nõ con
tinuus: tũc nullũ esset temp⁹ ꝯtinuũ vl' nõ
cõtinuũ mẽsurãs hũc vel illũ. hoc concedi
mus. nec plus põt haberi ex verbis Aug. Il
lud etiaꝫ qđ accipiunt de pho nihil facit p̲
eis. planũ ẽ enĩ ꝙ vt naturalis phs. iiij. phi
coꝝ nõ habuit de alio tp̃e q̃ꝫ de temp̲e conti
nuo motũ cõsequente determinare. Nec tẽ
pus nõ ꝯtinuũ quod ẽ mẽsura actuuꝫ sim/
pliciũ in substãtijs sep̲atis debebat in predi
camẽtis explicare pueris. Signũ ergo qđ
accipiũt nullũ ẽ. Quod phs insinuat ꝙ tẽ
pus de quo determinat. iiij. physi. mensurat
motus anime nr̃e ꝯcedi debet. ⁊ hoc. q: mo
tus aie nr̃e rõne corp̲is ꝯueniũt in cõtinui/
tate cum motibꝫ corpoꝝ p̲ se: vel ad min⁹
p̲ accidẽs. Planũ enĩ ẽ ꝙ potẽtie organice
ipsius anime habẽt in op̲ando actum siue
motũ cõtinuum: vtpote materialẽ. Actus
vero potentie intellectiue: licet sit in se sim
plex ⁊ immaterialis: tamẽ nõ ẽ om̃ino sine
illis inferioribus materialibꝫ. q: nõ est sine
phãtasmate. ⁊ p̲ ꝯsequẽs ẽ cũ ꝯtinuo et tẽ/
pore fm phm. iij. de aia. Secus ẽ om̃ino de
actu ⁊ op̲atõe om̃ino simplici ⁊ indiuisibi/
li i substãtijs sep̲atis. Com̃ẽ. vero simplicius lo/
quit᷑ de tp̃e ꝯtinuo qđ mẽsurat motũ. đ quo
agit᷑ i p̃dicamẽtis. vt pꝫ intuẽti.

Articulus vicesimusquartus.

a — Iteꝫ. q. lxiiij. ar. ij. in m̃siõe p̃ncipali dicit. ꝙ
vis appetitiua i om̃ibꝫ p̲portionat᷑ app̃hẽ
sioni a q̃ mouet᷑: sicut mobile a motore.

Corruptorium

¶ Si p̲ h̃ intelligit ꝙ vis appetitiua nihil
appetit vel refugit: nisi qđ vis app̃hẽsiua si
bi cordm̃dẽs p̃us app̃hẽderit ⁊ sibi oñderit
veꝝ ẽ qđ dicit fm sctõs ⁊ phos. si aũt velit
dicere. ꝙ vis app̃hẽsiua i oibꝫ determinat ap
petitũ ad vnũ necessitãdo ip̃m. error ẽ ꝯde/
nat⁹ parisi⁹ publice. q: nec vis app̃hẽsiua sẽ
sitiua: nec rõnalis determiat ipaꝫ volũtatẽ vl'
necessitat volũtatẽ ad vnũ. iõ p̃us q̃ꝫ rõ oñ
derit ⁊ iudicauerit de duobꝫ alteꝝ ee tm̃ vo
lẽduꝫ: volũtas manet libera: vt illo dimisso
velit oppositũ. ⁊ iõ positio hec cauẽda ẽ.

Responsio ad hoc

fm Thomã. Qm̃ Thomas intẽdit ꝙ vis
app̃hẽsiua mouet appetitũ p̃mo mõ ⁊ nõ se
cũdo ⁊ quãtũ ad appetitũ intellectiuũ: p̲ut
pꝫ ex ei⁹ doctrina vbiq̃ꝫ. ⁊ h̃ vt isti fatent᷑ veꝝ
ẽ fm sctõs ⁊ phos. Planũ ẽ ꝙ iste mod⁹ po
nẽdi nõ ẽ cauẽd⁹: sꝫ reuera sermo ver⁹ ⁊ om̃i 1. Thi. 1
acceptõe dignus.

Articulus vicesimusquintus.

a — Itẽ. q. eadẽ ⁊ ar. eo. i m̃. p̃nci. assignãs cãm ob
stinationis i demõibꝫ dicit. ꝙ differt app̃hẽsio
hois ab app̃hẽsiõe angeli inq̃ꝫtũ angel⁹ ap
p̃hẽdit p̲ intellectũ imobilit᷑ sicẽ ⁊ nos p̲ itel
lectũ app̃hẽdim⁹ p̃ma p̃ncipia q̃ꝝ ẽ intelle
ct⁹. Homo vero p̲ rõem mobilit᷑ app̃hẽdit discur
rẽdo ab vno i aliud habẽs viã p̲cedẽdi ad
vtrũq̃ꝫ oppositorũ. vñ ⁊ volũtas hominis
adheret alicui mobiliter. i. potens ab eo re
cedere ⁊ cõtrario adherere. Voluntas au/
tem angeli fixe ⁊ immobilit᷑. ⁊ iõ si ꝯsideret᷑
ante adhesionem põt libere adherere huic

⁊ eius opposito in his scȝ que nō naturalit᷑
vult. sed postq̄ adhesit immobilit᷑ adheret

Corruptorium

¶ Ex his patet ꝙ ipe ponit angelos ⁊ ad/
herere ⁊ apprehendere ⁊ immobiliter velle
⁊ hoc esse causam obstinationis malorum
⁊ cōfirmationis bonorum. vt patet in fine
1 respōsionis huius. ¶ Hec ratio ⁊ positio vi
det᷑ fauere errori sexto de angelis: qui ē. ꝙ in
substātijs sepatis nō ē possibilis trāsmuta/
tio. nec sunt i potētia ad aliud. Si em̄ vo/
lūtas ⁊ apprehēsio angeloꝝ immobilis fu
erit cū rectitudine in qua creati fuerūt. nun
q̄ sm voluntatē ⁊ ratōem moti fuissent ab
illa rectitudine quam habuerūt i primo in
stāti sue creatōis. ⁊ si nūq̄ moti fuissēt nun
q̄ peccassent: quod ꝯstat eē falsum. ergo po
2 sitio de qua sequit᷑. ¶ P. hoc ē ꝯtra Greg. v.
moraliū. lxiij. ca. qui dicit. Si angelorum
suba a mutabilitatis natura fuisset aliena
vñ a ꝯditione condita: nūq̄ reprobus spi/
ritus a beatitudīs sue arce cecidisset. vñ de
us omīpotēs naturā summoꝝ spirituū bo
nam sed mutabilē condidit. vt qui perma
nere nollent ruerēt. ⁊ qui in condicione p̄si/
sterent: tāto in ea dignius quanto arbitrio
starēt: ⁊ eo maioris meriti fierent apud de/
um: quo mutabilitatis sue motum volun/
tatis statiōe fixissent. Ex his patet ꝙ causa
obstinationis angelorū nō fuit immutabi
liter intelligere vel velle. neq̄ etiā cōfirma
tionis: sed volūtas ruēdi vel standi libera:
que extra statum libertatis ⁊ merēdi se libe/
re posuit.

Responsio ad hec

Ad 1 sm Thomā. Quādo dicunt ꝑ verba Tho
me. Ex his patȝ ꝙ ipse ponit angelos ⁊ ad
herere ⁊ apprehēdere et immobiliter velle.
imponētes Thome ꝙ ponat i angelis omī
modam immutabilitatē. planū est ꝙ nō in
tellexerūt eum: vel intelligere noluerūt: q̄a
nūq̄ hic vel alibi hoc posuit. sed poti⁹ eius
oppositū. sicut patet i p̄ma pte. q. ix. articu
lo scdo. Ipse em̄ ponit successionē in actu
apprehēsionis ⁊ affectionis in angelis quā
vocat tempus nō continuū sicut patuit su
pra. quod nō ē sine mutabilitate. Dicit em̄
in ista responsione. sm ꝙ dici solet. ꝙ liberū
arbitriū hominis ē flexibile añ electiōem ⁊
p⁹. liberū vero arbitriū angeli ē flexibile añ ele

ctionem sed nō post. Certe si angelus esset
omino immutabilis. nullo modo eius vo/
luntas esset flexibilis. et sic patet ꝙ ista po/
sitio non fauet illi errori. qui est ꝙ in ange/
lis nō est transmutatio. prout voluit obie/
ctio prima. Nec ē contra Gregoriū. qui po Ad 2
nit i angelis mutabilitatē: vt voluit obie/
ctio secūda. Dicit᷑ autē angelus immobilit᷑
apꝑhēdere: nō q: immutabilit᷑ stet semꝑ in
vnius rei apꝑhēsione. sed quia nō apꝑhen
dit mouēdo seu discurrendo ab vno in ali
ud: sicut dicit Thomas. Silr̄ dicit᷑ immo
biliter velle. non q: immutabiliter ac semꝑ
actu velit vnum ⁊ idem. Sed quia sua vo
lūtas ē inflexibilis post electionē. nec vnq̄
extunc potest velle eius oppositum. pōt ta
mē volūtatem ad alia ⁊ alia cōuertere vna
affectione in ipso alteri succedēte. quod nō
fieret nisi mutabilis foret. ¶ Ex his patȝ ꝙ
ex falso intellectu nō dico malo ꝓcessit. qd̄
isti correctores vel corruptores dicūt Tho
mam i ista positiōe immutabilitatē in ange
lis posuisse. ¶ Posset cōtra Thomā in pro
posito sic argui. Ipse em̄ dicit in responsio
ne vltimi argumēti immediate p̄cedentis
articuli. ꝙ omes angeli i gratia creati i p̄mo
instāti meruerūt. Sed quidā statim impe
dimētū sue beatitudīs p̄stiterūt p̄cedēs me/
ritū mortificātes: ⁊ ideo btīudīe caruerūt.
verba sua sunt: si i p̄mo instāti meruerunt:
videt᷑ ꝙ in illo p̄mo instāti se ⁊ omia sua in
deum ordinauerūt. eligētes sub deo esse. ⁊ si
bi finaliter adherere. Si ergo eorū volun/
tas post primā apprehēsionē intellectualē
⁊ electōem ipsam ꝯsequētē ē inflexibilis: vt
videt᷑ sm Thomā: sequit᷑ ꝙ nullus eoꝝ p⁹
p̄mū instās potuit ad aliud flecti vel pecca
re: cui⁹ oppositū patuit i demonib⁹. ¶ Ad h̄
pōt dici. ꝙ postea nō sunt flexi ad volēduȝ
aliud q̄ illud qd̄ p̄us p̄ncipalit᷑ volebant.
Sȝ q: tūc erāt facti impeccabiles ꝑ gloriā:
flexibiles fuerūt ad volēdū id quod prius
sed alio mō q̄ p̄us. Qui igit᷑ primū modū
nō dimiserūt: firmati sunt in bono. nō vtu
te sue nature: sed ꝑ vtutē glorie facti: vt im
mutabiliter illū modū tenerēt amantes .s.
seipsos. ⁊ omia alia eo modo quo prius ꝓ/
pter deum. Sed alij alium moduȝ aman/
di elegerūt amādo omia ꝓpter seipos fina
liter. ⁊ ideo rectū ordinē ⁊ verum dimiserūt
⁊ ꝑ ꝯsequens a veritate impedimentuȝ sue
beatitudinis p̄stādo ceciderūt. ⁊ hoc statiȝ
vt dictū ē supra.

Rticulus vi

a cesimussextus. Jte. q. lxiiij. art. vlt. i missione pncipali dicit. q duplex e loc penalis demonibus. vnus ro̅e culpe. et iste e infernus. alius ro̅ne exercitatio̅is huane nature. et hic est iste aer caliginosus Et paz post i respo̅sione pmi argume̅ti dicit. q locus no̅ est penalis angelo vl' anime quasi afficie̅s altera̅do natura; s3 afficiens ptrista̅do volu̅tate̅: du̅ aia vel angelus apphendit se esse i loco no̅ pueniе̅ti.

Corruptorum

¶ Hoc videt erroneu̅. quia s̄m eande̅ ratione̅ si demo̅ vel anima digna punito̅e esset in
1 paradiso. et apphe̅deret no̅ ee pueniе̅te̅ locu̅ sue nature. q etia̅ pati deberet. qz paradisus no̅ est locus pueniе̅s disposito̅i volu̅tatis demonu̅. Jta paradisus esset locus penal' demonibus: et animabus sepatis malis sicut infernus. ¶ Preterea pdicta po̅sitio innuit pla
2 ne. q demones et anime no̅ puniant in inferno nisi intelligibiliter vel imaginarie vl' fantastice et no̅ vere. quod est contra Aug. de fide ad Petz. ca. penultimo. qui dicit sempiterna et immutabili plata sente̅tia. Iniq omes ibu̅t in combustione̅ eterna̅: iusti i vitam eterna̅. Iniqui arsuri semp cu̅ diabolo iusti vero regnaturi sunt sine fine cuz christo. Et Aug. xxj. de ciuita. dei. ca. iiij. Cur no̅ dicemus q̄uis miris: veris tamen modis spu̅s incorpales pena affligi corporea. nam si tm̅ affligerent imaginaria vel quacunq apphensione alia: tu̅c no̅ diceret miris modis. ¶ P. si solu̅ affligit anima vel angelus
3 ex hoc q locus inferni apphensus est inco̅ueniе̅s voluntati: cum nihil sit contrariuz vel no̅ inco̅ueniе̅s volu̅tati: nisi ppter inco̅moditate̅ vel iniusticia̅: sicut dicit Hug. li. j. de sacrame̅tis. pte. v. ca. ij. ¶ Et idem vult Ansel. de casu diaboli. ca. v. Et ide̅ dicit de co̅cordia pdestinationis et pscientie. co̅stat q anima vel demon no̅ iudicat locuz inferni no̅ co̅ueniе̅te̅ vel penalem. quia co̅trarius est sue volu̅tati ppter iniusticia̅. tamen quia infernus no̅ apprehe̅dit ab eo vt causa vel occasio iniusticie. restat tu̅c q iudicet co̅trarium sue volu̅tati ppter inco̅moditatem vel nocumentuz. aut igit ignis inferni vel locus ille e nociuus et inco̅modus vere afflige̅s: sicut alia sole̅t affligere. et sic habeo
ppositum. s. q positio Thome e falsa. aut imaginarie vel fantastice. et sic no̅ vere punit. quod e ptra auctoritate̅ Aug. phabita̅ et ptra euangeliu̅ Matth. xxiij. Ite maledicti &c. qui ignis no̅ extinguet: sicut habet in eode̅. et in Esaia vltimo. Co̅stat autez q deus co̅minat punito̅em vere et no̅ fantastice. ¶ P. no̅ est credibile q hi qui in alijs sb
4 tilissimi sunt et acutissimi. in hoc soluz sint decepti. q puta̅t se affligi ab igne a quo no̅ possu̅t pati. Vn̄ hec positio videt fauere errori alis pde̅nato parisius a dn̄o Stephano parisiensi epo. qui est. q anima separata post mortem no̅ affligitur. nec patit ab igne corporeo.

Responsio ad hec

s̄m Thoma̅. Sciendu̅ q put docet Thomas i isto articulo. q locus corpalis quicu̅qz: etia̅ padisus. si apphendat ab angelo vl' anima sepata vt no̅ pueniе̅s sue nature. et i quo diuina virtute necesse habet eternaliter alligari et detineri: licet ad tps sit alibi: no̅ in fantastica̅ sed in verissima̅ pena̅ cedit illi. et qua̅to locus magis disco̅ueniе̅s est et deformior: ta̅to pena maior. Vn̄ quia infernus est locus maxime deformitatis. et p co̅sequе̅s maxime disco̅ueniе̅s nobilitati intellectualis nature. Hinc e q demo̅es et anime scie̅tes se inuitos eternaliter alligatos i illo detineri summe affligu̅tur: licet ad tem
pus sint alibi. ¶ Ex his patz respo̅sio ad pmu̅: quia no̅ e inco̅ueniе̅s pcedere paradisum si no̅ co̅ueniе̅s sit nature intellectuali: q demo̅es vel anime ibi de̅ inuite dete̅ti pn̄e affligi. licet minus forsan q̄z si essent depu Ad 1
tati loco viliori. ¶ Ad sc̄m dice̅dum. Augus. no̅ ponit combustione̅ vel ardore̅ tale̅ i spiritibus sepatis q sit corporeus. Hoc em̄ no̅ est intelligibile cuz sint incorpei. sed vocat combustione̅ vel ardore̅ eoru̅ in corpore ignis. quod e talis nature dete̅to̅em et sensus tactus incorporeus damnatoz ab huiusmodi calore immutato̅em. Quod aute̅ dicit ibide̅ Aug. de ciui. dei Miris tame̅ veris modis affligi spu̅s incorpeos pena corporali: no̅ e ptra pdicta. Mirz em̄ e et diuine virtuti attribuenduz. q spu̅s incorpei ad sua̅ pena̅ maxima̅ atqz verissima̅: sic possint i corpe aliquo detineri. vn̄ illud positio̅i eorum in nullo seruit. cum no̅ ponat ista pena eoru̅ fantastica. i. appare̅s et no̅ existe̅s: sed Ad 2

vt dictum ē veraciter affligens. ¶ Ad tercium dicendū. ꝙ locus iste contrarius ē volūtati ꝓpter incōmoditatē ex ꝑdicta detētione ac incarceratiōe ꝑ puniciōs. Est em̄ locus ille afficiēs nō quasi alterādo naturā: sed put dicit Thomas: afficiens ꝯtristādo voluntatē ſm modū predictū. Hoc quoqꝫ nō
mat. 25. ē cōtrariū dictis euāgelicꝭ: Ite maledicti ⁊c
Isa. 66 Nec ꝓpheticis Ignis eoꝝ nō extinguetur sed ꝑ omia vt ex dictis patet eisdem consonat. In hoc aūt fuerūt isti decepti. ꝙ nō putabant spūs incorporeos posse affligi ab igne veraciter: nisi eoꝝ natura ꝑ ignis actōem ē alterata. quod falsum ē. Nō em̄ affligun tur ab igne ꝑ virtutē nature ignis. sed put ille ignis ē instrumentū diuine iusticie illos spūs supbos cōtra suā voluntatē detinens. qui nolebāt deo creatori se subijcere. Unde subiecti sunt vel ꝑ hoc velint nolint infime
Ad 4 creature. ¶ Ad quartum dicendū. ꝙ isti in hoc argumento sicut in omibus alijs supponūt falsum: scꝫ ꝙ Thomas posuit istam ꝑnā nō esse veram sed fantasticam. Illud autē nō est verū: vt ipm intuenti patet ꝑ ꝑdicta. ergo nō sunt in hoc decepti ꝙ putant se affligi cum nō affligantur. vere enim affliguntur.

Articulus vicesimusseptimus.

Item questione. lxvj. articulo. j. in responsione. q. dicit. ꝙ īpossibile ē dicere ꝙ informitas materie tempe ꝑcesserit formationē eius Ex q̄ sequit ꝙ a ꝑncipio nō fuit cōfusio quā antiqui volebāt esse chaos. Secundo dicit sic Si materia informis ꝑcessit duratione. ergo erat i actu. hoc em̄ importat duratio. creationis em̄ terminus ē ens actu. Ipsuꝫ autem quod ē actu ē forma. Dicere ergo materiā ꝑcedere sine forma: est dicere ens actu sine actu. quod importat cōtradictionē. Itē addit ibidē. Si essent plures forme substātiales i materia: posterior esset accidētalis. ⁊ generatio esset alteratio.

Correptorium

Hec positio derogat omipotētie diuine: q̄a licet accidens dependeat a subiecto plus q̄ꝫ materia a forma. tamē pōt facere accidens sine subiecto. ⁊ facit in sacramento altaris. ⁊ ideo potest dare materie esse actu sine forma. licet hoc a principio non fecerit: quod sciatur. vnde oms magistri concordauerūt nup. ꝙ erroneū ē dicere ꝙ deus nō potest dare esse actu materie sine forma. ¶ Ad ꝑmuꝫ in contrariū dici potest. ꝙ licet sit impossibile ipsi materie vel opationi eius: vel causis inferioribus. ꝙ precesserit confusio vel chaos. vel materia sine forma. nō tamen fuit impossibile omipotētie diuine vel causis superioribus. ¶ Ad secundū dicendū. ꝙ non ē hic cōtradictio. Materia em̄ compatur ad formaꝫ vt a quo pōt recipe esse tale. Et compatur ad suuꝫ artificē vt a quo accipit suam essentiā aliā ab essentia forme. cuius essentia nō dependet a forma sed a suo creatore. Dico ergo ꝙ si deus daret materie esse actu idē numero quod daret hec forma signata sine vlla forma: tūc esset implicatio contradictionis: sicut si daret parieti esse album sine albedine. hoc em̄ esse nō potest: si tamē eētie materie que nō depndet a sua forma: sed a suo creatore daret esse actu sine forma: nulla esset cōtradictio. ¶ P̄. aliter pōt dici ad illud. ꝙ implicatio cōtradictionis i aliqua materia pōt intelligi dupliciť. vel simpliciter ad oēm tempus: sicut Sortē currentē nō moueri. Alio modo intelligitur implicatio ꝯtradictionis vt nūc ſm statum et cursum nature qui nūc est in rebus. Isto mō em̄ dicere asinū immortalē implicat ꝯtradictioneꝫ. ⁊ illud quod sic implicat contradictionē pōt deus facere. nō ꝙ simul faciat cōtradictoria: sed mutādo naturalē cursum ⁊ dādo aliū. vt si faceret asinuꝫ immortalē. quod nullus auderet dicere deum nō posse facere. ¶ Quod si dicas. Non habet ideā distinctā. ergo nec essentiam ab esse forme distinctaꝫ. hoc ē falsum. immo si nō haberet ideam in deo distinctā: nō esset ab eo: ⁊ sic esset ponere duo ꝑncipia: quod ē nefarium dicere. ¶ Q̄ autē dicit ꝙ forma ē actus. verū est: sed nō omis actus. Pōt em̄ deus dare esse actu essentie materie sine actu forme. ly forma em̄ ⁊ ly actus equiuocātur: cum dico ꝙ forma est actus. ⁊ ꝙ esse est actus: forma em̄ est actus vt habitus. esse vero est actus vt actus. ¶ Ad tercium dicēdum quod habet ꝑ incōuenienti posse plures formas substantiales esse i materia Dicendū ꝙ nō est incōueniens. quia in veritate plures sunt. vnde positio sua qua negatur gradus formaꝝ: ponēs tantū vnaꝫ formā ē a magistris vt erronea reprobata propter plures hereses inde sequētes: vt infra

D

patebit.ar.xxxi.⁊.xxxii. Nec ratio sua cogit
qua dicit. Si essent plures forme posteri/
or eēt accidētalis. Hec em̄ ꝯsequētia nō te
net nisi de illis que adueniunt forme subali
ꝯstituēti esse completū.

Responsio ad hec

ſm Tho. Supra.q.iiii.dictū ē quod suffi
cit ad ꝑdictoꝝ dissolutiōes. Q, em̄ actus
qui ē vnius potētie ꝓprius fiat actus potē
tie alterius: vt videre: qui ē actus potentie
visiue fiat actus potentie auditiue om̄ino
includit ꝯtradictōem. Act⁹ aūt ꝓpri⁹ mate
rie ē forma. esse ṽo quod ē actus entis est a/
ctus vel ꝑfectio forme vel quidditatis cō/
posite formā habētis tanꝗ̄ ꝓprie potentie
Vñ ponere ipm̄ eē actū soli⁹ materie ē pone
re ipm̄ esse actū alterius potētie q̄ȝ illius cu
Ad 1 ius ē actus. ⁊ includit ꝯtradictionē. ¶ Et ꝑ
hoc patet ad ꝑmū. Accidētia em̄ quia sūt
forme: ⁊ esse vt dictum ē: ē actus forme vel
formā habentis. hinc est ꝙ esse potest ipsis
accidentibus diuina ṽtute sine subiecto a
quo naturaliter dependēt ꝯcreari. Ħ tñ non
pōt ꝯcreari materie. licet dicat ꝙ accidētia
pl⁹ dependeāt a subiecto q̄ȝ mat̃ia a forma.
Et q2 mat̃ia nō ē potētia ꝓpa cui⁹ act⁹ ime/
diat⁹ ē eē. forma ṽo accn̄tal' inq̄ꝫtū forma ē
potētia ꝓpria: cui⁹ act⁹ ⁊ ꝑfectio ē esse actu.
Inq̄ꝫtū ṽo accn̄talis nō hȝ nec ꝑ naturaȝ
pōt h̄re eē sine subiecto. Qualit̃ tñ pōt eē si
ne subiecto ꝑ diuinā ṽtutē i sacramēto alta
ris optime declarat Tho. i vlti. ꝑte sum. q.
lxxvii.ar.v.in responsione principali. q2 vi
delicȝ quātitas dimēsiua icludit i se rōȝ idi
uiduatōis. ꝓbat ꝙ alia accidētia ꝯseq̄ntia
poterūt mediāte ipa ꝑticipare eē idiuidua
le ⁊ ꝑ se subsistere sine suba̅ supportate. ⁊ ħ
diuina ṽtute vt dictum ē ⁊ declarat ibideȝ.
¶ Quod dicūt ꝙ om̄es magistri nuꝑ cōcor
dauerunt. ꝙ erroneū est dicere. ꝙ deus non
pōt dare esse actu materie sine forma: nō re
cipimus sine testimonio. cū sciam⁹ ꝙ maio/
res naturā materie ⁊ forme ſm ph̄os recti/
us intelligētes oppositū sentiāt. Nec ħ de
rogat potētie diuine Nihil em̄ quod inclu
dit ꝯtradictōem pōt habere rōeȝ factibilis
siue producibilis a deo. ¶ Hoc ergo quod
dicūt rñdendo ad primū argumētū. ꝙ ma
teriā eē sine forma ē possibile causis supio/
ribꝫ: manifeste falsuȝ ē. cū ħ includat ꝯtra/
dictōeȝ: vt sepe dictū ē. ¶ Et qđ dicūt ad se/
cundū. ꝙ illud nō implicat ꝯtradictōeȝ. et
hoc q2 materia compat̃ ad formā: vt q̄ pōt
accipe esse tale. ⁊ ad suum opificem. vt a q̄
accipit essentiam aliam ab essentia forme:
a qua nō dependet. Si velit dicere ꝙ mate/
rie essentia nō dependet a forma tāꝗ̄ a cau/
sa efficiente ipsam producente: verum di/
cunt. sed nihil ad ꝓpositū. Sȝ si velint di/
cere. ꝙ eēntia materie nō dependet a forma
quo ad actū essendi: cuius principiū ē ipsa
forma ſm ph̄m falsum dicūt. Idem em̄ ē
dicere ꝙ a creatore communicetur esse actu
quodcunꝗ̄ soli materie. ⁊ dicere ꝙ actus vi
sus quocunꝗ̄ cōmunicetur potentie audi/
tiue: videt̃ ꝙ aliquis alius actus sit act⁹ nō
sue potētie ꝓprie. ¶ Itē sicut forma acciden
talis ē illud quo res ē quanta vel qualis: et
huiusmodi. Sic forma substātialis est id
quo res ē simpliciter. Unde ſm ph̄m indu
ctio forme accidētalis ē generatio ſm quid
Sed inductio forme substātialis dicit̃ ge/
neratio simpl'r. ꝫ sicut ꝯtradictiōem impli/
cat ꝙ aliquid sit quantū vel quale. ⁊ careat
quātitate ⁊ qualitate: ita ꝯdictōem impli/
cat necessario. ꝙ aliq̄d simpl'r actu sit carēs
forma subali que dat esse actu simpliciter.
Et quod dicūt tanꝗ̄ i argumēto positi ali
ter euadere cupientes. s. ꝙ implicatio ꝯtra/
dictōis dupliciter ꝯtingit vt nūc ⁊ simpli/
citer nō iuuat eos. quia i ꝓposito ē implica
tio ꝯtradictōis simplicit̃ eo mō quo in eo/
rum exemplo. s. fortē currentē nō moueri: si/
cut em̄ non est intelligibile ꝙ sit cursus sine
motu: sic nō ē intelligibile. immo eque im/
possibile ꝙ sit esse actu sine forma. quia esse
actu nihil aliud est q̄ȝ completio ⁊ actuali
tas quidditatis: que forma ē vt in angelis
vel formā habēs vt i aliis cōpositis ex ma/
teria ⁊ forma. ponere aūt actualitatē alicu
ius añ ipsuȝ: ē ponere ipsuȝ ⁊ nō ponere ip
sum. ⁊ non ē dubiū quin ista sint ꝯtradicto
ria simplicit̃. qualit̃ aūt mat̃ia habeat ide/
am ⁊ qualit̃ nō dictū ē supra. q. iiii. ¶ Q, di
cūt tādē ꝙ forma ⁊ eē dicunt̃ act⁹ diuersimo
de: q2 forma dicit ꝑmū actū: eē ṽo scđm. ve
rū dicūt: sȝ nō iuuat eos. q2 q̄ ponit actū se
cundū ꝓueniētē a ꝑmo actu. ⁊ nō ponit pri
mū actū ipe ponit actū ꝑmū: ⁊ nō ponit a/
ctū ꝑmū. ꝫ q̄ ponit esse actu: qui ē actus se/
cūdus: ⁊ nō ponit formā actū ꝑmū: ac ꝑn/
cipium eius ipse ponendo nō formā ponit
formā. ⁊ sic ponūt isti qui sine forma volūt
esse actu concreari media ¶ Et quod dicūt

ad terciū. ꝙ plures hereses ꝯsequūt̄ ex posi
tiōe sua circa vnitatē formē subalis. ꝓpter
quas reputat̄ erronea: vt ostendet̄ īfra. Di
cendū ꝙ cū ventū fuerit ad illud: infra de/
clarabit̄ ꝑ dei grām. ꝙ positio illa non ē erro
nea nec heresis aliqua ex ipsa sequit̄ conse/
quētia recta.

Articulus vi

a cesimusoctau⁹. Itē. q. lxxv. ar.
ij. ī mīsione questionis dicit. ꝙ
aīa nō ē ꝯposita ex materia ⁊ forma. qd̄ pro
bat p̄mo ꝑ Aug. sup Geñ. ad lrāz. vbi pro
bat ꝙ aīa nō ē facta ex materia corꝑali: nec
ex mātia spūali. ¶ Secūdo sic. de rōne anie
est ꝙ sit forma alicuius corꝑis. aut ergo ſm
se totā: aut ſm suā partē. Si ſm se totā: im
possibile ē ꝙ pars eius sit materia. Si ma/
teria dicat̄ ens in potētia tm̄: forma aūt in/
quantū forma ē actus. aliquid aūt quod ē
in potētia tm̄ nō pōt esse ꝑs actus: cū ei re/
pugnet potentia: vtpote contra actuz diui
sa. Si autē sit forma ſm aliquā partē sui il
lā dicemus esse animā. ⁊ illā materiaz cui⁹
ponitur primus actus: dicem⁹ esse primuz
animatū. ¶ Tercio apparet ex hoc ꝙ omne
quod recipitur: recipitur in eo ꝑ modū reci
pientis. sic autē cognoscitur vnumquodqȝ
sicut forma sua est in cognoscente. Anīa au
tē intellectiua cognoscit rē in sua natura ab
solute: puta lapidē inquantū ē lapis abso/
lute. Est ergo forma lapidis absolute ſm
rationē ꝓpriaz formalē in anima intellecti
ua. Anīa igit̄ intellectiua ē forma absoluta
nō aliqd̄ cōpositū ex materia ⁊ forma. ¶ P̄.
Si aīa eēt ꝯposita ex materia ⁊ forma: for
me reruz reciperent̄ in ea vt indiuiduales. ⁊
sic non cognosceret nisi singulare: sicut acci
dit ī potētijs sensitiuis q̄ recipiunt formas
rez in organo corꝑali. Materia em̄ ē prin
cipiū indiuiduatōis formaꝝ. Relinquit̄ er
go ꝙ anīa intellectiua ⁊ oīs suba intelle/
ctualis cognoscēs formas absolute caret ꝯ/
positiōe materie ⁊ forme. ¶ Hāc eandē posi
tionē replicat ī q̄stione. lxxvj. ar. j. in respōsi
oue questiōis ī fine replicās ad ꝯfirmāduz
hoc ſm rationē supius positā.

Correptorium

¶ Contra istā positionez sunt ea que dicta
sunt supra decimo articulo. ꝙ angeli nō sūt
compositi ex materia et forma. ¶ Hec posi/
tio. s. ꝙ anima non habet materiaz est pla/
ne ꝯtra Aug. qui vbiqȝ supra Geñ ad litte
rā supponit eaz habere materiā. Sed que/
rit disputando. an eius materia precesserit
eā tpe vel solū origine. ⁊ hoc vltimū tenet.
Vñ Aug. vij. sup Geñ. ad litterā. ca. xlvij.
querit: an sit ex aliqua re que iam spiritua/
liter ab illo facta erat. Si nondū erat aui/
ma: merito queri potest: ita scȝ. ꝙ si quod/
daȝ incōmutabile esset anima nō mō eius
materiā quereremus: nūc autē eius muta/
bilitas satis indicat eā vicijs atqȝ fallacijs
deformē reddi. formari aūt virtutibus veri
tatisqȝ doctrina. Ecce Aug. ponit animā ha
bere materiā in suo genere spūalē. Huic vi/
det̄ ꝯcordare Cōment. sup primū de anīa.
vbi īquirit an intellectus materialis sit ali/
quod ens et nō aliqua forma nec materia
prima: sic dissoluit. quēadmoduȝ sensibile
diuidit̄ ī materiā ⁊ formā: sic ītelligibile oē
opter diuidi ī ꝯsimilia his duobus. s. ī ali/
quid sil'e forme: ⁊ in aliquid simile materie
⁊ hoc necesse ē ponere in intelligētia abstra
cta: que ītelligit ⁊ sine materia ⁊ sine forma
⁊ si nō: nō esset multitudo in formis abstra
ctis. Nota quod Aug. dicit materiā spūa
lē: cōmētator dicit vtputo aliquid sil'e ma/
terie. Phi em̄ nō loquunt̄ ꝯmuniter nisi de
materia corꝑali. ¶ Itē dicta positio ē cōtra
philosophiā: que tm̄ potentiā rei attribuit
rōne materie: ⁊ actionez rōne forme. Si er/
go aīa intellectiua esset pura forma nō cō/
posita ex materia ⁊ forma: oēs eius potē
tie essent actiue: ⁊ nulla passiua. quod fal/
suz ē. ¶ Itē videt̄ esse ꝯtra fidē que dicit ani
mā capacē pene ⁊ glie. Omis aūt passio ⁊ re
ceptō attribuit̄ rei tā ſm sanctos qȝ ſm phi
losophos rōne materie. quod ꝑꝫ. q̄a nihil
ſm ꝙ ē actu: sed ſm ꝙ est in potētia recipit.
Omis aūt potētia passiua reducit̄ ad ma/
teriā vt habet̄. xj. metaph. ergo si aīa nō ha
bet materiā nō sustinet penā inferni. nec re/
cipit btītudinē a deo passiue. qd̄ eē non pōt
nisi ī eo qd̄ hȝ materiā. Ea etiā q̄ posita sūt
supi⁹ de ꝯpōe angeli hic pūt adduci. Ad
rōnes Thome solutōes. Ad p̄mū qd̄ ad/
ducit de Aug. nō inueni. licet diligēter que
sierim. Si in hoc diceret: dicere intendit ꝙ
nō ē facta de mātia alia spūali q̄ eā p̄cesserit
tpe: sȝ tm̄ ordine nature. Vñ Aug. vij. sup
Geñ. ca. iiij. Credibile ē aīe solā ibi ꝯdidis
se rōem: ſm quā fieret: nō etiā q̄ndā de suo
genere materiā de qua fieret ibi. i. ī p̄ma rez

ꝯdictiōe. vñ vult ꝙ nō habuit materiā p̄ia centē sicut corpus. plane tñ vult ibidem. ꝙ anima habeat materiā spūalē ꝯuenientē si bi tm̄ ordine nature: nō tp̄e p̄iacentē. ¶ Ad scd̄m dicimꝰ. ꝙ aīa ē forma ſm se totā. ꝛ tñ cū infert. ḡ ipossibile ē ꝙ ps eiꝰ sit maṫia. q̇a maṫia ē tm̄ i potētia: forma inqꝫtū ē forma ē actꝰ. Dico ꝙ sicut ī materijs ꝯpositis: hēt ī omībꝫ materijs citra p̄mā ē aliquid quod ē i potētia tm̄: sic materia p̄ma simplr ꝛ a/ lia q̄ sunt actus. s. supaddite forme que dis ponūt ad formā vltimā. ꝛ tūc illud compo situꝫ dicit̄ materia forme vltime. qꝛ ꝓ forme disponētes cedūt i p̄tē materie. Ita dico in forma ꝯposita cuiusmodi ē aīa itellectiua q̄ ē forma corpis ſm se totā. nō obstante ꝙ aliq̇d eiꝰ sit materia: licet eñ materia aīe rō nalis ſm se ꝯsiderata sit aliq̇d ens in potē/ tia. tñ vt pfecta ē p formā ē actus ꝛ actꝰ cor poris. ¶ Ad tertiū cū arguit ꝙ anima intel lectiua debet esse absoluta omīno a materia q̇a cognoscit res absolutas p formas a ma teria. forme aūt absolute a materia nō p̄nt recipi nisi i sub̄a omīno absoluta a maṫia. quia receptū est in recipiēte p modū recipi/ entis ꝛ nō recepti. Sciendū etiā ꝙ argumē tū illud nō plus cogit nisi ꝙ anima intelle/ ctiua sit magis imaterialis q̄ꝫ sensitiua. cō stat eñ ꝙ potētie sensitiue apph̄ensiue reci piūt spēs sensibiliū sine materia. sicut dicit ph̄us in. ij. de anima. Si ergo receptū non pōt recipi nisi p modū recipiētis: opꝫ po/ tētias sensitiuas eē siue materia. qd̄ ꝯstat eē falsuꝫ. Vñ dicēdū. ꝙ nō opꝫ i omi recepti one ꝛ dispositiōe receptū assimilari recipiēti Nō eñ opꝫ si oculꝰ sit materialiꝰ aqueus ꝙ omē visibile sit materialiter aqueū. vel ꝙ spēs eiꝰ q̄ visibil' sit aquea. vñ q̄ꝫtū ad puri/ tatē vel impuritatē pfectiōem vel impfectiō nē habet p̄dicta positio veritatē: puriꝰ eñ ꝛ pfectius recipit organū bñ dispositū spēci es sensibiliū: impurius aūt ꝛ impfectius or ganū male dispositū. ergo similiter intelle/ ctus subtilior ꝛ acutior melius apph̄ēdit ꝛ subtilius intelligibilia. hebes ꝟo tardius ꝛ minus pfecte. ¶ Ad quartū dicendū. ꝙ cō/ cludit p icōueniēti: si aīa eēt ꝯposita ex ma teria ꝛ forma. ꝙ forme indiuiduales recipe rent̄ in ea. Dicēdū ꝙ nō est incōueniēs: im/ mo hoc ē necessariū: necesse est eñ actū siue accidēs indiuiduari p suū subiectū. Si er/ go anima intellectiua ē indiuiduū vnū nu mero. vel ad minus hic hō necesse ē ꝙ omē accidēs qd̄ ē i hoc hoīe vel in hac aīa sit in diuiduū. Cū ḡ omīs forma intētionalis re cepta i intellectu huiꝰ hoīs sit accidēs ne cessario erit singularis aliq̄ respectu. Vñ di cēdū ē ꝙ sicut dicit Auicēna. ij. metaph. ca. vj. hec aūt forma. s. vlīs i ꝯpatiōne indiui/ duoꝝ ē vlīs. i ꝯpatiōe tñ aīe singularis i q̄ imp̄mit̄ē indiuidua.

Responsio ad hec

ſm Tho. Hec oīa q̄ isti dicūt ꝯ Tho. gar/ riētes i pposito patet manifeste friuola eē ꝛ falsa: p ea q̄ dicta sunt. s̄. circa ꝯpositiōꝫ an geli. s̄. ar. x. vñ ad p̄ñs ista p̄tereo.

Rticulus vice

a simusnonꝰ. Irē. q. lxxv. ar. vi. i rñ sione p̄ncipali dicit. ꝙ i subijs se patis incorporeis nō ē diuersitas ſm nume rū absq̧ diuersitate ſm spēm. ꝛ absq̧ natu/ rali inequalitate qꝛ nō sunt ꝯposite ex ma teria ꝛ forma: sꝫ sunt forme subsistētes Vñ manifestū ē ꝙ necessario erit i eis diuersitas ſm spēm. Nō eñ pōt intelligi ꝙ aliqua for ma separata sit nisi vna vnius spēi. sicut si eēt albedo separata. nō posset esse nisi vna tm̄. Et idē sequeret̄ si hmōi forme essent ꝯposite ex materia ꝛ forma. Si eñ materia hmōi se/ paret̄ a materia illius: necesse ē vel ꝙ mate/ ria sit p̄ncipium distinctiōis materie. vel ꝙ materie sint diuerse p habitudinē ad diuer sas formas. ꝛ tunc seq̄ret̄ adhuc diuersitas ſm spēm: ꝛ ineq̄litas nature. vel si maṫia sit p̄ncipiū distinctiōis formaꝝ: nō poterit di/ ci hec materia alia ab illa nisi ſm diuisiōꝫ q̄ntitatiuā. qd̄ nō hꝫ locū i subijs incorpe/ is: cuiusmodi sunt angeli ꝛ aīa.

Correptorium

Positio ista duo continet falsa. Vnū ē ꝙ i substātijs separatis nō pōt eē diuersitas ſm numeꝝ absq̧ diuersitate ſm spēꝫ Aliud fal sum de exemplo quod posuit. ꝙ si albedo se/ pata eēt nō posset eē nisi vna tm̄. Q, p̄mū sit falsum: pꝫ p auctē Iohan. dam. i logica sua. ca. xviij. qui ita dicit. Gabriel cum san cta dei genitrice disputat: vnus angeloꝝ existens illic p̄sens: separatus a ꝯsubstātiali/ bus angelis: p eam que in loco est p̄sentiaꝫ ꝛ dispositiōem vel disputatiōem. Si ḡ sunt ꝯsubales. ergo eiusdē spēi. Idē eodē li. ca. xj dicit. ꝙ eximiores ph̄i materiā vocauerunt

spēʒ spālissimā: vt angelū. hoīem. equū. Et eodē ca. paꝝ infra. Sācti autem patres di mittētes multas ꝯtēriosas garrulitates cō mune quidē vel de multis dictū. i. spēm spā lissimā. ꝛ materiā ꝛ formā vocauerūt: vt an gelū. hominē. equuʒ ꝛ talia. ¶ P. hoc dero/ gat diuine potētie. In his em̄ que soli pote stati diuine subiecta sunt idē est dicere hoc vel hoc nō posse esse ꝛ dicere. ꝙ deus nō po/ test hoc vel illud facere. Unde cum solius dei sit producere substātias incorporeas: et dicere ꝙ nō possunt esse plures numero: est dicere ꝙ deus nō potest hoc facere. quod di cere est temerariū. Exemplū quod ponit de albedine dicēs. Si esset albedo sepata: nō esset nisi vna tm̄. falsum est. ꝛ nihilominus derogat fidei christiane circa sacramentuʒ altaris. firmiter em̄ credit ibi esse albedo se para. et tamen multe sint in multis altari/ bus ipsius sacramēti. Responsio etiā quaʒ pro se adducit ita solui potest. Angeli aut sunt forme singulares p se subsistentes: aut sunt ꝯpositi ex materia ꝛ forma. Si sūt for me simplices: tūc optet in eis esse diuersita tē fm̄ speciē. Nō em̄ potest intelligi ꝙ sit a/ lia forma nisi vna vnius speciei. Dicendū licet hoc videat fm̄ philosophiā: tamē fm̄ nos fallit in sacramēto altaris p potentiam diuinā in forma sacratissimi panis et vini post transsubstātiationē. Et cū addit ī suo argumēto. ꝙ idē sequit. Si angeli sint ꝯpo siti ex materia ꝛ forma: aut em̄ ait materia vnius distinguit a materia alterius ꝓpter habitudinē ad diuersas formas. ꝛ tūc seq̄/ tur diuersitas fm̄ spēm. aut materia vnius distinguit a materia alterius p diuisioneʒ quātitatiuā ipsius materie: sed hoc nō ha bet locuʒ in substātijs incorporeis que non habēt materiā corpalē. Posset dici qui vel let adherere opinioni Boecij ī li. de trinita/ te ꝛ Porphyrio ī libro suo. ꝛ Ioh. dam. ī lo gica sua ca. xj. ꝛ. xxv. ꝙ supponit falsum. s. ꝙ causa multiplicationis indiuiduoꝝ sub vna specie sunt accidētia ꝛ varietas accidē/ tiū. tn̄ quia opinio p̄dicta de causa indiui duatōis. nō tenet coiter. Pōt aliter dici scʒ ꝙ diuisio quā ipe ponit ē isufficiēs. suppōit em̄ ꝙ optet materiā spūaliuʒ ad hoc ꝙ pos sit eē cā indiuiduatōis ꝛ multiplicatōis in diuiduoꝝ sub vna spē. vel hēr diuersas ha bitudies ad diuersas formas: vel hēr diui siōʒ ī ptes q̄ntitatiuas. Nos aūt dicim᷒ ꝙ neutꝝ optet. sʒ ē terciū qd̄ sufficit. s. ꝙ eadeʒ materia tota īdiuisibilis possit multiplica ri fm̄ numeruʒ. ꝛ fieri multiplex actu. sicut vn᷒ pūctus īdiuisibilis pōt fieri īfiniti pun cti: sicut pʒ imagināti diuersas lineas ꝯti/ gētes se ī cētro circuli sepatas ab inuicē su/ pra cētꝝ. Cōstat em̄ ꝙ cētꝝ vbi se cōtigebāt nō fuit nisi pūct᷒ vnus. ꝛ tn̄ qn̄ sepant ab i/ uicē: q̄libet linea hʒ pūctū terminū. ħ eē nō possʒ nisi vn᷒ pūct᷒ eēt multi: sic aūt imagi/ namur de materia spūali incorpeaꝝ sbaꝝ ꝙ nō diuidat p ptes q̄ntitatiuas. sʒ ꝙ tota mˀ/ tiplicet. vel fm̄ nūeꝝ indiuiduoꝝ numeret.

Responsio ad hec

fm̄ Tho. Dec oīa patēt eē friuola ꝛ falsa p ea que dicta sunt. s. q. xj. q̄liter plēs angeli put docet Tho. nō pnt esse vnius speciei. vn̄ etiā nūc ista vtpote ꝑus soluta ptereo.

Articulus tri

a cesim᷒. Itē. q. lxxvj. art. ij. ī m̄. s. argu. dicit. ꝙ licet aīa nō hēat materiā ex q̄ fiat sicut nec āgel᷒. qr tn̄ ē for ma alicui᷒ marie. s. corpis qd̄ nō ē angelus iō ad diuisiōʒ marie sūt vni᷒ spēi multe aīe. sed nō pnt esse multi angeli vnius speciei.

Corruptorium

Ex hoc videt sequi duplex error. Prim᷒. ꝙ sit intellectus vn᷒ oīm vel aīa intellectiua. 1 nā fm̄ phm̄ ī causis imediatis ita ē. si affir/ matio ē cā affirmatōis negatio erit cā nega tōis. ģ si infirmatio diuersoꝝ corporuʒ ē cā multiplicatōnis imediata. optet ꝙ sepatio eaꝝ a corpib᷒ sit cā vnionis eaꝝ. et sic redit error auerrois sup. iij. de aīa. s. ꝙ saltē p᷒ mor tē ē vnitas animaꝝ. ¶ P. aīa fm̄ ꝙ ē corpi vnibilis ē ens naturale. vn̄ sic ptinet ad cō 2 sideratōʒ naturalis. licʒ nō fm̄ ꝙ ē sepabi/ lis. ģ ꝓprietates q̄ ꝯueniūt aīabus fm̄ ꝙ corpib᷒ vnibiles sūt: ꝯueniūt eas fm̄ ꝙ res naturales sunt. sed vnitas ꝛ multitudo vl' vnū ꝛ multū. cōitas ꝛ indiuiduatio siue cō mune ꝛ indiuiduū: siue vlē ꝛ pticulare non ꝯueniūt alicui enti. nisi fm̄ ꝙ ē ens simplr. ꝛ iō ptinet ad ꝯsideratōʒ metaphysicā. ģ in diuiduatio ꝛ singularitas nō cōueniūt aīe fm̄ ꝙ vnibil' vel vnita ē corpi. ¶ Si dicas. ꝙ aīe sepate distinguāt ꝛ indiuiduent vni/ bilitate vl' aptitudine vniēdi ad tale corp᷒ ¶ Cōtra eē distinctū vel indiuiduatū est eē actuale: vnitas ꝛ aptitudo vniēdi dicit po

tentiā vł aliquid ad minus ī potētia. quia
dicat dispositōem quandā essentie anime:
que dispositio naturali ordine p̄cedit potē-
tiā aīe. potētia aūt nō dat eē actuale. ergo illa
viuēdi aptitudo nō dat aīe separate esse indi
uiduatū. ergo adhuc stat error iste. s. ꝙ saltem
post morte ē vnus tm̄ intellectus: vel aīa
intellectiua. ¶ P̄. vnibilitas ad corp⁹ ē ani-
me naturale. ergo ē eade apud om̄es. ergo vnibili-
tas ad corpus hoc determiate nō ē natura-
lis huic anie determiate. q2 si sic tūc natura
nō esset eadē apud om̄es siue naturalia nō
essent eadem. Restat ergo ꝙ vnibilitas ad
corpus simpliciter: non quia hoc vel illud:
aīe ē naturalis. ergo cū hoc ꝯueniat om̄i aīe eo
dē mō: nō pōt hoc esse cā indiuiduatiōis.
¶ Scd̄s error ē: ꝙ deus nō pōt facere plures
angelos eiusdē speciei: q2 in eis quoq3 eē spe-
ctat solū ad opatōem diuinā: idē ē illud nō
posse esse. et deū nō posse illud facere. pdu-
ctio aūt angelorū ad esse: sicut et multiplica-
tio in numero vel ī specie spectat tm̄ ad diui
nā potentiā vt dictū est.

Responsio ad hec

scd̄m Tho. Ex dicta positōe nullus sequit er
ror. ¶ Primū em̄ errorē ipsi⁹ Auerro. ꝙ vn⁹
sit intellect⁹ oīm hoim: destruit Tho. ī missi-
one p̄ncipali hui⁹ arti. et alibi multipliciter i-
mo nemo meli⁹. ¶ Ad p̄mū ergo argumētū di-
cēdū sicut Tho. dicit. ꝙ vnūquodq3 eodez
mō hz vnitatē quo hz eē. et p ꝯn̄s idē est iu-
diciū de multiplicatōe rei et de eē ipsi⁹. Ma
nifestū ē autē ꝙ aīa intellectiua scd̄m suū esse
vnit corpi sicut forma: et tamē destructo cor-
pore remanet aīa intellectiua in suo esse. et
eadē rōne multitudo animarū est scd̄m multi
tudinē corporū. et tamē destructis corporibus
remanēt anime in suo esse multiplicate. O
si isti verba Thome ī missione ad scd̄z argu
mētū hui⁹ art. (qd̄ ipsi opponēdo p̄mo reci
tant) bono oculo respexissent vtiq3 ori suo di
Ad 1 gitū imposuissent. Quod em̄ dicūt. si affir-
matio ē causa affirmatōis. p hoc patet esse
nimis infirmū: procedit em̄ ac si anime in-
tellectiue haberent esse a corpibus. sic em̄ se
queret ꝙ destructis illis periret esse earū. quod
falsum est. immo esse quod a deo creante ī
corporibus formatis recipiunt ꝑpetue reti-
nent: et sicut esse sic et multiplicatiōem: pro-
ut patet ex verbis doctoris egregij supra po
Ad 2 sitis. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ anima in-
tellectiua cum sit forma corpis: p suam es-
sentiam vnitur eidem. et in ipso vtpote ī p-
pria materia recipit esse indiuiduatū in sui
creatione a deo. et ī ipso multiplicato recipit
esse indiuiduatū multiplicatum. et certe ad
metaphysicū magis q̄ ad philosophū ꝑti
net ꝯsideratio de anima intellectiua inquā
tū sic p eēntiā suam est corpi vnibilis vt ei⁹
forma eēntialis. licet ad physicuz ꝑtineat
consideratio d̄ anima ratione corporis mo
bilis: cuius ipsa ē actus et motor. Nec debet
dici (sicut ex dictis pz) ꝙ vnibilitas aīe det
ei eē actu distinctū vel actualiter multipli-
catuz. vel ꝙ ipsa sit causa indiuiduationis
eius. immo ꝙ ipsa que p suam essentiaz est
vnibilis eē actu distinctū et multiplicatum
a deo accipit in sui creatione: in corpibus
formatis. et sicut anima ē vnibilis corpori
naturaliter: ita ista anima huic corpi. Si-
cut em̄ risibilitas est ꝓprietas naturalis ho
minis: ita ista huius homis. Hoc dixi pro
illa cauillatione ad suā responsionē ꝓpriā:
que parū valet. ¶ Quod aūt isti vocāt secū-
dū errorē. ī. q. xj. demōstratū ē eē verū. pone-
re em̄ duas formas om̄ino separatas nō for-
matas sz solo nūero differre includit ꝯdicti
onem. s. ꝙ sint due. et ꝙ nō sint due. Dicere
aūt deū nō posse facere ea que sunt hmōi in
nullo derogat sue om̄ipotētie: sicut pz cuili-
bet intelligenti.

Articulus trice

a simus p̄rim⁹. Itē. q. lxxvj. ar. iiij. in
missiōe p̄ncipali dicit. ꝙ ī homie ē
tm̄ vna forma subalis. s. aīa intellectiua q̄
hō ē aīal vegetabile corpus. Qd̄ pbat pri-
mo sic ī li. de ecclesiasticis dogmatibo. Neq3 du
as aīas dicim⁹ eē ī hoie: sicut Jacobo et alij
heretici scribunt: vnā aīaz q̄ corp⁹ viuificat
et qua animat corpus: et imixta sit sanguini
et aliā spūalē q̄ rōem ministret. sed dicimus
vnā et eandē eē ī homine que et corpus sua
societate viuificat: et ipsum sua ratione dis
ponit. ¶ Et arguit sic. Sicut hō ē in genere
animal: ita ē ī genere corpis animati: et cor
poris et sube. Sed p vnā et eandē formam
que est anima est homo et animal. vt ex su-
pradicta auctoritate patet. ergo ex eadē ra-
tione p vnā et eandē formā collocat in gene
ribus superioribo et sic nō p̄cessit aute animā
anialis forma ī materia. ¶ Secūdo sic. Ni
hil ē simpliciter vnū nisi p formā vnam per

quã res habet eẽ. est autẽ homo simpliciter
vnũ. ergo tm̄ habet vnã formã .s. animam.
¶ Tercio apparʒ hoc impossibile ex modo
pdicationis. Que em̄ sumunt a diuersis for
mis pdicant de se inuicẽ: vel p accidẽs si for/
me ad inuicẽ nõ sunt ordiate. vt albũ ⁊ dul
ce. vel si forme sint ad inuicẽ ordinate: tũc ẽ
pdicatio p se scd̃o mõ dicẽdi p se. ergo si alia
sit forma qua dicat animal: et alia qua di/
cat homo. sequit vnũ pdicatoꝝ .s. ꝙ vel ẽ pdi
catio p accidẽs. si he due forme nõ sint or/
dinate ad inuicẽ. vel ꝙ sit pdicatio p se secũ
do mõ p se si vna eaꝝ sit pambula ad alte/
rã. vtrũqꝫ autem istorũ manifestũ falsum ẽ
quia animal pdicat de homine p se: nõ p ac
cidẽs. homo em̄ nõ ponit in diffinitiõe ani
malis sed ecõuerso. Oportet ergo eandẽ formaʒ
eẽ p quam aliquid ẽ animal. ⁊ p quam ali/
quid ẽ homo. alioquin homo nõ esset ve/
re vnũ. nec aial p se de hoie pdicaret. Quar
to apparet hoc eẽ impossibile ex hoc ꝙ vna
actio anime cũ fuerit intensa impedit aliã
quod nullo modo ꝯtingeret: nisi pncipiuʒ
actionis esset p eẽntiã vnum. ¶ P. tercio de
anima compat phs hm̄oi diuersas aias
ad diuersas species figurarũ. quarum vna
cõtinet aliã: sicut penthagonũ ꝯtinet trigo
nũ ⁊ excedit. Sic igit anima itellectiua ha
bet i ṽtute quicqd habet sensitiua brutoꝝ. ⁊
aia vegetatiua siue nutritiua plãtaꝝ. sicut
igit supficies q̃ hʒ figurã penthagonã: nõ p
aliã figurã ẽ penthagona: et p aliã tetrago/
na. qꝛ supflueret tetragona. ex quo i penthago/
na ꝯtinetur. ita nec p aliã formã ẽ aial: ⁊ per
aliã homo. sed p vnam ⁊ eandem. ¶ P. In
missione quarti articuli dicit. ꝙ si alia forma
subalis in hoie pcederet aiaʒ intellectiuaʒ:
anima nõ daret eẽ simpliciter: sed scd̃m quid.
Nec p eius accessuʒ ⁊ recessuʒ corpus generare
tur ⁊ corrũperet simplr: sʒ solũ scd̃m quid: q̃ sũt
manifeste falsa. ergo oportet ꝙ sicut anima con
tinet virtute sua vegetatiuã ⁊ sensitiuã: ita
etiã ṽtute sua ꝯtineat oẽs alias formas su/
periores. ⁊ ita in homie facit quicqd aie p/
ores faciũt in aliis.

Corruptorium

Hec positio de vnitate forme subalis repro
bat a mgr̃is. Primo. qꝛ ex ipa sequunt plu
ra ꝯtrã fidei catholice. Scd̃o qꝛ ꝯdicit phi
losophie. Tercio qꝛ repugnat sacre doctrine
1 ⁊ scripture ¶ Primũ pʒ. qꝛ fides ponit ꝙ vnũ
ẽ corpus nũero quod filius dei sumpsit de vir
gine: quod virgo pepit. quod in cruce expẽ/
dit vnum. ⁊ idem fuit mortuuʒ in patibu/
lo. ⁊ sepultum in triduo. si autem illius cor
poris christi nõ fuisset alia forma substan/
tialis q̃ꝫ anima intellectiua postq̃ꝫ illa fuit
separata vel remansit materia prima sola vel
alia forma substantialis fuerit introducta.
¶ Ex quibus sequit ꝙ nõ fuit idẽ numero ĩ
patibulo ⁊ sepulchro. Si em̄ remansit so/
la materia prima nõ erat corpus. ergo nec
idẽ corpus numero. Materia em̄ pma nõ
est corpus. ¶ P. ex hoc sequũtur multa con
tra fidem de corpore christi mortuo .s. ꝙ non
fluxisset ex eo sanguis ⁊ aqua. cuius ꝯtrari/
um ostẽdit euangeliũ Joh xix. ¶ Itẽ q̃ntuʒ
nõ fuisset. qꝛ materia pma nõ habet sitũ de
se nec locũ ¶ P. materia pma nec ẽ grauis nec
leuis. Corpus autem christi in triduo fuit
graue: ⁊ multa sequunt incõueniẽtia. ¶ Si
ṽo dicat. ppter hoc ꝙ alia forma substãtia
lis ṽtute celi sit introducta. sequit ꝙ viuuʒ
⁊ mortuũ nõ fuit idẽ numero. vbi em̄ ẽ alia
forma substantialis: ibi est aliud corpus.
ergo in triduo nõ fuisset corpus quod assũ
psit. ¶ P. fides ponit. ꝙ ĩ sacramẽto altaris 2
totus panis ꝯuertit in totuʒ corpus xp̃i. Si
ergo ĩ vero corpe xp̃i nõ ẽ: nisi materia pma
⁊ anima cum panis nõ conuertatur in ani
mã. quia corpus nõ conuertit in spiritũ se/
quit ꝙ panis ꝯuertit ĩ materiã pmã. qđ ẽ ꝯ
fidẽ. ⁊ ꝯ illud verbũ dñi. Hoc ẽ corpus meũ.
nõ dicit: hoc ẽ materia mea ¶ P. fides ponit Math
ꝙ oẽs alii a xp̃o ꝯtraxerũt origiale pctm̄: nõ xxvi
ex hoc ꝙ aia sit peccatrix vel cã originalis pcti: sʒ 3
ipsa munda creata a deo ex vnione ad car/
nẽ: ex pmis parentibus introductaʒ naturali
ppagatõe. ⁊ in ipsis originaliter infectã nõ
ex vnione ad materiã pmã. Si ergo in ho
mine nõ essʒ nisi anima ⁊ materia prima ex
parte anime: nõ potest ꝯtingere peccatũ ori
ginale. quia nec fuit ĩ pmo parente. nec de/
us creando dat anime originale peccatuʒ.
qꝛ tũc antequam fuissʒ pctm̄ actuale ade fuissʒ ĩ
eo pctm̄ originale. ⁊ etiã vbicũqꝫ fuissʒ ma
teria pma ibi fuissʒ originale pctm̄. qđ fal/
sũ ẽ. sequit ergo ꝙ ĩ homie nõ eẽt pctm̄ origina
le nec fuit si vna forma sola est in homine:
scʒ anima intellectiua. ¶ Secũdo reprobatur
tur. qꝛ ꝯtradicit philosophie si sola anima 4
intellectiua immediate ẽ pfectio materie p
me: tunc in homine nõ esset forma anima/
lis nec mixti. de quibus philosophia mul/

ta dicit z scribit. z sic cessabit studiū medici
5 ne. ¶ P. forma vna et eadē nūero dabit esse
corpalez spūale. z p ɔ̄ns simul erit corpalis
6 z spūalis.. ¶ Itē q materia sit grauis z leuis:
z q habeat corpus ab anima. q sit graue z
leue: z nō ab elemento dominānte in corpore
7 ¶ Itē qz repugnat sacre scripture Johan. iij.
Soluite templū hoc: z in triduo reedifica
bo illud. Et sequit. Hoc aūt dicebat de tem
plo corporis xp̄i. Constat aūt q idē corp9 nūc
ro supponit cū dicit hoc: z demōstrat. cū di/
cit illud. p ly hoc aūt demōstrat corpus xp̄i
viuū. z p ly illud mortuū: duz fuit sine ani
ma z idē numero. quod nō esset verū si non
esset in corpe xp̄i alia forma substātialis p̄/
ter animaz. ergo plures forme sūbales fue/
rūt in corpe xp̄i z ī alijs. qz vnius nature fu
it homo nobiscū. Un Anselmus monolo.
xvij. c. cū aliquis homo dicat corpus z rati
onalis z hō: nō vno mō sed alia ratōe hec
dicunt: sm aliud aūt ē corpus: et sm aliud
ē rōnale. ¶ Et Aug. li. retractationū. c. lviij.
Illud quoqz temere dictū ē a summa essen
tia speciē tribui corpi p animā que ē qua ūn
tum ē z qua corpus ē. Corpus ergo p aiam
subsistit: etiā in corpe quo animat: siue vni
uersaliter vt mundus. siue particulariter: vt qd
cunqz animal. Hoc quoqz totū prorsus te
mere dictū ē. His ergo verbis retractat Au
gust. quod dixerat de immortalitate anime
Si ergo dictū est temere q anima dat spe/
ciez corporalē. i. formā que est in quocunqz
esse. z hoc dicit predicta positio. Restat per
Aug q temere dixerit. ¶ Sed ɔtra hoc vi
det esse quod dicit in. q. lxxvj. arti. v. i m̄. q̄/
stionis. Si anima est ɔposita ex materia z
forma: nullo mō posset dici materia corpis
cū materia nullius sit forma. Respōsio: di/
cendū sicut ponimus virtutē anie sensitiue p
ficere materiā grossiorē mediāte corpe subti
li qd ē spūs: qui ē delatiuus hmōi virium
vt vult Aug. in libro de diffīa spūs z anime
ita ponimus formā aie intellectiue primo p/
ficere materiā suā spūalē. z mediāte hac ma
teriā suā corpalē. Dico ergo q materia ale
nō est forma corpis: sed mediante ipsa ani
ma informat corpus. ¶ Ad primū ergo dicē
dū. q in vno corpe ē vna anima que corp9
viuificat z ratōne discernit. verū ē. s. q ē vna
rōnalis q totū cōpletz pficit. Sūt aūt alie
due q sunt incōplete que dāt esse incōpletū
corpi humano quod pficit z complet adue
niēte aia rationali. Un q quidaz dixerunt

tres aias esse in hoīe loco distātes. vnaz in
epate. aliam in corde. aliā in cerebro: forte
eos mouit q anima actiones quas nō po/
test exercere sine corpe facit mediātibz spiri
tibz. z ideo vnā ponebāt in epate que p spi
ritus naturales facit opationes naturales
Et aliā ī corde: que p spūs vitales facit ope
rationes vitales. Aliā in cerebro: que p spūs
aiales facit opatōes animales. Alij autez
qui ponebāt duos spūs tm̄. s. vitales z ani
males: tm̄ duas animas posuerūt. vnā in
corde: aliā in cerebro. volentes eā que ē in
corde facere p spūs vitales opationes vita
les. z etiā illas quas nos nūc dicimus na/
turales. Pōt ergo dici q nō debēt poni due
anime eo mō quo isti posuerūt. Uel pōt di
ci. q vegetatiua. sensitiua et intellectiua sūt
tres forme. q cū se habēt sm eē ɔpletū z in/
cōpletū sm potentiā z actū ɔueniētes q̄ ad
eēntialē vnitatē. ido eas plures aias nolūt
dicere sed vnā. ¶ Uel pōt dici ad illud pri/
mū z forte melius. q nō cōcludit q i homie
sit tm̄ vna forma sūbalis. sed tm̄ vna aīa
quod plures ɔcedebāt. z de hoc nō ē mō que
stio. Adhuc pōt dici. q liber ecclesiasticorū
dogmatū tot9 ē edit9 ɔtra diuersas hereses
sicut pz inspiciēti librū pcessuz. Un ca. alle/
gatū nō intēdit negare in hoīe animaz ve/
getatiuā. sensitiuā z intellectiuā siue rōnalē
sicut phi posuerūt. Si em̄ hoc negare intē/
disset: nūqz dixisset. neqz tres aias in homi/
ne esse dicimus. imo potius neqz duas ani
mas esse ī hoīe dicimus. Un dicēdū q in
tēdebat negare duas aīas in homīe. sicut
heretici posuerūt: forte sicut massabei. de q̄/
bus Jo. dam̄. libro de heresibz. ca. xlviij. di
cit. q inter multos errores eoz iste fuit vn9.
q opteat hoiez possidere duas aias. vnā cō
munē omībz. aliā supcelestē. Signū aūt q
ɔtra illā heresim dictū sit istud videt eē. q
ca. iq. dicit. Neqz duas aīas in homie eē
dicimus: sicut Jacobus et alij Syroz scri
būt. Damas. aūt de supradicta heresi dicit.
Ita manifestatata hac egritudice a syria eie
cti sūt: l pāphiliā aūt recesserūt. ¶ Ad scdm
dicēdū. q quelibet istaz formaz dat aliqd
esse. sed sicut prima forma est l potētia ad se/
cūdā cōpletiuā ipsius. ita esse qd dat prima
forma ē incōpletū. z i potētia ad eē ɔpletuz
pluralitas ḡ formaz nō ē ɔ̄ vnitatē ɔpositi es
sentialē. nisi sint tales q nō se habēt sm esse
incompletū z completuz: ita q non possint
ɔuenire ad aliquā vnitatē essentialē. ¶ Ad

teraiū dicēdū. q hic: hō ē aīal: ē pdicatio p
accidēs ꝛc. Dicēdū q nō optꝫ: forme eñ or
dinate q̄ pdicant ad inuicē sūt duplices. q̄
dā eñ sunt accñtia illi supposito q̄ pdicant d
seinuicē pdicatōe accidētali. sicut cū dicit.
supficies ē coloratū: qꝛ nec supficies ē de eē̄n
tia subiecti nec coloratū reponit in spēcie cō
pleta p colorē qui accidit ei. Alie autē for
me sunt de eēntia suppositi: ratione cuius
de seinuicem predicant. etiā in concretione
vbi nequaq̄ ē pdicatio accidentalis ¶. Ad
quartū dicendū. q actio vnius potentie intē
sa nō impediret aliam: nisi essent fundate i
eadē essentia. dico q hoc nō optet. imo po
tius q ille essentie naturalē ꝛ essentialē ha
bent colligātiā. ¶ Itē potentie illis correspō
dētes impedire se pñt i suis actionibꝰ ꝛ pas
sionibꝰ corpis. ꝛ corpus compatit anime. ꝛ se
quit eā in suis actionibꝰ quas illa hꝫ: nō p
pter fundatōeꝫ i eadē essentia: sed ppt vni
onē ad inuicē vt pfectio ꝛ pfectibile. ꝛ sic ē de
aīa vegetatiua. sensitiua ꝛ intellectiua i ho
mine. Exemplū ad hoc. si lignū graue cū le
ui ponat ꝛ immergat: videt q graue cuius ē
motus deorsū impedit actioꝫ leuis: multo
magis hoc fieret si vnuꝫ esset alteri colliga
tū naturalit. Vñ Auicēna. vj. naturaliū p
te. ij. ca. vij. ita dicit. Quelibet virtus si non
hēret i quo ꝯiūgeret alteri: nō phiberet alte
rā virtutē ab opatōe sua. s. si instrm nō esꝫ
cōe: nec aliqd aliud i quo ꝯiūgerent eēt cō
mune. ¶ Ad quintū argumentū de similitu
dine ad figuras dicēdū. q silitudo nō debet
intelligi i omibꝰ sed i aliquo ꝛ i aliquo nō. ē
eñ i hoc silitudo. q sicut pentagonū nō ha
bet nisi pus habitis quattuor angulis: sic in
tellectiua nō habet nisi p̄habita vegetatiua
ꝛ sensitiua. ¶ Itē sicut penthagonū p̄suppo
nit an̄ se tetragonū i potētia ꝛ sub ee incom
pleto. sic intellectiuū supponit ante se vege
tatiuū ꝛ sensitiuū i potētia ꝛ sub esse incom
pleto. Sed dissilitudo ē i hoc. q illi q̄ttuor
anguli q̄s supponit penthagonū ꝛ tetrago
nū sub ee incōpleto sunt de essentia pentha
goni qñ ē completū. vegetatiua aūt ꝛ sensi
tiua nō sunt de eēntia intellectiue. ¶ Ad sex
tū dicēdū cū dicit. q aliter intellectiua non
daret esse simplicit. Dicendū q si p esse sim
pliciter intelligat totū eē qd ē i ꝯposito verꝫ
ē q nō dat illud eē totū quod dat p formas
p̄cedētes: sed esse quod dat ē ꝯpletiuū ꝛ pfe
ctiuū oim formarꝫ p̄cedentiū ꝛ esse illarꝫ for
marꝫ. Si aūt intelligat esse simplr sm q di

uidit ex opposito ꝯtra eē qd dat accidens:
sm quē mō dicit phs. j. de generatōe. q quā
do generat suba dicit generatio simplr. Di
co q sic forma intellectiua dat esse simplici
ter. qꝛ sicut forme p̄cedētes erāt in potentia
ad illā tanq̄ ad eēntiale cōplemētū: sic eti
am esse formarꝫ p̄cedentiū ad esse eius. ꝛ iō
in aduentu forme completiue est generatō
vera vel generationis essentiale complemē
tum. q̄uis nō sit generatio vera in aduen
tu forme accidētalis.

Responsio ad hec

sm Thomaꝫ. ¶ Multifarie multisq̄ mo
dis magistri ꝛ multi circa vnitatē forme sb
stātialis eiusdē rei laborauerūt. Quidā istā
vnitatē ipugnātes. alij vero econuerso rōibꝰ ꝛ
auctībꝰ phorꝫ ipsaꝫ declarātes. Nr̄a aūt in
tētio i pposito erit ostēdere. q nullū incōue
niēs vel heresis sequit ex ista positione. ꝛ q
isti p sua mīsa ad argumēta Thome q̄ pro
ipso faciūt nō euadūt. ¶ Ad pmū argumē Ad i
tū ridet Thomas in vltima parte summe
di. q corpus viuū ꝛ mortuū ē ideꝫ numero
simpliciter. put simplicit dicit qd nullo ad
dito dicit. i. absolute. ꝛ hꝫ ē ppt vnitatē sup
positi diuine psone siue vbi quo sbsistebat
nō tñ fuit idē simplr put simplicit dicit idē
qd totaliter. tūc eñ nō fuisset mutatuꝫ. nec
p ꝯsequēs mortuū. quod hereticū ē dicere.
Et licet corpus sit sic mutatū p mortē: nō seq̄
tur q i morte nouā naturā assūpserit. tū q̄a
illa forma subalis i morte inducta nō est p
se assumptibilis. tū q̄a natura sic fuit in pri
cipio incarnatōis assumpta videlicꝫ muta
bilis ac mortalis tandē p mortē mutāda. ꝛ
p gloriā resurrectōis reparanda. Ad hoc pñt
plā exēpla adduci. Ecce doliuꝫ plenū vino
pono q vinū illud mutet in acetū: doliū nō
de nouo implet: sed rōne prime impletōnis
ꝯtinet acetum de nouo generatū. in qd con
tentū suū primū est trāsmutatū. sic verbuꝫ rō
ne pme susceptōis humani corpis: illud in
quod corpus pus susceptū i morte ē mutatū
i vnitate psone retinuit sibi vnitū. ¶ Aliud
exēplū familiare ad idem pōt eē istud. Po
ne aliquem indutū laneo indumēto: quod
transmutet diuinitus in lineū. ꝛ iterum a li
neo in laneū. iste ppter istas plures trāsmu
tatōes nō diceret pluries indutus: sꝫ p vnī
cā induitōeꝫ hēret indumētū pluries muta
tū. sic dei filius q̄ sm aplm habitu vt homo

infūctus ē: carnē humanā in sua incarnati-
one semel induit: que postea p mortē fuit
mutata: t tandē p resurrectionē reparata. Fu
it ergo corpus xpi viuū t mortuū vnum et
idē numero pter vnitatē suppositi q̄ subsi
stebat. Nec debet dici xps de nouo icarnari
vel corpi de nouo tūc vniri: licz corp⁹ illō bñ
dictū i vita t morte formā subalē aliā t ali
Ad 2 am dicat hēe. ¶ Ad scdm de sacramēto alta
ris videt ipe Thomas in vltima parte sic
dicēs. Aīa ē forma corpis dās ei totū ordi
nem esse pfecti .s. esse t eē corporeū t esse ani
matū. t sic de alijs. Cōuertit ergo forma pa
nis i formā corpis xpi. fm qō dat eē corpo-
rū: et nō fm qō dat eē aīatū tali aīa. hec ba ei⁹
sunt. Quod ergo dicūt. q corpus nō trāsit
i spm: verū ē inqztum hmōi. tamē forma pa
nis siue corpis bñ pōt dici diuia vtute trā-
sire in formā corpis xpi: inqztū dat esse cor-
poreū vt ipe dicit. q̄ quidē forma ratōe sue
pfectōis hz. q nō solū dat esse corpeū: rōne
cui⁹ dr forma corpis: sed etiā dat eē anima
tū aīa intellectiua. rōne cui⁹ dr aīa. t hec
Ad 3 plenius patebūt ex sequētibz. ¶ Ad terciū
dicēdū. q pctm originale a pmo parēte tra
ducit i posteros inqztū mouent ab ipo p ge
nerationem: sicut mēbra mouent ab anima
ad peccatū actuale. Nō ē aūt motio ad ge
nerationē nisi p virtutē actiuā in semine de
ciso existentē. vnde p virtutē actiuam semi
nis traducit peccatū originale in prolem si
mul cuz natura humana: quia eīn infectio
illa que ē i semine disponēte ad pductiōem
nature humane in ple descēdebat a volun-
tate pmi parētis peccātis: sicut inordinatō
q̄ ē i manu homicide a pūsa volūtate eius
dez procedit. Hinc ē q sicut voluntas ho-
minis homicide ē causa peccati illius actu
alis pncipalit: t manus istrumētalit. sic vo
lūtas pmi hōis ē cā pncipal' isti⁹ pcti origi
nalis. semē aūt ē instrumentalis eiusdē. Ex
his pz q pctm originale non causat (vt isti
imaginat) ex istis pncipijs nature hūane p
ducte i ple: videlicz nec a materia nec a for
ma: sz (put dictū ē) a mala volūtate hoīs p
mo peccātis: i quo oēs peccauerūt pncipalit
t a semine corrupto pter illud pctm natu
ra corrūpit effectiue: disposita ad pductōz
hūane nature i ple istrīalit. pcedit q̄ illa ob
iectio ex falso fūdamēto: qō i ipsis pncipijs
nature hūane i ple pducta sit cā traductio
nis pcti originalis reqrēda. quod falsuz ē.
His visis pz q ista tria argumēta nō cōclu

dūt. q pdicta positō de vnitate forme i aliq̄
repugnet fidei catholice. ¶ Ad. iiij. dicēdū. Ad 4
q nec repugnat phie. imo totalit ei innitit.
phia eīn nō ponit formas elemētorū eē i mix
to vel corpe hūano actualit sz solū vtualit.
qlitates eīn actiue t passiue elemētorū q̄ sūt
vtutes formarū sbaliū eorūdē i mixto inue
niunt. Ipa quoqz anima ē forma mixti in-
qztū ē act⁹ corpis: talē habētis cōplexiōez ex
pportōe pmarū qlitatū puenietē. circa autē
istā cōplexionē cōseruandā vel reparandā vsat
studiū medicine: nec rōne isti⁹ positōnis hz
q̄re debebat dici cessare. ¶ Ad. v. dōm q nō Ad 5
ē incōueniēs q aīa inqztū ē forma corpis di
cat forma corpea siue corpalis. qz tñ minime
ē imersa materie. t intm nobilitate nature
sublimata ē: q hz potērias t act⁹ penit⁹ ima
teriales t spūales vñ ē spūs t forma spūal'.
¶ Ad sextū dicēduz. q ista positio nō ponit Ad 6
q materia pma sit grauis vel leuis. nec q ab
aīa habeat corp⁹ q sit corpus graue vel leue
nisi effectiue: sed q ē act⁹ pmus corpis: in q̄
vtute ipsius agētis hmōi vtutes elementa
res inducūt. ita q illud elementū dicit ta-
li corpe dñari cui⁹ qlitas al's i eodē mixto ex
cedit. nō opz aūt (put isti putāt i hoc turpi
ter decepti) ibi esse elemēti formā substātialē
vbi inuenit eius qualitas. cū illa qualitas
multū iredat. sicut pz de qualitate ignis i
aere ignito. ¶ Ad septimū tandē dicēdū. q Ad 7
nō repugt positō ista sacre scripture. i scriptura
eīn illa soluite teplū tc. idē demōstrat p hoc Joh. 2
t p illud .s. corpus xpi idē numero. prout di
ctū ē: primo morte solutū. t postmoduz in
resurrectione excitatū. quod tamē in morte
nō fuisset solutū nisi p anime separationez:
t alterius forme inductionē fuisset mutatū
quare eīn scriptura teste solui diceret: si vna
t eadē forma substātiali: t eadez hypostasi
verbi continue cōtineret. Ecce predicta po-
sitio nō solū scripture huic nō repugnat: sed
potius cōsonat t cōcordat eidē. ¶ Quod vo
dicunt de Ansel. multū facit p ista positio-
ne si recte intelligat. Ipse hō enim put ipse
dicit fm aliud ē corpus. t fm aliud ē ratiōa
le. ideo reuera put pmittit nō vna cōsidera-
tione siue vno cōsignificādi mō dicitur cor-
pus ratiōale t hō. Eadē eīn quidditas ē sl
ue natura substātialis quā consequit qntī-
tas dimēsiua determinata virt⁹ sensitiua t rō
nalis. Hec q̄ natura tota put ipaz cōsequit
ista qtitas dimēsiua dicit corp⁹. t put ipaz
cōsequit vtus sensitiua dr aīal. t put ipsam

ꝯsequitᷣ ꝟtus intellectiua d̄r hō vel rōnale
modi igiᷣ ꝯsignificādi istā quidditatē vnā
sunt ſm Ansel. diuersi. ⁊ h̄ ꝓpter diuersas ꝓ
prietates q̄ ipā ꝫ. consequūtᷣ vt p̄dictū est
¶ Hoc quoq; qd̄ adducūt de Aug. li. retra.
nō ē cōtra istā positionē si intelligatᷣ. Dicere
em̄ aiam tribuere spēz corpi ꝑ quā ē effecti
ue. qd̄ videntᷣ verba illa q̄ retractat ibidez
d̄ immortalitate anime sonare: ē temere di
ctū. Dicere tamē ꝙ aīa speciē tribuit corpi ꝑ
quam ē formaliter: cū sit actus ⁊ forma ip
sius: vt dicit phus: nō ē temere dictū. Hoc
aūt ponit ista positio: ⁊ nō p̄mū. Patet er
go ꝙ auctoritas ista recte intellecta nihil fa
cit ad coꝝ ꝓpositū. Qd̄ autē supra dixerat
q. xxviij. i respōsione ad argumētū Tho. ꝙ
licet materia aīe ratōnalᷣ ſm se ꝯsiderata sit
aliq̄d i potētia. tn̄ vt ꝑfecta ē ꝑ formaꝫ ē a
ctus ⁊ forma corpis i ꝓposito indirecta ob
iectione satis impꝑtinēte intēdebāt illud ve
ri⁹ dictū corrigere. Quid em̄ absurdius di
citᷣ: q̄ꝫ ꝙ aliq̄ materia que ꝑ suā essentiā ē in
potētia: fiat actus ⁊ forma: ⁊ cū actus ⁊ po
tētia opponātur. ⁊ vnū oppositoꝝ impossi
2. phic. bile ē fieri reliquū. materia q̄ꝫ ⁊ forma nū
q̄ꝫ coincidūt ſm phm. ꝓpᷣ h̄ nūc moti sunt
aliᷣ fingere. ꝙ sicut ꝟtutes sensitiue p̄mo ꝑ
ficiūt materiā grossiorē corpis mediāte cor
ꝑe subtili qd̄ ē spūs: sic forma aīe rōnalis
p̄mo ꝑficit suā matiāꝫ corpalē subtilē ⁊ spū
alē. ⁊ mediante hac materiā corpalē. q̄ꝫuis
materia aīe nō sit act⁹ ⁊ forma corpis: sed
mediāte ipā aīa informet corp⁹. Reuera: h̄
totū temere dictū ē. Si em̄ aīa rōnalis h̄ꝫ
suā materiā: sensitiua q̄ ſm ipsos alia sub̄a
ē habebit suā materiā: cum magis sit mate
rialis. Et similiter (immo multo fortius) ve
getatiua suā: ⁊ tādē ipm̄ corp⁹ suā. ⁊ tūc opꝫ
tebit istos ſm modū quo loquūtᷣ fingere:
ꝙ forma aīe rōnalis p̄mo ꝑficiet suā mate
riā pure spūalē. ⁊ mediāte hac materiā sen
sitiue min⁹ spūalē. et mediātibꝫ illis vlteri⁹
materiā vegetatiue minime spūalē. ⁊ tandez
vltimo materiā corpalē. et erūt q̄ttuor sube
ꝯposite ex matia ⁊ forma ad min⁹. q̄ꝝ p̄ma
corp⁹. s. ꝑficitᷣ ꝯsequēter ꝑ tres alias seq̄ntes
ordine p̄dicto: quomō g̊ ſm h̄ stabit ꝙ ani
ma sit actus corpis primus sine aliquo me
dio. immo qualiter cum hoc stabit ꝙ nun
q̄ꝫ in his terminis locutus est aliquis phi
losophus approbatus. Cū ergo ista nimiᷣ
sint absurda surda aure trāseam⁹. Q, esti
māt Aug. sensisse. ꝙ anima mediante cor
ꝑore subtili materiā corpis ꝑficeret: decepti
fuerūt in hoc. ꝙ differt loqui de anima vt ē
motor corpis. ſm quem modū loquiᷣ Au
gus. ⁊ ꝓut ē forma ⁊ actus corpis. prout lo 2. de aīa
quitur phus. quia inquātū forma ē imme
diate vnitᷣ materie: ita tamē ꝙ cū ipsa in eo
dē instāti inducūtur i eadez materia diuer
se organoꝝ dispositōes ⁊ complexiones di
uersis potētijs organicis seruiētes. Inquā
tū ꝟo aīa motor ē ꝑ vnū instr̄m mouet alia
q̄ sicut dicit Tho. cōtra gētiles. li. ij. ca. lxx
vj. in motu quo aīa mouet corpus ē ordo
mobiliū ⁊ motoruꝫ. Anima em̄ oīes suas
opatiōes efficit ꝑ suas potētias. vn̄ mediā
te potentia sua mouet corp⁹ ⁊ ad mēbra me
diāte spū et vlteri⁹ organū vnū mediāte a
lio organo. ¶ Ex his pꝫ ꝙ argumenta q̄ isti
afferūt ꝯ̄ ista positōꝫ nihil ꝯcludūt. Restat
g̊ videre qliᷣ argu. Tho. q̄ ꝓ se faciunt nō
euadūt ¶ Rn̄dēdo ad p̄mū argumētū cōce
dūt suū intentū i illa mīone. s. quaꝫ dicūt
melioreꝫ. Thomas em̄ nō ad aliud addu
cit illā auctē Aug. nisi ad ostendēdum ꝙ ē
tm̄ vna anima in homie. Ex manifestū ē ꝙ
eque facit ꝯtra eos q̄ dicūt vegetatiuā sen
sitiuā ⁊ intellectiuaꝫ tres sb̄as: sicut ꝯ̄ illos
syros qui ponebāt tm̄ duas aīas. cū ſm ip
sum vna ⁊ eadē sit anima: que seipsam rati
one disponit. ⁊ corpus sua societate viuifi
cat. et pati ratione sensificat. quod nō esset
verum nisi ipsa vna ⁊ eadem esset vegetati
ua. sensitiua ⁊ intellectiua. ¶ Quod ꝟo di
cūt ad scd̄m argumentū. ꝙ p̄ma forma ē in
cōpleta dās ee incōpletū. ⁊ completur ⁊ ꝑfi
citᷣ ꝑ secundā. hoc nō pōt stare. quia cum il
le forme eiusdē generᷣ sint: opꝫtet illā formā
ꝑfectiorē icludere i se totā ꝑfectōꝫ q̄ ē in for
ma impꝑfectiori rōne cui⁹ ꝑtinet ad idē gen⁹
⁊ aliq̄d ꝑfectōnis eidē supaddere. si em̄ ꝑfe
ctio vnius forme ē oīno extra ꝑfectionez
alterius: nihil penitus idem participāt. ra
tione cuius ad idē gen⁹ ꝑtineāt. licꝫ ponatᷣ
ꝙ vna ꝑ aliaꝫ ꝑficiatur. sicut color ꝑficit su
perficiem cū qua nihil idem participat. ꝓ
pter quod ⁊ alterius generis ē. Cū ergo for
ma ꝑfectior includat in se ꝑfectionem illaꝫ
que ē in forma impꝑfectiore cum vlteriore ꝑ
fectione supaddita: ⁊ nihil supꝑfluus sit per
substantiā: impossibile ē dicere ꝙ forma ꝑ
fectior sit ꝑfectiua forme impꝑfectioris. cui⁹
nimiruꝫ ꝑfectōem totam intra suam inclu
dit essentiā. ¶ P. completū ⁊ incompletum
eiusdem generis nō compatiuntᷣ se in eodē

ſuſceptiuo.ſicut coloꝛ completus ⁊ incom-
pletus.vel ſapoꝛ:vel aliud h̄mōi.ſicut ma
nifeſtū eſt ſenſui. Ratio ṽo indicat hoc im
poſſibile ꝓpter repugnātiā que inuenit̃ in
ter completū ⁊ incompletū eiuſdē gener̃ cir
ca idē ſuſceptiuū.Quis aūt ſenſus nō ꝑcid
pat dr̃nas formaꝝ ſubſtātialiū.rō tn̄ illas
dr̃nas formarū ſubaliū diſcernēs nō min⁹
dz iſtā impoſſibilitatē ↄcludere.Cū igit̃ nō
poſſint iſte forme eē ſimul i eodē.manifeſtū
ē ꝙ vna nō ē alteri⁹ ꝑfectiua¶Qđ ṽo dicūt
ad terciū.ꝙ p̄dicatio ē ꝑ ſe p̄mo mō.qn̄ ille
forme inter ſe ordinate ſunt eſſentiales ipſi
ſuppoſito i quo ſunt.⁊ qn̄ forma ſcđa ponit
p̄mā i ſpē.qđ nō ↄtingit i ſupficie ⁊ colore:
ſtare nō pōt. Si eīn iſte forme quārūcūq͂
fingant̃ ſubales:ſic ſint ordinate ꝙ ſcđa ſit
actus ⁊ ꝑfectio forme p̄me:que ꝑ ↄſequens
ē potētia reſpectu eiuſdē cū potētie ſint extra
rōem ac diffinitōez ſui act⁹.p̄dicatū qđ ſu-
mit̃ a forma p̄ma nullo mō cadit i diffiniti
one ſbiecti qđ ſumit̃ a forma ſcđa.ṽbi grā
cū dicit̃:hō ē aial.⁊ ꝑ ↄn̄s nullo mō erit ibi
p̄dicatō ꝑ ſe p̄mo mō:q̄ ē qn̄ cadit p̄dicatū
i diffinitōe ſbiecti ſm p̄hm.P̄.qđ dicūt ad
iiij.ꝙ potētie aīe ſe mutuo impediūt ꝓpt̃ na
turalē colligātiā illaꝝ tmū aīaꝝ:nō ſtat cū
mēte p̄hi.ipē eīn quereret ab eis qđ a Pla
tone qſiuit.videlicet q̄d ē quod ligat iſtas
aīas ad inuicē.cū eīn ſint tres ſubē q͂ vna
q͂q͂ ſm ipos h̄z ꝓpriā oꝑatōz:cū nihil oꝑe
tur niſi ſm ꝙ ē i actu.neceſſariū eſt dicere ꝙ
vnaqueq͂ ipaꝝ habeat actū eēndi ꝓprium
quid ligat ḡ eas ſimul?Si aūt vna i eſſen
do complet̃ ac ꝑficit̃ ꝑ aliā:cū vnūquodq͂
ſic ſe habeat ad agere ſicut ſe habet ad eſſe:
neceſſe eēt ꝙ vna eaꝝ alterā ↄpleat i oꝑan-
do ⁊ ꝑficiat ſicut ⁊ in eēndo.ḡ oꝑatio vnius
nūq͂ impediret oꝑationē alterius.qđ falſū
ē.⁊ ideo neceſſe ē dicere ſicut dixit Auicēna
ꝙ iſte potētie mutuo ſe impediūt in oꝑatio-
ne ſua.quia radicate ſunt in eſſentia vna q̄
exercēdo actū intēſum vnius potētie: retra-
hit̃ ac impedit̃ ab exercitio actus potētie al-
terius..¶ Reſpōdēdo ad quintū ipſi negāt
ſimilitudinē inter formas ſubſtātiales ⁊ fi-
guraꝝ ſpēs in hoc ꝑ̄po in quo p̄hus aſſigna
uit eandē. Ipſe eīn (vt manifeſte pat; om̄i
intelligēti) ponūt in hoc iſtā ſimilitudinē. ꝙ
ſicut in figuris angularibꝫ poſterioꝛ ſemꝑ i
cludit in ſe priorē cū additōe. Similit̃ for-
ma ſubſtātialis ꝑfectioꝛ in ſe habet inclūdē
re ⁊ includit ꝑfectōem imꝑfectioris forme ⁊
addit ſuꝑ ipſaꝝ.¶Quod tandē dicunt ad
ſextū.ꝙ forme p̄cedētes dant eē quod com
plet̃ ꝑ eſſe.quod dat̃ a forma vltima.Ex iō
in aduētu forme vltime ē generatio vera:
ſtare nō pōt. Prime eīn forme cū ſint ſub-
ſtātiales dāt actu eē ſubſtātiale quod eſt ꝑ
ſe ſubſiſtere. Forma igit̃ vltima que ꝑfecti-
oꝛ eſt dabit eē nō minus ꝑfectum.⁊ ꝑ cōſe-
quēs ſicut ē alia forma ſubalis a priore ip-
ſa ꝑfectioꝛ:ita dabit aliud eē ſubſtātiale ſi
ue aliū actū eſſendi ſiue ſubſiſtēdi ꝑfectio-
rem. Ex quo ſequit̃ ꝙ in illa vna re cui⁹ ſunt
iſte forme ſunt due exiſtētie vel duo actus
eſſendi vel ſubſiſtendi.quod ē impoſſibile.
Eſſe eīn ē ipa actualitas quidditatis vl̃ na
ture cuius ē. Unaqueq͂ aūt quidditas na
tura cōpleta actualitate ſibi ꝓpria eo ipſo
diſtiguit̃ ab om̄i alia.Q, ergo ſint due na
ture vel q̇dditates habētes ꝓprias actua-
litates.⁊ tamē indiſtincte ſint vnā eēntiā cō
poſitā ↄſtituētes ↄtradictionē includit. Si
ṽo dicat̃ ꝙ forma poſterioꝛ nō dat nouū a-
ctum ſubſiſtendi:ſed complet illud eſſe ha
bitum ꝑ formas p̄cedentes. Ex hoc ſequit̃
ꝙ forma poſterioꝛ erit imꝑfectioꝛ ⁊ minoris
efficacie:q͂ forme p̄cedētes. Nulla eīn for-
ma dat eſſe ſubſtātiale ſiue actū ſubſiſtēdi
niſi forma ſubſtātialis.⁊ hoc ex rōe ꝑ-
fectōis ſue nature. Si ergo alia forma ſub
ſtātialis inueniat̃ q̄ nō dat actū h̄mōi :illa
forma mīme vel potius nihil ꝑticipabit de
ratōe talis ꝑfectōis. Et ſic tandē cū aduē
niat habēti actū ſubſiſtēdi: erit forma non
ſubſtātialis ſed accidētalis.⁊ cū ſuū ſuſce-
ptiuū ſit ens actu.⁊ ꝑ cōſequēs mobile:ſua
inductio erit motus.⁊ non vera generatio.
cui⁹ ſubiectū ē ens in potētia.⁊ ideo nō mo
bile.ꝓpter quod ipa nō erit motus ſed mu
tatio ſubita ſm p̄hm. Multa ſunt nimis
incōuenientia que ex dictis iſtoꝝ ꝑ̄t conclu
di. vn̄ quicq̇d ſit de veritate in hac ꝑte ipoſ-
ſibile ē om̄ino ꝑ modū quo iſti ponūt plu
ralitatē formaꝝ ſubaliū i eodē ſuſtinere.er-
go mod⁹ alius ſi quidē poſſibile ē inueniat̃.
quo inuēto nihil amplius erroꝛ aliquis in
fide vel p̄hia ex poſitiōe illa que ponit vni
tatem forme:ↄcludi poterit.⁊ hoc ex dicen
dis in articulo p̄mo ſequēte dn̄o ſ diui-
nāte patebit.

Rticulus tri
cesimusſecūdus. Scot3.q.lxxvj.

arti. viij. in rn̄. q. dicit. ꝙ impossibile ē quas
dā dispositōes accidētales p̄existere in ma
teria añ aīam. vel inter corpus ⁊ aīaꝫ ⁊ quā
cunqꝫ materiā ⁊ formā. qđ pꝫ ꝓmo. qꝛ acci
dēs ē posteri⁹ suba tpe ⁊ ratōe. vt dicit i. vij.
metaph. Nō ergo forma accidētalis aliq̄
pōt p̄intelligi i materia añ aīaꝫ que est for
ma substātialis. Secūdo hoc patꝫ ex hoc
ꝙ cū materia sit i potētia ad om̄es actus or
dine quodā: oportet ꝙ illud quod ē ꝓmuꝫ
i actibus intelligat ꝓmo i materia. Primū
aūt inter oēs act⁹ ē esse. impossibile ē ḡ prius
intelligere materiā quantā ⁊ calidā qꝫ eē in
actu. qm̄ actū hꝫ ꝑ formā subalē que facit
eē simplr vt dictū ē. ⁊ iō i materia añ formā
subalē nulla dispositio p̄cedit.

Corruptorium

¶ Ex hac positione que sequit ex p̄cedēti de
vnitate forme sequit vnus alius error. s. ꝙ
1 filius dei nō assumpsit carnē de purissimis
sanguinibus beate virginis: quod tamē da
mascenus dicit libro. iij. ca. ij. ⁊ etiā illud te
net fides: sed potius ex illo sequit ꝙ accepit
materiā ꝓmā ⁊ nudā. Ex quo etiam (vt vi
det) sequit peior error. s. ꝙ christus nō fuit fi
lius virginis: nec ipsa mater eius. quia nō
ministrauit carnē vel corpus: sed tātū mate
riaꝫ primā: quā si assumpsisset de alia re: nō
diceret ꝓpter hoc illius rei filius. ¶ P. dicta
2 positio ē ꝯtra phm dicentē in de aīa. ꝙ pro
pria forma habet fieri in ꝓpria materia. nō
ē autem ꝓpria tali matie nisi mediāte dis
positiōe ad talē formā magisqꝫ ad aliā. Vn̄
2. de aia etiā aīa ē actus nō materie indispo site: sed
corporis physici organici i potētia vitā habē
tis: q̄ om̄ia dicūt dispositōeꝫ ad aīaꝫ que ē
forma. ergo falsa ē ista positio. tū qꝛ ē ꝯ fidē
tū qꝛ ꝯtra phiaꝫ. ¶ P. ꝯstat ꝙ añ infusionē
3 aīe rationalis ē i corpe forma mixti ⁊ quali
tatū remissaꝝ ab actibus suis. ⁊ forma ⁊ fi
gura mēbroꝝ organicoꝝ. ¶ Itē post infusio
4 nē anīe sunt hec om̄ia in corpe silia priori
bus. ⁊ ꝙ nō sint alia qꝫ prius videt ꝑ om̄i
modā similitudinē. quod em̄ ꝑ om̄ia simi
le ē ideꝫ vtiqꝫ ē. vt dicit Dam. li. iij. ca. xvj.
¶ P. nunqꝫ corrūpitur vnū similiū ad indu
cendū alia similia. hoc em̄ ociosuꝫ esset. er
go natura nō corrūpit accidētia p̄cedentia
infusionē: ad inducendū alia penitus silia
post infusionē. Restat ergo ꝙ sunt eadeꝫ ac
cidentia ꝑmanētia. Sed p̄cedentia prece

debāt aīaꝫ rationalē i materia. ergo illa cō
stat ibi esse p⁹ infusionē. et iō media sūt iter
aīaꝫ rationalē ⁊ materiā ꝓmā. ¶ Ad argu
mēta dicēdū. ꝙ ambo peccāt fm ꝯn̄s. vel ꝓ
cedūt ex suppositōe falsa. supponēdo em̄ si
cut veritas ē. ꝙ in hoīe ⁊ ceteris aīatis sint
grad⁹ formaꝝ: manifestū ē ꝙ nō sequit. acci
dēs ē posteri⁹ forma subali. ḡ ē posteri⁹ anīa
sꝫ ē fallacia ꝯn̄tis. nisi supposito ꝙ i hoīe ⁊ i
ceteris aīatis nō sit alia forma p̄ter aīaꝫ: sic
ipse opinat. Sꝫ suppositio falsa ē ⁊ a mḡris
parisi⁹ ꝯdēnata. ¶ Eodē mō peccat scđm ar
gumētū. nō em̄ sequit eē qđ ē ꝑ formā suba
lē i materia p̄cedit om̄e accidēs i materia. ḡ
eē qđ ē ꝑ aīaꝫ: sed ē fallacia ꝯseq̄ntꝫ: nisi sup
posito vt ꝓus ꝙ in hoīe ⁊ in ceteris anima
tis nō sit alia forma p̄ter aīaꝫ. quod repro
batū ē Parisius: sicut dictū ē.

Responsio ad hec

fm Tho. Ista positio nec ē ꝯ fidē: nec ꝯtra
phiaꝫ si piū habeat inspectorē: modū positō
nis isti⁹ intelligentē. qm̄ ꝓut tactū ē. s. ar. ꝓ
ximo p̄cedēte: dispositōes ⁊ oēs forme acci
dētales que sunt i aliqua suba: simul indu
cūtur ab efficiēte i materia cū sua forma sb
stātiali. Cōtigit ḡ accipe ordinē iter formā
subalē ⁊ dispositōes accidētales simul in eo
dē instāti cū ipa i materia inductas dupli
citer: videlicet q̄tū ad eē vel q̄tū ad fieri. si
ḡ attēdat ordo i eēndo: sic necesse ē dicere. ꝙ
iste dispositiōes cū sint accitia p̄supponāt
ipaꝫ q̄ddītatē ꝯpositā ex matia ⁊ forma in
eē ꝯstitutā cui insūt: cū eoꝝ eē sit inesse. Si
ṽo attēdat q̄tū ad eoꝝ fieri: sic fm moduꝫ
itelligēdi iste dispositōes accitales p̄cedūt
i matia formā sbalē: nō quidē duratōe: sed
sub ista ꝯsideratōe q̄ ꝯsideram⁹ ꝙ forma sb
stātialis inducit ab agēte i matia ꝑ hoc ꝙ
ista inducūt ⁊ nō ecōuerso. ⁊ fm istū modū
nihil ꝓhibet ponere dispōes istas q̄si medi
as añ aīaꝫ ⁊ aliā formā subaleꝫ i matia: fm
ꝙ docet Tho. ꝯtra gētiles. lib. ij. ca. lxx. Vi
deam⁹ ergo q̄ dicta sunt in exēplo. Ecce ig
nis agit in aerē ipm ꝓmo alterādo q̄litates
igneas. in ipo inducēs ⁊ ꝓmouēs. ⁊ qualita
tes aereas minuens. ⁊ quo ad aliquos gra
dus corrūpēs. ⁊ ꝑ istū modū disponit mate
riā aeris ad susceptōꝫ forme subalis ignis.
tādē i termino istius alteratōis q̄litates ig
nis ṽtute ignis agētis intm̄ intēdunt: vt ꝑ
eaꝝ inductionē necessario corrumpat aeris

natura cui repugnāt: et pducat eadē necessa/
re natura ignis cui i tali gradu cōpetit. In
illo ḡ eodē instāti quo alteratio terminat ipa
forma subālis inducit̄ inducēs.s. simul cū
ipa illas q̄litates ignis i gradu imp̄fectio
re i ipo existētes tp̄e toto dū durabat pcedēs
alteratio. Ex his p3 qualit̄ ignis īducit for
mā suā sbālē i mat̄ia aeris p̄mo inducēdo su
as q̄litates sb gradu q̄dē ip̄fectiore ipo ae/
re manēte et alteratōi subiecto. et tādē i ḡdu p
fecto i ipsius alteratōis termino aere cui in
gradu tali repugnat corrupto et igne cuius
sunt ppietates i illo gradu eodē generato.
q̄tū ḡ ad fieri p̄mo opet intelligere istas q̄/
litates dicto mō an̄ formā sbālē i mat̄ia in
ductas p tanto q̄ forma sbalis inducit̄ p h̄
q̄ agēs alterādo motu alteratiōis inducit
ipas et nō ecōuerso: sicut p3 ex dict̄. Iste au
tē qualitates sic p̄cedētes i pductiōe et fieri
necessario h̄nt intelligi subsequētes i via essen/
di. q3 nō p̄nt habere esse nisi p suū subiectū
in esse ɔstitutū: cui⁹ p̄ncipiū ē forma substā
tialis. sicut ergo dicunt̄ pcedere sequētum p
earum inductionē inducit̄ forma substātia
lis: sic et ɔsequunt̄ inq̄tū forma sbālis ē p̄n
cipiū essendi subiecto eorūdē. Precedūt ḡ si/
cut dictū3 ē quo ad fieri. et sequunt̄ quo ad
esse. Ponēdo ergo q̄ i homine nō sit nisi vna
forma subālis ipa.s. anima intellectiua. sic
dicendū ē q̄ virtus formatiua que est in se/
mine deciso a patre: materiā exhibitā a ma
tre in qua est sicut manus figuli in olla s̄m
2. phic. ph̄m: disponit continue ad forme homis
susceptionē: sicut virtus ignis agentis in ae
rem disponit illam materiam ad sue forme
susceptionē. Disponit autem virtus illa for
matiua materia3 illam sub forma existentē
sanguinis: inducēdo p̄mo dispositiōes ad
susceptiō3 forme hois sub gradu imp̄fecto.
quas ɔ̄tinet cōtinue pmouet donec i termio
illi⁹ alteratōis p̄me inducant̄ dispositiōes i
gradu tali i quo r̄pugnāt nature illi⁹ forme
imp̄fectioris q̄ i illo istāti corrūpit̄: et forma
nature p̄fectioris cū dispositōibꝫ illis i gra/
du tali i eodē instāti inducit̄. licet vero ista for
ma embriōis sit p̄fectior q̄3 p̄ma etc. nō tñ ē
tāte p̄fectōis q̄ cōstituat naturā humana3
in esse. et ideo vtus formatiua existens in se
mine siue in sp̄ibus illis: nōdum cessat
influere agendo sic in corpus istud genera/
tum. et inducēdo dispositōes respectu forme
homis inducēde sub gradu p̄fectiore. et in
fine istius trāsmutationis secūde inducun

tur dispositōes iste i gradu i quo repugnāt
nature forme p̄existentis q̄ i illo instanti corrū
pit̄. et forma homis aīa.s. intellectiua in eo
dē instāti creat̄. et i materia cū istis disposit̄
onibꝫ deo efficiēte et v̄tute formatiua dispo
nēte inducit̄. dispositōes eñ inducte cū for
ma: aīa.s. rōnali a deo creata efficiunt̄ et indu
cunt̄ ppter dictā v̄tutē formatiuā. propter
quod homo semen illud decīdens est gene
rans et pater dicit̄. Sed mulier materiā ex/
hibens sic dispositam sua vi generatiua vt
possit a virtute formatiua moueri dicto mō
dicit̄ generans et mater. et sic patet q̄ iste mo
dus ponēdi nō repugnat consanguinitati
vt quidam putāt. ¶ Ad p̄mū argumētū di Ad 1
cendū. q̄ beatissima virgo verissime dei ma/
ter dicit̄. Ipsa eñ exhibuit materiā optime
dispositam: de qua nō p virtutem seminis:
sed p virtutem sancti flaminis formabatur
christi corpus de purissimis virgis sanguini
bus sui corpis: vt dicit Damas. Nō tamē
debet dici q̄ forma sanguinis p̄existens in il
la materia in actu remanserit in ipa forma
tiōe corpis christi: sicut nec forma terre vñ
formabatur corpus Ade: actu remanebat
post ipsius formationē. Si aūt christus re
cepisset carnē de alia re que nō haberet v̄tu/
tē generatiuā: nō deberet dici filius eius. q̄a
nō fuisset ab illa re generatus: sicut nec adā
filius terre dictus est vel eua coste. In beata
aūt v̄gine erat virtus generatiua p quā ex/
hibuit materiā p̄paratā ac dispositā vnde
corpus christi formabat̄. Et sicut alie muli
eres exhibent materiā dispositā formandā
p virtutem seminis viri. sic ipa p virtutem
sp̄us sancti filium suum genuit. Uirtus eñ
generatiua i muliere: sicut dicit Thomas
in vltima parte. q. xxxij articulo vltimo est
imp̄fecta respectu potētie generatiue: q̄ ē in
mare. Et sicut in ambas ars inferior dispo
nit materiā. et ars superior inducit formā: vt
dicit̄. ij. physicor. Ita virtus generatiua fe
mine p̄parat materiā: virtus vero maris acti
ua format materiā p̄paratā. In aliquo vti
q3 a beata virgine. in ipsa eñ erat virtus for
matiua superior. scilicet sp̄us sanctus: formans de
materia p̄parata quam ipsa exhibuit cor/
pus Christi eodem instanti. Et patet docet
Thomas vbi. s. q. xxxij. arti. j. ij. et iij. i eo/
dem instāti: in quo terminabat̄ motus lo/
calis. p quā illa materia siue illi purissimi
sanguines ad locū generationis sunt dela
ti p v̄tutē infinita3 sp̄us sancti inducebant̄ i

illa materia dispositões corpis xpi ĩ gradu
ↄpleto atq̃ pfecto: cũ quibus eidẽ materie
simul vniebaẗ aĩa rationalis creata ab ipo
met deo: ⁊ totũ sic ineffabiliter productum
a verbo dei in vnitate psonali est assumptũ
in illo eodẽ instãn. ppter quod beata virgo
ↄcepit tũc hominẽ simul ⁊ deũ. In vno em̃
instãti o beata domina in te fuit vnio ma/
tris ⁊ virginis: in tuo filio dei ⁊ hominis. er
go doctrina ista huius doctoris egregij nõ ẽ
fidei ↄtraria. s; eius potius p om̃ia luce cla
Ad 2 rius expositiua. ¶ Ad secundu; quod dicit
phus. si intelligatur recte: totum facit pro
ista positione. Forma em̃ nũq̃ inducit nisi
ĩ materia disposita. sed dispositões pmo in
ducte ĩ subiecto alteratõis in gradu impfe
cto corrũpunt ĩ termĩo illi⁹ alteratõis p cor/
ruptõe; sui subiecti. q2 destructis pmis sub
stantijs ĩpossibile ẽ aliqd alio; remanere. vt
dicit phs ĩ pdicamẽtis. pcedẽs em̃ alteratõ
materiã disponẽs terminaẗ ad dispositões
ↄpletas ĩ gradu pfecto: cũ quibꝫ noua for/
ma subalis corrupta pcedẽte inducit: vt se/
pe dictũ ẽ. ⁊ iterare nõ piget: q2 istud multũ
facit ad intelligendũ quod dicit. ¶ Per idẽ
Ad 3 p3 ad tertiũ. Dispositões em̃ que pcedũt ĩ
embrione añ infusionẽ anime sunt incõple
te. ⁊ corrumpunt cũ suo subiecto inductis cõ
pletis simul cũ infusione anime. quibus p
mortẽ corruptis inducunt alie incõplete cũ
quibꝫ anima recedẽte inducit alia forma sb
Ad 4 stãtialis. ¶ Ad quartũ dicendũ. q vnũ sĩle
nõ inducit ad corrumpendũ aliqd simile p
se: sed p accidẽs bñ ↄtingit. verbi grã. In ae
re em̃ similis ẽ qualitas ⁊ similis quãtitas
pprie post alterationẽ ipsius ab agẽte q̃n
titati ⁊ qualitati in igne existẽte: ita tñ quã
titas ⁊ qualitas corrumpit p corruptione;
aeris igne generato. Simili mõ ↄtingit in
pposito: sicut satis clarũ ẽ ex dictis. p q mul/
ta alia argumẽta que fuẽt ↄtra positionẽ de
vnitate forme substãtialis possunt dissolui
1 ¶ Plures em̃ sic arguũt. Materia pma p/
mo recipit formã vniuersalẽ. ⁊ mediãte for/
ma vli recipit alias formas vsq; ad indiui
duales: vt dicit Cõmentator sup pmo me
taphysice. Ex hoc videt fm ipm. q forma
magis vniuersalis ⁊ forma minus vlis sunt
diuerse fm re. ex quo vna recipit in materia
prius q̃ alia. et sunt ĩ eodẽ ĩdiuiduo. simul
em̃ Petrus ẽ suba vel corp⁹ p formã magis
vle;. ⁊ hõ p formã minus vniuersalẽ. ergo ĩ
vno indiuiduo sunt plures forme fm re. di

uerse. ¶ Itẽ actio generãtis terminaẗ ad for 2
mã subalẽ. sed ĩ generatõe hois homo ẽ ge
nerãs. ergo sua actio terminaẗ ad alia; for/
mã substantialẽ. nõ ad animã rõnalẽ. quia
ipa a deo creaẗ immediate. ergo pter animã
rõnalẽ optet ponere in homine aliã formã
substantialẽ ad quã terminet actio nature.
¶ P. impossibile ẽ aliquod accidẽs remane 3
re sine suo subiecto: a quo ⁊ in quo creaẗ. sed
recedẽte anima humana a corpe videmus
ad sensu; eadẽ accidẽtia manere. puta eã
dẽ quantitatẽ. figurã. grauitatẽ. sitũ partiũ
⁊ multa hmõi circa q̃ sensus nõ decipiẗ: cu;
sint p se sensibilia. ergo remanet subiectũ eo
rũ idẽ. s. idẽ corpus quod prius. ⁊ p ↄseq̃ns
eadẽ forma que prius. nõ ergo est actu cor
pus ĩ homine p animã: sed p aliã forma;.
¶ P. recedẽte aĩa quod remanet ẽ corp⁹ sub 4
sistẽs. ergo habet formã subalẽ sine qua ni/
hil subsistit. sed non est ibi (vt videt) forma
subalis de nouo inducta. q2 forma substãti
alis ẽ terminus generatõnis ibi. aut nõ vi
det alia generatio esse. q2 generatio ẽ termi/
nus alteratõis. Ex viuo aũt fit mortuu; si/
ne alteratõe pcedẽte: puta ex vno ictu occi/
dentis subito. ergo corpus mortuũ est sub
sistẽs p formã que pfuit in materia cũ aĩa
rationali. ¶ P. materia prolis exhibet a ma 5
tre fm phm. ⁊ aĩa rõnalis ẽ ab extra. a deo
sc; creata. Si ergo in hominis suba nihil
sit nisi materia pma ⁊ aĩa rationalis seque
tur q hõ nihil habeat a suo patre. ⁊ p conse
quẽs nõ plus attinet sibi q̃ cuicunq; extra
neo: quod ẽ absurdũ. ¶ Itẽ in eodẽ instanti 6
quo corpus xpi in vtero beate vginis forma
bat p virtutẽ sancti spũs anima rationalis
a deo creata eidẽ vniebaẗ. aut ergo forma in
ducta p spm̃ sctm̃ mansit post infusionẽ aĩe
⁊ tũc haberet ppositũ. quia tũc fuerũt ĩ sua
natura hũana due forme subales. ⁊ sic pa/
ri ratõne in quacũq; alia: aut forma illa re
cessit adueniẽte anima. ⁊ tũc in eodẽ instã/
ti quo inducebaẗ remouebaẗ. ⁊ sic p conse
quẽs fuit ⁊ nõ fuit. quod ẽ impossibile ⁊ cõ
tradictionẽ includit. ¶ Ad pmũ argumẽtũ Ad 1
sic dicẽdũ. Cũ dicit ↄmẽtator formã vle; re
cipi ĩ materiã. ⁊ deinde alias. nõ ẽ intelligẽ/
dũ q illa pioritas ⁊ posterioritas sit fm tps
sed fm ordine; nature. sic em̃ dicit pus a q̃
nõ ↄuertiẗ ↄsequentia essendi: vle sc; respe/
ctu sui ↄtẽti. et ideo nõ sequiẗ q inter formã
magis vlem ⁊ minus vniuersalẽ sit diuersi
tas fm re: sed solũ fm rationẽ. ¶ Ad cui⁹ eui

dentiā ꝯsiderādū ē. ꝙ oēs forme substan
tiales tā materiales ꝗ̄ sepate a materia in
hac ꝓprietate ꝯueniūt. ꝙ queliƀ dat esse
subsistētie. ⁊ ꝯstituit ens subsistēs. ⁊ ideo in
tellectus noster habet vnū ꝯmunē ꝯceptuȝ
de oībꝫ. ⁊ abstrahit vnā formā ꝯmunē ſm
quā quodliƀ ꝯstitutū dicit̄ suba. ⁊ ista for
ma dicit̄ ꝑmo recipi ī materia. q: ſm istā ra
tiōȝ forma dat esse quod ē subsistere: quod
opꝫ ꝑintelligi oībꝫ accidētibꝫ: vlterius
oēs forme materiales siue corruptibiles
siue icorruptibiles ī hoc ꝯueniūt ꝙ ad eas
ꝯsequūtur tres dimēsiōes. ⁊ ideo de eis om
nibꝫ haƀm⁹ vnū conceptū ꝯmunē abstra
hendo de eis vnā formā cōmunē ſm quam
quodliƀ ꝯstitutū ꝑ eas dicit̄ corpus. ⁊ ſm
istā rationē forma dicit̄ posterius recipi in
materia ꝗ̄ ſm ꝑmā rationē. q: sicut dimēsi
ones ī subiecto naturalit̄ ꝓsupponūt eē sub
sistētie in subiecto: ita ⁊ forma ſm rōēȝ qua
ad ipsam sequūtur dimēsiones ꝓsupponūt
semetipsam prout dat esse subsistentie. Et
sic intelligendū ē de generibus ⁊ speciebꝫ si/
bijnuicē subordinatis ꝙ nō ꝑdicātur de ali
quo indiuiduo ꝑ formas realiter diuersas
sicut putauit Auicebron. sed ꝑ eandeȝ for
mā differentē solū ſm diuersam ꝯsideratio
nē rationis. ⁊ istud necesse ē dicere. Cū eñ
species sit idipsuȝ quod genus. puta homo
ē illud ipsum quod animal. put animal de
homine predicat̄. nec aīal ē pars hominis
ſm rē: sed solū ſm rationē. q: rō hoīs indu/
dit illud a quo rō animalis sumit̄: ⁊ nō ecō
uerso. Silr̄ opꝫ dicere formā spēi esse for/
mā ipsi⁹ generis. sicut eñ abstrahit̄ genus a
spēbꝫ: ita forma generis a forma spērū. Vñ
ꝯmētator in ꝑmo de anima dicit. ꝙ intelle
ctus facit vniuersitatē ī rebꝫ. Una igit̄ for/
ma ſm rē ē plures ſm rationē. s. magis vlis
⁊ minus vlis. ⁊ sic materiā recipe formā ma
gis vniuersalē añ aliā: nō est aliud ꝗ̄ mate
riā recipe formā conceptaȝ siue intellectam
ſm rationē vnā añ semetipsam conceptaȝ
Ad 2 vel intellectā ſm rationē aliā. ¶ Ad secūdū
dicendū ꝙ generatio hoīs aliter termina
tur ad formā substantialē ꝗ̄ generatio ali/
arū reꝝ. alie eñ generatiōes sic terminant̄ ad
eā. ꝙ ipa naturalia agētia nō solū inducūt
dispositiōes accidētales sed etiā ipaȝ formā
inducūt subalē ꝑ quā generatū assimilatur
generāti ī specie: sed hō generās dispositio/
nes accidētales inducit ī materiā cōpletas
ac ꝑfectas: vt dictū ē. s. cuȝ quibꝫ aīa rōna

lis rōne sue nobilitatis a deo īmediate crea
ta infundit̄. ⁊ materie dicto mō disposite vt
forma vnitur dās ei totū ordinē esse ꝑfecti
⁊ ideo actio nature ibi nō terminat̄ ad for/
mā subalē quā vltimo inducat: sed ad quā
ī ipo termino alterationis vltime disponat
sicut patet ex supradictis. ¶ Ad tertiū dicē Ad 3
dū. ꝙ vt ꝑtactū est: in corꝑe viuo ⁊ mortuo
nō manēt eadē accidētia numero sed specie
sicut eadē sunt accidētia spē ī aceto que ꝑ/
us erāt ī vino. Nec ē istud ꝯtra sensum. q̄a
sensus nō pōt distinguere īt̄ accidētia di/
uo similia qñ subito inducunt̄ ī eadē mate
ria. puta ꝙ dimēsio vel humiditas sit alia ī
aceto de nouo generato vino ꝑexistēte: cui⁹
rō ē. q: accidētia numerant̄ ſm numeratiōȝ
subiectoꝝ. vñ vbi sensus pōt distinguere ī/
ter subiecta ꝑ aliqua accidētia appħēsa di
stincta ī illis. ibi pōt distinguere inter alia
accidētia similia inter se ⁊ eadē. Verbi gratia.
ꝑ distinctā quātitatē Petri ⁊ pauli quā cō
sequit̄ dualitas cognoscit sensus distractio
nē inter Petꝝ ⁊ Paulū. et inter albedinem
vnius ⁊ alterius: vbi aūt ī generatione vni
us ex altero inducit̄ alia forma subalis cuȝ
quātitate ⁊ qualitate ꝯsimili ⁊ alijs accidē
tibꝫ ꝯsimilibꝫ ꝯseqūtibꝫ nō habet sensus di
stinguere inter illa subiecta: sed sola rō cui⁹
ē solā formā substantialē apꝑhēdere. Sen Pulcra
sus vō ꝑ accidētia similia appħēsa quibus obiectio
solis imutat̄: nō pōt ad istā distinctiōēȝ co nis cōfu
gnoscendā penetrare. Et q: mirꝫ ē aliq̄bus: tatio.
quō talis organizatio subito possit induci
ī materia in sepatiōe: qualis ꝓ longa tpa in
ducta fuit ꝑ virtutē patris in semine. Jō ad
uertēdū ē: ꝙ quūȝ ī materia aliq̄ sunt accidē
tia plura iā inducta q̄ habēt silitudinē cuȝ
accidētibꝫ rei generāde. nec ꝑ ꝯñs hūt cor/
rūpi nisi ꝑ corruptiōēȝ sui subiecti. Verbi grā:
caliditas ⁊ raritas in aere alterato ab igne
agēte hȝ silitudinē cū accñtibꝫ ignis generā
di: nec corrūpunt̄ nisi ꝑ corruptiōȝ aeris sub
iecti. ⁊ qñ ita ē eo ꝙ sunt iā inducta ī gradu
vno ī materia exñte adhuc sub forma cor/
rūpēda: ē ipm agēs potēs ꝓpter istā subiecti
suscipiētis dispositiōȝ inducere accidētia cō
silia in gradu alio cū forma subali subiecti
de nouo generati. Uerbi grā. eo ipo ꝙ calidi
tas. raritas ⁊ siccitas cū quātitate dimēsiua
substrata sunt inducta ī gradu multū intē/
so ī aere alterato: potēs ē ignis agēs subito
ī alterationis termino: ꝯsilia accñtia ī gradu a/
lio ſm sensū a ꝑcedētibꝫ idistīcta inducere

cū forma subalis ignis generati. ꝛ hoc certe
nō ꝯtingeret si aer ille ꝯtrarias hēret dispositiōes. ꝛ i nullo ꝑus silibꝫ accidentibꝫ indu
ctis alterat⁹ foret. ꝛ iō dicit phs ꝙ i habētibus symbolū facilior ē trāsmutatio. in quātū
scꝫ nulla trāsmutatio cadit sup symbolū siue accidēs qđ ē sile i corrupto ꝛ generato ni
si ꝑ accidēs. ex eo ꝙ ꝑ inductū i subiecto corrumpēdo in gradu vno subito pōt simile i
duci cuꝫ forma subali rei generādē i gradu alio. inter quos grad⁹ ꝑpter eoꝝ approxima
tionē sensus nō pōt iudicare. Quia igit̃ in corpe aialis mortalis sunt plura accidētia
silia cū accidētibꝫ corpis aialis omino mortui. hinc ē ꝙ q̄si subito pn̄t soluta armonia
ꝛ gradu ꝑfecto quē habēt i corpe aialis viui cū forma subali aialis mortui natura vl'
violentia alterāte induci accidentia ꝯsimilia i gradu alio. ita ꝙ sensus nō discernit in
ter gradus istos. ꝛ hinc ē ꝙ necesse ē. ꝙ in separatiōe aie a corpe ista similia accidentia
subito inducant̃ sub forma subali corporis mortui inducta i ipo eodē instāti. i genera
tiōe aūt homis vel aialis non ē talis silitu
do accidētiū i ꝑncipio i subiecto alterando
cuꝫ accidētibꝫ corpis aialis vel hois. Sed
magna diuersitas. ꝛ iō lōga reqrit̃ magna
trāsmutatio: donec vltimo inducāt̃ accidē
tia vere silia. ꝛ tūc certe sicut i ꝑposito ist̃ ꝑ
pter corruptōeꝫ sui subiecti corrupt̃ subito
Ad 4 inducūt̃ alia accitia silia. ¶ Ad qrtū dicen
dū ꝙ i morte aialis q̄dā forma impfecta in
ducit̃ i materia. nō m̄ ꝑprie dr̄ ibi esse gene
ratio nisi fm̄ q̄d. eo ꝙ illud a q̄ ē trāsmuta
tio ē ꝑfectū. Illud aūt i qđ trāsmutat̃ ē impfectū ꝛ q̄d corruptū. ꝛ ꝑter intētōeꝫ nature.
Vn̄ phus. viij. metaph. vocat mortuū corruptōeꝫ vini: sicut acetū corruptōꝫ vini. qc
quid igit̃ dissoluit armoniā dispositionū ac
cidētaliū debitā anie. siue sit calor innatura
lis siue aliud agēs extrinsecū illud ē cā idu
ctōis illi⁹ forme impfecte: ꝛ eadeꝫ facilitate
q̄ armonia illa debita aie soluit̃. ꝛ forma ista
cū dispositiōibꝫ similibꝫ inducit̃. Predicta
aūt armonia sine alteratōe ꝑcedēte nō dis
soluit̃ actōe alicui⁹ agētis pticularis. licꝫ ip
sa alteratio aliqn̄ quidē sit lōga ꝑpter actō
nis remissionē. aliqn̄ breuis ꝛ quasi momē
tanea ꝑpter actōis vehementiā vel violen
tiā. sicut accidit i subito occisis i quibꝫ mo
dū diuisionis alicui⁹ ptis ꝑncipalis conco
mitat̃ motus alteratōis circa omēs corpis
dispositōes. ꝛ i eodē instāti quo termiat̃ mo
tus instrumēti diuidētis termiat mot⁹ isti⁹
alteratōis ꝯcomitātis. i quo aia separatur. ꝛ
forma illa impfecta inducit̃ cū dispositōni
bus illis ad quas termiat̃ illa ꝑcedēs alte
ratio. Et illud ꝯtingit i amputatōe ꝛ diui
sione capitis. Simile ē qn̄ vno ictu fulmi
nis vinū ꝯuertit̃ in acetū. tūc eī̄ motū illi
us ictus ꝯcomitat̃ vini alteratio. ita ꝙ i eo
deꝫ instāti terminat̃ ille ictus seu motus il
le localis. ꝛ motus ipsius alteratōnis vini
vn̄ sicut vnus motus ipe ictus ē. ꝛ ita subi
tus. sic ꝛ alteratiōis motus ipm̄ cōcomitās
Simili mō ꝯtingit cū veloci ꝛ quasi subi
ta diuisione corpis homis. ꝛ motu altera
tionis illaꝫ diuisionē ꝯcomitātis in subito
occisis. ¶ Ad quintū dicendū. sicut tactū ē Ad 5
supra. ꝙ ꝯsanguitas humane plis ad pa
rētes: nō attēdit̃ penes hoc ꝙ aliqua forma
substātialis que erat in parte trāseat ab ip
so in plē. hoc eī̄ est impossibile ꝙ forma ea
dē que actu ē in vna materia: migret vel trā
seat i materiā aliā. Sed ꝟtus in semie deci
so adiuta ꝑ virtutē celesteꝫ: ꝛ maxime solis
inducit dispositōes vltimas: sine quibꝫ ani
ma nō vnit̃ materie. immo in termino vlti
mo alteratōis anima rationalis inducitur
a deo creata: homis realiter cōstitutiua. Et
iō dicit phus. ꝙ hō generat homineꝫ ꝛ sol.
ergo hō qui generat corpo dicit̃ pater. ꝛ qui
generat̃ corpo dicit̃ filius. ꝛ qui ab eodē ge
niti corpo dicunt̃ fratres. ꝛ sic de alijs cōsan
guineis fm̄ gradus. ¶ Ex his patet ꝙ ratio
ne generationis siue ꝑpagatōis carnalis ē
nexus ꝯsanguitatis in homibus Ad gene
ratōem ꝟo in muliere spectat materiā dispo
sitā ac ꝑparatā exhibere. ad generatōem vero in mare ꝑ virtutē actiuā in semine deci
so illam materiā sic exhibitā a muliere que
primo ē sub forma substātiali impfecta: vt
puta sanguinis informati disponēdo mo
tu alteratōis: donec (ꝑut dictuꝫ ē) i termino
alterationis vltime inducant̃ dispositiōes
tales complete: cū quibus in materia indu
catur anima rationalis a deo creata. Hinc
ē ꝙ omēs homines dicunt̃ fuisse in lumbis
Ade fm̄ rationē seminalē. q2. s. ꝑ virtutē se
minis existentē in lumbis eius ꝑmo ꝛ ꝑ a
ctionē eius alioꝝ ab ipso genitoꝝ vsqꝫ ad
vltimū lege ꝯcupiscētie in esse productum
Omēs aliq a xp̄o sunt ab ipo Adā in esse ꝑ
ducti. Sed corpus xp̄i nō dicit̃ fuisse i lum
bis Ade vel Abrae fm̄ rationē seminaleꝫ.
q2 nō fuit formatū ꝑ ꝟtutē semis. et tamen

dicis ibi fuisse fm corpulentã subaz.p tãto qz btã virgo Maria ſq fuit ibi ſicut alij fm rationẽ ſeminalẽ exhibuit materiã. vñ p virtutez ſanctiſpũs formabat ſupradicto mõ corpus xpi. Igit corpus Xpi nõ fuit ibi fm rõem ſeminalẽ. quia corpus xpi nõ fuit virtute ſemis formatũ: corpus tamẽ vginis fuit formatũ p virtutem ſeminis exiſtentẽ in Adaz ꝛ Abraã. Et quia ipſa ſic producta exhibuit materiaz vñ formabatur corpus xpi fuit in lumbis eorũz virtualiter quo ad corpulentã ſubſtantiã. licet nõ fm rõem ſeminalẽ. ꝛ iõ certe xps mediante btã vgine ꝛ alijs a quibꝫ ipẽ fm rõez ſeminalẽ deſcẽdit:

Ad Galath.iij. dr ſemẽ Abraam. fm illud aplĩ. In ſemine tuo qui ẽ chriſtus. Ex his pz ꝙ filij a parẽtibꝫ nihil aliud debẽt hr̃e niſi ꝙ ab ipſis deſcẽdãt mõ pdicto p generatiõem. ꝛ illud nõ ẽ ↄtra poſitiõez de vnitate formaꝝ. imo pulcherrime ſaluatus fm ipaz. vt pz ex dictis

Ad 6 ¶Ad ſextũ dicẽdũ. ꝙ ſicut dictũ ẽ.ſ. ꝙ deus rõne ſue potẽtie īfinite nõ indiget motu alteratõnis medio ad hoc ꝙ pducat ſuũ effectũ i eẽ. ꝛ iõ licet i pductõe hũani corpis indigeat natura pticularis motu alteratõis: imo multis alteratõibꝫ ad h̃ ꝙ tãdẽ iducant diſpões ille qbꝫ aĩa a deo creata infundit deinde tñ in termino motus localis quo illi ſanguies puriſſimi ad locũ generatiõis ſũt delati ſine aliquo alteratiõis motu ſucceſſiuo medio: potuit inducere ꝛ iducit pfectas diſpões cũ qbꝫ aĩa illa btã ab ipomet deo eodẽ inſtãti creata corpi xpi infundebat deo nec eidẽ rotũ ordinẽ eſſe pfecti. ꝙ.ſ. ſit ens. ꝛ ꝙ ſit corpus. ꝛ ꝙ ſit corpus aĩatũ aĩa humane nature ſic ineffabilit pducte ī ipo inſtãti eodẽ vniebat filius dei i vnitate pſone cõicãs.ſ. ſuã ſubſtantiã eidẽ: vt ſic ſit vna pſona xbi dei ſubſiſtẽs i duplici natura hũana.ſ. ꝛ diuina: ipſi ſoli deo honor ꝛ gloria: p infinita ſeculoꝝ ſecula.

Articulus tricesimustercius.

Itẽ.q.lxxix.ar.vj. in rñſiõe pncipali dr. ꝙ ſi memoria accipiat ſolũ p vi ↄſeruatiua ſpẽꝝ: optet dicere memoriã i pte itellectiua ec. Si vo de rõne memorie ſit ꝙ obiectũ ei9 ſit pteritũ vt pteritũ: ſic mẽoria nõ ẽi pte itellectiua ſed i ſenſitiua tm̃: q̃ ẽ apphẽſiua pticulariũ. pteritũ em̃ vt pteritũ. cũ ſignificet ſub determinato tpe ad ↄditionẽ pticularẽ ptinet.

Correptorium

Ex hac poſitiõe neccario ſequit error.ſ. ꝙ angeli nõ habeãt memoriã pteriti. ꝛ p ↄſeqns nec certã cognitiõez. qd videt erroneũ. ꝛ i p iudiciũ eoꝝ ꝛ nr̃m quoꝝ hñt cuſtodiã: ꝛ iõ dicẽdũ ẽ. ſiue mẽoria accipiat p potẽtia itellectiua ſpẽꝝ ↄſeruatiua: ſiue p actu mẽorandi pteriti vt pteriti: nõ ſolũ ẽ memoria i ſenſitiua. tũc em̃ nõ eſſet i angelis i qbꝫ nõ eſt aliqua vis ſenſitiua. Q, autez angelus nõ tm̃ habeat memoriã intellectiuã: ſz etiã pteriti vt pteritũ eſt: pz Thob.v. vbi dicit Raphael angelus. Noui viã que ducit in Rages ciuitatẽ medoꝝ: ꝛ oĩa itinera ei9 frequẽter ambulaui ꝛ manſi apud Gabelũ. Et in eodẽ.xij. Qñ orabas.ſ. cũ lachrymis: et ſepeliebas mortuos ꝛc. ego obtuli oratõz tuam domio. Et Dañ.x. dicit. Angelus princeps regni pſaꝝ reſtitit mihi vigintiuno diebus. Ex quo ptz ꝙ memoria ſiue accipiat p vi ↄſeruatiua ſpẽꝝ ſiue p actu memorãdi pteritũ: dꝫ poni nõ ſolũ i pte ſenſitiua: ſz etiam i pte itellectiua. ¶Ad illud qd p rõe inſinuat.ſ. ꝙ apphẽſiua ſenſitiua ẽ pticulariũ ſub hic ꝛ nũc. ꝛ tale ẽ pteritũ vt pteritũ. Dicẽdũ ꝙ nõ ſolũ ſenſitiua apphẽdit pticularia ſub hic ꝛ nũc. ſz etiã intellect9 ꝛ recordatio. nec dĩt intellect9 a ſenſu i h̃ ꝙ ſenſus apphẽdit ſingularia. itellect9 vo vlia abſtracta. ſz i h̃ dñt ꝙ ſenſus apphendit ſingularia ſola intellect9 aũt vlia nõ ſola: ſz etiã pticularia alr̃ angel9 ꝛ aĩa ñ apphẽderẽt xpm cũ ſit qdã ſingulare. ꝛ ipſi nõ habeãt potẽtiã ſenſitiuã. cui9 ↄriũ hꝫ Joha.xvij. Hec ẽ em̃ vita eterna vt cognoſcãt te. Itẽ ex hac poſitione ſeqret ꝙ aĩe iã bte nõ hrent memoriã paſſionis xpi. nec eſſent memores alioꝝ bñficiorũ pticulariũ iã pteritoꝝ ꝛ peccatoꝝ ſuorũz ꝛ ita nõ eſſent grate deo in reddẽdo ei gratias p remiſſione peccatoꝝ ꝛ exhibitõne bñficioꝝ. quod ẽ plane erroneũ. ¶Si aũt opponat ꝙ phs nõ ponit niſi mẽoriã ſenſitiuã vt i li. de mẽoria ꝛ remiſcẽtia dicit: loqns de memoria ꝙ ẽ p ſe ꝛ pmo ſenſitiua. intellect9 aũt p accidẽs: rõ ſupponit falſuz. qz phs i magnoꝝ moraliũ.c.xix. dicit memoriã i vi rõem habente. ¶P. Aug. plane ponit mẽoriã itellectiuã.x. de trini. ca.xiij. ꝛ.xv. ꝛ li.vij. ca.xxj. ꝛ xxij.

Reſponſio ad hec

ꝭm Tho. Ex dictis supra ar. ij. qualiter in/
tellectus noster singularia cognoscit. ⁊ qua
liter nõ satis euidẽter pꝫ rñsio ad oĩa hec
que obijciunt: si simul cũ hoc attendamus
ꝙ aliter angelus ⁊ aliter intellect⁹ nr̃ cogno
scit ista singularia materialia. angel⁹ eñ co
gnoscit ea directe sicut sunt ꝑ spẽs innatas:
q̃ repñtãt rẽ omĩno sicut ẽ i se: intellect⁹ no
ster intelligit directe vlĩa a cõdicionib⁹ ma
terialib⁹ abstracta: sicut pꝫ ꝑ phm ⁊ ꝯmẽta
torẽ vbiq̃. singularia aũt cognoscit indire/
cte ꝑ ꝯuersiõꝫ vel reflexiõꝫ ad fãtasmata. ꝓ
pter qð si i pte intellectiua nobis nõ sit po/
nenda mẽoria vt respiciat p̃teritũ vt p̃teritũ:
sicut Tho. dicit hic. eo ꝙ intellect⁹ nr̃ abstra
hit ab hmõi ꝯdiciõib⁹. nec cognoscit hmõi
nisi idirecte mõ p̃dicto. nõ iõ sequit ꝙ ange
lus nõ possit p̃teritũ cognoscere vt p̃teritũ:
cũ ip̃e alio mõ apphẽdat ꝑ spẽꝫ. s. q̃ rẽ repñ
tat directe sicuti ẽ ꝑ oĩa. Uñ obiectio ista
cui principaliter innitunt vana ẽ ⁊ risu di/
gna. ¶ Et quod dicũt respondẽdo ad ratio
nẽ Thome. nulli dubiũ quin sit falsum: ⁊
manifeste ꝯtra phm. ꝯmẽtatorẽ ⁊ Boeciũ.
f. pðster. qui ait singulare dũ sentit. vniuersale dum
itelligit. Hec manifesta sunt ex dictis. s. ar
ti. ij. ¶ Ad illud quod si in pte intellectiua
nõ esꝫ memoria p̃teriti vt p̃teritũ. tũc ani/
me btẽ nõ haberẽt passionis xp̃i ⁊ alioꝝ bñ
ficioꝝ p̃teritoꝝ memoriã. Dicenduꝫ ꝙ ani
me sepate beate i verbo vidẽt res nõ solum
abstractas: sed sub oĩ ꝯdicione quaꝫ ha
bent ⁊ habiture sunt vel ꝑus habuerũt i re
rũ natura. Uñ obiectio illa nulla ẽ. Loq̃n/
do tñ de naturali cognitõe aĩe sepate q̃ cõ
munis est btis ⁊ nõ beatis. Dicendũ ꝙ mo
dus intelligẽdi i animab⁹ sepatis ẽ ꝑ influ
entiã speciez a deo. ⁊ ꝭm istũ modũ habet in
tellectus ip̃a singularia: sicuti sũt cognosce
re. Sicut eñ de⁹ ip̃e ꝑ suã eẽntiã inq̃tuꝫ est
causa vniuersaliũ ⁊ indiuiduãtiũ p̃ncipio
rũ cognoscit vlĩa ⁊ singularia. ita sube sepa
te ꝑ spẽs imp̃ssas que sunt quedã ꝑticipate
similitudines illius diuine eẽntie pñt vlĩa
et singularia cognoscere. Hec tñ ẽ drña int̃
angelos et aĩas sepatas ꝙ angeli ꝑ hmõi
spẽs ꝓpt̃ efficaciã sui intellect⁹ nõ solũ natu
ras i spãli cognoscere pñt: sꝫ etiã ꝯdiciones
idiuiduales q̃scũq̃ i eisdẽ: aĩe ṽo sepate q̃/
rũ naturalis cognitio ẽ impfectior ⁊ ꝯfusior
ꝭm modũ nature sue: non pñt ꝑ hmõi spẽs
cognoscere nisi illaꝝ reꝝ cõdiciones indiui
duales ad quas cognoscẽdas q̃dãmõ dete

minant vel ꝑ p̃cedẽtẽ cognitõꝫ vel ꝑ aliquã
affectionẽ vel ꝑ habitudinẽ naturalẽ vl' di
uinã ordinatiõem. q2 oĩe qð recipit in ali
quo detinet in eodẽ ꝑ modum recipientis.
Ista ẽ doctrina san. Tho. vbi docꝫ qualiter
anima separata cognoscat singularia pte pri
ma. q. lxxxix. ar. iiij. ex quib⁹ pꝫ q̃liter soluũ
tur oĩa obiecta istoꝝ. ¶ Q2 ṽo tandẽ dicũt
Aug. ⁊ phm posuisse memoriã in vi rõem
habente siue intellectũ. Dicẽdũ ꝙ habet in/
telligi de memoria ꝓut sumit ꝑ vi speciez in
telligibiliũ ꝯseruatiua: vel inq̃tũ intellect⁹
põt cognoscere hmõi p̃terita vt p̃terita idi/
recte ꝯuertẽdo se ad fantasmata.

Rticulus trice

a simusquart⁹. Itẽ. q. lxxxij. ar. iij. i
rñsiõe p̃nci. dicit. ꝙ itellect⁹ et vo
lũtas si ꝯsiderẽt ꝭm se: sic intellect⁹ ẽ eminen
tior. ꝭm quid aũt ⁊ in ꝯparatione ad alteruꝫ:
voluntas inuenit interduꝫ altior q̃ intelle
ctus: eo ꝙ obiectũ volũtatis in altiori inue
nit q̃ obiectũ intellectus.

Corruptorium

Hoc videt nobis falsuꝫ. ⁊ añcedẽs ad mul
ta falsa. licet nõ videat directe ꝯtrariũ fidei vl'
bonis morib⁹. Dicit eñ Ans. i libro de cõce 1
ptu ṽginali ⁊ originali pctõ. ca. iiij. Si de
actionib⁹ volũtarijs q̃ iniuste sunt arguant
membra et sensus corporis quibus fiunt: re/
spondere possunt. Deus subiecit nos: ⁊ po/
testatẽ que in nobis est voluntati vt ad ei⁹
imperiũ nõ possumus nõ mouere: et facere
quod ipsa vult. ⁊ ita nõ possumus nec debe
mus nõ obedire domine quã nobis dedit
deus. Et infra sequẽti ca. Uolũtas cui sub/
diti sunt oẽs volũtarij motus toti⁹ homis.
Hec auctas attribuit dominiũ volũtati: et
nõ rõni. Itẽ melioris ⁊ supioris est vti dete 2
rioribus ⁊ inferioribus. Hoc videmus ad
sensum: in quib⁹ naturalis ⁊ debitus ordo
seruat. Et ꝯmẽtator. vj. ethi. sup illð. Post
q̃ ergo dictũ ẽ duas esse ptes ⁊c. Qualit' in
quit deterius meliori vtet. Sed voluntas
vtit rõne ⁊ ceteris potẽtijs anime: vel eñ ẽ
assumere aliq̃d in facultatẽ volũtatis ꝭm
Aug. x. de tri. ca. x. ergo volũtas ẽ supior in
tellectu ⁊ ceteris potẽtijs aĩe. ¶ Itẽ illud est 3
melius cui⁹ pfectio ẽ melior sicut dicit ꝯmẽ.
in fine ꝓlogi. vj. ethicoꝝ. Qualit' inquit nõ

est melior melioris virtus et ꝑfectio. Sed
charitas que ē ꝑfectio volūtatis ē optima
virtus ⁊ ꝑfectio: sicut dicit Aug. de trinita-
te. libro. xv. ca. xvij. ⁊ ca. xviij. Dilectio inquit
dei diffusa ē in cordibus nostris ⁊c. Nullū
ē igit̄ isto dono excellētius. quod solū divi
4 dit inter filios regni ⁊ filios ꝑditionis. ¶ Ph.
phus dicit. iij. thopicorū. De magno bono
⁊ magis ꝯferēte melius ē quod oēs eligūt
ꝙ quod nō oēs: ⁊ quod plures ꝙ qđ pau-
ciores. Sed bonū oīa appetūt: vt ipe di
cit i eodē ca. ⁊ iij. top. ⁊. j. ethi. sed nō oīa
appetūt verū ꝑ se loquēdo. sed sola rationa-
lia. ergo bonū melius ē ꝙ verū. ergo ē obie-
5 ctum melioris potētie. ¶ Item meliori ob-
iecto respōdet nobilior potētia vt videt̄. et
dicit Aug. i quadā epistola ad Nebridiū.
scz ꝙ mēs atqz intelligētia oculis atqz vul-
gari aspectu meliores sunt. quod nō eēt ita
nisi meliora essent illa q̄ intelligimus ꝙ illa
que discernimus. sed si discernim⁹ verū a bo
no. scḋm qđ ꝑ rōem separata sunt: videt̄ bonū
melius eē ꝙ verū. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nobili⁹. ꝙ bo
nū scḋm ꝙ bonū ē obiectū melioris potētie ꝙ
verū scḋm qđ verū. Et ita volūtas erit nobili-
or itellectu. ꝓbatio assumpte: bonū scḋm qđ
bonū ē bonū ꝑ se: verū aūt scḋm ꝙ verū nō est
bonū nisi ꝑ bonū: sed illud ē melius quod
ē bonū ꝑ se ꝙ illud quod est bonū ꝑ aliud
6 ergo bonū ē melius vero. ¶ Itē qn multi
ꝯveniūt ⁊ cooperant̄ sibi i ꝑparatione alicu
ius maleficij: ille cui magis imputat̄ repu-
tat̄ magis principalis ⁊ cōuectus. vñ ⁊ prin
cipalius trahit̄ in causam: sed oē peccatū
reputat̄ vel imputatur maxime voluntati.
ergo volūtas ē ꝑncipalior i peccato ꝙ intel
lectus. Verbi gratia. Incredulitas siue per
fidia mag̃ imputat̄ volūtati ꝙ intellectui
Joh. xij. ꝑpterea nō poterāt credere: quia
dicit verū. Et dicit Aug. ⁊ Chris. Nō pote
rāt. id ē nō volebāt. Chris. omelia. lxviij. ⁊
Aug. omelia. lj. Si a me querat̄: quare nō
poterāt? Respōdeo. qꝛ nolebāt. ¶ Rō autē
quā Tho. ponit ad ꝯfirmatōē sue opini-
onis ē talis. Obiectū intellectus ē simplici
us ⁊ magis absolutū ꝙ obiectū volūtatis.
qꝛ rō boni ē obiectū intellect⁹. ⁊ ipm bonū
appetibile ē obiectū volūtatis ⁊ rō boni sim
plici⁹ qd ē ꝙ ipm bonū. ⁊ nos dicim⁹ itē ꝯtra-
res hāc: obiectū intellect⁹ ē simplici⁹ ꝙ obie
ctū volūtatis. qꝛ rō boni ē obiectū itellect⁹
⁊ ipm bonū appetibile ē obiectū volūtatis
Dico ꝙ ita bñ ⁊ mag̃ ꝑ se ē rō boni obiectū
volūtatis. ꝙ ipm appetibile. cui⁹ ꝯtrariū ip
se supponit. ⁊ hꝫ pꝫ sic. ꝯstat eīm ꝙ eēntia bo-
ni quā ipe vocat rōē boni: veri⁹ ē eēntiali⁹
ē ipsi bono ꝙ quicqd nō ē eēntia boni. eēn-
tia eīm vniuscuiusqz rei ē illud qđ ꝑ se ⁊ pri-
mo signat̄ ꝑ nomen rei. si ḡ eēntia boni ē ipa
rō boni verissime: ē ipm bonū verissime. ⁊ il
lud qđ ē verissime bonū ē verissime obiectū
volūtatis. Sequit̄ ḡ necessario ꝙ eēntia boni
hoc ē rō boni verissime ⁊ ꝑmo ⁊ ꝑ se sit obie
ctū volūtatis. cui⁹ ꝯtrariū ipm supponit.

Responsio ad hec

scḋm Thomā. Isti si solutionē istius questio
nis et proxime sequētis inspectā bono ocu-
lo intellexissent. nūꝙ istam positionē falsā
⁊ ad multa falsa antecedentē asseruissent.
Verba ergo Thome in supradictis duabꝰ
questionibꝰ inspiciātur. ⁊ oīa ista que ob
ijciūt nullius momēti apparebūt. ¶ Ad ꝑ- Ad 1
mū ergo ꝑut ipe docet ibidē sic dicēdū. Ali-
quid mouere dicit̄ dupliciter. Uno mō vt
finis: sicut finis mouet efficientē. ⁊ hoc mō
intellectus mouet voluntatē. quia bonū i-
tellectus ē obiectū voluntatis. ⁊ mouet ip-
sum vt finis. Alio modo dicit̄ aliquid mo
uere ꝑ modū agentis: sicut alterās mouet
alteratū ⁊ impellēs impulsum. ⁊ hoc modo
mouet voluntas intellectū ⁊ alias oēs vi
res anime: prout dicit Anselmus. ergo si-
cut voluntas ē quo ad quid nobilior. quia
mouet. ita quo ad aliquid ē minus nobilis
inquātū mouet̄. sed simpliciter loquēdo rō-
ne obiecti magis absoluti ē intellect⁹ nobi- Ad 2
lior: ꝑut dicit Tho. ¶ Ad. ij. etiā dōm ꝑut
docꝫ ipe tho. vbi. s. ꝙ itellect⁹ ꝑt duplr̄ ꝯside
rari. vno mō scḋm ꝙ ē apphensiu⁹ entis ⁊ veri
vlis. Alio mō scḋm ꝙ ē quedā ꝑticularis po-
tētia hñs actū determinatū. Et sic volūtas
duplr̄ ꝯsiderari pōt. Uno mō scḋm cōitatē
sui obiecti: ꝑut ē appetitiua boni ꝯmunis.
Alio mō scḋm ꝙ ē qdā potētia determiata ha-
bēs actū determinatū. Si ergo intellectus
et voluntas comparentur ad inuicem scḋm
rationē ꝯmūitatis obiecti vtriusqz. sic intel
lectus simplr̄ ē altior ⁊ nobilior voluntate.
qꝛ simplr̄ loquēdo rō boni intellecta que est
obiectū intellectus ē quid simplicius ⁊ ab-
soluti⁹. atqz abstractus. vtpote habens eē i
ipo intellectu bono cōi quod ē obiectū vo-
lūtatis scḋm esse quod habet in re extra. Ve-
rū eīm ⁊ falsū que sunt obiectū intellectus

sunt in anima. Sed bonū ꝛ malū que sunt
obiectū voluntatis sunt in re extra. Inter/
dū tamē ↄtingit ꝙ bonū ꝛ fm esse quod ha
bet in se ē simplicius ꝙ ratio eiusdem boni
intellecti que habet esse i intellectu. tale bo
nū vtrīqꝫ ē deus. ꝛ respectu huius obiecti (p/
ut docet Thomas) vel probat ꝙ voluntas
sit nobilior intellectu: vniuersaliter tamē et
simpliciter loquēdo: intellectus sub ista cō/
sideratōe debet nobilior dici vt dictū ē. Si
autē ↄsideret intellectus fm ↄmunitatē sui
obiecti. ꝛ volūtas fm ꝙ ē quedā determina
ta potētia: sic etiā intellect⁹ ē nobilior ꝛ alti/
or: eo ꝙ cōprehēdit sub ↄmunitate sui
obiecti. s. entis ꝛ veri vniuersalis ipsā vo
luntatē ꝛ actum eius ꝛ obiectū sicut alia in
telligibilia specialia: vt lapidem. lignū ꝛ hu
iusmodi que cōtinētur sub ratione entis et
veri. Si autē consideret volūtas fm ↄmu
nē rationē sui obiecti quod ē bonū in cōmu
ni. ꝛ intellectus vt ē quedā res: ꝛ potētia spe
cialis: sic sub isto obiecto volūtatis cōtinet
intellectus ꝛ eius actus quod ē intelligere:
ꝛ eius obiectū quod ē verū: sicut alia bona
specialia. ꝛ fm hoc est ipsa voluntas altior
ꝛ nobilior. ꝛ fm hoc vtitur ipso intellectu ꝛ
actu eius ꝛ obiecto eius sicut aliis bonis p/
ticularibus: amādo scꝫ ipsa ppter deū qui
ē fons ꝛ origo omniū bonoꝝ. Sub ista igi/
tur ↄsideratione qua volūtas dicit vtēs di
cit ꝛ nobilior: alia tn̄ ↄsideratōe ꝛ simpliciter
loqndo intellect⁹ ē superior: vt pꝫ ex dictis.
Ad 3 ¶Item dicēdū (sicut dicit Tho. ꝛ tactū ē su
pra) ꝙ i ↄparatōe ad obiectū aliquod quod
ē nobilius: cuiusmodi ē deus: in quem prin
cipaliter inclinat charitas: nihil prohibet:
immo necesse est ponere ꝙ voluntas sit sub
limior propter rationē predictā ꝛ nihilomi/
nus simpliciter loquendo: vt dictum est in
Ad 4 tellectus debet dici nobilior. ¶Ad quartū
dicendum. ꝙ proprie loquendo comparatio
non ē accipienda nisi inter aliqua duo di/
uersa que sunt eiusdē rationis. Verbi gra/
tia. Si hoc debeat dici illo albius: necesse ē
ꝙ albedo vtrīqꝫ cōueniat fm eandē ratio/
nem. Nūc autē bonū ꝛ verum conuertūtur
et sunt idem fm rem: sed differunt solum
fm rationē. Vn̄ ista comparatio nulla ē qua
dicit bonum melius vero. quoniā idipsum
est cui conuenit bonitas sub ratione vna: ꝛ
veritas sub ratione altera. ¶Notandū est
etiam ꝙ dicit Thomas vbi supra. ꝙ sicut
intellectus et voluntas possunt dupliciter

cōsiderari: sic verū ꝛ bonū. Si enī verū con
sideretur in sua cōmunitate: bonū contine
tur sub ipo vero: inquātū ipsum bonū est
quoddā speciale verū intellectus. Simili/
ter si ↄsideret bonum in sua cōmunitate: ve
rum continetur sub bono inquātū verū est
quoddā speciale bonū. Ex his apparet: ꝙ
he potentie suis actibus se includunt cum
obiectū vnius sub ratione vna includat in
fra obiectū alterius sub ratione altera: ꝛ e/
conuerso: vt ex dictis patet. ꝛ est satis pul/
chra doctrina. ¶Ad quintū dicendū sicut Ad 5
ad quartū. ꝙ inter bonū ꝛ verum: cum sint
idē re ꝛ differāt sola ratione: nulla est com/
paratio in bonitate: sed inter duo diuersa
prout in diuerso gradu rationē bonitatis
participāt bene cadit comparatio. Et cum di
cunt ꝙ bonū est bonū p se: ꝛ verū est bonum
nō nisi p bonum. ꝛ ita est bonum per aliud.
¶Dicendū ꝙ idem est quod ē verum: ꝛ qđ
est bonū: ꝛ eadem res realiter habet entita/
tem. veritatē ꝛ bonitatē. Qualis enī ē dis/
positio vniuscuiusqꝫ in entitate: talis ē eius
dem dispositio in veritate fm philosophū
ꝛ etiā in bonitate. nō igitur p aliud sed sub
alia ratione dicit aliquid verum et bonū.
¶Ad sextū patet responsio ex supradictis. Ad 6
Voluntas enī ea ratione qua mouet vt a/
gens: altior est intellectu. ꝛ sub hac ratione
pncipaliter ascribit sibi fructus vel defect⁹.
meritū vel demeritū motū ↄsequēs. ꝛ tn̄ est
simpliciter ipe intellectus sublimior. ¶Qđ Ad 7
do dicit septimo rn̄dēdo ad rationē Tho
me. ꝙ ipe vocat rationē boni essentiā boni:
ex falso intellectu eoꝝ pcedit. Rō enī rei in
intellectu nō est idē penitus cum ipsa re. ꝙ
uis sit expressa eius similitudo. Ratio igi/
tur boni vel alterius cuiusqꝫ intellecti ē eius
diffinitio ab intellectu cognoscēte rē ipa for
mata in ipso intellectu esse habēs. ꝛ differt
ab essentia rei sub esse quod habet i se. Nec
ē dicendū. ꝙ ratio boni in intellectu ē ipsa
essentia boni simpliciter: nisi sit sermo de illi⁹
boni essentia. ac ratione intellecta cui idē ē
esse simpliciter ꝛ a se ipo intelligi: cuiusmodi ē
deus. ppter qđ ipa rō dei a deo intellecta siue
similitudo dei que ē imago ac verbū eius: ē
verus deus: cui ē honor ꝛ gloria p infinita se
culoꝝ secula.

Rticulus trice
a simusquintus. Itē. q. lxxxv. arti.

vij. in respõsione ꝑncipali dicit. ꝙ quanto corpus ē melius dispositũ: tãto meliorē sortit animã. ⁊ loquit de aĩa intellectiua: vt pꝫ ibidē. Cuiꝰ ratio ē: q2 forma recipit in materia ſm capacitatē materie. vñ cũ in homibus q̃ habent corpꝰ nobilius sit materia capacior: nobiliorē sortiũtur aĩaꝫ ⁊ maioris v̾tutis ĩ intelligẽdo.

Corruptorium

Credimꝰ ꝙ loquat de meliori dispõsitõe ſm corpis ꝯplexionē: nõ ſm robur ⁊ velocitatē pulchritudinē vl' magnitudinē q̃ſi velit dicere corpus melius ꝯplexionatũ meliorem sortiri animã ⁊ aptiorē ad actiones intellectuales ⁊ morales. ⁊ putamus ꝙ hoc et bene ⁊ male possit intelligi. ⁊ dicimus ꝙ ĩ animabus humanis ſm se ⁊ a creatione sua ē differẽtia quantũ ad abilitates partis apprehensiue ⁊ motiue: siue quãtũ ad mores. Dicit em̃ mgr̃ libro. ij. sen. di. xxxij. pluribus inquit nõ irrationabiliter videt. ꝙ ex ipsa creatiõe aliq̃ue anime alias excellant ĩ naturalibus donis vt in essentia: alia alijs sit subtilior ⁊ ad intelligendũ abilior. quod nõ improbabiliter dicit: cum etiã in angelis constet ita fuisse. ⁊ hoc quod dicit magister ē sententia Hugonis libro tercio sententiarũ. ca. xxix. Huic sentẽtie attestari videtur Cõmentator sup illud primi de anima. ⁊ illi quãdo querũt loqui: mẽbra autē leonis nõ differũt a mẽbris cerui: nisi quia anima differt ab anima. Hoc etiaꝫ manifestũ ē in indiuiduis eiusdē speciei. ⁊ ideo diuersi sũt mores. His verbis insinuat Cõmentator ꝙ diuersitas mẽbroꝝ in animalibus diuersaꝝ specieꝝ ⁊ eiusdem speciei etiaꝫ causatur a diuersitate anime. ¶ Itē dicimus ꝙ anime humane diuersificant ĩ moribus ⁊ in alijs abilitatibꝫ penes diuersam complexionē corpis. Hinc ē ꝙ phus dicit libro scḋo d' anima. Duros carne ineptos mẽte. et molles carne aptos mẽte dicimus. Hinc etiaꝫ dicit libro de ꝓbleumatibus. ꝙ infirmi ſm mores sunt: quicũq3 in supabũdantijs caloris ⁊ frigoris existũt. Sic igit pꝫ ꝙ abilitates ⁊ mores aĩe humane habẽt causaꝫ: tũ ex cõplexione corpis. tũ ex natura eius. Cũ ergo dicit. Quãto corpus ē melius tãto meliorē sortit animaꝫ: si intelligat de melioribꝫ abilitatibꝫ ⁊ moribus anime: quatenꝰ causam habẽt ex complexione corpis credimꝰ ꝙ verꝫ dicat. Si autē intẽdat dicere. ꝙ solũ ex meliori complexione sit in animabus humanis melior aptitudo ad mores et operationes intellectuales: credimus ꝙ falsum est.

Responsio ad hec

ſm Thomã. De ista credulitate quaꝫ ꝓponũt nõ ē multũ curãdũ. Certũ ē em̃ si istud dictũ Thome recte intelligat habet veritatē. Nõ videt em̃ ꝙ due forme eiusdē speciei habẽt vnde in aliquo gradu differũt nisi ꝑ materiã. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs penes meliores vl' peiores dispositõnes. Si em̃ ex parte formarũ in se cõsiderataꝝ esset diuersitas ſm gradũ aliquẽ: iam nõ essent eiusdē speciei: sed differrẽt inter se formaliter: ⁊ essent ꝑ consequens diuersarũ specieꝝ. ¶ Quod ergo dicit magister sen. ⁊ Hugo. habet intelligi de gradu subtilitatis quē habẽt anime humane ex diuersa dispositione materie. ¶ Dictũ v̾o ꝯmentatoris nõ põt attestari sententie istorũ põnentiũ intellectus hũanos habere gradũ nature aliũ ab illo quē habẽt ꝓpter diuersaꝫ materie dispositõeꝫ. Ipse em̃ ponit licet falso. ꝙ intellectꝰ vnus numero ē ĩ omnibus homibꝫ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs nulla posuit differẽtiã in gradu nature. ¶ Q, v̾o ponit diuersitatē moꝝ ĩ indiuiduis eiusdē spẽi nõ ꝯcludit ꝙ põnat istam diuersitatē prouenire ex hoc ꝙ forme eoꝝ in specie ꝯueniẽtes rõe sui in gradu nature differãt. Hoc em̃ ē impossibile ⁊ contra phm manifeste. Videmꝰ em̃ (prout docet phs) ꝙ forme que differũt ſm gradũ nature necessario differũt specie. sicut em̃ vnitas addita numero cõstituit nouaꝫ speciē aliã a precedente: sic gradus nature ĩ formis subalibus si ē diuersus ad diuersaꝫ speciē ꝑtinet ſm phm: nõ plus pro ista horum credulitate dicere oportet: nisi ꝙ non intelligunt que loquantur: neq3 de quibus affirmant. 3. de aĩa

Articulus tricesimusſextꝰ

a

Itē. q. l[illegible] articulo. j. in responsiõe ad [illegible] dicit. ꝙ aĩa separata intelligit nõ solũ ꝑ spẽs ꝯseruatas: sed ꝑ species influẽtia diuini luminis participatas. quaꝝ aĩa fit p̃riceps sicut ⁊ alie sube separate: q̃uis inferiori modo. Vñ tã cito cessante ꝯuersiõe ad corpus ad supiora conuertit: nec tamen ꝓpter hoc

hec pticipatio nō ē naturalis. quia deus est
auctor: nō solū influentie gratuiti luminis
sed etiā naturalis. Sil'r habet eadē. q. ar.
iij. i mīsione pncipali. et questione eadē i re/
sponsione pncipali. articulo. iiij.

Corruptorium

Videtur nobis q istud ē falsum et occasio er/
1 roris. Ex hoc enī sequit q anime separate nō
vere patiant ab igne infernali. quia p eam/
dem speciem caloris ignis sentitur caliditas
ignis. et affligitur sentiens si sit calor excel/
lens. et vniuersaliter p eandem speciem sen
sibilis fit cognitio et lesio sentientis quādo
sensibile excedit. ergo si anime separate nihil
cognoscunt p species receptas. ergo anime
damnatorum nihil patiūtur ab igne infer/
nali. nec etiam demones. Frustra ergo in il
lum mittūtur et in illo detinentur. et frustra
pparatus est. De qua pparatione et missio/
ne Matthei. xxv. ¶ Item huiusmodi in/
2 fluentia specierum a diuino lumine: nullo mo
do fieret in animas damnatas: que omni
gratia sunt indigne: et que mittūtur in tene
bras exteriores. Si vero est naturalis vt ip
se insinuat: p hoc enī q anima auertitur a
corpore: cōuertitur ad superiora vt ipse dicit:
si pter hoc ē naturalis: tūc animabus cō/
templatiuis in raptu: quādo anima auerti
tur totaliter a corpore: et cōuertitur ad supe/
riora: deberent huiusmodi influxus specierū
vel omnium: vel saltem aliquarum fieri: vel
distincte vel saltem confuse. Constat autem
q nō sit istis nec sic nec sic. ergo nec illis ¶ Pre
3 terea. Si anime separate cognoscerent solum
p species sibi inditas in separatione. ergo ad
cognoscendū ea que aguntur apud viuos
procul positos ab eis: non esset necesse ali/
quam vel aliquas ipsarum mitti ad ipsos
viuos. quorū vtrūque ponit Augustinus in
libro de cura pro mortuis agenda: dicens.
Fatendum est nescire mortuos quid hic a/
gatur. Sed quid agitur hic: possunt scire
ab his: qui ad eos moriendo pergunt: non
quidem omnia: sed que indicare sinūtur au
dire. Possunt etiam ab angelis (qui rebus
que hic agunt presentes sunt) audire aliqui
mortui quid vnusquisque eorū debeat audire
iudicat cui subiecta sunt cuncta. et ita mitti
ad viuos aliquos ex mortuis. sicut ecōtra/
rio Paulus ex viuis in paradisum raptus
ē diuina scriptura testat.

Responsio ad hec

fm Tho. Si ea q̄ dicta sunt. ō. ar. xxxiij. at
tēdant illa obiecta facillime soluunt ¶ Pri Ad 1
mū tn̄ quod obijciūt: soluit p hoc quod di
ctū ē. ō. in responsione de loco penali demo/
nū. vbi declaratur qualiter anime separate et
demones puniūtur igne infernali. nō p hoc
q aliquid ipsis immittat ab eodem: sed p h
q demones quidem p speciē illius ignis sibi
innatā: et anime separate p speciem eiusdem si/
bi in sui separatione infusam cognoscunt si/
ue apprehendūt se esse in loco illo vel fore
eternaliter contra suā voluntatē. sup quo ve
rissime et summe affliguntur pter loci illi/
us deformitatem nature intellectuali inime
conuenientē. sicut patuit supra articulo xx
vj. ¶ Ad scd̄m dicēdū q ista influētia siue Ad 2
participatio specierum ē naturalis: sicut dicit
Thomas. nec sequit q huiusmoi influxus spe/
cierum fiat animabus contemplatiuorum in raptu:
quādiu sunt vnite necdum separate a corporibus.
quia sub ē immateriales actu separate pticipāt
huiusmoi specierum influentiā et nō alie: sicut do/
cet Thomas. vnde ista obiectio nō conclu
dit. ¶ Ad tertiū pur tactū ē: p3 p hoc quod Ad 3
dicit. ō i mīsione articuli. xxxiij. videlicet q a
cognitio naturalis anime separate ē imperfecti
or et confusior fm condicionē sue nature: quā co
gnitio naturalis angeli nō possunt anie se/
parate cognoscere determinare: nisi illarū rerū
condiciōes indiuiduales. ad quas cognoscē
das quōammō determinant vel p p̄cedentē
cognitōem. vel p aliquā affectōem. vel p natu/
ralem vel diuina ordinatōem. pōt igit cognitio
aie separate determinari ad cognoscēdū termi/
te q̄ circa nos sunt. fm q placet deo ordinā/
ti: siue mediātibus illis qui ad illos moriē
do pgūt. siue mediātibus angelis sicut di/
cit Aug. Nec tamē sequit ex hoc q anie se/
parate prius recipiāt aliquā speciē ab anima
bus ad se p mortē venientibus. vel etiam ab
ipsis angelis: sed p locutōem intellectualiter
fm dei ordinatōem sibi factā ab eisdem de/
terminatur eorum cognitio: vt species illa
infusa siue pticipata ab ipso deo sit i ratione
pncipij p̄sentare repn̄sentātis condiciones indi/
uiduales eorum q̄ hic sūt: sicut contingit q vn9
angelus ducit in actualē cognitōem alicu/
ius rei p locutiōem alterius. Non enī hoc
fit p speciei alicuius impressionem de no/
uo: sed p h q vn9 angel9 mediāte conceptu al

terius sibi ostēse p locutōez illā intellectua/
lem ordinat ad cognoscendū aliquid me/
diāte specie a pncipio sue creatōnis sibi in/
nata. quod pus actu nō cognoscebat p eā/
dē. ꝛ illud patebit infra cū erit sermo de an
geloꝝ locutione.

Articulus tricesimusseptimus.

a Irē. q. lxxx/ix. ar. ij. in respōsione principali dicit. ꝙ anima separata seipsam p seipsam cognoscit.

Corruptorium

Hoc nō videt rephēdendū tanq̄ fidei ꝛ bo
nis moribꝰ contrariū. sed alias videt nobis fal
1 suz. Dicit em̄ Ansel. monol. ca. lxiij. Nulla
negari ratōe pōt: cū mēs rōnalis seipaz co/
gitando intelligit imaginem ipsius in sua
2 nasci cognitiōe. ¶ Itē. cōmētator supra illud
iij. de anima. ꝛ etiā intelligit se sicut alia du
bitauit Aristo. de intellectu materiali vtrū
intellectiuū ē ex eo ꝙ ē ipse intellectꝰ aut ali
quo alio mō. Et infra paꝝ incipit determina
re: quod ē intellectiuū p intētionem in eo si
cut alie res intellecte. Hec sunt verba Cō/
mentatoris.

Responsio ad hec

sm Tho. Qualiter aūt aīa intellectiua cor
pori vnita intelligat se p species sui obiecti
sm sniaz phi ꝛ cōmētatoris sui: patet supra
i respōsione articuli. j. Anima vo separata sicut
habet consimilē modū essendi cū alijs separatis.
ita habet consimilē modū intelligēdi. Vn̄ si
cut essentia huiꝰ substā cū sit simplex forma
ꝛ penitus imaterialis. ꝛ sic sufficiēs ratio ac
principiū intelligēdi seipaz a pprio intelle/
ctu. sic essentia aīe separate ē sufficiēs ratio ac
principiū ꝙ seipaz p semetipam intelligat.
Ad 1 ¶ Ad primū ergo dictū ē supra in respōsio/
ne articuli pmi. Illa em̄ imago de qua loq̄/
tur Anselmus. nō ē ratio seu principiū in/
telligendi: sed potius se tenet ex pte obiecti
intellecti: cū sit sm Anselmū ipsa cogitatio
formata. ꝛ ipsa ratio rei intellecta. ꝛ intelle
ctu cognoscente expressa: vt patuit supra..
Ad 2 ¶ Ad scdm similiter ē respōsum supra ibi
dē. Non em̄ intendit phus vel Cōmenta
tor ꝙ intellectus intelligat seipsam p specie̅
ppriā a se genitā. sed p species sui obiecti vt
patuit ibidē.

Articulus tricesimusoctauꝰ.

a Irē. q. lxxxix. ar. vij. Vbi querit: an distantia localis im
pediat cognitiōem aīe separate: i rn̄sione pncipali dicit. Quidā posuerūt ꝙ anima separa/
ta cognosceret singularia abstrahēdo a sen
sibilibꝰ: sed abstractio spēꝝ a sensibilibꝰ fit
mediātibꝰ sensibꝰ ꝛ alijs sensitiuis potētijs
que in anima separata nō manēt. Intelligit
aūt aīa separata singularia p influxū a diui/
no lumie. quod quidē lumē equaliter se hꝫ
ad ppinquū ꝛ distās. Vn̄ distātia localis
nullo mō impedit cognitōz aīe separate.

Corruptorium

Ista positio tria falsa continere videt vel du
bia. Primū ē ꝙ anima separata nō intelligit
p abstractionē vel pceptionē a sensibꝰ. q: i
aīa separata manēt potētie sensitiue. ¶ Scdz
ē. ꝙ aīa separata cognoscit singularia p influ
xum a diuino lumine. ¶ Terciū ē: quia di/
uinū lumē equaliter se habet ad ppinquū
ꝛ distās. ppter hoc distantia localis nullo 1
mō impedit cognitiōem aīe separate. ¶ Pri/
mū videt nobis falsum: sic em̄ nihil pateret
tur a sensibilibꝰ p receptionē. quia vt ostē/
sum ē) p easdē spēs habet fieri sensitiua cog/
nitio. cū sensibilia pportiōabiliter se habet
ad sensuz. ꝛ sensibilis lesio cū excellit sensū.
ꝛ sic sequeret ꝙ nec anime mediocriū bono/
rū aliquā penā sentirēt ab igne purgatorij.
cuius contrariū omēs ponūt. Nec aīe valde
maloꝝ ab igne ꝛ aqua i inferno. cuiꝰ cōtra/
riū ponit fides Luc. xvj. vbi dicit saluator
ꝙ diuites epulo contra cruciatū flāme petit
guttā aque. Et Job. xxiiij. de reprobꝰ dicit
Ab aquis niuiū trāsiet ad calorē nimium. 2
¶ Cōtra scdm de cognitōe p influxū specierū
a diuino lumine: dictū ē paꝝ supra. requi/
re ibi. ¶ Scdm videt esse falsuz. ꝛ cōtra Aug. 3
libro de cura p mortuis agēda. Si em̄ loca
lis ppinquitas ꝛ distātia nihil operarent ad
cognitōez aīe separate: nihil pdesset aliquos
ex mortuis mitti ad viuos: ad cognoscēdū
ea que geruntur apud viuos. ꝛ ad denūciādū
ipsis qui remanēt i sedibꝰ suis. cuiꝰ contra/
riū ponit Aug. ¶ Itē. si distātia localis i nul 4
lo impediret cognitōez aīe separate. ꝛ constat ꝙ
impedit cognitōez aīe vnite: in quocūq̄ sta
tu ꝛ nature lapse ꝛ repate post resurrectōez
tūc pfectiorē cognitōem de rebꝰ hēret aīa se

parata que ē ī statu ⁊ dispositōne nō natu/
rali.s.sepationis a corpore q̄ȝ anima vnita
qn̄.s. est in statu ⁊ dispositōe naturali vnio/
5 nis cū corpe. hoc aūt ē impossibile.¶ P̄.si p
pter h̄ ꝙ lumē diuinū a quo īfluunt species
equaliter se hȝ ad ꝓpinquū ⁊ distās: distā/
tia localis ī nullo impediret cognitōem aīe
separate: tūc aīa separata ita equalr̄ cognosce/
ret futura sicut p̄sentia: quod falsum ē. Di/
cit em̄ Johes damas. libro.ij.ca.iiij. Futu/
ra quidē nec angeli nec demones nouerunt
multo minus anime separate.

Responsio ad hec

s̄m Thomā. Supposito ꝙ aīa separata in/
telligat p spēs infusas: vt.s. dictū ē ar.xxx/
vj. Manifestū ē ꝙ distātia localis nō pote
rit aīe separate cognitōem ī aliquo impedire.
Habēs em̄ spēm intellectualē alicui᷒ rei eā
intelligit localiter p̄ntē vel distantē. alioqn
3.de aīa nō esset verȝ quod ait phs. Intelligim᷒ cuȝ
volum᷒. Habētes igit̄ spēs reȝ sibi infusas
poterūt aīe separate cognoscere oīa quorū
sunt spēs ille: siue ꝓpinqua sint localiter: si/
ue distātia. ita ꝙ dicte spēs determināt mō
supra dicto in r̄sione ar.xxxvj. Nulluȝ er/
go falsum teneri ī ista responsione Thome.
Ad 1 ¶ Quod em̄ ī primis dicūt esse falsuȝ.s.ꝙ
aīa separata nō cognoscit res p abstractōeȝ
a sensibilib᷒ salua pace coȝ nō dȝ dici fal/
sum: quia abstractio nō fit nisi mediātib᷒
potentijs sensitiuis: put docet Tho. Et qd̄
obijciūt ↄtra hoc d̄ aīa separata que ab igne
sentit: ex falso ītellectu ꝓcedit: ac si natura
ītellectualis separata immutaret̄ ab igne ad
modū sensitiue ꝟtutis. qd̄ falsum ē. imo p
hoc dr̄ ignē sentire ⁊ ab eodē pati. q₂ cogno
scit seu apprehendit se alligari (vt ita loq̄r)
vel deputari tali loco ↄtra suam volūtateȝ
eternaliter. quod in verā et maximā penam
sibi cedit. quia ē maxime ↄtra voluntateȝ.
⁊ hec ē pena intellectualis nature separate si/
Ad 2 ue p ignē siue p aquā in inferno.¶ Secun/
dū de influxu speciez a diuino lumine. ↄtra
quod dicūt paȝ supra requirendū.s.ī r̄sio
ne ar.xxxvj. ē declaratū ⁊ ad obiecta contra
Ad 3 hoc r̄spōsum.¶ Tertiū quoqȝ quod ē ī ppō
sito p̄ncipale.s.ꝙ ꝓpinquitas vel distātia
nihil opat̄ ad cognitōem anime separate: nō
ē falsum: sicut patȝ ex his que dicta sunt in
r̄spōsionis hui᷒ p̄ncipio.¶ Ad p̄mū quod
obijciūt ↄtra hoc de Aug. dicendū sicut di/
ctum ē supra ī r̄spōsione ar.xxxvj. ꝙ huius
modi missio de q̄ loquit̄ Aug. fit nō vt ali/
qua spēs in anima separata recipiat̄ ab extra
sed vt cognitio anime separate quam p speci/
es influxas habet de hmōi singularib᷒ imp
fecte ⁊ ↄfuse aliqua ordinatōe naturali vel
affectione: vel etiā deo sic ordināte vt p talē
modū fiat determinet̄. sicut dictū ē ibidem.
¶ Ad scd̄ȝ dicēdū. ꝙ distātia vel ꝓpinq̄tas Ad 4
localis nihil facit ad cognitiōeȝ intellecti/
uā ī aīa corpi vnita: nisi quaten᷒ mediante
sensu accipit̄ ī principio. accepta autē specie
⁊ retēta: pōt intellectus etiam corpi vnitus
eque ī absentia sicut ī p̄sentia. sicut patȝ ex
pimētaliter oīb᷒. ⁊ eodē mō aīa separata se
hȝ ad spēȝ influxā sibi: ⁊ aīa post resurrectio
nē ad speciē vndecūqȝ acceptā.¶ Ad tertiū Ad 5
dicēdū ē. ꝙ aliud ē rē esse absentē loco᷒. ⁊ ali/
ud ipsam esse futurā. ⁊ p ↄsequēs nō eē. pro
pter quod cum nō entis nō sit species influ
xa in aīa separata. nec etiā aliquo modo acce
pta in angelo bono vel malo. Hinc ē ꝙ nul
lo mō pōt cognoscere futura q̄ nō sunt: nisi
deus qui oīa futura nouit p suā essentiaȝ
in quo oīa relucēt ipsis reuelēt. Illa vero
que sunt quorum habēt species: siue ꝓpin/
qua siue remota s̄m locū indr̄nter recogno
scere p̄nt: vt pȝ ex dictis.

Articulus tri

a cesimusnonus. Itē.q.xcv. ar.
iiij. ⁊ vltimo ī r̄spōsione p̄n/
cipali dicit. ꝙ premiū essentiale solū respon
det quātitati charitatis: nō quātitati opis
vllo mō: sed p̄miū accidētale.

Corruptorium

¶ Ad hoc nec auctoritatē nec rationē indu
cit. Hec fuit opinio seu error Iouiniani: si/
cut Hiero. dicit ī libro ↄtra Iouinianū: di/ 1
cēs sic. Si mihi opponis. quare iustus la/
borat in pace: aut psecutione si nullus per/
fectus aut maiora premia scias hic euȝ fa/
cere: vt nō plus quidem mereatur. Sȝ ne
perdat quod accepit: hoc beatus Hierony
mus reputat errorē. ⁊ reprobat codeȝ libro
p parabolam de decem talentis.¶ P̄. certum
est ꝙ habitus ordinātur ad actum vt ad fi 2
nem. ⁊ dantur propter actū. vt patet p pri/
mū ⁊ decimū ethicorū. Finis auteȝ est meli/ 5.meth.
or eo quod ē ad finem. Quod autē est me/
lius deus plus diligit ⁊ acceptat. Et quod

deus plus diligit τ acceptat plus remune-
rat. ergo plus remunerat ꝑpter actū chari-
tatis q̄ ꝑpter habitū. nō autē plus remu-
neraret si habitui charitatis rñderet p̄-
miū essentiale actui ꝟo accidētale. ergo ha-
bitui charitatis nō solū respondet premiū
essentiale: sed τ actui eius. immo magis q̄
3 habitui. ¶ P̄ sacra scriptura nō habitui sꝫ
magis opēn attribuit premia. quod nō fa-
ceret nisi magis premiū deberet opi q̄ habi-
ps.61. tui. Unde ps. Tu reddes vnicuiqꝫ ſm ope
ra sua. Et Matthei. xx. Uoca operarios
τ redde illis mercedē. Hec sunt verba co-
rum: quibus quedā ꝟba addūt que nō po-
tui intelligere ꝑpter corruptionē exemplarꝫ
ideo nō plus scripsi.

Responsio ad hec

ſm Thomā. Si attēdissent quod Tho.
loquitur ibidē de ope exteriori. τ nō de actu in-
teriori: ab impugnatōne ista cessassent hac
Ad 1 vice. Quod em̄ Hieronymus dicit esse er-
roneū: ab isto dicto Thome ē omino diuer
sum. Nō em̄ ponit Thomas q̄ homo nō
mereret laborādo. quod dicit Hieronymus
esse erroneū. sed intendit q̄ charitati τ eius
actui interiori debet premiū essentiale. vnde
qui plus habēt de charitate et eius actu in
teriori plus habebūt de p̄mio essentiali q̄ illi
qui plus laborauerūt. τ plura opa exercue-
rūt ex minori charitate. aliquod tamē gau
dium accidētale habebūt hi quod nō illi.
¶ Ex his patet rñsio ad secundū. Proce
Ad 2 dit em̄ ex falso intellectu: ac si Thomas di-
xisset q̄ premiū essentiale corrñdet habi-
tui charitatis soli circūscripto actu eius in-
Ad 3 teriori. quod falsum ē. ¶ Ad terciū dicendū.
q̄ scriptura attribuit p̄mia opibus. quia sūt
signa. actus et habitus charitatis interiorꝫ
cui debet premiū essentiale. Opibus ꝟo ip-
sis exterioribus debet p̄miū actuale vt dictū ē

Articulus qua

a dragesimus. Jrē. q. ciiij. ar. iiij. in
rñsione ꝑncipali dicit. q̄ nihil oi-
no in nihilū redigit.

Corruptorium

Hoc videtur error. quia gratia faciens gra
tum est aliquid in anima. τ tamen ipa pec-
cante penitus esse desinit. vel simul est cum
peccato mortali: quod est penitus erroneū.
Hoc etiā ē contra Aug. in pluribus locis:
vtpote in vndecimo de trinitate: manifeste
em̄ insinuat q̄ species in memoria: totaliter
deleri potest p oblivionē: hoc idē videt de lu
mine in medio. ¶ P̄. philosophus de somno
τ vigilia ponit experimentū. Ex quo vide-
tur q̄ signū vel species alicuius rei splendi-
de recepta in oculo corrumpit in nihil. Di
cit em̄. Si aliquis multo tempe respiciat
aliquem colorē albū vel aliū valde splē-
didum. τ demū claudat oculos: accidit vi-
sum videre talem colorem qualē primo vi-
dit. Deinde mutatur in puniceū. deinde
in purpureum. deinde in nigrum donec eua
nescat. Idem experimentū ponit Augusti-
nus. xi. de trinitate. ca. tercio. Sub his ver
bis plerūqꝫ cum attendimus quoqꝫ lumi-
naria donec oculos claudimus quasi versā
tur in conspectu: quidam colores lucidi. τ q̄
dam colores varie sese concomitātes. τ mi
nus minusqꝫ fulgentes: donec omino desi-
stunt esse. Nota q̄ dicit omino desistūt eē.

Responsio ad hec

ſm Thomā. Ad omia ista patet solutio ex
his que Thomas dicit in solutōe tercij ar
gumēti articuli istius. Accidētia em̄ cuius-
modi sunt omia que isti enumerāt nō sunt
entia completa cū nō subsistāt. sed quodli
bet eorū ē aliquod entis. Sic em̄ oculus di
cit ens. quia eo aliquid est. Un̄ licet aliqua
huiusmodi accidētia penitus euanescant:
nō tamē debet dici simpliciter q̄ aliquod ens
in nihilū redigat. τ tamē ꝑut subdit conse-
quēter eo mō quo sunt nō omino in nihilū
rediguntur: nō quia aliqua pars eorum re
maneat: sed q2 remanent in potentia ma-
terie vel subiecti. Per hoc patꝫ rñsio ad
obiecta: sicut patet intuenti.

Articulus qua

a dragesimusprimus. Jrē. q. cvi.
arti. vi. in responsione principali
dicit. Quicqd superiores angeli q̄ sunt i ple-
nissima pticipatōe bonitatis diuine a deo
recipiūt subiectis impartiunt.

Corruptorium

Hoc ē ꝯtra Esaiā. lxiij. Quis ē iste qui ve-
nit de Edom τc. vsqꝫ bosra. Glo. interlinea-
ris. Dicitur hoc in ꝑsona angelorum tanq̄

mysteriū incarnationis ignorantiū qui ſm aliā gloſam hoc requirebant ab alijs angelis: qui hoc etiā3 an incarnationē ſciebant. Nō ergo reuelauerāt hoc alijs ¶ Itē Eph. iij. Data ē mihi grā illuminare omes: que ſit diſpēſatio ſacramēti abſcōditi a ſeculis: vt innoteſcat in celeſtibus ꝑ eccleſiā3 multiformis ſapientie dei. Glo. Per hoc attribuit aliquid angelis: qui multa ſecreta in his didicerūt. Alia autē gloſa ibi dicit. ꝙ angeli hec ſecreta incarnationis cognouerunt. Et alia gloſa concordat. Ergo inquit que dicta ſunt illis angelis qui maioris dignitatis ſunt. ꝛ ꝑ quos nūciata ſunt: cognita fuerūt ex parte: vt ꝑ ore familiaribus ꝛ nūcijs: nō illis angelis qui minoris dignitatis erant cognita fuerunt. Ex quo patet. ꝙ ſuꝑiores nō omia que a deo ꝑcipiūt inferioribus impartiunt. quia hec ꝑ experientiā poſtea didicerūt ꝛ addiſcūt. ¶ Itē in cōmento ſupra ſeptimo ca. cele. hierarchie dicit Saluatore ſm carnē aſſumptā in celis aſcendēte quibuſdā angelorū3 humanitatis exaltationē ignorātibus ꝛ dicētibꝰ. Quis ē iſte
ps.21. rex glorie. ab angelis amplius illuminatis dictū ē. Dominus virtutū ipſe ē rex glorie.
2 ¶ Item ibidē Hugo dicit ſuper quinto ca. Superiores omniū illuminationes ꝛ virtutē inferiorū habēt. Sed inferiores ſuperiorū ordinū illuminationē ꝛ virtute3 omino nō habēt. Et ſequit. Illuminatōnes intelligimus i cognitōe veritatis. virtutes ꝟo i amore bonitatis ꝛ ꝑfectōe opis. ¶ Ratio ꝟo ſue poſitionis ē. ꝙ de ratōe boni ē ꝙ cōmunicent ſe alijs. ꝛ inde ē ꝙ agētia naturalia ſiue corporalia ſimilitudinē ſuā alijs tradūt quantū poſſibile ē. quanto ergo aliqua agentia in participatōe diuine bonitatis plꝰ ꝯſtitutunt: tāto magis ſuas ꝑfectōes i alios transfundere nitunt. ꝛ iō angeli ſuꝑiores ꝛc. Rn̄ſio. nō ē ſimile. quia agēs corꝑale agit ꝯmunicādo ſuā bonitatē vel ſuā ſimilitudinē ꝑ nature neceſſitatē. angelus autē ꝯmunicat ſuam ꝑfectionē ꝑ voluntatē. ꝛ ideo nō ꝯmunicat neceſſario totū: ſed quantū vult: ꝛ decet alterū recipe. Et q: decet ſuꝑiores plura cognoſcere ꝛ poſſe q̄3 inferiores. ideo ſuperiores nō ſemꝑ quod a deo recipiūt inferioribꝰ impartiunt.

Reſponſio ad hec

ſm Thomā. Q, angeli ſuꝑiores ea que a deo ꝑcipiūt inferioribus impartiūtur: probat Thomas ꝑ auctoritatē Gregorij ꝛ Dionyſij. Et ad argumenta iſta de angelis: q̄ dicūtur ignoraſſe myſteriū incarnatiōis: reſpondet ꝑ hoc quod dicit in reſponſione ſecūdi argumēti iſtius articuli. quia nō eſt intelligendū: vt ipſe dicit ibidē: ꝙ angeli inferiores penitus ignorauerūt myſteriū incarnationis. Sed quia nō ita plene cognouerūt ſicut ſuꝑiores. ꝛ ideo in eius cognitione poſtmodū ꝑfecerūt: dū illud myſteriu3 impleret. Sic ergo habēt intelligi iſte gloſe: et hoc qd̓ adducūt primo de Hugone. ¶ Qd̓ ꝟo adducūt ſecūdo de Hugone ꝑ Thoma facit. Dicit em̄ Thomas. ꝙ ſuꝑiores angeli habent nobiliori mō in ſe quod cōmunicāt inferioribus minus ꝑfecte illa eadē ꝑticipātibus. ꝛ ponit exemplū de ſciētia mgrī: que nobiliori modo ē in ipſo q̄3 in diſcipulo cui eandē ſcientia3 cōmunicat. ¶ Quod Ad 1
tandē dicit ad rationē Thome nō multu3 valet. quia decet ꝙ ſuꝑiores angeli ꝑfectiones ſuas inferioribus cōmunicent ſm gradū capacitatis eorundē. vn̄ ſuperiores hoc volūtarie faciūt. Et ideo recte dicit Thomas ꝙ ſuꝑiores ea que a deo ꝑcipiunt inferioribus impartiunt. Ad 2

Rticulus quadrageſimuſſecundus.

a Jic. q. cviij ar. iiij. diſputat: vtrū diſtātia localis aliquid operet in locutōne angeli? Et i reſpōſione ꝑncipali ita dicit. Locutio angeli i intellectuali opere ꝯſiſtit. Intellectualis autē opatio angeli omino abſtracta ē a loco ꝛ tempe. na3 etiā noſtra intellectualis opatio ē ꝑ abſtractione3 ab hic ꝛ nūc niſi ꝑ accidēs ex parte fantaſmatu3: que in angelis nulla ſunt. In eo autē quod omino abſtractu3 ē a loco ꝛ tempe nihil opatur nec tēporis diuerſitas nec loci diſtātia. Unde in locutione angeli nullū impedimentū facit diſtātia loci.

Correptorium

¶ Principale qd̓ hic intēdit. ſ. ꝙ i locutōne angeli nullū impedimētu3 facit diſtātia loci: credimus eſſe falſū. Alia duo quibꝰ hec ꝯfirmat vel ſunt falſa: vel eo mō quo veritatē habēt nō inferūt ꝓpoſitū ſuū. vnū illorū ē: ꝙ locutio angeli cōſiſtit in intellectuali opatione. Aliud aute3. ꝙ intellectualis

opatio angeli omĩno abstracta ẽ a loco et
tempe. Q, autẽ distantia loci impediat lo
cutionẽ angeli: patet ꝑma ad Corinth. xiij
Si linguis hominũ loquar. Glo. Angeli
ꝑpositi significant minoribus. quod de dei
1 volũtate primũ sentiũt. quod fit quibusdã
nutibus aut signis. Isti nutus aut signa:
nõ sunt ipsamet conceptio angeli. propter
quam apprehendendã fiunt. quia nihil ẽ
signum suippsius. Isti etiã nutus non sunt
desideriũ angeli quo desiderat vt alius per/
cipiat cogitatuz suum. quia signa ꝛ nutus
sunt manifestiora q̃ illud ꝓpter quod per/
cipiendũ fiunt. Desideriũ autem eque vel
magis est occultum q̃ ipsa cogitatio. ergo
oportet ꝙ nutus ꝛ signa sint opationes ex/
terius protensẽ ad aliuz. Sed omẽs tales
opationes impedire potest distantia loci. er
go locutionẽ angeli impedire potest distan
2 tia loci. ¶ Preterea. Augustinus in libro de
cura pro mortuis agenda. Possunt inquit
angelis ĩ rebus que hic aguntur presto sunt
audire aliqui mortui. quod vnũquẽq illo
rum audire iudicat cui cũcta subiecta sunt
Nisi eñ possent angeli interesse viuoruz ꝛ
Lu. 16 mortuorũ locis: nõ dixisset dominus. Con
tigit autẽ ꝛ illum ferri ab angelis in sinum
Abrae. igitur ꝛ nũc esse potuerũt. Ex his ver
bis Augustini patet. ꝙ localis distãtia im
pedit locutionẽ angeli ad mortuos. alioqñ
frustra transirent de loco istorũ ad illos re/
nũciaturi que vidissent apud istos. Qua
ratione autez põt distantia localis impedi
re locutionẽ ad homines mortuos: pari ra
3 tione ad angelos quibus pares sunt. ¶ Il/
lud vero quod primo dicit ad huius con/
firmationẽ. scꝫ ꝙ locutio angeli consistit in
intellectuali opatione: dupliciter intelligi
potest: cum precisione: vel sine. Si intelli/
gatur cũ precisione. scꝫ ꝙ locutio angeli ni
hil aliud sit q̃ intellectualis operatio. s. co/
gitatio sola. vel cogitatio cum desiderio vt
alius apprehendat suam cogitationez: di/
cimus ꝙ falsum est: sicut supra ostensum ẽ:
ꝙ illi nutus vel signa quibus mediantibꝰ
fit locutio angeli: aliud sunt q̃ ipsa cogita
tio vel desideriũ. Si autem intelligatur si/
ne precisione. scꝫ ꝙ locutio angeli consistat
in intellectuali operatione: ꝛ etiam in alia
operatione protensa exterius ad aliud ꝑ si/
gnũ: tũc cedimus ꝙ verũ dicat. ꝛ sic ex ta/
li intellectu nõ sequitur conclusio quam in
tendit. scꝫ ꝙ in locutione angeli nõ impedi
at distantia localis. Operatio eñ exterius
protensa ꝑ distantiã potest impediri. ¶ Ad 4
secundũ quod dicit. ꝙ intellectualis opera
tio angeli omĩno abstracta est a loco ꝛ tem
pore: multipliciter potest intelligi: si intelli/
gatur ꝙ ipsa essentia operationis angelice
nõ sit in loco vel tempore: sed preter vtrun/
q̃ dicimus ꝙ falsum est. Ex quo eñ substã
tia angeli diffinitiue ẽ hic necesse ẽ ꝙ eius
opationes: ẜm id quod sunt diffiniant lo/
cum ꝛ tempus. alioquin opatio esset nobi/
lior q̃ substãtia cuius ẽ operatio: quod ẽ im
possibile. Si vero intelligatur ꝙ operatio
angeli ẽ respectu obiecti abstracti ab hic et
nũc: dicimus ꝙ ẽ vt sic ꝛ ẽ vt non. Constat
eñ ꝙ angeli intelligũt singularia que sunt
hic ꝛ nũc. Verbi gratia. quos custodiunt ꝛ
eoruz opationes: ꝛ circumstãtias operatio/
nũ. que omĩa singularia sunt hic ꝛ nũc. An
geli etiaz intelligũt abstracta ab hic ꝛ nũc:
sicut deuz ꝛ vniuersalia. ꝛ ideo nõ sequitur
ex hoc ꝓpositum. ¶ Ratio quam ponit ad
hoc ẽ talis. Luce decimosexto dicit. ꝙ diues
in inferno positus loquebatur Abrae non
impediente loci distantia. ergo multo forti
us localis distantia nõ põt impedire locu/
tionẽ angeli vnius ad alterz. ¶ Ad hoc po/ 5
test dici. ꝙ locus quietis Abrae et Lazari
pro tempore illo fuit ĩ inferiori margine in
ferni: ꝛ habebãt aliquã clarã lucẽ sine omĩ
pena materiali: sicut dicit magister ĩ hysto/
rijs. vñ ẜm hoc forte non fuit distantia in
ter Abraam ꝛ diuitez: quin possent vnus al
teri loqui.

Responsio ad hec

ẜm Thomã. ¶ Ista obiecta procedunt ex
quodã falso. scilicꝫ ꝙ angeli intelligũt ꝑ no
uam specierũ receptiõem. ꝛ sic a rebus istis
sensibilibus quas intelligũt. ꝛ nõ ꝑ species
intelligibiles a diuino lumine sibi impres/
sas: vel in eorũ intellectu ẜm nature sue ca
pacitatẽ a principio sue creatiõis deriuatas
ꝑ ipsius lucis incõmutabilis participatio
nem nature singuloruz cõgruẽtem. Cuius
oppositũ ĩ multis locis Thomas declarat.
sicut patet supra in respõsione articuli. xx/
viij. ¶ Ad primũ ergo quod obijciũt: dicẽ/ Ad 1
dum. ꝙ nutus vel signa de quibus illa glo
sa loquit. nõ sunt opatiões protense in alte
rum protẽsione materiali diffusa vel expã/
sa localiter. que ꝑ cõsequẽs distãtia locali

posset impediri: prout isti imaginantur: et
falso. Sed possunt dici vno modo ipsi cō/
ceptus angeli loquētis ordinati ad alterū
cui loquitur. Habet em̄ quilibet angel⁹ spe/
cies sibi inditas a primo lumine. per quas
potest cognoscere quoscunqꝫ conceptus al/
terius ordinatos p voluntatē alterius ad
ipsum. Et quod dicit . ꝙ nihil est signum
suipsius : sumpto signo pro indicamento
vel manifestatiuo principio: negandū ē tā
ꝗꝫ falsum: ꝛ contra sanctos Augustinū et
Anselmū. quorū sententia est. ꝙ verbū nō so
lum ē indicatiuū eorū que dicūtur per ver/
bum: sed et suipsius quodammodo p pri/
us. Similiter patet de verbo vocali: quod
indicat alia indicando seipsum. Concept⁹
ergo angeli inquātum seipsos indicant: et
manifestāt illis ad quos ordinātur: possūt
dici signa vel nutus semetipsa notifican/
tia. Vel potius dici potest ꝙ ipsi cōceptus
angeli in alterum ordinati: sunt signa vel
nutus suorūmet conceptuū vt pmanentiū
in concipiēte: circumscripta huiusmodi or
dinatione. ꝛ ita nō sub eadē ratiōe dicūtur
signa ꝛ signata: ꝛ redit in idem quod prius
realiter. ¶ Aliter videtur Thomas dicere
sup secundū sententiarū. distinctione. xj. ꝙ
aliqua naturaliter cognita ab angelo: cui
fit ꝯiuncta locutio ab angelo loquente cū
cōceptibus ipsius loquentis fiūt signa vel
nutus eorūdem p que conceptus illi noti/
ficantur angelo illi cui fit locutio. Sed pri
mū quod hic dicit Thomas in prima par
te. questione. cvij. articulo pmo. magis in/
telligo. Nō em̄ video ad quid requirat ta/
lis coniūctio conceptuū cum illis natura/
liter cognitis: cum cōceptus illi fiant actu
intelligibiles ab illo angelo in quem ordi/
nātur. ꝛ hoc ratione illius ordinationis si/
cut alia naturaliter entia sunt actu intelli/
gibilia ab eodem: eoipso ꝙ sint in ordie na
ture actum habētia. precipue cum de rati/
one verbi sit ꝙ semetipsum notificet: sicut
dictū est. ꝛ ex voluntate loquētis dependet
ꝙ verbū mentale ordinem habeat siue ad
ipsum loquentē siue ad alterū. Et hinc est
ꝙ angelus loquitur sibi ꝛ alteri quādo vult
Ad 2 ꝛ nō aliter. ¶ Ad secundū dicendū. ꝙ Au/
gustinus intēdit dicere. ꝙ ea que hic fiunt
animabus alibi existētibus: nūciantur per
angelos qui hincinde transeūt: nō ꝙ tran/
situs localis sit necessarius ad hoc ꝙ crea/
ture intellectuales suos conceptus mutuo
manifestēt: sed quia congruū est ꝙ illi an/
geli potissime animabus alibi existētibus
de his que hic agūtur nūcient: qui mittun/
tur ad hoc. ꝙ circa ista loca pro ipsis et no/
bis operētur aliqua illis et nobis ꝯuenien/
tia. Verbi gratia. Si angelus qui mitti/
tur huc ad operandū aliquid circa filium.
si ꝯsequēter mittatur ad operandū aliquid
circa animā patris que detinetur prout cō
gruit: satis conueniens videtur ꝙ ille ange/
lus potius ꝗꝫ alius suos conceptus mani/
festet illi anime nūciando que hic agūtur.
cum omia sm̄ ordinem fiāt i istis. ¶ Quod Ad 3
vero supponūt tercio a locutione angelica
nō posse prescindi opera quedam: locatur
protensa vel expansa ad circumstantes: p/
cedit ex falso fundamēto. ꝛ tanqꝫ falsū ac
rationi dissonum est interimendū. prout
patet in responsione ad primū argumen/
tum huius articuli. ¶ Quod vero dicunt Ad 4
quarto. ꝙ essentia angeli ꝛ similiter eius o/
peratio sint diffinitiue in loco. ꝛ similiter ꝙ
angeli cognoscūt quedam que sunt in lo/
co ꝛ tempore: veritatē habet si intelligatur.
Nec est cōtra Thomā. Essentia em̄ ange/
li nō sic est in loco vt a loco contenta vel cir
cumscripta dependeat: tūc em̄ esset in loco
circumscriptiue. Sed quia circa talem et
nō alium aliquid operatur: seu aliquid in/
fluit eidem: ratione cuius dicitur esse in lo
co diffinitiue: quia natura summa regit in
fima p medis: sm̄ doctrinam beati Dio/
nysij. Hinc est ꝙ angeli essentia semp alicu
bi est ponēda: nō propter sui indigentiam
qua locū requirat: sed eo ꝙ in loco aliquo
semp aliquid operatur: vel aliquid quod/
cunqꝫ sit illud illo loco locatis ibidem in/
fluat. Sic quoqꝫ cognoscit angelus ea que
sunt in loco ꝛ tempore vel nihil ab ipsis re
cipiat: sed p species a diuino lumine sibi
impressas i principio sue creationis omia
ista cognoscat: vt patuit supra. Unde nul/
la cōditio loci nec temporis poterit aliquo
modo impedire opatōem intellectualē in
angelis. ¶ Quod vero dicūt quinto. ꝙ nō
fuit tāta distantia inter sinum Abrae ꝛ in/ Ad 5
fernum que posset impedire locutionē mu
tuam illarum animarū diuitis et Abrae:
pro Thoma est. quia vt dictū ē: nec illa di
stātia: nec alia quātacūqꝫ pōt locutōēꝫ an/
gelorū impedire.

Articulus quadragesimustercius.

a Itẽ. q. cviij. arti. iij. i responsiõe primi argumẽti dicit. q̄ oẽs angeli sunt inequales.

Corruptorium

Hoc nõ reprehẽdimus vt erroneũ: tamẽ cõ/
1 trariũ videt magis probabile. s. q̄ aliqui angeli sint adinuicem equales. et ad hoc mouere potest hoc quod firmiter tenemus. scz q̄ homies possunt esse equales angelis. alioquin nõ posset ruina angelorũ p homies
2 reparari. ¶ Preterea. homies possunt equales sibijnuicẽ fieri. alioquin nõ posset vnus sortiri coronã alterius: sicut habet Apocalypsis iij. Tene quod habes: ne alius accipiat coronã tuã. Ergo si homines possunt esse equales angelis et sibijnuicem: probabile est p simile. q̄ etiaz angeli possunt esse
3 equales sibijnuicem. ¶ Preterea. phs. viij. ethicorũ. et Cõmẽtator ibidem dicũt. Oportet veros amicos equales esse ad inuicem. Nõ enim vult amicicia esse in abũdantia alterius. Hec Cõmentator. Si ergo ibi ẽ verissima amicicia: nõ ẽ probabile q̄ ibi sit omi
4 moda inequalitas. Itẽ Aug. i li. de quãtitate aĩe ita dicit. Equalitatẽ inequalitati iure pponis. nec quisq̃ ẽ (vt opinor) hũano spũ p ditus: cui hec nõ videatur. Ergo si i illis beatis ordinib; ponẽdum ẽ quod melius ẽ: ẽ magis ponẽda equalitas q̃ inequalitas.

Responsio ad hec

fm Thomã. Supposito q̄ angeli sint forme simplices. et p cõsequẽs solũ formalr fm gradũ nature differẽtes. manifestũ ẽ q̄ duo angeli nõ possunt i eodẽ nature gradu iueniri. vñ cum vterent oẽs dono nature fm totũ conatũ simul. manifestũ ẽ q̄ receperũt donũ gratie et glorie fm differentẽ gradũ nature sue. ex quo cõsequẽs est q̄ angeli oẽs i natura. grã et gloria sunt inequales. ¶ Ad
Ad. 1. et ad 2. primũ ergo i cõtrariũ dicẽduz. q̄ nõ ẽ simile de angelis et homib;. Oẽs enim angeli fm totũ conatũ nature p gratiã informate actuz meritoriũ vnũ exercebãt. ppt quod fm diuersuz gradũ nature diuersuz gradũ glorie recipiebãt. et p cõsequẽs vt prius inequales i natura: sic postmodũ inequales i glĩa permanebũt. Hoies vero nõ sic simul et fm totũ conatũ exercẽt actũ meritoriũ: sed ptialiter et successiue. et ita p cõsequẽs: illi qui habẽt min⁹ de grã: possũt p frequentẽ actũ: vel vnũ actuz meritoriũ intẽsum augmentũ gratie promereri. et sic tandẽ nõ solũ homibus bonis: verũ etiã angelis quo ad hoc poterũt equari: vt equalẽ cũ ipsis gloriã cõsequãtur. Vñ dissimilitudo inuenit inter homies et angelos pernes hoc q̄ ad equalitatẽ vel inequalitatez facit p se. Et ratio illa que innitit similitudini quãtũ ad hoc nõ valet: sicut patet cuilibet intelligẽti. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ. q̄ equalitas Ad 3
q̃ requirit ad amiciciã verã nõ est dicenda semp equalitas quãtitatis: sed proportionis alioqñ nõ posset esse vera amicicia inter aliquos nisi essent omino pares ad min⁹ quo ad magnitudinẽ virtutis: q̃ p se facit ad amiciciã verã: sicut patz p phm. et p cõsequens Petrus et Linus nõ essent vere amici: cum nõ sint gratia equales et gloria. quod qui pertinaciter voluerit asserere: nõ immerito hereticus: et nõ solũ erroneus poterit appellari
¶ Per hoc idẽ patz ad tertiũ. equalitas enim Ad 4
quãtitatis nõ ẽ illa equalitas q̃ vniuersaliter ppõnit inequalitati fm Aug. Sed equalitas proportiõis que summa inuenit in angelis. i quibus fm proportionẽ i diuerso gradu nature diuersus inuenit gradus grẽ et glie. Ex his patz q̄ ista obiecta nõ procedũt.

Articulus quadragesimusquartus.

a Itẽ. q. cviij. arti. iij. in rñsione tercij argumẽti dicit. q̄ angeli q̃ sunt i terminis duorũ ordinũ magis secũ cõueniũt fm ppinquitatẽ nature q̃ vnus eorũ cũ aliquib; alijs sui ordinis min⁹ aũt fm idoneitatẽ ad similia officia. ¶ Itẽ eadẽ. q. articulo. v. i rñsione principali reperit quod iã supra dictũ ẽ: q̄ angelis data sunt dona gratuita fm capacitatẽ suorũ naturaliũ.

Corruptorium

Cõtra istud dictũ ẽ supra ar. xj. de primo vero 1
nõ dicimus q̄ sit error. sed putamus q̄ sit falsum. Credimus enim q̄ omes angeli sint vnius speciei: sicut ostẽsum ẽ supra p auctoritatez Johãnis damasceni quam p parte reptimus. Dicit enim i logica sua. ca. xxxvj. Gabriel cum dei genitrice disputãs: vnus angelorũ existẽs illic presens: disputauit se

patus a cõsubstãtialibꝫ. Hec Damascen⁹.
Ergo si angeli sunt cõsubstãtiales sũt eius
dem speciei. Res eñ diuersarum speciez nõ di
cimus ↄsubstãtiales ¶ Itẽ eodẽ li. ca. xj. ita
dicit. ꝙ maiores phi naturã vocauerũt spe
cies specialissimas: vt angelũ. hoiez ꝛ equũ
Et supra ca. iiij. ita dicit. Sancti aũt patres
dimittẽtes multas ↄtẽtiosas garrulitates:
ↄmũe quidẽ ꝛ ex multis dictu specialissimã
substantiã ꝛ naturã ꝛ formã vocauerũt: vt
angelũ. hominẽ. equũ ꝛ similia. Ex quibus
patet ſm ipm. ꝙ tam ſm phm ꝗ̃ ſm sanctos
2 angelus est nomẽ speciei specialissime. ¶ P.
ex dictis duobus. s. ꝙ angeli vicini in termi
nis duorũ ordinũ magis cõueniũt ſm pro
pinquitatẽ nature: ꝛ aliud quod dixerat. s.
ꝙ angelis data fuit gratia ꝛ dona gratuita
ſm capacitatẽ suoꝝ naturaliũ: sequit̃ ꝙ an
geli vicinãtes in terminis duorũ ordinuz:
cũ magis cõueniũt in naturalibus magis
ↄueniẽt in gratuitis Et cõstat ꝙ angeli qui
magis ↄueniũt i naturalibꝫ ꝛ gratuitis magis
ↄueniũt in idoneitate similiũ officioꝝ.
ꝛ qui in istis ↄueniũt: magis ↄueniũt i or
dine. ergo de necessitate sequet̃ ex pdictis. ꝙ
angeli vicinãtes in terminis duorum ordi
nũ. magis ↄueniũt in idoneitate similium
officioꝝ. ꝛ etiam magis cõueniũt in ordi
ne. quod constat esse falsum.

Responsio ad hec

ſm Thomam. Quod dicunt supra esse re
probatum. scilicz ꝙ angeli receperunt do
na naturalia ſm capacitatem suorum na
turalium: est ibidez rationabiliter in respõ
sione illius articuli declaratum. ¶ Primũ
Ad 1 vero hic propositũ nõ oportet ꝙ putent es
se falsum. Auctoritates autem Damasce
ni supra exposite sunt in responsione articu
li vndecimi. Unde patet ex dictis ibidem
ꝙ omnes angeli nõ sunt eiusdem speciei.
licet quilibet in vna specie specialissima in
ueniat̃. ita tamẽ ꝙ in illis nõ est nisi vnum
indiuiduũ vnius speciei. Per hoc patet rñ
sio ad pmũ ꝛ secũdũ. que tamẽ nõ videtur
multũ ad ꝓpositum. Quãuis eñ oẽs an
geli essent eiusdẽ speciei adhuc rationabili
ter dici dꝫ. ꝙ vicinãtes sibi i terminis duorũ
ordinũ magis cõicẽt quo ad aliquid. qm̃ i
quolibet ordine inueniunt̃ supmi. medij ꝛ in
fimi. ꝛ etiã in supmis vel inter supmos eius
dẽ ordinis sunt aliq̇ supmi. aliq̇ medij. ali
qui infimi. ꝛ inter medios ꝛ infimos ſm Di
onysiũ. Cũ ergo ille angelus q̇ est simplici
ter in vno ordine infimus: p multos grad⁹
distet ab eo q̇ e supm⁹ simplr in eodẽ ordine
ſm multitudinẽ angeloꝝ i illo ordine exñ
tiũ ꝛ ab angelo summo simplr i ordine infe
riori sibi vicino nõ distet nisi p gradũ vnũ
manifestũ est ꝙ multo fortius distet a sup
mo ãgelo sui ordinis ꝗ̃ a supmo angelo in
ferioris. Ista vero instantia nõ attẽdenda
ẽ penes situz. cũ nõ sint situales. In aliquo
igitur alio siue nature simplicitate siue of
ficiorum idoneitate ponenda est ista pro
pinquitas vel distantia maior vel minor.
ꝛ hoc est veruz. magis eñ cõuenit infimus
angelus cum supremo sui ordinis quo ad
officiorũ similiũ idoneitatẽ. ratõe cuius p
tinẽt ad talẽ ordinẽ. licet minus ↄueniat cũ
eodẽ quo ad nature simplicitatẽ ¶ Ad secũ Ad 2
dũ igit̃ dicendũ. ꝙ licet angeli vicini in ter
minis duorũ ordinũ plus ↄueniãt quo ad
gradũ nature. grẽ ꝛ glorie. nõ tamen sequit̃
ꝙ sint eiusdẽ ordinis. Idoneitas eñ illorũ
officiorum similiũ sic participant ab infi
mo angelo illius ordinis. ꝙ nõ e nata par
ticipari ab aliquo inferiori angelo modo si
mili. Probat̃ ꝙ ille ordo i angelo isto termi
nat̃. Natura ꝓ gr̃a ꝛ glorie ab omibꝫ: licz
ſm diuersos gradus participat̃. Et p hoc
patet rñsio ad obiecta.

Articulus qua

a dragesimusq̇nt⁹. Itẽ. q. c. iiij. ar.
vj. in respõsione principali dicit.
ꝙ ens p accidẽs nõ habet causam. qꝛ nõ est
vere ens. quia nõ est vnũ.

Corruptorium

Hoc dicimus esse contra fidez ꝛ cõtra phi
losophiam. Contra fidẽ quia ex hoc sequit̃ 1
ꝙ sit aliquid. immo ꝙ sint plura que nec
sunt deus nec a deo. Constat eñ ꝙ ens per
accidens nõ est deus. Constat etiaz si ens
p accidens nõ habet causam nõ est a deo. ꝛ
ita oẽ ens p accidens nec est deus: nec a
deo. quod ẽ impossibile ¶ Hoc etiã ẽ contra
phiam. Dicit eñ Arist vj. metaph. Cause 2
coꝝ q̇ sunt aut erũt p se aut p accidens. Et
Cõmẽtator dicit ibidẽ Cause coꝝ q̇ sunt p
accidẽs sunt entia p accidẽs. s. quecũqꝫ cau
se sint. immo cause infinite. Hec Commẽ
tator. ¶ P. vtraqꝫ ↄñtia sui argumẽti fallit 3

Nō em̄ sequitur: ens p accidēs nō est vere ens. ergo nō habet causaȝ. sed ē fallacia cō sequētis. Alia etiā ꝯsequētia nō valet. ens p accidēs nō ē vere vnum. ergo nō est vere ens. quia vere ens diuidit̃ in vnū ⁊ multa. ⁊ vnū quod ꝯuertitur cum ente nō est vere vnum: sed ē cōmune ad vere vnū ⁊ multa.

4 ¶ P. si quicquid nō est vnū nō est vere ens nec habet causam: cū mūdus inter oīa en/ tia sit minime vere vnus: ⁊ maxime aggre/ gationis ex multis in actu ⁊ potētia: seque/ retur q̄ nō esset vere ens: nec haberet causā: que sunt falsissima.

Responsio ad hec

sm Thomā. Ad intelligēdū qualiter ens per accidēs nō habet causaȝ sicut dicit hic Tho. ⁊ accipit̃ a pho. vi. metaph. Cōside/ randū ē q̄ licet album habeat causam. ⁊ si/ militer musicū: tamē album musicū quod ē ens p accidens: dicit̃ sm philosophū nō habere causam: quia nō est vere ens: nec ve re vnū quod habeat vnam causam aliquā determinatā. Concursus em̄ illarum dua/ rum causarū. quarum vna est p se causa al/ bi: alia p se causa musici est accidentalis. ⁊ ideo effectus cōsequens: scȝ albū musicum nō habet reduci in aliquā causam vnaȝ de terminataȝ ex qua talis sequatur effectus.

Ad 1 Ex his patet ad obiecta. ¶ Ad primuȝ er/ go dicenduȝ. q̄ procedit ex falso intellectu. Nō em̄ intēdit philosophꝰ vel Thomas q̄ ens p accidēs sit aliquid incertū: vt ip/ si suspicātur: sed q̄ nō habeat aliquam deter minatā causam sed plures: quaꝝ cōcursus ē accidētalis vel preter intētiōem agentis: sicut patȝ in casualibus ⁊ fortuitis: sm phi

Ad 2 losophū scđo physicoꝝ. ¶ Ad scđm dicen/ duȝ. q̄ Thomas nō habet negare nec pho q̄n ens p accidēs habet causam. Cōcursus em̄ caꝝ respectu alicuius effectus qui ē ens p accidēs accidētalis ē. ⁊ h̄ docet Thomas ⁊ phus similiter. vn̄ quod adducūt de pho

Ad 3 ⁊ cōmētatore p Thoma facit. ¶ Quod vo dicūt tercio. q̄ ista ꝯsequētia fallit. ens p ac cidēs nō ē vere ens: ergo nō habet causaȝ. p cedit ex hoc q̄ nō attēdebāt qualiter ens p accidēs dicit̃ nō h̄re cām vnā videlicȝ ⁊ de terminatā. ¶ Sūt qđ dicūt q̄ ista ꝯñtia fal lit: nō ē vere vnū. ergo nō ē vere ens. ponen tes q̄ vnū qđ ꝯuertit̃ cū ente nō ē vere vnū ex falso intellectu pcedit. Idē em̄ ē ponere.

q̄ vnū qđ cōuertit̃ cū ente nō ē vere vnū. et ponere q̄ ens nō sit vere vnū ens. ⁊ hoc ē cō tradictoria esse simul: cū dispositio vniuscu iusqȝ i ente sit dispositio eius in vnitate sm phm. Sciēdū ē etiā. q̄ put docet Thomas supra. q. xi. ar. ii. Ens diuiditur p vnum ⁊ multa. ⁊ p vnū simpliciter: ⁊ multa sm q̄d. Nulla em̄ priuatio tollit totaliter eē. quia priuatio ē negatio in subiecto sm philoso/ 4 meth. phū. sȝ tamē oīs priuatio tollit aliquod esse. Et i ente ratōe sue ꝯmunitatis accidit q̄ priuatio entis fundet̃ i ente. quod nō ac cidit in priuatiōe aliarum formaꝝ speciali/ um. Et sicut ē de ente: sic ⁊ de vno ⁊ bono. q̄ cōuertūtur cum ente. nam priuatio boni fū datur in aliquo bono. sm Augustinū in en chi. Et similiter remotio vnitatis siue mul titudo fundat̃ i aliquo vno: sm Diony. iiii. ca. de di. noibꝰ. Et inde ꝯtingit q̄ multitu/ do ē quoddā vnū: ⁊ malū est bonuȝ quod/ dam. ⁊ nō ens ē quoddā ens. nō tamē pre/ dicat̃ oppositū đ opposito. quia alteꝝ ē sim pliciter alterū sm quid. vt quod ē sm quid vt in potentia: nō ē simpliciter. i. actu. Si militer quod vnum est simpliciter ē multa sm q̄d. Ex his patet q̄ vnū eodē mō se ha/ bet ad vnū ⁊ multa sicut ⁊ ens. ppter quod optime sequit̃. q̄ si aliquid nō sit vere vnū nō sit vere ens. eodē mō deficiet ab entita/ te quo deficit ab vnitate. loquendo de vno quod cōuertitur cū ente. đ quo loquit̃ Tho mas i pposito. ¶ Ad quartū dicēdū. q̄ mul Ad 4 ta: imo oīa q̄ sunt i vniuerso siue mundo hoc: habēt causas determiatas. inter quas ē ordo essentialis ac dependētia. cum oēs cause secūde a causa prima dependeant. vn̄ cōcursus earum nō est accidentalis vel nō intētus ab ipsis causis. ppter quod effectꝰ ꝯsequēs. scȝ mūdus: nō est ens p accidens carēs causa determinata: cum alique eius partes immediate a causa prima producā tur. ⁊ alia oīa que sunt i mūdo: etiam ab eodē sunt p causas secūdas ab ipso ordina Auctor tas: ita tamē q̄ ipse sit semp plus influens. de causis Cōcursus vero causaꝝ ad quem ꝯsequitur effectus qui dicit̃ ens p accidens. q̄uis nō accidat preter intētōem dei oīa disponen tis: accidētalis tamē est in se ꝯsideratus vł preter intentōeȝ agētis particularis sm na turam. vel etiā sm ppositū. ppter quod hu iusmodi effectus dicit̃ ens p accidēs vł for tuitus vel casualis: nō habēs vnā causam determinatā: vt dictū ē.

a Rticulus qũa

dragesimussext⁹. Jtẽ.q.cxv.art.s. i m̃.pn.dicit.ꝙ omnes hũani intellectus sint vnius grad⁹ i ordine nature.

Corruptorium

Si nomẽ nature intelligat spẽm vel specificã drñam: sic verꝫ dicit fm Damascenũ in logica sua.ca.xi.ꝛ fm Boeciũ i lib.de duabus naturis et vna psona xpi.vbi dicit.ꝙ natura vno mõ idẽ ẽ quod vnãquãꝗꝫ rẽ informans specifica drñtia.sic eñ accepta natura nõ recipit magis ꝛ minus: sed hoc mõ nõ videtur intelligere: sicut patet ibidẽꝫ intuenti. Alio mõ accipit natura ꝓ naturali ꝓprietate vel vtute.put dicit phs.ij.physicoꝝ.ꝙ naturas cognoscere possibile ẽ. si qs cõcedat trãsmutari corp⁹.ꝛ h mõ videt ibi loqui.nam premisit ꝙ angeli aliqua virtute actiua quasi supioris nature cõforrãt intellectũ hominis adolescẽtis .nõ sic homo. quia omnes humani intellectus sunt vnius gradus in ordine nature. ꝛ sub hoc sensu falsuꝫ ẽ quod dicit. Naꝫ vna anima aliam excedit: ꝓprietate.dignitate: et virtute naturali.alr anima xpi nõ esset nobilior alijs animabus.nec vnus intellectus nobilior ꝗꝫ alius.quod tanꝗꝫ erroneũ est nuper damnatuꝫ Parisius sub his verbis. Jnconueniens ẽ ponere aliquos intellectus nõ nobiliores alijs. Et ẽ error.xxiij.ca.de octauo de anima vel intellectu. Quod patet. quia natura hoc modo sumpta recipit magis ꝛ minus.

Responsio ad hec

fm Thomã. Ad dissolutionẽ eorum que hic obijciunt cõtra Thomaꝫ. Sciendũ ꝙ sicut natura specifica nõ recipit magis ꝛ minus put isti fatẽtur: sic nec ꝓprietas naturalis ꝯsequẽs specẽ. sicut patet de homie et risibili. Et isto mõ intẽdit Thomas ꝙ omnes humani intellectus sunt eiusdem gradus in ordine nature.quod patet ꝑ hoc ꝙ intellectus angelicus quem dicit esse superioris nature: differt specie ab intellectu humano. ꝛ ideo ipsum excedit i natura ꝛ virtute actiua naturali speciẽ ꝯsequẽti. ergo licet vnus intellectus humanus alterũ in multis excedat: siue ꝓpter meliorẽ corpis dispositiõem. siue ꝓpter meliora dona gratuita.ꝓpter que virtutes naturales nobilitant. vñ vtutes naturales i anima xpi nõ solũꝫ alias alas: sed etiã omnes alias creaturas i nobilitate ꝛ ꝑfectiõe excedit: ꝓpter quod erroneuꝫ fuit ponere omnes intellectus hũanos eiusdẽ nobilitatis penitus. ꝛ nullũ alio nobiliorẽ. qđ nõ immerito damnatũ ẽ parisi⁹ tñ omnes intellectus humani sunt vni⁹ spẽi. ꝛ ꝑ cõsequẽs eiusdẽ gradus i ordine nature qñtũ ad vtutes ꝛ ꝓprietates spẽꝫ ꝯseqñtes. si ꝯsiderent i sua natura sola abstracta. ꝛ h vt dictũ ẽ. ꝛ nõ aliud intẽdit Thomas.

a Rticulus qua

dragesimusseptim⁹. Jtẽ.q.cxviij. ar.iij.i rñsiõe scdi arg. dicit.ꝙ additio ad formã subalẽ mutat speciẽ.

Corruptorium

Si intelligat de additiõe ꝑfectiõis subalis: que ab aliquibꝫ vocat ꝑfectio pma. ꝗ etiaꝫ mutat diffinitiõeꝫ. verꝫ ẽ fm phm.viij.metaph. Si intelligat de additiõe ꝑfectiõis accñtalis. vel de additiõe ꝑ intẽsiõꝫ ꝓprietatis vtutũ naturaliũ: que vocat aliqñ ꝑfectio secũda ac posterior falsuꝫ ẽ. ꝛ videt vicinũ illi errori: ꝗ ponit oẽs itellect⁹ hũanos naturaliť eqles eẽ. nec vnũ eẽ alio nobiliorẽ.

Responsio ad hec

fm Thomã. Manifestũ ẽ cuilibet intuenti.ꝙ Tho. intelligit pmo mõ ꝛ nõ scdo mõ qliter tñ dꝫ dici ꝙ intellect⁹ hũani sint eqles ꝛ qliter nõ: patuit.s.ar.primo.

a Rticulus qua

dragesimusoctauus. Jtẽ ibidẽ ponit.ꝙ tm̃ ẽ vna forma subalis in homie ꝛ i quolibet composito.

Corruptorium

Hoc supius ar.xxxj. iprobatũ ẽ vt erroneũ.

Responsio ad hec

fm Thomam. Superius vtrunꝗꝫ declaratum ẽ ꝙ nullus error in fide vel philosophia sequitur ex dicta opinione de vnitate forme subalis in eodeꝫ. hic igit ponẽtur aliꝗ ꝑsuasiones. ꝗbꝫ videt aliquibꝫ necãrio cõcludi. ꝙ oĩno ẽ ipossibile oppositũ itelligere

1 Quod ſic ꝓbāt.q2 due forme eiuſdē ratōis
nullo mō pn̄t eidē ſubiecto vel ſuſceptibili
ſimul ineſſe. Sed omnes forme ſubales ma
teriales ſunt vnius ratōis. ergo nullo mō
hmōi due forme poterūt eidē ſimul ineſſe.
Maior patz tā ī formis inter quas ē ꝯtra
rietas: ꝙ̄ i alijs iter quas nulla ꝯtrarietas
inuenitur. Sicut em̄ albedo ⁊ nigredo nul
lo mō poſſunt ſimul eidē ineſſe: cū ſint for
me ꝯtrarie vnius ratōis: ſm hoc ꝙ vtrūqꝫ
eſt color: ſic nec due albedines nec due figu
re que ſunt forme eiuſdē rationis nō cōtra
rie: poſſunt eidē ſubiecto ſm idē ſimul in
ſſe. Minor patet ſic. Omnes ille forme ſūt
vnius generis ſm phm̄. inter quas cadit
trāſmutatio ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ accidēs. Sꝫ huiuſ
modi ſunt omnes materiales forme. Uide
mus em̄ ꝙ materia a forma vna elementa
ri vel mixti trāſmutatur ad aliā ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ
accidens: ſicut quando ex aere fit aqua. et
ex vino acetū. ergo vt videtur huiuſmodi
due forme nullo mō poterunt ſimul ineſſe.
Cum em̄ fit tranſmutatio aque ꝑ ſe. quan
do ex aqua alterata in ſtipite vitis fit vinū
ſicut quādo ex aere alterato fit aqua: mani
feſtū ē ꝙ forma aque ⁊ forma vini eque ſūt
vnius generis phyſici ſm determinationē
philoſophi: ſicut forma aeris ⁊ forma aque
ergo ſicut ille nō compatiūtur ſe ſimul ī ea
dem materia: ſic nec iſte ⁊ ſimilis ē ratio de
omnibus formis inter quas cadit trāſmu
tatio ꝑ ſe: ⁊ nō ꝑ accidens. ¶ Idē probant
2 ſic. Quod ē per ſe terminus a quo alicuius
trāſmutationis: impoſſibile ē ꝙ compatia
tur ſecū in eodē ſuſceptiuo illā formā que eſt
per ſe terminus ad quem tranſmutationis
eiuſdē. Sed manifeſtū eſt ꝙ inter formas
ſubſtāțiales ē tranſmutatio ꝑ ſe ⁊ nō per ac
cidens: nō ſolū quādo ex vno elemento fit
aliud: ſed etiā quādo ex elemēto vel elemē
tis fit mixtū. Uerbi gratia. Ex aqua fit vi
num vel aliud alimentū. ⁊ ex illo alimen
to ſemen. ⁊ ex ſemine ſanguis: et ex ſangui
ne embrio. ⁊ ex embrione equus vel homo
ergo (vt videtur) impoſſibile ē ꝙ ī huiuſmo
di idē ſuſceptiuū ſiue materia ſimul mane
at ſub termino a quo ⁊ ſub termino ad quē
Sed in qualibet trāſmutatione predicta
rū. cū ſint trāſmutationes ꝑ ſe: ⁊ nō per acci
dens: ſemꝑ terminus ad quē expellit termi
nū a quo. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ad vnius forme ſub
ſtātialis inductionē in hmōi: neceſſe ē illā
que p̄fuit in eadē materia corrumpi. ita ꝙ

Nota q̄ forme ſint vni⁹ gener⁹ ſiue rōnis

ſemꝑ generatio vnius ſit corruptio alteri 1. d gen.
us: ſicut docet phus. ¶ Itē omnis forma ac 3
cidentalis tribuit ſuo ſuſceptiuo aliquod
eſſe ſui generis. puta quantitas eſſe quan
tū: ⁊ qualitas eſſe quale: ⁊ ita de alijs. ergo
eadē ratione: immo multo fortius omnis
forma ſubſtantialis de cuius ratione veri
us ē ꝙ ſit principiū eſſendi: dabit eſſe ali
quod ſui generis ſuo ſuſceptiuo eſſe ſcꝫ ſub
ſtātiale: quod ē idē quod ꝑ ſe ſubſiſtere. Si 7 meth.
cut em̄ accidentis eſſe eſt ineſſe. ita eſſe ſub
ſtantiale ſiue eſſe ſubſtantie ē ꝑ ſe ſubſiſtere
Si igitur due forme ſubſtātiales eſſent in
eadē materia: iam eſſent in illo compoſito
duo ſubſiſtere. ⁊ ꝑ conſequens duo ſubſiſtē
tia. ex quibus impoſſibile eſt fieri aliquod
vnū niſi ꝑ contactū vel ligamentū. ſicut di
cit Cōmentator ſuper primo de anima. et
ideo a ponentibus in homine plures ani
mas: recte querebat philoſophus quid cō
tineret eas. ſm Cōmentatorem ibidem.
¶ Itē omnis forma [illegible] adueniens alicui enti 4
ē extra eius quidditatē. et per conſequens
erit accidentalis eidē. quia quidditas vel
eſſentia rei neceſſario precedit ordine natu
re quodcunqꝫ eſſe eiuſdē: ſiue illud eſſe di
catur accidentale vel ſubſtantiale comple
tū vel incompletū. Si ergo aliqua forma
ſubſtantialis adueniat alicui cōpoſito ha
benti eſſe actuale ꝑ aliquam aliā formam
ſubſtantialē precedentē: illa forma aduent
ens conſequitur eſſe talis compoſiti quod
ē poſterius: neceſſe ē ꝙ ſequatur ipſi⁹ quid
ditatē vel eſſentiā que ſm naturā prior ē:
vtpote participans tale eē. ⁊ ſic erit extra eſ
ſentiam talis compoſiti. Cum em̄ eſſe ſit ex
tra eſſentiā vel quidditatē rei ⁊ poſterius ip
ſa. manifeſtū ē ꝙ illud quod aduenit poſt
eſſe eius: ē forma adueniens compoſito p̄
habenti eſſe actu. ē omnino extra quiddita
tem ⁊ eſſentiā talis compoſiti. ⁊ ꝑ cōſequēs
ē forma accidentalis eiuſdē: ſi tamē ipſum
aliquo modo informet. ¶ Itē probat ꝑ Cō 5
mentatorē ſecūdo de anima: qui ponit dif
ferentiā inter animā ⁊ formā accidentalē:
in hoc ꝙ forma accidentalis quecunqꝫ ē in
ſubiecto actu ente. anima vero eſt in ſubie
cto quod nō habet eſſe niſi ꝑ ipſā. Ex quo
patet ſm ipſum. ꝙ anima ē forma ſubſtan
tialis. Uult em̄ ibidem. ꝙ ſubiectū accidē
tis ē ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma qḋ indiget
in ſuo eſſe accidēte. ſubiectum autē forme
ſubſtātialis nō habet eſſe actu niſi ꝑ formā

stlam. Et parum pōst dicit. ꝙ forme natu/
rales sint substantie: que cum fuerint abla/
te: aufertur nomen quod demonstrat eas:
ſm quod est indiuiduū substantie. et per
consequēs (vt videtur) impossibile est ali/
quod aliorum remanere: cum indiuiduū
substantie sit substantia prima. De p̄mis
eñ substātijs dicit philosophus in predi/
camentis. Destructis primis ꝛc. Et hoc est
quod dicit Cōmentator ipē ibidem: conse/
quenter quia aufertur genus ꝛ differentia:
ꝛ nihil remanet. Hec oīa dicit Cōmenta
tor: ad ostendendū qualiter ſm philoso/
8. de aia phum anima est actus primus corporis.
ante quem nō habet actum vel formā pri/
orem. Et ideo dicit Cōmentator ibidē o/
ctauo metaphysice. ꝙ corpus non existit si
ne aīa. quod esset manifeste falsum: si cor
pus mortuū anima recedente existeret idē
6 quod prius. ¶ Idem probauit sic. Forma
substantiali recedente: quod remanet non
est eiusdē speciei: sicut patet de corpore viuo
et mortuo. Sed que differunt specie diffe/
runt numero ſm philosophū. Hoc aūt nō
foret: si in corpore viuo essent plures forme
substātiales. tūc eñ posset vna ꝛ eadē nu
mero remanere alia recedente. ¶ Ex his vi/
detur ꝙ in animatis de quibus minus vi
detur: nō potest pōni nisi vna forma sub/
stantialis in eodē. ¶ Idem probant ꝑ sen/
7 tentiā philosophi: ꝛ Cōmentatorē octauo
methaphysice. qui sic ait. Omnis qui po/
nit ꝙ corpus ꝛ anima sint duo diuersa con
uenit ei dicere: quid sit causa ligamēti ani/
me cū corpore. Qui autē dicit. ꝙ anima ē
ꝑfectio corporis. et corpus nō preexistit si/
ne anima apud ipsum: corpus ꝛ anima nō
erunt duo diuersa in actu: nec accidit que/
stio hic. quia anima cū corpōre est vnum
sicut ꝛ materia prima cum forma est vnū.
Ecce hic manifeste habet̄. ꝙ sicut materia
prima forme vnita nullum habet actū ni
si ꝑ ipsam. nec est aliquid aliud actu ab ip
sa: cum sit forma eius: actus primus ꝛ per/
fectio. Similiter et corpus anime vnitum
nullū habet actum nisi ab ipsa. nec est ali.
quid aliud ab ipsa actu. sed ipsa anima est
eius actus primus et ꝑfectio prima. quod
nō esset verū si corpus constitueret̄ in esse
corporeo ꝑ aliquam formā precedentē ani/
8 mā. ¶ Istud etiā probat ꝑ sententiā philo/
sophi ꝛ Cōmentatoris p̄mo physicoꝝ. vbi
dicit Cōmentator. ꝙ si materia haberet ali
quam formā sibi propriā nullam aliā re/
ciperet ipsa manente. Et parum post dicit.
ꝙ si haberet aliquā formā: forme essent ac
cidentia: ista nō sequerentur si vna forma
substantialis manēs in materia: posset su/
pra se aliā recipe. ¶ Idem probant ꝑ dictū 9
phi p̄mo de generatione: vbi vniuersaliter
loquens de generatione. sicut patet ex hoc
ꝙ rep̄hendit Platonē. ꝙ nō est locutus ni
si de generatione simpliciū: sic dicit subie/
ctū generationis nō est quid aut quantum
vel quale. sed solū hyle ens in potentia. Et
probat quinto physicorū. ꝙ generatio nō ē
motus. quia scʒ huiusmodi ens in potētia
nullo modo ē mobile. prout patʒ ex verbis
phi ꝛ Cōmētatoris ibidē. Sed si aīa vel
alia forma induceret̄ ī materia prius infor
mata forma substātiali p̄cedēte. ꝛ postmo/
dū remanēte in eadē materia: post inducti/
onē forme illius ī ipā materia cū illa forma
que ꝯtinue maneret in ea foret subiectū ge
nerationis: ꝛ cū ex materia ꝛ forma tali ne/
cessario oporteat ponere quoddā composi/
tū quod ē hoc aliquid: scʒ corpus. ꝛ ꝑ conse
quens quantū ꝛ quale. ꝛ ꝑ ꝯsequēs etiā mo
bile nō solū ens in potētia: sed etiā formā
ꝛ actū habens: manifestū est ꝙ oīa predi/
cta a pho quinto physicoꝝ. ꝛ p̄mo de gene/
ratione. de subiecto generationis scʒ. ꝙ nō ē
quid nec quantū nec quale. nec ꝑ ꝯsequēs
mobile. sed solū hyle ꝛ ens ī potentia falsa
erūt. ¶ Qualiter ꝟo nō oportet ponere plures
formas sūbales in eodē sic declarāt qui reti Quō nō
nēt opinionē p̄dictā: vniuersalit̄ videmus opʒ plu
ꝙ vnā formā substātialē cōcomitantur. ꝛ se res for
quūtur plures forme accidētales: sicut patʒ mas sba
in vno elemēto simplici: vt in igne vel aere les eē ī
in quo frustra fingerent̄ plures forme sub/ codē
stantiales: vbi multe inueniūtur acciden/
tales. vtpote caliditas. raritas. leuitas et
diaphoneitas: quod vtiqʒ cōtingit ad hoc
ꝙ aliqua forma substantialis ī materia in
ducat̄: necesse ē ꝙ ꝑ quasdā formas accidē/
tales materia disponatur. Verbi gratia. si
in materia aeris induci debeat forma ignis
primo inducuntur ī materia ille forme ac/
cidentales: vt raritas ꝛ caliditas: et hmōi
ad susceptiōnē forme substantialis ipsius
ignis disponētes. ꝛ in eodē instanti quo ter
minatur alteratio ad hmōi qualitates: in
sūmo inducat̄ ipā forma substātialis ignis
ꝛ est corruptio aeris. ꝛ quia forme substan/
tiales elementorum sunt imperfectissime.

Hinc ē ꝙ sunt totaliter materie immerse et maxime materiales: intm̄ ꝙ ipas nō consequit̄ aliqua virtus actiua vel ꝓprietas: nisi ille forme accidētales que erāt dispositiones materie respectu earundē. Vbi grā. Caliditas. raritas ꝛ hmoi. que ꝑus disponunt materiā aeris ad susceptiōȝ forme ignis in gradu incompleto: postea ꝯsequūtur eiꝰ inductionē in gradu completo ꝛ nō alie. Sicut ꝟo animali qua vna qualitas ꝑma ꝯsequit̄ inductionē forme elemēti vnius in corruptōē forme elemēti alterius: ita ad inductionē forme mixti sequit̄ quedā adequatio ſm ꝓportionē aliaꝝ qualitatū: in cuiꝰ inductione necesse ē formas elemētoꝝ corrumpi que ꝑus erāt i materia illa ſm substantiā. Nec pōt intelligi ꝙ diuerse forme elementares maneāt in eadē pte mixti ipsius. quā impossibile ē ꝑficī simul diuersis formis specificis: cuiusmodi sunt iste forme substātiales elemētoꝝ. Nec potest dici ꝙ manet in diuersis partibus materie eiusdē. Tūc em̄ in mixto manerēt elementa actu distincta: Nec esset ꝑ ꝯsequēs mixtio nisi quo ad sensum forsan. ꝛ ideo oportet dicere ſm ph̄m. ꝙ forme substātiales elemētoꝝ nō manent in mixto actu sed virtute. Licet em̄ in inductione forme substantialis ipsius mixti corrūpant̄ forme substātiales elementorū. quia tamē quattuor qualitates eorundē aliqualiter adequate ꝯsequunt̄ formā substantialē mixti. que quidēȝ qualitates sunt ꝟtutes actiue ipoꝝ: ꝛ quasi instrumēta formaꝝ substantialiū eorundē. Hinc ē ꝙ elemēta dicūtur manere in mixto ꝟtute ꝛ nō actu ſm sbstantiā suā. ¶ Ex his euidēter apparet. ꝙ in mixto nō oportet ponere plures formas subales: sicut nec i vno simplici elemēto. licet in mixto sint plures forme accidentales ꝗȝ in vno elemēto. qm̄ ꝑter quattuor qualitates elemētares ꝑ quas dispōnit̄ materia ad susceptōēm forme mixti. ꝛ que ipam consequūtur i quadā media ꝓportione: ꝯsequit̄ ipaȝ formā mixti aliqua ꝟtus actiua ꝓpria: que dicit̄ ꝟtus habēs spēm. Verbi gratia. Virtus qua adamas trahit ferrū. et saphyrus occidit antracē: ꝛ hmōi. ꝛ sic ptȝ qualit̄ forma mixti que ꝑfectior ꝛ nobilior ē: habet in se actualiter ipas qualitates ꝑmas: q̄ sunt ꝟtutes ꝓprie elemētoꝝ cū quadā virtute interiore sibi ꝓpria. Sicut em̄ naturali ordine ex elemētis: quoꝝ forme inter formas sbstātiales sunt imꝑfectissime ꝛ maxime materiales vt ꝑdictū ē generat̄ mixtū: cuiꝰ forma ē ꝑfectior. ꝛ ꝓpter hoc etiā virtuosior cōtinēs in se virtualiter ipas formas elementorum. ꝛ addens vlteriorē virtutē ꝛ ꝑfectionem. Simili mō ex vno mixto minus nobili naturali ordine generat̄ mixtuȝ nobilius. cuius forma nō soluȝ addit virtutē supra ꝟtutes elemētares: sed etiā supra virtuteȝ mixti ex quo generat̄. Verbi grā. Sicut lapides fiūt ex elemētis tanꝗȝ ex ꝓpria materia. quoꝝ forme substātiales addūt ꝟtutes speciales speciē ꝯsequētes supra virtutes elemētoꝝ. Sic de lapidibꝫ quibusdā fiunt diuersa metalla quasi ex materia ꝓpria. lapis quidē calore solutus in es cōuertit̄. Et iste forme substātiales metalloꝝ nō solum addūt supra ꝟtutes elementoꝝ in ipis magis ꝓportionatas ꝗȝ in lapidibus ex quibꝫ generant̄. sed etiā aliquam specialeȝ virtutem vlteriorē supra virtutē ipoꝝ lapidū ex quibus generant̄. Auꝝ em̄ habet virtutem mūdificatiuā. immo alias ꝟtutes multas que excedūt virtutes nō solū elementoruȝ: sed etiā illius mixti quodcūqȝ sit illud ex q̄ auꝝ generat̄. Istud ē magis euidēs i alimēto: ꝙ vel fit ex elemētis: cuiꝰ forma substātialis addūt ꝟtutē ꝯsequentē spēm supra virtutes elementares. ex quo quidē alimento sumpto aīali generat̄ semē. cuius forma est nobilior: ꝛ addēs vlteriorē ꝟtutē. ex quo semine generat̄ sanguis cuiꝰ forma est adhuc nobilior ꝛ addēs ad vlteriorē ꝑfectōēm. ex quo sanguine generat̄ embrio. cuiꝰ forma ē nobilior addēs adhuc plures ꝛ nobiliores ꝟtutes: vtpote generatiuā ꝛ sensitiuā. Ex h̄ tandē generat̄ homo vel equus: cuius forma ē nobilior: addēs ꝟtutē sensitiuā ꝑfectiorē quo ad formā equi: simul cū hoc ꝟtuteȝ intellectiuā quo ad formā homīs. Ex his ptȝ ꝙ corpa illa quorū natura ē imꝑfectior ꝛ ignobilior sunt ꝑncipia materialia. ex q̄bus fiūt corpa melioris nature: q̄ hn̄t in se ꝟtutes illoꝝ corpoꝝ ex quibꝫ fiūt. supra q̄s addūt ꝟtutes ꝛ ꝑfectōēs vlteriores plures ꝛ ꝑfectiores vel pauciores ſm gradū ꝑfectionis ꝛ nobilitatis sue nature. In illis em̄ i quibꝫ ratōne ꝑfectōis sue nature ē nobilior aut multiformior dispositio marie: plures ac nobiliores inueniunt̄ ꝟtutes formā sbalē materiā talit̄ dispositā ꝑficiētē ꝯsequētes. Verbi grā. q: i aliquibꝫ ꝑfectis aīalibꝫ nobilit̄ ac multiformit̄ disponit̄ materia ad illius forme nobilis susceptōēm idcirco sba/

lem formā hmōi aīalīū pfectoꝝ multe nobiles ꝯsequuntur virtutes tā vegetatiue ꝗ̄ sensitiue. Et ꝙ oēs iste ṽtutes possint cōsequi vnā formā subalē sic declarat. Manifestū ē ꝙ aīa sensitiua ē forma simplex existēs i toto aiali z i qualibet eius pte. z tñ ipsam ꝯsequunt valde multe ṽtutes. quarū quedaꝫ sunt aliqꝫ nobiliores ſm nobilioꝛē dispositionē materie vel minus nobilē i ptibꝫ illiꝰ aialis. In illis em ptibꝫ materie aialis i q̄bus minus nobilis dispositio inuenit ad aīam: illā pte materie pficientē nō cōsequit nisi virtus sensitiua. s. tactus: mīme nobilitatis. In aliqꝫ ṽo ptibꝫ nobilioꝛi mō dispositis ꝯsequitur vna cū ṽtute tactiua alia ṽtus vlteriozs. gustatiua. visiua. audiriua vel olfactiua: que dr̄nt in gradu nobilitatis ſm dr̄ntē dispositiōꝛ materie nobiliorē vel minus nobilē. Aliqua ṽo ps materie aialis tā nobilē hꝫ dispositōeꝫ. ꝙ aiam sensitiuā pficientē illā pte materie: ꝯsequit virtus sensitiua cōis. Alie etiam ptes materie eiusdē adhuc nobilioꝛē habēt dispositōem ita vt ad aīaꝫ sensitiuā pficientē illas ptes materie ꝯsequāt quedā ṽtutes q̄ dicunt viribꝫ sensitiuis nobiliores z supiores: cuiusmodi sunt imaginatiua z estimatiua q̄ quādā silitudinē habēt cū potētia rōnalis aīe. Ecce qualiter ad vnā aiam sensitiuā que ē vna forma simplex ſm ꝙ pficit eandē materiā diuersimode i diuersis ptibꝫ suis dispositā tā diuerse ꝯsequūtur sensitiue virtutes quaꝝ aliqua paꝝ excedit virtutē vegetatiuā. Uerbi grā. Tactus z alia ṽtus: vt estimatiua. papue que pcipit intētōes nō sensatas: habēt vicinitatē z silitudinē cū natura rōnali. Sili etiā ē ponēdū ſm sctōs. ꝙ in hoīe nō ē nisi vna forma simplex: ad quam ꝯsequuntur vires vegetatiue. z eatenꝰ dicit aīa vegetatiua. z oēs pdicte ṽtutes sensitiue. z eatenus dicit aīa sensitiua z vlteriꝰ virtus intellectiua. et eatenꝰ dr aīa rōnalis. Istud tenēdū ē p certo. qꝛ hmōi oppositū reeitat ab Aug. inter errores. z merito. qꝛ si ṽtus vegetatiua z sensitiua nō radicaretur i ipa ēentia aīe rōnalis i hoīe. nec ipaꝫ pficientē materiā corpis humani ꝯsequerēt. manifestū est ꝙ nulla ṽtus esset i humano corpore rōne intellectiue aīe sibi vnite: ex q̄ posset ꝯcludi ꝙ nō vnit corpi vt forma: sꝫ solū vt motor. qḋ est hereticū. Uidemꝰ em ꝙ ad eēs formā pficientē materiā quācūqꝫ consequit aliqua ṽtus ex hoc ipo ꝙ materia a forma illa pficit. sicut patꝫ i omibꝫ inductiue. Nec pōt fingi istā ria nisi i ꝓposito. z hmōi instātia qm̄ nulli innitit rōni: friuola ē z oīno vana. sed nulla rō cogit ponere i homine tres aīas. imo nec p ꝯñs plēs formas sbales. z hoc patere pōt ex dictis. s. i solutōne ar. xxxj. z. xxxiij. ¶ Tamē ne videar magnis hoībꝫ q̄ sunt ꝯtrarie opinionis derogare vel psumptuose nō deferre: nihil affero. nec coꝛū opiniōeꝫ ꝯtra fidē vel phiaꝫ esse dico. tñ hoc mihi videt. ꝙ aliqua errori ppinqua vident sequi ex illa opinione: q̄ ponit plures formas subales i eodē indiuiduo. papue i phia. cuiꝰ pncipia ſm doctrinā phi z ꝯmentatoris falsificant: si positio illa vera dicat quātū scio eam intelligere. Et ecce corā deo qꝛ nō mētior: si scirē argumēta que hoc ostēdūt dissoluere: vt qñqꝫ credebā: mīsioneꝫ p singula posuisseꝫ. Sed sicut nihil ptinaciter affirmo: ne sim psumptuosus: sic meā recognoscēs impotētiā vel ignorantiaꝫ: nihil in deo ad argumēta pdicta: ne ficar fatua dicere cogar: forsan docebit nos mīderevel aliꝰ aliqꝫ: cui dn̄s istā veritatē lucidius voluerit reuelare: ipe dn̄s nr̄ Jesus xp̄s doceat nos z i aliqꝫ articulis pfactis veritatē inuestigatā intelligere: z intellectā docēdo declarare ad eius laudē z honoꝛē cui ē gloria per infinita seculoꝝ secula.

Additio ad predicta bn̄ notāda. ar. 49. ¶ Qui volūt rōes pdictas ad eā q̄ fidei sūt ptractare: inueniēt positionē de pluralitate formaꝝ subalū in eodē multo amplius ꝗ̄ illā de vnitate fidei xp̄iane repugnare. Qḋ sic pt patere. Si em̄ due forme subales nō ꝯpatiunt se i eadē materia numero ppt implicitā ꝯdictionē: put pbāt due rōnes primē: manifestuꝫ ē ꝙ qui hoc supposito ponet in corpe xp̄i aliquā formā subalē aliā ab eius aīa: coipo necessario hꝫ negare aīaꝫ eidē corpi inesse. z p ꝯsequēs illud corpus assumptū a verbo nūqꝫ fuisse animatū vel viuū. nec p ꝯseqñs mortuū. nec solū illā mortē. sed mortis illius causaꝫ euacuaret. ¶ Itē hoc dicēdo eodēqꝫ posito: cogeret ponere ꝙ aīa intellectiua nō vnit corpi aliā formam subalē habēn vt forma. z p ꝯsequens a corpore pctm̄ originale nō ꝯtraheret. p quo tm̄ delēdo xp̄s mortuus ē. z ad quod delenduꝫ sacramētū mortis sue. s. pncipaliter ordina

B

tur. Hoc idē ptz: si qlibet forma subalis ponatr dare suo susceptiuo aliqd esse sui generis qd ē p se subsistere: put pbat tercia rō. sic em̄ necesse ē positionez multaꝝ formaꝝ intelligere. q corp⁹ an̄ aduentū aie p se subsistat. ⁊ pari rōne: immo multo fortius q aia a deo creata esse habeat ad min⁹ ꝑus natura q̄ȝ vniatr corpi. ⁊ ex hoc sequitr vt videtr. q ex tali corpe ⁊ ex tali aia cū sint duo actu diuersa cū esse diuerso. ⁊ diuersa p pprias formas seorsum subsistēcia nunq̄ȝ fieri pōt vere vnū. Ex quo sequitr nō solū q aia intellectiua nihil a corpe cui vnita ē vt forma cōtrahat. immo q ipa eadē numero (put finxit Auerrois) in omib⁹ homib⁹ existat. ⁊ mlta alia que fm fidē christianā vtpote falsissima ꝯdemnantr ex pfata positōe de formaꝝ subaliū pluralitate in codē (vt nōnulli existimāt) ꝯsequuntr. Sȝ hoc qualiter debeat diffiniri alteri⁹ ē negocij. In hoc em̄ ope nihil aliud q̄ȝ ad ea q aduersarij doctoris nostri eximij obijciūt m̄sio ponitr ⁊ ponetr.

¶ Finit responsio ad obiecta contra pmā partē summe fratris Thome de Aquino: ordinis fratꝝ pdicatoꝝ i articulis .xlix.

¶ Correctoriū corruptoriū verboꝝ Thome i pma scde dictoꝝ incipit.

Rticulus primus.

a In .j. pte .ij. libri .q. iij. ar iiij. i m. pn. dicit tho. q ad btitudinē duo reqrūtr. vnū qd ē ēēntia btitudis. ⁊ aliud qd ē qsi p se accn̄s ei⁹. s. delectatō ei adiūcta. dicit ḡ q q̄ȝtū ad illud qd ē ēēntialr btitudo ipossibile ē q cōsistat i actu volūtatis. Cui⁹ rō ē. q2 btitudo ē ꝯsecutio vltimi finis. ꝯsecutō aūt finis nō ꝯsistit i actu volūtatis. volūtas ei fertr i finē etiā absentē cū ipm desiderat ⁊ i pn̄tē: cū i ipo qescēs delectatr. manifestū ē aūt q ipm desideriū finis nō ē ꝯsecutio finis: sȝ ē motꝰ ad finē. delectatio aūt aduenit voluntati ex hͦ q finis ē pn̄s voluntati. Hec de Thoma.

Corruptorium

Tria hic dicit vel dubia vel simplr falsa. pmū ē q delectatio adiūcta btitudini ē accn̄s btitudis ⁊ nō de ēēntia btitudis. Scdm q act⁹ volūtatis n̄ ptinet ēēntialr ad btitudinē. Terciū n̄ dicit hͦ expsse sȝ ex arg. qd facit sb his vbis pȝ q hͦ itēdit. s. q delectatō ꝯcōitātr visiōz diuie ēēntie, q̄ ē act⁹ volūtatis. ⁊ hͦ expsse dic. q. 4. ar. ij. i m. pn. sb his vbis. oportȝ q opatio itellect⁹ q̄ ē visio sit potior delcatōe delectatio ei ꝯsistit i q̄dā ꝯmētatō e volūtatis. Primū igitr q delcātio ē accn̄s btitudis ⁊ n̄ ēēntial' ei: erit dubiū vel simplr falsū. Dicit 1
em̄ Aug. x. ꝯfes. loqns ad deū. Btā ē vita 2
gaudere de te. ppr te. ipa ē ⁊ nō ē altera. Et idē. Btā vita ē gaudiū de vitate. Ex his verbis Aug. pȝ. q gaudiū ē ēēntialr btitudo vel aliqd de ēēntia ei⁹. Et si gaudiū vtiq̄ȝ ⁊ delectatio. q2 delectatio ē gen⁹. ⁊ gaudiū spēs eius. sicut dicit Auicēna .vj. naturaliū. pte
iiij. ca. v. ¶ Ad idē facit auctas phi. viij. eth. 3
ca. viij. ⁊ ꝯmē. ibidē. Dicit em̄ phus. Cōtinue aūt null⁹ sustineret neq̄ȝ ipm bonū si triste ipsi ineēt. ibi ꝯmē. ipm bonū qd aliud ē q̄ȝ felicitas: qd ē impossibile triste eē. Sȝ ex suppōe Arist. dicit. Si tristē felicitas faceret vitā: null⁹ vtiq̄ȝ vellet felix eē. Hec ꝯmē. ⁊ ꝯstat q illud ē de ēēntia btitudinis sine q̄ btitudo nō pōt appeti vel nō ē appetibilis. Scdm qd dicit. s. q act⁹ volūtatis nō ē de ēēntia btitudis. falsū videtr. Cōstat em̄ q btitu
do ē sūmū bonuȝ rational' creature. ergo ne- 4
cesse ē q btitudo eiq̄ ꝯsistit i actu q ꝯsistat i actu eiusdē potētie. i cui⁹ actu ꝯsistit ēēntialr rōnal' creature bonitas. sȝ hͦ est i actu vo

lūtatis.q2 ī delectatōe pfecta.ergo ī actu volun
taris q̄ ē delectatio pfecta eēntialiť ⁊ pncipa
2 liť ꝯsistit ipa btitudo. ¶ Itē ꝯstat ꝙ rōnalis
creatura sūme dȝ appetere qđ de⁹ sūme expe
tit ab ipa ⁊ magis qđ magis.sȝ a rōnali crea/
tura magis expetit amari pfecte q̄ȝ videri.⁊
hoc magis approbat ī creatura taȝ ī pria q̄ȝ in
via.ergo rōnalis creatura hoc magis dȝ appetere
⁊ hoc faciēdo magis q̄ētari.⁊ talis act⁹ eēntia
lis ē:imo eēntialissim⁹ btitudini.⁊ cōstat ꝙ
3 ipa ē act⁹ volūtatis. ¶ Itē Aug.in li.j.de doc.
xpiana.Dicimur inq̄t ea re frui quā diligi/
m⁹ pter se.⁊ ea re fruendū ē nobis q̄ effici/
mur beati.ex q̄ pȝ ꝙ fruitōe ⁊ delectatōe qui
4 sunt act⁹ volūtatis sum⁹ bti. ¶ Itē Aug.ij.
sup Geñ.ad lraȝ.loq̄ns de statu patrie. Ui
ta ē inq̄t ⁊ tota virtus videre qđ amas:⁊ sū/
ma felicitas ē hr̄e qđ amas.sȝ dñs pus ha
beť p amorē q̄ȝ p cognitōȝ.ergo eēntia btitudi/
nis magis ē ī amore q̄ ē act⁹ volūtatis:q̄ȝ in
videre vel cognoscere qđ ē act⁹ itellect⁹. Itē
Hugo ī hierar.ang.loq̄ns de btitudine pa
trie dicit. Ibi cognitio illumiat ⁊ delectatio
satiat. Et ibidē in eodē loco. Dilectio supe/
minet sciē.⁊ melior ē q̄ȝ intelligentia:pl⁹ em̄
diligiť de⁹ q̄ȝ intelligat.sȝ in actu supeminēti
⁊ meliori ē btitudo.ergo ē in amore q̄ ē act⁹ vo
lūtatis. ¶ Terciū qđ dicit.ꝙ delectatio ꝯco/
mitās visiōȝ diuine eēntie ē act⁹ voluntatis
dicim⁹ hoc esse falsuȝ.q2 delectatio ꝯcomitās
actū alicui⁹ potētie nō īpedire ē in eadē po/
tētia in q̄ ē ipa opatio.delectatio em̄ q̄ ē ī vi
dēdo pulcra et delectabilia ē in oculis.teste
Eccl.xj. Dulce lumē ⁊ delectabile oculis vi/
dere solē.nō dicit delectabile volūtati.⁊ tm̄
ponim⁹ ꝙ si volūtas appetit videre solē.ꝙ
vidēdo p oculos delectať alia delectatōe.q2
impleť appetit⁹ eius. Ad hoc aūt ꝙ opatio
⁊ ꝯcomitās delectatio sint in eadē potentia
facit dictū Auicē.j.li.canonis.ca.vl. Dele
ctabile ē inq̄t sentire cōueniēs. Et in meth.
sua.lectōe.iij.ca.vl. Scias inq̄t ꝙ delecta/
tio vniuscuiusq̄ȝ virtutis ē plena acq̄sitio sue
pfectōis.⁊ iō sensui sensata ꝯueniētia.⁊ ire
vīdicta.⁊ spei ꝯsecutio.⁊ vnicuiq̄ȝ rei id qđ
ē ppriū sibi. ¶ Itē Algazel meth.sue.c.xiij.
Delectatio ē pceptio rei cōuenientis.dolor
aūt ē pceptio rei nociue.vñ absq̄ȝ dubio de
lectatio ꝯcomitās dei visionē manifestantē
ī intellectu.⁊ delectatio ꝯcomitās dei dilecti
onē est in volūtate. ¶ Ad rōem suā rñden/
dū est cū dicit vt p̄tactū est.ꝙ beatitudo est
ꝯsecutio finis vltimi.qđ nō attingit volun
tas vel act⁹ ei⁹ q̄ est desideriū vel delectatō ⁊c̄.
¶ Dicendū ꝙ pmū vez ē.s.ꝙ btitudo est cō
secutio vltimi finis. Sȝ scđm falsum ē.s.ꝙ
hūc nō attingit voluntas.q2 licet nō attin
gat vel assequať eū p desideriū vel p delecta
tionē assequiť tm̄ hunc finē p actū volūtatis
q̄ est diligere.vt visum ē supra.de quo actu
tacet quasi nō esset alius actus in volunta
te q̄ȝ desideriū vel delectatio:quod falsum ē
Q2 em̄ diligere sit alius actus q̄ȝ desiderare
vel delectari pȝ. q2 desideriū in eo ꝙ hmōi ē
rei absentis vel p̄sentis.nō scđm ꝙ p̄sens ē: sȝ
aliquo mō vt futura est ad vsum vel fruiti
onē. Delectatio aūt p̄cipue rei spūalis ē po
tissime vt p̄sens ē ⁊ vt habita. Dilectio au
tem est cā delectatōis ⁊ desiderij.cā aūt nō ē
effectus.ergo dilectio nō est desideriū vel dele
ctatio.est tm̄ act⁹ voluntatis.delectatio aūt
nō est pprie act⁹ volūtatis:sȝ accidēs ꝯcomi
tās act⁹ cuiuslibet potētie ⁊ virtutis circa ppri/
um obiectū. ¶ Ad illud dictū ī Johe.xvij.
Hec ē vita eťna vt cognoscāt te ⁊c̄.dōm.ꝙ
dñs cognitōi vitā eťnā tribuit.nō q2 ī cog/
nitōe ꝯsummať sȝ inchoať.q2 nō amať nisi
cognitū. Attribuit etiā poti⁹ cognitōi q̄ȝ amo
ri.q2 visio eēntie diuine distinguit magis sta
tū vie a statu patrie q̄ȝ dilectio.q2 nō videť
ī sua eēntia nisi ī patria. In via aūt ferť di/
lectio ī diuinā essentiam.⁊ etiā ī patria.sed
hmōi nō est nisi inchoatio in via ⁊ cōsum/
matio in patria.

Responsio ad hec

scđm Tho. Qualiť btitudo creata pncipaliť
⁊ eēntialiť ptineat ad actū intellect⁹.⁊ q̄liť
obiecta q̄ fiūt ī ꝯtrariū solui debeāt:luce cla
ri⁹ declarat Tho. cōtra gētiles.li.iij.c.xxiij.
p totū.vñ ista q̄ dicūt hic:ibi totaliť annul
lanť:si dicta Tho.dictis eoz applicenť. Au
ctoritates vero q̄s p se adducūt:si recte itelli
ganť nihil p ipsis faciunt. ¶ Prima em̄ au
ctoritas Aug.q̄ diciť deo de vita btā. Btā Ad 1
vita ē gaudere de te ppter te. ¶ Et siliť scđa.
Btitudo ē gaudiū de veritate.sic hȝ intelligi Ad 2
ꝙ ipaȝ visionē dei p eēntiā in qua ꝯsistit ipa
eēntia btitudinis.ꝯcomitať summū gaudi
um ex illa visione dei siue pme veritatis pue
niēs. Et q2 ī p̄nti possum⁹ aliq̄ mō ī ipaȝ di
uinā eēntiā ferri p amorē.⁊ ď ipa gaudeť ac
delectari ppť se. Et ī visiōȝ diuine eēntie in
tuitū intellect⁹ nr̄i ferre nō possum⁹ ī p̄senti.
Hinc ē ꝙ gaudiū hmōi ď deo ppť deū quod

essentiā btitudinis ꝯcomitaꝛ: magis est no
bis notū q̄ȝ visio dei p essentiā: i qua ipsa es/
sentia btitudīs ꝯsistit. ꝓpͤ qḋ ipsa btitudo
satis ꝯgrue i p̄dictis v̄bis Aug. describiꝛ no
bis p illud gaudiū tāq̄ȝ p q̄ddā nobis ma/
gis notū: sic qn̄ natura rei i ēētia nos latȝ
vl' nō satis pȝ describim⁹ ipāȝ p ꝓprietates ip
saȝ ꝯn̄tes nobis mag̃ notas. sic si dicā. Ig
nis ē sūme calid⁹. vel adamas ē ferri attra/
ctiu⁹. sic certe describit Aug. naturā btitudi
nis miu⁹ notā. (Oculus ei̅ nō vidit de⁹ absq̄ȝ
te ꝛc̄.) p delectatōȝ ex visiōe ꝓueniētē nob̄ no
tiorē. Sȝ alibi diffiuit eā p id qḋ ei ēētia
le dicēs. q visio ē tota merces. qḋ diffiuitō
ni ꝯsonat ipsi⁹ v̄itatis dictis Joh. xvij. hec
ē vita eťna vt cognoscāt ꝛc̄. qḋ attēdēs illa
btā aq̄la Joh. s. euāgelista. i. j. canōica sua
ca. iij. Scim⁹ qm̄ cū apparuerit silēs ei eri/
Ad 3 mus. qm̄ videbimus eū sicuti ē. ¶ Ex dicto
aūt ph̄i ꝛ sui ꝯmē. viij. eth̄. nō pl⁹ pt ꝯcludi
nisi q delectatio nccio ꝯsequiꝛ ꝯsecutōȝ bti/
tudīs siue vltimi finis. nō q sit de ei⁹ ēētia
Sic h̄ꝫ tres angulos nccio ē ꝯn̄s eē ipsius
triāguli. q̄uis nō sit ḋ ei⁹ ēētia. vn̄ sicut nō
ē possibile q eēt triangul⁹ ꝛ nō h̄ꝫet tres āgu
los: ita nō essȝ bonū finale vel felicitas ꝫm
ph̄m ꝛ ꝯmē. ad cui⁹ ꝯsecutionē nō delectatō
sed tristicia seq̄reꝛ. Est igiꝛ btitudo appeti/
bilis absq̄ȝ eo q delectatio infra suā essentiā
icludaꝛ. q̄uis nccē sit q delectatio ei⁹ assecu/
tionē ꝯsequaꝛ. sicut ad esse subiecti nccio se
quiꝛ ei⁹ passio: q̄ tn̄ nō ē de ei⁹ ēētia: sic pȝ i
exemplo tacto. Primū igiꝛ qḋ dicit Tho.
scȝ q delectatio nō ē de ēētia btitudinis. qḋ
nituꝛ iprobaꝛ. Ex dictis tho hic ꝛ alibi eui
dētissime declaraꝛ. Nulli⁹ ei̅ potētie act⁹ est
p̄mū ac p̄ncipale obiectū ei⁹. Cū igiꝛ btitu/
do i aliq̄ actu ꝯsistēs sit obiectū p̄muȝ ꝛ p̄n
cipale ipsi⁹ volūtatis inť oia creata: ipossi/
bile ē q act⁹ ille siue illa btitudo sit act⁹ vo/
lūtatis. Licȝ ei̅ ponaꝛ q act⁹ dilectiōis in
patria q̄ ē act⁹ ipsi⁹ volūtatis sit eq̄ bon⁹ vel
etiā melior: nō tn̄ pōt ptinere ad ēētiā bti
tudīs: q̄ ꝯsistit i actu: q̄ ē obiectū ipsi⁹ p̄mū
vt dictu ē. ¶ Alie sunt rōnes satis efficaces
ad idē ꝯ gētiles. li. iij. ca. xxvj. vbi rn̄deꝛ ad
Ad 1 illud qḋ isti p̄mo obijciūt i ꝓposito sic. Nō
opꝫ q omē illud q̄ res pficiꝛ q̄cūq̄ȝ mō sit
finis ei⁹. Est ei̅ aliq̄d pfectio alteri⁹ dupl'r
Uno mō vt habētis spēm. Alio mō vt ad
habēdā spēm. sicut pfectio domus ꝫm q iaȝ
hȝ spēm ē id ad qḋ spēs ordinaꝛ vt est habi
tatio. Nō ei̅ dom⁹ fieret nisi ꝓpͤ hoc. vn̄ ꝛ
i diffinitōe dom⁹ opꝫ hoc pōni: si debeat eē
diffinitio pfecta. pfectio aūt ad spēm dom⁹
habēdā ē tā illud qḋ ordinaꝛ ad spēm ꝯsti
tuēdā sic p̄ncipia sbalia ipsi⁹ q̄ȝ illud qḋ or
dinaꝛ ad spēi ꝯseruatōȝ. q̄ȝ etiā illa q̄ faciūt
ad ipsi⁹ pulcritudinē. Illud igiꝛ qḋ ē pfectō
rei ꝫm q iā hȝ spēm ē finis ei⁹. vt habitatō
ē finis dom⁹. sil'r q̄libet opatio cuiuslibet rei:
q̄ ē quasi ei⁹ vsus ē finis ei⁹. que aūt sunt p/
fectōes ad spēm rei nō sunt finis ei⁹. sȝ res ē
finis ipaꝝ. Materia ei̅ ꝛ forma sunt ꝓpͤ spe
ciē. licet ei̅ forma sit finis generatōis. non
tn̄ ē finis generati et spēm h̄ntis. imo ad h̄
q̄riꝛ forma vt spēs sit ꝯpleta. Sil'r ꝯseruan
tia rei i sua spē: vt sanitas ꝛ vis nutritiua: lȝ
pficiāt aial. nō tn̄ sunt finis aialis: sed ma
gis ecōuerso. Ea etiā quib⁹ aptaꝛ res ad ꝓ
prias opatōes spēi pficiēdas. ꝛ ad debitū fi
nē ꝯgruenti⁹ ꝯsequēdū nō sunt finis rei sed
magis ecōuerso: sicut pulcritudo hōis ꝛ ro/
bur corpis ꝛ alia h̄moi. de q̄b⁹ ḋr. j. eth̄. q de
seruiūt organice felicitati. Delectatio aūt ē
pfectio opatōis. nō ita q ad ipam ordineꝛ
opatio ꝫm suā spēȝ. sed ordinaꝛ ad alios fi/
nes. sicut comestio ꝫm suā spēm ordinaꝛ ad
ꝯseruationē indiuidui: sed ē silis pfectiōi q̄
ordinaꝛ ad spēm rei. nā ꝓpter delectatōȝ at
tēti⁹ ꝛ diuti⁹ insistim⁹ opatiōi i qua delecta
mur. Un̄ in. x. eth̄. ph̄s dicit. q delectatio p
ficit opatōȝ sic decor iuuētutē. q̄. s. decor ē ꝓ/
pter eū cui inest iuuētus: ꝛ nō ecōuerso. Bo
nitas ḡ creature rōnalis ꝯsistit i delectatōe
pfecta tāq̄ȝ in eo qḋ ordinaꝛ ad ei⁹ opatōeȝ
nobilissimā visionē. s. diuine ēētie: quā de
lectatio ipa ꝯcomitaꝛ. Et ex h̄ nō pt ꝯcludi
q ista debeat dici finis: sȝ illa opatio bn̄di/
cta. ¶ Si tn̄ velit dicere q bonitas creature Ad 2
rōnalis ꝯsistat i delectatōe pfecta. ꝫm q p̄tē
dit scḋa rō: tūc ad istā rōeȝ p̄mā ꝛ scḋaȝ rn̄/
deam⁹ eodē mō. videlȝ q q̄uis delectatō p
fecta ptineat ad bonitatē creature rōnal'. p/
ut ḋr i arg. ꝛ illud etiā sit q de⁹ magꝭ expetit
a creatura rōnali. nō tn̄ pt h̄ꝫe rōeȝ finis vl
timi ꝛ btitudīs ꝓpͤ rationē p̄tactā. nō ei pt
eē p̄mū obiectū volūtatꝭ. qḋ ptinet ad rōeȝ
btitudīs: cū sit act⁹ ei⁹ p quē tali obiecto co
pulaꝛ. Illud tn̄ qḋ de⁹ maxie expetit a crea
tura rōnali. q. s. ipm diligat: hȝ intelligi in
via ꝛ sub rōne meriti. p hoc ei̅ q p̄ceptum
dei implem⁹ de dilectōe: vt nob̄ possibile ē i
via. qḋ ipē p merito vite eťne (q̄ ꝯsistit i dei
visione) a nobis expetit: ꝯseq̄mur visioneȝ
dei in patria. Expetit ḡ deus dilectionē sui a

creatura tã͂ id ꝑ qd̓ ad suũ finẽ: diuinã. s. eẽntiã attingat: nõ ꝙ ipa dilectio rationẽ fi
Ad 3 nis hẽat. ¶ Ad. iij. dicẽdũ ẽ: ꝙ ſm Aug. ea re fruẽdũ ẽ q̃ efficimur bti. nõ tñ sequit̃ ꝙ be atitudo ꝯsistat i fruitõe: sed i eo ex q̃ causat̃ ista fruitio. ⁊ hoc ẽ act⁹ visionis eẽntie diui
Ad 4 ne. ¶ Ad. iiij. dd̓m. ꝙ illud verbũ Aug. qd̓ adducũt ꝯ Tho. facit ꝓ eo. Ait ei. Sũma felicitas ẽ hr̃e qd̓ amas. hr̃e em̃ nõ ẽ amare. amat̃ em̃ res añq̃ habeat̃. Ex amore em̃ ẽ qd̓ nõ habitũ desiderio q̃rat̃. ⁊ si amor iam habiti ꝑfectior sit ex hoc ꝙ bonũ amatũ habet̃. aliud igit̃ ẽ hr̃e bonũ qd̓ ẽ finis q̃ amare. qd̓. s. amare añ hr̃e ẽ impfectũ: post hr̃e ẽ ꝑfectũ. Hr̃e igit̃ qd̓ amas i patria ẽ videre deũ ꝑ eẽntiã quẽ summe amas ibidẽ. Illud em̃ hr̃e cũ p̃cedat istũ amorẽ summũ sic pʒ ex dictis. ⁊ sit ei⁹ cã: necesse ẽ ꝙ ꝑtineat ad actũ illi⁹ visionis btẽ. ⁊ nõ ad actũ dilectõis vel amoris. Et ꝙ illi dicũt ꝙ de⁹ habet̃ poti⁹ ꝑ amorẽ q̃ ꝑ cognitõʒ. hoc ꝓ tãto hʒ ṽitatẽ in statu vie: ꝙ hr̃e deũ ꝑ gram inhabitantẽ in via: sp̃ actũ gratuiti amoris ꝯcomitat̃ ⁊ nõ sp̃ actũ cognitõis. q2 habet̃ fidei cognitio q̃nq̃ sine gra q̃n fides ẽ iformis. Sed i patria vbi deũ videbim⁹ ꝑ eẽntiã actu cognitõis ꝑfecte hẽbit̃ app̄hẽsus. ⁊ eoip̄o reuera ip̄m sic habitũ ⁊ app̄hẽsum summe amabim⁹. ¶ Ad minorẽ dicẽdũ. ꝙ ĩ statu vie deus plus diligit̃ q̃ intelligat̃. Et hui⁹ rõ ẽ. q2 in p̃nti nõ intelligit̃ deus nisi ꝑ speculuʒ ⁊ in enygmate ꝑ cognitõʒ creaturaꝝ siue ꝑ creaturas. q̃ quidẽ cognitio dei in rõne sua quãdã impfectõʒ includit. tñ ip̄m deũ sic impfecte cognitũ ꝑ aliud: possum⁹ ꝑ se diligere: ⁊ nõ ꝑ aliud. ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝓpt̃ aliquid aliud. vñ ista dilectio dei i rõe sua ipfectõʒ ñ icludit. Q, aũt dilectõ nõ ẽ ꝑfecta i via: accidit aliũde: videlʒ q2 vel ꝯcupia ẽ in mẽbris q̃ mẽtẽ retrahit ne possit deũ toto affectu diligere. qd̓ ẽ toto corde ſm Aug. vel poti⁹ ideo nõ ẽ adeo ꝑfecta in via: etiã circũscp̄ta omĩ cõcupia sicut ĩ patria ꝓpter diuine cognitionis impfectõʒ cui initit̃. nihil em̃ nisi cognitũ diligit̃. q̃n igit̃ dilectio q̃ ẽ de sua rõe ꝑfecta (ꝓpter qd̓ ſm aplm charitas nũq̃ ex-
1. Cor. 13 cidit) innitit̃ ꝑfecte cognitõi diuine ꝑ essentiã. tũc reuera habebit ꝑfectionẽ cõsummatã. quã cognitionẽ nõ habem⁹ in via sʒ solũ ĩ patria. ¶ Qd̓ aũt dicit Hugo. ꝙ dilectio supeminet sciẽ ⁊ ẽ melior. sic hʒ intelligi ſm doctrinã Tho. in m̃. quarti argu. hui⁹ arti. ꝙ dilectio supeminet cognitõi ĩ mouẽdo. sʒ cognitio supeminet dilectõi in attingendo. nõ em̃ diligit̃ nisi cognitũ: vt dicit Aug. viij de trini. ⁊ ideo intelligibilẽ finẽ p̄mo attigemus ꝑ actionẽ intellect⁹: ip̄m. s. finẽ ꝑ suam eẽntiã app̄hẽdentis multo nobili⁹ q̃ finem sensibilẽ ꝑ actionẽ sensus app̄hẽdẽtis ip̄m solũ ꝑ suã spẽm. vñ cõsecutio finis intelligibilis intellecti ꝑ suã essentiã ꝯsummat̃ ꝑfectissime i actõe ipsi⁹ intellect⁹ sic intelligentis. ꝓpter qd̓ ip̄a eẽntia btĩtudinis create ĩ ei⁹ actõe ꝯsistit. ¶ Q, aũt tertiũ dicũt eẽ falsum. s. delectatiõʒ actũ cognitiõis vl̓ visiõis ꝯcomitãtẽ esse actũ volũtatis: videt̃ fũdari sup mentẽ b. Aug. Docet em̃ ip̄e de tri. li. xj. ꝙ in visione tã interiori q̃ exteriori: ip̄a volũtas copulat ⁊ tenet aciẽ vel actũ ṽtutis visiue cũ spẽ rei vise q̃ videt̃. De visu em̃ exteriori dicit sic ibidẽ ca. vij. Volũtas animi rei sensibili sensuʒ admouet. ⁊ in eã ip̄am visionẽ tenet. Et p⁹ pauca. Volũtas em̃ tantã vim hʒ copulãdi hec duo; vt ⁊ sensum formãdũ admoueat ei rei que cernit̃: ⁊ ĩ ea formatuʒ teneat. De visione aũt interiori sic ait infra ca. ix. Ita fit illa trinitas ex memoria ⁊ intima visione: ⁊ q̃ vtrũq̃ copulat volũtate. Si igit̃ illud cuʒ quo fit illa copula fuerit. ꝯueniẽs orit̃ delectatio si discõueniẽs tristicia ⁊ dolor. Delectatio igit̃ inuẽta in actõne potẽtie visiue seu cognitiue cuiuscunq̃. q̃m eadẽ rõ ẽ: ad volũtatẽ ꝑtinet. sicut pʒ ex ista doctrina. b. Aug. Istud etiã pʒ manifeste ꝑ hoc. ꝙ idẽ est p̄ncipiũ mot⁹ ⁊ q̃etis ip̄sum terminãtis. sicut pʒ. q̃m graue vel leue ꝑ idẽ p̄ncipiũ mouet̃ ad suũ vbi. ⁊ in eodẽ q̃escit. Cũ igit̃ desideriuʒ quo q̃s videre desideat aliq̃d: sit mot⁹ cui⁹ p̄ncipiũ sit voluntas manifestũ ẽ ꝙ ip̄a volũtas eiit p̄ncipiũ delectatõnis ꝯcomitãtis actũ visionis. cũ delectatio sit q̃dã quietatio: in quã p̄cedẽs desiderij mot⁹ terminat̃ Istud igit̃ negare erit signũ ignorãtie. ¶ Ad p̄mũ cũ dicũt. ꝙ quelibet potẽtia delectat̃ in actu circa obiectũ sibi ꝯueniẽs. put dr̃. Dulce lumen ⁊ delectabile oculis videre solẽ ¶ Dicendũ ꝙ ista delectatio dr̃ ad actũ aliaꝝ potẽtiaꝝ app̄hẽsiuarũ ꝑtinere. ꝓpt̃ h̃ ꝙ orit̃ ⁊ causat̃ mediãte actõe potẽtiaꝝ app̄hẽsiuaꝝ. ⁊ vt dictũ ẽ: ip̄aʒ cõcomitat̃ ex app̄hẽsiõe obiecti ꝯuenientis. non ꝙ ab ipsis potẽtijs cognitiuis ꝑ se eliciat̃. h̃ em̃ nõ ẽ intelligibile. sicut potentia cognitiua nõ mouet̃ motu desiderij sue ꝑfectiõis ꝑ se. sed ꝑ volũtatẽ. sic pʒ ꝑ ṽba aug. p̄acta sic nec tenet̃ nec q̃etat̃ i sua actõe vel ꝑfectu

one q̄d ē delectari: nisi ꝑ actū volūtat̾. vt pꝫ
ex ꝟbis ꝑus habitis. ¶ Ad scđm dđm. ꝙ de
lectatio ē ſm Auicē. sentire ꝯueniens. nō ꝙ
ip̄a delectatio sit actꝰ ꝑ se a sensu eliciť: sꝫ ꝑ
tāto delectatio sentire ꝯueniēs đr. q̄ꝛ ipsum
ꝯcomitat̾ ⁊ ab ip̄o causat̾: sicꝫ pꝫ ex dict̾. Di
cit em̄ Auicē. ꝙ delectatio cuiuscūqꝫ ꝟturis ē
acq̄sitio sue ꝑfectōis rōne cālitatis ⁊ conco
mitātie p̄dicte. ꝑfectio em̄ potētie cuiuslibꝫ
ē sua ꝓpria opatio. ex cuiꝰ acq̄sitōe acq̄rit̾ vl̾
oꝛit̾ delectatio. ⁊ ip̄am vt dictū ē cōcomitat̾.
¶ Ad. iij. pꝫ ꝑ idē. Q, em̄ dicit Algazel. ꝙ
delectatio đr ꝑceptio rei cōuenientis: eo mō
hꝫ intelligi quo prius. nō ꝙ ꝑceptio ip̄a sit
delectatio ip̄a formalit̾: sꝫ vt tactū ē causalit̾
q̄ꝛ ꝑ actū ꝑceptōnis ipsiꝰ apphēsiue causat̾
delectatio q̄ ē actꝰ ipsiꝰ motiue. Vn̄ sine du/
bio nullo mō ꝯcludi pōt ex ist̾ q̄ adducūt
ꝙ delectatio cōcomitās visionē dei sit i intel
lectu tanq̄ꝫ ab ip̄o eliciť: imo a volūtate po
tius. Ex hoc em̄ ꝙ illa res summe dilecta vi
debit̾ sicut ē: summa q̄dā delectatio ⁊ vnica
ꝑfectissima oꝛit̾. Nec đꝫ dici ꝙ vna conco
mitat̾ actū cognitōis ⁊ actū dilectōis alia.
hoc em̄ ex falso intellectu ꝓcedit eoꝝ q̄ nō
attēdūt ꝙ actꝰ potētie cognitiue et affectiue
sunt ꝯnexi. ita ꝙ actꝰ ipsiꝰ affectiue siue vo/
lūtatis causat̾ ab actu intellectiue. vn̄ dele
ctatio q̄ causat̾ ex dei visione ē ipsiꝰ volunta
tis. ¶ Qđ isti dicūt r̄ndēdo ad argumentū
Thome. ꝙ volūtas attingit vltimū finē ꝑ
actū dilectōis. quē Tho. arguēdo omittit
q̄si nō esset. Salua pace eoꝝ nō dicūt veꝝ
Nō em̄ intēdit Tho. ꝙ actꝰ dilectōis non
sit: vel ꝙ sit omino indm̄s a desiderio ⁊ dele
ctatōne. Et iō ꝓbat ꝯtra gētiles li. iij. ca. xx
xiij. ꝙ nec i amare nec i desiderare nec in dele
ctari pt̄ ꝯsistere eēntia btitudis. De deside/
rio planū ē ⁊ de delectatōne sil̾r ex his q̄ dicit
hic ⁊ ibi. De ip̄o aūt actu dilectōis q̄ volū/
tas (vt dicūt) vltimū finē attingit: sciēdū. ꝙ
licet ip̄a volūtas ꝑ actū dilectōnis ipsi fini
copulet̾ ⁊ ꝯiūgat̾. Attingit̾ tn̄ ⁊ habet̾ finis
ꝑ actū cognitōis. ⁊ ꝑ hoc volūtas ipsi fini
habito ⁊ ꝯsecuto copulat̾ actu amoris sum
mo. vn̄ i actu cognitōis sicut finē attingēte
i assequēdo ꝯsistit eēntia btitudinis. Actus
etiā dilectōis q̄ ē actꝰ volūtatis ipsiꝰ: nō pt̄
eē ꝑmū obiectū eiusdē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s (vt pꝫ ex di/
ctis) nō pt̄ i eo poni btitudo q̄ꝛtū ad suā eēn
tiā. ¶ Qđ ꝟo dicūt ꝯñter. ꝙ delectatio nō ē
actꝰ volūtatis ꝓpriꝰ: planū ē ex dictis ꝙ fal
sum dicūt. imo ē actꝰ volūtatis ꝓueniēs ex
hoc ꝙ potētia apphēsiua actu sibi ꝯueniēte
ꝑficit̾. vn̄ ē actꝰ volūtatis: vtpote ab ip̄a eli
citꝰ. Et đꝛ esse aliaꝝ potētiaꝝ: quarū actus
(vt dictū ē) ꝯcomitat̾. ¶ Et qđ dicūt ad illđ
ꝙ Tho. adducit de Johe. xvij. Hec est vita
eťna ⁊c̄. ꝙ dn̄s attribuit vitā eternā cogniti
oni. q̄ꝛ in cognitōe btitudo inchoat̾ vel ini
tiat̾. q̄ quidē cognitio dei ꝑ essentiam distin
guit statū vie a statu patrie. si bn̄ ꝑtractet̾:
nō soluit argu. Tho. sed magis ꝯcludit eiꝰ
ꝓpositū. Id em̄ potiꝰ đꝛ de eēntia rei ip̄aꝫ rē
i spē ꝯstituēs: ꝑ qđ ab alijs distinguit̾: q̄ꝫ il
lđ qđ n̄ ē hmōi. sꝫ tūc habet̾ btitudo qn̄ ha
bet̾ actꝰ visiōis diuine eēntie. ⁊ nō opꝫ ꝙ
habeat̾ btitudo qn̄ hꝫ actꝰ dilectōis eiusdē.
Fert̾ em̄ dilectōis actus i diuinā eēntiā: eti
am i via: vt pꝫ ex dictis ꝑus. ⁊ isti h̄ volūt:
⁊ dicūt hoc. Ex hoc manifestū ē ꝙ actꝰ dile
ctōis nō ē ip̄a eēntia btitudis. Sic em̄ ipsa
habita haberet̾ vita eťna. Sed actꝰ cogni/
tōis dei ꝑ eēntiā sic btitudinē initiat: vt i eo
finē vltimū itelligibileꝫ ꝑfectissime i pꝛia at
tingēdo ⁊ ꝯn̄do eťna vita ꝯsistat. hec ē eī vi Jo. 17.
ta eťna vt cogn̄scāt ⁊c̄. quā cognitōꝫ ac dile/
ctōꝫ ꝯsummatā nob̄ ꝯcedat ih̄s xp̄s amē.

Rticulus secū

a dus de h̄ ꝙ Tho. dicit itellectū esse
altiorē potētiā volūtate. nā. q. iij.
ar. v. i ℞. q. dicit. ꝙ intellectꝰ ē optia potētia

Corruptorium

Dicimꝰ ꝙ si intellectꝰ dicat̾ optia potētia. i.
valde bona: dicimꝰ qđ verū ē. nec obstat ꝙ
volūtas ē melioꝛ vel eq̄ bona. Si aūt dica
tur ꝙ sit optia. i. bona sup oēs potentias: sic
dicimꝰ qđ falsum ē. Qđ pꝫ ex q̄ttuoꝛ. ex mu
tua opatōe. ex obiectis. actibꝫ ⁊ habitibus
Primo mō. q̄ꝛ nobilioꝛ potētia ē voluntas 1
tū q̄ꝛ impat omibꝫ ⁊ libera ē: ⁊ dn̄a sui actꝰ
⁊ aliaꝝ potētiaꝝ. vt dicit Ansel. de ꝯceptu
ꝟginali. Tū q̄ꝛ rō deseruit sibi. s. volūtati vt
comes ⁊ pedisseq̄. vt dicit Ber. de gr̄a ⁊ li. ar
bi. c. xiij. ¶ Scđo mō pꝫ. q̄ꝛ obiectū volun 2
tatis ē bonū sub rōe boni. obiectū aūt intel
lectꝰ ē veꝝ vel bonū sub rōe veri. nobiliꝰ aūt
ē bonū sub rōe boni q̄ꝫ bonū sub rōe veri. igit̾
⁊c̄. ¶ Tertiū pꝫ. q̄ꝛ nobilioꝛ actꝰ ē deū vltimū 3
finē diligere ꝑfecte q̄ꝫ ꝑfecte cognoscer̄. q̄ꝛ il
lud scđꝫ ē oꝛdiatū ad ꝑmū. sꝫ diligere ē actꝰ
volūtat̾. ¶ Quartū pꝫ. q̄ꝛ volūtas ꝑficit̾ hi 4
tu charitat̾ q̄ ē hitꝰ nobilioꝛ. j. Coꝛ. xiij. ma

5 ior aūt hoꝝ ē charitas. ¶ P̄.itellect⁹ p̄t cogi
nō aūt volūtas. ⁊ ita altioꝛ potētia ē volun
tas q̄ʒ itellect⁹ ¶ Itē i eadē r̄n̄siōe s̄bdit. ꝙ vl
tia ⁊ ꝑfecta btitudo q̄ expectat̄ i vita futura
ꝯsistit i dei ꝯtēplatōe. h̄ plane pʒ eē falsuʒ ex
dictis: vbi habet̄ ꝙ plus ꝯsistit i dei ꝯsūma
ta dilectōe. vel dicēdo sic min⁹ dixit.

Responsio ad hec

ſm Tho. Ista q̄ō plane soluta ē ex dict̄. s̄.
ar. 34. p̄me ptis. q̄lit̄ em̄ intellect⁹ ē altioꝛ vo
Ad 1 lūtate: ⁊ q̄liter nō: pʒ ibidē. ¶ Ad. j. igit̄ nūc
breuit̄ dico. ꝙ volūtas mouet vt efficiēs. in
Ad 2 tellect⁹ vt finis. vn̄ simplr̄ ē nobilioꝛ. ¶ Ad
scd̄m dd̄m. ꝙ bonū sub rōne boni ⁊ sub rōe
veri eiusdē nobilitatis ē. Rōes em̄ de eadeʒ
re formate siue concepte: nihil faciūt circa
Ad 3 maiorē vel minorē nobilitatē. ¶ Ad terciuʒ
dd̄m. ꝙ licet respectu alicui⁹ obiecti act⁹ vo
lūtatis sit potioꝛ. nō t̄n simplr̄ loq̄ndo. Sʒ
act⁹ intellect⁹ est altioꝛ ⁊ nobilioꝛ ⁊ absoluti
Ad 4 oꝛ: sicut declarat̄ vbi. s̄. j. pte. q. xxxiiij ¶ Per
idē pʒ r̄n̄sio ad. iiij. Charitas em̄ ordinat
hoiem ad deū. In respectu ṽo ad obiectū vo
Ad 5 lūtas ē altioꝛ. ¶ Ad quītū dd̄m. ꝙ coactō i
tellect⁹ p̄t intelligi duplr̄. vel q̄ʒtū ad exerci
tiū sui act⁹. vel q̄ʒtū ad specificatōʒ sui act⁹
ab obiecto. Primo mō p̄t cogi intellectus a
volūtate: in q̄ʒtū necesse hʒ ad impiū volū
tatis mouētis suū actū exercere Ex h̄ t̄n nō
sequit̄ ꝙ volūtas nobilioꝛ sit intellectu sim
plr̄. sed q̄ ad aliq̄d: in q̄ʒtū. s. mouet. Scd̄o
mō coactōis nō cogit̄ itellect⁹ nisi sibi ꝓpoꝛ
tionet̄ obiectū tale ꝙ nullo mō deficere pos
sit a ṽitate: cuiusmodi sunt nec̄aria. Et tal̄
coactio vel mot⁹ determiat⁹ mag̃ ꝓp̄e ꝯuenit
ipi volūtati. q̄n̄ sibi ꝓpōnit̄ obiectū tale ꝙ i
nullo deficit a bonitate: cuiusmodi est btitu
do. quā nō p̄t volūtas si circa ipaʒ actū suū
exerceat nō velle. ḡ sic̄ ē de itellectu ⁊ volun
tate q̄ ad hoc. nec p ꝯn̄s poterit penes h̄ at
tēdi istaꝝ potentiaꝝ in nobilitate excessus.
Breuiter ista ꝑstrigo. q2 sup̄i⁹ (vt dictū est)
euidēti⁹ sunt declarata. ¶ Q̄d isti dicūt in fi
ne. ꝙ plane falsū ē ꝙ btitudo (ꝓut dic̄ tho.)
ꝯsistat i dei ꝯtēplatōe quā expectam⁹ i pr̄ia:
ex dictis i r̄n̄. ar. primi pʒ. q2 min⁹ ṽacit̄ di
cūt. nec rōes coꝝ vt ibi liq̄t hoc ꝯcludūt.

Articulus tercius

a De h̄ ꝙ dicit Tho. ꝙ rectitudo
volūtatis req̄rit̄ ad btitudinē: vel
āñcedēter ⁊ ꝯcomitāter. vt pʒ. q. iiij. ar. iiij. I
r̄n̄. p̄n. vbi dicit. ꝙ btitudo ꝯsistit i visiōe di
uine eēntie. sed ⁊ rectitudo volūtatis req̄rit̄
ad btitudinē āñcedēter ⁊ ꝯcomitāter.

Corruptorium

Q; āt h̄ sit ipfecte dictū ad min⁹ pʒ ex dict̄;
q2 act⁹ volūtatis ē de eēntia btitudinis.

Responsio ad hec

ſm Tho. Q; aūt sit ꝑfecte dictū q̄d hic di
cit Tho. manifestū ē ex dictis art. j. i r̄n̄. lo
quēdo de eo in quo ipa rō eēntie btitudinis
ꝯsistit: sicut patet ibidē.

Articulus. iiii.

a De h̄ ꝙ dicit Tho. ꝙ aia hoīs hʒ eē
ꝯpositi sepata. Itē. q. iiij. ar. v. i r̄n̄.
ij. ar. dicit. ꝙ aīe hūane remāet eē ꝯpositi p⁹
corp̄is destructōʒ. ⁊ h̄ iō. q2 idē ē esse forme ⁊
⁊ materie. ⁊ hoc d̄r esse ꝯpositi.

Corruptorium

Si hoc verū ē. cū q̄libet forma s̄balis det ali 1
q̄d eē: nō erit alia forma i hoīe q̄ʒ aia. quod
ē erroneū ꝓpter multa ꝯtraria fidei que ex
hoc sequunt̄. vt in p̄mo ostēsuʒ ē. ergo erroꝛ
ē dicere. ꝙ aīe humane remanet esse ꝯposi 2
ti. ¶ P̄. supposito h̄. s. ꝙ illud totalit̄ destruit̄
q̄d ꝑdit suū esse q̄d hʒ. q2 ꝑdere esse suū to
taliter: est destrui plene ⁊ ꝑfecte: ⁊ ecōuerso.
ergo si materia vel corpus hoīs nullū hʒ eē
aliud q̄ʒ aīe intellectiue: materia vel corpus
hoīs i instāti sepatōis aīe ꝑdit om̄e eē. ergo
⁊ destruit̄ totaliter ⁊ ꝑfecte. cui⁹ ꝯtrariū vide
mus. ⁊ est ꝯtra ph̄m p̄mo physicoꝝ qui di
cit. ꝙ materia est ingenita ⁊ incorruptibilis
Si autē dicas ꝙ manet materia vel corp⁹ I. de gen̄.
q2 succedit alia forma dans esse. q2 genera
tio vnius ē corruptio alterius: et ecōuerso.
¶ Cōtra p̄us saltē naturalit̄ ē sepatio forme
que ē aīa q̄ʒ alteri⁹ forme successio vel indu
ctio. ḡ māria vel corp⁹ ꝑdit necessario om̄e
esse. ⁊ destruit̄ cedēs in nihilū. ⁊ ita generatio
erit ex nō esse simpliciter in esse. ⁊ hoc ē crea
ri. igit̄ generatio est creatio. quod ē erroneū.
ergo illud ex q̄ sequit̄. ¶ P̄. videt̄ ꝙ alia for 3
ma de nouo introducat̄ quādo anima sepa
tur p actionē intelligētie: nō p actōʒ corp̄m
celestiū. naʒ videt̄ ꝙ corpora celestia requi
rūt sitū determinatū ⁊ aspectū sup materiā ī

quā agūt ꝛ ſm diuerſitatē ſitus ꝛ aſpectus videm⁹ manifeſte variari oēs actōes illoꝝ corpꝫ. Aliť em̄ generāt ꝛ corrūpūt iſta īferi ora ī eſtate: aliť ī hyeme. Aliť generant. cor rūpūt ꝛ trāſmutāt ea q̄ ſunt ī aere ſub diuo aliť ea q̄ ſunt ſub tecto. Sꝫ nos videm⁹ ꝙ corp⁹ eodē mō ſe hꝫ ī eſtate ꝛ ī hyeme ꝛ omi tpe. ſub tecto ꝛ diuo ꝛ vbiq̄ꝫ poſt aīe ſepatio nē. ergo forma quā tūc habet non ē a corpi bus celeſtib⁹.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Q, nihil fidei ꝯtrariū ſequať ex hoc ꝙ ponitť in hoīe tm̄ vna forma ſubalis q̄ eſt aīa intellectiua. ſ. vt eſtimo ꝓbabiliť eſt de claratū. ¶ Qd̄ ḡ iſti ꝯcludūt ꝓ incōuenienti ī pmo argu. nō ē incōueniens. ꝑter ħ etiā po ſito ꝙ ī hoīe eēnt plures forme ſbales: oporte ret oēs ꝑter vltimā eē maťiales. ꝛ in potētia reſpectu vltime dāt actū ꝛ eē ꝯpletū. vñ cuꝫ vni⁹ entis nō ſit niſi vnū eē: neceſſe ē dicere: ꝙ idē ē eſſe aīe hūane ꝛ toti⁹ ꝯpoſiti. Cū igiť ipa poſt ſepatōꝫ habeat eſſe. manifeſtū ē ꝙ eē toti⁹ ꝯpoſiti remanet ſibi. ¶ Ad ſcd̄m di cēdū. ꝙ ponēdo vnā formā ſbalē ī hoīe: opor tet ꝯcedere ꝙ aīa hoīs ſepata in morte no ua forma inducať ī corpe remanēte: q̄ dat nouū eſſe. ¶ Ad obiectū ṽo in ꝯtrariū dōꝫ. ꝙ in eodē inſtāti ac ſiťē anime ſepatio: ꝛ illi us noue forme inductio: ſic in eodē q̄ corrū piť aer generať aq̄: ꝛ ecōuerſo. vñ nunq̄ꝫ ma teria ē ſine morphea. i. ſine forma ſm p̄hm Et ħ iō. q: ſm modū iſtū generatio vni⁹ eſt alteri⁹ corruptio. ¶ Q, ṽo aīe ſepatio ē ꝓus ſaltē naturaliť: ſi intelligať naturaliť q̄ ad duratōꝫ: falſuꝫ ē ſimplr̄ qd̄ dicūt. Si intel ligať ꝓus naturaliť: eo ꝙ ꝓus ſit in ꝯceptu nro: ſiue ſm rōem. licꝫ ſimul ſit cū noue for me inductōe: ſm rē ꝯcedi poſſꝫ vno mō fa cta ꝯſideratōe ꝛ negādū alio mō facta ꝯſi deratōe. Qñ em̄ ꝯſideram⁹ ꝙ diſpōes ille materie ad formā illā corpis mortui: repu gnāt diſpōib⁹ maťie exn̄tib⁹ ſub forma cor pis viui q̄ aīa ē: ꝓmo ꝯcipim⁹ illaꝝ diſpō nū maťie corruptōꝫ in aīe ſepatōe q̄ꝫ illius noue forme corpis mortui inductōꝫ ī mor te. Qñ ṽo ꝯſideram⁹ ꝙ maťia nullo mō pt eē ſine forma. ꝛ ꝑ ꝯñs nō pōt formā quam habet ꝑdere niſi aliā acquirēdo: ſiue ꝑ hoc ꝙ aliā acq̄rit neceſſario: ꝓus cadit ſm hoc ī cōceptu noſtro noue forme inductio: q̄ꝫ ani me que ipſam ſequiť ſepatio. Simul ergo ſunt ſm duratiōnē anime ſepatio: ꝛ illi⁹ no ue forme inductio. licet vna ſm rōem poſ ſit eſſe por alia. ꝛ ecōuerſo. ſicut pꝫ ex dictꝭ. Argu. ḡ illud ꝯ ſic ſolutū ē. ¶ Ad. iij. dōm ꝙ nō ſola ṽtus celeſtis agit ad inductōꝫ il li⁹ forme in corpe mortuo de nouo inducte. imo violētia vel infirmitas diſſoluēs nobi lē diſpōeꝫ q̄ ē corpis viui maťia: inducit op poſitū q̄ repugāt nature forme nobilioris. ſ. aīe: q̄ ē forma corpis viui. ꝛ illa eadē diſpō ignobiľ cōgruit. imo ē neceſſitas r̄ſpectu for me vilioris. cuiuſmodi ē illa forma noua ī ſepatōe inducta. q̄ vtiq̄ꝫ ē forma illi⁹ corpis mortui remanētis. iſtud declaratū ē. ſupra. Quia ṽo ſiue quis moriať in eſtate ſiue in hyeme. ſiue ſub diuo: ſiue ſb̄ tecto: ſiue quo cuq̄ꝫ tpe vel loco: ſp inueniť vniformiter ali quid qd̄cūq̄ꝫ ſit illud: nobilē diſpoſitioneꝫ materie ſub forma corpis viui corrūpēs. et oppoſitas diſpōes inducēs vniformiter ꝛ vlr: ſequiť aīe q̄ ē forma corpis viui ſepatio ꝛ illi⁹ noue forme inductio in corpe mortuo licet in acceleratōe ſit dr̄ña ꝑpter hoc ꝙ cō pletio loci vel tpis: pl⁹ vel min⁹ iuuat ſ īpe diat actionē illius ṽtutis: que diſſoluēs ar moniā ꝛ nobilē diſpoſitionē corpis viui: in ducit diſpoſitionē oppoſitā ī eadē maťia cū qua in ipa maťia: induciť neceſſario forma corpis mortui. Si ṽo quis plures formas ſubales ponat: adhuc hꝫ neceſſe ponere ꝙ corpus mortuū nō habet idē eſſe quod cor pus viuū: illud em̄ erat viuere. Nec poteſt eſſe in vno ente niſi vnicū eſſe. Sed planū ē ꝙ corpus mortuū nō habet eſſe quod ē vi uere. ḡ manifeſtū eſt. ꝙ nō habet idē eſſe qd̄ prius: qualitercūq̄ꝫ ſit de forma ſubſtantia li. nihil ē igiť quod adducūt contra Tho. mā in ꝓpoſito.

Ad 1 — Ad 2 — Ad 3

Articulus quin

a tus de ħ qd̄ dicit Tho. ꝙ btitudo nō creſcit corpe reſūpto inteſiue: ſꝫ exteſiue. ¶ Itē. q. iiij. ar. v. in m̄. v. argumēti dicit. ꝙ corpe reſūpto beatitudo creſcit non inteſiue ſed extenſiue.

Correptorium

Qd̄ dicit exteſiue bñ dicit. ꝙ aūt negat in teſiue dicit male. ꝛ cōtra Ber. de diligendo deo. c. xij. loq̄ns em̄ de aīab⁹ exutis: ita dicit Donec mors abſorpta ſit in victoria. Et ſe quiť. non poſſūt anime ſeipſas expoliare ꝙ

toto:ꝛ trāſire i deū viuū:ligare corꝑibꝫ etiā
tūc ꝛ nūc retrahēte affectu naturali ita vt ſint
his neqꝫ velint neqꝫ valeāt ꝯſummari. Ita
qꝫ añ reſtauratione corpoꝝ nō erit ille defe/
ctus animaꝝ ꝑfect⁹ q̄ ē ſumm⁹ illaꝝ ſtatus
2 ¶ Itē ē ꝯtra Aug. xij. ſup Gen̄. ad lrām ca.
xxx. Mirū e dubitandū ē raptā hoīs a car/
nis ſenſibꝫ mentē. ꝛ poſt mortē ipa carne de
poſita trāſcēdēs etiā ſilitudinibꝫ corꝑalium
nō ſic poſſe videre incōmutabilē ſbāz vt ſā
cti angeli vidēt: ſeu alia latētiore cā. ſiue iō.
q̄ꝛ ineſt ei q̄dā naturalis appetit⁹ corꝑ⁹ ad/
miſtrādi. q̄ appetitu retardat̄ q̄dammō: ne
tota intētōne ꝑgat i illō ſummū celū q̄ꝫdiu
nō ſubeſt corp⁹. cui⁹ admiſtratōe appetit⁹ il
le reqēſcat. Ex hac auctē pꝫ. q̄ viſio btāruz
aīaꝝ añ reſumptionē corpoꝝ ꝛ poſt diuerſi/
ficat̄ penes intētōꝫ totā. ſed hoc facit differ
3 re viſionē intēſiue. ¶ Itē Bern̄. de diligēdo
Canti. v deo. ca. xiij. exponēs illud Cant. Bibite ꝛ in
ebriami. Qui inq̄t adhuc in carne grauati
gemūt: chari habent̄ ꝑ charitate quā habēt
Qui ỽo iā ſoluti carnis ꝯpede: ſunt eo cha
riores q̄ ꝓmptiores ꝛ expeditiores facti ad
amādū. Et porro ꝑ vtriſqꝫ noiant̄: ꝛ ſūt cha
riſſimi: q̄ recepta ſcḋa ſtola in corꝑibꝫ vtiqꝫ
cū glīa reſūptis: tāto ferūt̄ i dei amorē liberi
ores ꝛ alacriores q̄ꝫto eis de ꝓprio iā nihil re
ſiduū ē q̄ eas ſollicitꝫ aliq̄tn⁹ vl̄ retardet.
q̄ q̄dē neuter ſibi reliquoꝝ ſtatuū vendi/
cat. Et infra. Bibi vinū meū cū lacte meo.
Uino diuini amoris miſcet: ꝛ tūc dulcedi/
nē naturalis affectōis ꝑ quā reſumet corp⁹
ſuū: ipmqꝫ clarificatū deſiderat. eſtuat ḡ iaꝫ
tūc ſctē charitatis potato vino: ſꝫ plane nō
dū vſqꝫ ad ebrietatē. q̄m̄ tꝑat ardorē interī
hui⁹ lactis ꝑmixtio.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Cui⁹ ſi ꝓmū argu. ꝓmi arti. ꝑdicti
ex itegro aſpiciat̄: nihil faciūt ꝯtra ipm iſte
auctes ꝑallegate declarat̄. Ait enī ſic. Deſi
deriū aīe ſeꝑate totalit̄ q̄eſcit ex ꝑte appeti
bil̄. q̄ꝛ. ſ. hꝫ id q̄ ſuo appetitui ſufficit. ſꝫ nō
totalit̄ q̄eſcit ex ꝑte appetētis. q̄ꝛ illō bonuꝫ
nō poſſidet ſic poſſidere vellꝫ. ꝛ iō reſumpto
corꝑe btītudo creſcit nō intēſiue ſꝫ extēſiue.
Nec ſūt ỽba ei⁹: q̄ ſic pn̄t declarari. Aīa ſe
ꝑata vidēs deū ꝑ eēntiā: nō pōt limpidi⁹ vi
dere deū q̄ꝫ videt. nec intēſi⁹ ꝑ ꝯñs delectari
q̄ꝫ delectat̄. q̄ꝛ licet glīa vel lumē glīe q̄ aīa ſe
ꝑata i illā dei viſiōꝫ ꝑ eēntiā eleuat̄: debeat i
corp⁹ redūdare. nō tñ ꝑ corꝑis reſūptōꝫ po
terit intēdi: nec ꝑ ꝯñs aīa ad limpidiorē vi
ſionē dei q̄ꝫ ꝓus poterit eleuari. tñ q̄ꝛ ꝑ ſuaꝫ
naturā corꝑi ē vnibilis. hinc ē q̄ naturalit̄
appetit i corꝑe eē. ꝛ bonū ꝑticipatū corꝑi ꝑ
ſua capacitate cōicare. Idē igit̄ bonū quod
iaꝫ hꝫ in quo quietat̄: ſic q̄ illi⁹ nō deſiderat
augmētū vel intēſionē appetit hr̄e i eodē ḡ
du nō intēſiorē ſub mō alio. ita. ſ. q̄ q̄at in
reſumptū corp⁹ redūdare. ꝛ cū iſte appetit⁹
corꝑe reſumpto fuerit q̄etatus: creſcet btītu
do: nō q̄dē intēſiue ſꝫ extēſiue: ſicut pꝫ ex di
ctis. ¶ Ad ꝓmū ḡ dicendū. q̄ defect⁹ quē di Ad 1
cit Bern̄. nō poſſe ꝑfici niſi corꝑe reſumpto
ꝑut ipſe inſinuat eſt iſte appetitus: ſiue ſm
ipm affectus naturalis quo retrahit̄ aīa ne
totaliter quietet̄: donec bonū iam adeptū re
dūdet i corpus reſumptū. q̄ nō ē hr̄e ma/
ius bonū: ſed illud idē ſub eodē gradu: alio
tñ mō. ¶ Ad ſcḋꝫ dicēdū. q̄ Aug. dicit ani Ad 2
mā ſeꝑatā a corꝑe iſto appetitu retardari ne
totalit̄ ꝑgat i ſummū celū vel tota intētiōe
ꝓ tāto q̄ adhuc appetit bonitatē i dei con/
templatōe ꝯſiſtentē: ꝛ ex ipa ꝓuenietē: quā
nūc hꝫ haberet alio mō. ſ. illā i corp⁹ reſum
ptū refundēdo. ꝛ ꝓ tāto dicit aīam ſeꝑataꝫ
nō ſic poſſe videre deū vt ſcī angeli vident.
q̄ꝛ angeli ſuā btītudinē i dei viſiōe ꝯſiſtētē
nō appetūt alio mō q̄ꝫ hn̄t. vn̄ eoꝝ appeti/
tus ē vndiqꝫ q̄etat⁹. appetit⁹ ỽo aīe ſeꝑate li
cet ſit quietat⁹ quo ad bonū adeptū: nō tñ
q̄ ad habēdi modū: vt dictuꝫ ē. ¶ Ad. iij. q̄ Ad 3
ſm Bern̄. aīe btē corꝑibꝫ cū glīa reſumptis
tāto ferunt̄ in amorē liberiores ꝛ alacriores
quāto de ꝓprio iā nihil reſiduū ē ꝛc. nullus
videlꝫ appetit⁹ quo appetāt illud q̄ habēt
hr̄e alio mō vt dictū ē. ¶ Q, ỽo ait Bern̄.
aīam ſeꝑatā eſtuare vino ſctē charitatis: ſꝫ
nōdū vſqꝫ ad ebrietatē, ꝓ tāto. q̄ꝛ bonuꝫ il
lud iā adeptū nōdū traſfūdit̄ nec redūdat
i corp⁹. ꝛ vires corꝑis inferiores ſic fieri p⁹ re
ſurrectiōꝫ: potū huc ſic inebriatiuū i patria
nobis tribuat ieſus chriſtus Amen.

Rticulus ſex

a tus de hoc q̄ Tho. dicit. q̄ hō
eſt dn̄s ſui actus. q̄ꝛ hꝫ delibe/
ratōem de ſuis actibꝫ. Itē. q. vj. ar. iij. in riī/
ſione. iij. arg. dicit. q̄ homo eſt dn̄s ſui act⁹
q̄ꝛ habet deliberatiōꝫ de ſuis actibus. ex hoc
enī q̄ rō deliberās ſe habet ad oppōſita: vo/
luntas pōt in vtrūqꝫ.

Corruptorium

1 Hoc reputam⁹ falsū. ex h̄ em̄ seq̄t q̄ hō nō
facit libere ea q̄ facit sine deliberatiōe. qd̄ p3
eē falsissimū tā ī bonis ⁊ pfect̄ hoib⁹ q3 ī pes
simis. manifeste em̄ videm⁹ q̄ viri sc̄ti siue p
fecti. siue ī sc̄lo siue ī religiōe cū itelligūt ali
qd̄ bonū mox appetūt. ⁊ cū appetierint mox
freq̄nt̄ faciūt absq3 oī deliberatōe. ṽbi grā vāt
dyna⁹. respuunt illecebras. sit̄ viri religiosi
stati auditu aur̄ obediūt sine aliq̄ deliberatō
ne. ⁊ tn̄ ꝯstat q̄ libere faciūt. Et sic videm⁹ ī
valde mal̄ ⁊ pessimis hoib⁹. q2 mox vt malū
aliqd̄ appetierit. ṽbi grā detrahere. blasphe
mare. maledicere. ꝯuiciari sine deliberatiōe si
2 p̄nt pficiūt qd̄ desiderāt. ⁊ ꝯstat q̄ libere ¶ P̄
si ppt̄ deliberatōē3 ē dn̄s sui act⁹ ⁊ libere agere3
cū respectu finis eligēdi nō fit deliberatio. sed
respectu eo3 q̄ sūt ad finē seq̄ret̄ q̄ nō libe s3
seruilit̄ appeteret hō finē. libere autē appete
3 ret ea q̄ sūt ad finē. ¶ P̄. māifeste videm⁹ q̄
q̄n volūtati ppōit̄ aliqd̄ appetibile. ṽbi grā
honor vl̄ sc̄ia si appetierit illū honorē vl̄ sc̄ie
tiā: p̄t hō illū appetitū refrenare vsq3 q̄ delibe
ret an debeat vel liceat vel expediat sic expete
re. Cōstat em̄ q̄ aīa ē dn̄a talis refrenatōis.
⁊ libere facit eā an̄ deliberatōē3. g̃ manifestū ē
q̄ dn̄iu3 tal̄ refrenatōis nō ē ppt̄ deliberatiōē3
Q3 aūt hm̄oi refrenatōē3 faciat libere: p3 p
auctē Dam̄. li. iij. c. xxvj. vbi ita dic̄. Irrōa
lia nō sūt lib̃a arbitrio. agūt̄ em̄ a natura ma
gis q̄3 agāt. ⁊ nō ꝯ̄dicūt naturali appetitui
s3 sil̄ cū appetierit aliq̄d ipetū faciūt ad actū
hō āt exn̄s rōnal̄ agit mag̃ fm̄ naturā q̄3 a
gat. ideo q3 si appetēs h̄ q̄d ē velit: ptātē h3 re
frenādi appetitū suū vel seq̄ eū. Nō q̄ dicit
irrationalia non sunt libera arbitrio.

Responsio ad hec

fm̄ Tho. Estio q̄ isti decepti sūt p q̄ndā eq̄
uocatōē3 deliberationis exorbitāt̄s. deliberatio ei
d2 ꝯsultatio vel p̄meditatio de aliq̄ si debeat
fieri vel nō fieri: amari vel vitari. ⁊ sb̄ h̄ sen
su certe nō ē hō dn̄s sui act⁹. q2 h3 deliberati
onē de agēdis: s3 poti⁹ ecōuerso. q2 ipe ē dn̄s
sui act⁹ iō p̄t deliberare de agēdis. Alio mō p̄t
deliberatio sumi p facultate libe agēdi qd̄ vo
luerit seu placuerit. rōe c⁹ aīa p̄t ī vtrūq3 op
positoꝝ. ⁊ sic sb̄ h̄ sensu h3 intelligi qd̄ dicit
tho. q̄ nō ē dn̄s sui act⁹. q2 h3 deliberatōē3. i. li
berā agēdi facltatē. q2 igit̄ ptās rōnal̄i hoīe
valet ad opposita fm̄ phm̄. hic ē q̄ volūtas
libe p̄t ī vtrūq3 oppositoꝝ. Et h̄ est qd̄ dicit
tho. q̄ ex h̄ q̄ rō deliberatōis se h3 ad opposi
ta hn̄s. i. ptatē ad ipa p̄t volūtas in vtrūq3
obiecta igit̄ p̄dicta n̄ pcedūt ꝯ̄ Tho. in sen
su in q̄ loquit̄: sicut p3 intuēti.

Articulus. vii.

de h̄ q̄ Tho. dicit: q̄ hō p rōē3 det
miat se ad volēdū h̄ qd̄ ē ṽe bonū vel appa
rēs bonū: vt p3 i. q. ix. ar. j. in m̄. tercij argu.

Corruptorium

Si p actū determinādi itelligit̄ q̄ rō inq̄rēdo
ꝯsulēdo. sententiādo offert vel p̄ntat alteru3
oppositoꝝ volūtati vt illd̄ velit ⁊ exeq̄t̄ n̄ ꝯ̄
riū n̄ videt̄ reph̄ēsibile s3 bn̄ dictū. Si ṽo p
actū determinādi itelligat q̄ rō ꝯcludēs vnū
ꝯ̄rioꝝ eē volēdū alicui ⁊ pseq̄ndū: p h̄ deter
miet. i. necessitet volūtatē ad illd̄ ita q̄ ꝯtra
riū volūtas nō possit velle nec pseq̄. h̄ ē con
tra Ber. de grā ⁊ li. ar. ⁊ ꝯtra phm̄. 9. meth.
⁊ erroneū. ꝯdānatū nup cū plib⁹ articul̄ ca.
ix. de volūtate. vbi p errore ꝯdēnatū ē. q̄ p⁹
ꝯclusiōē3 aliquā volūtas nō mānet lib̃a. Itē
q̄ volūtas hoīs necessitat̄ p suā cognitōē3 si
cut appetit⁹ bruti. Itē q̄ volūtas necio pseq̄t̄
qd̄ firmit̄ creditū vel decretū ē a rōe. ⁊ nō p̄t
abstinere ab eo qd̄ rō determinat.

Responsio ad hec

fm̄ Tho. Nō cesso mirari ad quid isti tra
hūt ista p̄dicta ṽba Tho. ad illū sensu3 su
um. cū ipe in toto pcessu doceat oppositum
vn̄ huic fictioni nō est r̄ndendū.

Articulus. viii

a de h̄ q̄ Tho. dicit. q̄ impare ē act⁹
rōis. Nā in. q. xvij. ar. j. in m̄. p̄n.
dicit. q̄ impare ē act⁹ rōnis p̄supposito actu
volūtatis. Et subdit q̄ impare ē eēntialiter
actus rōis Et in eadē. q. ar. iij. in m̄. p̄ini ar
gu. dicit. q̄ volūtas p actū q̄ vsus ē exequit̄
impiū rōis. Et eadē. q. ar. v ī m̄. p̄n. dicit q̄
impiū nihil aliud ē q̄3 act⁹ rōis ordināt̄s cū
quadā motione ad aliquid agendū.

Corruptorium

Hec positio nō solu3 videt̄ nobis falsa: sed
omino erronea. quia vt ibidē dicit̄ eadē. q.
articulo quinto. in responsione argumenti
vltimi: ille actus imporat̄ qui rōni subdit̄.

ğ si rō impat volūtati: volūtas rōi subdit. Sʒ q̄ aliq̄ impat vt subdito: sibi dat libra rem opandi. ğ volūtas nō ē libera: nec dn̄a suoꝝ actuū. quod ē ↄtra Dam. li. iiij. ⁊ ↄtra phm. ix. metaph. ¶ Itē h̄ ē ↄtra Ansel. de cōceptu ꝟginali. li. iiij. vbi i psona mēbroꝝ et sensuū. Deus inq̄t nos fecit: ⁊ p̄tātē nostrā que i nobis ē subiecit volūtati: vt ad ei⁹ imꝑiū nō possim⁹ nō mouere nos. ¶ Itē contra Bern. de grā ⁊ libero arbi. c. iiij. Uolūtas inq̄t ē mot⁹ rōnalis sensui ⁊ appetitui p̄sidēs et sequit. Uolūtas aūt ad qd̄cūq; voluerit h̄ʒ rōeʒ comitē et q̄dāmō ꝑdissequā. Inde sic nō ē comit̄ ī pare p̄sidēti ⁊ imꝑāti. ⁊ volūtas ē p̄sidēs ⁊ impans: vt ex dictis patet. Rō aūt comes ⁊ ꝑdissequa volūtat̄. ğ nō

2 ipat volūtati. ¶ Itē videt falsū ex aucte phi ix. meth. cui⁹ snīa ſm ↄmē. ē hec. Potētie rōnales p̄nt duo ↄ̄ria facere. vn̄ necesse ē vt verū dicāt q̄ sit aliud. i. p̄mū p̄ncipiū agendi vnū ↄtrarioꝝ q̄nq; ⁊ alteꝝ. ⁊ hoc ē appetit⁹ ⁊ volūtas. Ex hac aucte phi et ↄmētatoris pʒ. q̄ volūtas ē p̄ncipalioꝛ i agēdo q̄ȝ aliq̄ alia potētia rōnalis.

3 ¶ Itē q̄n aliq̄s facit ipꝝ nūm: dicim⁹ q̄ faciat volūtatē nr̄am. nō aūt dicim⁹ q̄ sciam nostrā facit aut fidē nostrā aut opinionē. q̄ t̄n t̄ria ꝑtinēt ad rōem: ſm Aug. li. de vtilitate credēdi. ¶ Itē q̄n scio vel spero aliquē subditū facturū qd̄ volo ꝑfecte stati ipero. Si aūt scio eū facturū qd̄ scio. ꝟbi grā. scio eū fornicatuꝝ vel credo vl̄ spo vel opinoꝛ: nō iā ipero sibi. ğ volūtas ē que impat: nō ratio.

Responsio ad hec

ſm Tho. Ista obiecta oīa p̄cedūt ex falsa acceptōe dicti fris Tho. ac si dixiss̄ʒ q̄ ipare ē ꝑ se act⁹ rōis actu volūtat̄ nō p̄supposito. cui⁹ ↄ̄riū testib⁹ ipsis dicit. vt pʒ i ꝟbis ipsi⁹ q̄ ponūt.

Ad 1 ¶ Ad. 1. igit̄ dd̄m. q̄ cū iꝑiū qd̄ ē act⁹ rōis p̄supponat actū volūtat̄: dʒ dici q̄ ipat ꝑ volūtatē: cui⁹ actū p̄suppositū req̄rit ad h̄ q̄ impet de aliq̄ agēdo. Un̄ auctoritates q̄s adducūt ad ondēdū q̄ volūtas mouet rōeʒ ⁊ alias potētias aīe: oēs nihil faciūt ↄ̄ Tho. vt pʒ intuēti. Et ꝑ h̄ pʒ r̄nsio

Ad 2 ¶ Ad scd̄m. p̄ncipiū em̄ agēdi vnū ↄ̄rioꝝ q̄nq; et alteꝝ: q̄nq; ē volūtas ſm phm ⁊ ↄmē. Ad actiōeʒ ꝟo volūtatis req̄rit act⁹ impij. q̄ ē act⁹ ipsi⁹ rōis ſm q̄ manet in ipsa ꝟtute aliq̄d de actu volūtatis. ꝑut virtus actus p̄cedētis manet ī ꝟtute ī actu seq̄nte ꝑut dicit Tho. Impans em̄ ordinat eū cui impat aliq̄d ad agēduʒ intimādo vel denūciādo nō absolute t̄m. e⁹ denūciatio exꝑmit ꝑ ꝟbū indicatiui modi. vt cū d̄r: ē agēdū: sʒ mouēdo ⁊ excitādo. ⁊ talis denūciatio ⁊ excitatio ē impiū. ⁊ exꝑmit ꝑ ꝟbū ipatiui modi: vt cū d̄r: fac h̄ vel illud. Cū ḡ p̄mū mouēs i virib⁹ aīe sit volūtas. ⁊ scd̄m mouens nō moueat nisi ī ꝟtute p̄mi mouēt̄: seq̄t q̄ ex h̄ ipo q̄ rō mouet impando fit ex virtute volūtatis. Et inde ē q̄ q̄n aliq̄s facit ipiuʒ nr̄m. dicim⁹ q̄ faciat volūtatē nr̄aʒ. q̄m act⁹ volūtat̄ p̄cedēs cā ē h⁹ denūciatōis mouēt̄ ⁊ excitātis ad agēdū. q̄ vtiq; ↄcept⁹ mētis ē ꝑ vocē modi ipatiui significat⁹ ⁊ exp̄ssus. et ꝑ ↄ̄ns ꝑtinet ad actū rōis. Et ꝑ h̄ pʒ r̄nsio Ad 3

ad terciū. Simplex q̄dē ⁊ absoluta denūciatio de aliq̄ scito vel credito vel opinato nō ē impiū. nec exꝑmit ꝑ impatiuū moduʒ. vn̄ licet aliq̄d sciat vel credat vel opinet. nō tamē impat nisi sit ꝑfecte volitū. Act⁹ em̄ volūtatis ē causa denūciatōis vel excitatōnis excitātis vel mouētis: que vtiq; vt dictuʒ ē actus rōnis est.

Rticulus nonus

a nus de hoc q̄ Thomas dicit eadē. q. xvij. ar. eodē. i r̄nsione p̄ncipali. q̄ p̄mū mouēs ad exercitiū act⁹ i virib⁹ aīe est voluntas.

Correptorium

Uidet mihi q̄ hoc bn̄ ⁊ male possit itelligi. Si em̄ itelligat q̄ p̄mū mouēs ad exercitiū 1 act⁹ sit volūtas. falsū ē ſm phos ⁊ sctōs q̄ i hac maria loquūt p̄mū mouēs nō motū eē 2 appetibile. ¶ P. ꝑus necario sunt obiectuʒ ⁊ vis app̄hēsiua obiecti. ⁊ ei⁹ app̄hensio quā volūtas moueat. ipa em̄ nō mouet nisi mota ab appetibili app̄hēso. vn̄ ipossibile ē q̄ volūtas sit p̄mū mouēs. Si aūt intelligat q̄ int̄ vires aīe p̄ma potētia motiua siue p̄ma ꝟt⁹ mouēdi ē volūtas: sic dico q̄ veꝝ est obiectū em̄ qd̄ ē p̄mū mouēs nō ē ꝟt⁹ aīe. et ꝟtus app̄hensiua q̄uis ꝑus sit necaria ad motū: nō t̄n ꝑus mouet nec d̄r ꝟt⁹ motiua. Sed voluntas mouet ↄ̄us siue appetitus hic em̄ ē ordo. p̄mo em̄ obiectū bonū mouʒ vim app̄hēsiuā motu app̄hēsionis. deinde app̄hēsum mouet appetitū siue voluntatē. vn̄ illud qd̄ mouet voluntatē nō est ipa rō vel app̄hēsio. sʒ bonū app̄hēsum a ratione

deinde volūtas sic mota ab appetibili app
hēso mouet alias ṽtutes et organa siue to/
tū aīal ad exercitiū actus.

Responsio ad hec

ṡm Tho. Ad ista nō oportet respondere p Tho.
Manifestū ē em̄ oī intelligēti qd Tho. itē
dat i hac pte. vn̄ mir̄ ē ad qd voluit iste il
lū ṗmū intellectū ex ṽbis Tho. fabricare.
cū ipa ṽba oppositū sonēt. ⁊ ipemet Tho.
vbiqȝ docet. ꝙ volūtas mouet mota ab ap
petibili apphēso. Hec igit̄ ptrāseo.

Rticulus deci

a mus de hoc ꝙ dicit Tho. eadē. q.
eodē ar. i r̄nsione scd̄i arg. vbi di/
cit ꝙ radix libertatis ē volūtas vt subiectū
sed rō ē sicut cā. Ex hoc em̄ volūtas pt libe/
re i diuersa ferri. q2 rō pōt hr̄e diuersas con
ceptōes boni. Et ideo phi diffiniuerūt libe
rū arbitriū. ꝙ ē liberū de ratiōe iudiciū q̄si ra
tio sit cā libertatis.

Corruptorium

1 Istud reputam⁹ falsū. q2 ex h̄ sequit̄ ꝙ volū
tas nō facit libere anq̄ȝ rō diuersas cōceptio
nes boni habuerit. ⁊ ita viri pfecti q̄ sequūt̄
ṗus ṗmū appetitū boni. qm̄ hmōi cōceptōes
habeāt. ⁊ silr̄ mali ⁊ pessimi q̄ silr̄ sequūt̄ pri/
mū appetitū mali. nec isti nec illi libere face
rēt. qd̄ cōstat eē falsuȝ. vn̄ dōm ꝙ libertas ē i
volūtate ex sua naturali ppetate: nō a rōne
imo etiā ꝙ libertas ē in rōe ⁊ i alijs viribȝ: ē
a volūtate poti⁹. ṡm Bern̄. li. de grā ⁊ li. ar.
ca. iij. Uniuersa inq̄t q̄ hoīs sūt: ppter solā
volūtateȝ libera sunt. ⁊ ita sola volūtas ē q̄
sola ingēti libertate: nulla ṽo cogit̄ necessita
te. ¶ Itē eodē li. ca. j. vbi volūtas ibi libtas
Et ca. iij. Ipe cōsensus ob volūtatis imēsam
libertatē: ⁊ rōis quā secū defert inclinatōeȝ i
deū dr̄ liberū ar. q2 ipe liber sui ppter volūta
tē ⁊ ipe liber sui ppter rōeȝ. Et. c. iij. Cū volū
tas nihil habeat liberū nisi se: merito nō iu/
dicat̄ nisi ex se. Ex his pȝ ꝙ volūtas ē libera
2 ex sua ingenita ⁊ naturali ppetate. nō ex rō
ne ⁊ ei⁹ deliberatiōe. ¶ Itē. j. meth. liberū ē qd̄
ē cā sui. ratio aūt nō ē cā sui: sed ad misteriū
volūtatis facta. ⁊ ei⁹ comes ⁊ ei⁹ pedissequa
3 vt dicit Bern̄. i li. de grā ⁊ li. ar. ¶ Itē illa po
tētia ē libera ⁊ cā libertatis cui⁹ ē potestas fa
ciēdi ⁊ nō faciēdi: ⁊ elicere actū electōnis. ⁊
hec ptās nō ē ratio sed volūtas. ḡ ē cā liber

tatis: vt dicit Dam̄. li. iij. ca. xxvj. ¶ Itē i. j. 4
pte summe. q. lxxxiij. art. j. i r̄nsiōe ṗncipali
loquit̄ de ista materia. vbi dicit ꝙ vis sensi/
tiua nō ē collatiua diuersoȝ sicut rō. sȝ sim
plicit̄ vnū cōphēdit. ⁊ ideo p illud determiate
mouet appetitū sensitiuū. sed rō ē collatiua
pluriū. ⁊ iō ex pluribȝ moueri pōt appetitus
intellectiu⁹. s. volūtas. ⁊ nō ex vno de necita
te. His ṽbis nitit̄ dare cām: quare appetit⁹
sensitiu⁹ nō sit liber sicut intellectiu⁹. q2. s. po
tētia sensitiua nō ē collatiua pluriū sensato
rū: sicut rō pluriū intellectoȝ. ṗmū qd̄ dicit
de potētia sensitiua ṽitatē hȝ de sensibȝ pti/
cularibȝ. sed de sensu cōi falsum dicit. Dicit
em̄ phs ṽsus finē. ij. de aīa. et aliquātulū p⁹
ṗncipiū. de somno ⁊ vigilia. ꝙ op⁹ sensus cō
munis ē distiguere dulcia ab albis. ⁊ ita ei⁹
ē cōferre sensata sensuū pticulariū. tn̄ ppter
hoc nō ponit̄ aliq̄ libertas i appetitu sensiti
uo ¶ Itē p hoc ꝙ scd̄o dicit. ꝙ rō ē collatiua
pluriū intellectoȝ. iō volūtas moueri pt a
diuersis ⁊ nō ab vno. ex necitate isinuare vl
dicē. ꝙ si rō nō pponat volūtati plura appe
tibilia: sed vnū solū necario volūtas fert̄ in
illud sicut appetit⁹ sensibil̄. hoc mōstratuȝ ē
eē falsuȝ tā i bonis q̄ȝ i malis. q̄ stati ad vni
us appetibilis apphensionē mouent̄. ⁊ hoc
libere. alioquin nec boni mererent̄. nec mali
demererentur.

Responsio ad hec

ṡm Tho. Oēs iste obiectōes pcedūt ex fal
so intellectu ṽboȝ Tho. ac si dixissȝ ꝙ volū
tas nō posset esse libera nisi ratio actu cōcipi
at diuersa. vel nisi actu formaret diuersas
cōceptōes de eodē. Ipe em̄ hoc nō intēdit: si
cut pȝ ex ṽbis ei⁹ quibȝ ait. Ex hoc volūtas
pōt i diuersa ferri. q2 ratō pōt hr̄e diuersas
boni cōceptōes. ⁊ illud ē optime dictū si itel
ligat̄. nā ex h̄ ꝙ rō cōcipiēs bonū sub rōe ali/
qua vna pt cōcipe bonū: illud sub rōe alia. s.
i ordine ad finē: vel pter ordinē ad finē ⁊ sb
diuersis circūstātijs debitis vel indebit̄. ap
petit⁹ q̄ cōsequēter se habēt ad talē potētiā sic
apphēsiuā: nō hȝ necesse moueri vel nō mo
ueri i bonū sic apphēsuȝ. Quia ṽo ṽtus sen
sitiua nō hȝ nisi vnā extimatōeȝ de obiecto
cōueniēti vel discōueniēti apphēso. nec hr̄e
pōt plēs. Hinc ē ꝙ appetit⁹ ipaȝ cōn̄s nō pt
q̄n moueat̄ sic vel sic. ⁊ ē necario determiat̄ ad
vnū. Intelligit̄ igit̄ Tho. ꝙ p tanto dȝ dici
ꝙ rō ē cā libertatis. q2. s. ṽtute sic apphēsiuā

Ad 1 naturaliter ɔ̨sequit̃ ꝟtus sic motiua. ¶ Ad ꝑmũ igit̃ dicẽdũ. ꝙ licet tã boni ꝗ̃ mali habitu aliquo vel bono vel malo inclinari sequant̃ ꝑmũ appetitũ. dicunt̃ tamẽ hoc facere libere. ⁊ hoc. qꝛ licet nõ formẽt actu aliquã aliã ɔ̨ceptionẽ de obiecto apprehenso ꝗ̃ illã ad quã formandã ex tali habitu inclinant̃. possent tamẽ aliã ɔ̨ceptionẽ formare: ⁊ aliã extimationẽ estimare de eodem obiecto. ⁊ ꝑ ɔ̨sequẽs aliter moueri. vñ ex ꝑma ɔ̨ceptiõe siue estimatione nõ ɔ̨pellũt̃ sic moueri. licet sic moueant̃. Et sic pꝫ cã quare tales actões sunt libere. qꝛ rõ possꝫ aliter cõcipere. ⁊ ꝑ ɔ̨sequẽs volũtas alit̃ moueri ⁊ agere. ¶ Auctes Bern̄. omẽs debẽt ɔ̨cedi. qꝛ nihil aliud ostendũt nisi ꝙ libertas soli volũtati inest formaliter: qd̾ etiã dicit Tho. sic pꝫ intuẽti

Ad 2 ¶ Ad. ij. dicendũ. ꝙ nec rõ nec voluntas est cã sui. ita ꝙ ad nihil aliud debeat ordinari. vñ licꝫ rõ habeat ordinẽ ad volũtatẽ ꝫ vt ad ꝑmũ mouens ꝑ modũ efficiẽtis rõne cui⁹ dicit Bern̄. ꝙ rõ ẽ comes ⁊ pedissequa volũtatis. ex hoc tñ nõ concludit̃ ꝙ nõ sit cã libertatis: sicut licet voluntas ordinet̃ ad bonũ apph̄ẽsuꝫ ꝑ rõem. ⁊ ꝑ ɔ̨ñs ad rõeꝫ tãꝗ̃ ad ꝑncipiũ mouẽs ꝑ modũ finis. nihilomin⁹ tñ ẽ subiectuꝫ libertatis.

Ad 3 ¶ Tercia rõ ꝓbat ꝙ libertas inest volũtati formalit̃. ⁊ h̄ ɔ̨cedim⁹.

Ad 4 ¶ Quod Tho. dicit i. j. pte de hac materia loquẽs: put isti hic recitat. Silr̃ ꝟitatẽ hꝫ si intelligat̃. Nõ em̄ intendit Tho. dicere. ꝙ ꝟtus sensitiua apph̄ẽdat tm̄ vnũ. ita ꝙ nulla ꝟtus sensitiua possit apph̄ẽdere multa. cui⁹ oppositũ pꝫ ĩ sensu cõi: qui apph̄ẽdit diuersa obiecta sensuũ pticulariũ: sic ipsi obijciũt. sed intẽdit ꝙ nulla ꝟtus sensitiua facit plr̃es estimatões: vel facere põt de eodẽ obiecto. Et impossibile ẽ ꝙ ꝟtus appetitiua sensitiua nisi vno ⁊ eodẽ mõ circa idẽ obiectũ moueat̃. Nec intendit vt isti opponũt. ꝙ si rõ nõ ꝓponat nisi vnuꝫ appetibile sensibile ipsi volũtati. ꝙ volũtas ferat̃ in illud. imo qꝛ de illo eodẽ appetibili posset rõ formare aliã ɔ̨ceptõꝫ quã format qñ ĩ illd̾ mouet̃. ⁊ sic ꝑ ɔ̨ñs nõ moueri ĩ illud. iõ certe nõ cogit̃ ꝑ aliquã estimatõꝫ vnã ad modũ ꝟtutis sensitiue sic determinate moueri in illud in quod mouet̃. ¶ Obiecta igit̃ ɔ̄ hec ex falso intellectu ꝓcedũt: sicut pꝫ intuenti verba ipsius Tho.

Articulus vndecimus.

De hoc qd̾ Tho. dicit vel videt̃ dicere. q. lxxv. ar. ij. in m̃. ꝑn. ꝙ rõ est ꝓpriũ ꝑncipiũ mali act⁹ ⁊ vt ibidẽ dicit: loquit̃ de rõne diuisa cõtra voluntatem Isti dicũt se inuestigasse in dictis eius. qd̾ tamẽ nõ est verꝫ.

Correptorium

Si sic intelligat ꝓpriũ ꝑncipiũ mali act⁹. i. illud qd̾ ꝓprie facit malũ ẽ rõ: sic falsũ ẽ qd̾ dicit: ⁊ etiã videt̃ erroneũ. Tũ qꝛ ex h̄ sequit̃ ꝙ nõ sit pcm̄ ĩ voluntate: nisi fuerit ꝑus error in rõne. qd̾ reputat̃ erroneũ: vt alĩs ostẽsum ẽ. ⁊ ẽ cõtra Aug. ĩ li. de natura ⁊ gr̃a. ca. v. Tũ qꝛ aliqd̾ esset pcm̄ ꝓpt̃ defectũ rõnis nõ volũtatis. ⁊ sic nõ omẽ pcm̄ eẽt volũtariũ. Tũ quia etiã cũ rõ cogi possit faciet hõ pcm̄ etiã inuitus. ¶ Q, aũt nõ rõ sed volũtas sit ꝓpriũ ꝑncipiũ mali act⁹ Aug. de duabus aiabꝫ. Nõ nisi inq̃t volũtate peccat̃. ¶ Itẽ. xxij. cõtra faustũ. c. xliiij. Nisi iniquitas ⁊ iniusticia eẽnt ĩ volũtate nõ eẽnt ĩ ptãte. ¶ Itẽ de vita clericoꝝ. c. v. Hec oĩa mala de vna radice pullulãt ꝓpt̃ volũtatẽ. ¶ Itẽ Ansel. ĩ li. de silitudinibꝫ. c. v. dicit. Propria volũtas in hoĩe ẽ exordiũ oĩs mali. Et idẽ ĩ li. de casu diaboli. c. xix. Nulla res dr̃ mala nisi volũtas ⁊ ꝓpt̃ volũtatẽ. Si aũt intelligat̃ ꝙ ꝓpriũ ꝑncipiũ mali act⁹. i. distinctuꝫ ꝑncipiũ mali act⁹. ⁊ illud ꝑ qd̾ ẽ distinctio ĩ malo. sic videt̃ verꝫ qd̾ dicit. ꝙ rõ ẽ ꝓprium ꝑncipiũ mali act⁹. ꝙ em̄ volũtas distincte appetit h̄ ab illo: si bonũ fuerit siue malũ: h̄ hꝫ a rõe ministrãte ⁊ apph̄ẽdẽte. ita ꝙ ratõis ostẽsio dicat̃ distinctiua cã sine q̄ nõ ⁊ solũ. licet aũt hoc qd̾ dicit. s. rõ: ẽ ꝓpriũ ꝑncipiũ mali act⁹: sub h̄ sensu possit eẽ verꝫ. tñ hoc secundũ mẽbꝝ distinctõis nõ videt̃ implicari in h̄ qd̾ dicit. nec hunc sensuꝫ videt̃ ꝓseq̃ in sua missione. vñ nõ videt̃ multũ sufficienter ꝑ hoc excusari.

Responsio ad hec

ꝟm Tho. Nõ potui inuenire qd̾ hic ĩduat̃ sub his ꝟbis. q̄liter aũt rõ ẽ cã vel ꝑncipiũ ĩmediatũ act⁹ hũani docet Tho. ĩ ꝑma scd̾e q. lxxv. ar. ij. ꝑ qd̾ pꝫ ꝙ ea q̄ ɔ̄ eũ hic obijciũt̃ nõ sunt ɔ̄ ipm. In missiõe em̄ ꝑn. illi⁹ articuli. sic ait. Immediata cã act⁹ hũani ẽ rõ ⁊ volũtas: ꝟm ꝙ hõ ẽ liber. arbi. Cã aũt remota ẽ apph̄ẽsio sensitiue ptis. ⁊ etiã appetit⁹ sensitiu⁹. Sic em̄ ex iudicio rõis volũtas mouet̃ ĩ aliqd̾ ꝟm rõeꝫ: ita etiã ex apph̄ẽsiõe sensus

appetit⁹ sensitiu⁹ inclinat̃. q̄ q̄de₃ inclinatio q̄nq₃ mouet ꝛ trahit rõem ꝛ volūtatē. Sic ḡ duplex cã pctī interior assignari põt. vna p̄xima a pte rõnis ꝛ volūtatis. Alia remota a pte imaginatõis ꝛ appetitus sensitiui. Sed q2 cã pctī est aliquod bonū apparēs cū defectu debiti motiui. s. regule cõis vel legis eterne siue diuine. ipm motiuū qđ ē apparēs bonū ptinet ad apphēsionē sensus et ad appetitū sensitiuū. Ipsa ṽo absentia regule ptinet ad rõem: que nata est hmõi regulā ꝯsiderare. Sed ipa pfectio act⁹ volūtarij ptinet ad voluntatē. ita q̄ ipe act⁹ volūtatis p̄missis suppositis iā ē quoddā peccatū. Hec sunt verba Tho. ex quib₉ pt₃. q̄ nõ ponit q̄ rõ exclusa volūtate (put isti falso iponūt sibi) sit ppriū p̄ncipiū vel cã mali act⁹ cū ponat pctm ĩ volūtate ꝯsistere. i. ĩ ipso actu volūtat̃. vñ mix ē q̄ hmõi falsa volebant imponere viro sancto ꝛ tã catholico doctori. Nec ē facile eos qui nitunt̃ sine aliqua ratõe: vt ex dictis pat₃ inexcusabilē cū ꝯprobare: aliq̄lit̃ ĩ h̄ excusari posse.

Articulus duo

a decimus de hoc q̄ Tho. dicit in p̄ma scđe. q. cij. ar. v. in r̄n. iij. arg. q̄ mr̃imoniū fuit ĩ veteri lege. put fuit in officiū nature. nõ put ē sacramētu₃ ꝯiūctionis xp̄i ꝛ ecclesie. q̄ nondū erat facta. Vñ in veteri lege dabat̃ libellus repudij. qđ ē contra rationē sacramēti.

Corruptorium

1 Hec positio videt̃ esse ꝯtra aplm ad Eph. v. Propter hoc inquit relinquet hõ p̄re₃ ꝛ matrē: ꝛ adherebit vxori sue. et erūt duo in carne vna. Sacramentū hoc magnū ē. ego aūt dico in xp̄o ꝛ in ecclesia. Vbi dicit glo. q̄ p̄dicta auctas sumpta ē de Gen. c. ij. S₃ quod accipit̃ de xp̄o ꝛ ecclia: ia₃ nõ duo: sed vna caro sunt ꝛc. Et infra dicit alia glo. huius inq̄t spūalis vnitat̃. s. xp̄i ꝛ eccl̃e sacramētū fuit istud: qđ ĩ genesi de vnione coniugij loquit̃ ad l̃ram. P₃ ḡ ex textu apl̄i et ex glo. q̄ mr̃imoniū fuit ĩ veteri lege sacramētū ꝯiūctionis xp̄i ꝛ ecclesie. cui⁹ ꝯtrariu₃ dicit. ¶ Itē quod addit p rõne sue positõis. s. 2 q̄ ꝯiūctio xp̄i ꝛ ecclesie nondū erat facta: nihil videt̃ valere. q2 immolatio agni pascalis: ꝛ quedā alia sacrificia: fuerūt sacramentū immolatõnis pascalis: que nondū erat ꝯpleta. ¶ Itē qđ addit de libello repudij: nihil valet. q2 repudiare vxorē nõ fuit de institutõe mr̃imonij. imo ꝯtra institutõem. fuit tñ p̄missum a Moyse vt minus malū: ne peiora fierēt. qđ fuit factū ad duriciam cordis eoꝝ Mat. xix. Et ideo cū diuisio p repudiationē fuerit illicita. p₃ q̄ mr̃imoniu₃ veteris leg̃ fuit indiuisibile. ꝛ ideo nõ repugnāte repudio illicito fuit sacrm̄ ꝯiūctiõis xp̄i ꝛ ecclesie: cui⁹ ꝯtrariū dicit. Hec sūt ṽba eoꝝ. q̄ nisi sunt cape hoiem ĩ sermone: plura ꝯtra p̄mā scđe nõ habētes.

Responsio ad hec

ẜm Tho. Q₂ isti ĩ h̄ arti. vl. p̄tis huius doctori nr̃o ꝯtradicūt. ꝛ ipm arguunt min⁹ iuste: p₃ ex doctrina ei⁹ sup. iiij. snīa₂. dist. xxvj. q. ij. in solutõe. q. vbi dicit sic. Mr̃imoniū ẜm q̄ ordinat̃ ad procreatõ₃ plis q̄ erat necessaria: etiã pctõ nõ existēte institutu₃ fuit añ pctm. Scđm aūt q̄ remediū p̄bet ꝯtra vulnus pctī: institutū fuit post pctm̄ tp̄e legis nature. Scđm aūt determinationē p̄sonaꝝ institutū fuit post pctm̄ tp̄e leg̃ Moysi. S₃ ẜm q̄ rep̄ntat mysteriū ꝯiūctõis xp̄i ꝛ eccl̃e institutõ₃ habuit ĩ noua lege. Et ẜm hoc ē sacramētū noue legis. vñ q̄tum ad hoc q̄ mr̃imoniū ē sacramentū noue leg̃ nõ erat institutu₃ añ xp̄m. Sicut eñ ipa lex noua añ xp̄m non erat lata nec p̄mulgata: sic nec sacramētū noue legis añ xp̄m erat istitutū.
¶ Ad p̄mū qđ ĩ ꝯtrariū isti obijciunt r̄ndet Tho. pte vltima q. lxij. art. ij. ĩ r̄sione vltimi argu. vbi sic ait. Mr̃imoniū fuit institutū ĩ statu innocētie. sed ẜm q̄ est in officium nature. ex ꝯseq̄nti tñ aliq̄d significat futurū: ecclesiã. sicut ꝛ om̄ia alia in figura xp̄i p̄cesserūt. quoꝝ quedā fuerūt sacramēta veteris legis significātia: que futura erant circa xp̄m. a q̄bus differūt sacramēta noue legis in hoc. q̄ ẜm ea que ia₃ facta sunt circa xp̄m. sicut baptism⁹ ꝛ eucharistia. q̄ significāt passionē vel mortē xp̄i iã factã. vñ mr̃imoniū nõ potuit esse sacramentū noue legis: donec significare potuit ꝯiūctionē xp̄i ꝛ ecclesie iã factã. qđ facere nõ potuit anq₃ esset. potuit tñ p̄us p̄figurare illã futurã. Sicut imolatio agni pascalis p̄figurabat passionē xp̄i futurã. que tamē nõ erat sacramētū noue legis. Eodē mõ mr̃imoniu₃ q̄zdiu significabat istã coniūctionē xp̄i ꝛ ecclesie ve futurã. dici nõ potuit sacramētū noue leg̃. Ad 1

Un̄ vt dictū ē. q̄ sacramentū noue leg̃ nō erat an̄ xp̄m institutū. put tn̄ habet̃ in glo. quā scd̃o allegāt: potuit p̄us illi᷒ vniōis ineffabilis dici sacramentū: imq̄ʒ illud p̄fi-
Ad 2 gurabat vt dictū ē. ¶ Ex his pʒ q̄ nihil valet qd̄ obijciunt scd̃o. Manifestū ē eīm q̄ licet immolatio agni pascalis ⁊ q̄dā alia sacrificia: passionē xp̄i futurā p̄figurabāt. propter hoc tn̄ sacramēta noue legis dici nō potuerūt: sed potius ad legē in qua erat p̄missio xp̄i vētun ptinebāt. ¶ Q̄ dicūt ergo nihil valere: salua pace eoꝝ satis pulcre dr̄ si intelligat̃. minus eīm licuit p̄missio d̄ libello repudij: postq̄ʒ mr̄imoniū in noua lege ē institutū vt sacrm̄ vnionis xp̄i ⁊ eccl̄ie iā facte q̄ʒ i veteri lege. qn̄ hm̄ōi institutōez hr̄e nō potuit: vt ex dictis ptʒ. vn̄ tūc p̄mittebātur vxorē dimittere. ⁊ plures vxores simul hr̄e. qd̄ non decet nūc p̄mitti. ppter qd̄ nec aliq̄ rōe p̄mittunt̃ ppter p̄dictā mr̄imonij institutionē i noua lege. Nec intēdit Thō. dicere. q̄ mr̄imoniū veteris legis habeat diuisibilitatē. vel q̄ nō eēt indiuisibile. nec dicit repudiū fuisse licitū. sʒ vt dictū ē q̄ p̄missio de repudio magis repugnat mr̄imonio in noua lege q̄ʒ in veteri: vt dictū est.

¶ Finis prime secunde.

¶ Correctorium corruptoꝝ in secundam secunde.

Articulus primus.

a De h̄ q̄ Thō. dicit. q. xxiiij. ar. v. i m̄. p̄nci. q̄ charitas nullo mō p̄t augeri p additiōnē charitat̃ ad charitatē. sʒ s̄m q̄ subiectuʒ magis pticipat charitatē. i. magis reducit̃ i actū illi᷒: ⁊ magis subijcit̃ illi.

Corruptorium

Primū qd̄ dicit q̄ charitas nullo mō p̄t augeri p additiōʒ charitatis ad charitatē: videt̃ falsuʒ ⁊ sonare i p̄iudiciū diuīe potētie. Scd̄m etiā qd̄ ponit charitatē augeri p h̄ q̄ reducit̃ sbiectū i actū illi᷒: ⁊ mag̃ sbijcit̃ il-
1 li: nō videt̃ eē veꝝ. ¶ Primū videt̃ q̄ p h̄ sit falsuʒ. q̄r nos videm᷒ xp̄m bis dedisse spm̄sctm̄. semel i t̄ra p᷒ resurrectōʒ Jo. xx. ⁊ scd̄'de celo Act. ij. ⁊ vtraq̄ʒ vice diffusa ē charitas p spm̄sctm̄: vt dicit apl̄s Ro. v. ḡ vel i scd̄a datōe amiserāt charitatē quā i p̄ma acceperāt. qd̄ nō credit̃. vel augmētata ē charitas
2 p additōʒ ab extrinseco. ¶ P. qd̄ de᷒ sanctis q̄busdā: vt btē ꝟgini ⁊ btō Paulo i p̄ma infusiōe multo maiorē dederit grāʒ q̄ʒ alijs sāctis: vt Lino. sed oīe excedēs diuidit̃ in illud qd̄ excedit̃. ⁊ i augmētū. vt dr̄. iiij. phy-sic. ḡ maior charitas Pauli p̄ōt diuidi in tātudē q̄tū hʒ Lin᷒: ⁊ ampli᷒. Sʒ oīe diuisibile qd̄ dat de᷒ simul ⁊ semel p̄ōt ipe dare p ptes successiue. ex h̄ diuisim ptes dari hn̄i p̄nt. ḡ illā magnā charitatē quā deus dedit vna vice potuit Paulo dedisse pluribo
3 vicibo. sʒ hoc n̄ ē possibile nisi charitas possit augeri p additōʒ charitatis. ḡ. ¶ Ulterius modū augmēti charitatis quē ipe ponit nō reputam᷒ veꝝ. s. p hoc q̄ subiectū magis ac mag̃ reducit̃ i actū illi᷒. ⁊ subdit̃ illi. aut loquit̃ de actu charitatis q̄ ē vt habit᷒: aut q̄ ē vt vsus. si loquit̃ de actu vt habit᷒: tunc idē ē ac si diceret. q̄ habit᷒ charitatis auget̃ p hoc q̄ aīa vel volūtas magis reducit̃ in habitū charitatis illius. ⁊ h̄ ē petere. qd̄ dʒ ondere tanq̄ʒ si diceret. quātitas pueri auget̃ p hoc qd̄ magis reducit̃ in quātitatē. et hoc nihil ē dictu. Si aūt loquat̃ de actu vt est vsus: sub hoc sensu habitus charitatis magis ac magis auget̃ p hoc q̄ aīa vel volūtas magis reducit̃ in vsuʒ charitatis abs q̄ʒ additione extrinseca. sic intelligēdo non videt̃ nobis q̄ sit veꝝ. quia s̄m hoc solū p̄ma generatio charitatis esset p infusionē. ⁊

totū augmentū est p assuefactōem ꝛ exerci
tiū. ita charitas rōne ei⁹ qđ pmo infūdit est
vtus infusa. ꝛ rōne toti⁹ augmēti est virt⁹ cō
suetudinalis: imo i multis plus ꝯsuetudi-
nalis q̄ꝫ infusa. q꞉ i multis multo pl⁹ est qđ
accreuit p augmentū q̄ꝫ quod infundit pri
mo. sicut videt in naturalibꝫ. ꝙ modicū se
mē plāte crescit in magnā arborem vel i ma
gnū animal. hoc aūt nullus dicit ꝙ chari-
tas sm aliqd sui vel p magna pte sui sit vir
4 tus ꝯsuetudinalis. ¶ P. tam vtutes intelle
ctuales q̄ꝫ morales illo mō quo generant il
lo mō augmētant. ḡ sili vtutes infuse. de itel
lectualibꝫ vtutibꝫ dicit phs. ij. eth. Intel-
lectualis inquit vtus plurimā ex doctrina hꝫ
generatōem ꝛ augmentū. ¶ Itē eodē li. c. ij
infra de moralibꝫ dicit. Nō solū generatio-
nes ꝛ augmētatōes ꝛ corruptiōes ex eisdē ꝛ
ab eisdē fiūt: sed opatōes i eisdē erūt. Et in
fra idē. c. iij. Q, quidē igit vtus delectatio-
nes ꝛ tristicias. ꝛ qm̄ ex quibꝫ fit: ꝛ auget et
corrumpit tm̄ dictū sit. Ratiōes quas pro
5 se adducit non cogunt. ¶ Prima est talis.
Simplex simplici additū nō facit ipsum
maius: vt pbat. vj. physicoꝝ. Sed chari-
tas ē simplex. ḡ nō fit maior p additionem
¶ R. sicut duplex ē quātitas. s. molis ꝛ vtu-
tis: sm Aug. ita duplex ē simplex. s. mole et
vtute. ꝛ sili maius ꝛ etiā simplex mole quā-
tum vtute potest esse. ita in omībus formis
pterq̄ꝫ in mathematicis. vnde charitas est
6 simplex mole ꝛ quanta virtute. ¶ Scđa ra
tio quā ponit ē ista. Si charitas augeret p
additiōem charitatis: opteret illam cui fit
additio. ꝛ illā que addit distingui: saltē p
intellectū. Sed charitas a charitate in ea
dē anima nō pōt distingui. q꞉ nec sm speci
em nec sm numeꝝ. Nō sm spēꝫ. q꞉ tal' disti
ctio habituū sumit penes obiecta. Sꝫ cha
ritas a charitate penes obiecta n̄ distiguit.
sꝫ respectu eorūdē obiectoꝝ sūt. Nec sm nu
meꝝ distiguūt. q꞉ tal' distictio ē p subiecta
ꝛ talis nō pōt esse i vna aīa. ¶ R. arguit ab
insufficiēti. q꞉ ali⁹ ē mod⁹ distinctōis sm nu
meꝝ q̄ꝫ sm subiecta: p tpa. s. ꝛ p mutationē
tpis. sicut dicit phs. v. physicoꝝ. ꝛ patꝫ p se.
q꞉ est alia sanitas q̄ pcedit infirmitatem. et
que sequit eam. Consimiliter de charitate q̄
infunditur in vno tempe. ꝛ que infundit in
alio tpe.

Responsio ad hec

sm Thomā. Iste cauillatiōes pcedunt ex
falsa imaginatōe. quia imaginati sūt aug-
mentū charitatis ad modū augmenti cor-
poralis in quo fit additio quātitatis ad q̄ꝫ
titatē. nō intēdentes ꝙ aliquo mō augmen
tant vel intendunt qualitates simplices ex
suis causis. s. ex causa agente et recipiente.
Agens enī in naturalibus intendit reduce
re patiens quod est in potētia sue similitu-
dinis quantū pōt. Sicut aūt nō calidū ē
potētia calidū ita minus calidū ē impoten
tia ad magis calidū. vñ sicut p actōem ca-
lidi efficit de nō calido calidū. q꞉ calor q̄ est
in potentia reducit ad actū. ita etiā min⁹ ca
lidum efficit magis calidū p actiōem cali-
di. inquantū educit calor qui erat in actu
impfectus ad maiorē pfectiōem ꝛ maiorē
assimilationē agētis. ꝛ hoc ꝯtingit sm ꝙ po
tētia subiecta est actui. que quidē quantū
in se est ad multa se habēs: magis ac magis
terminat sub actu illo quod fit. vel q̄a au-
getur virtus agentis: sicut ex ꝯiūctione plu
riū luminariū. vel q꞉ ex pte materie induci
tur aliqua dispositio ppter quā efficit susce
ptibilior isti⁹ act⁹. sicut aer quāto plus atte
nuat tāto fit susceptibilior ipsi⁹ lumīs. In-
tēsio autē charitatis nō fit ex hoc ꝙ vtus
agētis fortificet. sed tm̄ ex hoc ꝙ natura re-
cipiēs (que quantū in se est dispositōē quā
dā habet sm ꝙ ē in potentia pura) magis ac
magis pparat ad susceptiōē grē. ꝛ hoc sm
ꝙ ex dicta multitudine ꝛ ꝯfusione potenti-
alitatis i vnū colligit p opationes: quibus
ad charitatē maiorē suscipiendā pparatur.
Et ideo Dionysius pfectiōē charitatis semp
designat p hoc ꝙ est ex ptita vita in vnitam
ꝯsurgere. Et sic patꝫ ꝙ augmentū charitatis
simile ē. nō quidē augmēto quātitatis: qđ
fit p additōem quātitatis (vt isti imagināt
ꝛ falso) sed augmēto qualitatis simplicis qđ
fit p intensionē. p hoc. s. ꝙ ab impfecto ad
pfectū reducit: vt dictū ē. ¶ Ad pmū in cō- Ad 1
trariū dicendū. ꝙ licet xps bis legat dedisse
spūmscm̄ discipulis. ad qđ ꝯsequēs est
ꝙ charitas fuit augmētata in eis. nō tm̄ se-
quit ex hoc mod⁹ augmētatōis p additōē
vt ipsi fingūt. sꝫ ꝙ spūsscūs scđo aduenies
charitatē q̄ pus erat min⁹ pfecta ad vlteriorē
deduxerit pfectōē ac maiorē sui silitudinē.
sic calidū intēsū agēdo i min⁹ calidū calorē
pus impfectū ad gradū deducit pfectiorē.
Rō aūt nō plus cogit nisi ꝙ cā agēs i aug-
mēto charitatis fuit ab extra. Sꝫ ipsi ima

gīnati sunt q aliqd charitat fuit ab extra
creatū. et postmodū aie infusum. et priori cha
ritati adiunctū. quod puerile ac friuolū ē
Illud em̄ charitatis de nouo creatū nō pt
accipe esse nisi in subiecto cū sit accidēs In
eodē aūt subiecto nō pnt ēē due charitates
Impossibile ē em̄ formā eiusdē speciei ī vno
subiecto numero plurificari. sicut pz ex di
ctis Thome hic et in pmo sniaz. disti. xvij.
Ad 2 q. ij ¶ Ad secundū dicendū q magnitudo
charitatis collate bte vgini vel sancto quā
tumcūqz magno: nō habet diuisibilitatem
ad intra. cū tam ratōe suipsius qz rōne sb
iecti sit p se et p accidēs indiuisibil. Illa aūt
cauillatio pcedit ac si hēret partibilitatē ad
intra p modū quātitatis. quia tūc possz ei
vna pars dari sine alia. vel simul cum alia
nūc aūt hmōi ptes nō habet. dr aūt hmōi
habitus charitatis vel alius osimilis ma
ior vel minor. fm q est intensior vel remissi
or. que quidē magnitudo ē magnitudo vir
tutis nō molis. q ptinet ad genus quātita
tis: vbi otingit partē et ptē accipe. et p conse
quēs partē pti copulādo augmētū inueni
re. ¶ Qd aūt vlterius dicit. oē excedēs di
uidi pōt etc. Si intelligat de diuisiōe reali et
excessu formali: falsū dicit et impossibile. ma
nifestū ē em̄ q vna forma idiuisibilis et sim
plex (quā impossibile ē p partes diuidi: cū
nullas habeat) potest aliā in vtute excedere
pōt tamē ibi esse diuisio fm rationē. ex eo q
intellectus pōt illā vtutē partialiter intelli
gere. accipiēdo illud in quo equat alteri. et i
quo excedit illud idē. Verbi gra. Possum
accipe p intellectū in charitate beate virgi
nis gradū i quo equat charitati Lini et gra
dū in quo equat charitati Petri. et graduz
vlteriorē ī quo excedit charitatem vtriusqz.
Ista aūt ptibilitas non cadit ī ipa re que ē
indiuisibilis. sed in ipa ratōe rem eandem
Ad 3 gradatim et partialiter osiderāte. ¶ Ad ter
ciū dicendū. q Tho. loquit q ipo actu cha
ritatis q ē habitus. et verū ē q idē ē aiaz sub
ijci charitati et huic actui. nec tamen sequit
tur q istud nō faciat ad declaratiōez sue po
sitōis. Planū est em̄ q istam veritatez ig
norabant qui augmentū charitatis non p
hoc q anima ei subijciat amplius. sz p hoc
q noua charitas priori adijciat fieri estima
bant. Quātitas vero pueri alio modo qz p
intensionē hmōi. sed p additōem et extensi
Ad 4 onē habet fieri. Vn̄ manifestū ē q p eis fe
cit Thomas ī hac parte. ¶ Ad quartū dicē

dum. q illud quod adducit de phō. iij. ethi
coz. q ex eisdē generant vtutes et corrūpun
tur et augmētant: nihil facit p eis. Nō em̄
intēdit Tho. q actus charitatis secundus
qui nō ē sua essentia inducat augmētū cha
ritatis p modū cause agētis sed p modum
meriti de congruo disponētis. ¶ Q dicunt Ad 5
quinto ad rationē primā. q charitas habz
quantitatē vtutis. quis nō molis. ratione
cui augeri potest p additōem: friuolum ē.
quonia quātitas vtutis nullam ponit di
uisibilitatē vel partiū pluralitatē ī eo cui ē
vn̄ p osequens non pōt intelligi rōne hui
quātitatis aliquā partē vnam alteri super
uenire. et sic p additōem augmentatōem fa
cere. ¶ Qd dicūt sexto ad rationē secundaz Ad 6
q alius ē modus distinctōis fm numerū qz
fm subiecta p tempa. s. siue p mutatōem tē
poris. manifestū ē qualiter non intelligunt
quod dicūt. q em̄ aliqua forma in subiecto
manēs varietur vel distinguat ex sola varia
tione tempis absqz sua corruptōne media.
omino ē impossibile. Sicut pz in exemplo
quod ipsi p se adducūt. Impossibile em̄ fo
ret sanitatē i eodem subiecto numero disti
gui vel numerari ex sola tpis varietate. ni
si. s. p ifirmitatē mediā corrumpet. Silr eti
am impossibile ē charitatē porez distingui
a charitate sequēti ex sola tpis varietate ni
si otingat medio tpe ipsam charitatē prio
rem corrumpi. vn̄ pz q pdicta rn̄sio friuola
ē et vana. q. s. charitas que infundit vno tē
pore distinguat ab illa alia charitate q in
fundit alio tpe. manēte em̄ charitate priore:
nulla alia infundit noua. sz illa q pfuit ad
maiorē pfectōem et silitudinē cuz charitate
summa spūssancti agētis reducit.

Rticulus secū

a dus de h q Tho. dicit scda scde.
q. xxiiij. ar. vij. i m̄. pn. q augmēto
charitatis i vita ista null termin pfigi pt.

Corruptorium

Putamus q nō sit verū istud. Omne em̄ fi
nitū pōt venire ad quātitatē cuiuslibet fini
ti sui generis. immo incompabiliter trāscē
dere. Cū igit charitas xpi finita fuerit. quia
creata. et etiā beate vginis. et etiā sit eiusdez
generis cum charitate alioz hoim: posset
charitas cuiuslibet viatoris si cresceret in in
finitū trāscēdere charitatē xpi et beate virgi

nis.quod ē horribile audire pijs auribus.
2 ¶ P̄.quanto magis augeret habitus dile/
ctionis:tanto magis intenderet actus dili/
gēdi.ergo si habitus augeri pōt i infinitū:&
actus. Sed actus nō pōt:quare nec habi
3 tus.¶ P̄.hoc ē cōtra Aug.dicit li.j.retrac.
ca.vj.vbi ponit retractatō libri de moribus
ecclesie. Hoc quod dixi:deū quem cogno/
scere volumus:prius plena charitate dili/
gamus.melius diceret sincera q̄ plena.ni/
si forte putet charitatem dei nō futuram eē
maiorem:quādo videbimus facie ad faci/
em. Sic vtiq; accipiat tanq̄ plena:dicta sit
qua maior esse nō possit:q̄diu ambulam⁹
4 p fidem.¶ Item in libro de pfectione iusti/
cie.añ medium. Charitas vt habeat tan/
ta quanta haberi pōt in corpe mortis hui⁹
parum est nostre voluntatis arbitriū:nisi
adiuuet gr̄a dei p christū dominū nostrum.
¶ Ex his auctibus pz.q non est charitas
augmentabilis i infinitum in hac vita.ali
oquin nō posset in hac vita tam plena esse
q nō posset maior esse.cuius cōtrarium di/
cit pina auctoritas.¶ P̄.si esz augmētabi/
lis i infinitū:nō haberet tāta quāta haberi
pōt.Cuius ꝯtrarium dicit secūda auctas.
5 ¶ P̄.rō quam adducit p ꝯfirmatōne posi
tionis p̄dicte:sumit de glosa ad Philip.iij.
sup illud. Nō q iam acceperim aut iam p/
fectus sim. Glo. Nemo fidelium(& si mul
tū profecerit)dicat:sufficit mihi. Qui em̄
hoc dicit:exit de via:vel quiescit in via añ
finem.¶ Responsio:duplex sufficiētia chari/
tatis pōt intelligi.vna ē sufficiētia habitus
Alia fm vsū & numer̄ meritor̄. Glo.ḡ nō
negat tantā sufficientiā charitatis i via pos
se haberi qua maior nō possit haberi:sz ne/
gat hoc de vsu & sufficiētia meritor̄:que ve/
re nūq̄ sunt tot & tanta in via:quin plura
& maiora possint esse.& q̄n adhuc ad maio
ra debeat conari. Et q sic intelligendum sit
patz ibidem p glosam:que ita dicit. Hoc
de se apostolus ait. Nō q iā acceperim:aut
iam pfectus sim.q: homies laborandū si
bi intelligere debēt vt iustificationū merita
6 ac pfectōnis metā adipiscant.¶ Alia rō est
talis quā ponit. Terminus nō p̄figit aug/
mento forme alicuius:nisi vel rōne forme i
se.vel rōne cause agētis.vl' ex pte subiecti re
cipiētis.rōne ipsi⁹ charitatis i se termin⁹ p̄fi
gi nō pōt. Ipa em̄ charitas fm rō ez ꝓprie
spēi ēminū nō hz. Est em̄ pticipatio ifinite
charitatis q ē spūssctūs. Nec etiā rōe cāe agē
tis.s.dei.q: ipe ē infinite ꝟtutis.nec etiā rōe
recipiētis.q: crescēte charitate sp crescit abi
litas ad maiorē adhuc charitatē pticipan
dū.¶ R̄. dicim⁹ q ad min⁹ duob⁹ modis p̄
figit termin⁹ augmētatōi charitatis. Primo
rōne suipsi⁹ i se.eo q ē forma habēs ꝯtrariū
Forme em̄ augmētabiles i infinitū ꝯ̄trium
nō habēt.sicut pz i spēb⁹ quātitatis cui nihil In p̄di/
ē ꝯtrariū:vt dicit phs. Cui⁹ rō ē.q: ꝯ̄tria fm camētis.
suā diffinitōz maxie a seinuicē distāt. Aliq̄
em̄ duo quor̄ vtrūq; vel alter̄ auget i infi
nitū:distātia ipor̄ necessario augeret i infi/
nitū.& ita nunq̄ esset maxia. Et ideo illa q̄
rū vtrūq; vel alter̄ crescit i infinitū:nō pñt
esse ꝯtraria. Et ideo charitas ipsa q̄ est for/
ma habēs ꝯtrariū:necesse ē q nō possit au/
geri i infinitū. Rō ista trahit ex ꝟbis ꝯmen
ta.quarto celi & mūdi sup illam partē.ma/
nifestum est si supra leue esset leuius accipe
re i infinitum:leue nō esset contrariū graui
q: contraria maxime distant. Nec valet q
charitas ē quedā diuie & ifinite charitatis p/
ticipatio:q̄ ē spūssctūs.ḡ pōt crescere i infini
tū.q: nō solū ex hoc posset inferri q ista pos/
set augeri i infinitū.sed q ipsa sic sit infini/
ta.q: est quedā pticipatio illius quod ē a/
ctu ifinitū.& ꝯstat q hoc nō sequit. Silr di
cim⁹ q augmētū charitatis statū hz rōne sb/
iecti recipiētis.& q̄n dicim⁹ q subiectū chari
tatis crescēte charitate sp crescit.dicimus q si
ue loquat de subiecto ꝓxio.s.de potētia volū
tatis siue de remoto.s.de ēētia aie.dicim⁹ in/
quā q falsū ē.q: eēntia anie nec ē infinita.
nec crescit i ifinitū.h ꝯstat. Silr nec potētie
aie sūt ifinite:vt dicit Aris.i li.de pblema
tib⁹.i pticula.iij.potētias nō ifinitas hēm⁹
receptiuas & actiuas.sz finitas:q̄ adipiscūt
ꝯmesuratōz.¶ P̄.potētie q: sūt naturales:
posito etiā q augerēt:nō augerēt i ifinitū.di
cit em̄ phs.ij.de aia. Oim natura ꝯstātiū ē
termin⁹ & rō magnitudis & augmēti.

Responsio ad hec

fm Tho. Hoc qd̄ isti i ꝓposito putāt falsū:
tā hic q̄ sup.j.sen.di.xvij ē ab ipo Thoma
pulcerrime declaratū.q vtiq; termin⁹ augmē
ti charitatis i via nullaten⁹ p̄figi pt cū m̄ cha
ritas vie nullo mō eq̄ri possit charitati p̄rie
q̄ finita ē.qd̄ quō fieri possit:exēplo tali po
terit declarari.i aere manēte aere n̄ ꝯtigit p̄
figi ēminū augmēti caloris i eodē.sp em̄ ma
nēte aere mā& potētia ad calorē maiorē.q:

forma aer᷒ nō ꝯpatit̃ secū calorē summū q̄ na
turalit̃ ꝯcomitat̃ ꝛ ꝯsequit̃ formā alti⁹ natu
re.s.formā ignis.sic charitati vie q̄ innitit̃ co
gnitiōi fidei enygmatice: nō pt ꝑfigi t̄min⁹
augmēti statu vie ꝑmanēte. sp̄ em̄ manēte
hm̄oi cognitōe i statu vie remāet charitas
vel amor sub q̄dā imꝑfectōe. eo ꝙ innitit̃ illi
cognitōi imꝑfecte. q̄ nō ꝯpatit̃ secū illā cha
ritat᷒ ꝑfectōem: q̄ i patria ad ꝑfectā dei cog
nitōem ꝯsequet̃. In h̄ tn̄ ē dsīa i ꝓposito ꝛ
exemplo adducto. ꝙ calor i aere ꝑ actōꝫ ali
quā intm̄ pōt intēdi ꝙ necesse erit i fine acti
onis illius formā aeris corrūpi. ꝛ summū ca
lorē cū forma ignis ad quā ꝯsequit̃ induci
Sed charitas i statu vie nūq̄ pōt ꝑ actōꝫ
aliquā viatoris augmentū charitatis pro
merētis intm̄ intēdi. ꝙ necesse sit cognitiōeꝫ
enygmaticā euacuari. ꝛ charitatē patrie cū
visioe ꝑfecta quā ꝯsequit̃ induci: cū a bn̄
placito diuie volūtat᷒ depēdeat: q̄n poti⁹ q̄
eo charitas i via fuerit maior: tāto etiā cog
nitō fidei enygmatica ē ꝑfectior ꝛ certior. au
cta em̄ charitate. ꝛ ꝑ ꝯns fide: cum ꝟtutes
sint ꝯnexe certi⁹ ac firmi⁹ mēs heret ꝓpt̃ ꝟi
tat᷒ p̄me auctē his q̄ nō videt hō. Hui⁹ rō
dsīe assignate hec ē. ꝙ potētie mat̃iales sūt
determiate ꝛ finite s̄m exigētiā mat̃ie. vn̄ po
tētia mat̃ie aer᷒ ad calorē finita ē ꝛ limitata
vn̄ qn̄ ab actōe calefaciēt᷒ trāscēdit̃ potētia
illa: necesse ē ꝙ ip̄a cū aere subiecto corrum
pat̃. Sic ꝛ potētia sensus eo ꝙ mat̃ial᷒ ē ꝛ ꝑ
mat̃iā limitata: a sēsibili supexcellēti corru
pit̃. Sec⁹ ē de potētijs imat̃ialib᷒ q̄ nō limi
tāt̃ ex mat̃ia. ſꝫ magis s̄m ꝑticipatōꝫ bonita
tis diuie i eis ꝑcepte. vn̄ q̄nto pl⁹ eis addit̃
de bonitate: tāto mag᷒ inest eis potētia ꝛ ca
pacitas ad vlteriorē. Jō itellect⁹. iij. de aīa cō
fortat̃ ab excellētib᷒ intelligibilib᷒. ita ꝙ q̄
to pl⁹ eleuat̃ ad alta cognoscēda. tāto mag᷒
ampliat̃ eius capacitas ad altiora capien
dū. Isti aūt ꝯpantes capacitatē sube sp̄ua
lis capacitati sube mat̃ialis: putauerunt ꝙ
termin⁹ i augmēto charitatis eēt ꝑfigēd⁹ rō
ne potētie limitate. q̄r sic videt̃ ꝯtingere i aug
mēto q̄litat᷒ i sub̄a mat̃iali ac sensibili. Ip
si em̄ ꝟpote min⁹ itelligētes ad modū pue
roꝝ ꝑ omia i hoc ꝛ i alijs sensui innituntur
sp̄ualia ꝛ intellectualia ꝑ ista sensibilia cō
Ad 1 mensurātes. ¶ Ad p̄mū dicendū. ꝙ ad hoc
ꝙ finitū finito adequet̃ ꝑ additōem. neces
se est ꝙ sint eiusdē ratōnis. sicut parꝫ i linea
supficie ꝛ corpe. que licet sint finita ꝑ addi
tionē. tamē nunq̄ possunt adequari: cū nō
sint eiusdem rōnis. Sic charitas xp̄i non
est eiusdē rōnis cū charitate viatoris. tū q̄r
ē dispositio ad vnionē cū verbo. ꝛ ex hoc hꝫ
quandā infinitatē. tū q̄r innitit̃ visiōi ꝑfe
ctissime ipsi⁹ ꝟbi. ꝛ h̄ a p̄mo instāti sue ꝯce
ptōis. Charitas ꝟo viatoris innitit̃ vt dictū
ē cognitōi fidei enygmatice. ꝓpt̃ qḋ q̄tūcū
q̄ crescat charitas viatoris: excedit̃ incōpa
bilit̃ a charitate xp̄i. et silr̃ a charitate ꝟgis
mr̄is eiusdē eadē rōe. Si tn̄ loq̄mur de cha
ritate bt̄e ꝟgis i via: certum est ꝙ charitas
ei⁹ potuit augeri. vn̄ i ipsa charitate ꝑfecit.
ꝛ ꝑ ꝯsequēs augmentū charitatis ꝓmeruit
nullus tamē tantā gr̄e plenitudinē recepit
vt ipsi i huius ꝑfectu possit adequari. istḋ
pie aures nō abhorrent nisi forte sint asini
ne ꝛ sine intellectu existāt. ¶ Ad scḋm dicē Ad 2
dū. ꝙ nullū incōueniēs est ponere. ꝙ actus
charitat᷒ possit intēdi aucta charitate Si
cut em̄ charitas vie (vt dictū ē) q̄tūcūq̄ au
cta sp̄ ē finita. imo etiā respectu charitat᷒ pa
trie imꝑfecta. sic act⁹ eiusdē sp̄ erit finit⁹ ꝛ re
spectu charitat᷒ i patria imꝑfect⁹. ¶ Ad. iij. Ad 3
dicēdū ꝛ ad quartū. ꝙ Aug᷒ i vtraq̄ aucte 4
loquit̃ de quātitate ꝛ plenitudie charitat᷒ i
genere: que est vt deus diligat̃ ꝑ omnibus.
Sed cū peccato carere nō valeamus omīa
ꝛ singula semꝑ i ipsum ordinātes actu: ta
mē i hoc ip̄o quod est deū sic i hac vita dili
gere mō ꝑdicto quo possumus ꝯtinuus po
test esse ꝑfectus. sicut pꝫ ꝑ Aug. eodeꝫ lib.
ca. vij. vbi sic ait. Ardor quippe charitatis
sequendo deū factus etiā magnus vt vicia
cuncta consumat in hac vita nasci ꝛ cresce
re pōt. ꝑficere ꝟo ꝓpterquod nascit̃ vt nul
lū insit homī viciū. nec ꝯsequēter hoc pt. q̄
uis tanta res eodē ardore charitatis ꝑfici
atur. qn̄ ꝑficit̃ vbi ꝑfici pōt. hoc ē in patria
Ecce hic dicit Aug᷒. ꝙ charitas vel amor
etiā mag᷒ crescere pōt. cū nimiꝝ s̄m eū non
possit eē tāta q̄n aliqua vicia stēt cū ea. que
quāto magis ꝑ actū charitatis reprimunt̃.
tāto mag᷒ meret̃ ip̄a charitas augmentari
qḋ sic pꝫ. Act⁹ em̄ charitat᷒ maior᷒ maioris
ē ꝟtutis in merēdo. Sed actus charitatis
minoris meret̃ augmētū charitatis. ḡ mul
to fortius hoc merebit̃ act⁹ charitat᷒ maio
ris stāte statu merēdi. Et huic ꝯsonat glo.
quā adducūt. nemo fideliū ꝛ si multū ꝑfe
cerit ꝛc. ¶ Et qḋ dicūt q̄nto m̄dēdo illi glo. Ad 5
ꝛ rōni Tho. ꝙ nō negat̃ ibi sufficiētia hit⁹:
sed sufficiētia meritoꝝ: stare nō potest q̄r si
non negat̃ sufficientia meritorum ꝛ merita

charitatis pꝰfectioris que ē pfectior sit ma/
ioris efficacie ꝙ merita charitatis pōris ⁊
ipfectioris: ꝯsequēs ē ꝙ p ipam ꝯtingit ma
iorē pfectōem charitatis pmereri .vn̄ si attē
dam⁹ad ꝟtutē pmerēdi: q tāto maior ē ad
pmerendū augmētū charitatis q̄to a ma/
iore charitate pcedit inueniem⁹ ꝙ ī positōe
sua īcludūt ꝯdictoria. s. ꝙ charitas in aliq̄
gradu ī statu vie nō pōt augeri. ⁊ tn̄ ꝙ pos/
sit augeri pꝫ ex h̄ ꝙ merita q̄ erant maioris
Ad 6 efficacie ꝙ pora: ab ipa pn̄t elici. ¶Q, aūt
sexto rn̄dendo ad rōem Tho. ꝙ forme aug
mētabiles ī infinitū nō habēt ꝯriū. cui⁹op
positū videm⁹ī charitate. ppt̄ qꝺ videt̄ eis
ꝙ nō possit ī infinitū augeri. q: nūꝗ̄ eēt ma
xima distantia: nihil valet si pdicta intelli
gant̄. Charitas em̄ cui⁹augmēti termin⁹p̄
figi nō pōt ē charitas vie. inter quā ⁊ culpā
vel cupiditatē nō ē distātia maxima. q: in
ter charitatē patrie ⁊ pdicta ē distātia incō
pabilit̄ maior. vn̄ ista ratio si recte sup pre/
missas veras fundet̄ p nobis facit: ex q̄ cha
ritas in statu vie nunꝗ̄ pōt h̄re quantum
cūꝗ̄ crescat distantiā summaꝫ vel maximā
ad culpā vel cupiditatē q̄ sunt sibi ī ratōe
ꝯtrarij. sequit̄ ꝙ ī infinituꝫ ī statu vie possit
augeri. ¶Q, ꝟo impōnūt Tho. ibidē ꝙ ip/
se ponit subiectū charitatis crescere ipa cha
ritate crescēte: nō ē de intētōe Tho. ⁊ mirū ē
cū hoc nō ponat: quare sibi volebāt h̄ īpo/
nere: nisi forte quia ipm nō intelligebant. ⁊
hoc reuera in multis que loquunt̄ ostēdūt.
Dicit aūt Tho. nō quidē ꝙ crescat essentia
aie vel ei⁹potētie (vt isti putabāt et falso) sꝫ
ꝙ crescēte charitate crescat habilitas ipi⁹po
tētie volitiue ad maiorē charitatē pcipiēdā
q̄ pōt crescere ī infinitū. licet em̄ capacitas
aie sit finita actu. tn̄ pōt plus ⁊ plus ī infi/
nitū ampliari. sm ꝙ plus ⁊ plus recipit de
pticipatōe diuine bonitatis. nūꝗ̄ tn̄ erit in
finita. nec recipiet pfectōem infinitaꝫ. sicut
pꝫ etiā ī additōe numeri q̄ pōt pcedere ī i/
finitū. nūꝗ̄ tn̄ erit aliq̄s numer⁹actu ifini/
tus. q: potētia ī additōe numeroꝝ nō ē vna
vt dicit ꝯmē. iij. physic. sed sp ex noua ad/
ditōe efficit̄ alia potētia nūero. vn̄ q̄libet po
tētia pōt exire in actū. nō tn̄ pōt esse vt oēs
exeāt in actū. nā sp actu posito addit̄ noua
potētia que pus nō infuit. Sili mō intelli/
gim⁹de habilitate ⁊ capacitate ipsi⁹anime.
Semp em̄ crescente charitate aduenit no
ua capacitas vel habilitas respectu ampli
oris pfectōis pcipiende.

Rticulus ter

a cius de hoc ꝙ Thomas dicit
q. xxxiij. ar. vij. vbi q̄rit. vtrum
correctio fraterna siue secreta debeat p̄cedere
denūciatōꝫ. Et ī in. v. arg. dicit. p̄lato non ē
obediēdū ꝯ p̄ceptū diuinū. sicut dr̄ Act. v.
oportet magis obedire deo ꝙ hominibꝫ. ⁊ ideo
qn̄ p̄lat⁹p̄cipit vt sibi dicat̄ ꝙ aliquis sciue
rit corrigendū. intelligendū est p̄ceptū sane
saluo. s. ordine correctōis fraterne. siue p̄ce/
ptū fiat vniuersalit̄ ad oēs: siue spāliter ad
aliquē. Sed si p̄lat⁹expsse p̄cipet ꝯtra hūc
ordinē a dn̄o institutū. ⁊ ipse peccaret preci
piēs ⁊ ei obediēs. s. quasi ꝯtra p̄ceptū diui/
nū agēs. vn̄ nō esset ei obediendū. quia p̄la
tus nō ē iudex occultoꝝ: sed solus deus. vn̄
nō hꝫ ptātē p̄cipiēdi aliquid de occultis ni
si p aliqua indicia manifestent̄: puta p ifa/
miā vel aliq̄d tale. in q̄bꝫ casibꝫ pōt p̄lat⁹p̄
cipe sicut iudex secularis vl' ecclastic⁹exige
re iuramentū de veritate dicēda.

Corruptorium

Constat istud eē nimis ꝯtrariū regulari ob
seruātie. sm hoc em̄ nūꝗ̄ esset faciēda secre 1
ta inq̄sitio nisi p̄missa admonitōe vel p̄ce/
pto de correctōne fraterna pus faciēda sm or
dinē a deo ꝯstitutū. qꝺ minime fieri cōsueuit.
¶Et istud etiā reputam⁹falsū. q: certū ē ꝙ ī 2
oībꝫ obediēdū ē p̄cepto supioris: vbi p̄ce/
ptū inferioris ipleri pt cū p̄cepto supioris.
sꝫ h̄ ē possibile in casu pposito. g̃ ⁊c̄. Maior
pꝫ p se. minor declarat̄ sic. Secreta denūcia
tio facta p̄lato nō tollit ordinē correctōis ī
stitutū a dn̄o. imo p⁹denūciatōꝫ ꝯplete. īte
gre ⁊ pfecte fieri pōt. Nō em̄ h̄ phiber vl' ali
q̄ mō ipedit p̄latū rōne denūciatōnis sibi fa
cte. g̃ in hoc tm̄ obediendū ē p̄lato. ¶Itē vi 3
det̄ ꝙ si nō p̄cipiat p̄lat⁹denūciādū tn̄ sit ei.
ꝯstat em̄ ꝙ correctio fraterna ⁊ ordo correctio
nis ad lucrifactōꝫ ⁊ ad correctōeꝫ fris ordi
nat̄. g̃ ⁊ illa via ⁊ oēs vie tenēde sunt: que
magis ⁊ direct⁹et pbabili⁹pficiūt ad eius
correctōꝫ. Sed denūciatio facta p̄lato etiā
cū correctōe secreta magis pficit ad fratris
correctōnem. s. peccātis. ꝙ correctio sola. g̃
videt̄ potius sm rōem rectā: ꝙ vtraꝗ̄ poti/
us faciēda sit ꝙ altera tm̄. ¶P. esto ꝙ vtra/ 4
ꝗ̄ via simul seruari nō posset. quod tn̄ fal/
suꝫ videt̄. adhuc videt̄ ꝙ magis eligenda ē

faciēda pctāris denūciatio p̄lato existenti
bono ꝛ pio et discreto q̄ꝫ priuata correctio.
Ex quo eñ p hec duo nihil aliud intendi/
tur q̄ꝫ peccantis emendatio: illa via est ma/
gis eligenda p quam sperat̃ ꝛ credit̃ magis
posse corrigi ꝛ melius. Sed vt frequentius
hec ē via denūciationis. Correctio eñ peccā
tis in duobꝰ ꝯsistit. s. ī cautela de futuro: ꝛ ī
pnia de p̄terito. primū ē cautela. q2 sine hac
nō pōt eē pnia de p̄terito fructuosa. vñ h̄ or
dine p̄cipit Eccl. xxj. Semel peccasti: ne ad
ijcias iterū: sed etiā de p̄stinis dep̄care vt di/
mittant̃ tibi. Sed ꝯstat q̄ ad cautelā futu
roꝝ sp vel vt freq̄ntiꝰ: vbi pctm̄ iterari pōt:
plꝰ pōt p̄latꝰ q̄ꝫ subditꝰ simplex. Tercio via
denūciatōis ad hāc cautelā correctōis for/
tior ē a cp̄orātior. ḡ magis eligēda. Silr̃ ad
aliā ptē correctōis q̄ ē pnia de p̄terito: plꝰ vi
det̃ posse p̄latus q̄ꝫ subditus. Duo eñ sunt
p que maxime inducit̃ pctōr ad pniam: scꝫ
ꝓmissio ꝛ cōminatio. ad quoꝝ vtrūq̄ꝫ violē
tior ꝛ sufficiētior debet esse p̄latus q̄ꝫ subdi/
tus: siue fuerit ꝯminatio siue ꝓmissio de tpa/
libꝰ siue de eternis. ḡ via denūciatōnis ē effi
cacior ad fraternā correctionē. ergo magꝭ eli
gēda. ¶ Rōnes quas insinuat p ꝯfirmatōe
positōis nō valēt. Prima ē q̄ ē ꝯ p̄ceptū di/
1 uinū denūciare p̄lato pctm̄ fr̄is occultū. nisi
p̄us facta correctōe ſm ordinē a dño cōsti/
tutū. Et p̄lato p̄cipiēti aliq̄d ꝯ p̄ceptū diui
nū non ē obediendū. iuxta illud Act. v. obe
dire magis ꝛc. ¶ Ad h̄ dicimꝰ q̄ saluator qñ
p̄cipit correctōeꝫ fraternā ꝛ ordinē eius: nō
ꝓhibet fieri denūciatōem secretā p̄lato. Qñ
eñ dr̄: dic ecclie. hoc dr̄ de accusatōe sub te/
stibꝰ qui in scđa correctōe adhibiti sūt. Vñ
ꝯstat q̄ saluator explicare nō ꝓhibet eā fieri
nec implicare. ꝛ ex ꝯñti q2 denūciatio ꝛ corre
ctio ambe p̄nt fieri. ꝛ neutra p alterā īpediri
vñ q̄ p̄latꝰ exigēs hmōi denūciatōeꝫ p prece
ptū: nihil p̄cipit ꝯ p̄ceptū diuinū: sicut ipe
supponit. ¶ Scđa rō quā ponit ē talis. p̄la
tus nō ē iudex occultoꝝ: sed solus deus. vñ
nō hꝫ ptātē p̄cipiēdi de occultis. ꝛ si p̄cipiat
non ē obediendū. ¶ Ad h̄ dicimꝰ q̄ p̄latꝰ exi
gēs denūciatōeꝫ de occultis: nō intēdit circa
denūciatōnes pcedere p viā iudicij. put iu/
dex. s. puniēdo ꝛ ꝯdemnādo. q2 ppter vocē
vniꝰ nullus pōt iudicialr̃ cōdēnari Deut.
xvij. ꝛ xix. sꝫ intēdit pcedere vt pr̄ ꝛ pastor ꝛ
medicꝰ curādo vt pōt. ꝛ p̄seruādo sicut va/
let sine fame lesione: ꝛ sinistre opinionis oc
casione. Fame eñ lesio et sinistre opinionis
occasio vergūt in penā publicā. ꝛ nō debent
infligi p occultis.

Responsio ad hec

ſm Tho. Qui dicta Tho. ī solutōe huiꝰ q̄
stiōis: ꝛ in rñsione ad arg. inspicit ꝛ diligen
ter ꝯsiderauerit: qñ. s. faciēda ē denūciatio ꝛ Ad 1
correctio p̄habita ꝛ qñ nō. ꝛ ī quo casu ꝛ in Ad 2
quo nō: q̄ nihil ꝯtra ipm faciūt oīa q̄ isti Ad 3
garriēdo adducūt intelliget euidēter. vñ ne Ad 4
sp singulis v̄bis p singula rñdeat̃: applica/
tio rñsionis ad p̄ns p singula p̄tereat̃. Tñ
q̄ ad hmōi declaratōꝫ dicit idē Tho. super
iiij. sen. di. xix. q. iij. vbi agit̃ de correctōe frat̃
na attēdat̃. vbi sic dicit. In pctis denūcian
dis ꝯsiderādū ē: vtꝝ pctm̄ sit oīno occultū:
aut ad noticiā alioꝝ deuenerit aut ī pmptu
sit vt deueniat. Si eñ pctm̄ iā ad alioꝝ no/
ticiā deuenit: tūc dꝫ denūciari illi q̄ hꝫ ptātē
corripiēdi. vt q̄ scādalizati sūt de culpa edi
ficent̃ de pena. Si aūt nōdū in publicū de/
uenerit: sed ē ī via deueniēdi. tūc aut denūci/
andū ē vt scādalo futuro occurrat̃. Si aūt
sit oīno occultū: tūc ꝯsiderandū ē vtrum
emēdatio peccātis expectari possit ꝓbabilr̃
aut nō. quod quidē facile aduerti poterit si
ꝯsideret̃ vtꝝ aliq̄s ex electōne aut passione
peccauerit: siue ex malicia vel īfirmitate q̄d
idē ē. quod ꝑpendi pōt ex condicione peccā/
tis ꝛ ex iteratōe. quia si aliquis freq̄nter et
quasi incorrigibiliter ꝛ sine freno in peccatū
est lapsus: signū est q̄ ex malicia vel electio
ne peccat: ꝛ nō facile emendat̃. Si autē se/
mel occasione peccādi ablata ī pctm̄ ruit. ꝛ
postea verecundiā ꝛ tristiciā de pctō ostēdit:
signū est q̄ sit peccatuꝫ ex passione vel infir/
mitate. Si ergo emendatio speret̃: debet ad
monitio p̄cedere: ꝛ denunciatio differri quo
usq̄ꝫ videat̃ quātum emendet̃ peccator: nisi
forte immineret occasio similis ruēdi in pec
catū: quaꝫ declinare nō vellet admonitus.
tunc eñ deberet prelato denūciari ne in pre/
cipicium iret. Si autē non speret̃ emenda
tio: tūc considerandū est an idem peccatuꝫ
sit infectiuū alioꝝ: sicut heresis vel fornica
tio: vel aliud hmōi. vel etiā cedat in aliq̄d
damnū alteriꝰ: sic furtū. homicidiū ꝛ hmōi
Si eñ nō cadit ī damnū alteriꝰ. nec sit in/
fectiuū alteriꝰ. tūc pōt denūciatio differri q̄
usq̄ꝫ videatur admonitionis effectus p̄ci/
pue si emendationem ꝓmittit. Si autem
sit infectiuum alioꝝ: debet denūciari prelato

vt gregi suo caueat. vñ rões istoꝝ nõ plus
pbãt nec pbare põt: nisi q in aliq̄bꝫ casibꝫ
denũciatio põt fieri p̄lato: nõ p̄habita corre
ctõe secreta. qd̓ ↄcedit Tho. vt pꝫ ex dictis.
Ad 5 ¶ Q, aũt dicũt ad p̄mã rõeꝫ Tho. q saluã
toꝛ nõ ꝓhibet facere denũciatõem secretã p̄
lato: veꝝ ẽ ordine debito. Iste aũt ẽ ordo vt
ĩ casu: put dictũ ẽ p̄mo corripiat. deinde si se
nõ correxerit p̄lato: ñ iquã ĩ iudicio p̄sidẽti.
q̇a h̄ ẽ dicere eccłe: sed secreti⁹ ex iudiciũ cõi
stẽti. ꝛ sic dicere p̄lato nõ ẽ nisi dicere q̄si per
sone p̄uate: q̄ põt ꝓdesse ꝛ nõ obesse. q: nul
lus pꝫ magis ꝓdesse q̄ p̄lat⁹. q̄ tñ si admo
nit⁹ neglexerit corrigi aliq̄s ꝑ quos ↄuincen
dus ẽ si negauerit debet ostẽdi. Iste ordo de
claratˀ ĩ regła btĩ Aug. vbi p̄mo docꝫ admo
nitõeꝫ fieri q̄ prim̄ p̄lato ostẽdi. etiã vbi p̄
lat⁹ nõ intẽdit ꝓcedere ꝑ viã iudicij. punie
do publice ꝛ cõdemnãdo: sed tanq̄ pastoꝛ
ꝛ medicus ꝓ cura adhibẽda secret⁹ admo
nẽdo. vnde ipse ait. Prius p̄lato debet ostẽ
di vtiq̄ post admonitionẽ: vt secretius coꝛ
Ad 6 rect⁹ nõ innotescat ceteris. ¶ Ex quo pꝫ q h̄
qd̓ dicũt ad scd̓am rõem nihil valet. q: s̄m
p̄ceptũ saluatoris satagere debem⁹ prim̄ fratris
in casu curare sola secreta admonitiõe si est
possibile. ꝛ hoc p̄ceptũ de correctõe fraterna
Joh. 13 videtˀ ꝓcessisse ex nimia xp̄i dulcedine: q̄ cũ
dilexisset suos in finẽ dilexit eos. quoꝝ ↄsci
entiã curare vult sine om̄i fame lesione ĩ ca
su. ꝛ q̄ñ hoc fuerit possibile.

Articulus. iiii.

D De h̄ q Tho. q. ciiij. ar. v. dis
putat. vtꝝ subditi teneantˀ ĩ oĩ
bus obedire p̄latis ꝛ supioribꝫ suis. Et ĩ m̄
sione p̄ncipali dicit. Ita mens ẽ sui iuris. ꝛ
ideo s̄m ea que ꝑtinẽt ad interiorẽ motum
volũtatis: homo nõ tenetˀ homi obedire: sꝫ
soli deo. tenetˀ aũt hõ homi ĩ his q̄ ꝑ corpa
exterius sunt agẽda.

Corruptorium

1 Istud videtˀ nobis falsuꝫ. Cõstat em̄ q ea
dẽ rõne ꝛ intẽtõe qua tenetˀ q̇s ad aliquem
actũ: tenetˀ ad oĩa añcedẽtia sine q̇bꝫ act⁹ ĩ
pleri nõ p̄t: vt si teneoꝛ interesse matutinis ĩ
choro: teneoꝛ surgere de lectoꝛ ire ad ecclĩaꝫ
ꝫ cũ act⁹ corꝑales ĩ q̇bꝫ tenẽtˀ subditi obedi
re p̄latis: ꝑfici nõ p̄nt sine imꝑio volũtatis
2 restat q vna ꝛ eadẽ intẽtiõe tenentˀ subditi
ad vtruq̄. Ex h̄ arguitˀ vlteri⁹. Si subditi
tenentˀ obedire p̄latis ĩ actu corꝑali exteri⁹:
ꝛ ĩ motu volũtatis q̄ñ ↄiũcti sunt. mlto foꝛ
ti⁹ tenentˀ obedire ĩ solo motu voluntatis si
singulariter p̄cipiatˀ. eodẽ mõ arguitˀ de mo
tu cognitõis: si p̄lat⁹ p̄ciꝑet subditis delibe 3
rare suꝑ aliquo negocio q̇d foret agenduꝫ.
vel de aliquo dubio casu quid esset m̄dẽdũ
estimo q nullus diceret subditos nõ tene
ri deliberare: vt põst secũ caute ꝓcederẽt ꝛ sa
ne m̄derẽt. Si ergo subditi tenentˀ p̄lato in
actu deliberatõis vbi subsequitˀ oꝑatio ꝛ m̄
sio: ꝓbabile est q sil̄r tenerentˀ: si sola delibera
tio eis p̄ciꝑetˀ. Et ideo religiosius ꝛ veri⁹ vi
dentˀ nobiscũ sentire: q̄ dicũt q ꝑ hoc intel
ligitˀ in om̄ibꝫ actibus: vt patet in exemplo
si etiã p̄latus impossibile p̄ciꝑet: saltem vo
lũtate ꝛ desiderio: tenetˀ obedire subditus. si
cut in scd̓o libro dialogoꝝ scribit Gregori⁹
de quodã coruo. cui beatus Bñdict⁹ p̄cepit
vt panẽ veneno intinctũ portaret ĩ loco vbi
ã nemine reꝑiretˀ. Coruus inq̇t aꝑto ore ex
pansis alis circa panẽ cepit discurrere atq̄
crocitare: ac si aꝑte diceret: et se obedire vel
le: ꝛ iussa implere nõ posse. ¶ Itẽ hoc videtˀ
ↄsonũ doctrine ap̄lice. Dicit em̄ apostolus
ad Ephe. vj. Serui obedite dñis carnali
bus cũ timore ꝛ tremore in simplicitate coꝛ
dis vestri. Glo. vt sicut ostenditis extra: sic
sit in volũtate vr̄a. Uñ ibidẽ subdit ap̄lus
Nõ ad oculũ seruientes: sed sicut serui xp̄i
cum bona volũtate seruiẽtes dño: nõ sicut
hominibꝫ. Hoc ꝓ eo qd̓ obijcit q ratio sui iuris
ẽ: nõ cogit. Sicut em̄ ipsa ẽ iuris ꝓprij. ita
in homine libero corp⁹ totalr̄ ꝑtinet ad iu
diciũ rõnis. ꝛ sicut rõ ꝑ votũ obediẽtie põt
dare ius alteri qd̓ habet in corpus. ita etiã
sus quod hꝫ rõne suijpsius.

Responsio ad hec

s̄m Tho. Si dicta Tho. ĩ hac ꝑte intelle
xissent: ipsi met ista v̄ba inania reputassent.
Ubi em̄ dic q mẽs ẽ sui iuris: intendit q et
si ĩ corꝑe hõ hoi iure politico ac ciuili dnetˀ.
ipsa tñ mẽs hmõi seruituti non substernitˀ.
qd̓ declarat ꝑ v̄bũ Senece li. iij. de bñficijs.
Errat si q̇s existimet seruitutẽ in toto homi
ne descendere. ꝑs eius melioꝛ excepta ẽ. coꝛ
poꝛa obnoxia sunt ꝛ astricta dominis. Ec
ce manifestum ẽ q loquitur ibi de seruitute
ꝛ subiectione ciuili qua serui dominis sub
ijciuntur vt filij parentibus. quibus nõ te
nẽtur obedire nisi quãtũ ad ea q̄ ꝑ corpus

ſunt exterius agẽda. que. ſ. p vires corpales
exequunt̃. licet a motu volũtatis interioris
imperent̃. vñ tã ipa opa q̃ motus volunta
tis interiores ordinati ad ipa ad corpus p/
tinẽt: ⁊ ad ea que p corpus ſunt agẽda. Si
cut em̃ ambulare ⁊ fodere ptinẽt ad ea que
p corpus ſunt agẽda: ſimiliter et velle am/
bulare ⁊ fodere ad idem ptinere dicuntur:
nõ quia actus exteriores a volũtate elician
tur: ſed quia ab ipſa imperant̃. vñ qui tene
tur ad hmõi act⁹ exteriores obedire. vbi grã
fodere vel ambulare: tenet̃ hoc idez velle. ⁊
ideo fui qñ nolũt facere pceptũ dñi ſui: pu
niunt̃ ciuiliter ab eiſdẽ. Ex his pz ad obie/
Ad 1 cta reſpõſio. ¶ Ad pmũ em̃ dicendũ (vt di/
ctũ eſt) q qui tenet̃ ad actuz exteriorẽ: tenet̃
ad actũ volũtatis interiorẽ. ⁊ illum actum
a viribus inferioribꝫ elici precipiẽtẽ: ſed ex
hoc nõ ſequit̃ q teneat̃ ad actus interiores
ſimplicit̃: put nitunt̃ ↄcludere ex h̃ i arg. ij.
Ad 2 Nõ em̃ ſequit̃. q ſi tenet̃ aliquis fodere vel
velle fodere. q ppt h̃ teneat̃ ſimpliciter velle
quicq̃d ille vult cui i hoc tenet̃. verbi grã.
Si dñs pcipet ſeruo qui ſibi tenet̃ in foſſu/
ra bñ ſequit̃ q tenet̃ ſibi velle fodere: ſi tamẽ
pcipiat ſibi q velit ipm regem eſſe in hiſpa
Ad 3 nia: nũquid i hoc tenet̃ ei obedire: friuolũ ẽ.
¶ Ad tertiũ dõm. q act⁹ cognitiõis p q̃s re/
gulat̃ hõ q̃rũ ad act⁹ exteriores: i quibꝫ tenet̃
hõ alicui ſupiori ſunt eiuſdẽ rõnis cũ acti/
bus volũtatis a quibꝫ eedẽ opatõẽs impe/
rant̃. vñ ſic tenet̃ ad actũ voluntatis hmõi
opa pcipiẽtẽ: ita tenet̃ ad actũ cognitõis ea
dẽ dirigentẽ. vñ ſicut tenent̃ velle opari: ita
tenent̃ deliberare de ope. ſiue op⁹ ptineat ad
factõz: cuiuſmodi ſũt fodere ⁊ edificare. vl̃
ad actiõez: cuiuſmodi ſũt ↄſulere ⁊ mĩdere.
¶ Ex his tñ nõ ſequit̃ q ſimplr̃ teneant̃ aliq̃
ſuis ſupioribꝫ i actibus cognitiõis obedire.
Si em̃ rex pcipet ↄſiliario ſuo ſibi ſubdito
nũquid qz tenet̃ cogitare de miſſionibꝫ vl̃ cõ
ſilio ſibi dando: tenet̃ cogitare ſimplr̃ quic/
quid ipe vult. verbi grã. nũquid p h̃ ad cu⁹
impiũ hz cogitare de muſicis vel geometri
cis. vel eſſe hui⁹ vel illius opinionis: cõſtat
q hec friuola ſunt. ¶ Qd̃ tandez dicunt de
religioſis. q dꝫ bẽt ſimpliciter i omibꝫ obedire
ſaltẽ volũtate ſi facultas iplẽdi deſit. Sciẽ
dũ q hoc ſic hz intelligi. q q̃rũ ad ea ſoluz
tenent̃ obedire religioſi que ptinẽt ad regu
larẽ obſeruantiã: ad quaz ſe voto pfeſſiõis
obligauerũt. Si aũtẽ ⁊ in aliqs obedire vo
luerint: hoc ptinet ad cumulũ pfectiõis: dũ
tñ illa nõ ſint ↄ deũ vel pfeſſionẽ ſuã. Nec
tñ tenent̃ ad mot⁹ ſiſtẽtes interius in mẽte:
ſimplr̃ loquẽdo obedire. verbi grã. ſi plat⁹ p
cipiat mihi q ſentiã ſic vel ſic i tali opiniõe
vel q diligaz plus vel minus i tali loco vel
tali. vel talẽ hominẽ vel talẽ. diligere plus
vel minus put ipe facit. nec quo ad hmõi
actus cognitõis vel volũtatis tenet̃ hõ ali
quis ſupiori obtpare.

Articulus quin

a tus. De h̃ q T ho. dicit q. de. ar. iiij
vbi q̃rit. vtz omẽ mẽdaciũ ſit mor
tale pctm̃. i miſſione. iq. argu. q q̃dã dicũt q
omẽ mẽdaciũ ſit mortale pctm̃ in viris pfe/
ctis. Sed hoc nõ ẽ rõnabiliter dictũ. nul/
la em̃ circũſtãtia agg̃uat pctm̃ i infinitũ ni
ſi que trãſfert in aliã ſpeciẽ. circũſtantia aũt
pſone nõ trãſfert in aliã ſpeciẽ: niſi forte rõe
alicuius annexi. puta ſi ſit ↄtra votũ ipſi⁹.
quod nõ põt dici de mendacio officioſo vel
iocoſo. ⁊ ideo mendaciũ officioſum vel io/
coſum nõ ẽ pctm̃ mortale in viris pfectis: ni
ſi forte rõne ſcandali.

Corruptorium

Iſtud qd̃ dicit de mẽdacio officioſo vel io/
coſo i viris pfectis: videt̃ falſum ⁊ ↄ Aug. i
li. de mẽdacio. ca. x. Aut inquit nõ ẽ creden 1
dũ bonis: aut eſt credendũ illis quos credi
mus aliqñ mentiri. aut nõ eſt credendũ bo
nos aliqñ mentiri. Horũ pmũ eſt pnici
oſum. ſcdm̃ ſtultum. Reſtat ergo vt nunq̃
mentiant̃ boni. hec eſt ratio ⁊ illatio Aug.
Ex ↄcluſione aũt Auguſ. arguit̃ ſic. Boni
exiſtẽtes boni nũq̃ mẽtiunt̃. ergo mẽdaciuz
pimit bonitatẽ: ſed nõ pimit bonitatez niſi
qz ẽ peccatũ mortale. ergo mẽdaciũ ẽ morta
le pctm̃. Nec ferat̃ inſtãtia in mẽdacijs io/
coſis. qz dicit Aug. lib. j ſniaꝝ. Ioca nunq̃
ſũt pura mẽdacia. habẽt em̃ euidentiſſimã
ex pronũciatõe atq̃ loquentis affectu figu
ratõem aĩam nequaq̃ fallẽtis. ¶ Itẽ. ſi nõ eſt 2
pctm̃ mortale mentiri officioſe. ergo nõ eſt
peccatũ mortale mentiri p ſalute animarũ.
qz hoc ẽ ſumme officioſum. Ex quo ſequit̃.
q nõ eſt mortale mentiri in pdicatiõe fidei
⁊ morũ. quia ibi ẽ maxime ſalus animaruz
Ex quo ſequit̃ q ſtultum eſt credere: etiam
predicatoribus mentiẽtibus. et ſi hoc ſtul/
tum eſt ſemp credere. eſt licitũ ⁊ nõ credere.
quia fides nõ ẽ vt plurimũ niſi p auditum

p̄dicatōis.ꝗ a ꝑmo si nō ē pctm̄ mortale vi
ris ꝑfectis mentiri officiose: nō est peccatuꝫ
mortale nō credere: imino ē stultissimū cre/
dere. hoc falsissimū ē. ergo ⁊ ꝑmuꝫ. ¶ Argu
menta quibus innitit̃ facile pn̄t solui. Pri/
3 mū ponit̃ ꝑ obiectiōe in ꝯtrariū. ⁊ ē tale. Si
ps.5 cut dicit glo. sup illud ps. Perdes omēs q̄
loquunt̃ mendaciū. Duo sunt genera men
daciorꝫ: q̄ nō sunt sine culpa: sed nō cū ma
gna: cū aut iocādo aut ꝯsulēdo ꝓximo mē/
timur. sed omē pctm̄ mortale habet grauē
aut magnā culpā. ergo mendaciū iocosum
⁊ officiosum nō sunt pctā mortalia. ¶ Dicē
dū ꝙ omē pctm̄ mortale absolute loquēdo
ē culpa grauis ⁊ grādis. ⁊ hoc mō. s. absolu
te loquēdo ē culpa grauis mēdaciū officio/
sum ad minus viris ꝑfectis. loquendo tn̄ ꝑ
ꝯparationē ad grauiorē culpā: tā i canone q̄
in scripturis sctōrꝫ. pctm̄ mortale min⁹ graue
dr̄ nō grādis culpa. sicut Prouer. vj. dr̄ de
furto ꝑ cōparatōem ad adulteriū. Nō ē grā/
dis culpa cuꝫ q̄s furat⁹ fuerit. Glo. interli.
Nō ē grādis culpa ꝑ comparatōeꝫ adulterij
Et glo. marg. Furtū nō ex se: sed ex compa
tione maioris pcti. i. adulterij nō grandis
culpe ē. Sicut de Hierusaleꝫ graui⁹ peccāte
ꝑ ꝓphetā dicit̃ Ezech. xvj. Iustificata ē zo
doma ex te. hec sunt v̄ba glo. Et hoc mō di
cit̃ in p̄dicta glo. Aug. sup ps. ꝙ nō est ma/
gna culpa ꝓximo cōsulēdo mētiri. Et ꝙ ita
intelligat̃ pꝫ ꝑ eundē in lib. de mēdacio ob/
stetricū. Pro mēdacio suo inq̄t dicunt eas
approbatas ⁊ remuneratas a deo. Qui em̄
cā nocēdi cōsueuit mentiri: multū ꝑfecit si
iā cōsulēdi cā mentiat̃. naꝫ in scripturis ipsis
iustificata Zodoma dr̄ in comparatōne scele
rati populi Israel ¶ Scd̄a rō quā insinuat
4 ē talis. ⁊ hāc ponit in ꝑncipali q̄stione: pro/
prie pctm̄ mortale repugnat charitati. vn̄
si finis intētus in mēdacio nō sit ꝯtrarius
charitati. nec mendaciū s̄m hanc rōeꝫ erit
pctm̄ mortale. sicut apparet i mendacio io
coso et officioso. in quorꝫ ꝑmo intēdit̃ leuis
delectatio. ⁊ in alio ꝓximi vtilitas. R̄. i men
dacio officioso bn̄ pōt attēdi vtilitas alicu
ius singularis ꝑsone vel aliquarꝫ. Inde tn̄
sequit̃ subuersio ⁊ impedimētū fidei ⁊ auct̃
doctrine catholice. ⁊ hoc ī multo pluribus.
maxime si viri ꝑfecti mētiunt̃: vt ostēsum ē.
Qḋ aūt impedit vel subuertit fidē: impedit
5 vel subuertit charitatē. ¶ Tercia rō quā in
sinuat: ē talis. Nulla circūstātia aggrauat
pctm̄ i infinitū nisi que trāsfert in aliā speꝫ.

Circūstātia aūt ꝑsone nō trāsfert in aliā spe
ciē. igit̃ ⁊c. ¶ Ad hoc dicendū ē ꝑmo interi/
mēdo maiorē. Circūstātia em̄ ꝑsone aggra
uat i infinitū pctm̄. i. quod est veniale s̄m
genus facit mortale. Cōstat em̄ ꝙ infirmi/
tas. impitia. malicia sunt cōdiciōes ꝑsone.
⁊ tamē aliquod genus pcti quod ē veniale
rōne infirmitatis vel impitie fit mortale ꝓ
pter maliciā: sicut dicit Aug. li. lxxxiij. que
stionū. q. xxvj. Quisquis iquit nouit quid
sit v̄tus ⁊ sapiā dei: pōt estimare que sint ve
nialia pctā. Et q̄squis nouit q̄ sit bonitas
dei: pōt estimare quib; pctis pena debeat̃ et/
na ⁊ hic et in futuro seculo. ¶ Itē videm⁹ ꝙ 6
carnalis copula solutis ē mortale peccatuꝫ
ꝯiugatis aūt vel nō est peccatū: vel ē pecca
tū veniale. ergo idē actus vel aggrauat̃ vel
alleuiat̃ in infinitū ꝓpter cōiugiū vel abso
lutionē a cōiugio. que tn̄ nō sunt nisi circū/
stantie ꝑsone. ¶ Itē si quis hꝫ consciam er/
roneā de pctō veniali ꝙ sit mortale. ⁊ tn̄ cuꝫ
tali consciā illud cōmittit: peccat mortalit̃.
⁊ tamē consciā erronea siue error conscie est
cōdicio siue circūstātia ꝑsone ¶ Ad argumē
tū s̄o dicimus. ꝙ omib; modis vna ꝑmis/
sarꝫ ē falsa. Aliq̄ em̄ dicūt ꝙ veniale ⁊ mor/
tale sint drn̄e essentiales pcti diuidētes pec
catū s̄m genus ⁊ s̄m spēm. ⁊ s̄m istos est ma
ior vera. s. ꝙ nihil aggrauat i īfinitū nisi qḋ
trāsfert in aliā spēm. ⁊ minor ē falsa. ꝙ circū
stātie ꝑsone nō aggrauāt ī infinitū. Aliq̄ di
cūt ꝙ veniale ⁊ mortale sūt drn̄e accn̄tales
actuū ⁊ pctōrꝫ. sicut album ⁊ nigrꝫ corpis. ⁊
s̄m illos maior ē falsa ⁊ minor vera.

Responsio ad hec

s̄m Tho. Si mendaciū aliqḋ nō hꝫ ratio
nē pcti mortalis: eo ꝙ nō est ꝯtra dilectōeꝫ
dei. cuiusmodi ē illud quod fit in doctrina re
ligionis. Nec etiā cōtra dilectōem ꝓximi:
sicut illud quod in detrimentū iusticie ṽgit
vel in ꝑuersionē iudicij ordinat̃. sicut cū q̄s
in loco iudicij mendaciū dicit. vel al's i no
cumentū ꝓximi. Manifestuꝫ ē ꝙ nec viris
ꝑfectis poterit hmōi mendaciū fieri morta
le: nisi fuerit contra corꝫ votū. Per accidēs
s̄o pōt eis mortale fieri sicut ⁊ alijs. s. ratōe
scādali. vel si credāt hmōi mendaciū mor/
tale peccatū esse: stāte em̄ ista opinione nō
poterūt mētiri sine peccato mortali. vn̄ qui
sunt huius opinionis: necesse habēt huius
modi mēdaciū tanq̄ pctm̄ mortale vitare.

Ad 1 ¶Ad p̄mū in ꝯtrariū dicēdū. ꝙ Aug. facit
illā deductōem inuestigādo. nec intendit il
lā ꝯclusionē asserere. s. vt nūqȝ mentiant̄ bo
ni. qḋ patȝ ex lr̄a immediate sequēti. Cōse
quēter em̄ ait sic. Ista questiō e ex vtraqȝ pte
ꝯsiderata ꝛ tractata nō facile ferēda snīa ē.
Ecce isti adducētes Aug. p se manifeste fa
ciunt contra eū: asserentes p certo quod ip
se relinquit sub dubio. Cōclusio tamē illa
ꝙ boni nunqȝ mentiant̄: sic potest intelligi.
scȝ ꝙ boni nunqȝ mentiunt̄ inquantuȝ bo
ni. quia quodcunqȝ mendaciū etiā officio
sum vel iocosum: cū habeat rōem peccati: li
cet venialis: defectus quidā ē bonitatis. vel
qꝛ boni manētes boni nūqȝ mētiunt̄ peccato
Ad 2 pniciosō. ¶Ad scḋm dicendū. ꝙ ꝯsequētia
nulla ē. si pctm̄ mortale nō ē mētiri officiose
ergo nō ē pctm̄ mortale mentiri officiose p
salute aīaꝝ i predicatōe fidei ꝛ moꝝ. hmōi
em̄ mendaciū i pdicatōe fidei ꝛ moꝝ ē mē
dacium pniciosum. nec vllo mō dici pote
rit peccatū officiosum: cū sit contra charita
tem dei. fidē ꝛ bonos mores eneruās. vnde
ꝛ habet rōem pcti mortalis. ꝛ p ꝯsequēs per
niciosuȝ foret: etiā si fieret p salute aīaꝝ in
finitaꝝ. Preter hoc ipsi supponūt falsum.
ꝙ videlicet hmōi mēdaciū possit facere ad
salutē aīaꝝ: sicut mēdaciū officiosuȝ facit
ad ꝯseruationē reꝝ tempaliū. quod falsuȝ
est. quia p mendaciuȝ officiosum pōt qn̄qȝ
hō liberari a morte et ab alijs malis hmōi.
sed p mendaciū in doctrina nō pōt hō libe
rari a morte eterna: sed magis pcipitari i il
lam. vn̄ hmōi mendaciū p salute animaꝝ
fieri nō potest. Si em̄ quo ad aliquid pos
set hmōi mendaciū fingi quod pdesset: in
compabiliter tamē plus obesset. vn̄ semp
Ad 3 simpliciter pniciosum foret. vn̄ manifestuȝ
ē ꝙ ista ratio nulla ē. ¶Q, dicunt tercio ad
p̄mā rationē Thome. ꝙ absolute loquēdo
om̄e peccatū mortale ē culpa grādis. ꝛ hoc
modo mendaciū officiosum est culpa gra
uis viris pfectis. hoc patet nō esse veꝝ. Et
quod adducūt de hoc ꝙ vnū peccatū mor
tale dicit̄ minus graue qȝ aliud: ꝯcedendū
est. Quod autē inferūt. ꝙ peccatū officiosū
obstetricū hoc mō dicit̄ minus graue pecca
tū fm̄ Aug. salua pace eoꝝ nō est verū. ve
rūtamē Aug. intēdit ibi pbare. ꝙ ex hoc ꝙ
illud mendaciū nō fuit rephēsuȝ: sicut nec
quedā alia mendacia in lege veteri. cōclu
di nō potest ꝙ hmōi mendacia essent lau
dabilia: ꝛ rationē boni haberēt. Quod pro
bat p hmōi moduȝ loquendi in scriptura.
Iustificata ē Zodoma ꝛc. Vn̄ subdit paꝝ
infra. Si vitā moresqȝ sanctoꝝ: ꝛ facta ꝛ di
cta consideres: nihil tale pferri pōt quod
ad imitationē puocet mentiēdi. Ex hac lit
tera patet. ꝙ ipse intēdit ostēdere. ꝙ menda
ciū nō habeat rationē boni: in quo debeam⁹
sanctos imitari. ex hoc tamē nō sequit̄ ꝙ sit
tantū malū ꝙ faciat peccatū mortale: sicut
patȝ intuēti. ¶Q, dicūt quarto ad secūdā Ad 4
rationē Thome. ꝙ in mēdacio officioso: li
cet sit aliqua vtilitas tempalis alicuius p
sone singularis. tamē inde sequit̄ subuersio
ꝛ impedimentū fidei. manifestū ē ꝙ non di
cūt veꝝ. Mēdaciū em̄ ad quod hec sequū
tur nō ē officiosum: sed pniciosuȝ. vn̄ si viri
pfecti mentiant̄ p aliquo ꝯmodo tempali
aliquo mendacio: ꝙ ratōe sui vel scandali
supradicta consequat̄. manifestū est ꝙ mor
taliter peccāt. sed hec nō ꝯsequunt̄ ad men
daciū viri pfecti ratōe ipsius mendacij: ni
si fuerit in doctrina. nec ratione scādali vbi
nullū ꝯtingit. quod fieri pōt quādo occul
te ꝯmittit̄. ꝛ sic quod ad alioꝝ noticiāȝ nul
lo mō vel de nō facili poterit deuenire. vel i
aliquo casu cōsimili vbi ratio scādali locuȝ
nō habeat. ¶Q, dicūt quinto ad terciā ra
tionē Thome: cōclusionēȝ p̄mo fore interi Ad 5
mendā. manifestū ē ꝙ dicunt cōtra arteȝ ꝛ
ordinē respōdendi. Primo em̄ esset illatio
impediēda. vel aliqua p̄missaꝝ interimen
da. Ipsaȝ etiā ꝯclusionē nō interimūt fm̄
ꝙ infert̄ ex p̄missis. quod patet. quia nulla
ꝯdicio psone auget peccatū i infinituȝ: nisi
fuerit talis que possit trāsferre vel tansferat
actū in aliā spēm: cuiusmodi nō est circūstā
tia psone: de qua intēdit in ppositōe mino
re. qm̄ status viri pfecti de quo intēdit: non
trāsfert actū illū qui de se ē pctm̄ veniale in
aliā spēm. vt. s. sit mortale: nisi fuerit contra
suū votū: vt dictuȝ est. ¶Quod ergo dicit
p̄mo. ꝙ malicia. impitia vel infirmitas sūt
ꝯdiciones psone. quod veꝝ est. sed manife
stū ē ꝙ faciunt in aliā speciē transire. vn̄ nō
solū quādo fit ex impitia vel infirmitate: ē
peccatū veniale. sed etiā illud quod de se est
indifferēs si ex malicia fiat in aliā speciem
trāsfert. ꝛ ē mortale: sicut frāgere festucaȝ ex
malicia vel ex ꝯtemptu dei. Auctoritas ve
ro quaȝ adducūt: nihil facit p eis. nec ē ad
ppositū. quia em̄ viri a deo illustrati possūt
discernere inter peccata venialia et morta
lia p̄dicta: nulli dubiuȝ: put dicit auctori

Ad 6 tas.ſed quid ad Thomā.¶ Quod vero di
cunt ſexto.ꝙ ſtatus coniugati ⁊ ſoluti perti
nēt ad ↄdicionē pſone: verū ē.ſed non ē mi
nus manifeſtū q̇ñ ſint ↄdiciones facientes
actū trāſire de vna ſpecie in aliam. ⁊ ideo in
Ad 7 ſtantia illa ſicuti precedens nulla ē.¶ Eo/
dē mō dicendū ē de in ſtātia tercia. Conſciē/
tia eñ erronea ē circumſtantia faciēs actū
tranſire in aliā ſpeciez.vñ nec iſta inſtantia
aliquid valet.¶ Quarta vero inſtantia de
ſtatu innocētie et nature lapſe:que dicũtur
circumſtātie vel cōdiciōes pſone:nō ē mul
tum ad ppoſitū. Siue eñ in ſtatu nature
cōdite i innocētia poſſent fuiſſe peccata ve/
nialia ſiue nō:nullo modo potuit ibi poni
peccatū mortale niſi auerteret a fine.vnde
ſi aliquis actus hic non auertat a fine:qui
tamen ibi auertiſſet.manifeſtū ē ꝙ ratione
huiuſmodi circumſtantie.ſ.ſtatus innocē/
tie huiuſmodi actus in aliā ſpeciē trāſiſſet.
vnde patet ꝙ nec inſtantia iſta aliquid va
let.¶ Qō tandē dicunt reſpondēdo ad ar/
gumentū:quod debuerūt prius ſoluiſſe q̄ȝ
concluſionē falſo: vt iam patet interemiſſe
omibus modis vnam premiſſarū eſſe fal/
ſam. Si placeat eis ad pſens audire: ipſi
dicūt falſum. Maior eñ ppoſitio:ſcȝ ꝙ cir
cumſtātia nō aggrauat i infinitū niſi que
⁊c.manifeſtiſſime vera ē. Similiter minor
ppoſitio.ſ.ꝙ huiuſmodi circumſtātia perſo
ne.ſ.ſtatus pfectionis nō facit actum qui
nō ē contra votū profeſſionis tranſire i ali
am ſpeciē ē eque vera. Qui vero ponūt pec
catum mortale ⁊ veniale differre eſſentiali
ter:⁊ predictā maiorē veraȝ ſimplr:in vtro/
q̄ȝ verū dicūt. Sed i tercio.ſ.ppoſitionem
minorē interimendo mentiunt.ſicut patet
ex dictis.¶ Qui vero dicunt peccatuȝ mor/
tale ⁊ veniale differre accidētaliter ſoluȝ p
poſitionē maiorē interimētes in vtroq̄ȝ me/
tiunt. Et ſic taȝ ꝙ iſti pro ſe dicunt q̄ȝ quod
ab alijs pro ſe adducunt mendacio vel fal
ſitate ad minus vtpote doctrina falſa inue
nit admixta.

Articulus ſex

tus vbi dicit Thomas in que
ſtione. clxxiij. ar. iiij. qñ diſpu
tat. vtrū pphete ſemp cognoſcant ea que p
phetāt:in rñſione pncipali tangēs plures
modos.quibus mēs pphete tāgit a ſpūſā/
cto. Q, ſpūſſanctus mouet menteȝ alicui⁹
quādoq̄ȝ quidē vt intelligat quid ſignificet
hoc:ſicut patȝ de hieremia: qui abſcondit i
eufrate lumbare ſuuȝ: vt habet Hiere. xiij.
Qñq̄ȝ vero nō intelligit.ſicut milites diui mat. 27
dentes veſtimenta xpi.nō intelligebāt q̇d Joh. 19.
ſignificaret.

Corruptorium

Jſtud nō videt nobis verum.ſcȝ ꝙ ſpūſſā/
ctus moueret mentes militū ad hoc facien
dū:ſed cupiditas ſi paupes fuerūt.vel ſm
alios ludus ⁊ deriſio ſi diuites fuerūt:et nō
indigentes talibus veſtimentis .quia qua
ratiōe poſſunt dici moti a ſpūſancto ad fa
ciendū illam diuiſionē: quia ſignificatiua
erat diuiſionis eccleſie p hereticos. vel ali/
cuius conſimilis myſterij.pari ratione dici
poſſet.ꝙ moti a ſpūſancto crucifixiſſet xpm
Quia vt dicit Aug. i ench. c.lxxx. Jlla cru/
cifixio figuratiua fuit ſpūalis crucifixionis
De qua dicit apl's ad Galath. v. Qui au/
tem xpi ſunt carnem ſuam crucifixerūt. Pa
ri etiam ratione dici poſſet ꝙ Cayn motus
a ſpūſancto occidit fratrē ſuuȝ. quia illa oc Gen. 4
ciſio ſignificatiua fuit occiſionis xpi a fra/
tribus ſuis ſcȝ iudeis. Sed nullus hoc di
ceret. Nec oportet ſi ordinatio diuiſionis
veſtimentorū ad ſignificandū aliquid i ec
cleſia fuerit a ſpūſancto.ꝙ ppē hoc ipm fue
rit a ſpūſancto. Sicut eñ homo lapidē vl'
lignū vel quācunq̄ȝ materiā quā ipſe nō fe
cit pōt ponere in ſignū:ita ſpūſſanctus:im
mo multo fortius.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Nullū incōueniēs ē ponere:ſȝ ſa/
tis ↄſonat veritati ꝙ milites a ſpūſancto mo
uebant.ꝙ xpi veſtimenta diuiderent:preſa
gio futurorū.pcipue cū actus iſte diuiſiōis
in ſe conſideratus nō ſit peccatū:ſed actus
indifferens comprobet.vñ argumenta que
adducūt nullius pōderis ſunt. Crucifixio
eñ xpi maximū peccatū fuit ipſis crucifixo
ribꝰ. vñ impoſſibile ē dicere ꝙ ad hoc ipſi
a ſpūſancto mouerent.nō ſic aūt actus di/
uiſionis veſtimētorū.pcipue ſi in ſe ↄſideret
ſcȝ circūſcpto odio ⁊ ↄtumelia xpo illata. ⁊
pter hoc crucifixio xpi ſub ea ratione qua a
iudeis illata.ſub qua ratione peccatū erat:
nō ſignificabat crucifixionē ſpūalem in fi/
delibus ſub ea ratione qua a xpo ſuſcepta
cuius exemplo qui ſunt xpi: carnem ſuam

cū vicijs ⁊ ɔcupiscētijs crucifixerūt. Et constat ꝙ xp̄s ad illā crucifixiōnē suscipiendā a spūsancto mouebat̄. Similit̄ occisio Abel sub ea ratione qua fuit a Cayn illata ⁊ peccatū: nō fiebat instinctu spūssancti. eaten⁹ tamē qua fuit ab Abel suscepta patienter. qḋ sine instinctu spūsscti fieri nō potuit. occisionē xp̄i a iudeis congrue spūsācto ordināte potuit significare. Ex his liquet ꝙ ista reprehēsio facta ē sine causa. ¶ Quod vero dicūt. ꝙ sicut homo potuit aliquid ordinare. ⁊ ꝓ signo statuere re3 quam ipē nō fecit. Ex quo ɔcludūt ꝙ multo fortius hoc pōt spūssanctus: pueris liquet ꝙ nō concludūt Nihil ē em̄ in re3 natura quod possit substerni habitudini vel relationi signi. siue sit sub̄a siue accidēs siue actio quecūq3 inquātum ens ē. quod nō causet̄ aliquo modo a spūsancto. vn̄ pctm̄ quantū ad id quod carētie ⁊ deformitatis i ipō ē. sub qua rōne nihil dici pōt: nō ē ordinabile ad significandū aliqd a spūsancto. vn̄ i summa nihil est quod dicūt ɔtra Tho. i ꝓposito.

Rticulus septimus.

a

De hoc quod dicit Tho. q. clxxiij. arti. iij. vbi querit. vtru3 visio ꝓphetica semp fit cū abstractōne a sensibus corpis. In rn̄sione ꝑncipali dicit. ꝙ alienatio a sensib3 i ꝓphetis nō fit cu3 aliqua inordinatōe nature: sicut i arrepticijs vl' furiosis: sed h3 aliquā cām ordinatā: sicut ꝑ somniū vel ꝑ vim animalē. sicut ꝑ vehemētiā ɔtemplatōis. sicut de Petro legit̄ Act. x. Cū oraret i cenaculo fact⁹ ē excessu mētis. vel ꝟtute diuina rapiēte. fm illud Ezech. j Facta ē sup me manus dn̄i.

Corruptorium

Si intelligamus secūdū mēbr3 sine exclusione diuine ꝟtutis: sic vt vis animalis vel vehementia ɔtemplationis: dispositio sūt ad raptū ⁊ excessum qui fit. siue complet in ɔtemplatōe ꝑ diuinā ꝟtutē. sic videt̄ habere veritatē. qm̄ Petrus in orōne erat qn̄ eccidit sup eū excessus mentis fm textū. Si vero intelligat̄ secundū membrū cum ꝑcisione ⁊ exclusione. sicut diuisio prima facere ꝑtendere videt̄. quia diuisio ē disparatorū et separato3. ¶ Terciū membr3 ē. ꝙ qnq3 fit ex ꝟtute diuia. Si aūt fiat solū ꝓpter vim animalē ꝓpriā ex vehementia ɔtemplatōnis omino ē falsum ⁊ incōueniēs. q2 textus videt ɔtrarius. Si em̄ ꝓpria ꝟtute fuisset raptus: nō dixisset. cecidit sup eū: sed fact⁹ est in excessu. vel alienatus ē. vel aliquid tale. ¶ Itē ꝑmittit̄ ꝙ Cornelius i visiōe vidit angelum dn̄i intrantē ad se. ⁊ dixit ei ꝙ Petr3 accersiret: hic tibi dicet quid te oporteat facere. Et nūcijs venientibus dictu3 ē. ꝙ mactaret ⁊ manducaret. in quo accepit reuelationem de ɔuersione gentiū. ergo visio Petri ordinabat̄ ad visione3 Cornelij. Sicut ergo illa fuit diuinitus missa: ita ⁊ excessus Petri. ¶ Ulterius ē contra Aug. xij. super Gen. ad l'ram. vbi dicit. ꝙ nulla visio ē significatiua nisi assumpto spū humano ⁊ a spū creato bono vel malo. vel a spū diuino Si ḡ visio Petri ē significatiua ⁊ ꝓphetica. ḡ fuit spūs eius assumptus a supiori ꝟtute: nō a spū malo. q2 tūc fuisset arreptici⁹ vel ꝓpheta falsus. qḋ ē incōueniēs de tāto aplo. Dicere ḡ a spū angelico bono iussu diuino vl' imediate a spūsctō. Et reddit rōe3 Aug. q2 vim nō h3 aīa hūana diuinatōis vt qdā dixerūt. ergo ille excessus Petri nō fuit tm̄ ꝑ vim animalē vt dicit: sed cecidit sup eum. vt textus dicit. Et ipē met Tho. q. clxxv. articulo. iij. in rn̄siōe ꝑmi argumēti ɔtrariū dicit. ꝙ mens Petri fuit rapta diuinitus. qm̄ cum oraret: cecidit sup eu3 excessus mentis.

Responsio ad hec

fm Tho. Tho. intendit dicere ꝙ ꝓphetia vera semp fit ꝑ diuinā ꝟtutē ꝑncipaliter: illam tamē alienationē in sensibus ꝓphetis factā. quādoq3 dicit fieri mediante somnio quādoq3 ꝑ vim animalē ex vehementia cōtemplatōis. quādoq3 sine his repēte fit mediāte ꝟtute diuia. Nec intēdit dicere ꝙ ipsa ꝓphetia fiat ꝑ solam vim animalē. prout ipsi sibi imponūt ⁊ falso. ¶ Q3 em̄ dicūt ꝙ diuisio sua hoc ptēdit. q2 diuisio disparatorum esse debet. falsum dicūt. quia ipē nō facit illam diuisionē ex qua hoc ɔcludi posset rōne dicta. Nō em̄ dicit ꝙ ꝓphetia qn̄q3 fit ꝑ somniū. qnq3 ꝑ vim animalē. quandoq3 ꝑ diuinā ꝟtutē. immo ꝙ ad ipām alienatōem qnq3 facit somnus. qnq3 vis anīalis. qnq3 fit ꝟtute diuina sine his vt dictu3 ē. ita ꝙ semp ipā ꝓphetia fit sancti spūs illustrationē. vn̄ nō dicit ɔtra Aug. nec contra textū. nec cōtra seipsum vt ipsi verba eius

vt videt nō intelligētes. ₇ suam sniam pro/
priā pferētes salua pace sua minus beniuo
le pcestant.

Articulus octa

uus de hoc q̄ dicit Thomas i. q.
clxxx. ar. viij. querēs de diuturnita
te i ꝯtemplatōe. q̄ possibile ē diutius ma/
gis psistere in ope contemplatiue q̄ȝ actiue
etiā in statu huius vite. Cuius ratio ē. q̄m
competit nobis fm actiōeȝ incorruptibilis
ptis aie. s. intellectus. cuius signū ē q̄ durat
post hanc vitā. Alia ratio ē. q: in hmōi ogi
bus nō laboramus.

Correptorium

Sed hoc esse falsuȝ docet expiētia. Si em̄
opatio ꝯtēplatiue ē meditatio. lectio. orō ₇
silia. expimur q̄ i hmōi paꝝ possum⁹ imora
ri. vix em̄ ad momētū intētio pōt figi ₇ tene
ri in vno statu: imo distrahit. ₇ incipit eua
gari. Cui⁹ rō pōt esse triplex. Vna ē ppt cu
rā corpis animalis: ₇ sarcinaȝ carnis corru
ptibilis. Nā Sap. ix. dr. Corpus qd cor/
rūpit aggrauat aiaȝ: ₇ terrena cogitatio sen
sum multa cogitantē. Vn̄ dormiēte corpe t
reno ₇ indigētia corpis terreni sollicitante:
spm̄ vix ad momētū pmittit anim⁹ ad supe
riora intēdere. ¶ Alia rō ē pp̄ter īprobitatē
sensuū: quoꝝ fantasmata intrāt ad aiaȝ: ₇
pturbāt eius quietē: adeo vt p momentuȝ
vix possit quiescere. vn̄ improbo icursu fan
tasmatū turbat cordis sabbatū. Operatio
nes v̄o contemplatiue indigēt ocio ₇ q̄ete.
Et pp̄ter hoc Aug. i. iiij. de trini. i prologo.
Ego sentio inq̄t quāta figmēta pcurrit cor
humanū. ¶ Tercia rō ē pp̄ter difficultatē ₇
subtilitatē reꝝ. q̄ sunt obiectū ꝯtemplatiue
ad quas vix mens humana ptingit. Ob/
iectu em̄ ꝯtēplatiue sunt res eterne fm apo
stolū. contemplātibus nobis que nō vidē/
tur. Et Aug. xiij. de trini. dicit. q̄ pars supi/
or cuius ē cōtemplatiua aspicit ad eterna.
Q̄ȝdiu aūt corruptōi subditi sumus: vix ad
momentū ad res eternas intendere possu/
mus. ad illas em̄ oculus est excecatus: fm
Hugonem. ¶ Ad rationes suas dico. Ad
primā. q̄ q̄uis cōtemplatio sit operatio in
corruptibilis ptis. ac per hoc remaneat post
hanc vitā. tamē q̄ȝdiu hic viuimus: tuȝ p/
pter distractōem ₇ sollicitudinē quibȝ aīa
circa corp⁹ intēdit. tū pp̄ter turbatōȝ fātas/
matū in his paꝝ pmittit anima immorari
q̄ȝdiu em̄ est in statu vie: est aptior ad ope/
ra actiue. Opera em̄ contemplatiue quod
ammodo vie statū transcēdut. ¶ Ad secun
dū dicendū. q̄ in hmōi nō laboramus: p/
ut labor dicit motū corpis: aut put ex mo/
tu corporis causat. sed tamē quāto al'ti⁹ ele/
uat. ₇ ad opera spūalia intendit vehemen
tius: tāto minus curā corporis gerit. ₇ inde
est q̄ aliq̄n ex eius vehementia hō a corpo
ris sensibȝ alienat. eo q̄ anima corpus de/
stituit. ₇ in talibus magis lassatur et ener/
uatur q̄ȝ in alijs. ₇ tanta posset esse vehemē
tia q̄ anima a corpore separaret. ¶ Preterea
quantum cūq̄ȝ laboret corpus i opibȝ acti
uis. ille labor quādoq̄ȝ habet recreationē ex
solatiū annexū: nec requirit tantā intētōeȝ
sicut opera ꝯtemplatiue.

Responsio ad hec

fm Tho. In pmis imponūt ei falsū. nō em̄
dicit ꝯtēplatiuā magis diuturnā q̄ȝ actiuā
i statu vie: sed solū ipaȝ eē diuturnā veꝝ ē.
p hmōi rōem assignat. q: ꝯtēplatiua i vita
remanet futura. Cui tn̄ hō diuti⁹ possit insi
stere: ꝯtemplatiue videlicet vel actiue non
dicit. Sed solū declarat qualit̄ ꝯtēplatiua
i statu vie pōt eē diuturna: maxie q̄tuȝ ad
actū citra sui summū. put dicit in m. ad. ij.
argu. ¶ Rōes v̄o ₇ auctes quas ponit satis
pbāt q̄ hō nō pōt diu imorari i actu contē
platōis summo. i quo ipsa britudo eterna
plibat fm Aug. In alijs tamē actibus ad
ꝯtemplatiuā ptinētibȝ: cuiusmodi sunt iue
stigare. legere ₇ orare: pōt hō in statu vie q̄
ad maiorē eius partē. p tēpe dico vigilie. p
ut docȝ expiētia imorari. His visis obiecta
soluunt. Q̄ð v̄o dicūt ad argu. pmū Tho.
q̄ turbatio ₇ distractio fantasmatū ipediūt
morā contemplationis in statu vie. veruȝ
dicunt quo ad actū eius summū: i quo gu ps.33.
stamus q̄m̄ suauis est dn̄s. nō tamē impe/
diūt actus ei⁹ inferiores pdictos: vt pȝ i mlt
tis: quoꝝ vita totalit̄ hmōi actibȝ dedita ē
¶ Quod v̄o dicunt ad secundū. q̄ quanto
mens altius eleuat ad spūalia ₇c. veruȝ di
cūt quo ad hoc. verūtamen al's posset ex a/
lia parte labor magis intēdi. nec iste labor
excessiuus ē supra vires nature i ꝯtēplatōe
nisi q̄n exercet contemplationis actus iste
summus. vel q: alijs actibus citra summū
insistit supra modū.

Articulus nonus

a nus de hoc quod dicit Tho.
q. clxxxiiij. ar. iij. vbi querit. vtrum
perfectio vite contemplatiue consistat principaliter in pre
ceptis vel consilijs. Et in ma pri. dicit. q perfectio
vite christiane per se et etiam essentialiter consistit in
charitate dei et proximi: quia charitas est finis de
qua dantur principalia precepta diuine legis. vnde
patet q perfectio principaliter in preceptis consistit. secunda
rio autem et instrumentaliter consistit perfectio in consilijs:
que omnia sicut precepta ordinantur ad charita
tem: sed aliter et aliter. Nam precepta ordinantur
ad remouendum ea que sunt contraria charitati: cum
quibus charitas esse non potest. Consilia autem or
dinantur ad remouendum impedimenta actus cha
ritatis. que tamen charitati non contrariantur. sicut matrimo
nium et occupatio negociorum secularium.

Correptorium

Hec est abbreuiatio conclusionis sue. hec ratio ad
hoc reducit sermonem. q humana perfectio consi
stit essentialiter in duobus preceptis charitatis In
alijs autem consilijs et preceptis que ordinantur ad
charitatem consistit instrumentaliter. et q ille sit in
tellectus eius patet ex conclusione per hoc quod dicit in
fra. q. clxxxv. eodem ar. vj. in missione principa
li. dicit enim sic. perfectio vite christiane non consistit
essentialiter in voluntaria paupertate. sed volunta
ria paupertas instrumentaliter operatur ad perfectionem vite.
1 Et hoc videtur nobis sufficienter dictum. et quia intelli
git hoc ex conclusione: videtur nobis falsum. Constat
enim q in alijs preceptis et consilijs consistat perfectio
essentialiter et non tantum instrumentaliter. quod sic ostendi potest.
Omnis virtus est essentialiter perfectio. Dicit enim philosophus
vij. phisic. virtus quedam perfectio est. vnumquodque enim tunc
perfectum est quando attingit terminum virtutis proprie. ¶ Et
iterum. ij. eth. v. c. Omnis virtus cuiuscunque virtus fue
rit perficit habentem: et opus eius bonum reddit. et con
stat q humana perfectio consistit essentialiter in omni vir
tute. et si perfectio consistit essentialiter in virtutibus. mul
to fortius in operibus virtutum. nam virtutes sunt propter
opera. Ait enim philosophus. iij. celi et mundi. omnis res cu
ius operatio est fit propter operationem suam. Et iterum eti
am opera sunt perfectiones virtutum. habitus enim sunt
perfectiones prime. operationes vero sunt perfectiones
postreme quasi perfectiones perfectionum. et si perfectio
consistat essentialiter in virtutibus et in operationibus virtu
tum. ergo essentialiter in obseruantia moralium virtutum et
consiliorum. Precepta enim moralia nihil precipi
unt nisi virtutes et operationes virtutum. et prohibent
contraria. et consilia etiam nihil aliud consulunt

Ex his patet q perfectio hominis in via consistit
essentialiter non solum in preceptis charitatis sed
etiam in preceptis moralibus et consilijs: nihilo
minus tamen concedi debet q in eisdem consi
stit perfectio instrumentaliter. Neque hoc est in
conueniens. Simile huius videmus etiam in na
tura. nam in corporibus animalium videmus. q per
fectio eorum et essentialiter et instrumentaliter consi
stit in membris et organis sensuum. Nam mem
bra et organa sunt instrumenta totius corpo
ris. et sunt partes integrantes essentiam eius. In
sanctis etiam videmus. q scientie rationales sunt
instrumenta philosophie et partes essentiales eius. si
cut dicit Boecius in commento Porphyrij
in principio. Similiter et virtutes alie a charitate et
opera earum perfectiones sunt. et nihilominus coo
perantia et ordinata ad vlteriorem perfectionem.
Etiam ipsa charitas vie est perfectio. et nihilomi
nus instrumentum ordinatum ad beatitudinem.
Et propter hoc dicit magister sententiarum. lib. j. di. j. c. pe
nultimo. q virtutes propter se appetende sunt et
amande: et propter beatitudinem. propter se ergo perfe
ctiones sunt propter beatitudinem ergo instrumen
ta. Et per hoc potest exponi illa auctoritas Johan 2
nis cassiodori de collationibus patrum. quam ille al
legat: que talis est. Ieiunia. vigilie. medita
tio scripturarum. nuditas ac priuatio omnium fa
cultatum: non perfectio sed perfectionis instrumen
ta sunt. quia in istis non consistit disciplina illi
lius finis. sed per illa peruenitur ad finem. Intelli
gendum est enim q illa non tantum sunt perfectio. i. per
fectio vltima que est charitas et mentis puri
tas. sed ita sunt perfectiones q sunt instrumen
ta perueniendi ad vltimam perfectionem in via. sic
ergo habetur q perfectio hominis in via consistit in
preceptis moralibus et consilijs essentialiter: sed
aliter et aliter. Duplex enim perfectio solet distingui
a magistris. Una est perfectio sufficientie et necessi
tatis. Alia est abundantie et superogationis.
Prima consistit principaliter in obseruantia
preceptorum. quia in illis potest esse absque consilijs
et in consilijs non potest esse absque illis preceptis
Sed alia perfectio abundantie et supererroga
tionis consistit non solum in preceptis nec in consi
lijs solum. sed in ambobus simul. Sed in quibus principaliter
dicimus vt nobis videtur. quia principaliter in consilijs
signum est q ad hoc q ingredientes religionem. et vo
uentes et inducentes eos ad hoc vel omnes vel pro ma
iori parte dirigunt intentionem suam: hi vouendo: il
li inducendo ad obseruantiam consiliorum. et non
ad obseruantiam preceptorum. neque simpliciter ne
que perfectius quam in seculo. Frustra autem ad hoc
dirigerent intentionem: nisi in hoc consisteret

ꝑncipalit̄ ꝑfectio quā intēdūt. ¶ P. ipa ob/
seruatio ꝯsilioꝝ ē essentialit̄ ꝑfectio: ⁊ nō ꝑ/
fectio necessitatis. hoc ꝯstat. ē ḡ perfectio a/
būdantie essentialit̄ ⁊ supererogatōis: non
tm̄ ipa essentialis perfectio. Certū ē aūt ꝙ ꝑ
illud hȝ hō perfici ꝑncipalius quocūqȝ ge/
nere perfectōis: qd̓ ē ipa perfectio essentialit̄
q̄m per id qd̓ nō ē ipa perfectio ēēntialit̄. ꝑn
cipali⁹ em̄ perficit̄ hō perfectōe abūdātie ⁊
supererogationis per cōsilia q̄ȝ per p̄cepta.
Sic ḡ pȝ (vt videt̄) ꝙ perfectio hoīs in via
consistit nō solū instrumētalit̄: sed essentia/
lit̄ in consilijs ⁊ in omibus p̄ceptis morali
bus. Pȝ ergo ꝙ perfectio abundantie siue
supererogationis ꝑncipalius cōsistit in ꝯsi
lijs q̄ȝ in p̄ceptis alijs a charitate: siue a p̄/
ceptis charitatis. ¶ Ulterius dicimus. ꝙ si
aliqua perfectio ꝑncipalius ꝯsistit i p̄ceptis
alijs a charitate q̄ȝ i ꝯsilijs: maioris meriti
ē obseruatio ꝯsilioꝝ ⁊ perfectio illa: q̄ȝ obser
uātia p̄ceptoꝝ ⁊ perfectio illa. Hoc manife
ste pȝ loquēdo de obseruātia p̄ceptoꝝ per se
sicut ꝯmunit̄ obseruant̄ a secularibus. ⁊ de
obseruantia consiliorum a religiosis. Reli/
gio em̄ obseruando consilia obseruat ⁊ pre
cepta necessitatis perfectiori mō q̄ȝ secula/
res. dico ꝑ maiori parte. ⁊ nullus dubitat
q̇n ꝑfectius sit ⁊ maioris meriti obseruare:
vtrūqȝ simul q̄ȝ p̄cepta soluȝ. Et hoc in vi/
ris religiosis: qui ambo simul obseruāt per/
fectius. ⁊ maioris meriti esse videt̄ ꝙ obser/
uant consilia q̄ȝ ꝙ obseruant precepta alia
3 a preceptis charitat̄. ¶ Et ad hoc facit au/
ctoritas Ambrosij. libro de offi. ca. x. Offi/
ciū inquit omē aut medium ē aut perfectū
quod scripturaꝝ sacraꝝ auctoritate proba/
re possumus. Nō homicidiū facies. nō ad
ulterabis: nec falsū testimoniū dices: honora
Exo.20. mar.19. patrē tuū ⁊ mr̄ē tuā: diliges ꝓximū tuū sicut
teipm. hec sunt media officia q̄b9 aliq̇d de
est. ⁊ paꝝ. j. Si vis ꝑfect⁹ eē: vade ⁊ vē. oīa
Mat.5 q̄ ha. ⁊ se. me. Et ꝙ orādū dicit ꝑ calūniāti
bus ⁊ ꝑseq̄ntib9. ⁊ bn̄dicere maledicentib9
h̄ ōndit xp̄s nos debere facere: si volum⁹ eē ꝑ
fecti sic pr̄ nr̄ q̇ ē i celis: h̄ ḡ ꝑfectū ē officiuȝ.
Ex his ḡ v̓bis Amb. patȝ ꝓpositū vt videt̄.
4 ¶ P. vnū opus ē magis meritoriū reliquo:
vel ꝓpter maiorē arduitatē opis sic ieiuniū
i pane ⁊ aqua q̄ȝ in pane ⁊ vino ⁊ piscibus
vel ꝓpter maiorē voluntatē operātis. Ver
bi gra. Si duo opa per oīa fuerint paria:
hoc excepto ꝙ vnū fit libentius q̄ȝ reliquū.
Constat ꝙ magis meritoriū ē quod libenti/
us fit. Sed hec duo cōcurrere vident̄ i ob/
seruatione consilioꝝ respectu obseruatiōis
p̄ceptoꝝ. Opera em̄ cōsilioꝝ magis ardua
sunt q̄ȝ opera p̄ceptoꝝ. Maius em̄ ē absti/
nere ab omi cōcupiscētia carnali q̄ȝ ꝯtinere
tm̄ ab illicita. Etiā maius ē cōtemnere om
ne dominiū ⁊ possessionē q̄ȝ solum illicitam
¶ Itē opera consilioꝝ obseruant̄ quia ꝯsul/ 5
ta sunt. ⁊ opera p̄ceptoꝝ q2 p̄cepta sunt. di/
co per se loquēdo. Certū ē aūt ꝙ ille libenti
us operat̄ q̇ operat̄ solo intuitu id quod cō
sultū ē q̄ȝ qui operat̄ solo intuitu hoc quod
p̄ceptuȝ ē. ergo vtroqȝ mō maioris meriti ē
obseruatio consilioꝝ q̄ȝ p̄ceptoꝝ. ergo obser
uatio consilioꝝ ē maioris perfectionis i eo
dem q̄ȝ obseruatio p̄ceptoꝝ. ¶ P. a pho ha/
bet̄. viij. top. ꝙ maiori bono maius malum
opponit̄: nisi vnū inferat alteꝝ. Tūc em̄ mi/
nori bono opponit̄ maius malū: sicut pȝ in
viuere ⁊ felicit̄ viuere. Mai⁹ em̄ bonū ē fe/
licit̄ viuere q̄ȝ viuere. ⁊ tm̄ magis malū ē nō
viuere q̄ȝ nō feliciter viuere. quia feliciter
viuere infert viuere. Cū ergo ad obseruan/
tiā consilioꝝ sequat̄ obseruātia p̄ceptorum
⁊ nō ecōuerso: ⁊ maius maluȝ sit trāsgressio
p̄ceptoꝝ q̄ȝ consilioꝝ: sequit̄ necessario ꝙ ob
seruantia p̄ceptoꝝ sit minus bonū q̄ȝ obser
uantia ꝯsilioꝝ.

Responsio ad hec

sm̄ Tho. Sciendū ꝙ duo falsa dicūt qui
bus innitunt̄ ad dicta Tho. improbanda
Primū ē. p̄cepta tm̄ ordināt̄ ad ꝑfectōȝ ne
cessitatis volētes: vt pȝ ex dictis eoꝝ. ꝙ vir
tus vel act⁹ v̓tutis nō cadit sub p̄cepto nisi
i gradu infimo. quo nō posito necesse ē ꝑfe/
ctionē vite xp̄iane nō hr̄i. ¶ Scd̓m ē. ꝙ ꝯsi
lia ⁊ q̄dā p̄cepta moralia ordināt̄ ad virtu
tes ⁊ ad actus v̓tutū in gradu vlteriore in q̄
cōsistit ꝑfectio maior: quā dicunt ꝑfectōem
abundātie. vtriusqȝ falsitas pȝ ex doctrina
Tho. i illa. q. clxxxiiij. ar. iij. i illa rn̄sione ꝑn
cipali sic dicētis. Dilectio dei ⁊ ꝓximi nō ca
dit sub p̄cepto sm̄ aliquā mensurā. ita ꝙ il
lud quod ē plus sub ꝯsilio remaneat. vt pa
tet ex ipsa forma p̄cepti que perfectōem de
mōstrat: vt cū dicit̄. diliges dn̄m deū tuū
ex to. ⁊c. Totū em̄ ⁊ ꝑfectum idem sunt sm̄ 3.phic. ⁊
phm. Et sic cū dicit̄. Dilige ꝓximū tuū sic I.celi
teipm. Unusquisqȝ aūt seipm maxime dili/
git. vn̄ pȝ ꝙ actus dilectōnis mīme gratifi
catis nō cadit sub p̄cepto: ita ꝙ p̄ceptū ob

liget in tali mensura ad charitatē. que men
sura ptinet ad necessitatē pfectionis. ⁊ hoc
ideo. qꝛ finis p̄cepti ē charitas. vt dicit apo
stolus. j. Thi. j. In fine aūt nō adhibet a/
lia mēsura: sed solū in his que sunt ad finē
vt habet a pho. j. politicoꝝ. sicut medicus
nō adhibet mensurā quantū sanet: sed quā
ta medicina vel dieta vtat ad sanandū. si
cut aūt p̄ceptū charitatis ordinat ad chari
tatē: nō sub aliqua mēsura: sed simplicit cū
gradu quocūqꝫ: etiā pfectissimo. sicut pꝫ p
Aug. in lib. de pfectōe iusticie. Similiter p
cepta moralia que ordinant ad alias vir/
tutes morales: sine quibꝫ non habet chari
tas: cū ꝟtutes sint connexe nō ordinantur
ad ipsas sub aliqua certa mensura: que re/
quirat ad necessitatē pfectionis. ita q͛ consi
lia ordinent ad viteriores gradus eorūdē
qui ptinēt ad pfectionē supererogatōnis: sed
ordinant ad ipsas sub quocūqꝫ gradu q̄n
tumcunqꝫ pfecto. Consilia vero ordinant
ad remouendū impedimenta: que prebent
occasionē impedimenti respectu actuū hu/
Ad1 iusmodi pfectoꝝ: vt Tho. declarat. Quod
ergo dicit q͛ virtus ptineat ad essentiā pfe
ctōis: p Thoma facit. qꝛ p̄cepta legis diui
ne ordinant ad oēs ꝟtutes: cū ordinent ad
charitatē. qm̄ sine aliqs ꝟtutibꝫ impossibile
Ad2 ē charitatē inesse. ¶ Scdm̄ falsū qđ dicit
ē q͛ duplex ē pfectio. vna sufficiētie ⁊ necessi
tatis: ad quā omēs obligant. Alia supero
gatōis: que ꝯsistit i obseruatōe ꝯsiliorum
quā p̄ncipaliter intendūt ingredientes reli/
gionē: ⁊ nō obseruantiā mādatoꝝ. Ois em̄
pfectio ꝯsistit i ꝟtutibꝫ charitate informa/
tis: ad quas (vt dictū ē) p̄cepta legis diuie
ordinant. Nec vllo mō pōt hīi pfectio illa
supererogatōis que amplior ē ⁊ maior: nisi ex
hoc ipo q͛ ꝟtutes charitate iformate inten/
dunt seu augmentant. Ad ipsas aūt sub q̄
cūqꝫ gradu (vt dictū est) p̄cepta diuina or/
dinant. Falsum ē ergo q͛ dicit p̄cepta diui
na ordinari ad pfectōem minorē: quā vo
cāt pfectōem necessitatis. ⁊ cōsilia ad ma/
iorē: quā vocāt supererogatōis: cū ipsa prece
pta ad perfectōem ordinēt vt dictū ē. Et ite
rū illud pꝫ esse falsum. q͛ ingredientes religi
onē nō intendāt p̄ncipalit̄ obseruātiā man
datoꝝ. hoc ē em̄ dicere. q͛ nō intēdūt intra/
re religionē ꝑpt̄ amorē dei. ad quē i gradu
Ad3 summo ordinant p̄cepta diuina. ¶ Verba
aūt Ambrosij que adducūt: p ipsis nō fa/
ciūt si intelligant. Dicit em̄ p̄cepta: nō occi
des ⁊c. ad media officia ptinere: q̄bus ali/
quid deest: p tanto q͛ qui solū implet prece/
pta ⁊ nō cōsilia. nōdum remouet quedam
impedimenta retardantia ab exercitio vir
tutū pfectaꝝ. q͛ si faceret maiorē pfectionē:
vtiqꝫ haberet vel ad minus ad maiorē cha
ritatis pfectōem se disponeret. ad quā tn̄ to
tā vt dictū ē charitatis p̄ceptū ordinatur.
¶ Quod tandē dicunt. illud opus ē magis Ad4
meritoriū quod ꝯsistit in obseruatōe ꝯsili
orū: q̄ opus quod cōsistit in obseruatōe p̄
ceptoꝝ. absurde dictū videt. qꝛ nullū op⁹ ē
meritoriū nisi rōne charitatis. ad quā ob
seruandā in quocūqꝫ gradu ipsa p̄cepta vt
supra patuit p̄ncipalit̄ ordinant. ¶ Quod Ad5
ꝟo i fine affirmare nitunt. q͛ obseruatio p̄ce
ptoꝝ ē minus bonū q̄ obseruatio ꝯsiliorū
si intelligāt obseruantiā ꝯsiliorum: prescin
dendo obseruantiā p̄ceptoꝝ: falsum dicūt
Obseruare em̄ ꝯsilia siue ꝯtinētie siue pau
pertatis: ⁊ trāsgredi p̄cepta: nullius ē boni
tatis seu meriti. Si aūt intelligāt q͛ obser/
uatio consilioꝝ inclusa obseruatōne prece
ptoꝝ est melius q̄ obseruatio sola manda
toꝝ. verꝫ dicūt. ⁊ hoc cōcludit argumentū
eoꝝ. Verūtm̄ ista bonitas maior ptinet ad
ꝟtutes charitate informatas ad quas p̄ce
pta ordinant. Ad ipa ꝟo ꝯsilia pertinet in
strumētalit̄: inq̄tū p eoꝝ obseruantiā impe
dimēta q̄ nō posset cū illis ꝟtutibꝫ stare re/
mouent: put docet Tho.

Articulus deci

a mus. De hoc quod dicit Tho. q.
clxxxiij. ar. vij. vbi q̄rit. vtꝝ sit pfe
ctior stat⁹ platoꝝ q̄ religiosoꝝ in m̄siōe p̄n
ci. q͛ status p̄latoꝝ ē pfectior simplr̄ q̄ stat⁹
religiosoꝝ. quia ipsi sunt pfectiores simplr̄:
fm Dio. vj. ca eccle. hierar. ¶ Itē. q. clxxxv.
ar. viij. querit. vtrū religiosi qui pmouent i
ep̄os teneant ad obseruātias regulares. Et
in solutōe p̄ncipali dicit. q͛ status religioso
rum est quasi quedā via tendendi ad perfe
ctionē. Status aūt ep̄oꝝ siue ep̄alis perti/
net ad pfectionē tanqꝫ quoddā pfectionis
magisteriū. Et ꝯfirmat dictū suū p ca. xvj.
q. j. licet psona vbi dr̄ q͛ sacra ordinatio de
monacho facit ep̄m. sed nulli licet de statu
supiori ad inferiorē trāsire.

Nõ negamus q̃n status p̄latoꝝ sit mul-to pfectior q̃ȝ status religiosoꝝ. Ad repri-mendū tamē cauillationē alioꝝ: exponēdū videt̃ quomō sit pfectior ꝛ quomō nō. Di-cit Aug. lib. j. de bap. paruuloꝝ. an mediū. Cū dicat̃ status cuiuscunq̃ȝ pfectior: quo in re dicat̃ videndū ē. Naȝ ex aplō habemus vbi se fatet̃ in acceptione iusticie quam de siderabat nōdum esse pfectū. Et tn̄ ꝯtinuo dicit: quotquot pfecti sumus hoc sapiam⁹ ad Philip. iij. qui vtrūq̃ȝ nō diceret. aut ĩ aliqua re esset pfectus: et in alia re nō esset pfectus. quia pōt fieri q̄ aliquis sit pfectus sapientie auditor qui nō sit pfectus doctor. Hec Aug. Dicimus ergo q̄ status p̄latorū: auctoritate. dignitate ꝛ officio pfecti-or sit q̃ȝ status religiosorum. Sed an meri-to: hoc nō videt̃. tamē dico sine p̄iudicio q̄ etiam merito: dūmodo sit bonus p̄latus fm exigentiam status sui: nihil omittens de essentialibus ꝯcernētibus officium suuȝ. Comparatões aūt statuū ꝛ aliarum reruȝ cu iuscūq̃ȝ generis faciēde sunt fm essentialia ꝛ fm bona in illo genere ꝛ nō fm mala. Vñ si p̄latus salutē animaꝝ pcuret: prout de bet docendo publice ꝛ p̄uate: orando ꝛ offe rendo dona ꝛ sacrificia p peccatis ppriis ꝛ alienis ꝯuersando sine querela. ꝛ religiosus a parte sua pficiat essentialia status sui vi-uēdo i obedientia sine pprio: in castitate vi det̃ sicut dictū est maius esse meritū p̄la-ti q̃ȝ religiosi. Et ad hoc facit auctas Aug. in epla. xxvj. ad Valeriū. vbi dicit. Nihil est in hac vita (maxime hoc tpe) difficilius laboriosius. piculosius epi p̄sbyteri. diaco-ni officio. Sed nihil beatius: si eo mō mili tet̃ quo imꝑator noster xp̄s iubet. ¶ Itē Di-ony. iij. ca. ange. hierar. Oim diuinissimū dei cooperatorē fieri ꝯstat. q2 nobilissimū opus ē salus aiaꝝ. Cooperatores aūt dei i hac opa tiōe sunt ppriissime p̄lati q̃rū ē d' ēentia sta tus. g̃ status eoꝝ ē diuinissimus. ergo perfe ctissimus. ¶ Itē Grego. omel. xij. sup Eze-chi. viij. Nullū omnipotēti deo tale ē sacrifi-ciū sicut zelus animaꝝ. sed hoc maxime p-tinet ad statū p̄latoꝝ. Prelatus eñ solus ē spōsus ecclesie. sicut testat̃ a multis. ergo sa crificiū qd' maxime ptinet ad statū eoruȝ ē deo gratissimū. ¶ Itē status p̄latorū maiorē requirit pfectōeȝ in pfessoribus suis q̃ȝ reli-gio in suis: sicut dicit glo. sup illud Jacobi
Jaco. 3. Qui nō offendit i verbo ꝛc. Cū inquit qui cupit p̄esse aliis oportet pfectiorē esse aliis

Ex hoc sic arguit̃. Status qui de congruo requirit meliores ꝛ pfectiores psonas de cō gruo requirit meliora ꝛ pfectiora opa. Sed vbi sunt meliora ꝛ pfectiora opa: sunt perfe ctiora ꝛ meliora merita. g̃ i p̄latō e p se loq̄n do sunt pfectiora ꝛ meliora merita q̃ȝ i reli-gione. dico quātū ē de exigētia ēentialiū vtri usq̃ȝ status. ¶ Salua tn̄ pace ꝛ gr̄a p̄latoꝝ: vi det̃ q̄ status religionis quodāmō pōt dici pfectior q̃ȝ status p̄latoꝝ: ppter maiorē ꝛ di strictiorē disciplinā cui subdunt̃ religiosi: ꝛ maiorē elōgationē a mūdo. ꝛ ab occupati-onibꝰ ꝛ occasionibꝰ pctōꝝ. Et hui⁹ signū ē. q̄ illi qui de religione assumunt̃ ad p̄laturā si in p̄latione laudabiliter se habeant statū religionis statui p̄lationis p̄ferūt. et statū ĩ quo sunt plangūt in opatione illius quem dimiserūt. Hoc legit̃ fecisse Gregori⁹. Vñ ipse scribit de seipō in libro dialogoꝝ. Me ror petre quem patior quotidie ꝛ semp mi-hi p vsum vetus est. ꝛ semp p augmentum nouus. Infelix quippe animus meus oc-cupationis sue pulsatus vulnere: meminit qualiter aliquā do in monasterio fuit: quā do labentia cūcta subiecerāt: quādo rebꝰ cū-ctis que inuoluūtur eminebat: cū nulla ni-si celestia consueuerat cogitare. qui retētos corpore ipso iam carnis claustra contēpla-tiōe transcēdebat. qui mortē quoq̃ȝ (que in cunctis pene pena est) vt ingressum vite ꝛ la boris premiuȝ amabat. Et nūc ex occasio-ne pastoralis cure secularium hominuȝ ne gocia patitur. ꝛ post tam pulchraȝ quietis sue speciē terreni actus puluere fedatur: dū q̃ȝ se pro defensione multorum ad exteriora sparserit. ꝛ cū interiora appetit: ad hec pro-culdubio minor redit. Hec Gregori⁹. ¶ Ad huc illi pauci qui de statu p̄lationis transe-unt ad statū religionis. ꝛ in religione sicut debent pfecerint: statū religionis statui p̄re-lationis preponūt. Deniq̃ȝ i morte vbi con sideratio ꝛ ꝯsciā meritoꝝ animā ꝯsolat̃ nul li vel paucissimi inueniunt̃ taȝ de religiosis q̃ȝ de p̄latis: quibus si daret̃ optio: nō mal-lent vt tota vita sua in religione vixissent. ꝛ hoc satis multū ē ad cōmendationē religi onis. Ait eñ phūs p̄mo thopice. ca. j. de magis ꝯferente. q̄ in maiori necessitate sūt oportuna maiora. puta vt que i senectute ꝛ in egritudinibus.

Responsio ad hec

ŝm Thomā. Contra quem nō est ī aliquo
hoc quod dicūt: sicut patet intuēti. ¶ Quod
eīm dicunt in fine: ꝙ in religione maior ē di
strictio disciplinę: et maior esse potest qui/
es contemplationis q̄ȝ in p̄latis: nō conclu
dit quin prelati: precipue epī: prout decla/
rat Thomas: sint simpliciter in statu pfe/
ctiore. ¶ Qḋ aūt dicunt quosdaȝ prelatos
statum religionis statui prelationis pretu
lisse: nō ascribendū est ipsius status impfe/
ctioni: sed illaꝝ psonaꝝ humilitati vel im
becillitati. eo ꝙ nō potuerūt vel se posse nō
reputauerūt pfectioni illius status confor/
mare. Et ex hoc puenit timor queȝ tangūt
in hora mortis.

Rticulus vn/

a decimus. De h̄ ꝙ Tho. dicit. q. c/
lxxxv. ar. vj. vbi querit: vtꝝ liceat
epō aliq̄d possidere? In mīone ꝑnci. ꝙ pfe
ctio vite xp̄iane nō ꝯsistit eēntialiť ī volūta
ria paupertate. Sȝ volūtaria paupertas opať
instrumētaliť ad pfectiōeȝ. imo pōt eē sum
ma pfectio cū magna opulētia. Nā Abra
am cui dictū ē Gen. xvij. Ambula coram
me ꝛ esto pfectus. legiť fuisse diues.

Corruptorium

Q, dicit pfectōem vite ī volūtaria pauper
tate nō consistere: vno mō hȝ veritatē. alio
mō nō. pfectio eīm vite xp̄iane (sic cōiter di/
stinguūt mgrī: vt. s. habitū ē) ē duplex. Est
eīm vna pfectio sufficientie siue necessitatis
Alia abūdātie ꝛ superogatōis. Volūtaria
paupertas nō ē eēntialiť pfectio necessitatꝭ si
cut aliquid de essentia ei⁹. q2 sine illa suffici
enť hōi pōt p obseruātiā p̄ceptoꝝ. Sȝ volū
taria paupertas ē eēntialiť vna pfectionū su
perogatōis. ꝛ ps eēntialis illi⁹ pfectōis tota
lis q̄ ꝯsistit ī ꝯsilijs. Sic liberalitas ē eēnti
aliť q̄dā p̄ma pfectio nc̄ītatꝭ ꝛ opatio ei⁹ q̄
ꝯsistit ī licito vsu diuitiaꝝ corpaliū: ē q̄daȝ
scd̄a pfectio nc̄ītatis. Ita volūtaria paup
tas ŝm habitū dicta: ē q̄dammō pfectio p̄
ma superogatōis. ꝛ eius vsus pfectio scd̄a.
ꝛ ps eēntialis illi⁹ totalis pfectōis q̄ ꝯsistit
ī ꝯsilijs. Valde eīm absurdū esse videť ꝙ li/
beralitas que libere vtiť diuitijs tpalib⁹ sit
v̄tus. ꝛ p ꝯsequēs pfectio p̄ma. ꝛ eius vsus
sit pfectio scd̄a. Et voluntaria paupertas
nō sit pfectio nec de essentia pfectionis: cuȝ
dicat glo. Luce. xiiij. Distat inter renūcia/
re om̄ibus ꝛ relinquere om̄ia. quia renūcia
re cōuenit om̄ib⁹ qui ita licite vtunť om̄ib⁹
que possidēt: vt tñ mente tendāt ad eterna
Relinquere v̄o om̄ia pfectoꝝ tm̄ ē qui om̄ia
terrena postponūt: ꝛ soluȝ eternis inhiant.
Vñ dicimus ꝙ pfectio vite xp̄iane nec tota
liter ꝯsistit nec maxime in volūtaria paup/
tate. Totalis eīm pfectio vite xp̄iane ꝯsistit
ī aggregatōe oīm v̄tutū ꝛ in opib⁹ eaꝝ p lo
co ꝛ tpe. Maxime v̄o ꝯsistit ī charitate: ad
quā oēs v̄tutes ꝛ v̄tutū opa: siue que sunt ī
p̄cepto: siue q̄ sunt ī ꝯsilio ordināť ꝛ pficiūť
nihilomin⁹ dicim⁹ ꝙ maxia pfectio vite xp̄i
ane q̄ntū ad aliq̄d. i. q̄ntū ad vsū diuitiarū
tpaliū ī volūtaria paupertate ꝯsistit. hō eīm
dr̄ vti illꝭ reb⁹ a q̄b⁹ abstinet ŝm tpantiaȝ ꝛ
abstinētiā. ŝm aug. li. lxxxiij q̄sti. q. xx. Ergo
tū ad h̄ dicim⁹ ꝙ vbi ē maior paupertas volū
taria ibi ē maior pfectō. Huic attestať aug.
de bono ꝯiugali ita di. Bonū erat qḋ facie
bāt: q̄ de sb̄a sua xp̄o ac discipulꝭ sua ministra/
bāt necessaria. Sȝ meli⁹ q̄ sbam diuiserit:
vt expeditiores dn̄m sequenť. ¶ Itē de eccle
siastica dogmatib⁹. c. xxxviij. Bonū ē faculta
tes cū dispēsatōe paupib⁹ erogare: meli⁹ est
intētōe sequēdi dn̄m oia simul donare: ꝛ ab
solutū sollicitudine egere cū xp̄o. vñ de abra
am ꝛ de quocūq3 alio (q̄ legiť fuisse pfectus ꝛ
diues) ꝯsiderandū ē ŝm quid dicať esse pfe
ctus. sicut docet Aug. li. j. de baptismo puu
loꝝ. an̄ mediū. cū dr̄ quilibet stat⁹ pfectior.
qua in re dicať videndū est. Nihil eīm pro
hibet qn̄ volūtaria paupertas possit opari in
strumentaliter ad vlteriorē pfectionē. q̄uis
eēntialiter sit pfectior vel ps pfectōis: vt. s.
ostensuȝ ē. q. clxxxiiij. articulo. ij.

Responsio ad hec

ŝm Thomā. ¶ Sciendū in primis ꝙ duo
falsa supponūt. Vnū est ꝙ pfectio supero/
gatōis ꝛ abūdantie attendi debet vel p̄nci/
paliť cōsistat ī volūtaria paupertate. Aliud
ē ꝙ paupertas ē v̄tus quedā siue pfectio aīe
p̄ma. Cui⁹ vsus vel actus ē pfectio aīe scd̄a
Falsitas p̄ma pȝ sic. Sic pfectio sufficientie
vel necessitatis ꝯsistit ī v̄tutibus charitate
informatis ꝛ eaꝝ actibus in ḡdu p̄mo ꝛ
infimo. sic pfectio maior ī quocūq3 ꝯsistit: ī
eisdē v̄tutib⁹ ꝛ eaꝝ actibus in gradu vlteri
ore ꝛ pfectiore. Quantūcūq3 eīm remoueāť
ea q̄ ptinēt ad remouendū impedimēta pfe
ctōis: nunq̄ ē aīa pfecta quousq3 habeanť

ṽtutes charitate informate: in quibus ꝯsi/
stit ipa ꝑfectio eēntialiṫ. nec ꝑ ꝯn̄s ꝑ ipa ea
dē ponit eē eēntialiṫ ꝑfectior: nisi eedē virtu
tes intēdāṫ vel augmētenṫ. ppṫ qđ augmē/
tatio ꝑfectōis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑfectio superogatio
nis quā vocāt ꝑfectōꝫ eēntialiṫ ꝯsistit i aug
mētatōe ṽtutū caritate īformataꝝ ad qua
pauꝑtas volūtaria ⁊ hmōi faciūt instraliṫ
iq̄ꝫtū faciūt ad remouēdū īpedimētū hmōi
augmētatōis. Falsitas scđi sic pꝫ. pauꝑtas
em̄ volūtaria nō ē ṽt⁹ vt supponūt: sꝫ qdaꝫ
penalitas volūtarie assūpta. sic̄ nuditas vi
gilie ⁊ hmōi. qđ pꝫ ꝑ h̄ ꝙ inṫ hmōi in colla
tōibꝫ p̄m enūeraṫ. Si em̄ pauꝑtas esset ꝑ
se loq̄ndo ṽtus: nō diceret laudabil' solū ꝑ
additōꝫ inq̄ꝫtū volūtaria: sꝫ ꝑ se. Oēs em̄ ṽ
tutes ꝑ se sunt laudabiles. nec etiaꝫ diceret
volūtarie assūpta. sꝫ magis ipsi⁹ volūtarie
ad sic opandū incliatiua. Est em̄ ṽtus ha
bit⁹ iclinās ꝑ modū nature: vt dicit phs. ij
ethi. ¶ Qđ ğ dicūt ꝙ absurdū eē videṫ. ꝙ li/
beralitas q̄ libere vtiṫ diuitijs tpalibꝫ sit ṽ/
tus. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑfectio p̄ma ⁊ eius vsus sit ꝑfe
ctio scđa ⁊ volūtaria pauꝑtas nō sit perfe/
ctio nec de esse ꝑfectōis. pꝫ ꝙ nulli recte itel/
ligēti absurdū eē videbiṫ. Licꝫ em̄ vt dicit
glo. illa relinq̄re oīa ꝑfectorū tm̄ sit vtiq̄ ğ
ad hoc ꝙ instrumētaliṫ facit ad ꝑfectōꝫ. no
tm̄ seq̄ṫ ꝙ ipa pauꝑtas vel tpaliū reꝝ nudi
tas ⁊ carētia. ꝯn̄s sit ṽtus aīam ꝑficiēs: sic
nō sequiṫ. Si mori ꝑ xp̄o cm̄mō sit ꝑfecto
rū q̄ꝫtū ad potissimū signū ꝑfectiōis. ꝙ ppṫ
h̄ ipa mors volūtarie assūpta sit aliq̄ aīe ꝑ
fectio p̄ma. imo tā hec q̄ꝫ illa i carētia qua/
dā seu p̄uatōe ad penalitatē ꝑtinēte ꝯsistūt
Unde inter alias penalitates ꝑ xp̄o assum
ptas: cuiusmodi sunt vigilie. ieiunia ⁊c. hu
iusmodi pauꝑtas ⁊ p̄uatio oīm facultatuꝫ
poniṫ. Et veꝝ quidēꝫ ē vbi amor maior est
paupertas et purior aut discretior: ibi ma/
ior ꝑfectio quantū ad illud quod instrumē
taliter facit ad ꝑfectiōem. Et hoc ꝯcludūt
auctētes que sequuntur: ⁊ nō aliud. ¶ Quod
vero dicūt ꝙ pauꝑtas ita ē instrumentū ꝑ/
fectiōis ꝙ ē quedā pars eius essentialis: ex
p̄dictis pꝫ esse falsum.

a

Rticulus duo

decim⁹. De hoc quod dicit Tho.
in eodē arti. i mīsione p̄mi argumē
ti. ꝙ illa ṽba dn̄i Mat. x. Nolite posside/
re auꝝ neq̄ꝫ argentū neq̄ꝫ pecuniaꝫ in zonis
v̄ris. Uno modo exponi p̄nt sicut expōsuit
ea Aug. de ꝯsensu euāgelistaꝝ: vt intelligaṫ
hoc dictū nō p̄cipiēdo sed ꝑmittēdo. Per/
misit em̄ vt absq̄ꝫ argento ⁊ auro irent ad p̄
dicandum: sumpturi sumptus ab his qui/
bus p̄dicarent.

Correptorium

Q, dicit dn̄m nō p̄cipiēdo sed ꝑmittendo
dixisse. Nolite possidere aurū ⁊c. dicim⁹ ꝙ
falsum ē ⁊ ꝯtra euāgelia: ⁊ ꝯtra testimonia
sanctoꝝ. Nā Mat. x. hos duodecim mi/
sit Jesus: p̄cipiēs ⁊ dixit. In viā gentiuꝫ ne
abieritis. Et paucis inṫpositis subdiṫ. No
lite possidere auꝝ neq̄ꝫ argētū ⁊c. ¶ Et mar.
vij. expssi⁹ etiā p̄cipit: ne q̄d tollerēt i via ni
si virgā tm̄. nō peram. nō panem. neq̄ꝫ in zo
nis es. sed essent calciati sandalijs. ⁊ ne in/
duerenṫ duabus tunicis: expresse dicit ꝙ p̄
cepit eis. ¶ Et Ambro. suꝑ Lucam. vj. su/
per illud. Nolite portare neq̄ꝫ peraꝫ neq̄ꝫ sac
cū Luce. iiij. Scripsit inq̄t Mat. q̄m di/
xit ad discipulos dn̄s Nolite possidere au
rū neq̄ꝫ argentū. Si ꝓhibemur aurū possi/
dere quid rape quid auferre? Si quod ha
bes donare p̄cipreris: quid auges quod non
habes. Et infra tangēs illud Act. ij. Auꝝ ⁊
argentū nō ē mihi ⁊c. Glo. ita dicit. Nō tā
gloriaṫ Petrus ꝙ argentū nō habet q̄ꝫ ꝙ ser
uet dn̄i preceptū vel mandatū quod preci
pit. Nolite possidere aurum neq̄ꝫ argentū.
hoc ē dictū. Uides me xp̄i discipulū ⁊ a me
requiris auꝝ. ¶ Itē sup illud Act. ij. Auꝝ ⁊
argentū non ē mihi. Glo. memores prece/
pti illius. Nolite possidere auꝝ neq̄ꝫ argen
tū. neq̄ꝫ pecuniā. Que ad pedes aplorū re
ponebantur: nō sibi sed ad vsus pauperuꝫ
recōdebanṫ. ¶ Ex his patꝫ ꝙ illud. Nolite
possidere auꝝ ⁊c. ꝓhibitū fuit aplis: nō per
missum. Sumere ṽo sumptus ⁊ alimenta
ex ipa p̄dicatōe: ꝯcessū fuit: nō aūt p̄ceptū.
Et hoc dicit Greg. ome. xvij. suꝑ Johanē.
Qui panē inq̄t ⁊ sacculū portare ꝓhibuit:
sumpt⁹ ⁊ alimēta ex ipa p̄dicatōe concessit.
Nā sequiṫ. In eadem domo manete: eden/
tes ⁊ bibētes que apud eos sunt. Ex his ṽ
bis Grego. pꝫ ꝙ pars auctis. s. Nolite pos
sidere auꝝ vel argentū. nō peram: non sac/
cum. ꝓhibitū fuit. Sumptio ṽo necessari
orū q̄ intelligiṫ in fine auctis. Dign⁹ ē opa/
ri⁹ mercede sua siue cibo suo. Quod expressi
us dicit i Luca. edētes ⁊ bibētes que apud

illos sunt. Hoc inquā ꝯcessio fuit ꝛ nō p̄ce
ptū. De ista ꝯcessione dr̄ i glo. j. ad Cor. ix.
Nūquid nō habem⁹ ptātē mādu cādi ꝛ bi/
bēdi? Glo. pmisit dn̄s: sȝ nō iussit aplīs ac
cipe necessaria a subditis. vt q̄squis vellet
eo vteret̄ quod sibi liceret ex dni ꝯcessione.
Si q̄s nollet eo vti: nō cōtra iussuȝ faceret
sed de suo iure cederet.

Responsio ad hec

fm Tho. Dictū beati Aug. quod Tho. ad
ducit reprehēdūt ꝛ destruere conant̄. in quo
eos amplius peccare cui dubium ē? Et su/
pra moduȝ admirandū. ꝙ p̄dictū testimo/
niū beati Aug. in expositōe p̄dictoꝝ verbo/
ruȝ dicunt esse cōtra euāgelia ꝛ testimonia
scōꝝ. Argumēta v̄o quib⁹ nō Thomā: sed
sniām beati Aug. destruere nitunt̄: i hac p/
te p equiuocatōem siue p diuersaȝ acceptōeȝ
hui⁹ nōis p̄cepti vtpote sophistica soluunt̄
Nā om̄es auctes in quib⁹ dr̄ dn̄m illud p̄
Mat 10 cepisse. Nolite possidere auꝝ ꝛc. de p̄cepto
large accepto: siue p pmissiōe: fm dictā ex/
pōem b. Aug. de cōsensu euāgelistaꝝ: siue p
cōsilio intelligunt̄: vt reducat̄ ad illud. Si
vis pfect⁹ eē ꝛc. debēt intelligi. Si v̄o p p̄ce/
pto ꝓprie dicto: dȝ intelligi nō nisi ad tp̄s:
quantū ad illā missionē qua mittebant̄ ad
p̄dicandū iudeis: precipiebat̄ vt p hoc ex/
citarent̄ ad confidendū de virtute ipsius. qꝛ
eis absq̧ sumptibus ꝓuideret fm expositi
onem Chrisos. In sensu etiam mystico ha/
buit rationē p̄cepti ꝓprie dicti. s. ꝙ p̄dicato
res nō innitant̄ p̄ncipalit̄ sapie ꝛ eloquen/
tie: que auro ꝛ argēto designant̄: fm expositi
onē Hieronymi. ¶ Auctes igit̄ quas isti ad
ducūt: nec ꝯtra scōs istos: nec ꝯtra Tho. (il
lis innitentē) aliquid faciūt si recte intelligā
tur. s. nomine p̄ceptōnis vel ꝓhibitōis mo
dis p̄dictis vtētes.

Articulus .xiiii.

a De hoc q̄d Tho. dicit. q. clxxxvi.
ar. ij. vbi querit vtꝝ q̄libet religio/
sus teneat̄ ad oīa ꝯsilia i m̄sioe p̄n. Ad pfe
ctionē aliq̄d tripl'r ptinet. Uno mō ēntiali
ter. ꝛ sic ad pfectōem ptinet pfecta obseruā
tia charitatis. Alio mō ꝯsequēter. sicut illa
que ꝯsequunt̄ ex pfectōe charitatis: vtpote
maledicēti bn̄dicere: p̄cipue extra casuȝ ne
cessitatis. Tercio mō instrumentaliter ꝛ dis
positiue: sicut paupertas. abstinētia ꝛ ꝯtinen
tia ꝛ hmōi. ꝛ sic paupertas. ꝯtinentia ꝛ absti
nētia nō ptinēt ēntialit̄ ad pfectōȝ. nec ꝯn̄
ter: sed dispositiue ꝛ instrumētaliter.

Correptorium

Nobis aūt nō videt̄ ꝙ hoc sit verū. immo
ꝙ sint pfectōes. ꝛ p ꝯsequēs ptineāt essenti
aliter ad pfectionē. Et ꝙ magis ꝛ frequenti
us ptineant ad charitatē ꝯsequēter q̄ȝ istru
mentaliter. Nihilominus bn̄ nobis videt̄.
ꝙ ad pfectōeȝ charitatis ptineāt instrumē/ 1
talit̄ ꝛ dispositiue. ¶ Q, aūt volūtaria pau
ptas sit pfectio: videt̄ p auctē Hiero. ad de
metriadē. Dicit em̄ sic. Aplici fastigiū ē pfe/
cteq̧ v̄tutis: vēdere oīa ꝛ distribuere paupi
bus. ꝛ sic leuē ꝛ expeditū ad celestia volare.
Ergo paupertas fm Hieronymū ē pfecta v̄/
tus. ergo pfectio. ¶ P. quelibet carū ē virt⁹ 2
vel gradus virtutis. si virtus: ergo pfectio.
Dicit em̄ phus. vij. physicoꝝ. Uirtus pfe/
ctio ē. ꝛ vnūquodq̧ tūc ē pfectum: maxime 3
cū attingit v̄tuti ꝓprie. ¶ Idē. ij. ethicoꝝ. c.
v. Om̄is v̄tus cuiuscūq̧ fuerit v̄tus: habē
tē pficit: ꝛ opus eius bonū reddit. Si autē
sunt gradus virtutū: constat ꝙ eminētissi/
mi gradus sunt. Uerbi grā. volūtaria pau
ptas (q̄ sil' ꝛ sel' dat oīa paupib⁹) altissimus
grad⁹ liberalitatis vel corpalis misc̄die ē. vi
duitas ꝛ v̄ginitas q̄ excellētior ē: excellētissi
mus gradus ꝯtinētie: abstinētia excellētissi
mus grad⁹ tpantie. cū grad⁹ inferiores p̄di/
ctaꝝ v̄tutū (q̄b⁹ ḡdib⁹ pt fieri additio) sint
pfectōes. sicut liberalitas: fm quā hō libere
vtit̄ bonis tpalib⁹. Et misc̄dia fm quā pti/
cularit̄ siue successiue dispēsat indigētibus:
multo magis p̄dicti grad⁹ q̄b⁹ fieri additō
nō pt: pfectōes dici pn̄t. ¶ Itē Algazel i p̄n
cipio logice sue dicit. Sic pfectio inq̄t aīe i
duob⁹ cōsistit. in mūdicia ꝛ ornatu. Mun
dicia eius ē vt expiet̄ a sordidis moribus ꝛ
sequestret̄ a fantasijs turpibus. Ornatus
eius ē: vt depingatur in ea certitudo virtu/
tis. Et infra. Felicitas eterna nō pōt habe
ri nisi p pfectionē anime: que nō ē nisi mun
dicia ꝛ ornatus. Ex hoc arguit̄ sic. Mūdi/
cia a sordidis moribus: ꝛ fantasijs turpib⁹
maxime sunt paupertas volūtaria. cōtinē/
tia ꝛ abstinētia ꝛ obediencia. qꝛ voluntaria
paupertas ē mūdicia a ꝯcupiscētia oculorū.
Cōtinētia ē mūdicia a cōcupiscētia carnis
Obedientia ē mundicia a supbia vite. ergo
hec tria sunt vera pfectio vel vere pfectōes

4 ¶Q, aūt ista quādoqꝫ ptineāt ad pfectōꝫ
charitatis: ꝯñter manifeste pꝫ i xp̄o. Chari
tas em̄ xp̄i a p̄mo instāti sue ꝯceptōis ita p
fecta fuit. ꝙ nunqꝫ deinceps augeri potuit.
Paup̄tas igit̄ ꝛ ꝯtinētia ꝛ abstinētia ad p
fectionē charitatis eius nō ptinebāt instru
mentaliter ꝛ dispositiue. qꝛ nec disponebāt
ad eius inductōem. nec ad eius augmēta
tōem. ꝛ ptinebāt ad eā ꝯsequēter. Et de pau
ptate xp̄i dicit apl's. ij. Cor. viij. Scitis gr̄
tiā dn̄i nostri Jesu xp̄i. i. charitatē. qm̄ pro
5 pter nos egenus fact⁹ ē cū esset diues. ¶ P̄.
videt̄ ꝙ ista magis ptineāt ad charitatē si
ne ad pfectionē que charitas ē ꝯseq̄nter.
qꝫ instrumētaliter ꝛ dispositiue. et ꝙ magis
fieri debeāt ex charitate habita qꝫ ad chari
tatem habendā. Dicit em̄ Aug. vj. musice
Amor inquit tempaliū nō expurgat̄ nisi su
auitate eternoꝝ. Constat ꝙ suauitas rerꝫ
eternaꝝ vel ē idip̄m quod amor eaꝝ. vel ef
fectus amoris ipsaꝝ. ¶ Itē glo. Canti. viij.
sup illud. Si dederit homo omnē substan
tiā domus sue p dilectōe. Glo. Ubi abun
dat amor eternoꝝ: vilescit moꝝ possessio la
bentiū. ¶ Itē Grego. omel. xj. sup Johem.
Sicut mors corpus interimit. sic ab amo
re reꝝ tēpaliū charitas occidit. ¶ P̄. mani
6 feste videmus homies habētes pfectā cha
ritatē vberius elemosynas facere. ꝛ districti
us abstinere: ꝛ sollicitius ꝯtinere. ꝛ humili
us obedire: qꝫ nō habētes charitatē. vel ha
bentes impfectā. Igit̄ ista magis habēt se
qui ex pfecta charitate qꝫ instrumētalit̄ dis
7 positiue ad illā habendā vel augēdā. ¶ Ul
terius videt̄ p aplm̄. ꝙ alie ꝟtutes pn̄t dici
pfectōis vel pfectio. ꝛ charitas instrumen
tū. Dicit em̄ ad Col. iij. de pluribꝫ ꝟtutibus
loquēs. Sup om̄ia aūt charitatē habētes
que ē vinculū pfectōis. Glo. Cetera pfecti
onē faciūt. charitas om̄ia ligat ne abeant.
ergo cetera sunt pfectōes. ꝛ charitas instru
mentū quod ē vinculū. hoc videt̄ nobis ve
rū tam de charitate qꝫ de alijs ꝟtutibꝫ. ꝙ sm̄
diuersas rōes pn̄t dici istrumēta ꝛ pfectōes

Responsio ad hec

sm̄ Tho. ¶ Nitunt̄ pbare p̄mo. ꝙ paup̄tas.
abstinētia ꝛ hmōi: sint pfectōes essentialit̄
ita. s. ꝙ ad ipsam essentiā pfectōis humane
ptineāt. cui⁹ oppositū supra ē declaratum.
Ad 1 ¶ Ad illud ergo qd̄ p̄mo obijciūt de Hiero
nymo. ꝙ pfecte ꝟtutis ē vēdere om̄ia. verū
ē ꝙ ad pfectā ꝟtutē ptinet tanqꝫ instrumen
tū veniēdi ad pfectā ꝟtutē. nō tanqꝫ ipa sit
ꝟtus pfecta: sicut patuit in Abraā. Potest
etiā hoc dici pfecte ꝟtutis. quia nōnunqꝫ ē
pfecte ꝟtutis effectus. vt qn̄ pfecta ꝟtute i
flāmatus om̄ia relinquit que impedimētū
p̄stare potuerūt. ¶ Ad scd̄m cū dicit. queli Ad 2
bet caꝝ ē ꝟtus ꝛc. Respondēdū ē p interemp
tionē. qm̄ nec sunt ꝟtutes vt dictū est i gra
du p̄mo. nec in gradu vlteriore ꝛ pfectiore.
Pn̄t em̄ ꝟtutes que ꝯnexe sunt ꝛ haberi et
ad gradū pfectū augmētari sine his. licꝫ fa
ciāt instrumētalit̄ ad hmōi (put dictū ē) p
fectōem. vn̄ tota illa rō cū suo pcessu inniti
tur falsitati. ¶ Ad terciū dicendū. ꝙ verū ē Ad 3
ꝙ p̄dicta faciūt ad mentis mundiciā istru
mētalit̄. sed gr̄a ꝛ ꝟtutes faciūt mētis mun
diciā eēntialit̄. Secūdo ꝯsequent̄ nitunt̄ p Ad 4
bare. ꝙ ista ptineāt qn̄qꝫ ad pfectōem cha
ritatis ꝯsequent̄. ꝛ hoc ꝯcedimus ¶ Tercio Ad 5
nitunt̄ pbare ꝙ magis ptineāt ad pfectōeꝫ
que ē charitatis ꝯsequent̄ qꝫ instrumētalit̄
quod nō videt̄ rōnabilit̄ dictū. qm̄ ad cha
ritatē habitā i summa plenitudine non se
quunt̄ ista. qm̄ tūc essent i patria. Sed di
cunt̄ potius ad pfectā charitatē dispositiue
seu instrumētalit̄ se hr̄e. qꝛ vniuersalit̄ assu
munt̄. vel vt pfectus charitatis gradus ac
quirat̄. vel ne ipse gradus charitatis perfe
ctus: put in via possibile ēiā adeptus ali
cui⁹ impedimēti occasione aliquatin⁹ retar
det̄. Quod licꝫ i paup̄tate xp̄i dici non pos
sit qꝫtū ad charitatē in eo existentē. Dici ta
mē pōt. ꝙ ꝛ ipa instrumētalit̄ ꝛ dispositiue
egit ad pfectā charitatē in alijs fidelibus.
¶ Ad p̄mū ergo i oppositū dicendū ꝙ illa
auctas Aug. sīr illa glo. Cant. viij. similit̄
auctas Grego. nihil faciūt p eis. In om̄ibꝫ
em̄ habet̄. ꝙ pp̄ter amorē. suauitatē vel dile
ctionē eternoꝝ: inflāmat̄ homo ad ꝯtemptū
terrenoꝝ. qd̄ vbiqꝫ veꝝ ē. qꝛ ipa terrena reli
quere facit instrumentalit̄ ad pfectū gradū
amoris puenire. ¶ Per idē soluit̄ rō quā po
nūt ꝯsequent̄. habētes em̄ maiorē charita Ad 6
tem ꝛ pfectiōeꝫ: vberius ac pmptius faciūt
p̄dicta. p que ad vlteriorē pfectōem (vt sepe
dictū ē) instrumētalit̄ pmouent̄. ¶ Quarto Ad 7
nitunt̄ ostēdere. ꝙ ipa etiā charitas debeat
dici instrumentū pfectiōis. p eo ꝙ ab apl'o
dr̄ vinculū pfectōis. quod salua pace eoꝝ
improprie (ne dicā falso) dicit̄ Nō em̄ finis
pōt poni i rōne instrumēti quo ad finē de
uenit̄. nūc anteꝫ finis p̄cepti ē charitas: sm̄

aplm: quā dicit vinculū pfectiōis: p eo ꝙ ꝑ
ipa pfectio ꝯsūmat. ¶ Q, ꝙo dicit glo. Cete
ra pfectōꝫ faciūt: charitas aūt oīa ligat ⁊c.
metaphorice dictū ē. locutō aūt figuratiua
nō ē extendēda. Nō em̄ dꝫ intelligi ꝙ cha
ritas adueniat ꝟtutibꝫ pfectis quasi qddā
vinculū supueniens ſm pfectionē quā hūt
ꝟtutes habēt a charitate q̄ ē caꝝ forma. q̄
recedēte remanēt impfecte: vt illō intendit
glo. Per hoc ḡ ꝙ charitas dꝛ vinculū alia/
rū ꝟtutū: nō intelligit ꝙ sit instrm̄ eaꝝ: sed
poti⁹ pfectio ac finis et forma. ¶ Q, ð alijs
ꝟtutibꝫ dicūt i fine. ꝙ pn̄t ſm diuersas rō/
nes dici instrumenta ⁊ pfectiones: concedi
pōt: nec ē contra nos.

Articulus deci

a mus qrt⁹. De h̄ qð Tho. dicit. q.
eadē. ar. ix. vbi q̄rit: vtꝝ religiosus
peccet mortalit̄ trāsgrediēdo ea q̄ sunt in re
gula. ꝙ pfitens regulam nō vouet seruare
oīa que continētur in regula. ¶ Et arguit
ꝙ sic tali ratione. Facere contra votū ē pec/
catum mortale. Sed religiosi voto profes
sionis astringunt ad regulam. ergo peccant
mortaliter trāsgrediēdo ea que in regula cō
tinent. Et respōdendo dicit. ꝙ ille qui pro/
fitet regulā: nō vouet oīa q̄ sunt i regula
sed vouet regularē vitā: que cōsistit i tribus
scꝫ in paupꝑtate. continētia ⁊ obediētia. Vn̄
in quibusdā religionibꝫ aliqui cauti⁹ pfitēt
nō quidē seruare regulā: sed viuere ſm regu
lā. i. intēdere ad hoc ꝙ informent mores su
os ſm regulā sicut iuxta quoddā exemplar
ita ꝙ pfessioni nō ꝯtrariet nisi quod ē ꝯ pce
ptū regule. Trāsgressio ꝟo alioꝝ vl' omissio
nō obligat nisi ad pctm̄ veniale. Ex verbis
istius solutōis tollit argumētū quod solue
re intēdit. Expsse em̄ intelligit ſm ipm. ꝙ re/
ligiosi pfitētes aliquā regulaꝫ: nō vouēt ser
uare oīa que in regula ꝯtinent: alioquin
transgrediēdo aliquod istoꝝ peccarent mor
talit̄. Et ꝙ ista fuerit sua opinio: manifeste
videt i questionibꝫ determinatis q̄dlibeto. pri
mo. q. xx. que ē: vtꝝ monachus peccꝫ morta
lit̄ comedēdo carnes? Ibi em̄ in rn̄sione pn
cipali dicit ita. Si religiosus pfitendo vo
ueret se regulaꝫ seruaturū: videt se obligare
ad singula q̄ i regula ꝯtinent: vt ꝯtra qðli/
bet coꝝ faciēdo peccet mortaliter.

Corruptorium

Istud videt nobis falsum. Nā Exo. xxiiij. 1
legit. ꝙ postq̄ Moyses narrauerat populo
oīa ꝟba dn̄i atq; iudicia: rn̄dit oīs ppl's
vna voce. Omia que locutus ē nobis dn̄s
faciemus: ⁊ erim⁹ obediētes. Et hac pmissi
one facta Moyses sanguine federis resper
sit i populū dicēs. Hic ē sanguis federis qð
dn̄s deus pepigit nobiscū. ¶ Itē Iosue vlt.
fedus hoc habet innouatū: dicente popu/
lo ad Iosue. Dn̄o deo nostro seruiemus. ⁊
erimus obedientes p̄ceptis eius. Percussit
igit i illo die Iosue fedus cuꝫ populo. ⁊ im
posuit populo p̄cepta atq; iudicia. Et apo
stolus ad Galath. iij. ita dicit. Maledict⁹
oīs qui nō pmanserit i oībus que scpta
sūt i libro legis vt faciat ea. quod sumptū
est de Deut. xxvij. ¶ Et iterꝝ ad Gala. v. di 2
cit apl's. Testificor rursus oī homi circū/
cidēti se: qm̄ debitor ē vniuerse legis faciēde
Ex quibꝫ manifestū ē. ꝙ iudei sum̄a pmis/
sione sub maledictōis susceptōne obligati
erāt oīa cōtenta in lege seruare. ⁊ tamē cō
stat ꝙ plurima fuerūt in lege: quorū trans/
gressio vel omissio nō erat mortale: vt est il
lud Exoð. xxiij. Si occurreris oui vel boui
vicini tui: reduc ad eum. Et illud Leui. xix
Coram cano capite consurge: ⁊ honora per
sonam senis. A simili qui promittit serua/
re regulā: ⁊ ea que sunt in regula: non opor/
tet ꝙ peccet mortaliter transgrediēdo vel o/
mittēdo quodlibet eorū. ¶ Preterea: i regu 3
la sancti Bn̄dicti precipit disciplina susci/
piendoꝝ fratꝝ. ꝙ p̄mo post duos menses
legat regula nouitio. ⁊ iterꝝ secundo post sex
menses. Et adhuc tercio post quattuor mē
ses. Et si nouitius habita secū deliberatōne
pmiserit se oīa custodire. ⁊ cuncta sibi im
perata seruare: tūc suscipiat in congregatio
ne: sciēs se ex lege regule constrictū. ꝙ ex illo
die nō liceat ei de monasterio exire: nec col/
lum excutere de sub iugo regule. Ecce ꝙ no
uitij ſm regulaꝫ beati Benedicti promit/
tunt se oīa custodire que in regula conti/
nētur. ⁊ tamen insania esset ꝙ peccarēt mor
taliter quodlibet eorū transgrediēdo. ¶ Itē 4
in principio regule beati Francisci (quā ap
probauit Innocētius papa tercius. ⁊ con/
firmauit Honorius papa tercius: succes/
sor eiusdē) ita dicit. Regula ⁊ vita fratꝝ mi
norū hec est: scꝫ euangeliū dn̄i nostri Iesu
christi seruare. Et in fine eiusdē sic dicitur.
Paupꝑtatem ⁊ humilitatē ⁊ euangeliū do/
mini nostri Iesu xp̄i (quod firmiter promi/

ssimus) obseruemus. Et tamē Greg. ix. qui
regulam exposuit: ita dicit. Fratres inquit
qui scire desiderant an ad alia euangelij cō
silia teneant: an tm̄ ad illa que in regula p̄
ceptorie vel inhibitorie sunt expssa: presertim
cum ad alia se obligare nō intenderunt: et
vix aut nunq̄ possunt omia ad litteraȝ ob
seruare. Nos aūt breuiter dicamus vos ad
illa euangelij consilia nō teneri p regulam
nisi ad ea ad que obligastis vos in ipa: ad
cetera vero non tenemini nisi sicut ceteri chri
stiani: et eo magis ex equo et bono quo vos
obtulistis in holocaustū medullarū p con
temptū omniū mūdanoꝝ. Hec papa Gre
go. Igit p expositiōem pape liquet q̄ q̄uis
fratres minores promiserūt obseruare euā
geliū: nō tamen tenent ad omia euangelij
consilia: nisi ad ea que in ipsa regula prece
5 ptorie vel inhibitorie sunt expssa. ¶ Prete
rea quicunq̄ regulam aliquam vel contē
ta in ea promittit vel vouet: nihil aliud in
tendit vel intēdere debet q̄ conformare vo
luntatem suam et conuersationē partibus re
gule fm intentionē illius qui regulā condi
dit. Sed constat q̄ conditor cuiuscunq̄ re
gule: nō intendit q̄ professores sui vel illi
us regule equaliter obligent: et ad oīa equa
lit teneant: nisi tale sit quod transgredien
do peccent mortaliter. hoc em̄ esset stultissi
mū et laqueū illis immittere quoꝝ deberet
salutē querere. et maxime vbi regula distin
guit inter monita et p̄cepta: sicut in regula
beati Francisci. ergo nullus vouēs aliquaȝ
regulā sic obligat profitēdo: vt si transgre
diat q̄cunq̄ cōtentoꝝ in regula peccet mor
taliter. ¶ Secundū quod dicit etiā q̄ cau
tius profitent qui nō profitent regulaȝ: sed
qui tm̄ profitent fm regulā obedientiā. In
his verbis insinuat. q̄ ingredientes religi
onem: nō debēt pfiteri regulā. alioquin mi
nus caute faciunt. et hoc reputamus falsū.
quia extra de regularibus et trāseuntibus ad
religionē. ca. ex parte tua. fuit ppositū. ita
dicit. Mandamus q̄ quoscunq̄ tibi lege
diocesana subiectos: qui p̄dicto modo ter
ram duabus vijs ingredi nō verent. vt post
q̄ p annū gestauerint habitum monacha
lem regulā profiteant et seruent: ecclesiasti
ca cēsura compellas. In quibus verbis hoc
notandū est. q̄ ingredientes ordinē illius or
dinis regulā debēt pfiteri. quia dicit. regulā
fm formā profiteant. ¶ Adhuc i verbis p̄
dictis quibus dicit. postq̄ p annū gestaue
rint habitū monachalē. Notandū videt
q̄ forma pfitēdi i ordine monachoꝝ: est p
fiteri regulā beati Bn̄dicti. et pmittere con
uersatiōem moꝝ fm illam. Sed hanc for
mā profitēdi tanq̄ homo qui voluit mona
chis suis immittere laqueū beatus Bn̄di
ctus instituit sicut fr Tho. dicit i qōibus de
terminatis. q̄t. j. q. xx. q̄ ē: vtꝝ monach' mor
talit peccet i comedēdo carnes. et in missione
quā p manibus habem': insinuat idipm: ex
cepto q̄ nomē Bn̄dicti nō explicat.

Responsio ad hec

fm Tho. duo nituntur ostēdere sicut patz ex
eoꝝ pcessu. Quoꝝ p̄mū ē q̄ licȝ religiosi ob
ligēt se voto pfessionis ad singula q̄ sunt i
regula. nō tm̄ peccarēt mortaliter singula eo
rū transgredīēdo. Secundū ē q̄ Tho. eua
cuat decretalē i hoc q̄ dicit cauti' quosdā p
fiteri obedientiā fm regulā. Primū patz esse
falsissimū. qm̄ si q̄s voto vel iuramēto obli
garet se dicere et ex intētiōe. q̄ nō moueret vl
frāgeret festucā: sic obligat' mortalit pecca
ret h̄ faciēdo nulli dubiū est. Eodē mō si re
ligiosus intēdit se voto obligare ad singu
la que in regula continent: peccaret morta
liter transgrediēdo quecūq̄ eoꝝ vel quare
nō. Et hoc intēdit Tho. cū dicit. Si religi
osus pfitēdo voueret ꝛc. i q̄stionibus de quodlibet
tis q̄sti. j. q. xx. ¶ Ad p̄mū igit i oppositū di Ad i
cēdū q̄ pp̄ls iudaic' nō fuit obligat' ad oīa
q̄ erāt i lege. ita q̄ ipsa trāsgrediēdo pecca
ret mortaliter: nisi tm̄ ad ea que cadebāt sb
p̄cepto pprie accepto. Ad illa em̄ sola intē
debat legislator et ei' successor obligare eos Gal. 3
¶ Q, antem dicit Maledictus omis qui
nō pmanserit ꝛc. habet intelligi de his que
imposita erant sub p̄cepto. vl' q̄ omnes ho
mines an̄ christū qui legem implere nō po
terāt: sub maledictione erant. p quibus ab
illa maledictione liberādis christus digna Deut. 21
tus ē dici maledictus. fm illud. Maledi
ctus oīs qui pēdet in ligno: sicut dicit apls
Vn̄ quod ibi dicit. Testificor omi homi ꝛc Ad 2
quod ipsi p se adducūt. Secūdo sic hȝ i
telligi. q̄ circūcidēs se. et p ꝯsequēs fidē xpi
negans: in p̄dictā incidit maledictōȝ. a qua
p xpm liberant electi: velut ad l̄ram legis ob
seruatores. Et licet etiā talis dicat debitor
vniuerse legis faciēde. nō tamē sequit q̄ trās
grediēdo ea que in lege scribunt. nec tamen
precipiunt: mortaliter peccaret. licet em̄ mo

nachus debitor sit alicui⁹ obseruātie regula
ris q̄ nō cadit sub p̄cepto : vtpote ꝙ sileat ī
claustro. nō tm̄ sequit̄ ꝙ trāsgrediēdo silētiū
Ad 3 peccaret mortalit̄. ¶ Qđ opponūt tcio de re
gula b. Bn̄dicti. ꝙ ibi pcipit̄ regulā debere
legi ⁊c. oportet intelligi ꝙ vtit̄ p̄cepto large p
admonitōe vel ꝯsilio. vel certe si stricte ca/
dat sub p̄cepto ꝓprie ꝓfessor regule illi⁹ no
uitius intendēs p̄cepto illi obtemperare aut
mortaliter peccare: sine distinctōe tenetur.
Nouitij ꝟo ꝓmittentes se omīa seruare q̄ ī
regula sunt: nō intendūt nec intendere de/
bēt singulis in ea contentis se voto astrin/
gere. ¶ Aliq̄d em̄ (vt dicit Tho.) continet̄ ī
regula dupliciter. Uno mō sicut finis regu
le. puta ea q̄ ptinēt ad act⁹ ꝟtutū. Et horū
trāsgressio ē cōtrā ad ea q̄ cadūt sub p̄cepto
ad que necesse ē ꝙ se extendat eorꝫ ꝓmissio.
Alio mō ꝯtinet̄ aliq̄d in regula ad exerciti
um exterius ptinēs. sicut sunt exteriores obs
uātie. int̄ quas q̄dā sunt ad q̄s obligat̄ reli
giosus ex voto ꝓfessiōis. Uotū autē religio
nis p̄ncipalit̄ respicit tria. paupertatē. ꝯtinē/
tiā. obedientiā. q̄ se etiā ꝓmittunt illi nouitij
ꝟuaturos. Alia ꝟo omīa q̄ ordināt̄ ad hec:
ꝓmittūt se seruaturos inquātū ꝓponūt ta/
lia ꝓ posse se seruare. nō tamē ita ꝙ p trans/
gressionē eorꝫ que nō sunt đ sub̄a religionis
nec cadūt sub pcepto. cuiusmodi ē silere in
Ad 4 claustro: obligent̄ ad mortale. ¶ Qđ ꝟo op
ponūt quarto de regula b. Francisci appro/
bata ⁊ ꝯfirmata. i cui⁹ fine subdit̄. euāgeliū
dn̄i nr̄i iesu xp̄i qđ firmit̄ ꝓmisim⁹ obserue/
mus. qđ (ꝓut dicūt a Grego. ix. exponit̄) ꝓ
Tho. facit. Exquo em̄ q̄ ꝓmiserūt obserua
re euāgeliū dn̄i nr̄i iesu xp̄i. nō tenent̄ ex vo
to sue ꝓfessionis nisi ad illa consilia que in
ipsa regula p̄ceptorie vel inhibitorie sunt
p̄cepta. Manifestuꝫ est ꝙ qui ꝓmittit vel
ꝓfitet̄ se seruare aliquā regulā : nō vouet se
seruare singula que sunt ī regula. ita. s. ꝙ ob
liget se voto ad singula. sicut nec isti (vt di
cunt) intendebāt se obligare ad singula cō/
silia. sed vouet regularē vitam: que essenti/
aliter consistit in pdictis tribus. nec obligā
tur suo voto nisi ad ea que p̄ceptorie vel in
hibitorie in ipsa regula sunt expssa. ita. s. ꝙ
alia transgrediendo nō peccent mortaliter.
¶ Quīta ratio ꝓ omīa facit ꝓ Thoma. pla
Ad 5 nū est em̄ ꝙ neqꝫ regulā condēs p eam intē/
dit ad omīa obligare. nec profitēs eque in/
omīa obligari. Un̄ miror ad quid hanc ra
tionē posuerint. cum magis ad oppositū

q̄ ad eorꝫ faciat ꝓpositū quo ad hoc. ¶ Se
cundū quod improbāt. ꝙ cautius ꝓfitent̄
qui ꝓfitent̄ obedientiā s̄m regulā p hoc qđ
videt̄ eis ꝙ illud insinuet ingrediētes religi
onē nō debere regulā ꝓfiteri. Et dicimus ꝙ
salua pace eorꝫ nō videt̄ eis verꝫ. Concedi/
mus em̄ (ꝓut volunt iura) ꝙ ingrediētes re
ligionem tenent̄ post annū regulā profiteri
regulā aūt ꝓfiteri prout dicit Tho. ē ꝓfite/
ri vitā regularē vel obedientiā s̄m regulam
quod caute quidā exprimūt in sua ꝓfessio
ne regulā quidē ꝓfitētes. sed tm̄ q̄d sit regu/
lā ꝓfiteri s̄m iura. eo cautius quo euidenti
us exprimentes.

Articulus de-

a cimusquintus. De hoc ꝙ Tho.
dicit. q. clxxxviij. ar. vij. vbi q̄rit
vtꝝ h̄re aliq̄d in cōi diminuat de pfectōne
religionis. In rn̄sione p̄nci. ꝙ si res exteriores
nō querant̄ nec habeant̄ nisi ī modica quā/
titate: quātū sufficit ad simplicē victū talis
sollicitudo nō multuꝫ īpedit hoīeꝫ. vn̄ nec
pfectōi humane nec xp̄iane vite repugnat
Et aliquantulū infra subiūgit. Differt cir/
ca hoc vtꝝ diuitie ī ꝓprio vel ī cōi habeant̄
nā sollicitudo circa res ꝓprias ptinet ad a/
morē p̄uatū. Sed sollicitudo que habetur
circa res ꝯmunes ptinet ad amoreꝫ chari/
tatis: que nō querit que sua sunt. Et qm̄ re 1. Cor. 13
ligio ē ad pfectōem charitatis quaꝫ pficit
amor dei vsqꝫ ad ꝯtēptū sui h̄re aliquid ꝓ/
priū repugnat pfectōi religionis. Sꝫ solli/
citudo q̄ ē circa bona ꝯmunia ad charitatē
ptinere pōt. licet p hoc impediri possit aliq̄s
altior act⁹ charitatis. vt ꝯtēplatōis dei ⁊ in
structōis ꝓximi. Ex quo pꝫ. ꝙ h̄re supabū/
dātes diuitias ī ꝯmuni ē impedimentū pfe
ctōis: siue ī rebus mobilib⁹ siue immobili/
bus. H̄re aūt de reb⁹ exterioribus ī cōi siue im/
mobilib⁹ quantū sufficit ad simplicē victū
pfectōem religionis nō impedit. si ꝯsideret̄
paupertas ī ꝯparatōe ad cōem finē religionis:
q̄ ē vacare diuis obsequijs. Si autē consi/
deret̄ paupertas ad speciales fines religionū.
sic tanto erit religio pfectior s̄m paupertateꝫ
quanto habet paupertatem magis suo fini p
portionatā. Et infra. Illis ꝟo religionibus
que ordinant̄ ad ꝯtemplandū: ⁊ ꝯtēplata
alijs tradendū p doctrinā: ꝯpetit h̄re paup
tatē: maxime ab exterioribus sollicitudinib⁹
expeditā. qđ fit dū modica q̄ sūt necessaria

vite congruo tempore procurata seruātur.
Hoc dn̄s paupertatis institutor docuit. Le
gitur eñ Johannis.xij. q̄ Judas habebat
loculos: in quibus ea que mittebant por/
tabat. Et Johannis.iiij.legit. q̄ cum dn̄s
loqueret cum samaritana: discipuli ierant
in ciuitatem vt cibos emerent. Legitur eti/
am Johānis.xiij. q̄ cum dn̄s dixisset Jude
Quod facis fac citius. putauerunt q2 Ju/
das habebat loculos. q̄ dn̄s diceret ei q̄ e/
meret necessaria ad diem festū. aut vt ege/
nis aliquid daret. ergo exemplo licet pecu
niam vel quamcunq3 aliam rem in cōmuni
seruare ad vsus alicuius congregationis.
ita q̄ nō repugnat: immo est cōforme perfe
ctioni christi: quam xp̄s docuit suo exemplo
Sed et discipuli (a quibus oīs religio sum
psit exordium) precia prediorum cōseruabāt: et
distribuebāt put vnicuiq3 opus erat ¶ Ad
idem adducit auctem Prosperi de vita con
templatiua. et habet. xij. q. j. Satis inq̄t oñ
dit et ppria deserere ppter pfectōem cōtemni.
et sine impedimēto pfectōis posse facultates
ecclie q̄ sunt pfecto cōia possideri. Adhuc i
mat.6 ratione. iij argumenti dicit. q̄ p hoc q̄ dn̄s
Lu.12 noster dicit. Nolite solliciti esse in crastinū
nō intelligit q̄ nihil seruet in futurum. hoc eñ
beatus Anthonius asserit piculosum i col
lationibus patrū: ita dicēs. Priuationem
oīm facultatū ita sectantes: vt ex ipsis nec
vnius quidē diei victum sibimetipsis: nec
vnū denarium supesse paterent. et alia hmōi
faciētes. Ita repente vidimus eos esse dece/
ptos: vt inceptū opus nō poterāt exitu cō/
gruo terminare.

Corruptorium

In p̄dictis solutionibus tā ex verbis q̄ di/
cit: q3 ex questione quā soluere intendit: ad
minus tria repr̄hēdenda esse vident. Unum
est q̄ habere aliquid i cōmuni. s. moderatas
diuitias vsui humano necessarias tpe con
gruo procuratas. nec repugnat nec detra/
hit aliquid de pfectōe. Scōm ē. q̄ tāto ē vna
queq3 religio pfectior: scḋm paupertatem: quan/
to habet paupertatē fini sui magis pportiōa
tā. Tertiū ē q̄ piculū est. ita oēs facultates
relinquere: vt nec vn9 denari9 cōseruet ad vi
ctū impostex. ¶ Quantū ad primum. Reli
giones que habent aliq̄d i cōmuni nullate
nus vituparen9 de impfectōe. sed tñ cū confi
dētia et pace oīm. et sine dubitatōe omi credi
mus et asserimus. q̄ maioris pfectōis ē penī
tus nihil hr̄e: nec in cōmuni nec in pprio.
Si eñ de paupertate agit. cōstat q̄ maior ē
et pfectior paupertas illorum qui nihil peni/
tus habēt: nec in pprio: nec in cōmuni: q3 co
rū qui sufficiēter habēt i cōmuni. In religio
ne eñ nō ē cōsiderare nisi psonas: vel singu/
lariter: vel psonas cōiter. i. cōitatē. Constat g
q̄ maior ē paupertas singularis psone nihil
penit9 habēdo q3 habēdo aliquid. Cōstat g
pari rōne. q̄ maior ē paupertas cōmunitatis
nihil habētis penit9 q3 possidētis sufficiēter
cōmuniter. Cū g i his duobus totalitas religio
nis cōsistat. s. in psonarum singularitate: et pso
narum cōitate: sequit q̄ maior est paupertas re
ligionis et pfectior: vbi nec cōmunitas ali/
quid habet. Et si quis hoc negare presum/
pserit: pari ratione negare poterit maiorem
continētiam esse eorum qui nullatenus vx
ores habēt. q3 illorum qui vxores haberēt i cō
muni. Si vero de pnia agit: constat q̄ pfecti
or ē pnia vbi omia relinquūtur et in pprio et
i cōmuni: q3 vbi habēt necessaria in cōmu/
ni sufficiēter. hoc cōstat testimonio oīm qui
pnias recipiūt et faciūt. Huic cōcordat gre
go. omel. xxxiij. sup Ezech. Quicūq3 inquit
poterit hoc seculū cōtēnere: et derelinquēs oīa
dn̄o semetipm̄ i holocaustū dare: ipe iam p
fecte nouit et pctā opis plangere: et peccata
cogitatōis: vel que male fecit. vel quod fa
cere debuit bonū quod nō fecit. Qui eñ to
tū dimisit: iam culpas suas liberius in fleti
bus cōspicit. Hec Gregori9. Si ergo pau
ptas et pnia pfectiones quedam sunt: sequit
q̄ hr̄e diuitias i cōmuni quātū diminuit d̄
paupertate tm̄ diminuit de pfectōne. Si vero
dicat q̄ paupertas et pnia nō sunt pfectōnes
sed instrumēta et vie ad pfectōem ducētes:
que quidē pfectio est charitas. cōstat q̄ hec
instrumēta optima et cōuenientissima pportī
one ad finē predictū inducendum instituta
sunt et ordinata. q2 p xp̄m. i quo sunt om̄es
thesauri sapie et scie recōditi. Adhuc relin/
quit idē quod prius. s. q̄ quicquid diminu
it de paupertate et pnia: diminuit et de pfectio
ne que p illa inducit ¶ Adhuc si de predica
tione et doctrina agit. constat q̄ tanto credi/
bilior et receptibilior et magis psuasiua et mi
nus suspecta est predicatio: quanto quod
predicat magis resultat in predicātis et do/
ctoris vita. Unde sup illud Matthei quin
to. Sic luceat lux rc̄. Glo. opa require. vt
videant. et sic doctrina confirmet. Et sup il/

lud Mat. x. Nolite possidere &c. Glo. Si
hoc haberent: nõ viderent᷑ grã salutis pre/
dicare: sed lucri. Si ergo perfectioꝛ mundi
contemptus: ⁊ penitẽtia ꝑfectioꝛ apparet ĩ
vita illoꝝ qui penitus nihil habent nec ha
bere volũt: q̃ꝫ illoꝝ qui habẽt sufficiẽter cõ/
munia: cõstat ꝙ credibilioꝛ ⁊ receptibilioꝛ:
⁊ ꝑsuasiua magis sit taliũ predicatio ⁊ do/
ctrina q̃ꝫ alioꝛũ. Huic cõcoꝛdat᷑ Gregorius
omelia. xviij. sup Ezechielez. Quanto in/
quit sanctioꝛ est vita doctoris: tãto fit hu/
milioꝛ sensus audientis. ⁊ seipsum despicit:
dum predicatoris sui vitam in magna al
titudine ꝑpendit. Constat autem ꝙ genera
re filios dei ꝑ semen verbi diuini magne ꝑ
fectionis est ⁊ magis ꝑfectoꝛum: sicut et ge
neratio naturalis nõ nisi ꝑfectis conuenit.
¶ Adhuc si de charitate agit᷑: occurrit illud
Aug. de doctrina xpiana. libro. iij. ca. xxxj.
Quãto magis regnũ cupiditatis destruit᷑:
tãto magis regnũ charitatis auget᷑. ⁊ illud
lxxxiij. q. xxxvj. q. Nutrimentuz charitatis
est diminutio cupiditatis. Ubi ergo magꝭ
minuit᷑ ⁊ annihilat᷑ cupiditas: ibi magꝭ au
get᷑ ⁊ nutrit᷑ charitas et ꝑficit᷑. Sed constat
ꝙ hoc fit magis in religione vbi ẽ omnimo
da expliatio: q̃ꝫ vbi saltem cõmunitas nõ
expoliatur. ergo quantuz ẽ de condiciõe sta/
tuum. ꝑfectioꝛ erit charitas vbi religio pau
ꝑioꝛ. ¶ Quod autem dicit postea. ꝙ tanto
erit vnaqueq̃ꝫ religio ꝑfectioꝛ ſm pauperta
tem: quanto habet paupertatem suo fini ma
gis ꝓpoꝛtionatã. Dicimus ꝙ si intelligat᷑ d̃
fine ꝓpinquo (sicut ipse intelligit: sicut patz
ex p̃dictis) tũc nõ est verꝫ simpliciter. Põt
em̃ esse ꝙ finis ꝓpinquus vnius religionis
valde ꝑ omnẽ modũ excedit finez alterius
Uerbi grã. predicatio ⁊ doctrina hospitali
tatẽ. Cũ hoc etiam possibile ẽ. ꝙ illa religio
cuiꝰ finis ꝓpriꝰ ẽ hospitalitas: habeat pau
ꝑtatẽ aliquãtulũ magis ꝓpoꝛtionatã suo
fini: q̃ꝫ cuius finis ꝓprius ẽ p̃dicatio ⁊ doc/
na. Nũquid ꝓpter hoc dicendũ ẽ ꝙ paup
tas oꝛdinata ad hospitalitatez ꝑfectioꝛ sit
q̃ꝫ pauptas que oꝛdinat᷑ ad p̃dicatõez ⁊ do
ctrinã: ꝓpter hoc solũ ꝙ illa ẽ magis ꝓpoꝛ/
tionata ad hospitalitatẽ q̃ꝫ ista ad p̃dicati
onẽ ⁊ doctrinã? absit. Tale em̃ est ac si dice
ret᷑ ꝙ musica ꝓpoꝛtio oꝛdinata ad confoꝛtã
dum infirmitatẽ coꝛpalem: ẽ melioꝛ q̃ꝫ mu
sica minus ꝓpoꝛtionata: sed oꝛdĩata ad ex
citandum deuotiõem: sicut fuit in Helyseo
iiij. Regũ. iij. quod constat vtiq̃ꝫ esse falsuz

Si v̓o intelligat᷑ d̃ cõmuni ⁊ vltimo fine re
ligionis. s. de profectu ⁊ ꝑfectione charitatꝭ.
sic habet veritatẽ. In om̃i em̃ arte ⁊ in om̃i
negocio hoc videmus. ꝙ instrumẽta ⁊ oꝑa
tiones quanto magis ꝓpoꝛtionate sũt ad
ↄsequẽdum illuz finem: tãto ꝑfectioꝛes sũt
⁊ ars est ꝑfectioꝛ ſm illas. Que sit autẽ ista
pauꝑtas que ẽ magis ꝓpoꝛtionata ꝑfectio
ni charitatis: satis patz ex auctoritatibus
p̃allegatis d̃ doctrina xpiana li. iij. ca. xxxvij
⁊ de. lxxxiij. q. xxxvj. q. Patz ergo ꝙ soluz de
fine ↄmuni ⁊ vltimo in via. s. de ꝑfectu ⁊ ꝑ/
fectõe charitatis verꝫ ẽ. ꝙ tãto vnaqueq̃ꝫ re
ligio ꝑfectioꝛ ẽ ſm pauꝑtatez: quãto habet
pauꝑtatẽ magis suo fini ꝓpoꝛtionatã. Pa
tet etiam ꝙ hec est religio q̃ nihil habet nec
in ↄmuni nec ĩ ꝓprio. q꞉ ibi maxime destrui
tur ⁊ annihilat᷑ cupiditas. Sed ille q̃ hoc
dixit nõ intellexit verbũ suum p̃dictũ de cõ
muni fine religionuz. ⁊ ideo falsum ẽ quod
dixit in eadem questione: eodẽ articulo. in
ↄ̃clusione ꝓ̃mi articuli. Nõ opoꝛtet inquit ꝙ
religio tãto sit ꝑfectioꝛ quãto maioꝛez ha/
bet pauꝑtatẽ: sꝫ quãto eius pauꝑtas ẽ ma/
gis ꝓpoꝛtionata ↄmuni fini ⁊ speciali. Et de
ↄmuni fine dicit verꝫ. Ex hoc em̃ ꝙ pauper
tas ẽ maioꝛ: ẽ fini ↄmuni ꝓpoꝛtionabilioꝛ.
Et de hoc solo fine habet v̓itatẽ: sicut ostẽsũ
ẽ. nõ aũt de speciali fine. ⁊ tamẽ certũ ẽ ꝙ de
speciali fine ꝓ̃ncipalit̓ intẽdit cuz hoc dicit
sicut ↄsiderãti v̓ba eius ĩ ꝓ̃ncipali solutiõe
põt patere. que sunt hec. si ↄsideret᷑ pauper
tas ꝑ compatõem ad speciales fines religio
nũ. sic supposito tali fine pauꝑtas maioꝛ vł
minoꝛ ẽ religioni accõmoda. ⁊ tãto erit vna
queq̃ꝫ religio ꝑfectioꝛ ſm pauꝑtatẽ: quãto
habet pauꝑtatẽ magis ꝓpoꝛtionatã suo fi/
ni. Dicit ĝ ad ↄfirmatiõem sue solutõis. ꝙ
aliq̃d hr̃e ĩ ↄmuni est ↄfoꝛme pauꝑtati xpi
Xp̃s em̃ suo exemplo hoc docuit: q̃ etiaz fu
it pauꝑtatꝭ institutoꝛ. Habuit em̃ loculos
ĩ q̃bus Judas ea que mittebant᷑ poꝛtabat
Joh. xiij. Itẽ Joh. iiij. legit᷑ ꝙ discipuli ierãt
ĩ ciuitatẽ vt cibos emerẽt. Nos aũt dicimꝰ.
ꝙ q̃cq̃d legit᷑ de loculis si diligẽter pensetꝰ. sicͤ
glo. ⁊ sancti exponũt: magis ꝓbat ꝙ habe/
re aliquid ĩ cõmuni sit imꝑfectionis q̃ꝫ ꝑfe/
ctionis. Tribus em̃ de causis legimus sal/
uatoꝛẽ loculos habuisse et necessaria emis/
se. s. ad sustentatõem vite. ad subuentiõem
pauꝑꝝ: ⁊ ad vsus ꝓprios. ⁊ suoꝝ ꝓpter im
minentẽ necessitatẽ ⁊ cõdescensione ⁊ disp̃
satiõem ꝓpter infirmos qui talia erant fa/

eturi i ecclesia de loculis ꝑpter subuentiōez
pauperꝝ. Dicit Chris. sup Johēm. omel. lxx
iiij. sup illud. aut vt egenis aliq̄d daret. Jo
hā. xiij. Nō perā inquit neq; virgā: neq; es
portare aut deferre iubēs: marsupium fere/
bat ad inopū ministeriū. Ex hoc existima/
uerūt discipuli vt inopibus aliquid daret
¶ Itē sup illud Matth. xvij. Apiēs os ei⁹
inuenies staterē. dicit glo. Hiero. Dn̄s tan
te fuit paupertatis: vt vn̄ daret tributa non
haberet. Judas inquit in loculis cōmunia
habebat: sed res pauperꝝ in suos vsus cōuer
tere nefas duxit: scipsum dans exemplum
nobis. Hec Hiero. ¶ Secūdo (sicut dictuz
est) legit̄ habuisse loculos vt emeret necessa
ria ad vsus suoꝝ. Tali em̄ de causa habuit
vt emeret necessaria quādo trāsibat ꝑ Sa
mariā: sicut legit̄ Joh. iiij. q̄ discipuli ierāt
i ciuitatē vt emerēt necessaria. Samarita/
ni em̄ erāt inhospitales iudeis Vn̄ alibi le
git̄. q̄ cum iret i Hierusalē: samaritani no/
luerūt eum recipe Luce. ix. Hac eadē cau/
sa ingruēte passione ꝛ ꝑsecutōe discipuloꝝ
ipe loculos habuit: ꝛ discipulos habere ꝑ/
misit. Vn̄ Luce. xxij. legit̄. Quādo misi vos
sine baculo ꝛ pera: ꝛ sine calciamentis: nū/
quid aliquid defuit vobis: At illi dixerūt.
Nihil. Dixit ergo eis. Sed nūc qui habet
sacculum: tollat similiter et peram. vbi glo/
sa marginalis dicit: ꝛ est Bede. Nō eadez
viuēdi regula ꝑsecutiōis tempe discipulos
īformat que pacꝭ tempe. Missis q̄ppe dis/
cipulis ad p̄dicādū: ne q̄d tollerēt i via p̄ce
pto ordiauit. s. vt q̄ euangeliū nūciat de
euāgelio ꝛ viuat. Instāte ꝯo mortꝭ articulo
ꝛ tota illa gente pastorē ꝛ gregem ꝑsequēte
ꝯgruam ipos regulam docuit: ꝑmittens vt
tollant necessaria victui: donec sopitā perse
cutoꝝ insania tempus euāgelizādi redeat.
Hec glo. ¶ Itē alia glo. In hoc quoq; dat̄
nobis exemplū: vt nōnūq; cā instāte de no
stri rigore ꝓposit quedaz sine culpa intermit
tere possim⁹. Hec glo. ¶ Tercio legit̄ habu/
isse loculos ꝯdescēsiue ꝛ ꝑpter infirmos. sic
ps̄. 146 dicit glo. sup illud ps̄. Producens fenū iu
mentis. Dn̄s habuit loculos in vsus eorū
q̄ cum eo erant. Religiose em̄ mulieres que
erāt i eius comitatu ministrabāt ei de substan
tia sua. ꝛ infirmorū ꝑsonam magis suscipi/
ens: preuidit multos futuros infirmos. ꝛ il
la magis quesituros: quibus prebuit exem
plū necessaria sumendi a subditꝭ. Hec glo.
¶ Item Aug. de ope monachoꝝ aliquātu
lum post ꝑncipiū. Deus more misc̄dīe sue
infirmitatibus compatiēs. cui cum angeli
ministrarent: loculos tamen habebat i q̄bus
mitteret̄ pecunia. que cōferebat̄ vtriq; bonis
fidelibus victui eoꝝ necessaria: quos locu/
los iude ꝯmēdauit. Hec Aug. ¶ Itē Aug.
omel. lxxviij. sup Johēm. Fur erat et locu/ Joh. 12.
los habēs. quare habuit loculos cui ange/
li ministrabāt: nisi quia illius ecclesie loculos
habitura erat. Hec ibi. Ex nullo igit̄ omni
um modoꝝ haberi pōt. q̄ hr̄e aliq̄d i ꝯmūi
sit ꝑfectōnis in viris religiosis. nam habere
aliq̄d vel aliqua p̄mo mō. s. ad dispensatio
nē pauperꝝ: nō ē habere aliq̄d i ꝯmuni sicut
habēt religiosi: sed sicut habēt p̄lati: q̄ sunt
procuratores ꝛ dispēsatores bonoꝝ ecclesie
nō dn̄i. Vn̄ ex isto mō habēdi nō ostendit̄
ꝑfectio religionis que aliquid habet i ꝯma
ni: sed potius ostēdit̄ ꝑfectio p̄latōis. Silr̄
nec scd̄s modus habēdi. s. ꝑpter necessitatē
Illud em̄ quod quādoq; fit solū ꝑpter ne/
cessitatē: illud simplr̄ magis est impfectio/
nis q̄ ꝑfectōis. Verbi gr̄a. Dauid et pueri
ei⁹ necessitate compulsi: comederūt panes
ꝓpositōnis: quos nō licebat comedere nisi
solis sacerdotib;. j. Regū. xxj. Simplr̄ em̄
hmōi panes comedere illicitū erat laicꝭ nō
ꝑfectōis. Machabei etiā necessitate ꝯpul/
si pugnabāt i dieb; sabbatoꝝ. j. Macha.
ij. Et Josue iiij. Et ideo dicit simplr̄ Gre
go. omel. xj. sup Ezech. Quia inq̄t necessi/
tate loci viris secularib; iūgor: nōnūq; mi/
hi discipline linguā relaxo. Hec Greg. Nū
quid ꝑpter hoc dicēdū ē. q̄ relaxare discipli
ne linguam sit simplr̄ ꝑfectōis: absit. Silr̄
xp̄s necessitate loci ꝛ tp̄is habuit loculos. ꝛ
habere ꝑmisit. ergo habere loculos ꝛ aliq̄d i
ꝯmuni ē ꝑfectōis simplr̄: absit. imo pot⁹ se
quit̄ oppositū. Idē dicim⁹ de tercio mō ha/
bēdi de ꝯdescēsione ꝑpter infirmos vt pluri/
mū ꝛ sm̄ se ē magis impꝑfectōis q̄ ꝑfectōis
Verbi gr̄a. Grego. q̄ dicit de se ip̄o omel. xj.
sup Ezech. vbi p̄us. Si i assiduo cōsuetu/
dinis mee rigore me teneo: scio q̄ ab ifirmis
fugior: eosq; ad id quod appeto nunq̄ tra
ho. vnde fit sepe: vt eorum ociosas actiones
patienter audiam. Sed quia ipse cuz quē
libet infirmissimū i ociosis sermonib; pau/
latim tractus libenter ea audio que audire
ceperā inuitus. Hec Grego. Nūquid ideo
dicendū ē q̄ patiēter audire ociosa sit ꝑfecti
onis: nullo mō. Silr̄ cū prelatus dispensat
cū infirmo aliquo totaliter vel specialiter in

aliquo quod ē ꝯtra obſeruātias ꝯmūes i re
ligiōe intus vel extra. Verbi grā. Comede
re carnes i die ieiunij: certe ꝓpter hoc nō ē
eſtimandū ꝙ ſic comedere carnes vel diſ
penſare ſm ſe ⁊ ſimplr ſit ꝑfectionis. immo
magis imꝑfectōis. Quare videt̃ reuera ne
ceſſitate ingruente habere neceſſaria in chri
ſto fuit maxime ꝑfectōis. Iſta tamē habe
re ſimplr imꝑfectōis ē. Verbi grā. Maxie
ꝑfectōis i mgro ē diſpenſare doctrinā ſm ca
pacitatē audientiū ſubtilib⁹ ⁊ ꝑfectis ſubti
liora tradēdo. rudibus ṽo ⁊ groſſis hyſto
rialia ⁊ groſſa. ⁊ tamē ipſa hyſtorialis doc
na ⁊ groſſa nō ē doctrina ꝑfecta ⁊ ꝑfectis con
ueniēs. Si quis ṽo cōtendat dominū ha
buiſſe loculos: nō ſolū ꝓpter cauſas predi
ctas: ſed vt neceſſaria procuraret ſimplr et
ꝓpter ſe: nouerit ꝑfecto ꝯtra ſctōꝝ teſtimo
nia ſe dicere ⁊ docere. Dicit eñ Hiero. ſic al
mat.17. legatū ē ſup illud Mat. Apto ore ei⁹ inue
nies ſtaterē. Ibi glo. dicit. Tāte pauptat̃
dñs fuit. ꝙ vñ daret tributum nō habuit.
¶ Itē ſup illud Marc.xj. Circūſpectis oib⁹
cū iā veſpe eſſet. Glo. Si qs eū ſuſciperet ho
ſpitio. Tāte eñ pauptat̃ fuit vt nulli adu
lat⁹ i tāta neceſſitate nullū hoſpitiū inueni
ret. ¶ Itē Chriſ. ſup illud Lu.ix. Fili⁹ autē
homis nō habet vbi ⁊c̃. Aſpice inqt quali
ter pauptatē quā docuit ꝑ oia demonſtrauit
Nō erat mēſa: nec candelabꝝ: nec domus
nec qcq̃ȝ aliud taliū. Hāc auctē ponit frat
Tho. i glo. ſua ꝯtinua: i eodē loco ſup Lu
cā. ¶ Itē Chriſ. ſup Matt.viij. Filius ho
mis nō hȝ ⁊c̃. ⁊ ē omel.xvij. Non dixit qm̄
quē habeo ꝯtēno: ſed que nō habeo. ¶ Itē
Aug. i epl'a de ſacramētis eccleſie. Xp̄us ita
paup fuit. vt veniēs i mundū: nō i ſua ſed
aliena domo naſceret̃. ⁊ natus ꝓpter inopi
am loci i p̄ſepiū aialiū poneret̃. ⁊ viuēs i mū
do non haberet vbi caput ſuum reclinaret.
nec moriens vnde nuditatem ſuā tegeret
nec mortuus vnde inuolueret̃. nec ſepulcꝝ
vbi corpus mortuum poneret̃. ¶ Deniq̃ ſi
qs ꝑtinaciter aſſerit ꝑfectōnis eē xp̄m imi
tari i loculis: pari ratōe dicere debet ⁊ pōt. ꝙ
ꝑfectōis ē xp̄ȝ imitari i gladio (⁊ debet) vt ſit
ꝑfectus xp̄i imitator) portare vel ſaltē ha
bere i cōmuni. quod ſtultū ē facere ⁊ docere.
Illud ṽo quod allegat de ꝑcijs agrorū que
ponebant̃ ad pedes aplōꝝ: ac reſeruabātur
nō facit pro eo. qa illa pecunia nō fuit apo
ſtoloꝝ. nec i eoꝝ vſus cōuertebat̃: ſed ꝑ eos ꝑ
eos prout vnicuiq̃ opus erat diſtribuebat̃

Vñ ſup illud Actuū. Argentū ⁊ aurū nō Act.3.
ē mihi ⁊c̃. Glo. Memor illius p̄cepti. No
lite poſſidere aurꝝ ⁊c̃. pecuniā que ad pedes
aplōrū reponebat̃: nō ſibi recondebant: ſed
ad vſus pauperꝝ: qui ſua p̄rimonia relique
rant. ſicut dicit Ambro. ſup Lucā. Nolite
portare ſacculū ⁊c̃. tractās p̄dictū ṽbū. Ar
gentū ⁊ aurꝝ ⁊c̃. dicit ſic. Nō tā gloriat̃ Pe
trus qr argentū ⁊ aurꝝ nō hȝ q̄ȝ ꝙ ſuat dñi
mandatū. Nolite poſſidere aurꝝ ⁊c̃. hoc eſt
dicere. Vides me xp̄i diſcipulū: ⁊ aurꝝ a me
reqris: Sed nobis auro multo preciosi⁹ do
nauit: vt i noie eius faciamus ṽtutes. Ita
q̃ nō habeo quod nō dedit: ſed dedit quod
habeo. ſurge et ambula. Hec Ambro. Alit̃
dici pōt. ꝙ forte apoſtoli de illa pecunia q̄
ponebat̃ ad pedes eorū ſumebant vite ne
ceſſaria rōne laboris in predicādo: ſicut ab
illis qbus p̄dicabāt. Ex ordinatiōe autem
dñi ſumebāt neceſſaria vite. i. ſumere pote
rāt rōe laboris i p̄dicādo. nec tñ cū iſtis alt̃
qd habebāt i ꝯmuni ſicut neq̃ cū illis ¶ Il
lud ṽo Proſꝑi quod ille allegat.xij.q.j. qd
nō facit pro eo. Illud eñ capitulū ē ꝓprie
de p̄latis. Dicit eñ ſic. Quiſqs omībus di
miſſis vel venditis ſit rei ſue cōtemptor: vl̃
p̄poſitus factus fuerit occaſiōe oim q̄ hȝ ec
cleſie effict̃ diſpenſator. Et ſubdit exempla
de ſancto Paulino et ſancto Hilario epo.
Manifeſtū ē igit̃ ꝙ de p̄latis intēdit. Pre
lati ṽo qr ſunt diſpēſatores bonoꝝ eccleſie:
ſine diminutōe ꝑfectōis poſſidere poſſunt
alijs diſpēſando. regulares ṽo q hmōi cāȝ
nō hñt. ſine diminutōe ꝑfectōis hēre ñ pñt
¶ Qd ṽo dicit i ſolutōne.iij. argumēti ꝑicu
loſum eē ſic oia relinqre: vt nihil ad victū
i poſterꝝ reſeruet̃. ſm ꝙ dicit Anthoni⁹ i col
latōib⁹ p̄m ſe vidiſſe aliquos ſic facientes
penit⁹ fuiſſe deceptos. falſo ⁊ nō ſm intētōē
auctoris iducit̃. Ibi eñ narrat abbas mo
yſes. ꝙ ſemel tpe puericie ſue ꝯuenerāt plu
res ſeniores ad abbatē Anthoniū: queren
tes ab eo que nam ṽtus vel obſeruātia poſ
ſet monachū a demonū laqueis cuſtodire.
Aliq aūt dixerūt ieiunioꝝ: alij vigiliarꝝ ſtu
dio hoc eē collatū. Alij dixerūt i ꝯtēptu
oim rerꝝ tpaliū. Alij i annachorī remāſiōe
⁊ vita heremitica. Alij i officijs humilita
tis. Poſt que oia ita dicit ſctūs Anthoni⁹
Oia hec q̄ dixiſtis ſūt neceſſaria ⁊ vtilia ſci
entib⁹ deū atq̃ ad eū cupiētibus ꝑuenire. ſȝ
his ꝑncipalit̃ tribuere grām euadendi ne
quaq̃ inumeri caſus ⁊ multoꝝ etiā maioꝝ

expimenta docuerūt. ⁊ subiungit q̄ etiā vi/
sum est quādoqȝ omniū predictoꜩ sectato/
res aliquādo fuisse deceptos. Et īfert. Quā
obrē quid pncipaliter ducat in deū manife
ste poterimus cognoscere: si ruine ac decepti
onis eoꜩ cā a nobis diligētius fuerit inda/
gata. His aūt cū exuberarēt p̄dictaꜩ opa͡r
turū: discretio sola detectiōs vsqȝ ad finē ea
durare nō sinebat. His verbis nō dicit be
atus Anthonius omīa relinquere eē picu/
losum. immo dicit q̄ ista necessaria ⁊ vtilia
sunt ad deū puenire cupiētibꝫ. sed q̄ nō ē ip
sis attribuenda grā pncipalis euadendi laq̄
os diaboli ſm discretōem. sine qua hoīes ī
aliqs qn̄qȝ decipiunt. ⁊ hoc quidē veꜩ ē. nec
plus pōt inferri ex verbis beati Anthonij:
q̄ sit piculosum omīa relinquere vel ieiuna
re: vl' solitariam vitam ducere humilitatis
vel miscdīe opibus insistere. qꜩ oīm p̄dicto/
ruꜩ sectatores dicat aliqn̄ fuisse deceptos p/
pter defectū discretōis.

Responsio ad hec

ſm Thomā. Ad ea que obijciunt ad p̄ns
p singula nō decreuimus respōdere: p eo p̄/
cipue q̄ ppter paupratem quam se profitē
tur habere: nō solū re ⁊ nomīe p̄dicatori/
bus veritatis. verūetiā omībꝫ simplr ⁊ vni
uersalr cuiuscūqȝ status se conant sup erio
res ⁊ sanctiores ⁊ pfectiores p omīa decla/
rare. Cum igit comparōes p̄cipue in tanto
excessu odiose comprobent: melius ē sub si/
lentio p̄terire. q̄ȝ proterue ⁊ litigiose statum
quemlibet prefato statui preponere vel pre
ferre. Uerūtamē quemlibet illius articuli le
ctoreꜩ intelligentē arbitramur nō latere q̄ȝ
multas auctoritates a suo sensu extorque/
ant: quantas etiā rationes sophisticas p
suo pposito extorq̄ndo adducāt. quaꜩ vna
ē. Si qs negare p̄sumpserit h̄ qđ dicit de
sua supabūdātia pfectōis: pari rōne nega/
re poterit maiorē ptinētiam eoꜩ qui nulla
tenus vxores habēt: q̄ȝ illoꜩ qui habēt vx
ores i cōmuni. Hmōi aūt instātie improba
bilitas vilis: lectoris relinquat arbitrio: cui
intelligēti dubiū nō erit vxores i cōmūi ha
bere semp fuisse nepharium: vtpote diuine
legi cōtrarium. Res autem victui necessa/
rias habere i cōmūi a sanctis patribꝫ: immo
a patre luminū spūsancto ipsos dirigēte: in
christiane religionis exordio fuisse institu/
tum. Et p̄ter hec falsa quedā in pcessu suo
Thome impōnūt: sicut pꜩ applicātibus di
cta eoꜩ dictis Tho. ⁊ alia similia i isto ⁊ a/
lijs articulis faciūt multa: que omino si es/
sent tāte pfectōis quāte se faciūt tacuissent
Quod vtiqȝ i isto articulo (p̄cipue si spū hu
militatis agerent) obseruassent. fortasse ali
cis p singula respōdebit. Et qm̄ nihil agāt
nō quidē ptra hoīes: sed cōtra veritatem
ipsam: quam i isto impugnāt articulo: eui/
dentius ostendet.

Articulus sede

a cim͞ ē. De hoc quod dicit Tho.
q. clxxxix. articlo. viij. vbi querit.
vtꜩ liceat trāsire de vna religione ad aliam
In respōsione. iij. argumenti. q̄ q̄ȝuis ordo
monachoꜩ sit artioris obseruantie si mo
nachi essent laici: liceret trāsire de ordie mo
nachorum ad ordinē canonicoꜩ regula/
riū: ppter illud Hieronymi ad Rusticum
monachū. Sic viue ī monasterio vt cleric͞
esse merearis. Rōeꜩ ꝯo pmittit ad hoc q̄ ta
lis ē. Uterqȝ ordo. s. monachoꜩ ⁊ canōico/
rū ordinat ad vitā ptemplatiuam siue ad
opa vite ptemplatiue. inter q̄ p̄cipua sunt
que agunt in diuinis misterijs. ⁊ ad hoc ordi/
nat directe ordo canōicoꜩ. qꜩ canōicis p se
ꝯpetit vt sint clerici religiosi. mōachis autē
nō p se ꝯpetit. vt habet. xvj. q. j.

Corruptorium

Hic insinuat expsse. q̄ ppter pmotiōem ad
clericatū licet trāsire đ ordine monachoꜩ
ad ordinē canōicoꜩ. ⁊ de ordine artiori ad
ordinē laxiorē. Sꜩ nos reputamꝰ h̄ falsuꜩ.
Dicit em̄ Innocētiꝰ. ⁊ habet. xix. q. iij. mōa
chi: q̄ diu morant i mōasterijs: postqȝ pue/
nerint ad clericatū statuimꝰ nō debere eos a
pori pposito recedere. Iura em̄ i transitu de
vna religione i aliam nō intēdūt pmotōeꜩ
de laicatu ad clericatū i religione ad quam
transit: sed tm̄modo maiorē puersatiōis di
strictōem. sicut dicit extra đ regu. ⁊ trāse. ad
religionē. ca. sane. de canōicis. vbi determia
tur de quodā qui i ecclesia quadaꜩ pfessus
fuerat. ⁊ inde fugiēs a quodaꜩ abbate rece
ptus ē i monachū. q̄ si locꝰ vbi receptꝰ erat
maioris religiōis pmitti deberet ibidē. Sin
aūt vt ad poriē ecclesiā rediret cōpelli. Et de
quibusdā monachis i fine sic đr. Cū mona
chus vꜩ ad fres cisterciēsis ordinis trāsmi/
grauit: nō vt vestro ordini derogaret: sed vt

apud ipsos vitam duceret artiorem man/
damus quatinus nullatenus molestetis.
quia charitas est fons ppzius cui nō 9mu
nicat alienus. Auctoritas etiam si recte in
telligat nō facit pro eo. Potius em̄ hortat
rusticum viuere tam religiose in conuersati
one. tam studiose in scripturarū meditatio
ne vt clericus effici mereret in ordine. nulla
tenus tamē ppter promotōem sui ad cleri/
catum licet ab ordine suo recedere: sicut ex
presse dicit capitulū p̄allegatū. Uñ ista ad
monitio Hieronymi locum haberet cuȝ ef
fectu: si monachi i ppzio ordine promoue/
ri nō possent. sicut antiquitus vsq̄ȝ ad tem
pus Eusebij ⁊ Zozimi monachi: ita mona
chi fuerunt q̄ nō clerici. i. nō ordinati. sicut
xvj. q. j. superioris auctoritatis habet Utilis
aūt fuit admonitio p tpe Rustici ⁊ Hiero
nymi. q: tūc religiosi ⁊ monachi lrati ad or
dines pmouebant. ¶ Ratio aūt quā insinu
at. s. ea q̄ agunt i diuinis misterijs: sunt pci
pua in opib9 9templatiue vite ⁊c. facile sol
uit. Qñ eīn aliqua duo sic se habēt q vnuȝ
ē necessitatis ⁊ alteȝ eminētie ⁊ nobilitatis
magis est eligendū quod est necessitatis. si
cut exemplificat phus de philosophari ⁊ di
I. meth. tari. Nobilius em̄ ⁊ melius simpliciter est
philosophari q̄ȝ ditari. tamē indigēti neces
sarijs magis eligendū est ditari. Cōsimilit
in pposito. Maioris em̄ excellentie est offi
ciū clerici q̄ȝ humilitas monachi. vt offerre
eucharistiam ⁊ celebrare diuina. ⁊ populo
predicare: q̄ȝ in humilitate ⁊ abiectione p/
pzia peccata ⁊ populi plangere tamen pec
catori querēti saluare animā suā magis est
necessariū hoc q̄ȝ illud. ⁊ ideo simplr magis
est eligendū ⁊ tenendū.

Responsio ad hec

sm Tho. Cōtra ei9 intētōȝ i nullo penit9 fa
cit qd i isto articulo dicūt. Monachis em̄
qui i ppzio mōasterio ⁊ i ppzio statu ad cle
ricatū ⁊ ad alios ordines sacros possunt p
moueri sicut nūc fit: nō licet transire ad or/
dinem canonicoȝ regulariū cum maiori ar
tatōe. ⁊ sic procedūt que cōtra Thomā in
hac parte obijciūt. Si tamē essent mona/
chi qui i statu suo manētes nō pñt promo
ueri ad sacros ordines: tunc pñt trāsire pro
sua pmotōe ad ordinē canonicoȝ ppter ex
cellentiā actuū. ad quos ordines sacri insti
tuunt. ⁊ sic habet intelligi dictum Hiero. ⁊
ea que dicit Tho. in hac pte. Respōsio au
tē quā assertūt ad ratiōem Tho. nō ē 9ueni
ens. Exemplū em̄ coȝ de phari ⁊ ditari tur
piter claudicat q̄ȝtū ad ppositū. qm̄ philo
sophari nō habet semp secuȝ annexū id qd
minus bonū est. s. ditari. Sed ministrare cri
te in ordinibus sacris: semp habet secuȝ an
nexū q anime saluti procurāde studeat hō
Unde hoc cōmūe licet vijs diuersis habet
ordo vterq̄ȝ.

¶ Correctorium eorum que obijciun
tur cōtra secundā secūde sancti Tho
me: finit.

¶ Incipiunt responsiones ad ea que
obijciunt contra dicta fratris Tho/
me: i questionibus disputatis ab eo
dem de Ueritate.

Rticulus pri

a mus. De hoc ꝙ Tho. dicit i de veritate. q. ij. ar. x. vbi que/
rit. vtrum deus possit facere infi
nita. In rñsione q̄ōnis si infinitū actu esse possit s̄m naturā rei. vel etiā si nō possit im/pediēte aliquo alio q̄ ipa rōne infiniti: dicē do ꝙ deus pōt facere actu infinitū esse. Si aūt actu esse repugnat infinito s̄m suam rō nē: deus hoc facere nō pōt.

Correptorium

Hoc videt̄ eē occasio erroris. Insinuat em̄ ꝙ de⁹ pōt facere om̄e illud cui⁹ rōi nō rpugt̄ esse. ⁊ ꝯstat ꝙ hoc ē falsum. rōni em̄ pcti vel mendacij cui nō repugnat eē actu. ⁊ tñ neu trū pōt deus facere. ⁊ hmōi sūt multa. ¶ Itē actu esse nō videt̄ repugnare rōni ifiniti. qđ pꝫ i deo q̄ summe actu ē. ⁊ tñ est infinitus. ⁊ ideas hꝫ etiam infinitas in se. Sed fieri a sapiente in summo hoc repugnat rōni infi/niti. Infinitas em̄ i multitudine importat ꝯfusionē ⁊ inordinatōꝫ. Deus aūt summe sapiēs nō pōt facere inordinatū. Sapiētꝭ em̄ ē ordinare: vt dr̄. j. metaph. Infinitas etiā i magnitudine importat de necessitate infinitatē i v̄tute. Infinita aūt v̄tus exclu/dit oēm dependentiā ⁊ oēm indigētiam. De us aūt nihil pōt quod nō dependeat ab eo vñ hec nō ē sola rō quare deus nō potest fa/cere infinitū. quia esse actu repugnat ratiōi illius rei: sed etiaꝫ q2 facere aliquod tale re/pugnat volūtati diuine.

Responsio ad hec

s̄m Tho. Ista reprehēsio nulla penitus in/uenit̄: si rō dicti Thome sobrie concipiatur Intendit em̄ ꝙ si rōni infiniti nō repugnat esse actu: tūc pōt a deo fieri. Ex hac tñ nega tiua nō seq̄t̄ vlis affirmatiua. quā ipi tho. insinuare affirmāt ⁊ falso. Et licꝫ tamē isto mō possꝫ ꝯcedi ꝙ deus pōt facere om̄e illud cui⁹ rōni nō repugnat esse i actu. vel cui cō/uenit esse in actu. Et verū quidē ē ꝙ deus pt̄ in om̄e id cui ꝯuenit esse in actu: quod faci entis nō derogat pfectiōi. cuiusmodi sūt mē/daciū ⁊ pctm̄. ¶ Q, v̄o dicūt ꝙ rōni infini/ti nō repugnat esse actu. quia deus est sum/me infinitus. ⁊ habet ideas infinitas in se: cauillatio ē. Loquit̄ em̄ Thomas de infini to factibili a deo. scꝫ de infinito creando vel creato si quod possibile esset. Querere vero vtrū deus vel idee in ipso que sunt ipse pos/sint a deo fieri: est idem querere: vtrum ali/quid possit a deo fieri vel creari. ¶ Quod tā dem dicit̄. ꝙ infinitas quecūq3 creata idu/cit quādā ꝯfusionē. nec ꝯpetit hmōi a sum mo sapiēte fieri. ꝯcedi pōt. nec ē ꝯtra Tho. qui nō habuit necesse om̄ia q̄ dici possent vnius questionis solutōe exp̄mere.

Rticulus secū

a dus. De hoc qđ Tho. dicit i de v̄i.
matia siue. q. ij. ar. xij. vbi q̄rit. vtrū deus sciat singularia ⁊ futura ꝯtingētia. In rñ. p̄nci. ꝙ ꝯtingēs vt futurū ē: nullā cogniti onē hꝫ cui falsitas subesse nō possit. vñ cum sciē dei nō subsit falsitas nec subesse possit: i/possibile est ꝙ de futuris ꝯtingētibus deus scientiā haberet: si cognosceret ea vt futura sunt. Et deinceps eadē. q. ⁊ articulo in rñsi/one dicit̄. ꝙ deus nō cognoscit futura cōtin gētia vt futura sunt: sed vt p̄sentia. Et ibi/dē in fine solutōis dicit. Si consideret̄ vt ē in dei sciā: magis deberet dici ꝙ deus scit hoc esse q̄ ꝙ sciat futurū. quia sibi nunq̄ sūt fu/tura sed vt p̄sentia. Eandē sn̄iam dicit in fi ne solutionis questionis quer̄: vtrū sciā dei ē variabilis.

Correptorium

Si intēderet dicere ꝙ deus certitudinaliter cognoscit futura ꝯtingētia ac si actualit̄ es/sent p̄sentia: verū diceret. Quod nō intēdit vt videt̄: sed potius q2 eternitas ē pn̄s toti tēpi ⁊ om̄i eius durōne: ⁊ om̄is durōa p̄sens est eternitati. ⁊ ideo diuine visioni om̄ia ꝯtin gētia futura realit̄ ⁊ actualit̄ sunt p̄sentia. li cet i tpe sint futura. ⁊ iō cognitōi diuine de ꝯtingētibꝫ. falsitas subesse nō pt̄. sicut nec nr̄e. qñ videm⁹ aliqđ ꝯtingēs pn̄tialit̄ ⁊ re/alit̄ esse: vt sortē sedere dū sedet. Hic videt̄ error maximus. ꝙ. s. temporalia vere ⁊ essenti aliter fuerint ab eterno: sicut aliqua corali qñ sunt i tpe: cū tñ s̄m veritatē fidei catho/lice solus deus sit ab eterno. ¶ Rō aūt posi/tionis nō cogit. qñ em̄ dicimus ꝙ eternitas pn̄s ē om̄i durōne tpis. ⁊ oīa durōa tpis p̄sena est eternitati. estimo ꝙ intelligendū est sub hoc sensu. ꝙ eternitas p̄sens ē om̄ibus cog/noscitiuis. ⁊ rōnes cognoscitiue oīm reꝝ pn̄ tes eternitati. Deus em̄ eternus p̄sentialit̄ ⁊ certitudinalit̄ om̄ia futura. p̄cenita: ⁊ om̄ia

p̄ſentia in ratõibꝰ eoꝝ cognoſcit. vñ preteritoꝝ.pn̄tiū ꝛ futuroꝝ rõnes cognoſcitiue ſūt pſentes eternitati ꝛ deo ab eterno.ꝛ cognitio eorū ſemp ē pſens:ꝛ nō ipſe res cognite. Huic concordat Aug̃.q.poſt medium. Videntur ſuſa nō ipa que nōdū ſūt.i.q̄ futura ſunt:ſed eoꝝ ſigna .vel cāe videnſ forſitan q̄ iaȝ ſunt. Ideo nō futura ſed pſentia ſunt iam videntibus: ex quibus futura pdicantur iam animo cōcepta :que rurſus cōceptiōes iā ſunt. ꝛ eas pſentes iā apud ſe intuent q̄ iſta pdicūt. Hec Aug.

Reſponſio ad hec

ſm Thomaȝ. Que hic obijciunt p ea que dicta ſunt ſupra in reſponſione ad ea q̄ dicunt ꝯ dicta Thome.l pma pte ſum. artí. iiij.luce clarius diſſoluunt. ¶ Hoc m̄ hic dicit.ꝙ eternitas ſolū dicit eē pñs omī dñe tēporis:p eo ꝙ pñs ē rōnibꝰ cognoſcitiuis earundē:manifeſtaȝ ptinet falſitatē. Nō ſolū em̄ eternitas pñs ē rōibꝰ reꝝ oīm ꝛ tpm cognoſcitiuis:imo ē pñs oī rei ꝛ omī tpi. ſine cuiꝰ pñtia nimiꝝ oia nihil forēt. quē aūt futura cōtigētia diuio aſpectui ſunt pñtia etiā lic vt dictū ē patuit.s.ar.iij.

Articulus tercius.

De hoc qđ Tho.dicit i de ſcī. maria ſiue.q.iij.ar.v.vbi q̄rit:vtrum materia pma habeat ppriā ideā i deo? In m̄ſiōe pn.ꝛ l m.j. ꝛ.iiij. argumēti dicit.ꝙ idea ppue dicta reſpicit rem ſm ꝙ eſt in eſſe producibilis. maria autē nō pōt exire in eſſe ſine forma.nec econuerſo.nec ppria idea mꝫ det marie ꝛ forme tm̄:ſed toti ꝯpoſito m̄ det vna idea:que ē factiua totiꝰ. ꝛ quo ad materiā ꝛ q̄ꝫ ad formā.

Correptorium

1 Hec poſitio videt erronea pluribus mḡris qꝛ deus pōt dare eſſe materie ſine forma: et ecōuerſo. ſicut in ſacro altaris dat eſſe accidētibꝰ ſine ſubiecto:cū accidētia magis de2 pendeāt a ſubiecto q̄ꝫ maria a forma. ¶ Secūdo opteꝫ ꝙ omē qđ hꝫ eēntiā diſtictā habeat ꝛ ideā i deo correſpondentē:alr̄ em̄ eēt ponere aliqđ pncipiū a deo i q̄ eēt pncipiū illius qđ ē erroneū. Cū ḡ alia eſſentia ſit materie alia forme:neceſſe ē materiā hēe aliā ideaȝ ab idea forme:ꝛ ecōuerſo. ꝛ aliā eē ideā ꝯpo3 ſiti. ¶ Tercio.q̄cq̇d deꝰ pōt cauſare p cauſaȝ ſcđam pōt etiā p ſeipm:cū ſit cā pma. Cuȝ ḡ p formaȝ deus det eſſe actuale:poterit p ſe dare eſſe actuale materie.nō q̇ ipe ſit forma vel actus eius:ſed ꝙ ſua poteſtate infinita pōt dare eſſe marie ſine forma:ꝛ ecōuerſo ſicut accidēti ſine ſubiecto. ¶ Itē mag̃ videt ꝙ ꝯcedēdū ſit deū hēe diſtictas ideas marie ꝛ forme q̄ꝫ ꝯpoſiti. Dicit em̄ Cōmen ſup.j. phic.ſup.iij. pticulā.ꝙ i rebꝰ artificialibus cauſe ſunt notiores apud artificē q̄ꝫ cōpoſitū.vñ ſi nos faceremus res naturales:tūc cauſe eſſent notiores ſm ꝯmen. ḡ apud deū q̄ ē opifex reꝝ naturaliū notiores ſunt materia ꝛ forma q̄ꝫ ꝯpoſitū ex ipſis:ſi m̄ ibi ſit aliqđ notius. ḡ ſm rōem intelligēdi pus et expſſius ꝛ diſtinctius habet ideā i deo materia ꝛ forma q̄ꝫ ꝯpoſitū. 4

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Hec oīa ſufficiēter diſcuſſa ſūt in m̄.ꝯ.j.pte ſum.ar.iiij. ſicut pꝫ intuēti.

Articulus .iiii.

De hoc ꝙ Tho.dicit i de ſcī. maria ſiue q.iij.art.vij. vbi q̄rit.vtrum accidētia habeāt ideā i deo. In m̄.q̄ōnis ꝙ loqndo de accidētibꝰ q̄ nūq̄ꝫ a ſubiecto ſepanſ.ꝛ vna operatiōe pducunſ cū ſuo ſubiecto.cū idea ppe loquēdo ſit forma opabilis in q̄ꝫtū hmōi:nō erit taliū accidētiū idea diſtincta:ſꝫ ſubiecti cū omibꝰ accidētibꝰ erit vna idea.

Correptorium

Contra iſtam poſitionē ſunt tria argumenta pma:que dicta ſūt ſupra immediate cōtra poſitōeȝ de materia pma. ¶ P̄. ſicut deus oīa fecit:ſic oīa diſtincta diſtinxit .vt patꝫ Gen̄.j. ḡ ſicut oīm que fecit erāt ideeꝛ ſunt in deo.ita omniū que diſtinxit erant diſtincte ꝛ ſunt in deo. Sed eſſentia accidentiū eſt vere diſtincta ab eſſentia ſubiecti. ḡ neceſſe eſt ꝙ diſtincte ſint idee accidentiuȝ ab ideis ſubiectoꝝ. 4

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Ad tria illa argu.ſupiꝰ facta m̄ſum ē vbi ſupra .ſ.i m̄ſione ad articulū q̄rtū ꝯ pmā pte ſumme. ¶ Quartū etiā argumētū qđ apponūr ſoluit ſimilit ex dict. ibi dē. No em̄ pbat niſi ꝙ hmōi accidētia habēt ideas pprias. pꝛout idea dicit rō inno

tescēdi vniuscuiusq̧ put pōt aliquo modo
ꝯsiderari in rōne ppria quō cōsiderant̄ ac
cidētia hmōi in rōnib' ppriis quib' a se
differūt. ꝛ isto mō ꝓcedit Tho. ꝙ acciden/
tia habēt ideas pprias.

Articulus quin

a tus. De hoc ꝙ dicit Tho. eadem
q. ar. viij. vbi querit: vtrū singula/
ria habeāt ideam in deo. in rn̄sione secundi
argumēti. ꝙ pprie loquēdo de idea fm ꝙ est
rei: eo mō quo ē pducibilis. sic vna idea re
spōdet singulari speciei ꝛ generi indiuidua
tis in ipso singulari. Si aūt accipiam' ide
am ꝯmuniter p similitudine vel rōne. sic cū
diuersa sit cōsideratio sortis: vt Sortes ē:
ꝛ vt hō est: ꝛ vt animal ē: respōdebūt ei plu
res idee vel similitudines Et pma pte sum
me. q. xv. ar. iij. in rn̄sione scdi argumēti di/
cit. ꝙ genera nō pn̄t hr̄e aliā ideaꝫ ab idea
speciei: fm ꝙ idea significat exemplar. quia
nūq̄ ē genus nisi in aliqua spē. Tālr̄ etiā ē
de accidētib' que ꝯsequunt̄ subiectū. qꝛ hec
sunt simul cū illo. Accidētia aūt q̄ supueni
unt subiecto habēt ideā specialem. Artifex
em̄ p ideā dom' facit oīa accidētia q̄ ꝯcomi
tant̄ a pncipio domū. sed q̄ supueniunt do/
mui iam facte: vt picture ꝛ hmōi. talia fa/
cit p aliā formā.

Correptorium

1 Hoc videt̄ ꝯtra Aug. ad Nebridiū i epi/
stola que sic incipit. Recētissimis litterꝭ ꝛc.
vbi dicit ꝙ quantū ad hoiem faciendū at
tinet ratio homīs nō meā vel tuā esse ratio
nē. Quantū autē ad eiusdē tempis varias
rōnes hominū in illa sacra trinitate viuere
Nota ꝙ dicit Aug. ad hominē faciendū
nō cognoscendū. ¶ Quod aūt dicit de rati
onib': intelligendū ē de ideis. Et ꝙ p eodeꝫ
Aug. habeat ideā ꝛ rationē. sic patꝫ sexto d
trini. Oīa inquit rōne sunt cōdita. nec ea
dem ratōe homo qua asinus. Hoc em̄ ab
surdū ē estimare. Singula em̄ pprijs crea/
ta rōnib': Et infra: atq̧ has ratioēs rerum
principales ideas appellat Plato. Et ea/
dem. q. vbi supra. Idee sunt pncipales for
2 me: vel ratōes rerū subales. ¶ Cōtra istū ar
ticulū require supra. q. iij. arti. v. vbi querit̄
vtrū materia habeat idea in deo. ꝛ. q. iij. arti
culo. vij. vbi querit̄: vtrū accidētia habeant
ideā in deo. ¶ Itē require melius cōtra pmā
partē summe. q. xv. arti. iij. vbi querit̄. vtrū
oim que cognoscit deus sint idee i deo. ¶ Itē 3
distinctio quā facit inter esse rei put ē pro/
ducibilis: ꝛ esse rei solū put ē cognoscibilis
nō videt̄ cōueniēs. qꝛ fm hoc aliā ideā ha/
beret res q̄diu ē in fieri vel ficīda. ꝛ aliā qn̄ ē
facta. quod nō ponit̄. ꝛ i nobis apparet eē 4
falsuꝫ. ¶ P. in nobis videmus ꝙ quādo ad
ideā p quā res aliqua cognoscit̄ accedūt po
tētia ꝛ volūtas faciēdi illā reꝫ. tūc illa idea
ē idea illius rei pducibilis in esse ꝛ Quādo
ꝓo accedit illi notitie quā habemus d re po
tētia vl' volūtas faciēdi remanet eadē idea
que pus. ergo videt̄ ꝙ distinctio non sit ex
parte idee.

Responsio ad hec

fm Tho. Ad hoc quoq̧ pꝫ p pte p ea que
dicta sunt in rn̄sione ad articulū prime di
cta. ¶ Auctēs etiā Aug. quas adducūt i p Ad 1
posito: nō pn̄t p eis facere fm vēr eius itel
lectū. Quādo em̄ dicit ꝙ quātū ad hoiem
faciendū attinet ꝛc. Nō pōt intelligi ꝙ ho
mis faciēdi i sua cōitate sine omi īdiuiduo
siue supposito humane nature sit idea vna
i deo: cū hō nō sit sic faciēdus vel pducen/
dus. Intelligit ḡ ꝙ ad hominē faciēdū vel
q̧ in aliquo supposito correspōdet aliqua
idea put sumit̄ i sua cōmunitate abstracta
ab illo ꝛ ab alijs suppositis. et hoc non fm
ꝙ idea ē exemplar homis sub ea rōne qua
faciēdus vel pducibilis: sed put idea dicit̄
ratio innotescēdi homis fm ꝙ pōt in ratōe
sua ppria sine ꝯditionib' indiuiduātibus
cōsiderari. ¶ Quod aūt pbant fm August.
p eodē sumi ideā ꝛ rationē ꝯcedimus. verū
tamē vt sumunt̄ i ratōe ppria: differt loqui
de idea put sumit̄ pro exemplari forme rei p
ducibilis. ꝛ prout sumit̄ p rōne innotescen
di vniuscuiusq̧. prout pōt i ratō e sua cōsi/
derari. ¶ Q, aūt mouēt plura obiecta con/ Ad 2
tra istū articulū: require supra. ꝛ nos mone
mus ꝙ ibidē respiciant̄ respōsiōes ad ipsa
vbi supra. ¶ Ad illud qd̄ postmodū obyci
unt. ꝙ fm illud quod Tho. dicit: videret ꝙ Ad 3
aliā ideā hr̄et res fm ꝙ est in fieri. ꝛ aliaꝫ p
ut ē facta. ¶ Dicenduꝫ ꝙ hoc videri poterit
nō intelligēti dicta eius. Ex dicto tamē ei'
sequit̄ oppositū. Cū em̄ put ipse dicat idea
sub ratōe exemplaris correspōdeat rei fm
ꝙ ē in esse p'roducibilis. cū nihil aliud sit in
re pducta q̄ illud qd̄ p suā productōem re

cepit a deo. manifestū est ꝙ nō aliam ideā
habebit res iam actu producta siue facta
quā habebat prius quādo erat ꝓducibi/
lis. nec ꝑ ꝯsequēs aliā ꝗ̄ habuit in suo fie/
ri vel ꝓductōe. ¶ Ad aliud quod obijciunt
de accessu potētie vel volūtatis ad faciēdū
illam rē cui9 ponitur idea procedit ex falso in/
tellectu: ac si idea put ē ratio innotescendi
sumeretur ꝓ proprio ac formali ꝑncipio cog/
noscēdi talē rē: quod falsum ē: qm̄ vnū ē ꝑn
cipiū formale penit9 idē ipsi deo quo cogno/
scit oīa. Ipa aūt rō innotescēdi sicut ꝛ ratio
ꝓducibilis vel producēdi ī deo: quaꝝ vtra
ꝗ̄ plurificatur tenet se ex ꝑte obiecti cogniti a
deo: inquantū. s. essentia diuina ē intellecta
cū habitudine: sub qua aliqua creatura ꝓ/
ducibil' ipā imitatur, vel ſm ꝙ rō ꝓꝑa ī qua
vnūqdꝗ̄ pōt aliquo mō ꝯsiderari, ipā cog
nita cognoscitur a deo. Et ptꝫ ꝙ cū ī deo nō sit
voluntas aliq̄ accedēs: nō pōt poni ꝙ ꝑ ac
cessum ꝛ recessum volūtatis sit idē penitus
ſm rōem: qđ dr̄ noīe idee vt ē exēplar rei ꝓ/
ducibilis. ꝛ put ē rō innotescendi dicto mō
Ista ḡ nō faciūt: quin ꝑdicta distictio ex ꝑ
te idee sit ꝯueniēs.

Rticulus sex

a tus de h̄ qđ dicit Tho. ī de ṽi.
tate q. xxiiij. ar. viij. vbi
querit. vtꝝ li. ar. creature possit ꝯfirmari in
bono ꝑ aliquod donū grē. Et ī solutōe ꝑnci
pali circa mediū. ꝙ nō pōt esse pctm̄ in mo
tu volūtatis. s. ꝙ malū appetat nisi ī appre
hēsiua ṽtute ꝑexistat defectus ꝑ quē sibi ma
lū nō vt malum ꝓponatur. quod est ratōis de
fectus. Et ex hoc accidit ꝙ estimat aliquod
ꝑticulare donū esse finē: quod nō ē finis nec
vtile ad finē. Uel ꝑ aliquod ab extrīseco de
ficit rō. qꝛ. s. ꝓpter vires inferiores que intē
se mouentur: in aliquid intercipitur actus rōis:
vt nō firmiter ꝛ liquide suū iudiciū de bono
ꝓponat volūtati. Et eadē. q. arti. sequenti
vtꝝ liberꝝ arbi. homis in statu vie possit cō/
firmari ī bono. In solutōe ꝑncipali dicit cir
ca mediū. ꝙ origo pctī vel ē ex ratōis errore
q̄ ī ꝑticulari decipitur: vel ꝓpter aliquā passi/
onē viriū inferioꝝ.

Corruptorium

1 Licet istud ſm aliquos videatur concordare
pho. viij. eth. tn̄ hoc videtur sapere errorē Pela
gij ꝯ grām. Si em̄ pctm̄ voluntatis causatur
sp ex defectu rōis et errore eius ꝑ se: vel ꝓpter
passionē viriū iferioꝝ: cū ad directōē volū/
tatis in bonū: necessaria sit scīa ꝛ doctrina: sic
dixit Pelagi9 heretic9 ponēs ꝙ de9 nos adiu
uat ꝑ legē ꝛ doctrinā: vt discam9 q̄ sapere vel fa
cere debeam9. nō aūt ꝑ donū spūssanctī vel grē
nos adiuuat: vt q̄ didiceramus faciēda fa 2
ciamus. ¶ P. quilibet pōt expiri in seipso. ꝙ
rōne dictante hoc aliquid esse peccatū: vt for/
nicari vel aliquid aliud. tamen voluntas
durante isto iudicio potest corpus mouere
ad peccatū ꝛ ꝯmittere peccatū. ¶ Si dicas
ꝙ nō: nisi ratio inducta ꝑ impium volūta/
tis iudicet illud faciendū. Sit ita: igitur pri
us fuit ꝑuersum impiū in volūtate: ꝗ̄ ma/
lum iudiciū in ratōne. ¶ Itē interius maxi 3
me ꝯtingit videre ꝙ volūtas potest pecca/
re in volēdo ꝛ eligēdo absꝗ̄ defectu ratōnis
in opatōe vniuersalis boni vel vtilis ad ꝑ
ticulare bonū vel interceptiōe iudicij ꝓpter
vehementiā passionū in virib9 inferiorib9.
sicut dicit phus in rethorica. ca. de delectati
onibus. Honor inq̄t ꝛ complacētia sunt de
lectabilissimoꝝ. ¶ P. honores. cōcupiscētie
ꝛ ꝯplacētie nō sunt ī virib9 inferiorib9. quia
ista nō apprehēduntur ꝑ sensus. Uñ phus ī
iij. ethicoꝝ dicit. ꝙ honore ꝛ disciplia gau/
det amicus hoꝝ nihil patiēte corꝑe sꝫ men
te. Pono ergo ꝙ intellectus dicat. Honor
paꝝ vel nihil prodest ad salutem. Idē di
cat de complacētia hominū ꝓpter se sic di/
cendo cōstat ꝙ veꝝ dicit. ¶ Item pono ꝙ in
tellectus dicat. Honor ꝛ complacētia dele
ctātia sunt. constat ꝙ adhuc dicendo hoc
nō errat: sed veꝝ dicit. ¶ P. illud iudicium
ratōis intercipi nō pōt ꝑ passionē viriū in/
ferioꝝ in cōcupiscēdo ista. Quia (vt dictū
est) cōcupiscētia horum ad vires inferiores
nō spectat: sed ad solam mentē. ꝛ tunc his
ita se habentibus: ꝯstat ꝙ volūtas nō pōt
appetere ꝛ eligere honores humanos ꝛ cō/
placentiā homis ꝓpter delectatōem que ē ī
eis. Pōt igitur volūtas peccare absꝗ̄ ratiōis
defectu modis ꝑdictis. ¶ Item Chris. super
Mat. omelia. xxiiij. Attēdite a falsis pro/ 4
phetis ꝛc. circa mediū. Bonis inquit opi/
bus inuigilandum ē. quia error nō generat
pctā: sed pctā errorē: sicut dicit sapīa Impi
etas hoiem trahit ad errorē. ¶ Et simile di
cit Grego. ij. moraliū sup illud. In deserto
habitat torpentiū. ¶ Item Aug. in enchi/ 5
ri. Ipse error ꝑ seipsum aut magnus in re
magna: aut paruus in re parua. tamen sp

est malū. Quis eñ nō errans neget malū: approbare falsa ꝓ veris. Ergo ſm Aug. error ſm ſe eſt malū: ſaltē pene. Conſtat autem ſm fidem. ꝙ in Adam nō fuit pena añ culpam. Nō eſt autē culpa niſi in voluntate. ergo cū error oīs ſit pena: prius fuit error pena in intellectu Ade ꝗ̄ culpa: quod ē falſum ⁊ erroneū. ergo nō neceſſario eſt ꝑus error in ratione ꝗ̄ peccatū in volūtate: ſed ecōuerſo. ¶ Itē glo. Aug. ſup illud pſalmi
6 Concupiſcit ⁊ deficit anima mea. Uidem⁹
ps. 83. inquit nōnunꝗ̄ ratione ꝗ̄ vtiles ſunt inſtitutōes dei. i. opa iuſta: ſed infirmitate ꝑpediti aliquādo nō deſideram⁹. Preuolat ergo intellectus: ſequit̄ tardus vel nullus affectus. Ex quo patet ꝙ intellectū ſequit̄ voluntas. Nō eñ ſimul ſunt inſepabilit̄ vt ſplendor et lux. ſed poſterius vt ſcire ſequit̄ addiſcere. ⁊ ſanū eſſe ad medicari. ſed in talibus ſm philoſophū in ſcd̄o poſterioꝝ: ⁊ in fine ſcd̄i de generatōne ⁊ corrup. nūꝗ̄ tenet ꝯſequētia de ꝑori ad poſteri⁹ ſʒ ecōuerſo. Nō ſequit̄ ḡ. rō eſt recta. ergo volūtas eſt recta vel bona. Si aūt hoc nō ſequit̄. ḡ oppoſitū ꝯſequētis pōt ſtare cū añcedēte. ſ. volūtas nō recta cū rōne recta. Nō eñ ſequit̄. ſi pctm̄ vel curuitas ē in volūtate: ꝙ error precesserit in rōne.

Reſponſio ad hec

ſm Thomā. Iſtud dictū Tho. vt ipſi fatē
Ad 1 tur eſt ꝯſonū pho. viij. eth. Errorē nō ſapit Pelagij ꝯtra grām (ſalua grā eoꝝ) Pelagius eñ poſuit ꝙ ad bonū meritoriū ſine grā ſufficiebat volūtas hūana quā poſuit adiuuari ꝑ legem ⁊ doctrinā: vt diſcamus q̄ facere aut agere debeamus vt ipſi met dicunt Cui in nullo ꝯſonat iſta poſitio. licet eñ ex defectu ratiōis prouenīat defectus in motu volūtatis: neſcio qua euidētia. imo qua ſophiſtica apparētia poſſit cōcludi ꝙ voluntas vel li. arbitriū hoīs grā nō indigeat ad opus meritoriū exequendū. vñ mirꝝ eſt ꝙ errorē iſtū tam effrōter ſine cauſa imponere audebant tanto doctori. Vñ ꝑma ratio quā ponunt ꝯtra eū: pʒ ex dictis nimis
Ad 2 irrōnabilis. ¶ Ad ſcd̄m cū dicūt. ꝙ durāte iudicio rōis. ꝙ aliqd nō ē faciēdū pōt volūtas mouere ad illud. ¶ Dicēdū ꝙ iſte mal⁹ mot⁹ volūtatis ꝓuenit ex aliq̄ defectu rōnis ꝑcedēte iſtud iudiciū. ꝯ cui⁹ dictamē voluntas fert̄ i malū illud. Verbi grā. vt eorum vtamur exemplo. Niſi ꝑus rō aliq̄ paſſione ligata obtuliſſet actū fornicatōis ipi volūtati ſub rōne boni: vtiq̄ volūtas nō moueret i illud poſtmodū ꝯ dictamē vel iudiciū rōnis eiuſdē. Et ꝓpter h̄ licet rō iudicet illud eē malū ſimplr. nō tñ videt̄ ꝙ ſtāte tali iudicio poſſit voluntas ī id moueri: niſi rō etiā iudicās illud eſſe malū ſimplr aliq̄ mō deficeret paſſiōe ligata vel alio mō ad iudicādū illud bonū vt nūc. qm̄ nihil mouet virtutē appetitiuā niſi ſm ꝙ aliq̄ mō app̄hendit̄ ſub rōe boni. Illa ḡ rō nihil ꝯcludit. Ad
Ad 3 iij. dd̄m. ꝙ licet rō nō erret dicēdo ꝙ honor ⁊ ꝯplacentia hoīm ⁊ hmōi ſint delectabilia nec ītercipiat̄ eius iudiciū ꝑ paſſionē viriū inferioꝝ. pt tñ aliq̄ mō ī eoꝝ iudicio deficere exiſtimādo. ſ. aliqd eoꝝ eſſe finē. cū nō ſit finis vel vtile ad finē cū non ſit vtile. et ex h̄ defectu ratōis ꝯtingit volūtatē hmōi male appetere dū mouet̄ tāꝗ̄ ad finē ī illud qđ ſibi ꝓponit̄ a rōne errāte ī ꝑticulari ſub ratione finis: dū tñ nō ſit finis vel vtile ad finem: cū tñ non ſit vtile. ¶ Ad q̄rtū dd̄m ſm
Ad 4 Chriſ. pctā generāt errorē cecitatis: que eſt ſequela culpe ſiue pena: que ſꝑ a pctō ꝑuenitur. ſm illud Sap. Excecauit eos malicia
Sap. 2 eoꝝ. Predictus aūt defect⁹ ī ratione nō habet rationē culpe ꝓprie loquēdo. nec etiā rationē pene. vt pʒ ex doctrina Tho. li. iij. contra gētiles. c. viij. vbi dicit. ꝙ duo ꝑncipia volūtatem ꝑcedūt. ſ. vis app̄hēſiua: ⁊ obiectū app̄hēſum: qđ ē finis. Cū aūt vnicuiq̄ mobili reſpōdeat ꝓpriū motiuū. non quelibet vis app̄henſiua eſt debitum motiuū cuiuſlibet appetit⁹. ſʒ hui⁹ hec: ⁊ illi⁹ alia. Sic igit̄ appetit⁹ ſenſitiui motiuū ꝓprium ē vis app̄henſiua ſenſibilis. ita volūtatis ꝓpriū motiuū ē ipſa ratio ei reſpōdēs. Rurſus cū ratio multa bona ⁊ multos fines app̄hēdere poſſit. ⁊ cuiuſlibet ſit ꝓpri⁹ finis. ḡ voluntatis erit finis ⁊ ꝓpriū motiuū: nō bonū qđ libet: ſʒ bonū determinatū. Cū igit̄ volūtas tēdat ī actū mota ab app̄hēſiōe rōnis ꝑntātis ſibi ꝓpriū bonū ſequit̄ debita actio. Cū aūt volūtas ī actōʒ ꝓrūpit ad app̄hēſionē app̄hēſiue ſenſualis: vel ipſi⁹ rōnis repſētātis aliqđ aliud bonū a bono ꝓprio diuerſum: ſequit̄ ī actōe volūtatis pctm̄. ꝑcedit ḡ pctm̄ actōis ī volūtate defect⁹ ordis ad rationē: vel ad ꝓpriū finē. Ad rōem q̄dē ſicut cū ad ſubitā app̄henſionē ſenſus volūtas ī bonū delectabile ſm ſenſum tēdit. Ad finē ꝟo debitū: ſicut cū ratō ī aliqđ bonū rōcinā

do deuenit. qd nō ē nūc vel hoc mō bonum ꝛ tm̄ volūtas i illud tēdit quasi i ꝓpriuz bonū. Dic aūt ordinis defect⁹ volūtari⁹ ē nā i ptāte ipsi⁹ volūtatis ē velle ꝛ nō velle. Itē qꝛ in ptāte ipsius ē ꝙ ratio actu consideret vel a ꝯsideratōe desistat. aut ꝙ hoc vł illud consideret. nec tm̄ iste defectus ē malū morale. Si em̄ rō nihil ꝯsideret: vel si ꝯsideret bonū qdcūqꝫ: nōdū ē pctm̄: ꝗusqꝫ volūtas i finē indebitū tēdat: qd iā ē volūtatis actus ¶ Ex his dictis Tho. satis liquet. ꝙ iste defect⁹ malū culpe ꝓueniēs: ꝯsistit in quadā negatōe ordinis: que de rōne sui nec hꝫ ratione culpe nec pene. Ista aūt negatio ordis i actu apphēsiue trāsit ad ꝓuatione ordis siue deordiatione i actu motiue. nec dr̄ hmōi defect⁹ apphēsiue error. qꝛ nō ē ibi deceptio: sed vera apphensio. q tm̄ ideo dr̄ defectiua qꝛ illud qd apphēdit sub illo ordine nō apphēdit. sub quo apphēdi deberet anteqꝫ volūtas i illud tēderet. Verbi grā. Rō apphendit honorē sub rōne boni. ista apphēsio vera ē tm̄ nō ē ꝯpleta. nec deberet adhuc voluntas ad honorē moueri donec plenius ꝯsideraretur nō solū in se: sed vt ad deū finē vltimum ordinabile. Ergo ꝙ dicūt. ꝙ omis error pena ē: ꝯcedat. Qꝫ aūt supponūt ꝙ iste defectus apphensiue sit error: interimat. ꝛ sic ratio ista annihilat.

Ad 5 ¶ Ad quintū patꝫ p hoc ꝯcedimus em̄ ꝙ error siue deceptio semp hꝫ rōem mali: put dicit Aug. Istum aūt defectū errorē esse negamus.

Ad 6 ¶ Ad sextū p idem patet. verū em̄ ē ꝙ volūtas pōt esse nō recta stāte rectitudine rōnis quo ad aliqd. scꝫ ꝙ nōdū sit in ea defectus qui sit error vel deceptio vt dictū. tm̄ cū hoc simul stat. ꝙ in ratione pdictus defectus inueniat: qui ē apprehēdere aliquid sine ordine: quod nō ē culpa. sed solū i volūtate ē culpa. eo ꝙ i illa mouet ꝓus qꝫ sub debito ordine apphēdat. ꝛ p ꝯñs moueti motiuū indebitū. ꝓpter quod ē nō recta.

Articulus vii

a De hoc qd Tho. in de veri. materia siue. q. xxvj. arti. j. vbi querit: vtꝝ aīa separata patiat ab igne corpeo: ꝛ i solutōe pncipali ponit tres acceptōes hui⁹ nomis passio. ꝛ dicit ꝙ tercio mō quo transsumptiue dicit nomen passionis: aīa patit eo mō quo eius opatio pōt impediri. Et infra. Patit inquit aīa ab igne corpeo mō sic pdicto: put dicimus pati omē illd quod impedit a propria opatione: vel aliquo sibi competente.

Corruptorium

Ex his videt sentire anias repatas ꝛ angelos reprobos cruciari impedimēto ꝓpe opationis: vel alicui⁹ sibi competētis: nō pena ardoris. Vñ etiā ꝛ in. iiij. suo sup sentētias. di. xxj. i solutōe pncipali. vltima. q. ita dicit. Ille ignis inquantū ē instrumentuz diuine iusticie: habet vt spm̄ qdammō retineat alligatū. ꝛ in hoc ille ignis spūi veraciter ē nociuus. ꝛ sic anima ignē sibi esse noxium videns: ab igne turbat ꝛ cruciat. Hec sunt dicta ibidem que vident erronea. quia sūt ꝯtra euangeliū ꝛ doctrinā sanctoꝝ. Matt. xxv. Ite maledicti ꝛc. Et Luce. xvj. Mortu⁹ ē aūt ꝛ diues ꝛ sepultus in inferno. Eleuās aūt oculos suos cū esset in tormēt. Et sequit. Mitte Lazaꝝ vt intingat extremū digiti sui i aqua vt refrigeret linguā meā. quia crucior in hac flāma. Sup quo dicit Ambro. ꝙ magis est narratio qꝫ parabola. ¶ Item sancti dicūt reprobos puniri pena ardoris veri: vt Aug. de fide ad Petꝝ. ca. vltimo. Iniqui omēs ibunt in combustionem eternā: iusti aūt i vitam eternam. Iniqui aūt sp arsuri cū diabolo. Iusti vo sp regnaturi cum xpo. Itē. j. de ciuitate dei. ca. ix. ꝛ. x. multū loquit de ista materia. Cur inqꝫ nō dicimus: qꝫuis miris: veris tamen modis spūs incorporeos pena corpalis ignis affligi. Et Gregorius quarto dialogoruz. Sic fit vt res corporea rem incorporeā exurat: dum ab igne visibili ardor ꝛ dolor inuisibiliter trahit: vt p ignem corporeū mēs incorporea etiam corporea flamma crucietur. Quod colligere ex dictis euangelij possumus. quod incēdiuz nō solum anima vidēdo: sed etiam expiendo patit. ¶ Huic cōcordat quod dictū ē supra de diuite epulone. quare em̄ peteret diues refrigerari p aquam si nō sentiret flammā corporeā: nunquid aquam petijt ad dissoluendā detentionem vel linguā eius ab igne: ¶ Ex his patet ꝙ verbis catholice ꝛ euāgelice veritatis plus consonat ꝙ spūs incorporeus cruciat ab igne corporeo ꝛ ignei ardori pena. ꝛ hoc inquātum ignis ē instrumentū diuine iusticie: nō tamen virtute sue nature. Itē contra illud quod dicit quarto sniarum: spūs b

ideo pati. quia vident ignē sibi notū. Aut
igit̄ intelligit de nocumēto detētionis: vt im
pedimēti ab opatione desiderata: vel alīs cō
petenti. aut de nocumento ardoris. s. ꝙ ideo
patiant̄ ab igne penā ardoris. quia vident
ignem hoc modo sibi notū. Si intelligat
pmo modo: hoc supra improbatū est. Si
secūdo mō aut ergo: de visione sensitiua tm̄
aut imaginatiua: aut intellectuali opinati
ua. s. aut de duobus istis: aut omibus simt̄
Si ergo intelligit ꝙ vident illum ignē no/
xiū sibi nocumento ardoris: cū tamē nō ar
deant fm veritatē. ⁊ sic patiūtur: hoc est: sic
ledūtur ab igne illo. quia apprehendunt il
lum apprehensione sensus visus. nō autē
apprehēsiōe sensus tactus. tūc sine dubio
magis ponēdus esset iste ignis lucidus ꝙ̄
calidus. et separari ab eo calor magis potest
ꝙ̄ splēdor. cuius contrariū dicit Basilius
3 in exameron. ¶ Item si punirētur tm̄modo
videndo ignem: nō quasi tangēdo: debu/
it christus dixisse Matthei xxv. Ite male
dicti ad ignem eternū: ⁊ non in ignem eter/
nū. quia hec ppositio ad. importat distan/
tiā necessariā ad visum. Hec autē ppositio
in. importat indistantiā que impedit visū
4 et necessaria est ad tactum. ¶ P. si patiātur
ab igne videndo illum ⁊ imaginādo cū vt
sibi noxiū. nō autem opinādo eum sibi no
xium. quia demones sunt sagacissimi. ⁊ no/
uerūt ꝙ ignis nō potest agere in spūm. Si
inquā ita intelligāt: hoc nō videt̄ posse sta/
re. Quia phus. ij. de anima. dat differenti/
am inter imaginationē ⁊ opinionē ꝙ imagi
natōem deponere possumus cū volum⁹ nō
aūt opinionē. Si g̃ solū torquent̄ imaginā
do tormentū ignis ⁊ nō opinādo. tūc pos/
sent qn̄cūqȝ vellēt imaginationē suā depo/
nere. ⁊ p ꝯsequēs penā ardoris. quod falsū
ē. ¶ P. phus dicit i fine. ij. de aīa. Cum opi
namur aliquod terribile. aut arduū: nō sta
tim compatimur. Ex quo patet ꝙ fortior ē
opinio ad inducendū vel phibendū passi
onem ꝙ̄ imaginatio. Cū igit̄ demones ha/
beant opinionē suam sanā ꝙ nō patiūt̄: nec
pati pnt ab igne corpeo quātumcūqȝ ima/
ginētur eū sibi noxiū: nō ppter hoc patient̄
ab ipo. Si aūt intelligāt tercio: illo mō scȝ
ꝙ demones vidēt se cremari vel cruciari. cū
tn̄ fm veritatē nec cremenī nec crucient̄ nec
ardeāt. hoc iā supi⁹ improbatū ē p auctes scō
rū. ¶ P. nos videm⁹ ꝙ demones sagacissimi
sūt. hnt em̄ opiniones sanas ⁊ veras in aliqu
quō g̃ i hoc solo qd̄ magis explunt̄ errarēt:
ita ꝙ putarēt se i igne cremari. ⁊ tamē nullo
mō cremari pnt. ¶ P. si torquent̄ ab igne so
lum: qȝ vident illum. ⁊ opinātur se torque
ri ab igne: tūc illi qui habēt saniores opini
ones ⁊ iudicia. et forte acutiores sunt inter
eos vt Lucifer. minus punient̄. quod fal/
sum est. qȝ sciētia aggrauat peccm̄ eorū. ⁊ per
ꝯsequēs penā. ¶ Auctes aūt quas adducit 5
ad ꝯfirmationē dicti sui male adducte sūt
sicut pȝ p inspectionē originaliū. Exempla 6
autē poni pnt quib⁹ declarari pōt ꝙ ignis
corpeus imprimere possit in spm̄ penā ardo
ris. ita tn̄ ꝙ nō calefaciat eū nec consumat.
Unū est. ꝙ oculus apprehēdit albū p spe
ciem suam vel nigrū. ⁊ tamē non fit oculus
albus vel niger ppter speciē quā recipit eo/
dē mō spūs nudi vel separati apprehēdūt et
quasi sentiūt calores ⁊ algores vere. ⁊ tamē
nō sunt calidi vel frigidi. Un̄ nō oportet ꝙ
spūs calefiat ab igne quem apprehēdit vt
corpus. ⁊ cū vere apprehēdat vt corpalē si/
cut corp⁹ vel oculi colorē ⁊ organū olfact⁹
odorē. Huic aliquātulū ꝯcordare videt̄ qd̄
dicit phs i li. de cā motus aīaliū. ca. vj. fan
tasia inqt ⁊ intelligētia habēt rerū virtutē.
Aliquo em̄ mō spēs intellecta calidi ⁊ frigi
di delectabilis aut tristabilis talis existit. q
lis quidē rerū ēvnaqueqȝ. ppter quod terrēt
⁊ trimēt intelligētes solū. Q̄, aūt in corpib⁹
damnatorū post iudiciū ⁊ an̄ in spiritibus
possit esse pena ardoris sine ꝯsumptiōe ostē
dit̄ etiam quia hoc est possibile in corpore
passibili. Un̄ magister in hystorijs sup Ge
nesim. ca. de eiectiōe pmi homis de padiso.
dicit Si querit̄ quid ille ignis cōsumat po
test dici ꝙ quedā spēs ignis ē: sicut i vita be
ati Nicolai legit̄. cui si manū adhibes ar/
dorem sentis: sed nō pateris adustionem. Lu.16
¶ Itē dicit idē euangeliū. ca. de diuite epu/
lone et Lazaro. Si ergo hoc est possibi
le in corpe corruptibili: multo fortius i cor
poribus incorruptibilibus ⁊ spiritibus nu
dis. ¶ P. experimentaliter sentimus. ꝙ quan
do aliquod corpus vehemēter calefit ab
igne lōge pus sentit̄ pena ardoris siue imo
derati caloris ꝙ̄ ipsum corpus possit com/
buri vel cōsumi. Ex quo ergo ista sunt sepa
bilia tempe: sequit̄ ꝙ deus pōt separari prius
a posteriore simpliciter in eternū etiā si vnū
esset causa effectus alteri⁹. Pōt ergo ignis
vt ē instrumentū diuine iusticie: damna/
tis inferre penā ardoris absqȝ calefactione

corpis incorruptibil' vl' spūs nudi. ¶ Ad ar
gumēta aūt q̄ ponit ↄtra iā dicta i dicta.q.
rñdel'. ¶ Primū ē tale. Semp honorabili⁹
3. de aīa est agēs patiēte. Et Aug. xij. sup Gen̄. ad
lrām. Omī mō p̄stātius ē quod facit ea re
de qua aliquid facit. ḡ anima ab igne pati
nō pōt. ¶ Rñsio. agens inquātuȝ habet a-
ctu formā: quā vel cuius similitudinē pati
ens tm̄ habet i potētia tm̄ ē nobilius patiē-
te sed nō oportet ꝙ simplr̄. qꝛ fm ph̄m: omne
1. de gen̄. agēs physice patil'. Et ideo si agēs est nobi
lius patiēte simplr̄: sequeret' de necessitate ꝙ
idē respectu eiusdē esset nobilius ꝛ ignobili-
us. vñ oportet dicere ꝙ agēs ē nobilius patiē
te inq̄ꝫtum hmōi nō simplicit'. sic etiam ig-
nis corporeus inquātuȝ instrumentū diui
ne iusticie ē nobilior ipo pctōre inquātuȝ ē
pctōr. ¶ Scđa rō de his que videnl' ponde
rāda ē ↄtra Dam̄. iiij. libro. ca. vj. ibi. Tra
del' inq̄t diabolus ꝛ demones ei⁹. ꝛ hō eius
id ē antixp̄s ꝛ impij pctōres i ignē eternum
nō materialē: q̄lis ē hic apud nos. sed qua
lē vnq̄ꝫ nouit deus. Dis aūt ignis corpeus
ē materialis. ḡ ignis quē anima sepata pa-
til' nō ē materialis neq̄ꝫ corporeus: sed ardo
rem nō infert nisi corpus. ergo nō patiētur
penā ardoris. ¶ Respōsio. negatio nō sistit
sup hūc accusatiuū materialē tm̄: sȝ sup to
tū illud materialē: qualis hic ē apud nos.
ꝛ hoc verꝫ ē. p̄ter em̄ alias dr̄ītias ignis iste
differt a nr̄o vsuali igne. qꝛ noster succendi
tur. nutril': ille ꝟo nō. Job. xx. Deuorabit
eos ignis qui nō succendil'. Sup quo Gre
gorius. Ille ignis maxime calet: ꝛ mīme lu
cet: noster plus lucet q̄ꝫ calet. quia longe re
motius illuminat q̄ꝫ calefacit. Et ideo dicit
Dama. ꝙ nō ē materialis qualis est apud
nos. ¶ Tercia ratio talis ē. Ignis iste affli-
git animā. ergo sentil' nociuus. Hec ↄñtia
p̄ sepȝ fm Aug. i ench. ca. vj. Si sentil' no
ciuus aliquid p̄ ip̄m adimil'. ignis autē cor
porē⁹ nihil pōt ab aīa adimere. ergo nō pōt
eam affligere. ¶ Rñsio Aug. sicut dicit No
cet aūt adimēdo bonū. vñ dico ꝙ ignis cor
porē⁹ nihil adimit de suba aīe vel angeli. qꝛ
sunt intransmutabiles in sua suba: sed adi
mit illā delectatōem quaȝ habitura erat ꝟ-
tus apprehēsiua i app̄hēsione sui obiecti i
debita ꝛ in moderata p̄portiōe. ꝛ illam pa
cem quā substātia cognitiua habet: cū ꝟtu
tes sue nō grauenl' ab obiecto excellenti. Et
hui⁹ simile repim⁹ i li. ð ce. ꝛ mūdo. vbi ph̄s
dicit. ꝙ si essent i vnoquoq̄ꝫ orbiū multe stel
le erantiū: esset vltimus orbis in pena ꝛ la
bore: cū ipse nō moueret orbes qui sunt p⁹
ip̄m motū. quero ergo si om̄is labor ꝛ pena
nocēt ꝛ adimūt aliquid: quid est quod adi
mil' vltimo orbi vel intelligētie ip̄m mouen
ti. ꝛ nō ē dicere ꝙ aliquid substantie adima
tur. sed sicut Comentator exponit: solul' de-
bita p̄portio mouentis ad mouendū ꝛ mo
ti ad resistenduȝ. ꝛ hec esset causa laboris ꝛ
pene: si essent multe stelle in aliquo orbe he
sitantes siue errantes. ¶ Quarta talis est.
Omē quod agit in alterum: imprimit simi
litudinē forme p̄ quam agit in ipsuȝ Sed
ignis agit p̄ calorē. ergo cum aīa nō possit
calefieri: videtur ꝙ nō possit pati ab igne.
¶ Rñsio. ignis imp̄mit i ignē similitudineȝ
caloris: nō calorē. sicut coloratū imp̄mit in
oculuȝ silitudinē coloris: nō colorē. ꝛ sic de
alijs sensib⁹. Rō ꝟo quare ignis imp̄mit i
aīam silitudinē caloris tm̄: i corpus ꝟo cale
factū verꝫ calorē pōt esse. qꝛ ignis agendo i
corpus imp̄mit suā spēm. ꝛ p̄ spēm immissā
verꝫ calorē: qui ē in corpe passo in potentia.
et p̄ speciem ignis trahil' ad actum. vñ ver⁹
calor qui fit in corpe calefacto p̄ actionem
ignis: nō ē immissus ab igne: sed eductus i
passo de potētia ad actum. In spū autē nū
do nō ē potētia ad verꝫ caloreȝ. vñ ignis a-
gēs in sp̄m solaȝ spēm immittit. ꝛ sic immit-
tēdo nō educit de potētia ad actū aliquem
calorē. Et sic cū coloratuȝ immittit speciē in
oculū: nō verꝫ colorē educit de potētia ad a-
ctū. qꝛ ibi nō erat talis potētia. In hoc tm̄ ē
drña. qꝛ ignis vltra suā silitudineȝ imittit i
sp̄m verā penam ardoris: fm ꝙ exigit spūm
puniri: inq̄ꝫtum ignis agit vt instrumentū
diuie iusticie puniēdo. ꝛ inquātum poten-
tia agētis ipsius ignis excedit i p̄portione i
debita potentiā passiuā ipsius spūa: sicut vi
sibile siue sicut lux siue color ledit visum. ꝛ
nocet. q̄ꝫuis nō immitta sīn oculum nisi in
tentio lucis siue coloris. ¶ Quinta ratio ta
lis est. Omne quod patil' ab aliquo moue
tur ab eo. quia mouens generalius ē agen-
te: vt dicit Comētator sup p̄mū de generati
one. ca. ð tāgibili. sed fm nullā spēm motus
aīa pōt moueri ab igne corpeo. quod patȝ
inducēti: ergo aīa nō pōt pati ab igne cor-
poreo. ¶ Rn̄. sicut dicit Simplici⁹ sup p̄di Triplex
camenta. ca. ð motu. Tria sunt genera mo gen⁹ mo
tuū. itellectual'. aial'. natural'. In p̄dicamētis tus.
aūt Aril'. n̄ determial' nisi de motu naturali vel
corpali: vt ibidē dic. Dico ḡ ꝙ spūs nō mo-

uel ab igne corpali motu corpali vł natali
sꝫ motu alteratōis itellectualꝭ vł aialꝭ. talꝭ aūt
alteratio vel passio nō abijcit a sba itellectu
ali vel spūali. ¶ Secūda rō talꝭ ē qđ patiť ab
aliq̄ cōicat ei i maťia: vt vidctꝭ velle Boeci⁹
de duabꝫ naturꝭ ⁊ vna psona xp̄i. sꝫ aīa ⁊ ig
nis corpe⁹ nō cōicāt i maťia fm Boe. ibidē
ḡ ab igne corpeo pati nō pt. ¶ R. maior p̄dl
cta nō pt h̄ri a Boe. ibidē. esto tn̄ q Boe. h̄
dicat. dico q intelligēda ē de passo qđ patiē
do agit ī aliud a q̄ patiť. qꝛ q̄ mutuo agūt
⁊ patiuntꝭ cōicāt i materia. ḡ q̄ho sic patiunť
q̄ vicissim vice nō agūt nō cōicat in maťia. ⁊ sic
se h̄nt ista inferiora respectu supcelestiuꝫ. et
spūs respectu ignis corpei. ⁊ h̄ ē qđ dīc ph̄s
j. de gene. ca. de actōe ⁊ passione. q̄cūq3 inq̄t
nō h̄nt materiā eandē faciūt ipassibilia eē
tia: ⁊ alia multa ibidē de hoc.

Responsio ad hec

fm Tho. Qualiter fm Tho. spūs sepatus
patiť ab igne corpeo: patuit. s. in mīiōe ar
Ad i ti. xxxvj. ꝯ p̄ma p̄tē. ¶ Q, aūt de hac maťia
hic impugnāt habetꝭ i q̄onibꝫ de aīa. q. vlť.
vbi Tho. sic dicit. Ad inuestigādū quō ig
nis corpe⁹ demoni vel aīe nociu⁹ esse possit:
cōsiderandū ē q nocumentū alicui nō iferť
fm q recipit illud quo pficiť: sed fm q a suo
cōtrario impediť. vñ passio aīe ab igne nō ē
fm receptiōeꝫ tm̄: sicut patiť intellectus ab
intelligibili: et sensus a sensibili. sꝫ sic patiť
aliq̄d ab alio fm viā ꝯrietatꝭ ⁊ obstaculi. h̄
aūt ꝯtigit dupľr. Impediť em̄ aliq̄d vno mō
a suo ꝯrio q̄tū ad esse suū qđ hꝫ ex aliq̄ for
ma inherēte. ⁊ sic patiť aliquid a suo ꝯrio p
alteratōꝫ ⁊ corruptiōeꝫ: sicut lignū ab igne
ꝯburiť. Aliq̄d q̄ho impediť ab aliquo ꝯtrari
ante ⁊ obstāte q̄tū ad suā inclinatiōꝫ: sicut
naturalis inclinatio lapidis ē vt feraľ deor
sum. Impediť aūt ab aliquo obstāte ⁊ vim
inferēte: vt p violentiā quiescat: vel p vio/
lentiā moueaľ. Neuter autē modus pena
lis ē in re cognitōe carēte. nam vbi non pōt
esse dolor ⁊ tristicia: nō ꝯpetit rō afflictōnis
Sed i habēte cognitōem ex vtroq3 mō se/
quiľ afflictio ⁊ pena: sed diuersimode. nam
passio q̄ ē fm alteratōꝫ a ꝯtrarijs infert af/
2. de aia flictōem ⁊ penā fm sensibilē dolorē: sicut ex/
cellēs sensibile corrumpit armoniā sensus. ⁊
iō excellētie sensibiliū: ⁊ maxime tāgibiliuꝫ
dolorē inferūt. ꝯtemparōes aūt eoꝝ delecta
tionē pp̄ter ꝯueniētiā ad sensum. Sed se

cūda passio nō infert penā fm dolorē sensi/
bilē exteriorē: sꝫ fm interiorē tristiciā q̄ oriť i
hoīe vel aīali ex hoc q aliq̄d interior vis ap/
p̄hēdit vt repugnās volūtati vel appetitui
cuicūq3. Vñ ea q̄ sunt ꝯtrana volūtati vel
appetitui affligūt etiā magꝭ interdū q̄ ea q̄
sunt dolorosa fm sensuꝫ. peligeret em̄ aliq̄s
q̄uberari grauiť: q̄ fm sensum affligi: q̄ vitu
peria sustinere. vel aliqua alia hmōi q volū
tati repugnarēt. Scđm igiť p̄muꝫ modum
passionis aīa nō pōt pati penā ab igne cor
poreo. Nō em̄ possibile ē vt ab eo alteretur
⁊ corrumpaľ. ⁊ ideo nō eo modo ab igne af
fligiť: vt ab eo dolorem sensibilē patiaľ. Po Quō
test aūt pati anima ab igne corpeo secūdo aia patiť
mō passionis: inquātuꝫ ab igne impediť a ab igne.
sua inclinatōe vel volūtate. quod sic patet
Aīa em̄ ⁊ quelibet incorpalis sba quantuꝫ
ē de sua natura: nō ē obligata alicui corpōri
vel alicui loco. ⁊ q determineť ad aliq̄ne lo
cū p necessitatē quandā: ē ꝯtra eius naturā
⁊ ꝯtrariū appetitui naturali. ⁊ hoc dico nō
inq̄tū cōiungiť corpi: cui⁹ ē naturalꝭ forma:
ī quo aliquā pfectōeꝫ ꝯsequiť. Q, aūt aliq̄
spūalis sba alicui corpi alligeť: nō ē ex q̄tu
te corpis potētis subam incorporeā detinere
sed ē ex q̄tute alicui⁹ supioris sube alligātis
subam incorporeā vel spūalem tali corpi. si
cut etiā p artes magicas pmissione diuina
q̄tute supioꝝ demonū aliqui spūs aliquibꝫ
rebus alligāť: vel annulis vel imaginibꝫ
vel aliquibus hmōi rebus. ⁊ p hūc moduꝫ
anime ⁊ demones alligāť q̄tute diuina ig/
ne corpeo in sui penam. Vñ dicit Aug. xxj
đ ciui. dei. Cur nō dicimus. q̄uis miris: ve/
ris tamē modis spūs incorporeos posse pe/
na corpalis ignis affligi: si spūs humani
etiā ipsi pfecto incorpei: ⁊ nūc potuerunt in
cludi corpalibus membris ⁊ tūc poterunt
corpoꝝ suorum vinculis indissolubiliter al
ligari. Adherebūt ergo spūs demonuꝫ: licet
incorporea corpalibus ignibus cruciādi. ac
cipiētes ex ignibus penam: nō dantes igni
bus vitaꝫ. ⁊ sic verū est. q ignis ille inquan/
tum q̄tute diuina detinet animā alligataꝫ
agit in illam vt instrumentū diuine iusti/
cie. ⁊ inquantū anima apprehēdit illuꝫ ig
nem vt sibi nociuū: interiori tristicia affligi
tur. que quidē maxima est. eo q considerat In q̄ ꝯsi
se infimis rebus subdi: que nata fuit deo p stit maxi
fruitionē vniri. Maxima igiť afflictio dam ma affli/
natorū erit ex eo q a deo sepabuntur. Se ctio dam
cūda vero ex hoc q rebus corpalibus sub/ natoꝝ.

danẽ: etiã ĩ infernoꝝ abiectissimo loco. Idẽ
docet Thomas in questionibus de veritate
questione. xxv. articulo pͥmo. Ista sententia
verbis euãgelicis ⁊ sanctoꝝ dictis nõ ꝯtra
riaẽ: sed ĩ omnibꝫ cõsonat: sicut ꝑ dictã Tho
me declaratõem comprobaẽ. Unũ ⁊ ipsa au
ctoritas Gregorij quam adducũt: sic ha
bet intelligi. s. ꝙ spũs ab igne vrente patiũ
tur: inquantũ ignibus alligati detinentur.
Et hoc est quod idẽ Gregorius dicit in eo
dem libro. s. quarto dialogoꝝ. Duz inquit
veritas diuitem damnatũ in igne ꝑhibet /
quisnam sapiens reproboꝝ animas igni/
bus detineri negeẽ. ¶ Et ꝙ postmodũ argu
unt quod dicit Thomas. iiij. sniaꝝ. dis. xl/
iiij. s. spũs ideo pati ab igne mito modo so
phistice procedũt. dimittẽtes enĩ declarati/
onem qualiter aĩa separa ab igne corpo /
reo patiaẽ: que quasi ĩ nullo differt a decla
ratiõe ꝑdicta: in questionibꝫ de aĩa. q. vltia
Et ĩ questionibꝫ de ṽi. q. xxv. vltimũ ṽbũ re
ꝑhẽdũt vbi dicit ĩ fine. Aĩa ignẽ sibi noxiũ
vidẽs cruciaẽ. ingrẽtes de intellectu hmõi ĩ
hac pte: ac si sufficienter ĩ ꝑmissis nõ fuissꝫ
Ad 2 explsius. ¶ Q, aũt dicunt: nocumentũ detẽ/
tionis aut impedimẽti ab actiõe desiderata
supra eẽ improbatũ respiciẽti ea que supra
dixerũt cum his que de Thoma adducta
sunt falsum patꝫ esse. ¶ Qḋ ṽo querũt si in
telligit de visione sensitiua tn̄ rc. ex ignorã
tia nimia videnẽ ꝑcedere. quis enĩ vnqꝫ po
suit visionẽ sensitiuã vel imaginatiuaꝫ que
sunt virtutes organice in spiritibꝫ separatis.
Et ꝙ habẽt ꝓ incõueniẽti ꝙ spũs nõ tangẽ
do sꝫ vidẽdo cruciaẽ. quo ad hoc insinuãt:
ꝙ necesse ẽ spũs separatos cruciari ignem tan
gendo seu sine sentiẽdo ꝑ sensum tactus: ni
mis ẽ absurdũ. qm̄ si ṽtus visiua sensitiua
eo ꝙ organica vt dictũ ẽ ac materialis nul
lo mõ poni põt ĩ spũ a maria separato: q̃nto
magis sensus tact⁹ q̃ ẽ ignobilior ⁊ lõge ma
terialior: nec fingi q̃dẽ potest ĩ hmõi spiriti/
bus separaẽ a maria. ¶ Qḋ ṽo adducũt ꝓ se
Ad 3 de mattheo. Ite maledicti rc. nihil faciũt ꝓ
eis: imo ꝓ Thoma facit ipa ṽboꝝ significa
tio. q: non dꝛ spiritibꝫ separatis. Ite maledi
cti rc. tõne sensus visus. nec tactõe sensus ta
ctus: cũ neutra haꝝ virtũ organicaꝝ in spũ
vigeat incorpeo. Sed qꝛ (put ipsa ṽba so/
nãt) in illũ ignẽ sunt ituri in ipo ad suam pe
nã eternaliter puniẽdi ⁊ detinẽdi. ¶ Que cõ
Ad 4 sequẽter opponũt de imaginatõe ⁊ opiniõe
ꝓpter quas solas ostendũt spũs ab igne pa
ti nõ posse. ꝯtra Thomã nihil faciũt. qꝛ h
idẽ ipe ꝯcedit: ⁊ efficaciter ostẽdit: sic dicẽs
vbi supra. s. supra. iiij. sniarum. disti. xliiij.
Quãuis possit esse sm̄ rei veritatẽ vera pas
sio tristicie vel doloris ex aliqua falsa imagi
natõe: vt Aug. dicit sup Gen̄. ad lr̃am. tn̄
nõ põt dici ꝙ sm̄ illã passionẽ vere patiaẽ a
re: ⁊ multo min⁹ posset dici. ꝙ posset patiue
taciter ꝑ falsas coceptõẽs: quas anima er/
rans opinãdo fingeret: put ipẽ subdit ĩfra.
vbi ipse ꝯsequẽter ait. Nõ est probabile ꝙ
anime separe vel demões qui subtilitate in
genij pollent: putarent ignem corporeũ si
bi nocere posse: si ab illo nullatenus graua
renẽ. Ex his ṽbis Thome patet. ꝙ nõ posu
it Tho. spũs ab igne pati istis modis fictĩ
⁊ falsis. put ipsi sibi imponũt. Unõ argumẽ
ta ꝑ que istos modos improbãt ꝯtra ipsũꝫ
nihil penitus facere manifestũ ẽ. ¶ Q, vero Ad 5
dicũt auctates q̃s Thomas ꝓ se adducit
male adductas: sicut patet ꝑ inspectõꝫ ori/
ginaliũ. quod originalia inspiciẽti ⁊ intelli
gẽti pꝫ esse falsũꝫ. Exempla aũt que ponũt Ad 6
ad declarandũ ꝙ ignis corporeus ĩ spm̄ im
ꝑmere possit penam ardoris. ita tamẽ ꝙ nõ
calefaciat eum nec ꝯsumat: nõ sunt ꝯueniẽ
tia. Nõ enĩ silẽ ẽ de oculo vel ṽtute imagia/
tiua: ⁊ de spũ incorpeo vel de anima separata
ĩ q̃bus hmõi ṽtutes organice nõ inueniũ/
tur: ꝑ quas hmõi imp̄ssiões ab igne corpo/
reo ĩ ipos fieri sit possibile. ¶ Qḋ aũt ipsi as
serũt. ꝙ spũs nudi vel separati apprehendũt
⁊ quasi sentiunt algores ⁊ calores: si intelli
gunt ꝙ recipiant species talium rerum: per
quas cognoscũt: put videẽ insinuare: non ẽ
ad ꝓpositũ eoꝝ. quia cũ ꝑncipiũ intelligẽ
di ꝑtineat ad ꝑfectõeꝫ intellect⁹. nullo mõ
põt eponi ad afflictõeꝫ sine penã ꝑtinere. nec
ꝑ se nec etiã ꝑ accidens: eo modo quo vide
mus sensum affligi ꝑ spẽm sensibilis excellẽ
tis ꝓpter indispositõꝫ organi corpaẽ: cuius
modi ĩ itellectu vel spũ separato: fingere nõ ẽ
possibile. ⁊ ꝓpter hoc spũs separat⁹ a rebꝫ cor/
palibꝫ sumere falsũ ẽ ⁊ multipliciter ꝑ dicta Tho
me iprobatũ sicut. j. pte patuit supra. ¶ Q,
aũt dicunt. ꝙ in corpibus damnatoꝝ post
iudiciũ ⁊ in spiritibus possit eẽ pena ardo/
ris sine ꝯsũptõe: ꝯcedim⁹. nec h⁹ oppositũ
vnqꝫ dixit Thomas: sed veꝝ moduꝫ quo
spũs penam ardoris patianẽ ceteris: vt di
ctum est euidentius declarauit: tn̄ que isti
ad hmõi veritatis ꝯfirmatiõem adducũt
vt pꝫ intuẽti: modicũ ad eius declaratõem

faciũt. vñ patz q̃ in vacuũ quasi p omia la
boraucrũt. ¶ Argumenta ꝟo que soluere co
nantur quasi Thomas ea posuisset ad sue
opinionis ↄfirmationẽ ponunt cũ multis a/
lijs a fre Thoma ad ꝑmã pte questiõis ob
ijciẽte. q. xxv. arti. j. ꝛ q̃ nõ adducat ea pro
sua positiõe: vt isti putauerũt ꝛ falso: mani/
festũ ẽ ex hoc q̃ ipse ista argumẽta cum alijs
soluit ibidẽ: nõ quidẽ fingẽdo vt isti: sed ve
Ad 7 ritatẽ declarãdo: vt patet intuẽti. ¶ Ad pri
3. de aia mũ em̃ sic dicit. Nõ opʒ simpliciter agẽs
esse pstãtius patiẽte: sed ᵬm q̃ est agẽs. ꝛ sic
ignis inq̃ꝫtum agit ĩ aiam vt instrumentuꝫ
diuine iusticie ẽ aia pstãtior. q̃uis non sim
pliciter. ꝛ hoc ipsi ĩ m̃sione ad idẽ argumẽ
tũ retigerũt: vt ab eo accipientes: quem vi
tupare conati sunt approbare veritate co/
gẽte sunt compulsi. ¶ Ad scdam rõem que
q̃nta ẽ in. q. Thome sic r̃ndet. q̃ in pena aie
separate duo est ↄsiderare. s. affligens primũ
ꝛ proximũ. Affligens primũ est ipse ignis
corꝑalis detinẽs anima p modũ predictuꝫ
sed tristiciaꝫ anime nõ ingereret: nisi hoc es
set ab anima apprehẽsum. vñ proximũ af/
fligens est ignis ipse detinẽs apprehẽsus. ꝛ
iste ignis nõ ẽ materialis sed spũalis. et sic
potest verificari dictũ Damas. Uel põt di
ci. q̃ dicit eũ nõ materialẽ: inquantũ nõ pu
nit animaꝫ materialiter agẽdo sicut punit
corpa. ¶ Ad terciã rõem que quarta est in
q. Thome: r̃ndet. q̃ ignis ille nocet anime:
nõ ita q̃ adimat ei aliquã formaꝫ absolute
inherentẽ: sed inquãtum eius actionẽ impe
dit (vt dictũ ẽ) ipsam detinẽs. ¶ Ad quartã
rõeꝫ que. xij. ẽ i. q. Thome: r̃ndet q̃ aia nõ
patiꝰ ab igne quasi alterata ab eo: sed per
modũ dictũ. ppter quod nõ oportet q̃ ignis ĩ
ipsam agens aliquid in ea imprimat ¶ Ad
quintã rõem que ĩ. q. Thome ẽ. xx. dicit: q̃
obiectio illa pcedit. de passione ppie dicta
que ĩ motu consistit: de qua nũc non loqui/
mur. ¶ Ad sextam rõem que in. q. Thome
est. xv. dicit. q̃ ad hoc q̃ aliquid sit passio p
prie loquẽdo: opʒ q̃ aliquid habeat mate
riã ↄtrarietati subiectã. ꝛ ad hoc q̃ sit mu/
tua passio: oportet q̃ sit materia ↄmũis. Ta
mẽ aliq̃d põt pati ab altero cui nõ cõicat ĩ
materia: sicut corpa iferiora a sole. et aliq̃d
põt aliquo modo pati: quod nullo mõ hꝫ
materiã: sicut ex p̄dictis. Ecce q̃ argumẽta
ab ipomet Thoma sunt veraciter dissolu
ta. vñ eorũ r̃nsione: inq̃ (vt pꝫ inspiciẽti) q̃/
dã ficta ꝛ falsa ↄtinenꝰ: nõ idigebat: nec ad
alicuiꝰ positiõis Thome ↄfirmatiõeꝫ addu
cta erãt: vt ipsi falso innuebãt.

Articulus octa

a uus. De hoc quod Thomas di/
cit ĩ de veri. q. vel materia. xxvj. ar/
ticulo. j. vbi queriꝰ: vtꝝ naturaliꝰ anima se
pata a corꝑe patiaꝰ. In r̃nsione ꝑncipali ꝛ
ĩ. ij. argumẽto plane sentire videꝰ: imo dice/
re. q̃ ignis infernalis nõ põt agere in spũm
etiã vt instrumentũ diuine iusticie: nisi ex/
ercẽdo ĩ eo aliquã actiõem naturalẽ.

Corruptorium

Hoc videꝰ ↄtra opinioneꝫ ↄmunẽ. ꝛ est oc/ 1
casio erroris. q2 diuinã potentiaꝫ restringit
sub natura. Et ↄtra illud Dañ. iij. vbi di/
ciꝰ. q̃ angelus fecit medium fornacis quasi
ventũ roris flantẽ. Uñ ↄstat q̃ ignis ibi vt
instrumentũ diuine mĩscdie refrigerauit si
ne aliqua opatiõe naturali. Nec põt aliq̃s
subterfugere p hoc q̃d p̄mittiꝰ ibi. q̃ angelꝰ
dñi excussit flamã ignis de fornace vt p hoc
dicat q̃ ignis fuerit sepatus totaliꝰ ab illis
pueris. naꝫ sequiꝰ. Ecce inq̃t Nabuchodo
nosor. Uideo quattuor viros ambulãtes ĩ
medio ignis. ꝛ ifra. Tũc accessit nabucho.
ad ostiũ fornacis ardẽtis. sꝫ illa excussio in
telligiꝰ p angelũ dñi facta q̃ ad pte flãme q̃
incẽdit chaldeos iuxta fornaceꝫ. ¶ P̄. dicit 2
b. Laurẽtiꝰ Disce miser q̃ carbões hi nõ ar
dorẽ sꝫ refrigeriũ mihi pstãt ¶ Et b. tyburtiꝰ
gradiẽs sup carbones: dixit Fabiano iudi/
ci: sicut legiꝰ ĩ passiõe dicti martyris. In no
mie dñi nri iesu xpi videꝰ mihi q̃ sup flores
roseos gradior. Sic ḡ ĩ his exemplis ignis
fuit instrm̃ diuine mĩscdie ad refrigerãduꝫ
absq; actiõe naturali que ẽ calefacere.

Responsio ad hec

ᵬm Tho. Mirꝝ est p quã fantasiã appuit
eis. q̃ aliq̃d hr̃et rõem instri ad pducẽduꝫ
aliq̃d a q̃ nulla omino actio exerceretꝰ ad illi
us rei pductiõeꝫ. ḡ em̃ dicere ẽ ↄdictoria siꝰ
affirmare. q̃d em̃ fit ab aliq̃ sine oimoda al
teriꝰ coopatiõe: pcedit ab eodẽ imediate. ꝛ p
ↄñs sine istro. igiꝰ ponere ĩ tali pductiõe in/
strm̃ ẽ siꝰ ponere istrm̃ ꝛ negare. q̃d aũt ignis
agat circa spm̃ rõe cuiꝰ dicatꝰ istrm̃ diuie iusti
cie: satis pulcre doceꝫ tho. ĩ illa. q. xxvi. 26. ar. j
vbi inq̃t. sbaꝫ icorpeã corpi vniri ↄtigit du
pliciter. vno mõ vt formã iq̃ꝫtu viuificat corpꝰ.

Alio mō vt motor ē mobili: vel locatū loco
p aliquā opatōz siue p aliquā hītudinē. qr
ūo forme et illi⁹ cui⁹ ē forma ē vnū esse vnio
sube spūalis ad corpalē p modum forme ē
vnio quātū ad esse. Nulli⁹ aūt rei esse ē sue
ptāti subiectū. et ideo nō ē ī ptāte sube spū/
alis vniri corpi vel ab eo separi p modū for
me. sed lege nature agit vel virtute diuina
sz opatio rei ē ī ptāte opantis volūtarie. iō ī
ptāte nature spūalis ē vniri corpi p moduz
motoris aut locati. et separi ab eo fz ordinē
nature. sz q̄ sba spūalis h̄ mō corpi vnita:
ab eo detineat et impediat: et q̄si liget. ē supra
naturā ignis. g̃ ille ignis corpe⁹ agēs vt in/
strumētū diuine iusticie facit aliq̄d supra vir
tutē sue nature. s. aīam detinere vel ligare. sz
ipsa vnio p modū p̄dictū ē naturalis. et sic
patit aīa ab igne corpeo illo secūdo mō su/
pradicto: put dicim⁹ pati omē illud qd̄ im
pedit a ppria actōe: vel ab aliquo sibi ↄpe/
teti. et hūc modū passionis. Aug. ponit. xxij
de ciui. dei: sic dicēs. Cur nō dicamus: q̄uis
miris: veris tn̄ modis ⁊c. respiciat ista aucto
ritas statim supra adducta art. primo. et vi
debim⁹ eā omino huic snie Tho. cōcorda/
Ad 1 re. Ad h̄ aūt qd̄ obijciūt de diuia potētia: q̄
p h̄ videt eis restringi sub natura. Dōm q̄
nō ē verū. ad diuinā em̄ potētiā ptiet agere
p se et imediate: etiā natura coopante: que ī
nullo restringit. sed rō instri sine aliq̄ coopa
tione minime valeat inueniri. ¶ Ad illud de
Daniele dicēdū. q̄ ad illud refrigeriū pue/
roꝝ fecit instrumētaliter eos segregat⁹ a ma
teria ignis vel flāme. sicut docet Aug. in li.
de mirabilib⁹ diuie scp̄ture: sic dicēs. Dn̄s ē
potēs gubernator ignis. naz īter inimicos et
seruos diuidere voluit ardorē inimicis: fla
bilē et humidā roris substantiā famulis su
is ↄuertit: vt et illi p comburentē naturā ac/
cēsi arderēt. et hi ī flebili et limphatico vapo
re nihil aduersitatis ppessi sentirent. Qua/
propter et scp̄tura dicit. Angelus autez dn̄i
descendit cum Azaria et ceteris in caminuz
et excussit flāmā ignis de camino: et fecit me/
diū fornacis vt spūm roris flantē. Ex aeris
em̄ spū et ex aqua in ip̄o ignis medio inue/
nit rorem. Ecce q̄z apte exposítio Augusti/
ni repugnat extorsioni quā isti fingunt di/
cētes. nec pōt aliquis subterfugere ⁊c. Un̄
et nūc parcendū erit eis de eo q̄ sententias
Thome deprauare nitunt cuz beato Aug.
immo ipsi textui sacre scp̄ture. put exponit
ab eodē ↄtradicere cōprobant. ¶ Ad illud
ūo quod p se adducūt Nabuchodonosor
vidit eos ambulātes ī medio ignis. et q̄ na
buchodonosor accessit nihil facit p eis. q̄m
fm dictā expositōz Aug. ip̄e ros ī q̄ erāt pu
eri ī medio ignis erat: et fornax ipse vndiq̄z
et circūquaq̄z ardebat ei⁹ diuisio. s. materio/
ride a flāma sicut a vapore inflāmato diui
na virtute: et angelico misterio coopante fie/
bat ¶ Qd̄ etiā ī igne sāctoꝝ Laurētij et Ty Ad 2
burcij diuitus fieri poterat. vel forte de refri
gerio spūali loquebat Laurentius et ppter
interiorē delectationē quam in dei ↄtempla
tione inueniebat prunas rosis Tyburcius
compabat.

Articulus no

a nus. De hoc q̄ Tho. dicit in
de veri. materia siue. q. xxviij.
ar. iij. ī r̄n̄sione. xvj. argu. vbi querit: vtrū ad
institutōz ip̄ij li. ar. reqrat q̄ res naturales
p quandā violentiā pnt disponi ad formā
vt. s. p̄ncipiū dispositōis sit extra: nihil con
ferente vim passo. vn̄ in eis nō ē dispositio
ad formā ab aliquo p̄ncipio intrinseco: sed
ab extra.

Corruptorium

Per ista v̄ba videt negare inchoatiōes for
maꝝ siue potētias actiuas ī materia: quas
ponūt phi et etiā Aug. et vocat potētias siue
rōnes semiales. De illis potētijs vel rōib⁹
semialib⁹ loquit Aug. ī plurib⁹ locis. Nā
sup Gen̄. ad lrām dicit. Omis cursus isti/
us vite cursus vsitatissim⁹ ē. et habet quas/
dam naturales leges suas: fm quas et spi/
ritus vite qui creatus ē: habet appetitus q̄s
daz determinatos quodāmō. quos et mala
volūtas nō possit excidere. Et elemēta hui⁹
mūdi habēt diffinitā vim qualitatēq̄z suaz
fm quā vnūq̄dq̄z valeat quid de quo fieri
possit vel non possit. Ex his v̄o p̄mordijs
reꝝ oīa q̄ gignunt p quolibet tpe exitus pro
cessusq̄z sumūt finē. quia dispositōes sūt cu
iusq̄z generis. Unde fit q̄ de grano tritici nō
nascunt fabe: vel de faba triticū. vel de pecu
de hō. vel de hoīe pec⁹. Sup hūc motū cur/
sūq̄z naturalē h̄z deus apud se de his omi/
bus posse facere alia q̄z rōnes coꝝ semiales
habēt. ¶ Itē li. iij. de trini. ca. x. distiguit tri/
plex seminariū. vnū sicut surcul⁹. q̄ ↄueniēt Nō de tri/
terre innodatus arborem facit. Aliud sub/ plici se/
tilius semen. scz generis eiusdem et eiusdem mine.

grani. ⁊ hec duo sunt visibilia. Tercius hꝰ
grani semē: quis oculis videre nō queamꝰ
rōne tñ ꝯuincere possumꝰ: qꝛ nihil tal' aliq̄
vis cēt in elemētis istis. nō plurima nascerent
ex terra q̄ seminata nō essent. Et paꝝ infra.
Inuisibiliū seminū causator ipe creator est
oīm rerū. qm̄ q̄cūq̧ nascēdo ad ocl'os nr̄os
exeūt ex occultis semibꝰ: accipiūt ꝓgredien
di ꝑmordia vel incremēta debite magnitu
dinis: distinctōesq̧ formaꝝ ab originalibꝰ
3 tanq̄ regulas sumunt. ¶ Itē Ambro. i exa
mero nascētibꝰ singulis: aut semē: aut alia
fetus seminaria inest ſm genꝰ: vt qḋ nascit' si
mile: creat eoꝝ q̄ sata sunt vel de radice ger
minēt: sicut de tritico triticū. de milio miliū
4 ⁊ piro pirus. ¶ Etiā phi inueniunt' q̄nq̧ vti
noīe ratōnū seminaliū. Vn̄ i li. iij. Macro
bij saturnaliū: paꝝ añ finē dicit ita Rōes
seminales q̄ in ouo sunt velut quedā galline
elemēta credēda sunt ¶ Et phs. xj. metaph.
expsse ponit inchoationes siue potētias for
maꝝ in materia. Verbi gr̄a: vt ex albo i poten
tia fiat aliqḋ albū i actu. Silr' i de genera
tione ⁊ corrup. vt sint oīa ex ente in potētia
⁊ nō ente in actu. ¶ Et ꝯmen. sup eundē li.
aliquātulū infra sup illā ptē: ⁊ dubiū est in
hoc dicendū: ex quo nō ente fiat generatio
Non em̄ quodlibet ens fit ex qualibet potē
tia: sꝫ vnūqḋq̧ entiū fit ex eo quod ē illud
i potētia ꝓpria: ita ꝙ numerꝰ potētiaꝝ sit sic
numerꝰ speꝝ entiū generaliū. Et dixit Aris.
hoc. qꝛ opinabat' ꝙ sit vna ſm subam: ⁊ ml'
ta ſm habitudies siue habilitates. Hec cō
5 men. ¶ Itē Aris. iij. physicoꝝ. aliquantulū
añ finē: ſm antiquā trāslationē. Si autem
ars edificādi naues esset in ipsis lignis. ope
ratio eaꝝ esset ad modū opationū nature:
Sup quo dicit cōmen. Verꝝ ē ꝙ nō ē dr̄ia
inter naturā ⁊ artē. Sed ars agit extra: na
tura ꝟo intra. Istā eandē sniaꝫ innuit phs
⁊ expsse ponit ꝯmen. vj. eth. ca. vj. Vn̄ ma
nifestū ē ꝙ negare rationes seminales: siue
potētias actiuas ē ꝯtra doctrinam phoꝝ
⁊ etiā sanctoꝝ.

Responsio ad hec

ſm Tho. Eoꝝ q̄ ponūt inchoatōes forma
rū vl' potētias actiuas i mat̄ia duplex ē via Modꝰ
Quidā em̄ ponunt ꝙ forma sbalis suscipit inchoāti
magis ⁊ minꝰ. ⁊ isti ponūt eā ꝑexistere gene um for
rationi: nō ſm oēs suos gradus: sed ſm ali mas est
quē gradū incompletuꝫ: ⁊ ꝑ generationē ꝑ duplex
moueri ad gradū cōpletū siue ꝑfectū. Aliq̄ Scda
ꝟo ponētes formā subalē non suscipe magis modus
⁊ minus: eo ꝙ hoc manifeste dicunt aucto
res. dicūt formas totaliter ꝑexistere genera
tioni: ⁊ non ſm gradū eius aliquem impfe
ctiorē. quia gradus nō habet. Vtraq̧ autē Contra
via ē impossibilis: ⁊ ideo ꝯtra ꝑmam ꝑmo vtrāq̧
adducā auctes ⁊ rationes. ⁊ postea ꝯtra se
cundā. Q, forma nō suscipiat magis ⁊ mi
nus habet' ab Aristo. viij. metaph. ꝙ forme
sunt sicut numeri. in quibus addita vnita
te vl' subtracta: resultat noua spēs. Dicit eti
am ibidē. ꝙ sicut in materia non ē magis ⁊
minus: ita nec i substātia que ē forma Nec Solo
moueat aliquē lr̄a quā immediate subiun instāte
git. sed siquidē cuꝫ materia. Vel ſm aliam
trāslationē: nisi sit suba que ē cuꝫ materia.
que videt' aduersari intētioni nr̄e. Non em̄
pōt esse intētio Aris. ꝙ forma subalis nō sus
cipit magis ⁊ minus: nisi qn̄ ē i materia. tū
qꝛ fatua esset talis locutio. cū em̄ semp sit i
materia: fatuū esset eā negare suscipe magis
⁊ minus: excipiēdo tp̄s i quo ē i materia. si
cut si diceret': lapis nō ē animal nisi cuꝫ est
visibilis. Tū etiā: qm̄ si sic exponat' lr̄a: nul
la ē similitudo inter formas ⁊ numeros q̄
tū ad id i quo ponit silitudinē Sic em̄ sim
plicit' verꝝ ē dicere: ꝙ forma suscipit magis
⁊ minus. cū tñ hoc nō ꝯueniat numero. vn̄
necē ē aliū hic intellectū in lr̄a. Est aūt intē
tio Aristo. hec. ꝙ in forma nō ē magis ⁊ mi
nus ſm seipsam: sed ſm materiā: hoc ē ſm
materiales dispositōes inueniū' ibi magis ⁊
minus. ¶ Itē in ꝑdicamentis dicit Aristo.
ꝙ substātia nō suscipit magis ⁊ minus. Et
hoc dictū melius ē ad ꝓpositum. qꝛ dicit' de
substantia composita q̧ si diceret' de substā
tia que ē forma: sequit' em̄. si nō sit magis et
minus in substātia composita: ꝙ nec erit i
forma ipsius: ⁊ si sit i forma: sequit' ꝙ sit i cō
posita. ꝯpositū em̄ denoīat' a forma. ergo opte
si forma intēderet' ⁊ remitteret'. ꝙ ꝯpositū de
noīaret' magis ⁊ minꝰ tale. sic ſm albedinē itē
sā ⁊ remissā d': aliq̄d magis ⁊ minꝰ albū. ¶ P.
ꝯmē. v. meth. dicit. ꝙ forma ē idiuisibil'. P
ꝑ rōes hoc ondit' sic. Ois forma suscipiens
magis ⁊ minus: successiue inducit' in mate
ria ⁊ nō i instāti. Sed forma subalis indu
cit' i materiam i instāti. ergo forma subal' non
suscipit magis ⁊ minꝰ. Mior ꝓbat' ꝑ auctēꝫ.
⁊ rōem. Dicit em̄ ꝯmē. vj. phic. ꝙ generatio
q̄ ē inductio forme substātialis ē finis trās
mutatōis que est alteratio: ⁊ est indiuisibil'

nō em̄ generatio et corruptio sunt motus:
sȝ sequunt̄ motū. Dicit etiā in eodē. ꝙ trāſ/
mutatio que est in sub̄a ē in non tempe. s. p
uentus forme substātialis. Et paulo post.
Quādo caro fit ex sanguine: p̄mo amittun
tur qualitates ꝛ accidētia ꝑpria sanguinis
ꝛ fiūt accidētia ꝑpria carnis. ꝛ hoc in nō tpe
scȝ in fine motus. ¶ P̄. p rationē potest aliū
ptuȝ ostendi sic. Inductio forme substātia
lis ē generatio ꝑprie dicta. sicut inductō q̄
litat̄ ē alteratio ꝑprie dicta. Si igit̄ forma
sub̄alis ꝯtinue i tpe inducat̄ ꝛ nō subito: se/
quit̄ ꝙ generatio ꝑpe dicta fit mot⁹ ꝯtinu⁹.
qđ demōstrat̄ esse falsum. v. phi̇c. q: sequeret̄
ꝙ nō ens in actu moueret̄. ¶ Alia rōne ostē
dit̄ p̄ncipale ꝑpositū sic. Omē mediū ē int̄
ꝯtria. sicut ꝑbat ph̄us. x. meth. Sȝ si forma
sub̄alis intenderet̄ ꝛ remitteret̄ esset i substā
tia mediū. esset em̄ trāsitus ab imꝑfecto ad
ꝑfectū p gradus medios. ergo in sub̄a esset cō
trarietas. qđ ē ꝯ ph̄m i p̄dicamētis ꝛ. v. phi
sic. vbi Cōmē. dicit. ꝙ in sub̄a nō ē ꝯtrietas
q̄tū ad formas: sed q̄tuȝ ad q̄litates ¶ P̄.
ois dr̄ēntia fm forma substātialē variat spe
ciē. forme em̄ sub̄ales sunt sicut numeri in q̄
bus q̄cūq̄ numero addito vl' sbtracto spēs
variat̄. Si igit̄ forma sub̄alis suscipit ma/
gis ꝛ min⁹ i gradu. s. facto magis ꝛ min⁹ spe
ciē variabit. ꝛ ita nō erit eadē forma sȝ alia
Nō em̄ vna ꝛ eadē forma ē diuersaꝝ spēꝝ.
Quelibet igit̄ forma sub̄alis in indiuisibili
cōsistit. Ex quo patet ꝙ illa via que ponit
ipam p grad⁹ ꝑmoueri: ꝛ p ꝯsequēs suscipe
magis ꝛ minus: penit⁹ ē impossibilis ꝛ me/
rito reprobāda. Nūc restat videre q̄lr̄ reli/
qua via ē impossibil'. q̄ dicit ꝙ esse forme to
talit̄ generatōi i mat̄ia p̄exiſtit. nomē tm̄ for
me vel rōem nōdū meret̄: eo ꝙ materiā nō/
dū actu ꝑficiat. Hoc aūt patere pōt sic. cū
eēntia mat̄ie necario generatōi rei p̄exiſtat.
ꝛ sit fm istā positōȝ eēntia forme tota p̄exi
stit: sequit̄ ꝙ tota eēntia ei⁹ qđ general sit aū
generatōȝ. et mat̄ia em̄ ꝛ forma ꝯstituit̄ eēn
tia ipsi⁹ rei. sȝ posita eēntia alic⁹ ponit̄ ipm. ergo
illud qđ generat̄ ē añq̄ generet̄. Et eodem
mō sequit̄ ꝙ res sit postq̄ ē corrupta. q̄ sunt
manifeste ipossibilia. ¶ Si aūt dicat aliq̄s
ꝙ forma p̄exiſtat generatōi nō actu sȝ potē/
tia. iō bn̄ ꝯcludit̄ ꝙ illud qđ generat̄ sit i po
tētia añq̄ generet̄. ꝛ h̄ nō ē incōueniēs. q̄ sic
dicit ipe ꝑpositū realit̄ ꝯcedit. Si ei forma
p⁹ generatōȝ ē actu i mat̄ia. ꝛ añ generatōȝ
tm̄ i potētia. cū eē i potētia tm̄ sit ꝑpt defe
ctū alicui⁹ qđ non deficit qñ ē actu. oport ꝙ
añ generatōȝ aliq̄d deficiat de forma qđ nō
deficit p⁹ generatōȝ. forma aūt indiuisibil' ē
vt ostēsū ē. ergo nece ē dicere ꝙ ipa totalit̄ defuit
añ generatōȝ. ꝛ h̄ ē ꝑpositū. ¶ P̄. cū dr̄. for/
ma ei potētia añ generatiōem: ita ꝙ ꝯsistat
quoddā eē forme diminutū: rōe cui⁹ dicat̄ i
potētia: tūc quero d eēntia forme q̄ habet il
lud esse. aut vnit̄ materie: ita ꝙ illud eē ꝯse
quat̄ vniōȝ talis eēntie forme cū materia. ꝛ
tūc necesse ē ponere: ꝙ cuȝ ꝯiūctio vel vnio
alicui⁹ rei ꝯstituat ei⁹ q̄dditatē vel essentiā:
necesse ē ꝙ tota q̄dditas rei sit cōstituta añ
generatiōem: qđ (vt diximus) ē absurdū. Si
aūt illa eēntia forme habeat illud eē solum
rōne sui: nō rōne alicui⁹ sue vnionis: cū ma
teria sequit̄ ꝙ hec eēntia forme sit i natura
sua penit⁹ imaterialis. Ois aūt hmōi essen
tia habēs esse p̄ter materiā: est quedā natu
ra intellectualis. Ex q̄ sequit̄ ꝙ ois forma q̄
fm veritatē ē materialis: erit fm istā positōȝ i
sua natura imaterial'. ꝛ p ꝯñs q̄dā sb̄a sepa
ta: cui fm ph̄os potētia intellectiua nō pos
set denegari. et hoc quidē est absurdū⁹. Nec
pōt dici ꝙ ista ratio nō ꝑcedit. quia illud
esse quod habet ista essentia forme añ gene
rationē est diminutū. Cū em̄ vnicuiq̄ potē
tie debeat̄ actus ꝑprius fm nature sue perfe
ctionē: cū ista essentia forme sit in se ꝑfecta
cui nihil deest de ꝑpria natura que ad istaȝ
ꝑtineat essentiā. put ipsi ponūt: necesse est
ꝙ actus sui esse quod ei debet̄: sit quid perfe/
ctū. ꝛ tūc ꝯcludo ꝙ eēntia formalis habēs
esse ꝑfectū rōne sui esse est nature intellectu
alis: sed omnē formaȝ materialē sequit̄ esse
hmōi fm istaȝ opinionē. ergo omis forma
materialis fm eandē necesse ē dicere in sua
natura ꝑpria imaterialē i ꝑprio suo eē ꝑfe/
cto existentē i se ꝛ intellectuȝ habentē. vel si
velint hoc negare ꝛ dicere. ꝙ illud esse habe
at rōne materie: necesse ē aliud incōueniēs
p̄tactū ꝯcedere. s. ꝙ tota eēntia rei ē añ eius
generatōem. ꝛ p ꝯsequēs ꝙ nihil fm veritatē
generat̄. ꝛ sic q̄dlibet i quolibet fore. ꝛ alia in
cōueniētia multa: quoꝝ nō ē nūerus. ¶ Ad
obiecta ergo q̄ ipsi affirmāt p se dicēdū. ¶ Ad Ad 1
p̄mū. ꝙ Aug. nō vocauit rōnes seminales
i materia: ipas eēntias formaꝝ vel inchoa
tiones earundē: sed causas siue rōnes semi
nales posuit i materia respectu oim mixtabi
liuȝ ꝛ mutabiliū ꝑpt̄ hmōi materie habili
tates: ꝛ ipoꝝ elemētoꝝ actiuas ꝛ passiuas
virtutes. Cū em̄ in materia sit habilitas ad

omnē formā materialē ꝛ elementa mutuo
agentia faciant ad qualitatis medie: sub
quadā scꝫ ꝓportione inductōem. que scꝫ ꝓ
portionalitas ſm diuersitatē formarū di/
uersoꝝ mixtoꝝ est necessaria. liquet in ipsis
elementis ac materia elementoꝝ causas ac
rationes seminales respectu mixtorū om/
niū naturaliter inherere. Et ꝙ hec fuerit in
tentio Aug. patet ex verbis eius que ipsi
adducunt. Ait em̄. Elemēta huius mūdi
corporeā habent vim qualitatēq3 suam ꝛc.
Ecce quid vocat rationē seminalē: vim scꝫ
ꝛ qualitatē qua elemēta agūt (vt dictū est)
ad mixtoꝝ productōem. ¶ Quod autē di/
cit. ꝙ de grano tritici nō nascunt̄ fabe: nec e/
cōuerso. huic eidē sententie attestat̄. Sed si
ad formā existentē in materia in potētia re/
spexisset ſm modū positionis eorū: istā di/
uersitatē nō posuisset. qm̄ forma fabe inue/
nit̄ in potētia in materia grani tritici: ꝛ ecō/
uerso: vt ipsimet habent necesse ponere. Di
uersitas igit̄ est a pte ꝟtutis actiue. quia scꝫ
in grano tritici est potētia actiua ad triticū
ꝛ hec est ꝟtus ipsius grani nō aliqua essen/
tia forme substātialis sub esse diminuto. ꝛ
ideo certe ꝑ illam virtutē dispōnit̄ materia
donec inducat̄ forma substātialis tritici ge/
nerādi. Similiter in faba est ꝟtus actiua:
ꝑ quam disponit̄ materia ad illud quod
ex ipsa generat̄. Istas ergo diuersas virtu/
tes vocat Aug. ratōes seminales. Sūt au
tem iste ꝟtutes (vt tactū est) naturales pro
prietates taliū seminū. ꝓpter quod ratōes
Ad 2 seminales appellant̄. ¶ Ad secundū simili/
ter dicendū. ꝙ Aug. vocat semē inuisibile
illud: in quo sensu nō ꝑcipimus esse virtu/
tem actiuā respectu productōis alicuius. sed
solū ratōe ꝓut ipse dicit. sicut vocat semen
visibile surculū vel semē. in quo sensu expi/
mur esse ꝟtutē actiuā diuersam ad diuersa
rum ꝓductōem plantaꝝ. Sicut ergo ꝟtus
actiua seminis vel surculi nō fit forma plā
te generate. sic em̄ forma de subiecto in sub/
iectū migraret. sic nec ꝟtutes elementorū
actiue fiūt forme mixtoꝝ. ad quaꝝ cogniti
onē nō nisi ꝑ rationis inuestigatiōem ꝑue
nit̄. inquantū .s. agunt ad mixtoꝝ producti
onē: prout dicit Aug. ibidē de trinitate. li/
bro. iij. ca. xiiij. Quāuis īquit oculis vide/
re nequeamus. ratōne tamē cognouimus.
quia nisi talis aliqua vis esset in elemētis
istis: nō plerūq3 nascerent̄ ex terra que ibi se
minata nō essent. ꝛ hoc vocat etiam Aug.

semē inuisibile: sicut patet intuenti. Et qꝺ
dicit infra inuisibiliū seminū creatorē om/
niū reꝝ ꝛc. pro nobis facit. Ex hoc em̄ ꝙ de
us ꝟtutem omniū formaꝝ hmōi producti
uam cōcreauit: ipse dicit̄ omēs formas hu Auctor
iusmodi creare. qm̄ causa ꝓma plus est in/ de causis
fluens q3 secūda. Utit̄ aūt Aug. hoc nomi
ne creatōis ꝓ productōe: sicut patet. ¶ Ad Ad 3
terciū dicendū. ꝙ eodē modo habet intelli/
gi dictū Ambrosij. Dicūt em̄ sancti (vt di/
ximus) ꝟtutes istas actiuas ratōes semina
les ¶ Sciendū aūt ꝙ omis ꝟtus actiua rei
inest ipsi agenti. ꝛ nullo mō pōt fieri forma
vel effectus ꝓducti. In hoc tamē est drīa:
ꝙ virtutes inueniunt̄ in quadā ꝑfectōne q̄
manet post suorū effectuū productiōem. si
cut patet de virtute solis ꝛ elemēti. ꝑ quam
producit elementū sue speciei. ꝛ vniuersali
ter de ꝟtute agentiū ꝑfectoꝝ. Quedā vero
sunt ꝟtutes actiue quarūdā reꝝ que a na
tura ordinant̄ ad alia ꝑfectiora. ita tamen
ꝙ semē illud nō manet. nec ꝑ ꝯsequēs ꝟtus
eius: que sibi vt subiecto inhuit ipsis in esse
ꝓductis. et hmōi ꝟtus dicit̄ ꝓprie semina/
lis: sicut ꝛ illud cuius est virtus illa vocat̄ se/
men. ¶ Ad quartū cum dicūt. ꝙ phi locuti
sunt de ratōibus seminalibꝫ: veꝝ dicūt sed
nō ſm eoꝝ extimatōem. sed in sensu supra/
dicto. Sic em̄ ꝛ nō aliter est ī ouo virtus acti
ua vel ratio seminalis galline. ¶ Q₂ autē Ad 4
dicit phus. ex albo in potētia fit albū in
actu. ꝛ ꝙ numerus potentiaꝝ est ſm nume
rū specieꝝ entiū generabiliū: nihil facit ꝓ
eis. Certū em̄ est ꝙ albedinis esse nō potest
poni in materia an̄ productōem albi. quo
niā accidētia sequunt̄ necessario esse subie/
cti sui: etiam ſm suā essentiā. vn̄ impossibi/
le est ꝑ naturā ponere essentiā accidētis ha/
bere esse quod nō consequat̄ ad esse sui sub/
iecti. Nec etiā hoc dicere voluerūt illi qui
huius positōis fuerūt defensores subtilio/
res. igit̄ esse fit ex eo quod ē in potētia tale.
nō quidē actiua sed passiua. Lignū em̄ fit
albū ex nō albo in potētia sicut patꝫ: quot
etiā sunt forme tot sunt habilitates in ma/
teria. ꝓpter quod materia dicit̄ vna ſm sb/
stantiā. ꝛ multa ſm habilitates ſm Cōmē
tatorē quem adducit. ¶ Ad vltimū dicen Ad 5
dū. ꝙ ars ꝛ natura dicunt̄ differēter agere
ſm phm ꝛ Cōmentatorē. sed hoc neminē 2. phic.
compellit ad ponēdum potētias actiuas ī
materia eo mō quo ipsi posuerūt. In solis
em̄ animatis est hoc veꝝ. ꝙ principiū sui

motus actiuū est intrinsecus. In inanima
tis vero hoc est penitus impossibile. Unde
phus octauo physicoꝝ dicit. ꝙ ꝓprium est
animatorū moueri a seipsis. Si igitur que
ratur: verū differētia ista inter naturalia et
artificialia debet intelligi quantū ad prin
cipium actiuū: vel quantū ad principium
passiuū: neutrū dandū est. sed vtrunq; ac/
cidit. Sed hoc esset dandū: ꝙ differētia ha
bet intelligi ex parte artificialiū de pͥncipio
factionis: inquantū artificialia sunt abar/
te: quod est quoddam principiū actiuum.
Ex parte autē naturaliū similiter habet in
telligi de pͥncipio generatōis rerum inquan
tum naturalia sunt: scȝ de materia que ī ge/
neratione quorūdam vt inanimatorū: est
pͥncipiū passiuū tm̄. In generatōe vero ani
matorū est nō solum principiū passiuum:
sed etiam actiuū. et ita nō necesse est ꝙ in/
telligatur illa differentia quantū ad idem
genus pͥncipij vtrobiq;: sed aliquando ad
diuersa genera principioꝝ: vt quādo com/
paratꝰ factio artificialiū ad generationem
animatoꝝ. Licet autē in inanimatis nō in
ueniatꝰ principiū motus nisi passiuū tantū
ſm phm: nihilominus tamē dicitꝰ motus
naturalis ꝓpter habilitatē naturalē que
est in subiecto ad illam formā que per mo/
tum inducitꝰ: ⁊ ꝑ naturalē inclinatiōē quā
habet mobile ad formā illam. Uiolentum
enim est cuius principiū ē extra: quod fit con
tra naturalem inclinationē rei: sicut patet ī
motu lapidis sursum. Naturalis vero mo
tus ē: vbi inclinatio rei naturalis reperitur:
quantumcunq; principiū effectiuū sit ab
extra. ¶ Item sciendū. ꝙ ista potentia non
potest ꝑ formā substātialē creari: sed potest
virtute agentis causari. quod nō possūt di
cere qui ponūt eius essentiā in materia pre/
existere qualiter ab agēte causetꝰ: sicut pate/
re potest. Idem enim ē principiū productiuū
forme: ⁊ ꝓprietatis et virtutis formā illam
consequentis: sicut patet. Idem enim principi
um ꝓductiuū ē trianguli: ⁊ eius quod ha
bet tres angulos ⁊c̄. Et similiter anime hu/
mane ⁊ sue virtutis intellectiue. et sic patet
quasi de singulis. Cum igitꝰ agēs ꝑticulare
possit in productiōem ꝓprietatis ꝯsequen/
tis ipsam formam substantialē: necesse ē ꝙ
possit in productiōem eiusdem. ¶ Quod autē
producatꝰ ꝓprietas forme substātialis per
agens particulare: patȝ in igne agente qui
calorē inducit: sicut ꝑ sensum ē manifestuȝ.

et sicut producit calorem in gradu vno. sic
manifestū est ꝙ facta maiori assimilatione
in susceptibili: poterit producere maiorem
calorem in gradu alio. ⁊ sic tandem in sum
mo: que ē ꝓprietas ⁊ ꝓpria virtus ignis for
mā consequēs. ergo necesse est ꝙ simul pos/
sit producere formā ipsam ignis: quod ⁊ fa
cit. quoniā in termino alterationis inducto
summo calore: necesse ē aerem vel aliud in
quod agit ignis: corrumpi. ⁊ eadē necessita
te necesse ē ignem generari. Et sic patȝ qua
liter forma substantialis ꝑ virtutem agentis
particularis in esse producitꝰ.

¶ Finit Correctorium corruptorij di/
ctorum Thome: in questionibus dis
putatis in de Ueritate.

¶ Correctorium corruptorij dictorū
Thome: in questionibus de Anima
feliciter incipit.

M

[A]Rticulus pri-

a mus ē de hoc quod dicit Thomas.q.j.ar.j.in rñsiōe pnci. vbi querit: vtrū aīa possit esse forma ⁊ hoc aliqd. q idē esse anie cōicat corpori vt sit vnū esse totius spēi. Et.j.sniarū di.viij. vbi querit: vtrū aīa sit simplex. dicit hoc idē planius i rñsione tercij argumēti.s. q hoc ipm esse qd ē aī e p se fit esse ꝯiuncti.⁊ q nō est ibi esse nisi esse ipsius forme. Et i h idem dicit in prima parte summe.lxx.q.articulo pmo.

Corruptorium

Hec positio videt nobis tendere ad errorē
1 ad hoc scz q nō fuit idem corpus christi viuū ⁊ mortuū: necꝫ alicui⁹ alterius. Si eñ nō est aliud esse corporis vel coniuncti qꝫ eē ipsius aie: cū oñe eē sit a forma: sicut dicit phus.i.iij.de anima.⁊ Boecius.iij.de trini. post sepatōez anime corpus habebit aliud esse. Conuenit eñ vere dicere: hoc ē corpus: nec tñ pdicat esse aie de hoc corpe quod cōstat esse corpus. ergo opter de necessitate: q hoc corpus inquantū corpus hoc: aliūde habeat formā qꝫ ab aia: q sola dedit eē corpori i ꝯiūctōe. Sed si hoc corpus inquantū hoc corpus aliā habeat formā post sepationē qꝫ an: impossibile ē q sit idē nūero corpus xpi fm q corpus: hoc aūt damnatū ē tanqꝫ falsum. ¶ P̄.certū ē q corpus habeat
2 esse anteqꝫ anima sibi vniat. et postqꝫ sepata fuerit. ergo totū esse corpis ⁊ coniūcti nō est esse anime. ¶ P̄.in alijs composit ex ma
3 teria ⁊ forma. verbi gra in elementis. videmus manifeste ꝯpositū esse ex ꝯponētibus quod tñ esse nō ē p se alicui⁹ componētiū. q neutꝝ componentiū habet esse p se: sicut corp⁹ ⁊ aīa: vt pꝫ post sepatōez aie a corpe pōt vere dici q hoc ē corpus. ⁊ ꝯstat q tunc nō pdicat de esse anime. nec aliud dicit hoc corpus est: qꝫ hoc est corpus. Si eñ nō esset corpus sicut nō est homo: tūc nō posset vere dici: hoc ē corpus. q nō pōt dici: hoc ē hō. g si idē ē corp⁹ numero p⁹ sepatōꝫ anie quod añ: idē hꝫ eē numero post sepatiōem qd añ. sed hoc nō posset eē si totū esse corpis: ⁊ ꝯiuncti esset ipsius anime. Restat igitur hoc esse falsum. Itē etiā.q.iij. querit: vtrū intellect⁹ possibilis siue aīa intellectiua sit vna in oñibus. Et i rñsi.pnci. dicit. q hec aīa sit vnibilis huic homi vel illi: multiplicat aīas fm numeꝝ. Et idē i eadē.q.i rñ.iij argu. Et idē sup.j.sen.di.viij.q.penultima in rñsione penul.argu. Et idē dicit.j.pte sūme.q.lxxvj.arti.iij.i rñ.iij.argumēti.⁊ ibi h improbatū est.

Responsio ad hec

fm Thomā. Q, illud idē esse anie ꝯmunicat corpi: vt sit vnū esse ꝯpositi. vt in pluribus locis Tho. dicit. dictū ē.s. in rñsionibus ꝯtra pmā ptē.arti.ij. vbi ad obiecta cōtra hec respondet. ¶ Ad illud vō quod hic Ad 1 et 2
dicūt de corpe xpi. dicendū: q si ipsi vellent dicere. q aliud esset esse corpis christi.⁊ aliud eēt eē anime eius.⁊ aliud eēt esse psonale: manifestum est q sumpto eē vt est actus entis qui est existere sine ipsa rei existentia: errare intolerabiliter inuenirent. quoniam in christo ponere plura esse: ē ponere plura existentia.⁊ p ꝯsequēs plura supposita. qd ē hereticū. Si aūt loquat de eē qd dicit actiuo: sic eē forme nō est aliud fm rem ab ipsa forma.⁊ ponere sic plura eē: nō est aliud realiter qꝫ ponere plures formas: ⁊ ponere vnū eē sic: ē ponere vnā formā. ¶ Qualit aūt su- Ad 3
stineri valeat qualiter i hoie sit vna forma subalis tñ: licet corp⁹ xpi viuū ⁊ mortuū sit idē nūero simplr: nō qdē ab vnitate forme: sꝫ ab vnitate suppositi dictū ē.s. i rñsionibus ad obiecta ꝯtra pmā ptē.ar.xxxj.⁊.xxxij. vbi etiā declarat via p quā ponit q corp⁹ mortuū nec idē esse nec etiā eandē habꝫ formā subalem. cui⁹ oppositū isti supponūt ī his q ꝯtra Tho. in hac pte obijciunt. Vñ ponentes vnitatē forme substantialis: dicerēt q nihil est penitus quod dicunt in hac parte. ¶ Quod vō dicit supra improbatū animā multiplicari fm numeꝝ corpoꝝ: put dicit Thomas in locis diuersis: dicim⁹ vbi illi nisi sunt hoc improbare: ostensum est supra in responsionibus ad obiecta ꝯtra pmā ptē.arti.xxx. q eoꝝ argumēta nihil cōcludūt ꝯtra Thomā. Et si qua in eis videbant apparētia: sicut patet intuenti: ibidē dissoluunt euidenter.

[A]Rticulus se-

a cundus. De hoc qd dicit Tho. eadē.q.i rñ.ad.vj.argu. q i his q sunt fm eē separa a materia: nō pōt eē distinctio nisi fm speciē.

Corruptorium

Hoc ē expſſe ꝯtra illud qđ fides tenet de ſacramēto altarꝭ: de quo fideliter tenem⁹ ꝙ ibi ē quātitas. albedo. ſapor. figura ſepata ab omi materia. ⁊ ꝙ iſta accidētia differūt nūero ab accñtibꝫ ſilibꝫ i alio altari.

Responſio ad hec

ſm Thomā. Si ſcirēt viā p quā ponit thomas accidētia i ſacramēto altaris remanere: et numeralr̄ i vno altari differe ab his que ſunt i alio altari. ꝗꝫ nihil hoc quod dicunt ſit ad ꝓpoſitū: nō vtiqꝫ ignorarent. licet em̄ accidētia i ſacramento altaris ſint ſine ſubiecto. ⁊ p ꝯſequēs ſine materia. nō tn̄ ſunt ſine quātitate dimēſiua: que ē ꝑncipium indiuiduatōnis ⁊ multiplicatōnis forme eiuſdem ſpeciei. Cū em̄ de ratōe quantitatis dimēſiue ſit ſitus qui ē cōdicio indiuidualis. de cuius etiā ratione ē ꝙ habeat i ſuı natura diuiſibilitatē. manifeſtū ē ꝙ ex ipſa natura quātitatis dimenſiue ſumit̄ indiuiduationis ꝑncipiū ⁊ diuiſionis. ac p conſequēs multiplicatōis indiuiduoꝝ eiuſdem ſpeciei. Et hinc ē ꝙ licet accidētia i ſacramēto altaris ſint ſine ſubiecto ⁊ materia. rōne tn̄ quātitatis dimēſiue remanētis ſunt īdiuidua ⁊ indiuidualr̄ ſm numeꝝ diſtincta Iſtud declarat Tho. ꝯ gē. li. iiij. c. lxiij. vbi ſic dicit. Hoc aūt hꝫ ꝓpriū quātitas dimēſiua inť accñtia reliqua. ꝙ ipa ſm ſe indiuidual̄. qđ ideo ē. q᷑ poſitio q̄ ē ordo ptiū i toto: i ei⁹ rōne includit̄. Eſt em̄ quātitas poſitionē habēs. vbicūqꝫ aūt intelligit̄ diuerſitas ptiū eiuſdē ſpēi neceſſe ē intelligi indiuiduatōem. nā q̄ ſunt eiuſdem ſpēi nō multiplicant̄ niſi ſm indiuiduū. Et inde ē ꝙ nō pñt apprehēdi multe albedines niſi ſm ꝙ ſunt i diuerſis ſubiectis. pñt aūt apprehendi multe linee ſi ſm ſe ꝯſiderent̄. Diuerſus em̄ ſitus qui p ſe linee ineſt ad pluralitatē lineaꝝ ē ſufficiēs. Et q᷑ ſola quātitas dimēſiua de rōne ſui hꝫ vñ multitudo indiuiduorū i eadē ſpē poſſit accidere. Prima radix multiplicatōis ex dimēſione eē videt̄. quia ⁊ in genere ſube multitudo ſit ſm diuiſiōꝫ materie: que nūqꝫ intelligi poſſet niſi ſm ꝙ materia ſub dimenſionibꝫ conſiderat̄. nam remota quātitate: ſuba omis indiuiſibilis eſt. vt patet p phm̄ i ꝑmo phyſicoꝝ. Manifeſtū ē autē ꝙ in aliqs generibus accidentiū multiplicant̄ indiuidua eiuſdē ſpēi ex parte ſubiecti. ⁊ ſic relinquit̄ ꝙ cū i ſacramento ponam⁹ dimēſiones p ſe ſubſiſtere. ⁊ alia accidētia in eis ſicut i ſubiecto fundari nō oportet nos dicere ꝙ accidētia hmōi nō ſint indiuiduata. remanet em̄ in hmōi dimenſionibus indiuiduatōis radix. Qualr̄ autē diuerſimode materia ſit ꝑncipiū indiuiduatōis ⁊ q̄ntitas dimēſiua: declarat Tho. in ſumma. pte vi. q. lxxvij articulo. q. i rñſiōe ꝑncipali ſic dicēs. ꝙ cū ſubiectū ſit ꝑncipiū indiuiduatōis accidentiū. opꝫ ꝙ illud qđ ponit̄ alioꝝ accidētiū ſubiectū eē aliq̄ mō ꝑncipiū indiuiduatōis. Eſt em̄ de ratōe indiuidui ꝙ nō poſſit in pluribus eē. quod q̄dem ꝯtingit dupliciter. Uno mō quia nō ē natū i aliquo eē. ⁊ hoc mō forme immateriales p ſe ſubſiſtētes ſunt ⁊ p ſe indiuidue Alio mō ex eo ꝙ forma ſubālis vel accidētalis ē quādoqꝫ nata eē i aliquo. nō tamē i pluribꝫ ſed i vno ſolo. ſicut hec albedo que ē i hoc corpe. quantū igit̄ ad ꝑmū materia ē ꝑncipiū indiuiduatōis omibꝫ formis inherētibus. q᷑ cū hmōi forme quantū ē de ſe nate ſunt eē i aliquo ſicut i ſubiecto: ex quo aliqua eaꝝ recipit̄ i materia que nō ē in aliquo. nec ipa forma p ſe ſubſiſtēs ſic: poteſt i alio eē. ¶ Quantū autē ad ſecūdum dicendum ē. ꝙ indiuiduatōis ꝑncipiū ē quantitas dimēſiua. ex hoc em̄ aliquid natum eſſe in vno ſolo. ꝙ illud ē i ſe indiuiſum et diuiſum ab omibus aliis. Diuiſio autem accidit ſubſtantie rōne quātitatis: vt dicit̄ ꝑmo phyſicoꝝ. Et iō ipa quātitas dimenſiua ē q̄ddā īdiuiduatōis ꝑncipiū hmōi formis. in q̄ntū ſ. due forme numero ſunt in diuerſis ptibꝫ materie. vñ ipa quātitas dimēſiua ſm ſe hꝫ quādā indiuiduatōem.

Articulus tertius.

De hoc quod Tho. q. vij vbi querit. vtꝝ angel⁹ ⁊ aīa differūt ſpē. In rñſione ꝑncipali vult. ꝙ nō ſolū angeli oēs ab aīa: ſed etiā oēs ab inuicē differūt ſpē. Et i rñſione q̄nti argumēti dicit. ꝙ intelligere diuerſoꝝ angeloꝝ nō ē eiuſdem ſpēi. ⁊ ad hoc innuit talē rōem. Hocı quit remoto ꝙ angeli nō ſunt forme corporū ſicut aīe. Si non ſint ꝯpoſiti ex materia ⁊ forma nō remanet angelorū ad aīam vel ad inuicē niſi formal̄ dīa. formal̄ aūt dīa ſpēciē variat. vñ forma ē q̄ dat ſpēꝫ. ⁊ ſic relinqt̄

ꝙ nō solū angeli ab aīabus: sed ab inuicem differūt spē. Si quis autem ponat ꝙ angeli sint ꝯpositi ex materia ⁊ forma. ⁊ silr anima adhuc hoc nō pōt stare. Si em̄ tam in angelis ꝗ̄ in aīa sit materia. oportet ꝙ illa sit vna de se sicut oīm corpm materia de se est vna: diuersificata tn̄ ſm formā. ⁊ si ē de se vna: oportebit omnino ꝙ illi⁹ vni⁹ materie i cōi sit pncipiū distinctōis angeloꝝ ab inuicē ⁊ ab aīa: sed diuersitas materie an̄ receptionē forme: q̄ ſm diuisionē materie multiplicat̄ nō pōt intelligi fieri pter diuisiōes quātitatiuas. Si em̄ talis diuersitas preexistebat i materia aīe vel angeli: sequit̄ ꝙ anie ⁊ angeli sint ꝯpositi ex maria corpea: qđ nullus dicit. Si ꝟo materia coꝝ nō sit vna sꝫ diuersoꝝ ordinum: hoc nō pōt poni nisi ſm ordinē ad formas diuersas. sed talis diuersitas ordinis exigit formas diuersaꝝ specierū. ꝗ̄ adhuc angeli ab anima ⁊ ab inuicem differūt specie.

Correptorium

Q₉ angelus ab aīa differat specie h̄ ꝯcedimus sꝫ de angelis omībꝫ ab inuicē h̄ negamus. Vn̄ Dam̄. i logica sua. ca. xj. de suba ⁊ natura ⁊c̄. Eximiores inquit phi naturas vocauerūt spēs spālissimas angelū ⁊ hoiem equū ⁊ asinū: ⁊ similia. vt vniuersaliores ⁊ cōstitutiue hypostasum. Et infra. e. ca. Sācti pr̄es dimittētes multas ꝯtēiosas garrulitates ꝯmune quid ⁊ de multis dictū. i. specialissimā speciē substantiā ⁊ naturā vocauerūt: vt angelū. equū ⁊ canem. Ecce teste Damasc. tam ſm phos ꝗ̄ ſm sanctos patres: angelus ē spēs specialissima. Et infra ca. xxix. de psona Gabrielis. Cum sancta dei genitrice disputās vnus angeloꝝ: existens solus illic psens: disputat separatus a cōsubstantialibus angelis p eam que in loco est psentiā ⁊ disputatiōes. ¶ Ad argumentū dici pōt: ꝙ nō est vna cōmunis materia spūalium sicut corpalium. Materia em̄ corporalium dr̄ vna ⁊ cōis ſm pmā significatōem q̄ est. ꝙ ꝯmune dicit̄ qđ i ptes diuidit̄. et h̄ mō totū cōe ē. sed ptes eius sunt singularium ⁊ singuloꝝ vt pūctus fact⁹: vt distiguit Boetius q̄ttuor acceptōes cōis i pncipio. sup p̄dicamēta. ⁊ h̄ mō maria corpal' dr̄ cōmunis. q: ex alia ⁊ alia pte ei⁹ fiūt corpalia singularia: ita ꝙ neq̄ꝗ̄ qđ libet ex tota. ⁊ hec ē diuisio q̄titatiua ppt quā fieri pn̄t multa indiuidua vni⁹ spēi i corpalibꝫ. taliū autē ꝯmunitatē ⁊ taliū diuisibilitatē nō ponimus i materia spūaliū. sꝫ poti⁹ vnūqđq; indiuiduū i spūalibꝫ causari simul. s. q̄rtū ad materiā ⁊ q̄rtū ad formā ⁊ totā materiā in vnoquoq; ꝯphēdi. ⁊ ppter h̄ plēs pn̄t eē sb vna ⁊ eadē spē. licꝫ maria nō sit diuisibilis ſm q̄ntitatē dimēsiuā: q̄ ē tota mltiplex ſm nūeꝝ. qn̄ igit̄ phs dicit. ꝙ nō pn̄t eē plures mūdi. q: mund⁹ ꝯstat ex tota sua maria dictū suū intelligibile ē ſm suā opinionē quā hꝫ de maria. s. ꝙ maria ē igenerabil' ⁊ icorruptibil'. Hoc posito nō ē possibile ponere plures mūdos esse. Sꝫ certe si ipe credidissꝫ sicꝟitas ē: materiā corpalē totius mūdi fuisse creatā. ⁊ eodē mō deū posse creare scđaꝫ ⁊ terciā nūq̄ negasset positionē pluriū mūdoꝝ q̄ꝗ̄ iste mūdus occuparet totā materiā pmo creataꝫ. quia multe materie similes illi creari possent. Eodē mō dico in spūalibus vn̄ dico ꝙ i illis multitudo indiuiduoꝝ nō est p hoc ꝙ vnū habet partē materie spūalis ⁊ diuisam ab alia. q: materia spūalis cū nō sit quāta nō ē diuisibilis i ptes q̄ntitatiuas. sꝫ vnūqđq; hꝫ materiā suā totā in se: nō tpe sꝫ origine pcedentē. Vn̄ Aug. sup Gen̄. ad lrām. ca. xxj. li. ij. ponit h̄ exēplū de cētro ymaginē de cētro circuli exire in finitas lineas. cōstat ꝙ quelibet eaꝝ a cētro est ducta ad circūferentiā. ⁊ ꝙ centrū ē vnus: ⁊ idē pūctus terminās lineas om̄es. diuidūtur tamē oēs ab inuicē ſm punctū sicut pus. et illud ē quod erat prius. ⁊ hoc nō posset esse nisi vnus ⁊ idem punctus factus esset multa pūcta. ⁊ tamē nō ꝯueniēt dicere ꝙ ille pūctus terminatus dū ꝯtinuat om̄es lineas illas esset diuisibilis in ptes dimēsiuas siue q̄ntitatiuas: sꝫ diuisibil' p habitudinem ⁊ ordinē ad diuersas formas: sꝫ ē vnū ⁊ indiuisibile ſm materiā ⁊ sic multa idiuisibilia ſm potētiā. vn̄ ad formā argu. cū dicit. ꝙ ꝓpter materiā spūaliū ad h̄ ꝙ possit eē cā multiplicatōis suppositoꝝ sub vna forma hēe diuersas ptes q̄titatiuas ad diuersas formas. Rn̄dēdū ē p interēptōem. ꝙ nec sic nec sic: sꝫ sufficit ꝙ eadē iō possit multiplicari ſm numeꝝ. ⁊ sit multa i potētia.

Responsio ad hec

ſm Tho. Ad ea q̄ hic obijciunt̄ responsum ē supra in responsionibus ad obiecta ꝯtra pmā ptē summe. ar. x. vbi ⁊ respōsio coꝝ ad

argumēta Tho. euacuat. Q, autē㇇ īn dēt ad dictū phi de vnitate mūdi: nihil ē ad ꝓpositū. planū ē enī ꝙ materia mūdi quo ad plures eꝰ ptes q̄ntitati dimēsiue ē subiecta vn̄ bn̄ ꝯtigeret itelligere diuisiōꝫ marie pti um mūdi de nouo creataꝶ rō e q̄ntitatꝭ dim̄ siue ꝯsilis. quā diuisiōꝫ nō ꝯtigit i sola materia inuenire omi q̄ntitate circūscpta q̄lis poneret i angel'ꝭ materia aliq̄ eēt i eis. Jterū supposito ꝙ aliq̄ maria sit occupata totalit' a sua forma: nihilominꝰ possꝫ distigui ab alia maria, eiusdē rōis vbi q̄ntitas dimēsiua possꝫ iueniri. sic sꝫ deꝰ i eē pduceret plures soles. sꝫ h̄ nō pōt poni i maria angeli q̄ possꝫ fingi totalit' a sua forma occupata. qꝛ nulla hmōi q̄ntitas etiā ab ipsis fictoribꝫ fingit i eadē. ¶ Qḋ v̄o dicūt de pūcto cētrali nec vbi dicit nec alibi ab Aug. ad istā materiā inueni applicatū. sed esto ꝙ Aug. ponat multas lineas i cētro terminari: nūq̄ tn̄ ponit qḋ ventati aduersat'. ꝙ idē pūctus cētralis ꝑ hoc numeret'. Est enī idē pūctꝰ re solū variatus rōne ex diuersa sua habitudīe vt pꝫ ꝑ phm. ij. de anima. vbi ꝑ hoc exēplū sensus ꝯmunis declarat vnitatē.

Articulus quartus.

De hoc qḋ Tho. q. viij. vbi q̄rit: vtꝝ aīa rōnalis tali corpi debeat vniri: Jn m̄sione. iij. argu. sustinet aīam intellectualē esse aliquā pfectōēꝫ corpis celestis vt forma. que quidē potentiā intellectiuā habet: nō autē sensitiuā: vt ex verbis Arist. colligi v'l accipi pt. Et i m̄. iiij. arg. dicit. ꝙ licet ꝑ naturā suā oms intellectuales sbe possent peccare. tn̄ ex electōe diuina 7 pdestinatōe ꝑ auxiliū grē plures fuerūt ꝯseruare ne peccarēt.

Corruptorium

Ad hāc positionē videt' inductus fuisse ratiōne que dicebat' a respōdente. Corpꝰ humanū ꝙuis sit elementatū: ex hoc tamē ꝙ ē redactū ad equalitatē ꝯmixtionis: habet similitudinē cū celo. quod omino elongatum ē a cōtrarijs. 7 inde ē sic nobilitatuꝫ vt anima rationalis possit ꝯseq̄nter vniri. Et hāc materiā in pte videt' tāgere Auicenna i sexto naturaliū. pte. viij. articulo. v. Complexioni inquit que magis accessit ad medium erit cōplexionatū 7 magis fiet aptū ad recipiendū augmentū pfectionis vite. Cū v̄o aptissimū fuerit: ita vt ꝯtraria equaliter sunt in eo 7 equaliter operent': adaptabitur pfectioni vite rōnalis vel vite celestis. Hec aūt aptitudo est a spū humano. ¶ Et idem dicit parte vltima. ca. vltimo. Et ex h̄ format' talis ratio. Si nobilitas corporis humani in hoc cōsistit ꝙ vniat' et assimilet' corpi celesti: videt' ꝙ corpus celeste nobilius sit. 7 ppter hoc cum pfectio debet proportionari pfectibili: corpus celeste debet habere nobiliorē pfectionē q̄ꝫ sit anima rōnalis. ¶ Reuera opinio videt' phi. ꝙ corpora celestia sint aīata. vt pꝫ li. de celo 7 mūdo. Et Auicēna 7 omēs paripathetici idem dicūt. Et Aug. etiam de hac materia dubitare videt' in enchiridiō. Certū inquaꝫ nō habeo vtꝝ ad societatē angeloꝝ ptineāt sol 7 luna 7 cūcta sydera. q̄uis nōnulla eē lucida corpora: nō tamen sensibilia vel intelligentia videant'. tamē tenēduꝫ est ꝙ corpus celi nō est animatuꝫ. Vn̄ Damas. libro. ij. ca. vj. Nullus celos animatos vel lumiaria existimet. Jnanimati enī sunt et insensibiles. celū. terra. lapis vitā nō habēt. 7 tamē i deo vita sunt. Signū ad hoc videt' ꝙ diximus homo totus diuinus ab apostolis eruditꝰ pcipue a Paulo vsq̄ ad celū rapto. qui cū omnē dispositōem hierarchie ecclesiastice 7 angelice vel celestis tradidit: nūq̄ tradidit de dispositōe stellarꝭ hierarchie. Si autem celi essent animati: certe essent hierarchici. 7 si essent: nō tacuisset Dionysiꝰ a hierarchia angelica ad ecclesiasticā: nisi tangeret aliquid de stellari. Neq̄ aliquem moueat ita ꝙ dicat ꝙ Dionysius de celesti hierarchia loquit'. quia absq̄ dubio celestē vocat angelica. ¶ Jtē si celi essent animati: cōstat ꝙ sicut illa corpa sunt nobiliora nr̄is. ita ꝓportionabiliter anima eoꝝ esset nobilior aīa nr̄a. 7 ꝑ ꝯsequēs celi essent nobiliores hominibus. 7 ita cū nobilius nō sit ppter ignobilius: nō essent corpa celestia creata ꝓpter homines. cuius ꝯtrariū scribit' Deuter. iv. Ne inquit eleuatis oculis in celū videas solem 7 lunā 7 oīa astra celi. 7 errore deceptus adores ea. 7 colas que creauit deus in misteriū cunctis gētibus que sunt sub celo. ¶ Ad rationeꝫ dici pōt. ꝙ corpa celestia nobiliora sunt corpibus animaliū sm̄ q̄d inquantū illa incorruptibilia sunt: hec autem corruptibilia. simpliciter aūt econuerso ē. Omē enī animatū ordine nature est nobilius inanimato. 7 omē corpus (vt ita di-

cū alale ē nobili⁹ inaīali. Et qđ dicit q̄ elõgatio a ɔtrario vel p naturā: vt quinta eēntia. vel p accessum ad tempamentū ⁊ equalitatē ɔmixtionis ē ad apratio corpis ad recipiendū formā pfectiorē: videł nō est verum simpliciter loquēdo. Hui⁹ aūt signuȝ habem⁹ in ptibꝫ corpis. cõstat eīm q̄ corp⁹ ⁊ spūs sunt aptiora ad pfectõem vite suscipiendā ab aīa q̄ȝ caro vel cutis. ⁊ tamen caro ⁊ cutis magis accedūt ad tempamentū q̄ȝ cor ⁊ spūs. sicut dicit Auicenna in pmo canone. ca. iij. de ɔmixtionibus membroꝝ sic inquiēs. Quod aūt in corpe est calidius ē spūs et cor a quo pcedit. Et in ca. pcedenti ita dicit his vbis. Iā manifestū fit q̄ mēbra pncipalia nō sunt eq̄litati recte multū ppinqua. imo optȝ q̄ caro fm q̄ caro sit mēbrū equalitati ppinquius q̄ȝ cetera mēbra cutis. tñ carne ppinquior.

Responsio ad hec

fm Tho. Positio illa q̄ celi sūt animati: a Tho. nec hic nec alibi affirmał. ipe eīm hec sub dubio derelinq̄t sine aliq̄ affirmatõne. qđ pȝ p vba ei⁹ i hui⁹ q̄stiõis determinatõne. postq̄ eīm dixit quasdā phos ⁊ doctores catholicos posuisse celos aīatos. ⁊ Aug. hoc sub dubio dereliquisse. Damas. oppositū asserere subiūgit. q̄ hec positio apud modernos theologos ɔuenientior ē. q̄ celi nō sūt animati: sicut dicit Dama. sup q̄ hesitauit Aug. sup Gen. li. j. ca. vltio. ⁊ in enchi. lij. Cui⁹ exeplo etiā Tho. h sub dubio derelinq̄t li. ij. ɔ gētiles ca. lxix. sic dicēs. Hoc aūt qđ dictū ē de aiatõe celi: nō dixim⁹ q̄si asserēdo fm fidei doctrinā ad quā nihil ptinet siue sic siue aliť dicał. Vñ Aug. i ench. nec illud quidē certū habeo vtꝝ ad societatem angeloꝝ ptineāt sol et luna ⁊ cūcta sydera. q̄uis nōnulla lucida esse corpa: nō tamen sensibilia vel intelligentia videanł. Ecce doctor nr̄ egregius eximio doctori beato Aug. sic i hoc articulo se ɔiungit: vt vnus sine alio nequeat rephēdi. Qn igił isti sibi imponūt. q̄ ad hāc positõem quadā ratõe q̄ȝ ipsi explicāt fuerit inductus. manifestū est q̄ falsum dicūt. qđ pȝ ex vbis eius i hmōi q̄stiõis mīsione vbi ait. Hoc p firmo tenētes dicimus q̄ corpa celestia ab aliq̄ intellectu mouenł salte separato ppť argumēta. tñ vtrāq̄ ptē sustinentes dicam⁹ ⁊c. Ecce nullū argumētū ad alterā ptē opinādā idurit eum rões ad vtrāq̄ȝ ptē dissoluat. ¶ Rões auteȝ q̄s ipsi hic ponūt paꝝ valēt. ¶ Ad pmā igitur Diony. dicēdu. q̄ Diony. loquēs de hierar. angelica satis determinauit de itellectibꝫ quibꝫ celi aiant: cū illi si q̄ tales sunt ptineant ad societatē angeloꝝ fm Aug. vñ non optuit hoc sanū aliquē imaginari. ¶ Ad secundū cū dicūt corpa celestia esse ppter hominē. ex q̄ videł q̄ hō sit nobili⁹ ipsis. ¶ Dicēdū q̄ h nō sequił. Cõstat eīm q̄ angeli sūt admistratorij spūs i ministeriū missi ppť eos q̄ hereditatē capiūt salutis. Nec tñ sequił q̄ hoies p quibꝫ mittunł sint ipsis nobiliores. ¶ Itē posset dici q̄ homo ē nobilius q̄ȝ illud quod oculo corpali in corpibus celestibus pōt ppendi. quod vtiq̄ȝ cedit hominibus ad vtilitatē. vñ ideo pcipił i scptura illa. ne hoꝝ cõsideratiõe aliqui corpa illa adorēt. Rōni vo illi nō oprebat eos taȝ studiose rñdere: cū Tho. eā nō ponat. nec illē vllatenus innitał. Ad 1 Ad 2 Dcñ. 1.

Articulus quintus.

De hoc qđ Tho. q. xi. vbi q̄rit: vtꝝ aia rõnalis vniał materie corpali p mediū. dicit i mīsiõe pncipali. q̄ eadē nūero forma ē p quā res hȝ q̄ sit ī vltia spē spālissima ⁊ i intermediis generibus oibꝫ. et infra. Nō ē igr̄ aliq̄ forma media inť aīam ⁊ materiā pmā. sȝ hō ab ipa aia pficił fm diuersos grad⁹ pfectõnis: vt sit corpus ⁊ aiatū ⁊ rõnale. Et infra sic. igił aia vt ē forma dās eē: nō hȝ aliqđ mediū inter se ⁊ materiā pmaȝ. Sīlr̄ dicit i mīsiõe. v. arg. Et infra. vtꝝ i hoie aia rõnalis ⁊ sensibil ⁊ vegetatiua sint vna suba. Et infra q. iij. in mīsi. pnci. dicit. q̄ nulla forma subalis vniť materie mediāte alia forma subali.

Corruptorium

Hec positio q̄ȝtū ad hoc q̄ negat gradum formaꝝ reprobata ē supius i pma pte ¶ P. hoc qđ dicit q̄ nulla forma subal vniť materie mediāte alia forma sbali. sȝ ois forma subalis vniť materie pme imediate: ē ɔtra ɔmē. vt videł: q̄ dicit sup. ij. phi. sup ptictā illā q̄ dicit. ⁊ quacūq̄ȝ istoꝝ fit vni⁹ mod⁹ Nā ē materia pma subiecta omibꝫ formis qm̄ nō ē ɔposita ex maťia ⁊ forma. Itē silr̄ hui⁹ dicit circa. xj. meth. sup illud dubitandū videlicȝ ē qđlibet inq̄t ens habet cū materia ente materiā pmā. ¶ Itē. q. xj. vbi q̄rit

vtꝫ aīa rōnalis.sensibilis ⁊ vegetabilis sit vna sba? In rn̄sioē pncī. dicit. Relinquit̄ g̃ ꝙ ī hoīe sit tm̄ vna aīa sm subam q̄ ē rōnabilis.sensibilis ⁊ vegetabil.⁊ h̄ cōseqns ē ei qđ ostēdim⁹ ī pcedētib⁹ đ ordie formaꝝ sbaliū. ꝙ nulla forma vnit materie mediāte alia forma sbali.sed forma pfectior dat q̄cquid dat forma impfectior et ampli⁹. Vn̄ aīa rōnalis dat corpi humano quicq̄d dat aīa sensibilis brutis ⁊ vegetabilis plantis Hec positio licꝫ inquantū negat gradū formaꝝ improbata sit supius: verūtamen q̄a pdictā positōem conat̄ munire rōnibus: rētādum ē eas dissoluere. Dicit g̃ in respōsio

1 ne pnci. eadē. q. paꝝ supra. Si dicat̄: hō ē aīal. aīal ē corpus. corpus ē substantia. erit p accidēs. ⁊ ꝙ homo nō ē vere illud quod ē

2 aīal p se. Et ita sequit̄ aliud incōueniēs ex plurib⁹ actu existētib⁹ nō fit vnum simplr: nisi sit aliquod vniēs: ⁊ aliquo modo ligās ea ad inuicē. Si g̃ sm diuersas formas sortes ē homo ⁊ aīal: indigerēt hec duo ad h̄ ꝙ vnirent̄ simplr aliquo qđ faceret ea vnū.

3 Vn̄ cum hoc nō sit assignare: remanebit ꝙ homo nō erit vnū nisi aggregatiue: sicut aceruus qui ē sm quid vnū ⁊ simplicit̄ multa. Et ita aliud incōueniēs sequit̄ ꝙ aīa rōnalis sit accidētalis forma. qđ sic declarat. Cū gen⁹ sit spāle pdicatū: oportꝫ ꝙ forma sm quā indiuiduū hꝫ pdicatōꝫ generis sit forma sbalis. ⁊ ita oportet ꝙ forma singular̄ sm quā sortes đr aīal sit sbalis ī eo. ⁊ sic necē ē ꝙ det eē simplr corpi: ⁊ faciat ipm hoc aliq̄d Aīa igit̄ rōnalis si ē alia sm substantiā: cuꝫ adueniat ei iā subsistēti: vñ non erit forma subalis sed accidentalis. ⁊ sic nō dabit esse specificū. Hec incōueniētia vel rōnes cōfirmāt positōem de vnitate forme ī composito

Ad 1 ¶ Ad primū ergo dicendū: ꝙ illud ē in formis nō habētibus ordinē essentialē ad inuicē: sicut ē albū ⁊ musicū: ⁊ hmōi. In formis aūt habētibus specialē ordinē ad inuicem sm magis pfectū ⁊ minus: fallit tam ī accidētalib⁹ q̄ȝ in subalibus. Si em̄ nix vl' sortes ē albus: sortes ē coloratus. ⁊ essentiali pdicatōe albū ē colorarū. simili in subalibus. sortes ē homo: ⁊ homo ē aīal. ergo sor-

Ad 2 tes ē aīal. ¶ Ad scđm dicēduꝫ. ꝙ ex plurib⁹ existentib⁹ in actu nō fit vnū. veꝝ ē quādo actus ita completus ē. ꝙ non ē in potentia ad vlteriorē pfectōem. In formis aūt substātialib⁹ ad inuicē ordinatis: forme generaliores ⁊ si aliquo mō sint actu ⁊ ↄpletiue tū sunt impfecte ⁊ in potētia respectu vlterioris ↄplemēti p formas mi⁹ vles vsqꝫ ad formā spālissimā. ¶ Et cū addit. si sm diuersas formas sortes ē hō ⁊ aīal indigerent ⁊c. ¶ Dicēdū ꝙ vna illaꝝ formaꝝ poꝫ. s. ē in potētia ⁊ quasi materialis respectu forme vlterioris vel posterioris. materialis inquā nō sm se: sed sꝫ ꝙ disponit materiā: ⁊ adaptat respectu forme posterioris. Jō sicut maria ⁊ forma vniunt̄ sine medio vniēte ea: sicut dicit phs. iiij. metaph. ita ille forme nō indigēt aliquo medio vniēte eas. ¶ Ad tercium Ad 3
incōueniēs. s. ꝙ aīa rōnal' ē forma accidētalis ⁊c. ¶ Dicendū ꝙ nō ois forma subal' adueniēs alicui dat ei esse vltimū ⁊ ↄpletū in spē spālissima. quod expsse argui pōt. ex eo ꝙ phs dicit. xvj. de aīalib⁹. s. ꝙ embrio nō ē simul animal ⁊ equus. alioqn forma p quā embrio ē equus: cū pus tpe sit aīal: esset forma accidētalis. quod ↄstat esse falsum.

Responsio ad hec

sm Thomā. Verꝫ ē ꝙ hanc positōeꝫ supra reprobauerūt ar. xxxj. cōtra pmā partē. vbi via ē declarata. ꝙ argumēta coꝝ sunt nullius momēti. ⁊ rn̄siones eoꝝ ad argumenta Thome multa impossibilia includere concludunt̄. Quia ꝓ ratōes quas afferūt hic ī nullo realiter ab illis differūt. nihil quippe reale addūt. p ipa eadem que ibi habent̄ poterūt improbari.

Rticulus sex-

a tus. De hoc qđ Tho. dicit. q. xxiiij. vbi q̄rit de immortalitate aīe. Et in rn̄sione pncipali dicit. sic manifestū ē ꝙ pncipiū. s. aīa de qua loquit̄: nō ē cōposita ex materia ⁊ forma. q2 spēs ī ea recipiunt̄ immaterialit̄. qđ declarat ex h̄ ꝙ intellect⁹ ē vliū: q̄ abstrahunt̄ a maria ⁊ ↄdicōib⁹ materie. ¶ Itē. q. an aīa rōnalis sit creata ī corpe vel extra corp⁹. In rn̄. pn. dicit. ꝙ aīa nō ē ↄposita ex materia ⁊ forma.

Corruptorium

Hec positio videt̄ esse cōtra fidē. nā quod nullā habet materiā nulli⁹ trāsmutatiōis ē susceptiuū. ergo si anima nō habet materiā nō trāsmutat̄ de vicijs ad ꝟtutes: nec econuerso. nec de gr̄a ad gloriā: nec đ tristicia ad leticiā. nec de aquis niuiū ad calorē nimiū Job. xxiiij. Vn̄ Aug⁹. vij. sup Gen̄. ad lit-

terā.ca.x. Si quoddā immutabile eēt aīa: nullo mō eius materiā querere deberemus. nūc aūt eius mutabilitas indicat eaȝ interim vicijs ⁊ fallacijs deformē reddi. formari aūt virtutib⁹ virtutisq̄ʒ doctrina. Et ifra ibidē li.xxv.ca.viij. loquēs de materia aīe quā īnquit formatōem suā nō tpe sed origine p̄cederet. q̄ nisi de materia spūali facta anīa ꝯgmēti⁹ credit̄. ¶ P̄.lib.v.sup Gen̄.ca.viij expsse dicit Aug. materiā esse corpalē ⁊ spūalē. Ait em̄. Nō tpali sed causali ordine p̄us facta ē informis formalisq̄ʒ materies: et corpalis ⁊ spūalis. de qua fieret qd̄ faciēdū esset. Hec Aug. Vn̄ dicta positio videt̄ fauere sexto errori de angelis ꝯdemnato: qui ē q̄ i abstractis subijs nulla ē possibil' trāsmutatio. nec sunt ī potētia ad aliq̄d q̄ eterne sūt ⁊ imunes a maria. ¶ P̄. si nō h̄ret mariaȝ ⁊ eēt forma tm̄: nihil pateret̄: dicēte pho. j. de genera. q̄ marie ē pati. ⁊ ibidē. maria fm̄ q̄ maria passiuū ē. ¶ P̄. si ē forma simplex nullus accn̄tis eēt subiectū. ⁊ ita nec reciperet vicium nec vtutē nec penā nec btitudinē. dicente Boe. de tri. xiij. ca. neq̄ʒ de⁹ fieri pōt subiectū forma em̄ ē. forme aūt subesse non pn̄t Nā q̄ forme subiecte sūt accn̄tib⁹ vt hūanitas: nō ita accn̄tia accipit ī eo q̄ ipa ē. sʒ ī eo q̄ sibi ita maria subiecta ē. dū em̄ maria subiecta hūanitati suscipit qd̄libet accn̄s: ipsa humanitas suscipe videt̄. forma em̄ que ē sine materia subiectuȝ esse nō poterit. Hoc etiā patet p rōem sic. In om̄ibus que ordinate agunt: scd̄m agēs nō agit nisi in virtute p̄mi agētis. quoniā plus agit in causatū q̄ʒ secundū agēs: vt habet̄ libro de causis. ergo similit̄ in patiētib⁹ nihil patiet̄ nisi in ratione p̄mi passiui. Sicut aūt forma ē p̄mū p̄ncipiū siue p̄ma rō agēdi. Om̄e em̄ quod agit p formā suā: agit ita p̄mū principium vel p̄ma ratio patiēdi ē materia. ergo sicut illud qd̄ caret om̄i forma nō agit ita. s. anima si caret om̄i materia nō patiet̄. ¶ Ad rationē positōis dici pōt. q̄ hec ꝯseq̄ntia nō tenet. Spēs recipit̄ ī intellectu imaterialit̄. q̄ ē imaterialis. Instātia manifesta ē ī om̄i sensu ⁊ imaginatiōe. sensus em̄ ē susceptiu⁹ specieꝝ sine materia. ⁊ tamē nō ē immaterialis. sed constat q̄ sunt vtutes in materia. Ocul⁹ em̄ pupilla ē et visus: vt dicit phus iij. de aīa. ¶ P̄. si opo₃teret intellectū ⁊ animaȝ assimilari ꝯdicionib⁹ rei quaȝ recipit. ergo qn̄ recipit abstracta ab hic ⁊ nūc: et ab om̄i d̄ñtia loci ⁊ tpis: tūc nō alicubi ⁊ aliquando ē: quod ē impossibile. Restat igit̄ q̄ ista ꝯsequētia nō valet. ¶ Adhuc alio mō ostēdit̄: q̄ ratio positōis nō cogit. Nam abstractū a materia ⁊ a ꝯdicionib⁹ ei⁹: pōt intelligi dupl'r. s. q₂ vel qd̄ intelligit̄: itelligit̄ ī sua natura nō ꝯpleta: vel absq̄ʒ materia ⁊ ꝯdicionib⁹ materie ꝯsiderat̄. P₂imū ē falsum. nā obiectū intellectus est quid vel quidditas. vt habet̄. iij. de anima. ⁊ iiij. metaphy. v̄sus finē ab Auicēna. vbi ⁊ addit̄. q̄ quidditas rei que intelligit̄: nō est materia neq̄ʒ forma: sed ꝯpositū ꝯplectēs materiā et formā. Scd̄m etiā simpliciter nō ē veꝝ. Naȝ licet intellect⁹ abstrahat a materia vt a corpali dimēsione. nō tamē ab om̄i. ¶ P̄. nullū incōueniēs ē. q̄ vniuersale abstractū a materia corpali sit ī intellectu habēte materiā spūalem ⁊ intelligibilē. Nam vt dicit Auicēna. vj. metaph̄. loquēs de vlī forma que respectu īdiuiduoꝝ ē vniuersalis. respectu anime cui imp₂imit̄ indiuidualis ē et singularis ē. Cū igit̄ singulare nō repugnat marie: ⁊ vl'e fm̄ q̄ ē in anima est indiuidua forma ⁊ singularis: vt iam dixit Auicēna. nulluȝ ē inconueniēs intellectū habere materiā p̄pē hoc q̄ recipit vniuersale.

Responsio ad hec

fm̄ Tho. Totū quod hic dicūt innitit̄ cuidam falsitati qua fingūt quandā materiā spūalem. ex qua cū forma angelus ⁊ anima componatur: quam nunq̄ʒ phs posuit nec etiam Aug. de hmōi materia intellexit vbi materie spūalis mētionē fecit. immo sicut dictū ē supra in responsionib⁹ ad obiecta ꝯtra p̄mā prē. ar. x. materiā spūalē noiauit naturā angelicā nōdū grā ⁊ glia pfectā sic p tex. aug. pbat̄ ibidē. vbi etiā declarat̄ q̄ talit̄ nulla forma ī maria circūscpti dimēsiōib⁹ īdiuiduat̄. cuiusmodi tn̄ formā hʒ materia illa spūal' quā fingūt. vn̄ cū v̄ba coꝝ huic fictōi innitat̄ sufficiēter: ex hoc falsitati obnoxia comprobat̄.

Rticulus .vii

a De h̄ q̄ Tho. q. xv. vbi q̄rit vtꝝ anīa separata possit itelligere. In m̄. p̄n. dicit sic. Sub e spūales q̄to vnaq̄q̄ʒ ē altio₂ tāto hʒ paucio₂es formas ⁊ vtuteȝ magis potētē ad itelligēdū om̄ia p formas paucas. Sil'e huic dicit ī m̄. xx. q. q̄ ē. vtrū aīa separata cognoscat singularia. ⁊ idē ī m̄ſi.

v. argumẽti. z i de sbi. q. viij. ar. xiij. q̄ est vtꝝ angeli cognoscãt multa? Et i m̃. p̄n ci. dicit sic. Quilibet angelus eadẽ forma intelligit multa. ad min⁹ oĩa singularia eiusdeꝫ spẽi. Supiores sbo angeli plura pñt vna spẽ intelligere q̃ʒ inferiores. q̃a p paucas formas plura pñt pfecte z distincte intelligere.

Correptorium

Istud falsum videt̃. nã si h̄ eẽt possibile: cũ hoc sit nobilitatis maxĩe: deberet h̄ deo cõuenire. cui⁹ ɔ̃riũ dicit Aug. i ep̃la ad nebridiũ q̄ sic incipit. Recẽtissimis mihi ꝛc. q̄ ad hominẽ faciẽdũ attinet hoĩs quidẽ tm̃ nõ meminerim vel tuã ibi esse rõem. Quantũ autẽ ad orbẽ t̃pis: varias hoĩm rarões i illa sancta trinitate viuere. Ecce q̄ p̄ter formas vniuersales Aug. ponit i deo formas vel rões singularũ ¶ Ponemus aliquẽ numeꝝ formaꝝ p quẽ summa intelligẽtia itelligit oĩa itelligibilia siue cogitabilia. sbi gr̃a. cẽtũ formas ɔstat q̄ de⁹ innũerabiles itelligentias z supiores g̃datim sup illã nobilissimã creare pt. g si s̃m nobilitatẽ graduuꝫ decrescat nũer⁹ formaꝝ p quas intelligẽtia intelligit: erit deuenire ad aliquã intelligentiã q̄ itelligit plura: imo oĩa q̄ intelligit p vnã solã formaꝫ. z alie supiores vel intelligunt sine aliqua forma: quod ẽ inconueniẽs. Sic em̃ excederẽt deũ (vt videt̃) i nobilitate intelligẽdi. vel intelligerẽt p vnã. z tũc inferiores erunt pares supiorib⁹ q̃tũ ad hoc. quod ẽ inconueniẽs etiã s̃m suã pfectionẽ.

Responsio ad hec

s̃m Tho. Ad hec sbo q̄ hic obijciunt̃: supi⁹ pꝫ solutio i m̃. ad obiecta ɔtra p̄mã p̃tẽ ar. x. z q̄z nihil aliter adducit. iõ nihil nouũ apponere decreuimus.

Articulus. viii

a De h̄ qð Tho. dicit. q. xv. vbi q̄rit vtꝝ aĩa separata possit itelligere. In m̃. duoꝝ vltimoꝝ argu. sciã i aĩa nata ẽ causari a a fantasmatib⁹ s̃m statũ q̄ est corpori vnita. s̃m quẽ statũ nõ poterit causari a supiorib⁹ agentib⁹ tm̃. Et statim in m̃. sequẽti dicit. q̄ ex hoc q̄ sciã substaꝝ separataꝝ nõ ẽ pportionata dic: nõ sequit̃ q̄ nullã intelligentiã ex eaꝝ influxu cape possit: sed solũ q̄ nõ possit capere pfectam z distinctam vt dictum est.

Correptorium

P̄mũ videt̃ erroneũ. q̄z videt̃ derogare diuine potẽtie. q̄si de⁹ nõ possit dare sciãʒ pphetalẽ alicui. vel etiã scientiã v̄lem z spãlẽ. qð ɔstat eẽ falsuꝫ. Immo posset de⁹ alicui ceco a natiuitate dare sciãʒ coloꝝ z aliaꝝ intẽtionũ visibiliũ. Cõstat em̃ q̄ de⁹ multo plura põt p semetip̃m q̃ʒ natura p ministeriũ suũ. 1

¶ Scðm etiã videt̃ falsuꝫ. q̄z pphete i reuelatõib⁹ sibi factis pfectã z distinctã p̄sciam futuroꝝ: z sciam occultoꝝ recipiũt. vel immediate a deo: vel mediantib⁹ angelis. et hoc siue in somnis siue in vigilijs. 2

¶ R̃nsio etiã sumpta ex improporõe sciẽtie: nõ cogit. q̄z agẽs a pposito nõ agit pportionabilit̃ s̃m dispõeꝫ suã sicut agẽs naturale: sꝫ s̃m beneplacitũ arbitrij. Sigas em̃ q̄ z de excellẽtia p̃tis sue possit tenere thauꝝ vel dextrarium q̄ nõ euaderet: põt adeo tenuiter tenere arietem si vult q̄ euadat. Exemplũ ẽ Anselmi de originali p̃cõ. Constat aũt q̄ deus z angeli infundẽdo scientiã agũt a pposito. z iõ ratio nõ valet.

Responsio ad hec

s̃m Tho. Dicere q̄ aliq̄d ɔueniat rei naturalit̃: ita q̄ saluo nature ordie nõ possit aliẽ ɔtingere: nõ derogat diuine potẽtie: q̄ põt sup nature ordinẽ. ppter qð ad p̄mũ patꝫ solutio. Ad 1

¶ Sciendũ etiã ẽ. q̄ i reuelatõe facta pphetis: ɔmuniter seruat⁹ ẽ ordo nature. pꝫ em̃ q̄ in eis formabant̃ imagines reꝝ sensarũ. licet forte alicui facta fuerit reuelatio alio mõ: sicut Paulo rapto. z sic p hoc patꝫ solutio ad secundũ. Ad 2

2. cor. 12

Articulus ix. de

a h̄ q̄. Tho. q. xviij. vbi q̄rit: vtꝝ aĩa separata cognoscit oĩa naturalia In m̃. ij. argumẽti dicit. q̄ i illis q̄ sciãʒ aliquã naturaliũ acq̄sierũt i hac vita erit determiata cognitio in spẽb⁹ coꝝ q̄ hic acq̄sierũt. alioꝝ sbo ɔfusa z vniuersalis.

Correptorium

Si itelligat de oĩb⁹ actõib⁹ naturalib⁹ falsũ ẽ z vr̃ erroneũ. ɔstat em̃ q̄ aĩe beatoꝝ aliq̄ naturalia cognoscẽt i sbo. q̄ꝝ cognitioꝫ h̄ nõ acq̄sierũt. cognitio aũt reꝝ in verbo est pfectioꝝ

grani. ꝛ hec duo sunt visibilia. Terciuꝫ hꝰ
grani semē: q̄uis oculis videre nō queamꝰ
rōne tñ ꝯuincere possumꝰ: q꞉ nihil tal' aliq̄
vis eēt in elemētis istis. nō plurima nascerent
ex terra q̄ seminata nō essent. Et paꝝ infra.
Inuisibiliū seminū causator ipe creator est
oīm rerū. qm̄ q̄cūq꞉ nascēdo ad ocl'os nr̄os
exeūt ex occultis semibꝫ: accipiūt ꝓgredien
di ꝑmordia vel incremēta debite magnitu
dinis: distinctōesq꞉ formaꝝ ab originalibꝫ
3 tanq꞉ regulas sumunt. ¶ Itē Ambro. i exa
mero nascētibꝫ singulis: aut semē: aut alia
ꝟtus seminaria inest ſm genꝰ: vt qđ nascit' si
mile: exeat eoꝝ q̄ sata sunt vel de radice ger
minēt: sicut de tritico triticū. de milio miliuꝫ
4 ꝛ piro pirus. ¶ Etiā ph̄i inueniunt' qñq꞉ vti
noie ratōnū seminaliū. Vñ i li. iij. Macro
bij saturnaliū: paꝝ añ fineꝫ dicit ita Rōes
seminales q̄ in ouo sunt velut quedā galline
elemēta credēda sunt ¶ Et ph̄s. xij. metaph.
expsse ponit inchoationes siue potētias for
maꝝ in materia. ꝟbi grā: vt ex albo i poten
tia fiat aliqđ albū i actu. Silr' i de genera
tione ꝛ corrup. vt sint oīa ex ente in potētia
ꝛ nō ente in actu. ¶ Et ꝯmen. sup eundē li.
aliquātulū infra sup illā ptē: ꝛ dubiū est in
hoc dicendū: ex quo nō ente fiat generatio
Non em̄ quodlibet ens fit ex qualibet potē
tia: sꝫ vnūqđq꞉ entiū fit ex eo quod ē illud
i potētia ꝓpria: ita ꝙ numerꝰ potētiaꝝ sit sic
numerꝰ spēꝝ entiū generaliū. Et dixit Aris.
hoc. q꞉ opinabat' ꝙ sit vna ſm subam: ꝛ mlt'
ta ſm habitudies siue habilitates. Hec cō
5 men. ¶ Itē Aris. iij. physicoꝝ. aliquantulū
añ finē: ſm antiquā trāslationē. Si autem
ars edificādi naues esset in ipsis lignis. ope
ratio eaꝝ esset ad modū opationū nature:
Sup quo dicit cōmen. Veꝝ ē ꝙ nō ē dr̄ña
inter naturā ꝛ artē. Sed ars agit extra: na
tura ꝟo intra. Istā eandē sniaꝫ innuit ph̄s
ꝛ expsse ponit ꝯmen. vj. eth. ca. vj. Vñ ma
nifestū ē ꝙ negare rationes seminales: siue
potētias actiuas ē ꝯtra doctrinam ph̄orum
ꝛ etiā sanctoꝝ.

Responsio ad hec

ſm Tho. Eoꝝ q̄ ponūt inchoatōes forma
rū vl' potētias actiuas i maria duplex ē via
Quidā em̄ ponunt ꝙ forma sbalis suscipit
magis ꝛ minꝰ. ꝛ isti ponūt eā pexistere gene
rationi: nō ſm oēs suos gradus: sed ſm ali
quē gradū incompletuꝫ: ꝛ p generationē p

Modꝰ i[n]choātiuum formas est duplex

moueri ad gradū cōpletū siue pfectū. Aliq̄ ꝟo ponētes formā subalē non suscipe magis ꝛ minus: eo ꝙ hoc manifeste dicunt auctores. dicūt formas totaliter pexistere generationi: ꝛ non ſm gradū eius aliquem impfectiorē. quia gradus nō habet. Vtraq꞉ autē via ē impossibilis: ꝛ ideo ꝯtra ꝑmam ꝑmo adducā auctēs ꝛ rationes. ꝛ postea ꝯtra secundā. Q, forma nō suscipiat magis ꝛ minus habet' ab Aristo. viij. metaph. ꝙ forme sunt sicut numeri in quibus addita vnitate vl' subtracta: resultat noua spēs. Dicit etiam ibidē. ꝙ sicut in materia non ē magis ꝛ minus: ita nec i substātia que ē forma. Nec moueat aliquē lr̄a quā immediate subiungit. sed siquidē cuꝫ materia. Vel ſm aliam trāslationē: nisi sit suba que ē cuꝫ materia. que videt' aduersari intētioni nr̄e. Non em̄ pōt esse intētio Aris. ꝙ forma subalis nō suscipit magis ꝛ minus: nisi qñ ē i materia. tū q꞉ fatua esset talis locutio. cū em̄ semp sit i materia: fatuū esset eā negare suscipe magis ꝛ minus: excipiēdo tp̄s i quo ē i materia. sicut si diceret': lapis nō ē animal nisi cuꝫ est visibilis. Tū etiā: qm̄ si sic exponat' lr̄a: nulla ē similitudo inter formas ꝛ numeros ꝙtū ad id i quo pōnit silitudinē Sic em̄ simpliciť veꝝ ē dicere: ꝙ forma suscipit magis ꝛ minus. cū tñ hoc nō ꝯueniat numero. vñ necē ē aliū hr̄e intellectū in lr̄a. Est aūt intētio Aristo. hec. ꝙ in forma nō ē magis ꝛ minus ſm seipsam: sed ſm materiā: hoc ē ſm materiales dispositōes inuenit' ibi magis ꝛ minus. ¶ Itē in p̄dicamentis dicit Aristo. ꝙ substātia nō suscipit magis ꝛ minus. Et hoc dictū melius ē ad ꝓpositum. q꞉ dicit' de substantia composita q꞉ si diceret' de substātia que ē forma: sequit' em̄. si nō sit magis et minus in substātia composita: ꝙ nec erit i forma ipsius: ꝛ si sit i forma: sequit' ꝙ sit i cōposita. ꝯpositū em̄ denoiat' a forma. ḡ oportet si forma intēderet' ꝛ remitteret'. ꝙ ꝯpositū denoiaret' magꝭ ꝛ minꝰ tale. sic ſm albedinē itēsā ꝛ remissā dr̄ aliqđ magꝭ ꝛ minꝰ albū. ¶ P̄. ꝯmē. v. meth. dicit. ꝙ forma ē idiuisibil'. P̄ ꝓ rōes hoc ośdit' sic. Ois forma suscipiens magis ꝛ minus: successiue inducit' in materia ꝛ nō i instāti. Sed forma subalis inducit' i materiam i instāti. ḡ forma subal' non suscipit magꝭ ꝛ minꝰ. Maior pbat' p auctēꝫ. ꝛ rōem. Dicit em̄ ꝯmē. vj. phic. ꝙ generatio q̄ ē inductio forme substātialis ē finis trāsmutatōis que est alteratio: ꝛ est indiuisibil'

Scd's modus

Contra vtrūq꞉

Solo instātie

nō em̄ generatio et corruptio sunt motus:
sȝ sequunt̄ motū. Dicit etiā in eodē. q̄ trās/
mutatio que est in suba ē in non tempe. s. p
uentus forme substātialis. Et paulo post.
Quādo caro fit ex sanguine: p̄mo amittun
tur qualitates ⁊ accidētia ꝓpria sanguinis
⁊ fiūt accidētia ꝓpria carni. ⁊ hoc in nō tpe
scȝ in fine motus. ¶ Pꝫ. ꝑ ratione potest aliū
ptuȝ ostendi sic. Inductio forme substātia
lis ē generatio ꝓprie dicta. sicut inductō q̄
litat̄ sē alteratio ꝓprie dicta. Si igit̄ forma
subalis ꝯtinue i tpe inducit̄ ⁊ nō subito: se/
quit̄ q̄ generatio ꝓpe dicta sit mot⁹ ꝯtinu⁹.
qd̄ demōstrat̄ esse falsum. v. phic. q: sequeret̄
q̄ nō ens in actu moueret̄. ¶ Alia rōne ostē
dit̄ p̄ncipale ꝓpositū sic. Omē mediū ē int̄
ꝯria. sicut ꝓbat ph̄us. x. meth̄. Sȝ si forma
subalis intenderet̄ ⁊ remitteret̄ esset i substā
tia mediū. esset em̄ trāsitus ab impfecto ad
pfectū ꝑ gradus medios. ḡ in suba esset cō
trarietas. qd̄ ē ꝯ ph̄m i p̄dicamētis ⁊. v. phi
sic. vbi Cōmē. dicit. q̄ in suba nō ē ꝯrietas
ꝗrū ad formas: sed ꝗruȝ ad q̄litates ¶ Pꝫ.
ois dr̄ia s̄m formā substātialē variat spe
ciē. forme em̄ subales sunt sicut numeri in q̄
bus q̄cūqȝ numero addito vl̄ sbtracto spēs
variat̄. Si igit̄ forma subalis suscipit ma/
gis ⁊ min⁹ i gradu. s. facto magis ⁊ min⁹ spe
ciē variabit. ⁊ ita nō erit eadē forma sȝ alia
Nō em̄ vna ⁊ eadē forma ē diuersaꝝ spēꝝ.
Quelibet igit̄ forma subalis in indiuisibili
cōsistit. Ex quo patet q̄ illa via que ponit
ipam ꝑ grad⁹ ꝓmoueri: ⁊ ꝑ ꝯsequēs suscipe
magis ⁊ minus: penit⁹ ē impossibilis ⁊ me/
rito reprobāda. Nūc restat videre q̄lr̄ reli/
qua via ē impossibil̄. q̄ dicit q̄ esse forme to
talr̄ generatōi i maria p̄exstit. nomē tm̄ for
me vel rōem nōdū meret̄: eo q̄ materiā nō/
dū actu pficiat. Hoc aūt patere pōt sic. cū
ēentia marie necārio generatōi rei p̄existat.
⁊ silr̄ s̄m istā positōȝ ēentia forme tota p̄exi
stit: sequit̄ q̄ tota ēentia ei⁹ qd̄ generat̄ sit an̄
generatōȝ. ex maria em̄ ⁊ forma ꝯstituit̄ ēen
tia ipsi⁹ rei. sȝ posita ēentia alic⁹ ponit̄ ipm. ḡ
illud qd̄ generat̄ ē anq̄ȝ generet̄. Et eodem
mō sequit̄ q̄ res sit postq̄ȝ ē corrupta. q̄ sunt
manifeste i possibilia. ¶ Si aūt dicat aliq̄s
q̄ forma p̄existat generatōi nō actu sȝ potē/
tia. tō bn̄ ꝯcludit̄ q̄ illud qd̄ generat̄ sit i po
tētia anq̄ȝ generet̄. ⁊ hꝫ nō ē incōueniēs. q̄ sic
dicit ipe ꝓpositū realr̄ ꝯcedit. Si ei forma
p⁹ generatōȝ ē actu i maria. ⁊ an̄ generatōȝ
tm̄ i potētia. cū eē i potētia tm̄ sit ꝓpt̄ defe

ctū alicui⁹ qd̄ non deficit qn̄ ē actu. oportet q̄
an̄ generatōȝ aliq̄d deficiat de forma qd̄ nō
deficit p⁹ generatōȝ. forma aūt indiuisibil̄ ē
vt ōnsū ē. ḡ necē ē dicere q̄ ipa totalr̄ defuit
an̄ generatōȝ. ⁊ hꝫ ē ꝓpositū. ¶ Pꝫ. cū dr̄. For/
ma ē i potētia an̄ generatiōem: ita q̄ existat
quoddā eē forme diminutū: rōe cui⁹ dicit̄ i
potētia: tūc quero ꝗ ēentia forme q̄ habet il
lud esse. aut vnit̄ materie: ita q̄ illud eē ꝯse
quat̄ vniōȝ talis ēentie forme cū materia. ⁊
tūc necesse ē ponere: q̄ cuȝ ꝯiūctio vel vnio
alicui⁹ rei ꝯstituat ei⁹ q̄dditatē vel essentiā:
necesse ē q̄ tota q̄dditas rei sit cōstituta an̄
generatiōem: qd̄ (vt diximus) ē absurdū. Si
aūt illa ēentia forme habeat illud eē solum
rōne sui: nō rōne alicui⁹ sue vnionis: cū ma
teria sequit̄ q̄ hec ēentia forme sit i natura
sua penit⁹ imaterialis. Ois aūt hm̄ōi essen
tia habēs esse p̄ter materiā: est quedā natu
ra intellectualis. Ex q̄ sequit̄ q̄ ois forma q̄
s̄m v̄itatē ē materialis: erit s̄m istā positōȝ i
sua natura imaterial̄. ⁊ ꝑ ꝯn̄s q̄dā suba sepa
ta: cui s̄m ph̄os potētia intellectiua nō pos
set denegari. et hoc quidē est absurdi⁹. Nec
pōt dici q̄ ista ratio nō ꝓcedit. quia illud
esse quod habet ista essentia forme an̄ gene
ratione est diminutū. Cū em̄ vnicuiqȝ potē
tie debeat̄ actus ꝓprius s̄m nature sue perfe
ctioneȝ: cū ista essentia forme sit in se pfecta
cui nihil deest de ꝓpria natura que ad istaȝ
ptineat essentiā. put ipsi ponūt: necesse est
q̄ actus sui esse quod ei debet̄: sit quid perfe/
ctū. ⁊ tūc ꝯcludo q̄ ēentia formalis habēs
esse pfectū rōne sui esse est nature intellectu
alis: sed omnē formaȝ materialē sequit̄ esse
hm̄ōi s̄m istaȝ opinionē. ergo omīs forma
materialis s̄m eandē necesse ē dicere in sua
natura ꝓpria imaterialē i ꝓprio suo eē pfe/
cto existentē i se ⁊ intellectuȝ habentē. vel si
velint hoc negare ⁊ dicere. q̄ illud esse habe
at rōne materie: necesse ē aliud incōueniēs
p̄tactū ꝯcedere. s. q̄ tota ēentia rei ē an̄ eius
generatōem. ⁊ ꝑ ꝯsequēs q̄ nihil s̄m v̄itatē
generat̄. ⁊ sic qd̄libet i quolibet fore. ⁊ alia in
cōueniētia multa: quoꝝ nō ē nūerus. ¶ Ad
obiecta ḡ q̄ ipsi affirmat ꝓ se dicēdū. ¶ Ad Ad 1
p̄mū. q̄ Aug⁹. nō vocauit rōnes seminales
i materia: ipas ēentias formaꝝ vel inchoa
tiones earundē: sed causas siue rōnes semi
nales posuit i materia respectu oim̄ mixabi
liuȝ ⁊ mutabiliū ꝓpt̄ hm̄ōi materie habili
tates: ⁊ ipoꝝ elemētoꝝ actiuas ⁊ passiuas
v̄tutes. Cū em̄ in materia sit habilitas ad

omnẽ formã materialẽ ⁊ elementa mutuo
agentia faciant ad qualitatis medie: sub
quadã scꝫ ꝓportione inductõem. que scꝫ ꝓ
portionalitas ẜm diuersitatẽ formarũ di/
uersoꝝ mixtoꝝ est necessaria. liquet in ipsis
elementis ac materia elementoꝝ causas ac
rationes seminales respectu mixtorũ om/
niũ naturaliter inherere. Et ꝙ hec fuerit in
tentio Aug. patet ex verbis eius que ipsi
adducunt. Ait enĩ. Elemẽta huius mũdi
corporeã habent vim qualitatẽqꝫ suam ⁊c.
Ecce quid vocat rationẽ seminalẽ: vim scꝫ
⁊ qualitatẽ qua elemẽta agũt (vt dictũ est)
ad mixtoꝝ productõem. ¶ Quod autẽ di/
cit. ꝙ de grano tritici nõ nascunt̃ fabe: nec e/
cõuerso. huic eidẽ sententie attestat̃. Sed si
ad formã existentẽ in materia in potẽtia re/
spexisset ẜm modũ positionis eorũ: istã di/
uersitatẽ nõ posuisset. qm̃ forma fabe inue/
nit̃ in potẽtia in materia grani tritici: ⁊ ecõ/
uerso: vt ipsimet habent necesse ponere. Di
uersitas igit̃ est a parte ꝟtutis actiue. quia scꝫ
in grano tritici est potẽtia actiua ad triticũ
⁊ hec est ꝟtus ipsius grani nõ aliqua essen/
tia forme substãtialis sub esse diminuto. ⁊
ideo certe ꝑ illam virtutẽ dispõnit̃ materia
donec inducat̃ forma substãtialis tritici ge/
nerãdi. Similiter in faba est ꝟtus actiua:
ꝑ quam disponit̃ materia ad illud quod
ex ipsa generat̃. Istas ergo diuersas virtu/
tes vocat Aug. ratões seminales. Sũt au
tem iste ꝟtutes (vt tactũ est) naturales pro
prietates taliũ seminũ. ꝓpter quod ratões
seminales appellant̃. ¶ Ad secundũ simili/
Ad 2 ter dicendũ. ꝙ Aug. vocat semẽ inuisibile
illud: in quo sensu nõ ꝑcipimus esse virtu/
tem actiuã respectu productõis alicuiꝰ sed
solũ ratõe ꝑut ipse dicit. sicut vocat semen
visibile surculũ vel semẽ. in quo sensu expi/
mur esse ꝟtutẽ actiuã diuersam ad diuersa
rum ꝓductõem plantaꝝ. Sicut ergo ꝟtus
actiua seminis vel surculi nõ fit forma plã
te generate. sic enĩ forma de subiecto in sub/
iectũ migraret. sic nec ꝟtutes elementorũ
actiue fiũt forme mixtoꝝ. ad quaꝝ cognitĩ
onẽ nõ nisi ꝑ rationis inuestigatiõem ꝑue
nit̃. inquantũ. s. agunt ad mixtoꝝ producti
onẽ: prout dicit Aug. ibidẽ de trinitate. li/
bro. iij. ca. xiiij. Quãuis inquit oculis vide/
te nequeamus. ratõne tamẽ cognouimus.
quia nisi talis aliqua vis esset in elemẽtis
istis: nõ plerũqꝫ nascerent̃ ex terra que ibi se
minata nõ essent. ⁊ hoc vocat etiam Aug.
semẽ inuisibile: sicut patet intuenti. Et qđ
dicit infra inuisibiliũ seminũ creatorẽ om/
niũ reꝝ ⁊c. pro nobis facit. Ex hoc enĩ ꝙ de
us ꝟtutem omniũ formaꝝ hmõi producti
uam cõcreauit: ipse dicit̃ omnes formas hu Auctor
iusmodi creare. qm̃ causa ꝓma plus est in/ de causis
fluens ꝙ̃ secũda. Vtit̃ aũt Aug. hoc nomi
ne creatõis ꝑ productõe sicut patet. ¶ Ad Ad 3
terciũ dicendũ. ꝙ eodẽ modo habet intelli/
gi dictũ Ambrosij. Dicũt enĩ sancti (vt di/
ximus) ꝟtutes istas actiuas ratões semina
les. ¶ Sciendũ aũt ꝙ omnis ꝟtus actiua rei
inest ipsi agenti. ⁊ nullo mõ põt fieri forma
vel effectus ꝓducti. In hoc tamẽ est drĩa:
ꝙ virtutes inueniunt̃ in quadã ꝑfectõne q̃
manet post suorũ effectuũ productiõem. si
cut patet de virtute solis ⁊ elemẽti. ꝑ quam
producit elementũ sue speciei. ⁊ vniuersali
ter de ꝟtute agentiũ ꝑfectoꝝ. Quedã vero
sunt ꝟtutes actiue quarũdã reꝝ que a na
tura ordinant̃ ad alia ꝑfectiora. ita tamen
ꝙ semẽ illud nõ manet. nec ꝑ ꝯsequẽs ꝟtus
eius: que sibi vt subiecto infuit ipsis in esse
ꝓductis. et hmõi ꝟtus dicit̃ ꝓprie semina/
lis: sicut ⁊ illud cuiꝰ est virtus illa vocat̃ se/
men. ¶ Ad quartũ cum dicũt. ꝙ phi locuti
sunt de ratõibus seminalibꝫ: veꝝ dicũt sed
nõ ẜm eoꝝ extimatõem. sed in sensu supra/
dicto. Sic enĩ ⁊ nõ aliter est ĩ ouo virtꝰ acti
ua vel ratio seminalis galline. ¶ Qꝫ autẽ Ad 4
dicit phus. ex albo in potẽtia fit album in
actu. ⁊ ꝙ numerus potentiaꝝ est ẜm nume
rũ specierꝫ entiũ generabiliũ: nihil facit ꝯ
eis. Certũ enĩ est ꝙ albedinis esse nõ potest
poni in materia añ productõem albi. quo
niã accidẽtia sequunt̃ necessario esse subie/
cti sui: etiam ẜm suã essentiã. vñ impossibi/
le est ꝑ naturã põnere essentiã accidẽtis ha/
bere esse quod nõ consequat̃ ad esse sui sub/
iecti. Nec etiã hoc dicere voluerũt illi qui
huius positõis fuerũt defensores subtilio/
res. igit̃ esse fit ex eo quod ẽ in potẽtia tale.
nõ quidẽ actiua sed passiua. Lignũ enĩ fit
albũ ex nõ albo in potẽtia sicut patꝫ: quot
etiã sunt forme tot sunt habilitates in ma/
teria. ꝓpter quod materia dicit̃ vna ẜm sb/
stantiã. ⁊ multa ẜm habilitates ẜm Cõmẽ
tatorẽ quem adducũt. ¶ Ad vltimũ dicen Ad 5
dũ. ꝙ ars ⁊ natura dicunt̃ differẽter agere
ẜm phm ⁊ Cõmentatorẽ. sed hoc neminẽ 2. phic.
compellit ad ponẽdum potẽtias actiuas ĩ
materia eo mõ quo ipsi posuerũt. In solis
enĩ anim atis est hoc veꝝ. ꝙ principiũ sui

motus actiuū est intrinsecus. In inanimatis vero hoc est penitus impossibile. Unde phus octauo physicoꝝ dicit. q ꝓpriū est animatorū moueri a seipsis. Si igitur queratur: vtrū differētia ista inter naturalia et artificialia debet intelligi quantū ad principium actiuū: vel quantū ad principium passiuū: neutrū dandū est. sed vtrunqꝫ accidit. Sed hoc esset dandū: q differētia habet intelligi ex parte artificialiū de ꝓncipio factionis: inquantū artificialia sunt ab arte: quod est quoddam principiū actiuum. Ex parte autē naturaliū similiter habet intelligi de ꝓncipio generatōis rerum inquantum naturalia sunt: scꝫ de materia que i generatione quorūdam vt inanimatorū: est ꝓncipiū passiuū tm̄. In generatōe vero animatorū est nō solum principiū passiuum: sed etiam actiuū. et ita nō necesse est q intelligatur illa differentia quantū ad idem genus ꝓncipij vtrobiqꝫ: sed aliquando ad diuersa genera principioꝝ: vt quādo comparat factio artificialiū ad generationem animatoꝝ. Licet autē in inanimatis nō inueniat principiū motus nisi passiuū tantū ſm phm: nihilominus tamē dicit motus naturalis ꝓpter habilitatē naturalē que est in subiecto ad illam formā que per motum inducit: et ꝑ naturalē inclinatiōē quā habet mobile ad formā illam. Violentum enim est cuius principiū ē extra: quod fit contra naturalem inclinationē rei: sicut patet i motu lapidis sursum. Naturalis vero motus ē: vbi inclinatio veri naturalis reperitur: quantumcunqꝫ principiū effectiuū sit ab extra. ¶ Item sciendū. q ista potentia non potest ꝑ formā substātialē creari: sed potest virtute agentis causari. quod nō possūt dicere qui ponūt eius essentiā in materia preexistere qualiter ab agēte causet: sicut patere potest. Idem enim ē principiū productiuū forme: et ꝓprietatis et virtutis formā illam consequētis: sicut patet. Idem enim principium ꝓductiuū ē trianguli: et eius quod habet tres angulos ꝛc. Et similiter anime humane et sue virtutis intellectiue. et sic patet quasi de singulis. Cum igit agēs ꝑticulare possit in productiōem ꝓprietatis ꝯsequentis ipsam formam substantialē: necesse ē q possit in productiōem eiusdem. ¶ Qō autē producat ꝓprietas forme substātialis per agens particulare: patꝫ in igne agente qui calorē inducit: sicut ꝑ sensum ē manifestuꝫ. et sicut producit calorem in gradu vno. sic manifestū est q facta maiori assimilatione in susceptibili: poterit producere maiorem calorem in gradu alio. et sic tandem in summo: que ē ꝓprietas et ꝓpria virtus ignis formā consequēs. ergo necesse est q simul possit producere formā ipsam ignis: quod et facit. quoniā in termino alteratiōis inducto summo calore: necesse ē aerem vel aliud in quod agit ignis: corrumpi. et eadē necessitate necesse ē ignem generari. Et sic patꝫ qualiter forma substantialis ꝑ virtutem agentis particularis in esse producit.

¶ Finit Correctorium corruptorū dictorum Thome: in questionibus disputatis de Veritate.

¶ Correctorium corruptorū dictoꝝ Thome: in questionibus de Anima feliciter incipit.

Rticulus primus

a mus ē de hoc quod dicit Thomas. q. j. ar. j. in rñsiōe pncipali. vbi querit: vtrū aīa possit esse forma ꝛ hoc aliqd. ꝙ idē esse anime cōicat corpori vt sit vnū esse totius cpi. Et .j. sniarū di. viij. vbi querit: vtrū aīa sit simplex. dicit hoc idē planius i rñsione tercij argumēti. s. ꝙ hoc ipm esse qd ē aīe p se fit esse ꝯiuncti. ꝛ ꝙ nō est ibi esse nisi esse ipsius forme. Et h idem dicit in prima parte summe. lxx. q. articulo pmo.

Corruptorium

Hec positio videt nobis tendere ad errorē
1 ad hoc scꝫ ꝙ nō fuit idem corpus christi viuū ꝛ mortuū: neqꝫ alicui⁹ alterius. Si em̄ nō est aliud esse corporis vel coniuncti qꝫ eē ipsius aīe: cū oē eē sit a forma: sicut dicit phus. i. iij. de anima. ꝛ Bocans. iij. de trini. post sepatōēꝫ anime corpus habebit aliud esse. Conuenit em̄ vere dicere: hoc ē corpus: nec tñ pdicat esse aīe de hoc corpe quod cōstat esse corpus. ergo oportet de necessitate: ꝙ hoc corpus inquantū corpus hoc: aliūde habeat formā qꝫ ab aīa: q̄ sola dedit eē corpori i ꝯiūctōe. Sed si hoc corpus inquantū hoc corpus aliā habeat formā post separationē qꝫ an: impossibile ē ꝙ sit idē nūero corpus xpi sm ꝙ corpus: hoc aūt damnatū ē
2 tanqꝫ falsum. ¶ P̄. certū ē ꝙ corpus habeat esse anteqꝫ anima sibi vniat. et postqꝫ separata fuerit. ergo totū esse corpis ꝛ coniūcti nō
3 est esse anime. ¶ P̄. in aliīs composit; ex materia ꝛ forma. verbi grā in elementia. videmus manifeste ꝯpositū esse ex ꝯponētibus quod tñ esse nō ē p se alicui⁹ componētiuꝫ. q: neutꝫ componentiū habet esse p se: sicut corp⁹ ꝛ aīa: vt pꝫ post sepatōēꝫ aīe a corpe pōt vere dici ꝙ hoc ē corpus. ꝛ ꝯstat ꝙ tunc nō pdicat de esse anime. nec aliud dicat hoc corpus est: qꝫ hoc est corpus. Si em̄ nō esset corpus sicut nō est homo: tūc nō posset vere dici: hoc ē corpus. q: nō pōt dici: hoc ē hō. ergo si idē ē corp⁹ numero p⁹ sepatōēꝫ anīe quod añ: idē hꝫ eē numero post sepatiōem qd añ. sed hoc nō posset eē si totuꝫ esse corpis: ꝛ ꝯiuncti esset ipsius anime. Restat igitur hoc esse falsum. Iteꝫ etiaꝫ. q. iij. querit: vtrū intellect⁹ possibilis siue aīa intellectiua sit vna in oībꝫ. Et i rñsi. pnci. dicit. ꝙ hec aīa sit vnibilis huic homī vel illi: multiplicat aīas sm numeꝝ. Et idē i eadē. q. i rñ. iij argu. Et idē sup. j. sen. di. viij. q. penultima in rñsione penul. argu. Et idē dicit. j. pte summe. q. lxxvj. arti. iij. i rñ. iij. argumēti. ꝛ ibi h improbatū est.

Responsio ad hec

sm Thomā. Q, illud idē esse anie ꝯmunicat corpi: vt sit vnū esse ꝯpositi. vt in pluribus locis Tho. dicit. dictū ē. s. in rñsionibus ꝯtra pmā ptē. arti. ij. vbi ad obiecta cōtra hec respondet. ¶ Ad illud ꝟo quod hic Ad 1 et 2
dicūt de corpe xpi. dicendū: ꝙ si ipsi vellent dicere. ꝙ aliud esset esse corpis christi. ꝛ aliud eēt eē anime eius. ꝛ aliud eēt esse psonale: manifestum est ꝙ sumpto eē vt est actus entis quī est existere sine ipsa rei existentia: errare intolerabiliter inuenient. quoniam in christo ponere plura esse: ē ponere plura existentia. ꝛ p ꝯsequēs plura supposita. qd ē hereticū. Si aūt loquāt de eē qddicatiuo: sic eē forme nō est aliud sm rem ab ipsa forma. ꝛ ponere sic plura eē: nō est aliud realiter qꝫ ponere plures formas: ꝛ ponere vnuꝫ eē sic: ē ponere vnā formā. ¶ Qualr̄ aūt su- Ad 3
stinere valeat qualiter i hoīe sit vna forma subalis tm̄: licet corp⁹ xpi viuū ꝛ mortuuꝫ sit idē nūero simplr: nō qdē ab vnitate forme: sꝫ ab vnitate suppositi dictū ē. s. i rñsionibus ad obiecta ꝯtra pmā ptē. ar. xxx. ꝛ. xxxij. vbi etiā declarat via p quā ponit ꝙ corp⁹ mortuū nec idē esse nec etiā eandē habꝫ formā subalem. cui⁹ oppositū isti supponūt i his q̄ ꝯtra Tho. in hac pte obijciunt. Vñ ponētes vnitatē forme substantialis: dicerēt ꝙ nihil est penitus quod dicant in hac parte. ¶ Quod ꝟo dicit supra improbatū animā multiplicari sm numeꝝ corpoꝝ: put dicit Thomas in locis diuersis: dicim⁹ vbi illi nisi sunt hoc improbare: ostensum est supra in responsionibꝫ ad obiecta ꝯtra pmā ptē. arti. xxx. ꝙ eoꝝ argumēta nihil cōcludūt ꝯtra Thomā. Et si qua in eis videbant apparētia: sicut patet intuenti: ibideꝫ dissoluunt euidenter.

Rticulus secundus

a cundus. De hoc qd dicit Tho. eadē. q. i rñ. ad. vj. argu. ꝙ i his q̄ sunt sm eē separata a materia: nō pōt eē distinctio nisi sm spēē.

Hoc ē expsse ɔtra illud qđ fides tenet de sa
cramēto altarꝭ: de quo fideliter tenem⁹ ꝙ ibi
ē quātitas. albedo. sapor. figura sepata ab
omi materia. ꝛ ꝙ ista accidētia differūt nūe
ro ab accn̄tibꝫ silibꝫ i alio altari.

Responsio ad hec

fm̄ Thomā. Si scirēt viā p quā pōnit tho
mas accidētia i sacramēto altaris remane/
re: et numeralit̄ i vno altari differre ab his
que sunt i alio altari. ꝗꝫ nihil hocquod di
cunt sit ad ppositū: nō vtiqꝫ ignorarent. li/
cet em̄ accidētia i sacramento altaris sint si
ne subiecto. ꝛ p ɔsequēs sine materia. nō m̄
sunt sine quātitate dimēsiua: que ē pncipi/
um indiuiduatōnis ꝛ multiplicatōnis for
me eiusdem speciei. Cū em̄ de ratōe quanti
tatis dimēsiue sit situs qui ē cōdicio indiui
dualis. de cuius etiā ratione ē ꝙ habeat i sui
natura diuisibilitatē. manifestū ē ꝙ ex ipsa
natura quātitatis dimensiue sumit̄ indiui
duationis pncipiū ꝛ diuisionis. ac p conse
quēs multiplicatōis indiuiduoꝝ eiusdem
speciei. Et hinc ē ꝙ licet accidētia i sacramē
to altaris sint sine subiecto ꝛ materia. rōne
m̄ quātitatis dimēsiue remanētis sunt idi
uidua ꝛ indiuidualit̄ fm̄ numeꝝ distincta
Istud declarat Tho. ɔ gē. li. iiij. c. lxiiij. vbi
sic dicit. Hoc aūt hꝫ ppriū quātitas dimē
siua int̄ accn̄tia reliqua. ꝙ ipa fm̄ se indiui
dual̄. qđ ideo ē. q2 positio q̄ ē ordo ptiū i to/
to: i ei⁹ rōne includit̄. Est em̄ quātitas posi
tionē habēs. vbicūqꝫ aūt intelligit̄ diuersi/
tas ptiū eiusdē spēi necesse ē intelligi indiui
duatōem. nā q̄ sunt eiusdem spēi nō multi
plicant̄ nisi fm̄ indiuiduū. Et inde ē ꝙ nō
pn̄t apprehēdi multe albedines nisi fm̄ ꝙ
sunt i diuersis subiectis. pn̄t aūt apprehen
di multe linee si fm̄ se ɔsiderent̄. Diuersus
em̄ situs qui p se linee inest ad pluralitatē
lineaꝝ ē sufficiēs. Et q2 sola quātitas dimē
siua de rōne sui hꝫ vn̄ multitudo indiuidu
orū i eadē spē possit accidere. Prima radix
multiplicatōis ex dimēsione ēē videt̄. quia
ꝛ in genere sube multitudo sit fm̄ diuisiōꝫ
materie: que nūqꝫ intelligi posset nisi fm̄ ꝙ
materia sub dimensionibꝫ considerat̄. nam
remota quātitate: suba omis indiuisibilis
est. vt patet p phm̄ pmo physicoꝝ. Mani
festū ē autē ꝙ in aliqs generibus accidentiū
multiplicant̄ indiuidua eiusdē spēi ex par/
te subiecti. ꝛ sic relinquit̄ ꝙ cū i sacramento
ponam⁹ dimēsiones p se subsistere. ꝛ alia ac
cidētia in eis sicut i subiecto fundari nō op
tet nos dicere ꝙ accidētia hmōi nō sint in/
diuiduata. remanet em̄ in hmōi dimensio
nibus indiuiduatōis radix. Qualit̄ autē
diuersimode materia sit pncipiū indiuidu
atōis ꝛ q̄ntitas dimēsiua: declarat Tho. in
summa. pte vi. q. lxxvij. articulo. ij. i rn̄siōe
pncipali sic dicēs. ꝙ cū subiectū sit pncipiū
indiuiduatōis accidentiū. opter ꝙ illud qđ
ponit̄ alioꝝ accidētiū subiectū esse aliq̄ mō
pncipiū indiuiduatōis. Est em̄ de ratōe in
diuidui ꝙ nō possit in pluribus ēē. quod q̄
dem ɔtingit dupliciter. Uno mō quia nō
ē natū i aliquo ēē. ꝛ hoc mō forme immate
riales p se subsistētes sunt ꝛ p se indiuidue
Alio mō ex eo ꝙ forma subalis vel accidē
talis ē quādoqꝫ nata ēē i aliquo. nō tamē i
pluribꝫ sed i vno solo. sicut hec albedo que
ē i hoc corpe. quantū igit̄ ad pmū materia
ē pncipiū indiuiduatōis omībꝫ formis in/
herētibus. q2 cū hmōi forme quantū ē de se
nate sunt ēē i aliquo sicut i subiecto: ex quo
aliqua eaꝝ recipit̄ i materia que nō ē in ali
quo. nec ipa forma p se subsistēs sic potest i
alio ēē. ¶ Quantū autē ad secūdum dicen
dum ē. ꝙ indiuiduatōis pncipiū ē quanti/
tas dimēsiua. ex hoc em̄ aliquid natum e/
se in vno solo. ꝙ illud ē i se indiuisum et di/
uisum ab omibus aliis. Diuisio autem ac
cidit substantie rōne quātitatis: vt dicit̄ p/
mo physicoꝝ. Et iō ipa quātitas dimensi/
ua ē q̄dda idiuiduatōis pncipiū hmōi for
mis. inq̄ꝫtū s. due forme numero sunt in di
uersis ptibꝫ materie. vn̄ ipa quātitas dimē
siua fm̄ se hꝫ quādā indiuiduatōem.

Articulus ter

a

cius. De hocquod Tho. q. vij
vbi querit. vtꝝ angel⁹ ꝛ aia dif
ferūt spē. In rn̄sione pncipali vult. ꝙ nō so
lū angeli ōēs ab aia: sed etiā ōēs ab inuicē
differunt spē. Et i rn̄sione q̄nti argumēti di/
cit. ꝙ intelligere diuersoꝝ angeloꝝ nō ē eius
dem spēi. ꝛ ad hoc innuit talē rōem. Hoci/
quit remoto ꝙ angeli nō sunt forme corpo/
rū sicut aie. Si non sint ɔpositi ex materia
ꝛ forma nō remanet angeloꝝ ad aiam vel
ad inuicē nisi formal̄ dr̄ia. formal̄ aūt dr̄a spe
cie variat. vn̄ forma ē q̄ dat spēꝫ. ꝛ sic relinq̄t

ꝙ nõ solũ angeli ab aĩabus: sed ab inuicez
differũt spẽ. Si quis autez ponat ꝙ angeli
sint ꝯpositi ex materia ⁊ forma. ⁊ silr anima
adhuc hoc nõ põt stare. Si em̃ tam in an
gelis q̃ȝ in aĩa sit materia. oportet ꝙ illa sit
vna de se sicut oim corpm materia de se est
vna: diuersificata tñ s̃m formã. ⁊ si ẽ de se v/
na: oportebit omino ꝙ illiᵘˢ vniᵘˢ materie ĩ cõi
sit p̃ncipiũ distinctõis angeloꝝ ab inuicẽ ⁊
ab aĩa: sed diuersitas materie añ receptio/
nẽ forme: q̃ s̃m diuisionẽ materie multipli/
cat̃ nõ põt intelligi fieri p̃ter diuisiões qn/
titatiuas. Si em̃ talis diuersitas preexiste
bat ĩ materia aĩe vel angeli: sequit̃ ꝙ aĩe ⁊
angeli sint ꝯpositi ex maťia corpea: qđ nul
lus dicit. Si ṽo materia coꝝ nõ sit vna sȝ
diuersoꝝ ordinũ: hoc nõ põt poni nisi s̃m
ordinẽ ad formas diuersas. sed talis diuer
sitas ordinis exigit formas diuersaꝝ specie
rũ. ergo adhuc angeli ab anima ⁊ ab inuicem
differũt specie.

Corruptorium

Q, angelus ab aĩa differat specie h̃ ꝯcedi
mus sȝ de angelis oĩbꝫ ab inuicẽ h̃ nega/
mus. Vñ Dam̃. ĩ logica sua. ca. xj. de suba
⁊ natura ⁊c̃. Eximiores inquit ph̃i naturas
vocauerũt spẽs spãlissimas angelũ ⁊ hoiez
equũ ⁊ asinũ: ⁊ silia. vt vniuersaliores ⁊
cõstitutiue hypostasum. Et infra. e. ca. Sã
cti p̃res dimittẽtes multas ꝯtẽtiosas garru
litates ꝯmune quid ⁊ de multis dictũ. i. spe
cialissimã speciẽ substantiã ⁊ naturã voca/
uerũt: vt angelũ. equũ ⁊ canem. Ecce teste
Damasc. tam s̃m ph̃os q̃ȝ s̃m sanctos pa/
tres: angelus ẽ spẽs specialissima. Et infra
ca. xxix. de p̃sona Gabrielis. Cuȝ sancta dei
genitrice disputãs vnus angeloꝝ: existens
solus illic p̃sens: disputat separatus a cõ/
substantialibus angelis p eam que in loco
est p̃sentiã ⁊ disputatiões. ¶ Ad argumen/
tũ dici põt: ꝙ nõ est vna cõmunis materia
spũalium sicut corpaliũ. Materia em̃ cor/
poraliũ đr vna ⁊ cõis s̃m p̃mã significatõez
q̃ est. ꝙ ꝯmune dicit̃ qđ ĩ p̃tes diuidit̃. et h̃
mõ totũ cõe ẽ. sed p̃tes eius sunt singulari/
um ⁊ singuloꝝ vt pũctus fact᷑: vt distiguit
Boetius q̃ttuor acceptões cõis ĩ p̃ncipio.
sup p̃dicamẽta. ⁊ h̃ mõ maťia corpal' đr cõ
munis. q2 ex alia ⁊ alia p̃te eiᵘˢ fiũt corpalia
singularia: ita ꝙ neq̃q̃ȝ qđ libet ex tota. ⁊ hec
ẽ diuisio q̃ntitatiua p̃p̃t quã fieri pñt mul
ta indiuidua vniᵘˢ spẽi ĩ corpalibꝫ. taliũ au
tẽ ꝯmunitatẽ ⁊ taliũ diuisibilitatẽ nõ poni
mus ĩ materia spũaliũ. sȝ potiᵘˢ vnũqđq; in
diuiduũ ĩ spũalibꝫ causari simul. s. q̃tũ ad
materiã ⁊ q̃tũ ad formã ⁊ totã materiã in
vnoquoq; ꝯp̃hẽdi. ⁊ p̃pter h̃ p̃les pñt ẽẽ sb̃
vna ⁊ eadẽ spẽ. licȝ maťia nõ sit diuisibilis
s̃m q̃ntitatẽ dimẽsiuã: q̃ ẽ tota multiplex s̃m
nũez. qñ igit̃ ph̃s dicit. ꝙ nõ pñt ẽẽ plures
mũdi. q2 mundᵘˢ ꝯstat ex tota sua maťia di
ctũ suũ intelligibile ẽ s̃m suã opinionẽ quã
hȝ de maťia. s. ꝙ maťia ẽ igenerabil' ⁊ icorru
ptibil'. Hoc posito nõ ẽ possibile ponere plu
res mũdos esse. Sȝ certe si ipẽ credidissȝ sic
ṽitas ẽ: materiã corpalẽ totius mũdi fuisse
creatã. ⁊ eodẽ mõ deũ posse creare scđaȝ ⁊ ter
tiã nũq̃ȝ negasset positionẽ pluriũ mũdoꝝ
q̃q̃ȝ iste mũdus occuparet totã materiã p̃/
mo creataȝ. quia multe materie similes illi
creari possent. Eodẽ mõ dico in spũalibus
vñ dico ꝙ ĩ illis multitudo indiuiduoꝝ
nõ est p hoc ꝙ vnũ habet partẽ materie spũ
alis ⁊ diuisam ab alia. q2 materia spũalis
cũ nõ sit quãta nõ ẽ diuisibilis ĩ p̃tes q̃nti/
tatiuas. sȝ vnũqđq; hȝ materiã suã totã in
se: nõ tpe sȝ origine p̃cedentẽ. Vñ Aug. sup
Gen̄. ad lr̃am. ca. xxj. li. q. ponit h̃ exẽplũ de
cẽtro imaginẽ de cẽtro circuli exire infinitas
lineas. cõstat ꝙ quelibet eaꝝ a cẽtro est du
cta ad circũferentiã. ⁊ ꝙ centꝝ ẽ vnus: ⁊ idẽ
pũctus terminãs lineas oĩes. diuidũtur
tamẽ oẽs ab inuicẽ s̃m pũctũ sicut p̃us. et
illud ẽ quod erat prius. ⁊ hoc nõ posset esse
nisi vnus ⁊ idem punctus factus esset mul
ta pũcta. ⁊ tamẽ nõ ꝯuenit dicere ꝙ ille pũ/
ctus terminatus diũ ꝯtinuat oĩes lineas
illas esset diuisibilis in p̃tes dimẽsiuas si/
ue q̃ntitatiuas: sȝ diuisibil' p habitudinez
⁊ ordinẽ ad diuersas formas: sȝ ẽ vnũ ⁊ in/
diuisibile s̃m materiã ⁊ sic multa ĩdiuisibi
lia s̃m potẽtiã. vñ ad formã argu. cũ dicit.
ꝙ p̃pter materiã spũaliũ ad h̃ ꝙ possit ẽẽ cã
multiplicatõis suppositoꝝ sub vna forma
hẽre diuersas p̃tes q̃titatiuas ad diuersas
formas. Rñdẽdũ ẽ p interemptõez. ꝙ nec sic
nec sic: sȝ sufficit ꝙ eadẽ rõ possit multipli/
cari s̃m numez. ⁊ sic multa ĩ potẽtia.

Responsio ad hec

s̃m Tho. Ad ea q̃ hic obijciunt̃ responsuȝ
ẽ supra in responsionibus ad obiecta ꝯtra
p̃mã p̃tẽ summe. ar. x. vbi ⁊ respõsio coꝝ ad

argumēta Tho. euacuaſ. Q, autez r̄ndēt
ad dictū phi de vnitate mūdi: nihil ē ad p/
positū. planū ē em̄ q materia mūdi quo ad
plures ei⁹ ptes q̄ntitati dimēſiue ē ſubiecta
vñ bñ ɔtigeret itelligere diuiſiōz marie pti
um mūdi de nouo creatar rōe q̄ntitaſ dim̄
ſiue ɔſilis. quā diuiſiōz nō ɔtigit i ſola ma
teria inuenire om̄i q̄ntitate circūſcpta q̄lis
poneref i angel'ſi materia aliq̄ ēēt i eis. Ite
rū ſuppoſito q aliq̄ maria ſit occupata to
taliṙ a ſua forma: nihilomin⁹ poſſz diſtigui
ab alia maria ciuſdē rōis vbi q̄titas dimē
ſiua poſſz iueniri. ſic ſi de⁹ i eē pduceret plu
res ſoles. ſz h̄ nō pōt poni i maria angeli q̄
poſſz fingi totaliṙ a ſua forma occupata. qr
nulla hmōi q̄ntitas etiā ab ipſis fictorib⁹
fingiſ i eadē. ¶ Qđ v̄o dicūt de pūcto cētrali
nec vbi dicūt nec alibi ab Aug. ad iſtā ma
teriā inueni applicatū. ſed eſto q Aug. po/
nat multas lineas i cētro terminari: nūq̄ t̄n
ponit qđ veritati aduerſaſ. q idē pūctus cē
tralis p hoc numereſ. Eſt em̄ idē pūct⁹ re ſo
lū variatus rōne ex diuerſa ſua habitudīe
vt pz p ph̄m. iij. de anima. vbi p hoc exēplū
ſeuſus ɔmunis declarat vnitatē.

Articulus quartus.

De hoc qđ Tho. q. viij. vbi q̄
rit: vtr̄ aīa rōnalis tali corpi debe/
at vniri: In m̄ſione. iij. argu. ſuſtinet aīam
intellectualē eſſe aliquā pfectōez corpis ce
leſtis vt forma. que quidē potentiā intelle
ctiuā habet: nō autē ſenſitiuā: vt ex verbis
Ariſt. colligi vł accipi pt. Et i m̄. ſiij. arg. di
cit. q ſicut p naturā ſuā om̄s intellectuales
ſbe poſſent peccare. t̄n ex electōe diuina r p̄/
deſtinatōe p auxiliū gr̄e plures fuerūt ɔſer
uare ne peccarēt.

Correptorium

Ad hāc poſitionē videſ inductus fuiſſe ra
li rōne que dicebaſ a reſpōdente. Corp⁹ hu
manū q̄uis ſit elementatū: ex hoc tamē q
ē redactū ad equalitatē ɔmixtionis: habet
ſimilitudinē cū celo. quod omino elonga/
tum ē a cōtrarijs. r inde ē ſic nobilitatuz vt
anima rationalis poſſit ɔſeq̄nter vniri. Et
hāc materiā in pte videſ tāgere Auicenna
i ſexto naturaliū. pte. viij. articulo. v. Com
plexioni inquit que magis acceſſit ad me/
dium erit cōplexionatū r magis fiet aptū
ad recipiendū augmentū pfectionis vite.
Cū v̄o aptiſſimū fuerit: ita vt ɔtraria equa
liter ſunt in eo r equaliter opeuſ: adaptabi
tur pfectioni vite rōnalis vel vite celeſtis.
Hec aūt aptitudo eſt a ſpū humano. ¶ Et
idem dicit parte vltima. ca. vltimo. Et ex h̄
formaſ talis ratio. Si nobilitas corporis
humani in hoc cōſiſtit q vniaſ et aſſimileſ
corpi celeſti: videſ q corpus celeſte nobili/
us ſit. r ppter hoc cum pfectio debet propor
tionari pfectibili: corpus celeſte debet habe
re nobiliorē pfectionē q̄z ſit anima rōnalis.
¶ Reuera opinio videſ phi. q corpora cele
ſtia ſint aīata. vt pz li. de celo r mūdo. Et
Auicēna r om̄es paripathetici idem dicūt
Et Aug. etiam de hac materia dubitare vi
deſ in enchiridiō. Certū inquaz nō habeo
vtr̄ ad ſocietatē angelor̄ ptineāt ſol r luna
r cūcta ſydera. q̄uis nōnulla eē lucida cor/
pora: nō tamen ſenſibilia vel intelligentia
videanſ. tamē tenēduz eſt q corpus celi nō
eſt animatuz. Vñ Damaſ. libro. iij. ca. vj.
Nullus celos animatos vel lumiaria exi/
ſtimet. Inanimati em̄ ſunt et inſenſibiles.
celū. terra. lapis vitā nō habēt. r tamē i deo
vita ſunt. Signū ad hoc videſ q diximus
homo totus diuinus ab apoſtolis erudit⁹
pcipue a Paulo vſq̄ ad celū rapto. qui cū
omnē diſpoſitōem hierarchie eccleſiaſtice
r angelice vel celeſtis tradidit: nūq̄ tradi/
dit de diſpoſitōe ſtellaſ hierarchie. Si au
tem celi eſſent animati: certe eſſent hierar/
chici. r ſi eſſent: nō ſaltaſſet Dionyſi⁹ a hie
rarchia angelica ad eccleſiaſticā: niſi tange
ret aliquid de ſtellari. Neq̄ aliquem moue
at ita q dicat q Dionyſius de celeſti hierar
chia loquiſ. quia abſq̄ dubio celeſtē vocat
angelicā. ¶ Itē ſi celi eſſent animati: cōſtat
q ſicut illa corpa ſunt nobiliora nr̄is. ita p
portionabiliter anima coruz eſſet nobilior
aīa nr̄a. r p ɔſequēs celi eſſent nobiliores
homibus. r ita cū nobilius nō ſit ppter ig/
nobilius: nō eſſent corpa celeſtia creata p/
pter homies. cuius ɔtrariū ſcribiſ Deuter.
iv. Ne inquit eleuatis oculis in celū vide/
as ſolem r lunā r om̄ia aſtra celi. r errore de
ceptus adores ea. r colas que creauit deus
in miſteriū cunctis gētibus que ſunt ſub ce
lo. ¶ Ad rationez dici pōt. q corpa celeſtia
nobiliora ſunt corpibus animaliū ſm q̄d r
inquantū illa incorruptibilia ſunt: hec au/
tem corruptibilia. ſimpliciter aūt econuerſo
ē. Om̄e em̄ animatū ordine nature eſt no/
bilius inanimato. r om̄e corpus (vt ita di/

cū aīale ē nobili⁹ inaīali. Et qđ dicit φ elō
gatio a ↄtrario vel p naturā: vt quinta essen
tia. vel p accessum ad temp̄amentū ⁊ equa
litatē ↄmixtionis ē ad aptatio corpis ad re
cipiendū formā pfectiorē: videl3 nō alteve
tum simpliciter loquēdo. Hui⁹ aūt signū
habem⁹ in ptib⁹ corpis. cōstat eñ φ corp⁹ ⁊
spūs sunt aptiora ad pfectiōem vite suscipi
endā ab aīa φ̄ caro vel cutis. ⁊ tamen caro
⁊ cutis magis accedūt ad temp̄amentū φ̄
cor ⁊ spūs. sicut dicit Auicenna in pmo ca
nonis. ca. iij. de ↄmixtionibus membror̄ sic
inquiēs. Quod aūt in corpe est calidius ē
spūs et cor a quo pcedit. Et in ca. pcedenti
ita dicit his verbis. Jā manifestū fit φ mē
bra pncipalia nō sunt eq̄litati recte multū
ppinqua. imo opz φ caro sm φ caro sit mē
brū equalitati ppinquius φ̄ cetera mēbra
cutis. tñ carne ppinquior.

Responsio ad hec

sm Tho. Positio illa φ celi sūt animati: a
Tho. nec hic nec alibi affirmat. ipe eñ hec
sub dubio derelinq̄t sine aliq̄ affirmatōne.
qđ pz p v̄ba ei⁹ i hui⁹ q̄stiōis determinatōne.
postq̄ eñ dixit quosdā phos ⁊ doctores ca
tholicos posuisse celos aīatos. ⁊ Aug. hoc
sub dubio dereliquisse. Damas. oppositū as
serere subiūgit. φ hec positio apud moder
nos theologos ↄuenientior ē. φ celi nō sūt
animati: sicut dicit Dama. sup q̄ hesitauit
Aug sup Gen. li. j. ca. vltio. ⁊ in enchi. xlj.
Cui⁹ exēplo etiā Tho. h̄ sub dubio derelin
q̄t li. ij. ↄ gētiles ca. lxix. sic dicēs. Hoc aūt
qđ dictū ē de aiatōe celi: nō dixim⁹ q̄si asse
rēdo sm fidei doctrinā ad quā nihil ptinet
siue sic siue alr̄ dicat. Vñ Aug. i enchi. nec
illud quidē certū habeo vtr̄ ad societatem
angelor̄ ptineāt sol et luna ⁊ cūcta sydera.
q̄uis nonulla lucida esse corpa: nō tamen
sensibilia vel intelligentia videant. Ecce do
ctor nr̄ egregius eximio doctori beato Aug.
sic i hoc articulo se ↄiungit: vt vnus line a
lio nequeat rep̄hēdi. Qñ igit̄ isti sibi impo
nūt. φ ad hāc positōem quadā ratōe φ̄ ip
si explicāt fuerit inductus. manifestū est φ
falsum dicūt. qđ pz ex v̄bis eius i hmōi q̄
stiōis ↄ̄clusione vbi ait. Hoc p firmo tenētes
dicimus φ corpa celestia ab aliq̄ intellectu
mouent̄ saltē separato. ppt̄ argumēta. tñ vnā
φ̄ ptē sustinentes dicam⁹ ⁊c. Ecce nullū ar
gumētū ad alterā ptē opinādā īduxit cum

rōes ad vtrāq; ptē dissoluat. ¶ Rōes autē
q̄s ipsi hic ponūt parr̄ valēt. ¶ Ad pmā igi Ad 1
tur Diony. dicēdū. φ Diony. loquēs de hie
rar. angelica satis determiauit de itellectib⁹
quib⁹ celi aiant: cū illi si q̄ tales sunt ptine
ant ad societatē angelor̄ sm Aug. vñ non
opz̄tuit hoc sanū aliquē imaginari. ¶ Ad se Ad 2
cundū cū dicūt corpa celestia esse pp̄ter ho
minē. ex q̄ videt̄ φ hō sit nobili⁹ ipsis ¶ Di
cēdū φ h̄ nō sequit̄. Cōstat eñ φ angeli sūt Dō.1.
admistratorij spūs i ministeriū missi ppt̄ eos
q̄ hereditatē capiūt salutis. Nec tñ sequit̄
φ hoies p quib⁹ mittunt̄ sint ipsis nobilio
res. ¶ Itē posset dici φ homo ē nobilius φ̄
illud quod oculo corpali in corpibus cele
stibus pōt ppendi. quod vtiq; cedit homi
bus ad vtilitatē. vñ ideo papit̄ i scp̄tura il
la. ne hor̄ cōsideratiōe aliqui corpa illa a
dorēt. Rōni v̄o illi nō oprebat eos taz stu
diose rn̄dere: cū Tho. eā nō ponat. nec illā
vllatenus innitat.

Articulus quintus.

a De hoc qđ Tho. q. i... vbi
q̄rit: vtr̄ aia ronalis vniat̄ ma
terie corpali p mediū. dicit i ↄ̄clusiōe pncipa
li. φ eadē nūero forma ē p quā res h3 eē i
vltia spē spālissima ⁊ intmedijs generibus
oib⁹. et infra. Nō ē inq̄t aliq̄ forma media
int̄ aiam ⁊ materiā pmā. s3 hō ab ipa aia p
ficit̄ sm diuersos grad⁹ pfectiōnis: vt sit cor
pus ⁊ aiatū ⁊ rōnale. Et infra sic igit̄ aia vt
ē forma dās eē: nō h3 aliqđ mediū inter se
⁊ materiā pmā. Silr̄ dicit i ↄ̄clusiōe. v. arg.
Et infra. vtr̄ i hoie aia rōnalis ⁊ sensibil ⁊
vegetatiua sint vna suba. Et infra q. iij. in
ↄ̄clu. pnci. dicit. φ nulla forma subalis vnit̄
materie mediāte alia forma subali.

Corruptorium

Hec positio φ̄tū ad hoc φ negat gradum
formar̄ reprobata ē supius i pma pte ¶ P.
hoc qđ dicit φ nulla forma subal vnit̄ ma
terie mediāte alia forma sbali. s3 ois forma
subalis vnit̄ materie pme imediate: ē ↄtra
ↄmē. vt videt̄: q̄ dicit sup. ij phic. sup ptē
lā illā q̄ dicit. ⁊ quacūq; istor̄ fit vn⁹ mod⁹
Nā ē materia pma subiecta omib⁹ formis
qm̄ nō ē ↄposita ex maria ⁊ forma. Itē silr̄
hui⁹ dicit circa. xj. meth. sup illud dubitan
dū videlic3 ē qđlibet inq̄t ens habet cū ma
teria ente materiā pmā ¶ Itē. q. xj. vbi q̄rit

vtꝝ aīa rōnalis. sensibilis ꝛ vegetabilis sit
vna sbā? Ju mīsiōe pnci. dicit. Relinquit̄ g̃
q̄ i hoie sit tm̄ vna aīa sm subam q̄ ē rōna
bilis. sensibilis ꝛ vegetabil. ꝛ h̄ cōseqns ē ei
qd ostēdim⁹ i p̄cedētib⁹ d̄ ordiē formaꝝ sba
liū. q̄ nulla forma vnit̄ materie mediāte a
lia forma sbali. sed forma pfectior dat q̄c
quid dat forma impfectior et ampli⁹. Vn̄
aīa rōnalis dat corpi humano quicq̄d dat
aīa sensibilis brutis ꝛ vegetabilis plantis
Hec positio licꝫ inquantū negat gradū for
maꝝ improbata sit supius: verūtamen q̄a
p̄dictā positōem conat̄ munire rōnibus: rē
tādum ē eas dissoluere. Dicit g̃ in respōsio
1 ne pnci. eadē. q. paꝝ supra. Si dicat̄: hō ē
aial. aial ē corpus. corpus ē substantia. erit
p accidēs. ꝛ q̄ homo nō ē vere illud quod ē
2 aial psc. Et ita sequit̄ aliud incōueniēs q̄ ex
plurib⁹ actu existētib⁹ nō fit vnum simplr:
nisi sit aliquod vniēs: ꝛ aliquo modo ligās
ea ad inuicē. Si g̃ sm diuersas formas sor
tes ē homo ꝛ anial: indigerēt hec duo ad h̄
q̄ vnirent̄ simplr aliquo qd faceret ea vnū.
3 Vn̄ cum hoc nō sit assignare: remanebit q̄
homo nō erit vnū nisi aggregatiue: sicut a
ceruus qui ē sm quid vnū ꝛ simpliciter mul
ta. Et ita aliud incōueniēs sequit̄ q̄ aia rō
nalis sit accidētalis forma. qd sic declarat.
Cū gen⁹ sit spāle p̄dicatū: optꝫ q̄ forma sm
quā indiuiduū hꝫ p̄dicatōꝫ generis sit for
ma sbalis. ꝛ ita opꝫ q̄ forma singularis sm
quā sortes dr aial sit sbalis i eo. ꝛ sic necē ē
q̄ det eē simplr corpi: ꝛ faciat ipm hoc aliq̄d
Aia igit̄ rōnalis si ē alia sm substantiā: cuꝫ
adueniat ei iā subsistēti: vn̄ non erit forma
subalis sed accidentalis. ꝛ sic nō dabit esse
specificū. Hec incōueniētia vel rōnes cōfir
māt positōem de vnitate forme i composito
Ad 1 ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ illud ē in for
mis nō habētibus ordinē essentialē ad in
uicē: sicut ē albū ꝛ musicuꝫ: ꝛ hmōi. Jn for
mis aūt habētibus specialē ordinē ad inui
cem sm magis pfectū ꝛ minus: fallit tam ī
accidētalib⁹ q̄ꝫ in subalibus. Si eñ nix vł
sortes ē albus: sortes ē coloratus. ꝛ essentia
li p̄dicatōe albū ē coloratū. similit̄ in subali
bus. sortes ē homo: ꝛ homo ē aial. ergo sor
Ad 2 tes ē aial. ¶ Ad scđm dicēduꝫ. q̄ ex plurib⁹
existentib⁹ in actu nō fit vnū. veꝝ ē quādo
actus ita completus ē. q̄ non ē in potentia
ad vlteriorē pfectōem. Jn formis aūt sub
stātialib⁹ ad inuicē ordinatis: forme gene
raliores ꝛ si aliquo mō sint actu ꝛ ꝯplctiue

tn̄ sunt impfecte ꝛ in potētia respectu vlteri
oris ꝯplemēti p formas min⁹ vlēs vsq3 ad
formā spālissimā. ¶ Et cū addit. si sm diuer
sas formas sortes ē hō ꝛ aial indigerent ꝛc.
¶ Dicēdū q̄ vna illaꝝ formaꝝ por. s. ē in po
tētia ꝛ quasi materialis respectu forme vlte
rioris vel posterioris. materialis inquā nō
sm se: sed sꝫ q̄ disponit materiā: ꝛ adaptat
respectu forme posterioris. Jō sicut maria ꝛ
forma vniunt̄ sine medio vniēte ea: sicut di
cit phs .iiij. metaph. ita ille forme nō indi
gēt aliquo medio vniēte eas. ¶ Ad tercium Ad 3
incōueniēs. s. q̄ aia rōnal' ē forma accidēta
lis ꝛc. ¶ Dicendū q̄ nō ois forma subal' ad
ueniēs alicui dat ei esse vltimū ꝛ ꝯpletū in
spē spālissima. quod expsse argui pōt. ex eo
q̄ phs dicit. xvj. de aialib⁹. s. q̄ embrio nō ē
simul animal ꝛ equus. alioq̄n forma p quā
embrio ē equus: cū pus tpe sit aial: esset for
ma accidētalis. quod ꝯstat esse falsum.

Responsio ad hec

sm Thomā. Veꝝ ē q̄ hanc positōeꝫ supra
reprobauerūt ar. xxj. cōtra pmā partē. vbi
via ē declarat a. q̄ argumēta coꝝ sunt nulli
us momēti. ꝛ mīsiones coꝝ ad argumenta
Thome multa impossibilia includere con
cludunt̄. Quia p̄o ratōes quas afferūt hic
i nullo realiter ab illis differūt. nihil quip
pe reale addūt. p ipa eadem que ibi habent̄
poterūt improbari.

Rticulus sex

a tus. De hoc qd Tho. dicit. q.
xiiij. vbi q̄rit de immortalitate
aīe. Et in mīsione pncipali dicit. sic manife
stū ē q̄ pncipiū. s. aīa de qua loquit̄: nō ē cō
posita ex materia ꝛ forma. q̄ spēa i ea recipi
unt̄ imaterialit̄. qd declarat ex h̄ q̄ intellect⁹
ē vliuꝫ: q̄ abstrahunt̄ a maria ꝛ a ꝯdicōib⁹
materie. ¶ Jtē. q. an aia rōnalis sit creata ī
corpe vel extra corp⁹. Jn m̄. pn. dicit. q̄ aia
nō ē ꝯposita ex materia ꝛ forma.

Corruptorium

Hec positio videt̄ esse cōtra fidē. nā quod
nullā habet materiā nulli⁹ trāsmutatiōis ē
susceptiuū. ergo si anima nō habet materiā
nō trāsmutat̄ de vicijs ad v̄tutes: nec econ
uerso. nec de grā ad gloriā: nec d̄ tristicia ad
leticiā. nec de aquis niuiū ad calorē nimiū
Job. xxiiij. Vn̄ Aug'. vij. sup Gen̄. ad lit

terā.ca.x. Si quoddā immutabile eēt aīa:
nullo mō eius materiā querere deberemus.
nūc aūt eius mutabilitas indicat eā3 inte/
rim vicijs z fallacijs deformē reddi. forma/
ri aūt virtutib9 virtutisq3 doctrina. Et īfra ibi/
dē li.xxv.ca.viij. loquēs de materia aīe quā
inquit formatōem suā nō tpe sed origine p
cederet. q nisi de materia spūali facta aīa
ꝯgruētius credit ¶ P. lib.v.sup Geñ.ca.viij
expsse dicit Aug. materiā esse corpalē z spū
alē. Ait eīm. Nō tpali sed causali ordine p/
us facta ē informis formalisq3 materies: et
corpalis z spūalis. de qua fieret qd faciēdū
esset. Hec Aug. Vñ dicta positio videt fa/
uere sexto errori de angelis ꝯdemnato: qui ē
q ī abstractis subjis nulla ē possibilis trāsmu
tatio. nec sunt ī potētia ad aliqd q eīne sūt
z imunes a maīa. ¶ P. si nō hēt maīa3 z
eēt forma tm̄: nihil pateret: dicēte pho.j.de
genera. q maīe ē pati. z ibidē. maīa fm q
maīa passiuū ē. ¶ P. si ē forma simplex nul
li9 accn̄tis eēt subiectū. z ita nec recipet vici/
um nec virtutē nec penā nec btitudinē. dicen
te Boe. de tri.xiij.ca. neq3 de9 fieri pōt subie/
ctū forma eīm ē. forme aūt subesse non pñt
Nā q forme subiecte sūt accn̄tib9 vt hūani/
tas: nō ita accn̄tia accipit ī eo qd ipa ē. s3 ī eo
q sibi ita maīa subiecta ē. dū eīm maīa sb
iecta hūanitati suscipit qdlibet accn̄s: ipsa
humanitas suscipe videt. forma eīm que ē
sine materia subiectu3 esse nō poterit. Hoc
etiā patet p rōem sic. In oībus que ordi/
nate agunt: scd̄m agēs nō agit nisi in virtu
te pmi agētis. quoniā plus agit in causatū
q̄ secundū agēs: vt habet libro de causis. er
go similit in paciētib9 nihil patiet nisi in ra
tione pmi passiui. Sicut aūt forma ē pmū
pncipiū siue pma rō agēdi. Oē eīm quod
agit p formā suā: agit ita pmū principium
vel pma ratio patiēdi ē materia. ergo sicut
illud qd caret oī forma nō agit ita. s. ani/
ma si caret oī materia nō patiet. ¶ Ad ra
tionē positōis dici pōt. q hec ꝯseqntia nō
tenet. Spēs recipit ī intellectu īmaterialit.
g ē imaterialis. Instātia manifesta ē ī oī
sensu z imaginatiōe. sensus eīm ē susceptiu9
specie3 sine materia. z tamē nō ē immateri/
alis. sed constat q sunt virtutes in materia.
Ocul9 eīm pupilla ē et visus: vt dicit phus
ij. de aīa. ¶ P. si opet: tet intellectū z animā
assimilari codicionib9 rei qua3 recipit. ergo
qn recipit abstracta ab hic z nūc: et ab oī
dīnta loci z tpis: tūc nō alicubi z aliquan
do ē: quod ē impossibile. Restat igit q ista
ꝯsequētia nō valet. ¶ Adhuc alio mō ostē/
dit: q ratio positōis nō cogit. Nam abstra
ctū a materia z a ꝯdicionib9 ei9: pōt intelli
gi dupl. s. q2 vel qd intelligit: itelligit ī sua
natura nō ꝯpleta: vel absq3 materia z ꝯdi/
cionib9 materie ꝯsiderat. Primū ē falsum.
nā obiectū intellectus est quid vel quiddi/
tas. vt habet. iij. de anima. z .iiij. metaphy.
virtus fine ab Auicēna. vbi z addit. q quid
ditas rei que intelligit: nō est materia neq3
forma: sed ꝯpositū ꝯplectēs materiā et for
mā. Scd̄m etiā simpliciter nō ē ve3. Na3
licet intellect9 abstrahat a materia vt a cor
pali dimēsione. nō tamē ab oī. ¶ P. nullū
incōueniēs ē. q vniuersale abstractū a ma/
teria corpali sit ī intellectu habēte materiā
spūalem z intelligibilē. Nam vt dicit Aui
cēna. vj. metaph. loquēs de vli forma que re
spectu idiuiduo3 ē vniuersalia. respectu aīe
me cui imprimit indiuidualis ē et singula/
ris ē. Cū igit singulare nō repugnat maīe:
z vle fm q ē in anima est indiuidua forma
z singularis: vt iam dixit Auicēna. nullū ē
inconueniēs intellectū habere materiā ppt
hoc q recipit vniuersale.

Responsio ad hec

fm Tho. Totū quod hic dicūt innitit cui
dam falsitati qua fingūt quandā materiā
spūalem. ex qua cū forma angelus z ani/
ma componatur: quam nunq3 phs posuit
nec etiam Aug. de hmōi materia intellexit
vbi materie spūalis mētionē fecit. immo si
cut dictū ē supra in responsionib9 ad obie/
cta ꝯtra pma pte. ar. x. materiā spūalē noia
uit naturā angelicā nōdū gra z glia pfectā
sic p tex. aug. pbat ibidē. vbi etiā declarat q
lit nulla forma ī maīa circūscpt; dimēsiō/
bus idiuiduat. cuiusmodi tm̄ formā h3 ma
teria illa spūal quā fingūt. vñ cū vba eorū
huic fictōi innitat sufficiēter: ex hoc falsita/
ti obnoxia comprobat.

a

Rticulus.vii

De h q Tho. q. xv. vbi qrit vt3
aīa sepata possit itelligere. In
m̄. pn. dicit sic. Sub ē spūales q̄to vnaqq3
ē altior tāto h3 pauciores formas z virtutes
magis potētē ad itelligēdū oīa p formas
paucas. Silr huic dicit ī m̄. xx. q. q ē. vtrū
aīa sepata cognoscat singularia. z idē ī m̄i.

v. argumēti. ⁊ i de ſpi. q. viij. ar. xiiij. q̄ eſt vtꝝ
angeli cognoſcāt multa: Et i m̄. p̄ncī. dicit
ſic. Quilibet angelus eadē forma intelligit
multa. ad minꝰ oīa ſingularia eiuſdeȝ ſpēi.
Supiores ṽo angeli plura pn̄t vna ſpē in
telligere q̄ȝ inferiores. q̄a p paucas formas
plura pn̄t pfecte ⁊ diſtincte intelligere.

Corruptorium

Iſtud falſum videt. nā ſi h̄ eēt poſſibile: cū
hoc ſit nobilitatis maxīe: deberet h̄ deo ꝯue/
nire. cuiꝰ ꝯtriū dicit Aug. i ep̄la ad nebridiū
q̄ ſic incipit. Recētiſſimis mihi ⁊c. ꝙ ad ho
minē faciēdū attinet hoīs quidē tm̄ nō me
am vel tuā ibi eſſe rōem. Quantū autē ad
orbē tp̄is: varias hoīm ratōes i illa ſancta
trinitate viuere. Ecce ꝙ p̄ter formas vniuer
ſales Aug. ponit i deo formas vel rōes ſin/
gulariū ¶ P. demus aliquē numeꝝ formaꝝ
p quē ſumma intelligētia itelligit oīa itelli
gibilia ſiue cogſcibilia. ṽbi gr̄a. cētū formaſ
ꝯſtat ꝙ deꝰ innūerabiles itelligentias ⁊ ſupio
res ḡdatim ſup iſtā nobiliſſimā creare p̄t. ḡ
ſi ſm nobilitatē graduuȝ decreſcat nūerꝰ for
maꝝ p quas intelligētia intelligit: erit deue
nire ad aliquā intelligentiā q̄ itelligit plu/
ra: imo oīa q̄ intelligit p vnā ſolā formaȝ. ⁊
alie ſupiores vel intelligunt ſine aliqua for
ma: quod ē inconueniēs. Sic em̄ excederēt
deū (vt videt) i nobilitate intelligēdi. vel in
telligerēt p vnā. ⁊ tūc inferiores erunt pareſ
ſupiorib⁹ q̄ꝫtū ad hoc. quod ē inconueniēs
etiā ſm ſuā pfectionē.

Responſio ad hec

ſm Tho. Ad hec ṽo q̄ hic obijciunt: ſupiꝰ
pȝ ſolutio i m̄. ad obiecta ꝯtra p̄mā ptē ar.
xx. ⁊ q: nihil aliter adducūt. iō nihil nouū
apponere decreuimus.

Articulus. viii

a De h̄ qđ Tho. dicit. q. xv. vbi q̄
rit vtꝝ aīa ſepata poſſit itelligere
In m̄. duoꝝ vltimoꝝ argu. ſcīa i aīa nata ē
cauſari a a fantaſmatib⁹ ſm ſtatū q̄ eſt cor
pori vnita. ſm quē ſtatū nō poterit cauſari
a ſupiorib⁹ agentib⁹ tm̄. Et ſtatim in m̄. ſe
quēti dicit. ꝙ ex hoc ꝙ ſcīa ſubaꝝ ſeparatuȝ
nō ē ꝓportionata aīe: nō ſequit ꝙ nullā in/
telligentiā ex eaꝝ influxu cape poſſit: ſed ſo
lū ꝙ nō poſſit capere pfectam ⁊ diſtinctam
vt dictum eſt.

Corruptorium

Primū videt erroneū. q: videt derogare di/ 1
uie potētie. q̄ſi deꝰ nō poſſit dare ſcīaȝ ꝓphe
talē alicui. vel etiā ſcientiā vl'em ⁊ ſpālē. qđ
ꝯſtat eē falſuȝ. Immo poſſet deꝰ alicui ceco
a natiuitate dare ſciaȝ coloꝝ ⁊ aliaꝝ intēti
onū viſibiliū. Cōſtat em̄ ꝙ deꝰ multo plura
p̄ot p ſemetip̄m q̄ȝ natura p miniſteriū ſuū
¶ Scđm etiā videt falſuȝ. q: ꝓphete i reue 2
latōib⁹ ſibi factis pfectā ⁊ diſtinctā p̄ſciam
futuroꝝ: ⁊ ſciam occultoꝝ recipiūt. vel ime/
diate a deo: vel mediantib⁹ angelis. et hoc
ſiue in ſomnis ſiue in vigilijs. ¶ Rn̄ſio etiā
ſumpta ex improportōe ſacrie: nō cogit. q:
agēs a ꝓpoſito nō agit ꝓportionabilit ſm
diſpōeȝ ſuā ſic agēs naturale: ſȝ ſm bn̄pla
citū arbitrij. Sigas em̄ q̄ ⁊ de excellētia ptā
tis ſue poſſit tenere thauꝝ vel dextrariuȝ ꝙ
nō euaderet: p̄ot adeo tenuiter tenere anie/
tem ſi vult ꝙ euadat. Exemplū ē Anſelmi
de originali pctō. Conſtat aūt ꝙ deus ⁊ an/
geli infundēdo ſcientiā agūt a ꝓpoſito. ⁊ iō
ratio nō valet.

Responſio ad hec

ſm Tho. Dicere ꝙ aliq̄d ꝯueniat rei natu
ralit: ita ꝙ ſaluo nature ordīe nō poſſit alit Ad 1
ꝯtingere: nō derogat diuie potētie: q̄ p̄t ſup
nature ordinē. ꝓpter qđ ad p̄mū patȝ ſolu/
tio. ¶ Sciendū etiā ē. ꝙ i reuelatōe facta ꝓ/
phetis: ꝯmuniter ſeruatꝰ ē ordo nature. pȝ Ad 2
em̄ ꝙ in eis formabant imagines reꝝ ſenſa
rarū. licet forte alicui facta fuerit reuelatio
alio mō: ſicut Paulo rapto. ⁊ ſic p hoc pȝ 2. cor. 12
ſolutio ad ſecundū.

Articulus ix. de

a h̄ ꝙ Tho. q. xviij. vbi q̄rit: vtꝝ aīa
ſepata cognoſcit oīa naturalia In
m̄. ij. argumēti dicit. ꝙ i illis q̄ ſciaȝ aliq̄rū
naturaliū acq̄ſierūt i hac vita erit determiata
cognitio in ſpēb⁹ coꝝ q̄ hic acq̄ſierūt. alioꝝ
ṽo ꝯfuſa ⁊ vniuerſalis.

Corruptorium

Si itelligat de oīb⁹ actōib⁹ natalib⁹ falſū ē
⁊ vr̄ erroneū. ꝯſtat em̄ ꝙ aīe btōꝝ aliq̄ natu
ralia cognoſcēt i ṽbo. q̄ꝝ cognitoȝ h̄ nō acq̄
ſierūt. cognitio aūt reꝝ in ṽbo eſt pfectioꝝ

⁊ certioꝛ. ⁊ p ꝯñs nõ ꝯfusa ſʒ ſpālis ⁊ diſtin/
cta: etiã magꝭ q̄ʒ reꝝ cognitio v̄ ꝓpria. ⁊ q̄ʒ a/
liq̄ cognitio acq̄ſita hic p experiẽtiã ſenſuū vł
doctrinã. ¶ P̄. tūc vacantes ſtudio ⁊ ſcīe pſe
ctioꝛē ſciaʒ hñent i p̄ria q̄ʒ illi q̄ vacãt chari
tati ⁊ pietati. qḋ falſū videł. q꞉ plꝰ remũera
bił charitas ⁊ pietas: q̄ʒ ſcia ⁊ ſtudiū ſciẽdi.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Qḋ hic dicit Tho. nõ hʒ itelligi
de noticia reꝝ i ſꝑbꝫ. ſʒ de noticia reꝝ q̄ ẽ ãmo
naturali ipi aie ſepate: put ptʒ intuẽti. vñ
obiectõēs nõ ſūt ꝯ eū. ⁊ miꝝ ẽ q̄ viriliꝰ ꝯ eū
tã ſupficialiter arguere voluerit.

Rticulus deci

a mus. De h̄ qḋ Tho. q. xx. vbi q̄
rit: vtꝝ aia ſepata cognoſcit ſin/
gularia: In m̄. pmi argu. dicit. q̄ intellectꝰ
nr̄ nūc cognoſcit p ſpẽs a rebꝫ acceptas que
abſtracte ſunt a materia: ⁊ ab oībꝫ ꝯdicõni
bus marie. ⁊ iõ nõ pt cognoſcere ſinglaria.
quoꝝ pncipiū ẽ materia. Et i. j. p. q. lvj. ar.
j. i m̄. ij. argu. dicit. q̄ ſingulariū q̄ ſūt i rebꝫ
materialibꝫ nõ ẽ intellectus apud nos. nõ
rõne ſingularitaria: ſed rõne materie q̄ ẽ in
eis indiuiduatõis pncipiū.

Corruptorium

1 Hoc videł erroneū. ⁊ ꝯtra euãgeliū vbi di
Joh. 17 cit i Johe. Hec ẽ vita et. vt cog. te vnū ſolū
veꝝ deū: ⁊ quẽ mi. ieſum xp̄m. Cõſtat q̄ xp̄s
ẽ indiuiduū ⁊ ſingulare. qḋ ꝯſtat btõs aiaꝫ
videre: nõ ſenſu viſus ſʒ intellectu. vel non
eẽt btã. Eſt aūt btã. q̄ intelligit xp̄m. ¶ In/
2 ſup vna aia cognoſcit aliã: ⁊ t̄n q̄libet ẽ ſin/
gulare quoddã. ¶ P̄. ꝯſtat q̄ peccã pticularia
3 ⁊ ſingularia ſunt ⁊ pñt eẽ i ſupioꝛi pte rõis.
q̄ t̄n ſenſu nõ apphẽdit vel nūq̄ꝫ penitebit.
Nõ eñ penitebit niſi de hoc q̄ malū cogno
4 ſcat vel intelligit. ¶ P̄. hec poſitio ẽ ꝯ phõs ⁊
bonos moꝛes. nã ſi intellectꝰ etiã nõ ſepatꝰ
nõ cognoſcit vel intelligit ſingularia. ſequi
tur q̄ nõ poſſit ꝯſiliari de opabilibꝫ. nec iue
i. eth. nire rectã rõꝫ actionū politicaꝝ: cū oīs actõ
5 ſit ſingularis: ⁊ circa ſinglaria. ¶ P̄. quõ poſ
ſet intellectꝰ intelligibilẽ formã ⁊ ſibi cogno
ſcibilẽ a ſingularibꝫ abſtrahere: ſi ſinglaria
nõ cognoſceret. nec poſſet terminū aliquem
ſingularẽ ad ꝯponẽdū ꝓpoſitõeꝫ aliquã aſ/
ſumere. nec de veritate: nec de ſignificatione
oīs ꝓpoſitõis i qua ponił terminꝰ ſingularꝭ

iudicare. Nec poſſꝫ diſtīguere vłe ⁊ ſingula
re: niſi cognoſceret vtrūq̄ꝫ. Vñ ꝯſtat q̄ intel
lectꝰ cognoſcit vłe ⁊ ſingulare. ſicut dicit cõ
mẽ. iij. de aia. ſed drñter. q꞉ vłe p ſe ⁊ nõ eiꝫ
ſenſu: hoc ẽ dicere q̄ intellectꝰ ⁊ ſenſus cog/
noſcūt ſingulare: ſed ſolꝰ intellectꝰ vłe. Ite i
eadẽ. q. in ſolutõe. iij. argu. dicit. q̄ aie ſepa
te nõ ipediunł a cognoſcẽdis his q̄ hic ſunt
Dicit ſcđo. q̄ moꝛtui neſciūt q̄ hic agunł: ſʒ
diſcūt ab eis q̄ hinc tranſeūt ad illos: ea q̄
iudicare ſinunł. ⁊ q̄ eos audire optet. Siłr
q̄ñq̄ꝫ diſcūt ab angelis reuelatõe diuina: ſi
cut etiã multa reuelata ſunt ꝓphetis viuẽ/
tibꝫ. ⁊ q̄ñq̄ꝫ mittunł aliq̄ ex moꝛtuis ad vi
nos a quibꝫ diſcūt. Sic ẽ ꝯuerſo Paulus 2. coꝛ. 12
viuus raptꝰ ẽ i padiſum. vbi vidiat archa
na verba. Ex his vbis Aug. colligił q̄ loca
lis diſtãtia ⁊ ꝓpinq̄tas facit ad cognitõeꝫ
aiaꝝ ſepataꝝ. alioq̄n nõ optebit aliq̄s hic
trãſire ad illos: vel mitti ab illis ad iſtos: ⁊
etiã ab illis ⁊ iſtis diſcere.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Qualiter intellectꝰ cognoſcit q̄d
ditatẽ rei abſtractã a ꝯdicõibꝫ materie. ⁊ p
ꝯſequẽs vłe ipm p ſe ⁊ directe: et ſingularia
materialia indirecte. ⁊ q̄ iſte obiectõēs ſūt
riſu digne: ptʒ p ea q̄ dicta ſunt ſupꝛa i m̄ſſi
onibꝫ ad obiecta ꝯtra pmã prẽ. ar. j. Ite q̄
liter diſtãtia localis nõ impediat cognitio
nẽ angeli. nec p ꝯſequẽs aie ſepate. Et qua
liter habet intelligi quod de Aug. adducit
patet. ŝ. articulo. xxxviij.

¶ Finit Correctoꝛium coꝛruptoꝛij di/
ctoꝛum Thome: in queſtionibus diſ
putatis de Anima.

¶ Incipiunt reſponſiones ad obiecta
contra dicta ſancti Thome in queſti
onibus de Virtutibus.

Articulus primus.

De hoc qd Tho. q. xj. vbi querit: vtrum oes teneatur ad pfectã charitatẽ habẽdã In missione. vij. argu. dicit. Sciẽdũ q ista q dixit dñs discipulis suis. Nihil tuleritis i via ꝛc. sm q Aug. exponit i libro de ꝯsensu euãgelistarum. nõ ptinet ad pfectõem vite: sꝫ ad ptãtẽ dignitatis aplice. p quã secũ nihil ferẽtes: viuerẽt his q ministrabant ab his q
bus euãgeliũ pdicabãt poterãt: vt ibidem
Luce. 10 dr. q: dign⁹ ẽ opari⁹ mercede sua vel cibo suo. vñ nec pceptũ fuit nec ꝯsiliũ: sed cõcessum. Et ppter hoc Paulus q secũ necẽaria ferebat: nõ vtẽs hac ꝯcessiõe: superogabat q̃si militãs ppriis stipẽndiis.

Correptorium

Hec vba si bñ aduertant: ꝛ falsitatem cõtinẽt: ꝛ pfectõi aplice derogãt. Quattuor enim dicunt i his vbis Tho. Unu ẽ. q pdicta verba saluatoris. s. nolite possidere aurũ ꝛc. nõ ptinẽt ad pfectiõꝫ vite. ¶ Scdm ẽ q ptinẽt ad dignitatẽ aplicã. ¶ Terciũ est q hec habent de expositõe b. Aug. i li. de ꝯsensu euangelistarum. ¶ Quartũ ẽ. q totũ illud Nolite possidere aurum ꝛc. vsqꝫ mercede sua. nõ de cõsilio loquit: sicut pꝫ ꝯsiderãti vba sua. Totũ inqt nõ ẽ pceptũ nec ꝯsiliũ: sed ꝯcessum. ¶ Primũ ḡ q dicit pdicta vba saluatoris: nolite possidere ꝛc. nõ ptinere ad pfectõem falsũ ẽ ꝛ ꝯ sctõs. Dicit enim Chris. ome. xxxiij. sup Mat. Forte diceret aliqs. q̃m q̃dez aliã iõem haberẽt: n[on] habere perã in manu aut duas tunicas: nec virgã: nec calciamẽta: qua de causa iniũxerit. Et pauci intempositus videt. Et enim orbi terrarũ doctores erat missurus. ꝛ ppter hoc eligẽs eos ex hominibus: ista duplici de cã ꝯstituit ab omni absolutos vite hui⁹ sollicitudine: vt vna sola detineant que ẽ doctrina. magis autẽ ꝛ ab illa absoluit dñs dicẽs. Nolite cogitare quã
Mat. 10 liter aut quid loquamini. Nihil enim ita gaudere facit vt a cura ꝛ sollicitudie ẽẽ ereptũ ꝛ maxime cũ possibile sit ẽẽ ereptũ ab hac i moram i illo deo pñte: ꝓ omnibus eius officio. ¶ Ité Ambro. li. vj. sup Lu. sup illud. Nolite portare sacculũ ꝛc. Petr⁹ apls cũ posceret a paupe: vt ei aliquid pecunie largiret
Act. 3. ait. Argentũ ꝛ aurum nõ habeo. Iste gloriatur q nõ habebat argentũ. ergo paupertas ẽ gloriosa. q: ꝛ beata ẽ paupertas: sicut scriptũ
ẽ. Beati pauperes spũ sancto. ¶ Ex his auctori Mat. 5
bus Chris. ꝛ Ambr. colligit. q pdictorum abdicatio angelis assimilat: ꝛ maxime deũ letificat. ꝛ q ptinet ad beatã ꝛ gloriosã paupertatẽ. ꝛ sic ex hoc ꝯstat q ptinet ad pfectiõeꝫ vite. ¶ P. ondit q ptãs dignitatis aplice i sumptõe necessariorum de euãgelio: nõ piudicat paupertati ꝛ pfectõi vite consistẽti in paupertate. Et ad hoc arguit sic. Quãdo xps ordinauit apostolis de euãgelio viuere: cõstat q nõ ordinauit eos sumere a credẽtibus necessaria extorquẽdo p lites ꝛ violentias: sed petendo ꝛ mendicãdo. Sed dominiũ ꝛ potestas in rem que non põt haberi nisi petendo ꝛ mendicãdo: nihil differt a paupertate:
sicut heres quanto tpe puulus fuerit nihil Gal. 4.
differt a seruo: cũ sit dñs oim. ergo ptãs dignitatis aplice i nullo elõgat eos a pfectõe vite: q ẽ in paupertate. ergo bñ compariunt se pfectio vite que ẽ i paupertate: et paupertas dignitatis aplice ¶ Circa scdm quod dicit q verba pdicta saluatoris ptinẽt ad dignitatẽ potestatis apostolice: aduertendũ ẽ q saluator duo dicit. Unũ mandãdo. scꝫ nõ possidere aurum neqꝫ argentũ neqꝫ es. Aliud insinuãdo. s. hec necessaria debere eis ab aliis ministrari: cum dicit. Dignus ẽ enim operarius mercede sua. q. d. Digni estis hec recipere ab illis quibus pdicatis. De hoc scdo satis patꝫ q ptinet ad dignitatẽ ptãtis apostolice. Sed de pmo nõ videt verum. quis enim diceret. q potestatis vl' dignitatis alicuius sit nõ portare aurum: id ẽ nõ preciũ victualium. nõ peram: id ẽ nõ victualia. nõ vestes duplices: ꝛ nõ calciamẽta. nõ itaqꝫ ista: sed horum cõtraria sunt potestatis et dignitatis. ¶ P. cõcessa sunt hec apostolis in potestatem ꝛ dignitatẽ: que quilibet põt habere qui vult ꝛ quandocũqꝫ vult. certe si aliquo mõ ꝛ aliquãdo potestatis ꝛ dignitatis sũt: constat q hoc nõ est nisi in eo qui cum austeritate ꝛ potestate potest repetere ꝛ sumere ab aliis: etiam quod sibi debet: vt si domin⁹ rex sine argento ꝛ auro transiret p ciuitateꝫ regni sui. Sed talis modus sumendi et petendi quod debetur: nõ fuit licitus apostolis. ergo predicta abdicatio nõ potest dici ptinere ad dignitatẽ potestatis apostolice sed ad pfectõeꝫ vite quatenus ꝯsistit i paupertate ¶ Terciũ qd dicit q pdicta vba saluatoris. nolite portare ꝛc. vsqꝫ mercede sua sm q exponit Aug. non ptinẽt ad pfectionem

vite sz ad dignitatē dupli intelligi pōt. Si intelligat qd de expōne Aug. nō habet q p̄dicta v̄ba ptineāt ad pfectōem vite verū dicit. qr nec Aug. nec alij sancti semp expo nūt scripturam sacrā omib͛ modis quib͛ po test pueniēter exponi. Si tamē intelligat q p expositōem Aug. haberi pōt q p̄dicta v̄ba xpi nō ptineāt ad pfectiōem vite: sic falsum dicit. sicut patet ꝯsideranti v̄ba Aug. que sunt hec. Cum. s. añ diceret eis christ᷒: id ē apostolis. Nolite portare aurum ꝛc. cō
Mat. x tinuo subiecit. Dignus est operarius merce
Lu. x. de sua sive cib͛ suo. Unde satis patet cur eos hec possidere aut ferre noluerit: nō q̄a nō sint necessaria sustētationi huius vite: sed quia eos sic mittebat: vt eis hec exhiberi monstraret ab illis quibus euangelium credentibus nūciarēt. Hec Aug. In his v̄bis nō negat Aug. p̄dictoꝝ necessarioꝝ abdicatōem ad pfectionē vite ptinere. ꝗuis insinuet coꝝ ministrationē a credētibus deberi. Saluator ergo p p̄dicta verba abstulit apostolis necessaria. ꝛ sic indixit eis necessitatem. ꝛ ideo ne timerent penuriam ꝛ verecūdiam: optet eis necessaria deberi ab auditoribus. Un̄ dicit Ambro. omel. xxiij. sup Matth. Et nō dicāt apostoli mēdicātes iubes nos viuere ꝛ verecūdanter ī hoc mōstrat hoc debitū existere operarios eos vocando. ꝛ quod datur mercedem nominando.
¶ Quod infert quarto q totū illud. Nolite possidere aurum ꝛc. nō est p̄ceptū nec cōsilium: sed concessio. Hoc reuera videt esse contra euangeliū ꝛ cōtra sanctos. Matth. x. scribit. Hos duodecim misit Jesus: precipiēs eis ꝛ dicens. In viam gentiū ne abieritis. Et paucis interpositis subdit. Nolite portare aurum. Et Marci sexto. expressius p̄cipit eis: ne quid tollerent in via: nō virgam: nō peram: nō panem: neq̄ es ī zonam: sed calceatos sandalijs. ꝛ ne induerētur duabus tunicis. Et Ambrosius super Lucā. sup illud. Nolite portare ꝛc. ibi ait Ambro. Matthe᷒ scpsit quoniā dixit ad discipulos dn̄s. Nolite portare aurum ꝛc. Si p̄hibemur auꝝ possidere: quid eripere: quid auferre. Si quod habes donare preciperis quemadmoduꝫ cogeris quod nō habeas. Et infra. Nō tam gloriat Petrus: q auꝝ ꝛ argentū nō haberet: q̄ꝫ q seruet dn̄i p̄ceptū. Nolite possidere ꝛc. ¶ Itē sup illud Act. iij. Argentū ꝛ auꝝ nō est mihi. memor p̄cepti illius. Nolite possidere auꝝ ꝛc. pecunia que ad pedes apostoloꝝ ponebat. nō sibi: sed ad vsus paupꝝ reddebat. Et Gregō. xvij. omel. euāgelij. Qui perā ꝛ sacculū portare p̄hibuit: sumptus ꝛ alimenta ex eadem p̄dicatōe ꝯcessit. Nam sequit. In eadem domo manete: edentes ꝛ bibentes ꝛc. ¶ Ex his patet q ps predicte auctoritatis preceptorie vel p̄hibitorie dicta est. Finis enī vel illud quod intelligit p finem. s. sumptio necessarioꝝ ab audientibus: dicit p modū ꝯcessiōis. Un̄ sup illud. j. Cor. ix. Nūquid nō habem᷒ ptātē mādu cādi ꝛ bibendi: dicit glo. Permisit dn̄s: sꝫ nō iussit apostolis accipe necessaria a subditis: vt q̄sq̄s vellet vteret eo qd sibi liceret ex diuina cōstitutōe. Si q̄s v̄o eo vti nollet: nō ꝯ iussū faceret: sed suo iuri cederet.

Responsio ad hec

sm Tho. Ista v̄ba Tho. si bn̄ aduertant sniē Aug. de ꝯsensu euāgelistaꝝ plenarie intueāt. Ait enī Aug. ibi sic. Cū ei sm Mat. Mat. x
diceret eis. Nolite possidere auꝝ neq̄ argētū: neq̄ pecuniā ī zonis vr̄is. nec perā: neq̄ duas tunicas: neq̄ calciamēta: neq̄ v̄gam ꝯtinuo adiecit. Dign᷒ ē enī opari᷒ cib͛ suo. Un̄ satis ostēdit: cur eos hec possidere aut ferre noluerit. nō q h̄mōi necessaria nō sint sustētatōi hui᷒ vite: sed qr eos sic mittebat vt eis hec deberi mōstraret ab illis ipsis q̄bus euāgeliū credentibus annūciarent tanq̄ꝫ stipendia militātibus. tanq̄ꝫ vinee cultoribus. tanq̄ꝫ lac gregis pastoribus. Unde
Paulus dicit. Quis militat vnq̄ꝫ suis stipendijs: quis plātat vineā: ꝛ de fructu illi᷒ nūq̄ꝫ edit: quis pascit gregē: ꝛ de lacte gregis nō pcipit. Cūc enī loq̄bat de his q̄ necessaria sunt p̄dicātib͛ euāgeliū. Un̄ paulo p᷒ dicit Si nos vobis sp̄ualia semiam᷒ magnū ē si carnalia vr̄a metam᷒. Si alij ptātis vr̄e pticipes sūt: q̄re nō magis nos sꝫ nō vsi sum᷒ hac potestate. Un̄ apparet hoc nō ita precepisse dominū tanq̄ꝫ euāgeliste aliūde viuēre nō debeant q̄ꝫ eis pbentibus quib͛ annūciāt euangeliū. Alioq̄n ꝯtra hoc p̄ceptū fecit idē apostolus: qui victum de manuū suaruꝫ laboribus exquirebat: ne cuiq̄ꝫ grauis esset: sed potestatē dedisset in qua sciret sibi ista deberi. Cū aūt a dn̄o aliquid impat nisi fiat inobediētie culpa ē. Cum aūt ptās dat: licet cuiq̄ꝫ nō vti: ꝛ tanq̄ꝫ de suo iure recedere. Hec ꝗ loquēs dn̄s discipul' id age

bat: qd ipe apls Paulus p apti explicat ita dicens. Nescitis qm q i teplis opant q de teplo sut edut: q altari deseruiut altari pticipat. Sic et dns ordiauit his q euagelium annuciant de euagelio viuere. Ego aut nulli horu vsus sum. Cu itaq dicit dnm ordiasse ea. se aut vsu no ee: vtiq ondit vtedi ptate data: no imposita seruadi necitate. Hoc g ordinas dns. qd cu ordinasse dicit apls. q euageliu annuciat de euagelio viuere. illa aplus loqbat: vt securi n possideret neq portaret huic vite necessaria: nec magna nec inina. io posuit. nec vga: ostedes a fidelib suis oia debri mistris suis. nulla supflua aut reqrentibus. ac p hoc addendo Dignus e opari cibo suo. p̄sus apuit et illustrauit: vn et qre oia loqret. Hac igit ptate noie vge significauit ne qd tolleret i via nisi vga tm. Cu igit pdicta snia Thome ta plenarie (sicut pz intuenti) i pdictis vbis Aug. ptineat: nimis e verecundu. imo errori ppinquu. eade sniam fore ptraria dictis scoz. et ipaz ptra scta euagelia dicere: qua p psensum euagelistaz ptulit tantus doctor. No tn negamus qn vba illa alit valeat exponi. et q no hic argetuz vel auz i pauptate volutarie assupta ad pfectione ptineat: pur dictu e. qd et ipsi i pposito multiplr: sicut pz astruere nitunt. Ex his tn no sequit: qn vba dni pdicta eo mo q ea exponit Aug. loco pdicto no ptineant ad pfectione vite: sz ad pfectoez dignitatis aplice. qd qz euideter i vbis Aug. relucet pallegatis: ad refelledu oia q dicut ad pns: plura adducere no optet. qualit em no hic hmoi ptineat ad pfectoem; dictu e i rnsionibus. s. ad obiecta ptra scdam scde ar. xv. vbi obiecta coz q ptra Tho. habet i hac pte euidetius dissoluunt. p que pz rnsio ad ea q hic obiciunt ad ide intentu suu pcludendum. Quid aut pncipaliter in hoc toto intenderint: lectoris arbitrio relinquat.

¶ Finit Correctorium corruptorii dictorum Thome: in questionibus disputatis de Virtutibus.

¶ Incipiunt responsiones ad obiecta contra dicta sancti Thome in questionibus de Potentia dei.

a

Rticulus primus

de hoc quod Tho. q. iij. ar. j. vbi querit: vtru deus possit aliquid creare de nihilo? In responsione. xij. argumeti dicit. q materia proprie loquedo no habet idea in deo nisi compositi. Et in parte pma. q. xv. arti. iij. i responsione tercij argumeti dicit. Sic materia habet ideam in deo: no tamen aliam ab idea compositi. nam fm se nec habet esse: nec est cognoscibilis.

Corruptorium

Hoc e falsum. quia cu materia pprie loquendo habeat alia essentia ab essentia forme et compositi: necesse e q materia i deo habeat idea sue essentie correspondente. vel erit ponere aliud a deo pncipiu: i quo materia sua habeat idea. qd erit materie effectiuuz. vel q materia habeat ee eternu: no a deo vel ab aliquo pncipio causatu. quoz vtruq est erroneu. Hoc alibi e improbatu. et magis diffuse. s. ptra de veritate in ar. iij.

Responsio ad hec

fm Tho. Verz e istud. quod tamen nisi sunt supra improbare. sed ad illa que ibi diffusius dicut. Et ad illud qd hic repertur: pz solutio p ea q dicta sunt in rnsionibus ad obiecta ptra pma pte. ar. iiij.

a

Rticulus secundus.

De hoc qd Tho. dicit q. iij ar. ix. vbi querit: vtz aia ronalis educat ita esse p creatione vel traductoem. In rnsioe. ix. argu. loques de generatoe hois ita dicit. Per vtute formatiuaz q e a pncipio i semie pus abiecta forma spmatis &c. Tande abiectis alijs formis iducit a create aia: que simul e rationalis. sensibilis et vegetabilis.

Corruptorium

Hic redit ad vnitate forme i hoie. quod reprobatu e i. q. de aia. ar. xj.

Responsio ad hec

fm Thoma. Hic oportet redire ad responsiones que date sunt supra ptra pma parte articulo. xxj.

Rticulus ter-
a cius. De hoc quod Thomas
q. v. articulo pmo. in responsi-
one secūdi argumēti dicit. q nō alia opati-
one deus producit res in esse: et in esse con-
seruat.

Corruptorium

1 Contra hoc est q creatio nec est nec esse po
test p coopationem alicuius alterius. Cō-
seruatio autem multorū potest esse p coope
rationem gratie. artis et nature. hmōi ergo
2 nō sunt idem. ¶ P. opatio qua deus produ
cit res in esse: & conseruat eas in esse: dupli-
citer potest intelligi. vel opatio operās: id ē
volūtas qua res in esse producit ex nihilo.
& iuxta quam sic res producte in esse conser
uantur. & si sic accipiat. alia dicenda ē ope-
ratio ab illa sm rationē. nō sm rez. quia a-
lia est voluntas sm rationē qua deus vult
rem in esse produci. & alia qua vult rem in
esse conseruari. Nisi em̄ poni posset diuersi
tas vel pluralitas voluntatū sm rationez
nō sm rem sicut idearum: posset dici q eēt
eadem voluntas dei qua vult solem oriri &
luciferū damnari: & Petrum saluari. quod
nō videtur. Potest etiam opatio qua deus
res produxit in esse: & opatio qua res in es-
se conseruat: intelligi operatio operata: scz i-
choatio essendi: & continuatio essendi siue
res incipiens primo esse: & res pmanens in
esse. & sic adhuc nō sunt penitus idem ope-
ratio productionis & opatio conseruatōis.
Nam Genesis pmo dicit. q die septimo re
quieuit dn̄s ab omi ope quod patrarat. Et
Johānis quito dicit. Pater meus vsq mo
do operat: & ego operor. Sed alia est opera
tio a qua requieuit & qua semp operat. qui-
euit em̄ a pductione rerum productaruz. &
operat vsq nūc rerū conseruatōem. als em̄
in nihilū tenderēt sm Gregoriū. Alia ergo
opatione producit res in esse: et conseruat
eas in esse. ¶ Item August. sup Gen̄. vj. di-
3 cit. q aliud est opus cōditionis: & aliud o-
pus conseruationis. sed idē ē conditio & p-
ductio. ergo &c.

Responsio ad hec

sm Tho. In. q. vbi supra ponit qd impu-
gnat i Thoma. i missione argu. scdi. vbi di-
cti sui rōez reddit: dicēs: ipm eē rez pmanē
tiū nō ē diuisibile nisi p accidēs: prout ali
cui motui subiacet. sm se autem ē in instan
ti. vnde opatio dei que est p se causa q res
sit: nō est alia: sm q facit pncipiū essendi:
& essendi continuationē. ¶ Ad ea autez que Ad 1
obijciūt dicēdum ad primū. q ea que pdu
cūtur a deo immediate p creationē immedi
ate ab eo cōseruātur in eē. Et loquor de his
que alia via i eē produci nō possunt: cuius-
modi sunt intelligētie & angeli & corpa cele
stia: & hmōi: q vero pducunt vel pduci pn̄t
de sua natura a deo p causas medias illa a-
pta nata sūt p aliquas causas medias cō
seruari i eē. ¶ Ad scōm dicēdū. q opatio dei Ad 2
opans: nihil aliud ē q sua eēntia que ē om
nino inuariabilis. Nec videt inconueniens
q sit eadem opatio vel volūtas dei ad quā
ɔsequunt effectus diuersi. dūmō tn̄ sint ta
les qui ɔueniūt ipsi: hoc dixerim pp̄ter hoc
quod interserūt de luciferi damnatōe. Ipsa
em̄ culpa pro qua damnatur: ab ipsa volū
tate dei nō processit. verūtamē ɔcedendum
ē q eadem ē voluntas dei inuariabilis qua
vult bonos pro suis benemeritis premiari.
& qua vult malos pro suis demeritis dam
nari. Opatio vero dei opata hec est creatio
vel productio passio. & similiter cōseruatio
passio nō dicunt aliam rem absolutam ad
ditam rei: vel eius eē a deo acceptio. quoni-
am creatio passio dicit mihi ipsam accepti
onem eē rei cū quadā nouitate Cōseruatio
vero includit eandē acceptōem circumscri-
pta nouitate intellecta sm nr̄m moduz in-
telligēdi quadā ɔtinuatōe. q̄uis in ipo esse
rei pmanētis cōtinuitas nulla cadat: cum
sit totū simul et i indiuisibili cōsistat. ¶ Qd
aūt dicit Joh. v. Pater meus vsq mō opa
tur. pōt verificari vno mō q nō cessat a rez
pductōe. & tūc sicut res sunt alie: sic pducti
ones sunt alie: & similiter cōseruatiōes. Si
autē intelligat q que prius opatus ē p crea
tionem: adhuc dicit opari pp̄ter earum cō
seruationē: tūc iste due opatōes vt dictum
ē: realiter differre nō pn̄t. qm̄ acceptio esse
cum sui nouitate: vel cū quadā cōtinuatio
one intellecta penitus eadē eē repitur ¶ Ad Ad 3
terciū quod dicit Aug. aliud eē opus cōdi
tionis: aliud cōseruationis: habet intelligi
de alietate sm rationē. et eo mō cōcedimus
ista duo eē diuersa. hoc vero nō ē ɔtra Tho
mā: qui ponit vtrūq ad eandē opatōem re
aliter ptinere.

a Rticulus quartus. De hoc quod dicit Tho. in de potētia dei. q. v. articulo. viij. vbi q̄rit: vtrum cessante motu celi remaneat actio et passio in elemētis: i responsione pncipali sb/stātie separate sunt pfectiores in agēdo q̄ corpora celestia. quia nō sunt composite ex materia et forma.

Corruptorium

Hoc vltimū est falsum. s. de subiis separatis vt ostēsum ē pte pma.

Responsio ad hec

fm Thomā. In responsionibus contra pmā partē. articulo. x. paruit: q̄ nulla sit eorum ostensio. ideo q̄ falsa positio i hac pte.

¶ Finit Correctorium corruptorū dictorum Thome: in questionibus disputatis de Potencia dei.

¶ Incipiunt responsiones ad obiecta contra dicta sancti Thome in questionibus de quolibetis.

a Rticulus primus. De h qd Tho. qtu. j. q. vbi q̄rit: vtrum angel' depēdeat a loco corpali fm suā eēntiam aut sit i loco fm opatōem. Dicit q angel' ē i loco p ɔtactū virtutis: hoc ē p opatiōem. Et in pte. j. q. lij. articulo. j. in responsione principali dicit: q angelus p applicatiōem virtutis angelice ad aliquem locum qualitercunq3 dicit esse in loco. vnde nō oportet q sit in loco vt ɔtentū: sed vt ɔtinēs aliq̄ mō. Et eadē. q. arti. iij. in respōsiōe pncipali dicit. q angelus dicit esse in loco p hoc q virtus eius immediate cōtingit locū p modū ɔtinētis pfecti.

Corruptorium

Si intelligit ita q nō sit aliter i loco q̄ hic 1
et alibi verba sua intendere videt. manifeste est erroneū: et contra euangeliū Mathei. xviij. Angeli eorum sp vident faciem patris etc. Cum igitur angelus ad opatiōem vel i opatione (que est dei visio) nō attingat locum: nec indigeat loco: angeli soli dei cōtemplationi vacātes qui dicūtur assistētes iam nō erunt in loco. et p ɔsequens nec i celis. Cui' ɔtrariū tenet fides et euāgeliū. Vn̄ Grego. ij. moraliū. Angelorum spūs loco quidem incircumscripti sunt. sequit quidē per hoc q incircumscpti sunt existūt. p hoc aūt q inter p̄sentes existūt: nūq̄ recedūt. ¶ Item 2
dicte positiōes sunt cōtrarie cuidam positiōi parisiēsi p sniam que ē. q angelus est in loco p diffinitiōem. et ideo loc' angelorum et animarū beatarum qui erit corporum glorificatorum. s. celū empireum. ¶ Itē videt fauere errori. xxiiij. 3
nup ɔdemnato: q̄ ē q aie separate nō sunt alicubi nisi p opatōem. et nō pnt moueri ab extremo i extremū p mediū: nisi q pnt velle opari i medio vel extremis: error ē si intelligit subam angeli nō esse i loco: nec transire de loco ad locū.

Responsio ad hec

fm Tho. Qualiter hec q hic et alibi dicit Tho. nulli' assertiōi vere ɔtrariet: imo ipam cōtineat veritatē: dictū ē supra in responsionibus ad obiecta cōtra pmā ptē ar. xvj. In nullo enī obuiat sua positio quin angeli sint in celo siue alio quocūq3 loco: vt ipsi sibi hic et alibi false imponūt. sed sicut ptz intelligēti

pulcerrime docet modū quo spūs in corpe
& loco sunt ponēdi. & qualiter eorum transi
tus quē nō negat sed declarat debeat intelli-
gi. Vñ cōtra eum nō sunt que hic & alibi cō
tra ipm obijciunt: sicut supra in artic. xvj.
supradicto ostensum est.

Articulus secū

a dus. De hoc qd Tho. quotlibeto.
q. vj. vbi querit. vtrum aia rōnali ad
ueniente corpi corrumpant omes formeq̄
prius inerāt substātiales & accidētales. In
rñsione pncipali dicit. q impossibile ē i vno
& eodem plures formas substātiales esse. &
hoc ideo. quia ab eodem res habet esse et
vnitatē. Manifestum ē autem q res habet
esse p formā. vnde & p formā habet vnita-
tem. & ppter hoc vbicunqz ē multitudo for
maꝶ: hoc nō ē vnum simpliciter. Et infra.
vñ adueniēte forma humana tollit forma
subalis que prius inerat. alioquin genera-
tio vnius nō esset corruptio alterius. Forme
vo accidētales que pus inerāt vt dispositi-
ones ad aiam: corrumpunt quidez nō p se
sed p accidēs ad corruptōem subiecti.

Corruptorium

Hec positio reprobata ē. s. xxxj. & xlviij. ar-
ticulis pme ptis. ¶ Ad illud tn q multitu-
do formaꝶ ē ɔ rōem vnitatis. Dicēdū q res
i qua ē multitudo et gradus formaꝶ ē vna p
formā vltimā: vt expsse dicit phs. viij. me-
1 taph. & ɔmē. cas i pte illa. Et cū nos (inqt cō
mē.) dicimus. q vnū qd significat diffinitio
vna ē vnū p sbam q ē forma. s. p vltimā for
2 mā & vltimā dñam. ē g talis res vna sim-
pliciter & indiuisibilis. ¶ Ad aliud dōm. q ad-
ueniēte aia rōnali &c. q illa ppō generatio
de gen. vnius ē corruptio alterius & econuerso: hz veritatē
sp i generatōe simplicis. sic qñ elemētū gene
rat ex alio elemēto. nō aūt hz sp veritatē i ge
neratōe ɔpositi. s. qñ ɔpositū generat ex sim
plicibus: siue ɔpositū ex ɔposito. quis in sin
gulis elemētis sint ples forme sbales vt forma
sbe & forma corpis forma elemētaris. tn sola
forma elemētaris facit elemētū existere i actu
g elemēta nō existūt i actu nisi p formas ele
mētares q ɔtie st. & iō qñ vnū generat aliud
corrūpit. nō sic aūt ē i generatōe mixti ex sim
plicibus elemētis. qñ em mixtū gñat ex simpli
cibus elemētis: nō corrūpūt elemēta: absit. sed
alterāt fm phm. generatō g vnius ē corruptō
alterius i talibus. ¶ Aliter pt dici. q ppō hz veritā 3
tē si recte itelligit: et fm mētē auctoris. nō em
dicit phs. q generatio alicuius ē corruptio eius
dē: sz corruptio alterius. vt pz. i generatōe ei
hois ex semie pmo iducit forma embriōis.
scdo aia vegetatiua. tcio sensitiua. tādē ifū
dit rōnalis. & hec oia ptinēt ad generatōz vni
us & eiusdē. & iō nō optet q p ifusiōz aie rō
nalis corrūpat sensibilis & vegetatia. qz ad eius
dē indiuidui generatōem ptinēt.

Responsio ad hec

fm Tho. Hec positio declarata ē s. i rñ. ad
obiecta ɔ pmā pte. xxxj. ar. & xlv. q aūt h di
cūt nullius sūt momēti. qd em dicūt de pho & Ad 1
ɔmē. q diffinitio ē vna p formā vltimā ni-
hil facit p eis. qz phs & ɔmē. nō ponūt aliā
formā nisi vnā: q sub vna ratōne significat
noie generis & dre pōris: sb alia rōe illa ea
dē nō alia significat noie dre vlterioris siue vl
time. & q hec sit eoꝶ intētio pz expsse p hoc
qd dicit ɔmē. viij. meth. cuius vba adducta sūt
s. ar. supradicto. ¶ Qd aūt dicūt ɔñter ele- Ad 2
mēta manere i mixto: nō corrupta sz altera
ta: manifeste ē ɔtra phm. Qd em est altera
tū & nō corruptū: manet actu. ergo si elemē-
ta sunt i mixto essent ibi actu. quod ē con-
tra textuz phi qui dicit. q nō sunt actu sed
vtute. Quod qualiter debeat intelligi: patz
ex dictis ibi supra. ¶ Itē alia rñsio quaz Ad 3
fingūt nihil valet. Quāuis em totus ille p
cessus dispositōis materie a semine vsqz ad
infusionē anime rationalis: tamē necesse ē
ponere q semen differt ab embrione. & em-
brio ab homie. Cū igit generatio vnius sit
corruptio alterius: necesse ē dicere q generatō
embrionis sit corruptio semis. Et sit gene
ratio hois ē corruptio embriōis. ¶ Qd etiā
fingūt tres anias: ē cōtra Aug. & merito re-
probandū. vt pz. s. xxxj. articulo.

Articulus ter-

a cius. De hoc quod Tho. dicit
quotlibeto. j. q. xv. vbi querit:
vtrū religiosus teneat obedire suo prelato
pcipiēti: vt reuelet sibi aliquod secretum fi
dei sue cōmissū. Q, religiosus nō tenetur i
casu reuelare plato secretū sibi ɔmissū. Nā
in responsione pncipali dicit. q duplex ē se
cretum. Vnū quod vergit in pīculū alioꝶ
qbus aliquis cauere tenet. & hoc non tenet
celare: sed potius reuelare. Aliud secretum

ē qđ ꝺ ſe celari pt ſine pctō. ⁊ tale ſecretū nul
lo mō tenet religioſus plato pādere etiā pci
picti. qđ ē fidei ſue ꝯmiſſū. Cui⁹rō ē. quia
ſolleniot ē obligatio ad ſeruādū ea q̄ ſunt
fidei ⁊ charitatis q̄ ē ex lege nature: ⁊ ex pro
miſſione ꝓbata: q̄ȝ ea que ē ex ꝓmiſſione q̄
eſt in religione.

Correptorium

Scđm mēbꝝ diuiſiōis nō videt verꝝ. imo
1 occaſio ad nō obediēdū. Primū pȝ. qꝛ ſicut
id qđ licet de ſe: q̄n ꝓhibet nō licet: ita q̄ꝺ ſe
celari pōt ſine pctō ſupueniēte pcepto pla
ti iā ſine pctō nō pt plato celari: pcipue cū
poſſit: velit ⁊ debeat ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe. Se
cūdū pȝ. ſ. q̄ hec ſit ꝯ bonū ⁊ debitū obedien
tie. ⁊ ob h̄ occaſio inobediētie. qꝛ. ſ. ſubdit⁹ ꝓ
fitēdo ſeipm q̄ ad corp⁹ ⁊ aiā dat ⁊ ꝯmittit
plato ſuo nihil ſibi de ſe ⁊ reb⁹ ſuis retinēdo
ſi ḡ recipit ſecretū fidei ſue ꝯmiſſū: ita q̄ pla
to ſuo ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe cupiēti nō reuelet:
vtiqȝ illicita ē ꝓmiſſio: et ī piudiciū tā plati
q̄ȝ ſubditi: q̄ ꝑ platū dȝ diuigi. ⁊ ī piudiciū
ipſi⁹ ſecreti. ī quo ꝑ platū dȝ ⁊ pōt iuuari. ⁊
iō nō tenet celare: ſȝ pcipiēti reuelare. nō ob
ſtāte ſtulta ꝓfeſſiōe. ſm illud Iſiđ. In mal
ꝓmiſſis reſcinde fidē: ⁊ in voto turpi muta
2 decretū. ¶ P. ꝑ h̄ q̄ ipſe recipit ſecretū fidei
ſue ꝯmiſſū: nō abſoluit a fide quā dȝ plato
vel reipublice. qꝛ ḡ ſubdit⁹ dȝ fidē plato ⁊
cuilibet ꝓximo: ⁊ maxie reipublice. qꝛ vt di
cit Tulli⁹. ij. officioꝝ. Nulla res magis rē
publicā ꝯtinet q̄ȝ fides. q̄re cū hmōi ſecretū
celare ē ī piudiciū reipublice. ꝓximi: ⁊ plati.
nō tenet plato pcipiēti celare: ſed reuelare.
¶ Ad rōem Tho. dđm. q̄ obligatio fidei q̄
ē ꝟtus theologica: ſolēniot ē q̄ȝ obligatio ꝓ
miſſionis ī religione. nō tñ obligatōe fidei q̄
ē ꝟtus moralis ⁊ iuſticie. qꝛ ſicut iure natu
rali obligamur ad ſeruādū fidelitatē ꝓxio.
ita ⁊ ad obediēdū plato obligamur voto ſo
lēni ꝓfeſſionis ſiue religionis.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Profeſſi ī religiōe nūq̄ȝ ſic ſūt ob
ligati plato: q̄n poſſint fidelitatē ꝓximo ꝓ
mittere. ⁊ ꝓmiſſū licite ſeruare. Ex q̄ patȝ q̄
iſta ſnīa Tho. ē ꝟa. q̄ ꝯo obijciūt fruſtra: fri
Ad 1 uola ſunt ⁊ vana. ¶ Ad ꝓmū dđm. q̄ rōne
pcepti plati: nō pōt fieri licitū ⁊ debitū qđ ꝺ
ſe illicitū ⁊ indebitū ē: cuiuſmodi ē fidelita
tē ī ꝓmiſſo licito nō ſeruare. Et ꝑ illud patȝ
ad ſcđm. qꝛ nō ē obediēdū: q̄ȝtūcūq̄ȝ pcipiēs Ad 2
plat⁹ pōt ꝓdeſſe. qꝛ nō ſunt faciēda mala vt
eueniāt bona ſm aplm. Q, aūt dicūt ſtul
tā ꝓmiſſionē eſſe mutandā: verꝝ dicūt. ſȝ ta
lis nō ē ꝓmiſſio licita: de qua loquit Tho.
¶ Ad rōem quoq̄ȝ male reſpōdent. qꝛ con
tra ꝟtutē moralē pcepto plati nō ē agendū
ſicut nec ꝯtra ꝟtutē theologicā.

Rticulus quar

a tus. De h̄ qđ Tho. dicit q̄tli. j. q.
xvj. vbi q̄rit: vtꝝ ſubdit⁹ teneat re
uelare occultā culpā fr̄is plato etiā pcipiēti
In m̄. ꝓn. Si ꝓcedit via ſimplicꝭ denūcia
tōis: nō tenet ſubdit⁹ plato pcipiēti occultā
culpā fr̄is ſui reuelare: niſi pcedēte monitō
ne videret eū incorrectū. imo magis pecca
ret ſi ad pceptū plati reuelaret. qꝛ pl⁹ tenet
obedire pcepto euāgelij q̄ȝ plato. ⁊ mlto ma
gis peccaret plat⁹ inducēs ſubditū vt ꝑuer
teret ordinē euangelij.

Correptorium

Circa hoc q̄ pcipientē ⁊ obedientē ꝯdēnat
ad mortale pctm: videt errare. qꝛ iudicat de
pcepto affirmatiuo ſicut de negatiuo. Illđ
em̄ Mat. Si peccauerit ī te fr tu⁹ ⁊c. ē pce mat.18.
ptū affirmatiuū: qđ obligat ſp. nō tñ ad ſp
ſed tm̄ ꝑ loco ⁊ tpe neceſſitatis: ſic illđ. Ho mat.15.
nora patrē tuū ⁊ mrē ⁊c. Sūt aūt ſex caſus mat.7.
q̄b⁹ ꝯcurrētib⁹ peccat q̄ frēm peccātē nō corri
pit ſm ordinē illū euāgelicū. Aliquo aūt il
loꝝ deficiēte nō hȝ neceſſario illū corripe: ſȝ
pōt vel ſaltē nō corripe vel differre. ⁊ tūc ꝑ
lat⁹ q̄ pōt ⁊ vult ꝓdeſſe: pcipit ſibi reuelare
culpā fr̄is ſui ad corripiendū ꝓpt pcepti ne
ceſſitatē: neceſſario hȝ reuelare ſubdit⁹ tali
q̄ pōt ⁊ vult ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe: inq̄ȝtū culpā
fr̄is ſui ſcit ſolus: reuelet ſol⁹ plato. ſi ſcit cū
plurib⁹: reuelet cū plurib⁹. vl' corā ill' vt ſm
Aug. ibi culpa moriat vbi orit. De ill' autē
ſex caſib⁹ ſumunt tres a pte fr̄is peccātis: et
tres a pte corripiētis. Prim⁹ a pte peccātis
ē. q̄ pctm nō tm̄ ſit veniale ſed mortale. qđ
pȝ ex pcepto Mat. xviij. vbi dr. Si te au
dierit: lucrat⁹ es frēm tuū. Et ſequit. Si te ⁊
eccleſiā nō audierit: ſit tibi q̄ſi ethnic⁹: h̄ ē
excōicat⁹. Cōſtat aūt q̄ frēm lucrari pſuppo
nit ipm fuiſſe amiſſum: ſȝ aliq̄s nō amittit
niſi ꝑ mortale pctm. Et pterea nō dȝ q̄s ex
cōicari niſi ꝑ mortali pctō ⁊ nō veniali. Igi
tur pceptū datū ē tm̄ de mortali: nō de veni

ali. Qui g reuelat ex cā vchiale plato: nō fa
cit ɔ euangeliū. ꝛ p ɔñs nō peccat nec obedi
ens nec pcipiēs. ¶ Scd's casus ē. ꝙ si sit spes
de peccātis emēdatōe. ꝛ nō timor pbabil' de
ei' peiorarōe. Vñ Prouer. ix. Noli arguere
derisorē ne oderit te. Greg. i glo. Nō ē timē/
dū ne derisor cū arguit' cōtumeliā tibi iferat
sed h' poti' pueniendū: ne tract' ad odiū in
de peior fiat. iō tibi qñqꝫ ab ei' correptione:
nō ɔmoditat' tuē: sꝫ dilectōis gr̄a cessādū.
Et Aug. de ci. dei. Si obiurgādis corripien
disqꝫ male agētibꝫ q̇s parc. qꝛ eisdē ipsis me
tuit ne deteriores efficiant': nō videt ee occa
sio cupiditatis: sꝫ ɔsiliū charitat'. Jn h' ca/
su nō tenet' frat' frem peccātē corripe. qꝛ tūc
tenet' agnoscere vultū pecoris sui: vt ei p lo/
co ꝛ tpe possit medelā adhibere. Certū ē ꝙ i
hoc casu tenet' subdit' plato pcipiēti obedi/
re. ¶ Terci' casus ē. qñ expectat' tps mag' op
tunū p faciēda correptiōe. nā si rōnabilem
cāꝫ habeat: pōt fr differre: vt Aug. dicit. ix
de ci. dei. Si ppterea obiurgādis corripien
disqꝫ male agētibꝫ q̇s parc: qꝛ tps optunuꝫ
inq̇rit: nō ē occasio cupiditatis: sed ɔsiliū ne/
cessitatis. Et i li. de ɔflictu vicioꝝ ꝛ v̾tutuꝫ
Aptū tps expectās vt petōrē arguat: ꝛ ei' de
licta ɔtra ei' faciē statuat. qñ igit' fri sic expe
ctāti pcipit' vt reuelet: tenet' reuelare. qꝛ pla/
tus pōt freq̄nter tps aptū h'r vbi subdit'
nō hꝫ. sic em̄ correptio accelerare̓t. ¶ Ex pte
aūt corripiētis debet ɔcurrere tria ad h' ꝙ sta
tim debeat corripe. Primuꝫ ē peti cognitio.
qꝛ nō sufficit suspitio: vel alioꝝ leuis rela/
tio. Vñ Augus. de v̾bis dñi tractans illud
Mat. xviij. Si peccauerit in te fr tu' ꝛc. di
cit. ꝙ cū certe peccauerit: nisi qꝛ tu scis qꝛ pec
cauerit. Et. j. Scio inq̇t adulteros ab vxo
ribꝫ occupatos: nō dico tu adult' corrige te
ne forte dicerē qđ nescirē. ꝛ qđ temere audi/
uerīꝫ suspicarer. Propt' qđ dr Ecci. xj. pus/
q̄ꝫ introges ne vitupes queq̄ꝫ: ꝛ cū iterroga
ueris corripe iuste. ¶ Scd'm ꝙ in tpe corre/
ptōis sit i corripiendo māsuetudo. qꝛ si q̇s
iratus corripiat: magis puocat q̄ꝫ corrigat.
vñ Job. xxxvj. nō te supet ira. Sup q̄ Gre/
go. vij. mor. Dignū q̇ppe ē vt cū aliena cor/
ripim' nr̄a metuam': vt mēs q̄ a sua accēsi/
one deferuear: p'us intra semetipsam ꝛ zeli
sui impetū tranquilla eq̇tate cōponat: ne si
animaduertēda vicia abrupto feruore traha
mur corripiēdo fres: peccem'. i correptōe q̄
dē vicioꝝ mēti subesse dꝫ iracūdia: nō peesse
Si em̄ q̄ corrigere nitit' ira suget': pl' oppri

mit' q̄ꝫ corrigit. Vñ Jaco. j. Jra viri iustici/
am dei nō opat'. Et i ps. Supuenit māsue
tudo: et corripiemur. ¶ Terciū ē. ꝙ i aliquo
non sit maior corrigēdi obligatio. nā si sub/
dit' videt vna cū plato frem illi' subditum
peccare: pt licite fr nō peccās supponere ꝙ p
lat' cū corripiat sicut dꝫ. vt h'r ad Heb. xij
Quis em̄ fili' quē nō corripiat pr̄. Quia vt
dr. iij. Reg. xx. Custodi virū istū. q̄ si lapsus
fuerit: erit aīa tua p aīa illi'. Dico g ꝙ qñcū
q̄ꝫ i fre vl' sciēte peccantē ɔcurrūt tria pdicta
cū tribꝫ p̄habitis ex pte fris peccātis: tūc est
tps ꝛ loc' necessitat'. ita ꝙ si nō corripit: trās
gressor est illi' p̄cepti affirmatiui: si peccaue
rit ꝛc. Si aliq̄d hoꝝ defuerit: nō tenet' corri/
pe quātū ē de v̾tute euāgelici p̄cepti: qđ ē af
firmatiuū. Euāgeliuꝫ em̄ intēdit peccantis
emēdatōem. ꝛ iō corripiēs sic se debet h'rē: ꝙ
valeat h'uc finē adipisci. Quia vt dicit tul
li' i rethorica sua. j. li. Ex vtilitate reipubli
ce: nō ex legis inscptōe q̄ i lr̄is ē leges inter
ptari h'nt. Ob cām em̄ illaꝫ interptari debēt
ob quā institute sūt. Et qꝛ plat' pōt facili' ꝛ
meli' corrigere subditū q̄ꝫ fr subdit' cui' cor
reptōeꝫ intēdit euāgeliū. Hinc ē ꝙ i h'is ca
sibꝫ ex vi illi' p̄cepti Matt. xviij. Si pecca/
uerit ꝛc. nō tenet' nisi tunc corripe frem cū te
net' plato p̄cipiēti ei' culpā reuelare vt corri
gat'. Mat. xxiij. Quecūqꝫ dixerit vobis fa
cite. Quia vt dicit Aug. siue plectēdo siue
ignoscēdo: solū hoc vnū querit' vt vita ho/
minū corrigat'. licet em̄ fm quedā iura denū
ciās plato petm̄ etiā ad correctōem nō au/
dit' sed repellit': nisi p̄miserit charitatiuā ad/
monitōem que fit i fauorē pacis. ꝛ ne det' oc
casio subditis insurgēdi ɔtra platos. qꝛ hec
de facili faciunt. tn̄ qñ platus religionis ali
cuius i capitulo vel alibi agit familiarit' ꝛ
ex statuto religionis ad subditoꝝ correctio
nē: nō semp ē necesse ordinē corrigēdi (posi/
tū Mat. xviij) seruari. vt dicit' extra d' accu
satōibꝫ: qualiter ꝛ qñ debeāt ꝛc. Hūc quidē
ordinē nō credim' vsqꝫquaqꝫ circa religio/
sos obseruādū. Nō igit' bn̄ dicit Tho. dicē
do. ꝙ religiosus plato pcipiēti culpā fratris
reuelare: peccat obediēdo. ꝛ platus p̄cipien/
do. Nec ordinē euāgelicū puertūt i h': sꝫ ob
seruāt. qꝛ sic quidā ordo regiminis fit. ꝙ rex iu
dicat de factis baronū. ppositus v̾o d' factis ci
uiū. qñ ppositus videt ꝙ factū cuius nō pt iu/
dicare. vel nō ita bn̄: saltē sicut rex si dimit/
tit iudicare vel punire. ex hoc defert regi: nō
puertit ordinē.

Responsio ad hec

ſm Tho. Uia ac forma denūciatiōis ac fr̄e
ne correptōis ſm doctrinā fr̄is Tho. declara/
ta ē ſupiꝰ i ıı̄. ad obiecta ꝫ ſcd̄a ꝫ ſcd̄e. ar. iij
ex q̄bꝰ patz ꝙ multa q̄ hic tāgunt ſūt p̄ fr̄e
Tho. ⁊ ea q̄ videnꝛ ꝫria ibidē diſſoluunt.

Articulus quin

a tus. De h̄ qd̄ Tho. q̄tli. j. q. xviij.
vbi q̄rit: vtꝝ piuriū ſit maiꝰ pctm̄
q̄ ip̄m homicidiuꝫ: In m̄. q̄ōnis ꝯcedit. ꝙ
piuriū ſit maiꝰ pctm̄ q̄ homicidiū ⁊ graviꝰ
qd̄ ꝯfirmat p̄ illud ad Heb. x. Dis ꝯtrouer
ſie finis ē iuramētū. Uñ ex hoc ipſo ꝙ in cā
cuiuſcūq̄ pcti defert iuramēto manifeſte oñ
dit ꝙ piuriū p̄ maximo peccato debet habe/
ri. nec immerito. quia piuriū videt diuini
nomis abnegatio.

Correptorium

1 Simplr loquendo nō videt veꝝ qd̄ dicit.
plura em̄ mala q̄ primū ledunt ⁊ deū offen
dūt: inueniunt in homicidio q̄ piurio. Uñ
ſi alicui hec neceſſitas i iudicio imponat. ſ.
ꝙ vel occidat vel faciat iuramētū ſm rectā
rōem: videt ꝙ magis debeat vitare homici/
diū q̄ piuriū. Uñ David q̄ iurauerat occi
dere Nabal: penituit: ⁊ mag̃ iudicauit vi/
tādū homicidiū q̄ piuriū. vñ bn̄dixit abi
gail: cuiꝰ pſuaſiōe retraxit ſe ab homicidio.
2 j. Re. xxv. ¶ Ad rōem quā facit ad ꝯfirma
tionē dicti ſui dōm. ꝙ pari rōne poſſet ꝯclu
di. ꝙ piuriū eſſet graviꝰ idolatria ⁊ pctō ſo/
domie. q2 i pctō cuiuſlibꝫ crimis ſi fama la
boraret ꝯtra aliquē. et p̄bari nō pōt: indicit
purgatio p̄ iuramētū. ſꝫ hoc nō ē. q2 piuriū
ē graviꝰ q̄libet ſicut ip̄e ſupponit. Sꝫ quia
aliꝰ modꝰ quo purget vtilior nō inuenit vel
videt. ⁊ q2 etiā i iuramēto deꝰ teſtis inuocat
3 q̄ ē v̄itas. q̄ nec fallit nec fallit. ¶ Ad illud
v̄o quod addit. ꝙ piuriuꝫ ē quedā abnega
tio dei. attēdendū ꝙ nō ē veꝝ. ſed ſunt mul/
ti qui leuiter ⁊ ſcienter peierāt. qui nulla rōe
etiā p̄ morte vitāda nomē dei negarēt.

Responsio ad hec

ſm Tho. Licet q̄n̄q̄ plura mala ſequant
ad homicidiū q̄ ad piuriū. tñ in caſu poſ/
Ad 1 ſet ꝯtrariū euenire. Uñ ſm Tho. ſimplicit
maioꝛ culpa inuenit i piurio. q2 ꝯmittit di/
recte ꝯtra deū q̄ i homicidio qd̄ ꝯmittit cō
tra primū. ¶ Scd̄o ꝙ dicūt. ꝙ ſm rectā rō/
nē i caſu neceſſitatis ſi qua fingat. cū m̄ hoc
nō ſit poſſibile: cū ad piuriū nemo poſſit cō
pelli: dꝫ hō magis vitare homicidiū q̄ per
iuriū. ex ipſa rōne Tho. pꝫ eſſe falſuꝫ. pba/
tio v̄o quā ad hoc afferūt nullā efficaciam
hꝫ. q2m̄ David minꝰ recte iurauerat. ⁊ ideo
meliꝰ ſibi erat de malo illiꝰ iuramēti incauti
penitere: q̄ ſup̄ hoc ip̄m pctm̄ homicidij ſu
padderc. vñ illa Abigail David a iuramē/
to reuocās incōſiderato ait. Nō erit tibi h̄
i ſingultū ⁊ i ſcrupulū dño meo. ꝙ effuderis
ſanguinē innocuū. aut ipſe te vltus fueris.
Ex quo manifeſte dat itelligi. ꝙ multo me
lius erat de iuramento p̄ vltione inferenda
penitere: q̄ illū qui mortem nō meruerat ip
ſo genere facti: ratione cuius ⁊ ſanguis i tex
tu dicit innocuus p̄ illo iuramento ſeruādo
interimere. In malis em̄ p̄miſſis reſcīde fi/
dem. Ex hoc ḡ nō ſequit. ꝙ ſimplr homici/
diū ſit magis fugiendū q̄ piuriū ¶ Qd̄ au
tem dicūt ad rōem Tho. ꝙ pari ratōe poſ Ad 2
ſet ꝯcludi. ꝙ piuriuꝫ eſſet maiꝰ peccatum q̄
idolatria: planū ē intelligēti ꝙ nō dicūt ve/
rū. Probatio quoq̄ quam ad hoc afferūt:
nō valet. Iuramētū em̄ quod fit in purga/
tione alterius ratōis q̄ illud quod fit in a/
lijs cauſis determinādis iudicialiter. Naꝫ
de ratōe iuramēti quod fit in purgatōeꝫ alī
cuius eſt ꝙ agat ad hoc. ꝙ accuſatus ſame
p̄ſtine reſtituat. nō quia piuriū ipſis pecca
tis quibus accuſat p̄ponderet in omnibus
In cauſis v̄o alijs iudicialiter exequendis
iuramentū p̄ſtat. q2 hoc mō ſimpliciꝰ preſu
mit. ꝙ piuriū mag̃ debeat euitari: cuꝫ ſit di
recte ꝯtra deum: q̄ leſio quecūq̄ que tangit
primū. ¶ Quod v̄o dicūt ꝙ multi ſunt qui Ad 3
ſcienter peierāt: qui nulla ratōe nomen dei
denegarent: etiam ratione mortis euitande
manifeſtuꝫ ē ꝙ falſum dicūt. quia in dicto
ſuo cōtra dictoria includūt. Qui em̄ peierāt
ſcienter nomen dei negāt. ⁊ p̄ ipſam peierati
onē nō poteſt aliud intelligi niſi quedā ipſi
us nomis dei abnegatio. vñ peieraret deuꝫ
nō negare: om̄ino repugnāt: ſicut eē hoiem
⁊ nō eſſe animal.

Articulus ſex

a tus. De hoc ꝙ Tho, q̄tli. j. q. xx
vbi querit: vtꝝ monachus peccet mortalit
comedēdo carnes: In r̄ſione dicit ſic. Eſt

ꝯſiderandū ad quid religioſus ſe voto reli
gionis aſtringat. Et ſi quidē vouet ſe regu
lam ſeruaturū: videt ſe obligare ad ſingula
que in regula continent. ⁊ ſic ꝯtra quodlibꝫ
eoꝝ agendo peccaret mortaliter. Et infra di
cit ſic. Et ideo ſancti qui ordinē inſtituerūt
ne immitterēt hoībꝫ laqueos damnatiōis
ordinauerūt modū ꝓfitēdi quo religioſus
nō ꝓmittit ſeruare regulā ſed obedientiam
ſm regulā. Btūs em̄ Bn̄dictus ſtatuit mo
nachū regulā ꝓfiteri: nō quidē regulā obſ
uare: ſed ꝓfitens ꝓmittat ſm regulā cōuer
ſatōem moꝝ ſuoꝝ.

Correptorium

Primū ꝙ ꝓfitēs regulā aſtringat ſe ad oīa
q̄ i regula ꝯtinent: ita ꝙ peccat mortalit fa
ciēdo ꝯtrariū: reprobatū ē a Gregorio ⁊ In
nocētio. iiij. ⁊ Alexādro. iiij. q̄ exponēdo re
gulā bti Frāciſci dicūt. ꝙ fres p regulā nō
obligant niſi ad ea q̄ p̄ceptorie vel inhibi
torie ſunt exp̄ſſa. Ad ceta vō euāgelica ꝯſi
lia q̄ i ea ꝯtinent: tenent ſicut ceti xp̄iani: et
eo magis ex bono ⁊ equo ⁊c. Hoc etiā ptꝫ p
apl'm ad Gal. v. Qui ſuſcipit circūciſionē
debitor efficit vniuerſe legis. et cetera q̄ patēt
ſupra ꝯtra ſcd'am ſcd'e. l. vtrū religioſus pec
cet mortalit trāſgrediēdo ea q̄ ſunt i regula
Et etiā baptizat' ꝓmittit ſe ſm euāgeliū ſer
uaturū mādata. ſ. vt ad ſalutē neceſſaria. cō
ſilia vt expediētia ⁊ ad ꝑfectōem ꝑducētia.
Silr ğ cū in regulis parꝫ ſint q̄dā data p
modū p̄cepti ⁊ inhibitōis. quedā p modū
ſtatuti. quedā p modū monitōnis: illi q̄ re
gulā ꝓfitent nō ſe aſtringūt ad om̄ia p mo
dū p̄cepti: ſed ad aliqua ⁊ ad aliq̄ nō. ¶ Ꝑ.
q: quelibet regula ē ꝓpria ꝓfeſſoꝝ p lege: ſi
p̄cea inſtitutores religionū voluiſſent ꝓfi
tētes regulā ad oīa obligare ad quid diſti
xiſſent regulā p capitula: quoꝝ q̄dā ꝯtinēt
ſubalia ipſi' regule. ſ. paupertatē. obedientiā.
caſtitatē. q̄dā ꝯtinēt ſupadditōes p̄ceptoꝝ
⁊ inhibitionū. q̄dā vō informatōes agēdo
rū. q̄dā monitōes cauēdoꝝ. q̄dā exhortati
ones ꝑfectionū. ſm quē modū diſtixit b. frā
ciſc' regulā ſuā. Falſū ē ğ qd' dicit ꝓfitentes
regulā obligari ad ſingula ꝯtenta i regula
¶ Scd'm qd' dicit. ꝙ religioſus nō dꝫ ꝓfite
ri regulā: ſꝫ obediētiā ſm regulā. ē ꝯtra illā
decretalē extra de regularibꝫ ⁊c. ſicut patuit
ſ. ¶ Et p̄terea: ſi ſufficit ꝓmittere obediētiā:
vt dicit. ğ ſi regula nō aſtringit ad ꝯtinēdū
p modū p̄cepti. ⁊ ſi plat' p modū obediētie
non ꝓhibet: poterit religioſus ꝓfeſſus p dic
tā formā: ſi nō eſt i ſacris ordinibꝫ: ducere
vxorē: qd' ē abſurdū. oportet ğ dicere ꝙ idē ē
ꝓfiteri regulā ſm obedientiā ⁊ obſeruatiōē
moꝝ ſm regulā ꝓfiteri. ⁊ ecō uerſo. alioquin
ei' ꝓfeſſio q̄ fit ꝓfitēdo obediētiā ſm regulā
⁊ obſeruatōem moꝝ ſm regulā eet ratōni ⁊ de
cre ⁊ iuri canonico ꝯtraria.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Qualit habeat intelligi ꝙ vouē
tes regulā aliquā: vel viuere ſm regulā vel
obedientiā ſm regulā aliquā. Et ad ea q̄
hic ⁊ alibi obiciunt ꝯtra ſniā Tho. i hac
pte: ptꝫ ex dictis ſupra in q̄ſtionibꝫ ad obie
cta ꝯtra ſcd'am ſcd'e. articulo. lxxvj.

Articulus ſe

a ptimus. De h qd' Tho. dicit. iij. q.
q. j. vbi q̄rit vtrū xp̄s in triduo fu
erit idē hō. In m̄. p̄nci. dicit ſic. Nō pt di
ci ꝙ corp' xp̄i ſimplr fuerit idē nūero. q: q̄li
bet dn̄a ſbalis excludit idem ſimplr. aiatū
aūt ē dn̄a ſbalis. et mori ē corrumpi. Nec
iterū pt dici ꝙ ſit ſimplr nō idē vel aliud: q:
nō ē ſm totā ſbam nō idē aut aliud.

Correptorium

Hāc poſitōem videt retractaſſe vt dr. Sed
q: retractatio nō inuenit ſcripta. Dicendū ꝙ
corp' xp̄i mortuū i triduo fuit idē corp' nu
mero ſimpliciter: nō ſolū ꝓpt vnitatē ſuppo
ſiti diuini qd' ſolū ibi erat: ſed etiā ꝓpt vni
tatē forme ſbalis corpis inq̄tū corp'. Ea
dē em̄ ē forma corpis ⁊ viui ⁊ mortui. ¶ Ad
rōem dicēdū ꝙ aiatū nō ē dn̄a ſubal cor
pis vt corp' ē: ſꝫ inq̄tū viuū. Eſt em̄ aliq̄d
vere corp' ſine aīa. vn̄ mori ē corrūpi: nō cor
poris vt corpus: ſed corpis viui inq̄tū vi
uū fuit. Et catholice ē credendū ⁊ tenendū
ꝙ fuit idē ſimpliciter. q: eandē habuit mate
riā ⁊ formā ſubalē vel corpalē. ¶ Alit dici
pōt ad rōem quā inſinuat. q̄ ſic formari pt
Dn̄e ſbales ſm Porphiriū faciūt aliud:
ſed aiatū ⁊ inaiatū ſunt dn̄e ſubales cor
pis ſm eundē. ğ faciūt corp' aliud ⁊ aliud.
ğ corp' xp̄i ꝑus aiatū. ⁊ poſtea inaiatū ē ali
ud ⁊ aliud. dici pōt ꝙ iaiatū dupl'r accipi
pōt. ſ. ꝑuatiue. ⁊ ſic nō ē dn̄a cōſtitutiua
q: ꝑuatio nihil ꝯſtituit. ğ etiā nec ſic ē dn̄a
diuiſiua. q: ſm Porphiriū eedē ſunt dn̄e

diuisiue generis et constitutiue speciei. Inaniatū ergo sic acceptū priuatiue: nō facit corpus christi aliud. immo potius arguit q sit idē numero. absentia enim certe forme fit in eadē fm nūerū: vbi fuit presentia. sicut dr in pdicamētis. q priuatio et habitus dicunt circa idē aliqd. et hoc mō succedit inaiatū aniato in corpe xpi. Alio mō accipit inaiatū i diuisione corpis positiue. positiuā enim oportet eē dr̄nam q̄ constituit inferius et diuidit supius. et sic acceptū inaiatū facit aliud. sic aūt nō accipit i corpe xpi mortui: vel in quolibet alio.

Responsio ad hec

fm Tho. Dici pōt q corpus xpi viuū et mortuū ē idez numero simplr rōne suppositi: vt dictū ē. s. in rn̄sionib ad obiecta cōtra primā ptē. ar. xxxj. Rn̄siones vō quas hic afferūt ad argumētū Tho. nihil valēt: sicut patet intuēti. ¶ Quod enim primo affirmāt q eadē ē forma subalis viui et mortui: est contra phm: et cōtra oēm (vt credit veritatez) ¶ Qd vō quasi corrigēdo se dicūt de inaiato priuatiue et positiue sumpto: fictitiū ē fm phm et omēs cū intelligētes. Nunq̄ enim est priuatio forme substātialis nisi cū positiōe alicuius que nō cōpatit secū pcedentem priuatō em ¶ Quod vō dicūt q priuatio et habitus habēt fieri circa idē: sic intelligit fm phm q priuatio et habitus i genere accidētis habēt fieri circa idē subiectū actu existēs. Sed in genere sube circa materiā pmā q̄ ē ens in potentia. sicut pz p phm vbiq.

Articulus octa

uus. De hoc qd Tho. qtli. iij. q. prima vbi querit: vtrū deus facere possit q materia sit sine forma: In rn̄. pnci. dicit. q h facere nō pōt. q: includit cōtradictōem scz materiā esse actu: et nō esse actu.

Corruptorium

Hec positio nō ē tenēda. q: pīudicat sacramēto altaris. qd pz sic. Accidēs plus dependet a subiecto q̄ materia a forma. ergo si non pōt eē materia sine forma: multo fortius nō pōt esse accidēs sine subiecto. sed hoc ē falsum: immo de facto ē accidēs sine subiecto: vt pz i sacramēto altaris. Maior pz primo q: materia ē suba: accidēs vō nō. ¶ Scdo q: licet materia sustentet p formā fm q forma ē eius cōplemētū. et nō pōt denudari ab omi forma p actōem nature: nihilominus tn̄ materia sustinet formā. fm q forma non pōt eē nisi i materia subiecta: vt dicit cōmē. sup illud pmi phic. et iā dixim q̄n illa sunt Accidēs aūt nihil sustētat nec materiā nec formā neq cōpositū: sed solum sustētat. Vn̄ manifestū ē q accidēs ē forma maioris depēdentie q̄ materia. ¶ Ad hoc rn̄det ibidē dicēs. q accidēs depēdet fm suū esse a subiecto sicut a cā sustentāte ipm. Et q: deus pōt cōseruare omes effectus causarū secūdarū absq ipsis causis. ideo pōt cōseruare accidēs sine subiecto. Sed materia fm eē actuale depēdet a forma: inq̄tū forma ē ipe actus eius. vn̄ nō est simile hec ē ratio eius. Sed ex h pbat illud qd ipe negat de materia. Cū enim omē esse sit a forma: vt dicit phs. ij. de aīa: et Boe. li. de trini. iij. et formā constat nō pmā causam esse sed scdā. cū deus (vt ipe dicit) possit pducere oēs effectus causarū scdarū absq ipsis causis scdis: sequit necessario q deus possit facere materiā subsistere sine omi forma. sicut hoc facit forma. cū cā pma plus influit i effectū q̄ cā scda. vn̄ dicta positio videt fauere errori nup cōdemnato: qui ē. q deus nō pōt in effectū cause scde sine causa scda ¶ Ad illud de cōtradictōe dicendū. q implicare cōtradictiōez pōt intelligi dupliciter. s. simpliciter et fm omē tps. vt currēs nō mouet. Aut vt nūc: aut fm cursum naturalē q̄ ē nūc in rebus talē cōtradictiōem implicant. hec asina loquit ergo parit. mortui resurgūt Illud vō quod primo mō implicat cōtradictionē: nō pōt deus facere: sicut nō pōt sibi ipsi eē cōtrarius. Sed illud quod implicat cōtradictōem scdo mō tm̄. s. vt nūc: deus bn̄ pōt facere. q: si deus aliter faceret: nō implicaret cōtradictōem. Vel dicendū ē q de rōne materie nō est solū esse i potētia simpliciter sed ē solū i potentia fm cursum nature. hoc ē fm cursum mō inditū rebus. vn̄ esse in actu fm potentiā supra naturā: et esse i potentia fm cursum nature: nō dicūt cōtradictōz ¶ P. esse materie nō depēdet ab actu forme. et ideo nō dicit cōtradictōez. q: nō ē respectu eiusdē: sicut q hoc sit longū respectu vnius et nō respectu alterius. Auctor dē causis

Responsio ad hec

fm Tho. Ad ea que hic dicunt: responsuz ē supra in rn̄sionib cōtra ea q̄ obiecta sunt cōtra pmā ptē. articulo. xxvij.

Rticulus ix. de

a hoc q Tho. q̃rli. iiij. q. xxxj. vbi que rit: vtrum demõstratiue possit pbari. q mũd' nõ sit etern'? In rñ. q. dicit. q ea q̃ simplr diuine volũtati subsunt: demõstrati ue pbari non pñt. q: vt dr. j. Cor. ij. q̃ sunt dei nemo nouit nisi spũs dei. Creatõ aũt mũ di a nullo alio depẽdet nisi a sola voluntate dei. vñ ea q̃ ad pncipiũ mũdi ptinẽt demon stratiue pbari non pñt. Et post pauca. Est aũt valde cauẽdũ: ne ad ea q̃ sunt fidei de mõstratões q̃s adducat.

Corruptorium

Primũ. s. q demõstratiue pbari non possit mundũ nõ esse etnũ: videt eẽ occasio erro ris ad credendũ q fuerit etern' vel potuerit esse. Dicim' em̃ q eternitas mũdi iprobari põt etiã demõstratiue. demõstratõe. s. p ipos sibile: sic patuit s. Et etiã aliť p vnũ qd ip si ponũt q̃si pncipiũ om̃e ɔpositũ ẽ nouũ. vt ponit ɔmẽ. xj. meth. ibi 2 volũtas 2 actõ Cõstat aũt q mũd' ẽ ɔposit' maxia cõposi tõe. g ẽ nou'. Rõ aũt sua nõ plus ostẽdit q nõ põt demõstrari eternitas mũdi q̃ eterni tas aĩe rõnalis vel angelĩ. q: nec aĩe nec an geli creatio depẽdet ex alia cã q̃ ex sola vo lũtate diuina. Dicendũ g q de his q̃ soli vo lũtati diuine subiacẽt: ɔtingit loq̃ dupliciť Uno mõ anteq̃ fiãt. Alio mõ postq̃ facta sunt. Si pmo mõ: sic nihil ɔtigit de eis de mõstratiue sciri vł certitudinaliť nisi p reue latõz. Si scdo mõ: sic ɔtigit de eis mita sci ri demõstratiue. q: ipa factio eoz h3 vim de mõstratõis 2 reuelatõis. Ita ẽ de mũdo. q: a postq̃ fact' ẽ põt demõstrari nouitas ei'. sed anq̃ fieret: nihil absolute de eo demõstrari potuit. Et qd dicit postea: cauẽdũ ẽ valde ne q̃s ad ea q̃ sũt fidei: demõstratões addu cere psumat. q: p h̃ excellẽtie fidei derogatur Ueracit nobis videť p hoc. q psuasio sua plus vergat i fidei detrimentũ q̃ pmotõe3 imo ẽ ɔtra b. Petr. j. ca. iij. pati sp ad satis factõem om̃i poscẽti vos rõem de ea que in vobis ẽ spe: sicut supra. Et cũ addit. q de rogat fidei. eo q veritas fidei excellit omnẽ humanã rationẽ. Dicendũ q ṽitas fidei ĩ aliquib' articulis: nõ ĩ om̃ib' excedit ratio nẽ hũanã. q: vt Aug. dicit li. de vera relig. Oia illa q̃ pmo credun': vel nõ aucte secu ti ptim intelligunť vt sciant eẽ certissima. p tim vt sic videanť fieri posse: ac sic fieri op tuisse. ¶ P. licet excedãt rationẽ humanã p pter q̃ñ fiũt. q̃ñ tamẽ facta sunt seipsis ratio nẽ illuminãt. 2 eleuant ad ipm factorẽ cog noscendũ. vt habeť p illud ad Ro. j. Inui sibilia dei p ea q̃ facta sũt. Uñ etiã Aug. iiij. de trini. Erit inquit nostre intẽtõis in h ope ad ea que credim' nõ pbabiles tm̃: verum etiã necessarias adducere rõnes. 2 fidei no stre documentũ veritatis enodatõe 2 expla natõe condere. Credo nãq̃ sine dubio ad quorũlibet explanationẽ q̃ necesse ẽ esse: nõ mõ pbabilia: imo etiã necessaria argumen ta nõ deesse. q̃uis illa interim nostrã contin gat industriã latere.

Responsio ad hec

sm Tho. Ad ea q̃ hic dicunť diffuse dictũ est. s. in responsionib' ad obiecta cõtra pri mã partẽ. articulo. vj. 2 vij.

¶ Finit Correctorium corruptorij di ctorum Thome: in questionibus dis putatis de Quotlibetis.

¶ Incipiũt responsiones ad ea q̃ obij ciunť contra dicta sancti Thome in questionibus sup primũ sententiaz.

Rticulus pri

a mus. De hꝫ qð Tho. dicit. iij. p mi scpti. q. iiij. ar. ij. i rñ. pn. dicit. ꝙ potētie aīe sunt accidētia ꝯsequētia spēm: originata ex pncipijs ipsi⁹ nihilominus tamē sunt de integritate ipsi⁹ anime: inquantū ē totū potētiale.

Corruptorium

1 Dic nō video errorē. dicit tñ plane ꝯ aug. li. x. de tri. ca. x. vbi dicit. ꝙ hec tria. amor. noticia ⁊ mēs: q̄ dicit eē potētias aīe et partes imaginis sunt in aīa substāliter: vel (vt ita dicā) inqt essentialiṫ: non tanꝗ i subiecto: vt calor ⁊ frig⁹ ⁊ hmōi. ¶ Itē idē. x. de tri. c. penl'. hec inquit tria: memoria. intelligētia. volūtas: qm̄ nō tres vite sunt sed vna vita. non tres mētes sed vna mens: nec tres sube: sed vna suba. Et silr̄ dicit in pluribꝫ locis. i li.
2 de spū ⁊ aīa. ¶ Idem videṫ velle Auicenna vj. de naturalibꝫ. pma pte vbi dicit. ꝙ anīa est vis respectu actionū ⁊ respectu formarūꝫ sensibiliū ⁊ intelligibiliūꝫ quas recipit. Et potest dici forma respectu materie in qua existit. ex quibus vtrisqꝫ cōstituiṫ suba. aīal ⁊
3 vegetabile. ¶ P. in libro pdicamentoꝝ dicitur. ꝙ maxime ppriū ē sube. ꝙ eadēꝫ numero existēs susceptibilis ē contrarioꝝ. hoc autē nulli accidēti ꝯuenit: vt habeṫ i pdicamētis. conuenit dico ſm se. qꝛ licet eadē superficies sit susceptibilis albi ⁊ nigri. hoc nō est ſm se. vt dicit Auicēna. v. metaph. sed rōe sube que substat.

Responsio ad hec

1. rō ſm Tho. Q, aūt potētie aīe non pñt dici sua suba vel eēntia: ptꝫ sic. Diuersi act⁹ req̄rūt necessario diuersa susceptiua. verbi grā. Uidere ⁊ audire nequaꝗ pñt esse pfectiones eiusdē susceptiui siue eiusdēꝫ potētie. sꝫ ipa eēntia anīe est ppriū susceptiuūꝫ actus essendi siue ipsi⁹ eē. ǵ necesse est ꝙ aliqđ aliud ab essentia anime sit susceptiuū pprīuꝫ ipsius opari: qui est actus alius ab esse siue ab actu essendi diuersus. igiṫ potētia q̄ pficitur p actum operādi necessario differt
2 ab essentia aīe que pficiṫ p esse siue p actuꝫ essendi. ¶ Itē nihil habet potentiā actiuāꝫ nisi inqntū ē ens actu. Potētia actiua igiṫ psupponit esse actu. ⁊ hoc ideo ē. quia ipsū esse intimi⁹ se tenet cum eēntia ꝗ potentia actiua. qm̄ eēntia nō pōt intelligi hꝛ̄e potētiā actiuā circūscpto eē actu. Bn̄ aūt pt intelligi ꝙ eēntia pficiaṫ p eē suū siue p actum eēndi circūscpta potētia actiua. Si igiṫ potētia aīe sit idē cū eēntia. multo forti⁹ ipsiuꝫ esse erit idē cū eadē. ⁊ sic eēntia creature erit idē cū suo eē. quod ē erroneū. ¶ Adhuc opationes aīe sunt inter se realiṫ diuerse. vbi grā. velle ⁊ itelligere: ⁊ hmōi. ǵ ⁊ eaꝝ pncipia cuiusmodi sunt potētie. s. volūtas ⁊ intellectꝰ sunt inṫ se realiṫ diuersa. ⁊ sic nō pt vtraqꝫ eē idē qð eēntia aīe. q̄ cūqꝫ em̄ sunt eadēꝫ 3
vni ⁊ eidē: etiā inṫ se sunt realiṫ eadē. ¶ Sꝫ 1. phic.
si dicaṫ. ꝙ idē sunt re: sꝫ differūt rōne. hꝫ stare non pōt. qꝛ ex hoc ꝙ aliqua res vna siue natura vna sumiṫ sub diuersa rōne: non pter hoc ē diuerse opatiōis pncipiū. vbi grā. potētia visiua si sumaṫ i habitudie ad subiectū sub vna ratione. vel in habitudie ad obiectū sub alia rōne: nō pꝑter hoc ē diuerse opatōis pncipiū. ǵ silr̄ nec i pposito. Solutō Contra
¶ Si aūt dicaṫ ꝙ hoc nō ē ex diuersa rōne siue ex diuerso mō cōsiderādi ꝙ idē realiter sit pncipiū primū diuersoꝝ actuū: sed propter diuersas habitudines siue relatōes q̄bus idem ad diuersa realiter refeṙ. Nec hꝫ quidē stare pōt. qm̄ relatio nō est pncipiūꝫ alicui⁹ opationis. alioquin in relatōe esset motus. quod pꝫ eē falsum. ǵ diuersitas sola relatōis nō pōt facere opationū vl' actuum diuersitatē realē. Multa poterunt adhuc argumēta adduci: ⁊ multa incōueniētia ex ista positōe. s. ꝙ potētie anīe sunt ipsa sua eēntia. cōcludi qbꝫ posset pbari. ꝙ qui sunt positōnis illius: nō sunt longi ab errore. ¶ Q, aūt dicūt hmōi opinionē eē cōtra sniam beati Aug. patere potest Aug. lucidius intelligenti nō esse veꝝ. Auctoritates illas quas adducūt de Aug. exponunt doctores p hoc. s. ꝙ Aug. nō intendebat ꝙ ipse potētie anime in se considerate: abstractiue dicāṫ substātiales vel ipsa substātia anime: sed cōcretiue. vt videlicet noticia sumatur p mente noscente vel nota. ⁊ amor pro mente amante vel amata. vbicunqꝫ ponūtur noticia ⁊ amor ab Augustino esse ipsa essentia anime siue ipsi consubstantiales. ¶ Qð autem opteat dicto modo vba Augus. intelligere: patet. quia nequaꝗ in alio sensu verba eius verificari poterunt circa hāc materiā. Ait em̄. xj. de trinit. ca. iiij. loquens de trinitate illa que inueniṫ in parte imaginatiua. ꝙ ergo est ad corpis sensum Solutō Contra. Ad 1

aliquod corpus in loco: hoc est ad animi
aciem similitudo corpis in memoria. Et ꝙ
est aspicientis visio ad eam speciem corpis
ex qua sensus formaꝛ: hoc est visio cogitan
tis ad imaginez corpis in memoria consti
tutam ex qua formaꝛ acies animi. Et ꝙ est
intẽtio volũtatis ad corpus visum visionẽ
qꝫ copulandã: vt fiat ibi quedã vnitas tri/
um: qꝫuis coꝝ sit diuersa natura: hoc est ea
dẽ volũtatis intẽtio ad copulandã imagi/
nem corpis que ẽ ĩ memoria. ⁊ visionẽ cogi
tãtis. i. formã quã cepit acies animi rediẽs
ad memoriã. et hic quedã vnitas ex tribus
non iam nature discretis: sed vnius eiusdẽ
qꝫ substãtie. q: hoc totũ intꝰ est: ⁊ totũ vnus
animus. Et eandẽ sniaꝫ repetit. xv. de trini.
ca. viij. Deinde ab ipso aio ab his q̃ extrin
secus sunt: sata sunt velut introducta inuẽ
ta altera trinitas: vbi apparẽt eadem tria
esse vnius substãtie imago corpis q̃ in me/
moria ẽ. ⁊ inde informatio cũ ad eã ꝯuerti
tur animꝰ cogitãtis: ⁊ vtrũqꝫ ꝯiũgẽs intẽtio
volũtatis. Ecce ĩ vbis auctis ꝑme spẽs ĩ me
moria reposita. ⁊ eiꝰ similitudo ĩ acie cogitã
tis expssa: dicunꝛ esse ipsiꝰ animus: sicut et
volũtas vtrũqꝫ ꝯiũgẽs. qm̃ de tribus simul
ait totum intus est ⁊ totũ vnus animꝰ. Sꝫ
manifestũ est ꝙ nec spẽs ĩ memoria: nec eti/
am silitudo in acie cogitãtꝭ expssa ẽ ipa ani
ma: vel ipe animꝰ abstractiue intellectus. ꝫ
oportet ꝙ ista snĩa Aug. sic intelligaꝛ. s. ꝙ il
lud cui species ĩ memoria impꝛmiꝛ. ⁊ illud ĩ
cuius acie eiꝰ similitudo expꝛmiꝛ: ipe animꝰ
vel anima esse dicaꝛ: vt species tam hec q̃
illa nõ ꝑ ipsis speciebꝫ abstractiue: sed ꝑ ip
sa aĩa ipsis speciebꝫ informata cõcretiue ac
cipiaꝛ. Igiꝛ ⁊ in eodẽ cõceptu ipa voluntas
non quidẽ abstractiue accepta ꝑ potẽtia so
la: sed ꝑ ipa anima: inq̃tuꝫ sibi inest poten
tia volitiua ꝑ quã copulat illã spẽm que ẽ ĩ
memoria ⁊ visione cogitãtis: ipe animꝰ vel
anima ꝓhibeꝛ ꝑ hoc quod dicaꝛ. hoc totum
intꝰ ẽ ⁊ vnus animus ¶ Q, etiã sic ꝯcretiue
habeãt intelligi ṽba Aug. ampliꝰ pꝫ ex ver
bis scdĩe auctꝭ. qm̃ imago corpis q̃ ĩ memo
ria est: ⁊ informatio cuꝫ ad eã ꝯuertiꝛ acies
cogitãtis. ⁊ vtrũqꝫ ꝯiũgit intẽtio volũtatis
impossibile ẽ dicere esse ipam essentiaꝫ si ab
stractiue accipiauꝛ. qm̃ ipa spẽs ĩ memoria
accipiꝛ ab extra. sicut pꝫ ꝑ Aug. li. x. ca. xix.
vbi sic ait. De ipsis imaginibꝫ corpis intꝰ
inquit ĩ anima eas inuenit ꝑ corpꝰ impssa.
quod autẽ alicui ab extra imprimiꝛ: nimis
fatue ⁊ absurde ipa eiꝰ rei essentia astruitur
Informatio quoqꝫ aciei nũc adest nũc ab/
est. ⁊ silr intẽtio volũtatis. vñ vtraqꝫ opatio
ĩ genere accidentiũ necessario repiꝛ. ⁊ ꝑ ꝯñs
ipa suba aĩe nulla ratõe poterũt affirmari.
Uerba igiꝛ illa Aug. de istis sumptis cõcre
tiue haberẽ intelligi sub hoc sensu. s. ꝙ illud
cui spẽs ĩ memoria impꝛmiꝛ. ⁊ ꝙ ꝑ eiꝰ simili/
tudinẽ ĩ acie expssam informaꝛ. ⁊ ꝙ ꝑ volũ/
tatẽ forme sic apphẽse copulaꝛ: ẽ vniꝰ subẽ.
ꝑut dicꝛ. xv. de trini. ⁊ totũ vnꝰ animꝰ: pro/
ut dicꝛ. xj. capitulis p̃a llegatis. ¶ Illã au/
ctoritatẽ Aug. x. de trini. exponit mgr̃ sniaꝝ.
iij. di. sic hec tria dicũtur vna mẽs ⁊c. hoc ẽ
ĩ vna mente cuiꝰ sunt vires ⁊ ꝓprietates na
turales: sicut pꝫ ꝑ mgr̃m ibidẽ. ¶ Qđ autẽ Ad 2
dicũt đ Auicẽ. nihil ẽ. licet em̃ Auicẽ. ponat
eandẽ eẽntiã aĩe eẽ radicẽ oim̃ potẽtiaꝝ. qđ
vtiqꝫ ẽ ꝯtra barbã ipoꝝ. cũ ponãt tres aĩas
ĩ homĩe. ꝓpter hoc nõ ponit ꝙ ipe potentie
aĩe sint ipa eiꝰ essentia. Q, dicit. aĩa vis ẽ
respectu actionũ ⁊c. sic hꝫ intelligi. q: ĩ ipsa
aĩa radicanꝛ vires q̃ sunt ꝑncipia oim̃ acti
onũ hmõi. ¶ Ad vltimũ qđ insinuãt. ꝙ po Ad 3
tẽtie anime deberẽt dici subẽ. q: sunt ꝯtrario
rũ susceptiue. Dicẽdũ ꝙ ipe potẽtie abstra/
ctiue intellecte nõ sunt ꝯtrarioꝝ susceptiue.
sed aĩa potius ipsis potẽtijs substrata susci
pit ꝯ̃ria: ṽtutes. s. ⁊ vicia: sicut corpꝰ subie/
ctũ quãtitati suscipit albũ ⁊ nigꝝ. ¶ Ad eiꝰ
dẽtia eiꝰ qđ p̃dictũ ẽ. ṽba Aug. de ipsis con
cretiue sumptis debere intelligi: facit ipe mo
dus oñdẽdi quo ꝓbat noticiã. ⁊ amorez ac
cidẽtia nõ esse. đ trini. x. ca. iiij. vbi dicit hec
nõ accidẽtaliꝛ sed subaliter. vel (vt ita dicã)
eẽntialiter: nõ tanq̃ ĩ subiecto: vt color et fi
gura in corpe. aut aliqua alia qualitas aut
quãtitas. Quicq̃d em̃ tale ẽ: nõ excedit sub
iectũ ĩ quo ẽ. Nõ em̃ color aut figura huiꝰ
corpis põt esse ⁊ alteriꝰ corpis ⁊c. Planũ est
em̃ ꝙ si abstractiue accipiamꝰ spẽꝫ intelligi/
bilẽ vel actũ intelligẽdi: seu ⁊ actũ amandi
nõ pñt suũ subiectũ excedere. nec noticia vł
amor si sic accipiaꝛ: alteri subiecto q̃ men/
ti poterunt inherere: nõ plus q̃ calor vel fi
gura sua poterunt excedere subiecta. Ut er
go iste sensus efficax inueniaꝛ: necesse est ꝙ
verba sua sic intelliganꝛ. s. noticia ibi accipi
atur ꝑ mente nota. ⁊ amor ꝑ mente amata
Sic em̃ ẽ valida ratio sua. quod sic patet
quia intelligere ⁊ amare sunt actões imma
nẽtes in agẽte. Hinc ẽ ꝙ nullũ accidens po
niꛊ in obiectis quo transire intelliganꛊ. nul

lum em̄ accidens adq̄rat auro ex hoc q̄ ē intellectum vel amatū: sicut ē de operationibus que transeūt in extrinsecū. sicut p3 de calefactiōe 7 dealbatōe: p quas accidentia illa calefactis 7 dealbatis acquirunt. Ex hoc liquet q̄ esse intellectū nō addit aliquid menti intellecte sicut nec lapidi intellecto. Optime ergo pbat Aug. q̄ noticia 7 amor nō dicūt accidentia alia: inquantū sumunt p mente nota et amata. Sine dubio tamen accidētia quodammodo includūt qn̄ sumūt 2relatiue p mente amāte 7 noscēte. quia tam actus q̄ potentia hec 7 illa ipsi menti noscēti vel amāti vt subiecto inesse nullatenus formidat.

Rticulus secūdus.

a De h̄ qd̄ Tho. scpto. j. di. viij. q. iij. ar. j. i solutiō e. iij. argu. dicit. q̄ pmū mobile qd̄ phi dicebat motū ex se: ē 2positū ex motore 7 moto. 7 tenera videt intelligere non de motore sepato sed 2iūcto q̄ ē aia. qd̄ p3 ex hoc q̄ dicat motū ex se. 7 ita ponit celos animatos: vt multi phi posuerūt: 7 pene omnes.

Correptorium

Hoc si sentit videt plane errare: sicut et phi qui hoc ponūt. Contra quos Damas. li. j. ca. xx. Null⁹ celos animatos existimet: inanimati em̄ sunt 7 insensibiles. ¶ Itē hoc ē 2 rabi Moysen: q̄ dicit. Si celū ab aia moueret: aliqn̄ q̄esceret: cui⁹ 2trariū videmus. ¶ Itē si celi ēent aiati: cū corpa coꝝ sint nobiliora nr̄is. similiter 7 aie vt videt. 7 p 2sequēs celū esset nobili⁹ homie. 7 ita cū nobilius nō sit ppter ignobilius: nō essent corpora celestia creata ppter homis seruitiū. Cuius 2trariū3 habet Deut. iiij. Ne eleuatis oculis ad celū videas solē 7 lunam 7c. que creauit deus in misteriū cūctis gentib⁹.

Responsio ad hec

fm Tho. Qualit̄ fr̄ Tho. senserit de aiatione celi. 7 qualit̄ cū b. Aug. i scriptis suis 2cordauerit: ostensum ē supra i rn̄sionibus ad obiecta: 2tra questiones disputatas. ar. xiij.

Rticulus terci⁹.

a De h̄ q̄ Tho. scpto. j. di. viij q. iij. arti. i rn̄. iij. argu. dicit. q̄ p m⁹ mot⁹ ē cā oīs mot⁹ corpalis. eo q̄ oīs motus corpalis ordinat ad motū celi localē.

Correptorium

Hoc videt minus catholice dictū. Primo 1
q: post iudiciū fm fidē catholicā et doctrinā
sctoꝝ cessabit mot⁹ celi. 7 tamē i inferno trā
sibūt de aquis niuiū ad calorem nimiū: vt
habet Job. xxiiij. Ubi aūt trāsitus corpoꝝ: 2
ibi mot⁹ corpales. ¶ Scdō: q: post iudiciū
statim erit corp⁹ beati vbi voluerit spūs ei⁹
Exemplū 7 pbatiō e3 hui⁹ habem⁹ i xp̄o p⁹
resurrectōe3. cui⁹ 2stat mot⁹ corpal cā nō fu
it mot⁹ celi. ¶ Tercio. q: credim⁹ motū resur
rectōis corpoꝝ de puluere terre ad resūptio 3
nē aiaꝝ. cui⁹ cā nō ē motus celi: nec ad mo
tū celi ordinat. ¶ Quarto. q: motus aialis 4
7 homis pgressiuus ē mot⁹ corpalis. cui⁹ cā
nō ē mot⁹ celi sed appetit⁹ ¶ Quinto. q: h̄ ē 5
cōtra Aug. ix. 2fess. q̄ vult q̄ cessante motu
celi: adhuc posset rota figuli moueri. et ser
mo distinctus p syllabas longas 7 breues
pferri. vbi sic dicit. an nō cessarēt celi lumi
na: et moueret rota figuli. nō esset tempus.
aut essent i verbis nostris syllabe alie lōge:
alie breues: nisi quia ille lōgiori tpe sonuissent: ille breuiori.

Responsio ad hec

fm Thomā. Q, omis motus corpalis ordinet ad motum celi localē3: patet p phm viij. physicoꝝ. nec hoc in aliquo fidei derogat. ¶ Quod aūt obijciūt de aquis niuiū 7c. dici potest q̄ motus ille nō ē naturalis qualis ē ille de quo loquūtur phi. sed sumit ibi trāsitus p immutatōne: fm q̄ sensus damnatoꝝ a speciebus frigoris 7 caloris multipliciter cruciant. Q, si quis mot⁹ ac local trāsitus debeat ibi poni i pncipiū3 supnaturale vel volūtariū d3 reduci. ita q̄ naturalis nō debeat pprie dici. igit motus corpoꝝ glorificatoꝝ d3 dici supnatal: inq̄ntū 2sequunt ad actū volūtatis. Motus quoq3 vel mutatio que erit i resurrectōe corpm: multo amplius i pncipiū supnaturale reducit sicut p3 ¶ Qd̄ tandē de Aug. dicunt. q̄ cessante motu celi 7c. verꝝ ē. q: p aliquē motorē libere ac voluntarie agentē bn̄ localiter mouet: s3 nō naturalit. ita q̄ mot⁹ ille i pncipiū qd̄ ē nala: possit reduci. 7 q̄ intelligat de tali motu qui pcedit a pncipio volūtario: innuit p h̄ qd̄ sbdit de sermone distincto p syllabas longas

Marginal notes: ad q̄rtum 2 pma; Ad 5

⁊ breues. hmõi em̄ motus locutionū redu/ cit̄ in p̄ncipiū voluntariū.

Rticulus. iiii.

a De h̄ qđ Tho. dicit. j. scpto. di. viij. q. v. ar. ij. i m̄. j. argu. q̄ aia nō ꝯponit̄ ex aliquibꝰ q̄ sint ptes q̄ddicatiꝰ eius. sicut nec quelibet alia forma.

Corruptorium

1 Hoc ē ꝯtra Aug. vij. sup Gen̄. ad lraꝫ. an̄ finē parꝫ. vbi dicit. q̄ aia p̄mi hoīs facta fuerit ex materia spūali. q̄ quidē formationē suā p̄cessit: nō tp̄e sꝫ origine: sicut vox cātū: ⁊ alia multa sunt contra hec q̄ dicta sunt. s

2 ¶ Ad argumētū i contrariū mdeo qđ ē tale In. ij. đ aia dr̄. q̄ aia ē actꝰ corpis. ⁊ ibidem dr̄. q̄ forma nec ē ma̅ia nec ꝯpositū. ¶ Rn̄sio. argu. nō ōn̄dit: nisi q̄ aia nō ē cōpositū nec illud cuiꝰ ē forma. ⁊ hoc ē verꝫ. q̄r non ē

3 corpus. ¶ Scđo. omē ꝯpositū h̄ꝫ eē ex suis p̄ncipijs ꝯpōnētibꝰ. si igit̄ sit ꝯposita tūc ipa i se h̄ꝫ aliqđ eē qđ nūq̄ remouet̄ ab ea. cū sit imortalis. ¶ P̄. ex cōiūctione corpis ⁊ aīe relinquit̄ q̄ddā eē qđ ē eē hoīs. g̃ i hoīe est duplex esse. s. esse aīe ⁊ esse compositi. quod videt̄ impossibile: cū vniꝰ rei sit tm̄ vnum esse ¶ R̄. dōm. q̄ hoc argumentū ita ē contra ipsuꝫ. q̄ ponit aiam inmaterialē. sicut contra eos q̄ ponūt eā cōpositā. q̄r tā ipe q̄̄ illi ponūt eā existentē qn̄ est separata. ⁊ ita sꝫ qn̄ est coniūcta h̄ꝫ duplex esse. s. esse aīe ⁊ esse coniūcti ƒm hanc viā. ¶ Ad argumētū tn̄ dicimus. q̄ esse compositi ē esse duarꝫ rerꝫ ⁊ non vniꝰ. ⁊ hoc non ē inconueniēs. q̄r duorꝫ sūt

4 duo esse. ¶ Tercio. oīs compositio q̄ aduenit alicui post suū esse cōpletū ē ei accidētal' si g̃ aia ē composita ex suis p̄ncipijs habēs eē pfectū: ꝯpositio eiꝰ cū corpe erit ei accn̄tal' sed compositio accidētalis terminat̄ ad esse vnū p accn̄s. g̃ ex aīa ⁊ corpe nō efficit̄ vnū nisi p accidēs. ¶ Rn̄. sicut p̄us. hec ratio ē contra ipm: qui ponit animaꝫ simplicē formā p se subsistentē ⁊ habentē esse nature sue pfectū. ergo accidētalis erit compositio ƒm hoc. ¶ Ad argumentū terciū dicimꝰ aliter. q̄ cū dicit animā habere esse pfectū anteq̄ coniūgat̄ corpi h̄ eē falsum. q̄a em̄ aīa apta nata ē eē corpis pfectio: nō h̄ꝫ pfectū naturē sue modū: nisi qn̄ h̄ꝫ corpꝰ sibi coniūctuꝫ corpꝰ inquā non aīale sed spūale in tāta facultate sibi obediēs: vt sit sibi glorie quod p̄us fuit sarcine: vt habet̄. xxj. sup Gen̄. in fine. Ita etiā modo non haberet esse pfectū sue nature nisi vnita esset corpi aīali. i. qđ facit animale.

Responsio ad hec

ƒm Thomā. Qualiter aīa itellectiua sicut ⁊ angelꝰ sit natura simplex: nec est composita ex materia ⁊ forma: multꝭ rationibꝰ ⁊ auctoritatibus poterit pbari: patuit supra in responsionibus ad obiecta contra p̄mā ptē Ad 1 articulo. ix. ¶ Auctoritates autēꝫ Aug. hic ⁊ alibi pro se adducunt: nihil facit pro eis si ex integro recipiat̄. immo inuenitur q̄ Augustino imponūt que non habent̄ ab eo: vt patet p verba sua sup Gen̄. septimo. c. xxv vbi sic ait. Frustra iam querit̄: ex qua veluti materia facta sit anima. sed itelligi recte potest in primis illis opibus facta: cum factus est dies. Sicut em̄ illa que non erant facta sunt. ⁊ hec īter illa. Q, si materies alia formabilis fuit ⁊ corpalis ⁊ spūalis. nō tamen in ipsa instituta nisi a deo a quo sūt omia. que quidē formationē suam nō tempore sed origine p̄cederet sicut vox cantum quid em̄ de materia spūali facta anima creditur. Ecce non asserit ex aliqua materia fieri. sed si fiat ex aliqua materia: fieri cōgruentius creditur ex spūali. Quid autem sentiat de hoc ƒm veritatē: explicat infra ca. xxvij. scꝫ vltimo eiusdem libri: vbi sic dicit. Nūc etem̄ de anima quā inspirauit homini deus sufflando in eius faciē: nihil confirmo nisi q̄ ex deo sic est: vt nō sit substātia dei sed sit incorporea: id est nō sit corpus sꝫ spiritus. non de substātia dei p̄cedens: sed factꝰ a deo. non ita factus a deo vt in eius naturā natura vlla corpis vel irrationalis anime verteret̄. ac p hoc de nihilo ⁊c. Sed si de nihilo: ergo nec de materia corporali nec spirituali. vnde nihil valet quod pro se adducunt illud quod dicit Augus. inquirēdo sꝫ condicione. Hoc autem p nobis est q̄ anima de nihilo. ⁊ p consequēs de nulla materia hoc asserit ⁊ confirmat: sicut patet p verba sua inspicientibus p̄allegata. ¶ Respon Ad 2 sio vero quam afferunt ad primā rationeꝫ Thome: nihil valet. Planū est em̄ q̄ phs distinguit substantiā in materiam. formā: ⁊ compositū vel sibi: sicut patet ex v̄bis eiꝰ Dicamꝰ igit̄ genus vnū quoddā genꝰ eorū que sunt suba. Huius aūt aliud q̄dē sicut

materiã que ſm ſe quidẽ nõ eſt hoc aliqd.
Aliud autem ſicut formã ⁊ ſpeciẽ: ſm quã
dicit̃ iam hoc aliquid: ⁊ terciam que ex his
Ex quo patet ꝙ oĩs forma diſtinguit̃ cõ/
tra compoſitũ. Non igit̃ erit verũ dicere de
forma quacũqȝ. ꝙ nõ erit hoc compoſitũ: ſȝ
ꝙ eſt nullum compoſitũ. Illa em̃ que cõdi/
uidunt aliquod vnũ ꝑ ſe: ⁊ nõ ꝑ accidens:
ſic ſe habẽt ꝙ vnũ nõ ſolum in particulari:
ſed etiã in vniuerſali neceſſario remouet̃. v/
bi grã cũ dicit̃. Aĩal aliud aliud homo: aliud
aſinus. Cũ igit̃ materia. forma ⁊ ꝯpoſitũ
nõ ꝑ accidẽs ſed ꝑ ſe ſubãm ꝯdiuidãt ſicut
pȝ: neceſſe ẽ hec ab inuicẽ vlr̃ remoueri: ita
ſcȝ ꝙ nulla materia ſit forma vel ꝯpoſitũ. ⁊
nulla forma matĩa vel ꝯpoſitũ. ⁊ nullũ cõ
poſitũ matĩa nec forma. Cũ igit̃ phs iſtã
diuiſionẽ faciat: vt declaret aĩam eẽ formã:
nulli dubiũ quin ſequat̃ ſm ipm̃ demõſtra
tiue aĩam nõ eſſe compoſitã: non vt intelli/
gat̃ nõ eſſe hoc compoſitũ: ſed nullũ. Põt
em̃ ſic formari. Nullũ ꝯpoſitũ ẽ forma. oĩs
aũt aĩa rõnalis ẽ forma. ḡ nulla aĩa rationa
lis ẽ ꝯpoſitũ: neceſſe ẽ ḡ ab aĩa ex quo for/
ma ẽ: materiã ⁊ cõpoſitũ vniuerſalit̃ remo/
Ad 3 ueri. ¶ Q, aũt dicũt ad ſcđm argu. ẽ irrõna
bilit̃ dictũ. In ꝑmis em̃ cũ dicũt illã rõem
eẽ ꝯtrã Tho. falſũ dicũt. Ipe em̃ nõ ponit
ꝙ ipa forma aĩe recipiat quoddã eẽ in ſua
materia ſpũali quã ipſi fingũt. tunc em̃ ſeq
ret̃. ꝙ cũ aliud eſſe quoddã ꝑueniret ex ꝯiũ
ctõe aĩe ⁊ corꝑis. ꝙ duo eſſe eſſent in eodẽ.
Ipſe autẽ ponit. ꝙ ipſa anima accipit eſſe
ꝑmo in ipo corꝑe tanq̃ i ꝓpria materia cu
ius eſt forma. vñ ponit ꝙ anima ⁊ corpus
vnũ eſſe conſtituunt: ſiue vniunt̃ in vnum
eſſe. Qđ autẽ dicunt reſpondẽdo ad predi
ctam rationẽ. ꝙ oĩe eſſe compoſiti ẽ eẽ du/
orũ: nõ rei vnius: hoc falſum ẽ. quoniã cõ/
poſitũ eſt res vna. Ex materia ⁊ forma ete/
ni fit vere vnũ. ḡ oportet ꝙ habeat vnum eſſe
Una eĩ potẽtia nõ põt ꝑfici ꝑ duplicẽ actũ
ſed q̃dditas rei ꝯpoſite ex matĩa ⁊ forma ẽ
ꝓpria potẽtia hui⁹ actus. ſ. eſſe. igit̃ ĩpoſſibi/
le ẽ ꝙ rei. cui⁹ quidditas ẽ vna ſint duo eſſe.
Ad 4 ¶ Q, etiã dicũt terciã rõem eſſe ꝯtra Tho.
nõ ꝯtinet veritatẽ. Ratio em̃ ꝓbat. ꝙ ſi ipa
forma aĩe acciperet eſſe cõpletũ ſue nature in
materia illa ſpũali ſibi cõnaturali: ꝓut ipſi
fingũt: tunc neceſſario ſeq̃ret̃. ꝙ ei⁹ ꝯpoſitio
cũ corꝑe eẽt accidẽtal̃. Sed ſm viã Tho. h̃
non ſequit̃: cũ ipe ponat aĩam q̃ forma ſim
plex ẽ: ſuũ eẽ ꝯpletũ recipe ĩ corꝑe tanq̃ in
materia ꝓpria quã ꝑficit. vñ vnio cũ corꝑe
ẽ ſm eũ in vno eſſe ſubali. ¶ Q, aũt dicunt
Thomã dicere aĩam hr̃e eſſe ꝑfectũ ante
q̃ʒ corꝑi vniatur: ex dictis patet eſſe falſum
Ponit em̃ aĩam ĩ corꝑe ſuũ eſſe ꝯpletũ ac
cipe. qđ tñ eã ponit retinere a corꝑe ſepatã
ita tñ ꝙ ſꝑ ad corp⁹ hȝ naturalẽ inclinatiõẽ
ꝓpt̃ ꝑfectiorẽ modũ eẽndi quẽ hȝ corꝑi con
iuncta q̃ʒ a corꝑe ſepata.

Articulus quintus.

De hoc ꝙ Tho. dicat ibidẽ in Uide de
ſolutõne. ij. argu. ꝙ ꝯiunctũ nõ hȝ hoc i. 4.
aliud eſſe q̃ʒ eẽ forme. Itẽ i rñ. iij. argu. ad/ diſ. 44.
dit. ꝙ ꝑ ꝯiũctõem aĩe cũ corꝑe nõ efficit̃ ali/ q. 1. ar. 2.
quod aliud eſſe. ſed eſſe quod ẽ aĩe ꝑ ſe: effi i. rñ. ad 1
cit̃ ꝯiũcti. ita ꝙ ꝯiunctũ nõ habet aliud eſſe
q̃ʒ eſſe forme. Idem dicit di. xv. q. vltima. ĩ
rñſione ꝑncipali.

Corruptorium

Illud dictũ orit̃ ex duplici errore: q̃rũ vnus
ẽ. ꝙ vna forma ſbalis ẽ in ꝯiũcto: q cũ ma/
teria ꝑma cui immediate ſine alia ꝑuia diſ
poſitõne ꝯiũgit̃ facit ꝯpoſitũ. ¶ Scđs ẽ. ꝙ
matĩa tal̃. ſ. ꝑma nõ hȝ eẽ: nec pt̃ hr̃e niſi ꝑ
formã. ⁊ ãbo errores a mgr̃is ſũt reprobati.
Dico ḡ ꝙ ſic ꝯpoſitũ ex aĩa ⁊ corꝑe eſt aliud
ens q̃ʒ alterũ qđlibet ꝯponẽtiũ. Ita etiã ⁊ eẽ
ꝯpoſiti ẽ aliud q̃ʒ eẽ forme. eſſe em̃ ẽ ꝓprius
act⁹ entis. ita ꝙ qđlibet ens hȝ ſuũ eſſe. Cũ
ḡ corp⁹ añ aĩe infuſionẽ habeat eſſe. manife
ſtũ ẽ ꝙ totũ eẽ corꝑis ĩ ꝯpoſito nõ ẽ aĩe. alio
q̃n corp⁹ poſt ſeparatõem penit⁹ deſineret eẽ ſic
accñtia. q nõ habẽt aliud eſſe q̃ʒ eẽ ſuorũ ſb
iectorũ. ⁊ iõ q̃n amittũt eẽ ſubiecti: amittũt
penit⁹ eſſe: niſi ſuſtenent̃ ꝑ miraculũ: vt in
ſacramẽto altaris.

Reſponſio ad hec

ſm Tho. Qualit̃ vnũ ẽ eẽ cõpoſiti ex aĩa ⁊
corꝑe: pȝ ex dictis. ſ. ar. prio. ⁊ i rñſiõibꝰ ad
obiecta ꝯ ꝑmã ſcđe. ar. iiij. qualit̃ etiã pone
re vnitatẽ forme ⁊ ſimpli materiam ſine for
ma eẽ nõ poſſe: ex dict̃ ſat̃ pȝ dici erroneũ
nõ debere. ¶ Ad argumentũ q̃ nitũt̃ oñdere.
ꝙ corp⁹ hȝ eẽ ĩ hoĩe aliud ab eſſe aĩe: qđ ipi
corꝑi cõicat̃. Dicẽdũ ꝙ corp⁹ añ infuſiõẽ aĩe
hȝ eẽ a forma quadã q̃ i aductu aĩe corrũ
pit̃. ꝓpter quod eſſe quod a tali forma ha/
buit nõ remanet. ⁊ poſt ſeparatõẽ noua for
ma inducit̃ a qua aliud eẽ ꝯmunicat̃. ¶ Q,

autem dicūt. q ex hoc sequit q corpus debe
ret penitus desinere esse ad modū accidētiū
manifestū ē q nō sequit Accidētia em̄ sunt
indignātis nature: pimi possūt: nō mutari
fm Boeciū. Corp9 aūt physicū mobile est ꝛ
mutari pōt. vn̄ corpus viuū i morte nō an
nihilat: sed in corp9 mortuū noua forma sb
stātialis inducit. ꝛ ꝯsequēs actu ēendi no
uo naturaliter pmutat.

Rticulus sex-

a tus. De hoc q Tho. dicit ibidē
i m̄. vltimi argu. dicit aiaꝫ indi-
uiduari p corp9 ꝛ ex corpe. ꝛ q impossibile ē
aiam pus creari q̄ꝫ infundi.

Corruptorium

1 Scd̄o dictuꝫ videt plane derogare fidei: q̄
dicit deū omipotentē. Cū em̄ aie creatio nec
sit nec esse possit ab alio q̄ꝫ a deo: dicere aiaꝫ
pus nō posse creari q̄ꝫ infundi: nō est aliud
dicere: nisi q de9 nō pōt eā pus creare q̄ꝫ in-
fundat. Sicut fm Ansel. mundū nō pos-
se creari: nihil aliud est q̄ꝫ deuꝫ nō posse mū
2 dum creare. ergo nō esset omipotēs. ¶ Itē h
est ꝯtra August. vij. sup Gen. xxj. Certe in
quit humane opinioni tolerabili9 videt de
um i pmis opib9 (q̄ simul creauit oia) aiam
etiā humanā creasse. q̄ꝫ suo tpe membris ex
3 limo formati corpis inspirare. ¶ Itē indiui
duatōem anime fieri p corpus: videt eē fal
sum et occasio errādi. q2 sequit ex hoc q vel
aia post sepatōem a corpe desinat eē: vel fal
tem q post mortē hoim erit vn9 intellectus
tm̄ vel anima. Si em̄ ꝯiūctio cum corpib9
facit distinctōem ꝛ indiuiduatōem aiaꝝ
4 sequit q sepatio faciet vnitatē. ¶ Itē arguit
sic: aut corp9 ē tota cā idiuiduatois aie: aut
ps cause: aut ꝯcausa. Si tota cā. ergo ipo
posito ponit effectus. s. indiuiduatio ꝛ ipso
remoto remouet effect9. ergo post mortē nō
esset indiuiduatio animaꝝ: sed vna tm̄ vel
vn9 intellectus: qd̄ erat error Auer. Si s3o
corp9 est concausa indiuiduatōis: tūc que-
ro que ē illa ps que est concausa cū illo: nō
est dare nisi materiā aie: sicut ꝛ ipsi dant in
alijs formis. g ania habet materiā spūaleꝫ
p quā indiuiduat. Si autē dicas: nō indi
uiduat p materiā sed p corp9 et accidentia:
aut hec accidētia causant ex ꝯiūctōe aie cū
corpe: aut ex ꝯiūctiōe materie spūalis ipsi9
aie ꝛ ei9 forma. q2 materia et forma sunt cā
oim accidētiū q̄ sunt et fiūt i ea: vt habet. s.
phic. Si pmo mō. g cū accidētia nō mane
ant facta sepatōe anie a corpe: nō maneret
aie indiuiduatio. g nec ipa maneret. Si se
cūdo mō: tūc habeo ppositū. s. q nō indiui-
duat p corp9 suū. ¶ Itē ꝯmē. sup. iiij. meth. 5
dicit. q suba vniuscuiusq̄ꝫ p quā ē vnū: ē su
um esse. ¶ Idē sup. x. metaph. qd̄ ē pncipiū
esse: ē pncipiū numeri. ꝛ qd̄ ē pncipiū numeri
ē pncipiū essendi. Cū g aia nō habeat eē p
corp9. quod planū ē. sequit q ania nō habe
at vnitatē ꝛ pncipiū numeratōis: siue indi
uiduatōis a corpe.

Responsio ad hec

fm Tho. Aiam p corp9 numerari aut indi
uiduari p corpoꝝ diuersitatē: ꝛ qualit h de
beat intelligi: declaratū ē. s. in mīsi. ad obie
cta ꝯtra pmā ptē. articulo. viij. ꝛ. xj. quib9 in
tellectis ea quoq̄ꝫ que hic obijciunt contra
hec facile dissoluunt ¶ Q, dicit in primis Ad 1
fidei derogare. s. q impossibile ē aiam prius
creari q̄ꝫ infundi: nō dicit verꝝ. ¶ Ad argu
mētū s3o p qd̄ h pbāt dicēdū. q multa sunt
impossibilia nature: q̄ nō sūt ipossibilia deo
Quāuis igit ipsi anie rōne sue nature repu
gnet pus esse q̄ꝫ corpi vniri: rōne cui9 Tho
mas dicit h esse ipossibile: posset tm̄ aliū eēn
di ordinē de9 aie tribuere: vt nō solū an cor-
pus: sed etiā sp ad modū angeli sine corpe
existeret: licet forsan tūc ania pprie dici nō
posset. ¶ Ad illud quod de Aug. adducit Ad 2
dicendū. q Aug. dicit sic d anima pmi ho
mis inquirēdo: nō asserēdo. Vn̄ in fine illi
us inqsitōis ca. vltimo. vij. sup Gen. sic cō
cludit. Enumeratis q̄busdā quib9 p certo
adheret. s. q aia sit de nihilo: ꝛ sit imortalis
fm quēdā vite sue modū. Subdit. Cetera q̄
i hoc libro disputādo locut9 sum: ad h vale
ant legenti: vt aut nouerit quemadmoduꝫ
sine affirmādi temeritate tenēda sunt: q̄ nō
apte scptura loquit. Aut si ei querendi mo
dus iste nō placet: quēadmoduꝫ ipe q̄ sini.
sciat si me pōt docere nō abnuat. si autē me
non pōt docere. a q̄ ambo discam9 mecū req̄
rat. Vtinā isti alij exēplo Aug. sic humilit
estiatiōes suas: p q̄b9 nūc rōes: nūc auctes
(nisi s3 quādā apparētiā) pferre studuissēt. Ad 3
¶ Rōes s3o q̄s adducūt ꝯtra aie indiuidua Ad 4
tōꝫ: solute sūt. s. dictū ꝯmē. sup. 4. ꝛ. x. meth. Ad 5
nihil facit p eis. q2 ꝯmē. (sic p3 i fine ꝯmē-
ti) itelligit de pncipio eēndi ꝛ nūeri effectiuo

Et intẽdit ꝙ cũ hoc fuerit inuẽtũ.s. ꝙ idez ẽ ꝑncipiũ eẽ numeri. qḋ declaratũ ẽ i phicis: sez hoc esse ꝑmũ motorẽ et eternuz: declarabitᷓ ꝙ illud ẽ vnũ de q̃ declaratũ fuit ꝙ qḋ ẽ ꝑnci piũ sube. Et ꝙ ꝯcedẽdũ ẽ: ꝙ deᷓ ipe ẽ ꝑncipium effectiuũ aie: tã quo ad esse ꝙ etiã quo ad numeratõem: nihilominuᷓ tm̃ corpᷓ ad ꝙ requiritᷓ tanꝙ ꝑncipiũ vel cã materialis.

Articulus. vii

a De hoc qḋ dicit Tho. ibidẽ ar. vi. i mĩsione ꝑncipali. ꝙ nulli sbe simplici debetᷓ locᷓ nisi ꝑm relatõem quaz hꝫ ad corpᷓ. aĩa aũt ꝯpaᷓ ad corpus vt forma eiᷓ. Silᷓe pti ꝑme huiᷓ positõis dᷓ. ĩ. di. xv. q. vi. i mĩsiõe argumẽti tercij.

Corruptorium

Hoc qḋ hic ꝑmo dicitᷓ cum illo articulo sit ꝯtra. ꝙ aĩa nõ sit ꝯposita ex maĩa spũali ꝛ forma: pt eẽ occasio erroris i putãdo ꝙ aĩe sepate a corpibꝫ nusꝙ sint. s. neꝙ in celo neꝙ i purgatorio. quod ẽ ꝯtra fidẽ ꝛ ꝯtra Damas. li. ij. ca. iij. vbi dicit. Ita angeli circumscriptibiles sunt. Cũ em̃ sunt i celo nõ sunt i tra. ꝛ cũ a deo ad terrã mittuntᷓ nõ remanẽt i celo. ¶Itẽ ꝯtra phm. j. de celo ꝛ mũdo. vbi ait. ꝙ oẽs hoĩes ꝯueniũt i ꝙ. ꝙ ꝙ corpus ꝑmũ glĩosum ẽ locᷓ spirituũ: q̃ vulgaritᷓ dicũtur angeli Si aũt angeli sunt in loco: eadẽ rõne vel fortiori aĩe sepate.

Responsio ad hec

ꝑm Tho. Quõ angeli sint i loco: ꝛ quõ ea q̃ ꝙ ponũtᷓ facile dissoluãtᷓ: sufficienᷓ ptz. s. i mĩsionibꝫ ad obiecta ꝯ ꝑmã ptẽ. ar. xvj.

Articulus octa

b uᷓ. De ꝙ ꝙ Tho. scꝑto. j. di. xj. ar. iij. i m̃. ꝑnci. dicit. ꝙ pr̃ ꝛ filiᷓ ꝟtute vniᷓ eẽntie spirãt spm̃sctm̃ vnica spiratõne ꝛ ideo qui spiratᷓ ẽ simplex.

Corruptorium

1 Hoc dictũ excusatᷓ quidã. Dicit em̃ Dam̃. li. j. ca. viij. Generatio inquit sine ꝑncipio ẽ ꝛ eterna: nature opᷓ existens. Certe si generatio ẽ opᷓ nature ꝛ spiratio. qꝛ ꝙ nõ dixit ꝙ spirãt inꝙtũ cõicãt ꝟtutẽ vniᷓ nature: sꝫ tm̃ ꝟtute vniᷓ nature ꝑncipiãdi spũm̃sctm̃ vel spirãdi. qꝛ si sic tũc spũsctũs spiraret seipm cũ eadẽ ꝟtus nature sit i ipo. Sed intẽditᷓ dicere. ꝙ pr̃ ꝛ filiᷓ habẽtes nature vnius ꝟtutẽ spirãdi spirãt spm̃sanctuz. Et sic videtᷓ loqui Ansel. de ꝑcessione spũssancti. ca. vij. Ex eo inquit ꝙ pater ꝛ filius vnũ sunt. ideo ex deo est spũssanctus: nõ ex eo vñ alij sunt Et libro eodez. ca. viij. dicit. ꝙ spũssanctus ex dei essentia est. ¶Item in Monolo. xiiij. Spũssanctus ꝑcedit: nõ ex eo in quo plures sunt pater ꝛ filius: sed ex deo in quo vnũ sunt plures. Alia em̃ est relatio patris: alia filij: alia spũssancti. Sꝫ ex ipa sua essentia que pluralitatẽ nõ admittit: emittũt pater ꝛ filius pariter tãtũ bonũ. ¶Item. xxvij. di. pater ꝛ filius nõ faciũt neꝙ gignũt: sed qḋ ammodo (si sic dici põt) spirant suum amorẽ. ꝙuis nõ mõ nro spiret summa incõmutabilisꝙ essentia. ¶Itẽ phs. j. rethorice sic dicitᷓ. ꝙ natura fiũt quoꝝ causa ẽ i ipsis ꝛ ordinata. quia ꝙ in pr̃e ꝛ filio ẽ causa: vel potius ꝑncipiũ spirandi spũm̃sctm̃: põt dici sic large: ꝙ ꝟtute vnius nature inꝙtũ sũt vnũ i natura ꝟtuosa vel essentia ꝑm Ansel. spirãt spm̃sanctũ. Alij videtᷓ. ꝙ dicta positio nõ sit recipienda. nam ꝑ li ꝟtute vnius nature: notatᷓ ratio ꝑncipiandi. Cũ igitᷓ eadez ꝟtus ꝛ natura sunt i spũsctõ: spũsctũs spiraret seipm: qḋ ẽ erroneum. ¶Ꝑ. vt dicit Richar. vj. de tri. generatio ẽ ꝑductio ex̃ntis de ex̃nte ꝑm opatõem nature. Si igitᷓ spiratõ sit ꝟtute nature ꝛ opatõe nature: spiratio erit generatio. ¶Ꝑ. licꝫ sit vna natura i pr̃e ꝛ fillio. nõ tm̃ natura ẽ immediatũ ꝑncipium spirãdi ꝛ ꝑncipale: sꝫ vis cõis spiratiua: ita ꝙ nõ ꝟtute vniᷓ nature: sed ꝟtute cõis vis spiratiue spirãt spm̃sctm̃. ¶Item. v. de trini. ca. xiiij. Exit spũssanctus a pr̃e: nõ quomõ natus: sed quomõ datus. spirari aũt ꝟtute nature nõ est exire quomõ datus: sed potius quõ natus Quia vt dᷓ. iiij. metaphꝫ. nature ẽ generare sibi silẽ. spirare aũt nõ videtᷓ nature sed volũtatis amatiue. ꝙ ꝛc. ¶Item idẽ Rich. vj. de tri. ca. viij. Nihil itaꝙ i diuis ẽ iuxta donũ largiẽtis grẽ: sed iuxta ꝑprietatẽ largiẽtis nature. sed ꝑprietas nature exigit. ꝙ volũtas ꝛ vis spiret nõ natura tm̃: sꝫ potiᷓ ꝙ generet. ꝙ ꝛc.

2
3
4
5
6

Responsio ad hec

ꝑm Tho. Potẽtia spiratiua sic ꝛ potẽtia generatiua essentiã q̃dẽ diuinã dicũt i recto: licet notiõem importẽt i obliquo. ꝛ iõ satis

ꝯgrue dicit: imo verissime ꝙ pr̄ ꝛ filius ꝟtu
te vnius nature spirāt spūm sctm̄. q̄ꝫ ipa na
tura diuina que vna ē cū ipa ꝟtute vel potē
tia spiratiua. Quod aūt ꝯtra hoc obijciūt
Ad 1 friuolū ē ꝛ vanū. ¶ Ad primū ḡ dicēdū. ꝙ ra
tio ꝑncipiādi spūm sctm̄ ē ipa diuina essen
tia vel natura: licet ꝑncipias sit ꝑsona pr̄is
ꝛ filij. Ex hoc tn̄ non sequit ꝙ spūsctūs spi/
ret seipm̄. eo ꝙ i ipo eadē natura inueniat.
qḋ pꝫ. Natura em̄ q̄ ē ipsa eēntia diuina: ē
rō ꝑncipiādi filiū. ꝛ ipa eadē ꝯmūicat filio
nō tamē sequit ꝙ filius ꝓducat seipsum. q̄ꝫ
uis em̄ eadē natura sit i pr̄e ꝛ in filio: nō ta
mē habet eandē ratōem principiādi i vtro/
q̄ꝫ. q: videlicet nō ē in vtroq̄ꝫ eodē mō. Sic
omīno ē intelligendū de natura diuina q̄ i
pr̄e ꝛ filio habet rōnem ꝑncipiādi spm̄sctm̄
Jn spūsctō ꝟo i q̄ ē alio mō rōem istā nō ha
bet: vt. s. sit ꝑncipiuꝫ semetipm̄ vel ꝑsonam
aliam producēdi. Et ad hoc quod dictum
ē approbāduꝫ: faciūt ꝑ om̄ia auctoritates
quas ꝑmo adducūt. ¶ Qḋ ꝟo subdūt ꝓ a/
lijs videl. ꝙ p̄dicta positio nō sit recipienda
Dicēdū nobis de vsu vel estimatōe talium
dictis Anselmi p̄allegatis ꝯtradicētiū vel
forsan ipsa nō intelligentiū nō est curādū.
¶ Ad ꝑmū ꝟo quod illi adducūt: dictū est
supra i m̄sione ꝑmi argumēti illius articl.
Ad 2 ¶ Ad scḋm dicendū. ꝙ ꝫm Rich. generatio
quidē ē ꝓductio existētis de existēte ꝫm opa
tionē nature vt natura ē sed spiratio ē ꝟtute
nature: nō tn̄ ꝑ modū nature sꝫ ꝑ modum
volūtatis: inq̄ꝫtū. s. ipa natura diuīa eiꝰ vo
lūtas ē. sicut essentia diuina ē ipsi deo ratio
eēndi inq̄ꝫtū eēntia. Et ipsa eadē eēntia ē ip
si deo rō intelligēdi: inq̄ꝫtū intellectus et rō
volēdi inq̄ꝫtū volūtas ē. Licet aūt volūtas
ꝛ natura nō differāt nisi ꝫm rōeꝫ. tn̄ emana
tōes due: quaꝝ vnius ipa diuina essentia
ē ꝑncipiuꝫ vt natura ē: ꝛ alterius vt volun
tas ē sunt diuerse. quod vtiq̄ꝫ ꝯtingit ꝙ ip/
sa eēntia diuina q̄ vna ē ꝛ eadem: penitus ē
ꝑncipiū intellectōis que ad ꝟbū expssiꝰ ter/
minat. ꝛ ꝑncipiū dilectōis siue actus volū
tatis: qui in nexu quodā seu copula ꝯsum/
mat: quod ꝛ amor ꝓcedēs seu ipse spūssan/
ctus procedēs intelligit. put alibi ex dictis
Ad 3 Tho. euidētiꝰ declarat. ¶ Ad terciū dicēdū
ꝙ hoc quod dicūt. ꝙ natura nō ē imediatū
ꝛ ꝑncipale ꝑncipiū spirādi. sꝫ vis spiratiua
īcludit ꝯ̄dictoria. q: vis spiratiua ē ipa na
tura diuīa. licet in ipsa vt spiratiua īportet
Ad 4 notio i obliquo. ¶ Per idē pꝫ ad q̄rtū. dice
re em̄ ꝙ nō spirāt ꝟtute vniꝰ nature. ꝛ ꝙ spi/
rēt ꝟtute vis ꝯmūis spiratiue ex primo di/
ctis liquet ꝯ̄dictoria implicare. ¶ Ad q̄ntū Ad 5
dicēdū. ꝙ spūssanctꝰ dr̄ nō exire quō datus
ꝛc. q: ꝓcedit ꝑ modū volūtatis. tn̄ nō sequi
tur q̄n natura siue eēntia diuina inquantū
ē ipsa sua volūtas sit ꝑncipiū formale quo
spūssanctus a pr̄e ꝛ filio ꝓcedit. ¶ Ad sextū Ad 6
dicēdū. ꝙ auctoritas Rich. oīno ē ꝓ Tho.
Si em̄ nihil est i diuinis iuxta donū largien
tis grē: sed totū iuxta ꝓprietatē largiētis na
ture: manifestū ē ꝙ ex plenitudine ꝑfectōis
illiꝰ nature ꝓuenit. ꝙ ipsa natura sit ꝑncipi
um generatōis filij. ꝛ natura volūtas ꝑnci/
piū ꝓcessiōis spūsctī. ¶ Qḋ tādē ipsi dicūt
de suo. ꝙ ꝓprietas nature exigit ꝙ volūtas vt
vis spiratiua spiret: falsum ē ꝛ erroneū pla/
ne. Volūtas em̄ nō spirat sicut nec essentia
nec ꝑ ꝯsequēs vis spiratiua q̄ ē ipsamet eēn
tia cū notōe i obliquo intellecta. Sed ꝑso
na pr̄is ꝛ ꝑsona filij: i qbꝫ cōit ipsa volūtas
ac potētia spiratiua repit. Discat ḡ cautius
i hac matia loqui. ne nouā inducāt doctri/
nā: ꝓphanā vtiq̄ꝫ ꝛ erroneā. q: s. ipsa natu/
ra diuina vel eēntia debeat dici ꝓducere vl
spirare. Ex q̄ sequit cū nihil seipm̄ i eē ꝓdu/
cat: diuinā eēntiā ꝑlificari. qḋ dicere nullꝰ
dubitat manifestā heresim affirmare.

Articulus ix. de

a ꝫ ꝙ Tho. i scpto. j. di. xvij. q. j. art.
iij. i m̄. ꝑn. dicit aiam h̄ntē melio
ra naturalia: dū tn̄ sit par conatꝰ plꝰ recipe
de gra ꝛ de ꝑfectōibꝫ infusis.

Correptorium

Licet h̄ videat posse duplr̄ ītelligi. vel ita ꝙ
gr̄a ꝛ ꝑfectōes infuse ꝑ illā sint q̄dē plus ꝛ
melius in eēntia sua vt a deo infundunt: q̄ꝫ
gr̄a ꝛ ꝑfectōes infuse habēti minꝰ bona na/
turalia. hoc putamꝰ esse falsum ꝛ errori ppī
quū. q: ꝫm h̄ gr̄a quodāmō nō esset gr̄a. ad
Ro. xj. ꝛ qui plus laborarer nō plus recipe
ret. Magis em̄ ē ꝯsonū grē ꝛ iusticie. ꝙ ha/
bēs minꝰ bona naturalia: si par sit conatꝰ in
eo respectu illius q̄ meliora habet ꝙ plus d̄
gr̄a accipiat. quia plus ꝫm vires suas labo Mar. 12
rat. ꝛ plus se ad grām disponit. sicut plꝰ mi/ Luce. 21
sit vidua que misit quadrantem: q̄ꝫ diui/
tes qui iactabant multa. Et multo fortius
illi multa mittēdo q̄ꝫ si iactassent q̄drantē.
Sic etiā credo. ꝙ homo debilis ꝛ passibilis

ieiunãdo, vigilãdo. pegrinãdo: vl'al's labo
rãdo: pl⁹ se disponit ad grãz ⁊ pl⁹ etiã recipi
et q̃z fortis q̃si gigas eq̃lia faciẽdo. Ul' pōt
intelligi ita. q̃ grã ⁊ pfectiões infuse habẽti
meliora naturalia cũ pari conatu sũt maio
ris efficacie: inq̃tũ i illo recipiũt: licz in se ⁊
sm se sint eq̃les: sic ẽ verũ qđ đr Nã si homĩ
naturalit' ipio vel crudeli ⁊ alteri naturalit'
pio ⁊ miti eq̃lit' conãtibꝫ p grã hñda grã i/
fundat: ille pi⁹ pl⁹ habilitat ad op⁹ bonũ vt
ad primũ diligẽdũ et deũ q̃z impi⁹ sicut idẽ
radi⁹ pl⁹ illumiat min⁹ obscurũ ⁊ min⁹ densũ
q̃z magis obscurũ. Et si sint duo milites eq̃
fortes: ille q̃ hz meliorẽ equũ pl⁹ pōt i bello
Habet aũt se grã sm Aug. ad liberũ arbitri/
um sicut sessor ad equũ. Et eq̃lis ignis pl⁹
inflãmat lignũ siccũ ⁊ pingue: q̃z lignũ ma
defactũ ⁊ viride.

Responsio ad hec

sm Tho. Qualit' hẽat itelligi q̃ hñs melio
ra naturalia recipiat pl⁹ de grã: pz ex dict' i
rñsiõibꝫ ad obiecta ꝯ pmã ptẽ. qbꝫ visis ea
q̃ hic dicũt i nullo fore ꝯ suiaz Tho. euidẽ
ti⁹ ꝯuincunt. qz ⁊ ipã vba Tho. satis expl/
se pcedũt si itelligant. Hoc eñi sciẽdũ. q̃ ad
oĩa q̃ isti ꝯtra Tho. a pncipio adduxerũt:
facillime p ei⁹ vba vitate plena poterit rñ/
deri. p aliquibꝫ tñ habẽdo oĩa scpta eiusdẽ
que isti (vt ex pcessu eorũ euidẽti⁹ liquet) nisi
sũt deprauare: nulli dubiũ facultatẽ deesse:
quorũ forsan manibꝫ ista eorũ depravatio de
uenire ꝯtinget: nũc vba ei⁹: nũc sniam (put
cape potuim⁹) articulis singulis curauim⁹
ad oĩa rñdẽdo: sm nr̃m modulũ applicare
volẽtes: ad alti⁹ sapiẽtibꝫ occasionẽ lucidi
us rñdẽdi: ⁊ illi⁹ laudẽ attollẽdi vberi⁹ p̄
bere: q̃ doctorẽ istũ sapiẽtie radio illustrare:
⁊ sup ecclesie candelabrũ: p orbis terrarũ in/
structiõe: dignatus ẽ sua clemẽtia exaltare.
Cui laus. honor ⁊ gloria: in secula seculorũ
Amen.

¶ Correctoriũ corruptorij editũ a ve/
nerabili dño: Egydio de Roma ꝯtra
⁊ aduersus quosdaz emulos doctrine
sancti Thome đ aquino Argẽtine im
pressuz: in officina Martini flach iu
nioris: Anno natalis dñi millesimo
quingẽtesimo pmo: sexto Idus Janu
arias Finit feliciter.

Castigatorium Egidii romani
in corruptorium librorum s. thome.